

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hemliga Polisen

Verklighetskildringar
ur svenska detektiv-
och brottmålsannaler
of
A. Steijer

Litt.
Sv.

1150

HEMLIGA POLISEN.

VERKLIGHETSSKILDRINGAR UR SVENSKA
DETEKTIV- OCH BROTTMÅLSANNALER

— AF —

A. STEJER

RIKT ILLUSTRERAD

— AF A. HJELM —

STOCKHOLM
BOKFÖRLAGET STANDARD

STOCKHOLM 1909
WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B.

Kap. I

Mannen med det långa ansiktet.

A

llmänna åklagaren, som också var chef för detektiva polisen, sysselsatte sig föga med den anklagade, som just vid tillfället undergick rannsaking vid rådhusrättens 5:te afdelning. Den häktade var en helt ung man, hvilken redan i flera år räknats bland de urspårade, en stackare, som tog hvad han kunde komma öfver och om det misslyckades med resignation vandrade till fängelset. Det protokoll, som upplästes, vittnade om att fången

en gång sett bättre dagar, att han var son till en framstående och förmögen man, att han gått igenom högre allmänt elementarläroverk till sjunde nedre o. s. v., men så berättade också protokollet om resa till Nordamerika, återkomst och bestraffning för olika brott. Men dylikt är icke nytt för en allmän åklagare, sådana historier förekommer ofta och tystas merendels ner, då familjen ju icke gärna vill, att den förloerade sonen skall nämnas i tidningarna.

Stadsfiskalen hade i sin bok endast antecknat, för hvil-

ken resa stöld han skulle yrka ansvar, och han tänkte på helt annat, medan den extra notarien med monoton stämma läste protokollet.

Under den senare tiden hade hos detektiva polisen gjorts en mängd anmälningar om brott, hvars uppdagande kräde hela polisens skarpsinnighet och energi, och man hade fått klart för sig, att en enda förbrytare härvidlag handlade för sig själf på egen hand efter förut uppgjord plan. Dessa brott voro också af olika karaktär men ändå utförda så, att man spårade samma hand i dem alla.

Hos förmögna familjer hade mystiska inbrottsstölder föröfvats, och därvid hade endast tillgripits saker, som de bestulna satte mest värde på och hvilka merendels varit förvarade på platser där inga vanliga tjuftar skulle träffat dem utan af en slump. På hvarje ställe hade tjuften lämnat efter sig ett visitkort, som han spikat fast i ett bord eller å annan bemärkt plats. På dessa kort, hvilka alla voro lika, lästes blott: "*Georg X. c. t.*" Men hvad som gjorde denna affär ännu mera mystisk var att vid samma tid en mängd egendomliga bref tillställts flere personer. I dessa förekommo en del beskyllningar, som föremålen för dessa påstodo vara osanna, och dessa bref slutade antingen med hotelser eller med att brefskrifvaren begärde en större summa penningar. Han angaf aldrig hvar han ville hämta dem eller tid då penningarne skulle utbetalass utan förberede offren för att de skulle hafva summan tillreds, när han själf fann det lämpligt att inkassera beloppet. Efter en noggrann undersökning och med tillhjälp af skriflärare som sakkunnige hade man kommit till det resultat, att författaren af salmonibrefven och den mystiske inbrottstjuften som skrifvit å visitkorten måste vara en och samma person. Likaledes hade polisen anlitat skickliga kemister, hvilka intygat, att skriften å brefven och å de efterlämnade visitkorten åstadkommits med samma slags bläck.

Efter ett ansträngande arbete för att få en ledtråd hade polisen också kommit så långt, att den trodde sig ha ett signalet på brottslingen efter alla de ganska öfverensstämmande uppgifter, som från olika håll lämnats

om en mystisk person, som kort före brottets föröfvande visat sig.

I stället för att syssla med det tämligen ointressanta målet som pågick, tänkte åklagaren på detta ännu oupptäckta, och han upprepade i tankarna för sig själf det signalement han samma morgon gifvit sex af sina skickligaste spanare.

“Efter allt hvad vi fått kännedom om, skall karlen vara af medellängd och axelbred. Han är skägglös och har ett mycket, ja till och med ovanligt långt, skarpt markeradt ansikte och har tunt hår. Särskildt betecknande äro hans ögon, hvilka beskrivas som djupa, af en ovanligt skarp glöd och ibland underligt stirrande. Vi ha hört en del fruntimmer, som försäkrat, att de blifvit förskräckta, när han stirrat på dem, så att de tagit till flykten. Af beskrifningen att döma är han ganska snyggt klädd, utan att dock vara hvad man säger elegant, och han har uppträdt i flera olika kostymer. Detta är den beskrifning ni hittills ha, och jag hoppas konstaplarna göra sitt bästa.”

Åklagaren blef ryckt ur sina funderingar genom domarens stämma:

— Ja, åklagaren har hört att den åtalade erkänner, hvad yrkas nu?

Åklagaren bläddrade i sin bok och förklarade, att han öfverlämnade målet och yrkade ansvar å den tilltalade för fjärde resan stöld.

I detsamma kom han att vända sig om. Hvad var det? Var han utsatt för en synvilla eller — — —?

Där i det trånga “båset” för åhörarne såg han ju en person, som fullkomligt liknade den, å hvilken han gifvit signalement. Mannen med det långa ansiktet och de stirrande ögonen stod där med armarne hängande öfver skranket och tycktes med det djupaste intresse åhöra denna för andra intresselösa rättegångsförhandling. De egendomliga ögonen tycktes riktigt bränna fast vid fången, och mannen tycktes med det största intresse vänta på utgången af målet.

Åklagaren kastade ännu en blick på åhöraren i båset och

så anhöll han hos domstolen att på en stund få aflägsna sig. Strax därpå fördes äfven fången ut, och åhörarne till sades aflägsna sig, medan rätten höll öfverläggning om domen.

Åklagaren tillsade vaktmästarne att för en stund stänga dörrarne och gaf sig därpå in i hopen af åhörare, som stodo tätt packade i den trånga lokalen.

Mannen med det långa ansiktet fanns ej längre där. Några visste omtala, att han för ungefär en minut sedan rusat ut och skyndsamt aflägnat sig. Ut på rådhusplanen hade han emellertid icke kommit, hvarför man antog, att han måste hålla sig gömd någonstädes. Inom några minuter voro flera detektiver på platsen och en grundlig undersökning vidtogs. Åhörareplatserna i alla afdelningarna undersöktes, och man såg efter i alla de mörka gångarna där uppe i det gamla rådhuset.

Han stod ingenstädes att finna, men han borde ändå vara inom de grågula murarne . . .

Det var en egendomlig jakt att söka en misstänkt person just här på platsen som så många andra missdådare frukta. Man gick till slut ned för den mörka och dystra "fångarnas trappa", som är nött och bär märken efter de många tusenden förbrytares steg. Å den ha många vilseförda vandrat de första stegen, som föra till förnedring och fängelse, och där ha många förtviflade föräldrar och syskon tagit afsked af sin olycklige anförvant. Många tårar ha här fällts och hjärtskärande rop höjts, men här har också de oförbätterlige, samhällets värsta utskott, de som blott vandra från fängelse till fängelse utöst sina svordomar och förbannelser mot lag och rättvisa. Och här har månget bittert hänskratt förklingat i det mörker, som leder till fängelset.

Detektiverna, vana vid så mycket, reflekterade icke däröfver, utan begåfvo sig spanande ner i källarvåningen, där de sökte i alla vrår och vinklar. Allra längst nere finnas ännu de fängelsehålur, som inreddes samtidigt med det denna Wrangelska byggnaden uppfördes. Fönster ha aldrig funnits till denna källarvåning och någon ljusstråle har troligen ej silat dit förrän på senare tiden, då man tagit bort de mur-

nade ekdörrarne; de rostiga järnstänger, som ännu finnas kvar, vittna om hvad dessa mörka hålor varit inrättade till. De mäktige herrar från 30-åriga kriget och deras efterkommande ha här haft sina privata fångelser, där utan dom och rannsaking misshagliga personer insatts, och inga vittnen ha vågat skvallra sedan de "skyldige eller oskyldige" förpassats till detta underjordiska helvete.

De af tegel murade trapporna voro öfverhöljda af smuts, som klibbade vid fötterna, öfverallt vimlade det af råttor, och fukt sipprade som vatten oupphörligt ner för tegelmurarne. Den instängda mögliga luften var förfärlig att inandas.

— Hur f—n ha de kunnat hålla lifvet i sina fångar här, inföll en polisman i det han tände ett ljus. Detta ville knappast brinna, och den lilla lågan lyste sparsamt endast steg för steg.

Omsider hade de kommit till bottnen, men här fanns icke något annat spår efter människor än några multnade trasor, rostade kettingar och ett par underliga föremål af järn som polismännen antogo en gång hafva begagnats som fotbojor på olyckliga fångar, som dömts utan rannsaking och bevisföring. Sedan detektiverna letat överallt i de mörka cellerna kommo de öfverens om, att ingen gömt sig där, och att för öfrigt den person skulle vara sinnesrubbad, som uppsökte ett sådant gömställe. Man tågade alltså upp igen för att leta på andra håll. I källaren midt emot lyste ljus och där uppehöll sig några af stadens arbetare, där de inrättat en liten snickarverkstad.

— Här ha' inte kommit andra än tjufvarne och deras konstaplar, upplyste en. Inte en kotte ha vi sett mer.

Man hade icke skäl att betvifla den gamle, hederlige stads-tjänarens försäkran, och därför gingo polismännen till andra gångar i det gamla palatset, som inredts till ett rättvisans tempel. Sedan de trefvat öfver en del gammalt timmer och annat bråte, kommo de till en gång, som de visste hade utgång till Riddarhusgränden. Dagen var äfven här mycket sparsam, och de måste känna sig för med händerna. En af konstaplarna gaf plötsligt till ett utrop:

— Här ligger ett fruntimmer!

Alldeles i trappan, i närheten af utgången låg en tarfligt klädd kvinna, som gaf ifrån sig några stönande ljud. Polis-männen kände alltför väl igen henne, hon var hustru till en i en liten lägenhet i rådhuset boende politikarl Venus. Hennes man hade till befattning att taga hand om själfmördare eller lik, som anträffats utan att anförvanter brydde sig om att göra den aflidna den sista tjänsten.

Hon reste sig med möda upp och förde händerna mot hufvudet, från hvilket blod sipprade. Sedan en konstapel stödt henne och ledt henne in i sitt rum, frågade han:

— Hur är det fatt med fru Venus?

— Åh, herre Gud, jag blef ju slagen omkull bäst somn jag inte visste om något, och fick hufvudet så illa i tunnann där. Jag trodde jag skulle dö. Tänk en så'n faslig karl!!!

— Hvem?

— Jag stod ju bara här ute i trappan och höll på med att stoppa tvättkläder i en säck. Så kom där en karl rusandete

alldeles som om han kom från fängelset eller från trappan till rådhuset. Genast tänkte jag, att det måste vara en fånge som försökte springa sin väg. Sådant har händt förut och jag och min man voro därför strängt tillsagda att hålla dörren till Riddarhusgränden stängd. Jag hade på en stund lämnat den öppen och ställde mig därför i vägen för honom för att stänga vägen, så att jag skulle kunna få tillfälle att få dörren igen. Åh, herre Gud, en sådan bof!

— Hvar blef han af, skynda er att berätta.

— Jag vet inte mer, han drog till mig i hufvudet så att jag föll baklänges och slog mig så svårt i tunnan där. Jag vet inte om han kom ut, men dörren är ju öppen.

Utän vidare tal skyndade två af detektiverna ut genom utgången, hvarefter den ene rusade i väg öfver Vasabron och den andre begaf sig ner öfver Riddarhustorget.

En annan konstapel stannade kvar hos kvinnan.

— Kan fru Venus beskrifva något så när hur han såg ut?

— Det var ju rätt skumt, så att jag ej så noga kunde urskilja anletsdragen, och dessutom blef jag så öfverraskad, men jag vet säkert, att jag sett honom här förut en gång.

— Hvar? När?

Polismannen blef ifrig och för att uppfriska gummans minne tog han en handduk, som han doppade i en på en stol stående kopparpanna med vatten och torkade en del blod från hufvudet.

— Försök att erinra er, när ni senast sett honom.

— Jo, det var här hemma.

— Här, hos er?

— Ja, min man kan också intyga det, när han får veta alltsammans. Karlen kom hem en söndagsmorgon, jag tror det var i fjol, det var i alla fall dagen efter en stor karneval, som hållits på Continental.

— Hur kan ni så säkert påminna er att det var efter en karneval?

— Jo, alldeles säkert, för han påstod, att en släkting till honom försvunnit på natten; släktingen hade varit mycket berusad, och han fruktade att denne på natten gått och fallit

i sjön. Nu ville han, att min man, så fort han anträffade något lik som kunde antagas vara den försvunne, skulle underrätta honom, helst i första hand eller i alla fall så fort som möjligt. Karlen var då mycket elegant och proper och gaf ett så trovärdigt intryck.

— Lofvade han någon ersättning?

— Ja då, han lämnade genast tio kronor och lofvade mera blott han fick underrättelse i första hand. Gubben min lofvade att underrätta, och så gick han.

— Nå.

— Ja, han kom många gånger igen, och alltid var det samma fråga, om liket anträffats.

— Nå, fick han de upplysningar han ville ha?

— Jag tycker mig vilja minnes att långt fram på våren ett lik flutit upp, och att han igenkände den döde på kläderna och en ring, men kanske min gubbe minnes bättre hur det var med det.

— Är ni då alldeles säker på, att den där frågvide karlen och den som slog omkull er är samme person?

— Ja då, jag blef helt säkert förvirrad nu, men jag kan ej misstaga mig. Han var mycket långlagd i ansiktet, slätråkad och hade sådana konstiga ögon, jag har ej misstagit mig.

— Nämnde han någon adress, när han gick hit och frågade efter sin försvunne anförvant?

— Den var vill jag minnas, ibland till Gustaf Adolfs tidningskontor, och ibland var det till ett hotell.

Den detektiv, som anställt detta korta förhör, gick och gällde bland sina kamrater under smeknamnet "Monk", han var också så van vid detta att han ibland kände sig förvånad, när äldre polismän tilltalade honom med hans riktiga namn. Han hade ett godt anseende och var känd som en af polisens bästa spanare. Han hörde också till den gamla stamtrupp, som aldrig söka befordran till öfverkonstaplar eller kommissarier, då han var intresserad för just det yrke han hade och dessutom genom belöningar vid upptäckande af finare affärer hade rätt goda inkomster.

— Fru Venus kan jag ju träffa när som helst, resonerade han, ifall jag behöfver framställa vidare frågor.

Därpå gick han direkt till stationen och in till chefen samt redogjorde för händelsen i rådhuskällaren.

Denne hörde lugnt på, och när "Monk" slutat inföll han:

— Apropos, den där stackaren Johan Sommer dömdes i dag till ett års straffarbete. "Monk" känner ju hans släktingar, som flera gånger varit här och försökt lägga sig ut för den stackaren, isynnerhet en syster. Det är kanske bäst att besöka henne, hon bor K—gatan n:r 13, meddela henne på ett delikat sätt domen, och inled så ett samtal med henne. Detta kan ju t. ex. gälla om huru myndigheter eller räddningsanstalter möjligen en gång skola kunna taga hand om den vilseförde brodern, då han uttjänt sitt straff. Men som sagdt, detta är blott en inledning, hufvudsaken är att försöka taga reda på, huruvida familjen känner till mannen med det långa ansiktet och hvem denne är. Han har icke för sitt nöjes skull varit åhörare i dag vid rådhusrätten, och jag är alldeles bestämdt öfvertygad om, att han har något med den där Sommer att skaffa, det tycktes till och med som om det skulle ligga i hans intresse, att Sommer blefve dömd till straff, helst så långt som möjligt. Det förefaller mig som om han var där för att höra domen och icke för något annat.

Detektiven var i beredskap att aflägsna sig, då han blef tillsagd att vänta. Den konstapel, som för tillfället var sysselsatt med att mottaga anmälningar om brott, kom in och på hans ifriga miner hade chefen genast gissat, att något viktigt vore å färde.

— Hvad är det, Svensén?

— En stor inbrottsstöld har föröfvats vid Storgatan, där guld och silfverpjeser och en mängd nya ur, allt till ett värde af c:a 10,000 kr. tillgripits.

— När har detta skett?

— Man märkte det i dag morgse kl. 8, när butiken skulle öppnas.

— Och det anmäles först nu.

— Ägaren är här ute. Han säger, att han gjort anmälan

till traktpolisen, men att han innan han gick hit ville ha en förteckning färdig på allt hvad som tillgripits, och denna har han nu med sig.

— Kalla hit honom!

Den bestulne urmakaren infann sig och redogjorde för huru upptäckten skett. När han på morgonen kom för att öppna hade en stor folksamling uppstått på gatan och polis stod som vakt utanför butiken. Den stora fönsterrutan hade blifvit krossad och tjufvarna hade därigenom kommit i tillfälle att tillgripa de omnämnda sakerna. Mera visste han icke.

— Ni har väl ingen anledning att misstänka någon?

— Nej, ingen alls, det enda jag vet är, att jag blifvit af med allt det här.

Han öfverlämnade därvid en lista å det stulna till chefen, som en stund granskade denna, hvarpå han lämnade den till "Monk".

— Gå genast ner till Polisunderrättelsers tryckeri och ställ om, att det blir uppsatt. Sänd ut meddelanden till alla pantbanker och affärer för förfallna panter och ställ om, att innehållet telefoneras till Uppsala, Norrköping och Eskilstuna att börja med. Lämna också ett exemplar till alla tidningarna. Ställ om, att det blir tillräcklig hjälp och kom så in här igen.

Detektiven, van vid korta order och snabb expedition, aflägsnade sig, och sedan den beslutne urmakaren ombedts sätta sig, frågade chefen:

— Har ni under senare tiden i butiken haft flera kunder än ni kände?

— En del har jag känt till förstås, och så har där kommit landtbrukare och andra, dem kan jag ej känna till så noga.

— Nej, det förstås, i en större affär komma ju många människor. Men tänk efter. Har ni inte haft besök en eller flera gånger af någon eller några, som uppehållit sig i butiken längre tid och pratat mycket men blott köpt någon småsak eller kanske efter mycket prat icke köpt något alls?

Urmakaren funderade en stund och strök sig med handen öfver pannan.

— Jo, det var en, som sade att han var godsägare från Jämtland.

— Hur såg han ut?

— Han var ganska stor och axelbred, en riktig bjässe, och välklädd var han och solid såg han ut. Han kom och visade olika klockor, ett par ville han ha värderade, emedan en bekant önskade köpa dem, och han icke visste, hvad han skulle begära. Han sade, att denne var en god vän, som han icke ville hafva mera än skälig betalning af, men på samma gång ville han icke heller själf blifva lurad.

— Men han visste väl, hvad han själf gifvit för klockorna?

— Han uppgaf, att han på ett finare kalas, där det ätits surströmming och druckits mycket, vunnit dem på kortspel.

— Huitt! Hju! Den stränge polischefen tillät sig hvissla medan han en stund knackade med fingarna på bordsskifvan.

— Nå, hvad gjorde ni för affärer med den där godsägaren från Jämtland?

— Jag sålde två urkedjor och satte visare i ett ur.

— Tyckte ni inte att den där karlen, som ni beskriver vara stor och axelbred också var mörkhårig och hade något särskildt betecknande drag i ansiktet, t. ex. ögonen.

— Nog tyckte jag han hade litet roffågelfysionomi.

— Det var rätta ordet.

— Hade han någon gång sällskap med sig?

— Jag såg blott en gång genom glasrutan på dörren en karl, som väntade i trappan. Den var mindre, och så var han slätrakad och märkvärdigt lång i ansiktet, tyckte jag, men jag fäste mig ej vidare därvid. Jag tänkte nämligen att det var den som kunde vilja köpa godsägarens två ur. Han såg välklädd ut och tycktes godt kunna köpa ett eller annat ur.

— Godt, har ni tid så hör hit i morgon!

Den bestulne aflägsnade sig efter en uttalad förhoppning, att polisen måtte lyckas anträffa hans egendom.

Kap. II.

Den försvunna armen.

Vid denna tid fanns i närheten af Hamngatan med adressnummer åt Norra Smedjegatan ett ganska egendomligt hotell — vi kunna kalla det "Hotel Rang" — som innehades af herrskapet Hultström. Värden var en stor och till utseendet kraftig man af mer än medellängd med en fast militärisk hållning och ett par knävelborrar, som ytterligare skulle förhöja glansen af hans yttre. Här i Stockholm var han alltför väl, eller rättare kanske illa känd, hvar han än uppenbarade sig, såsom å källaren Berzelius, Blanchs eller Berns, alltid i sällskap med en del mystiska stallbröder, och sent på aftnarna kunde man se honom med sitt sällskap inne å den gamla källaren "Flaggen" vid Nybrohamnen sitta och pokulera och rådslå. För främlingar uppträdde han alltid som en präktig karl, en hedersman, som icke sparade på slantarna, och med hvilken det alltid kunde vara roligt att dricka ett glas. Och så kunde man höra på hans historier, sådana kunde han i oändlighet. Han kallades både patron och annat fint, gärna hörde han också titeln sergeant, ehuru han aldrig ens varit militär. Den för många förargliga tidningen Polisunderrättelser nämnde honom emellertid som en farlig fiktjuf och i polisens öfriga annaler fanns antecknadt, att han tillsammans med Westermark-Rosén och för dråp och mordbrand straffade Hallin varit misstänkt för del-

aktighet i en stöld å en rysk järnväg, hvarvid en resande plundrats på 30,000 finska mark. Af sin värdiga mamma hade han ärft hotellrörelsen, vid hvilken han hjälptes af sin fru, en ganska ståtlig kvinna, som också rätt ofta haft med polisen att göra ehuru icke angifven för brott.

Hotellägaren Hultström är nu "ur leken" och likaledes hans fru. H. har nämligen i en del städer utomlands dömts till hårdt fängelsestraff för fickstölder, men vid tiden för denna skildring var han särskildt uppmärksam, och hans hotell besöktes ofta af polisen. Denne kom dit icke blott för att uppspana brottslingar utan äfven för att hindra brott. I detta modernt inredda hotell bedrefs nämligen prejeriaffärer i stor skala, och mången har "dagen efter" fått betala sina hundralappar för att hans familj eller bekanta icke skulle erhålla kunskap om, att han tillbragt en natt å Hultströms hotell.

Två trappor upp hade en kvinna suttit på vakt i ett fönster sedan daggryningen och ifrigt spanat åt Norra Smedjegatan och Hamngatan, utan att hon tycktes tröttna härpå. Det var det vanliga lifvet på gatan, det som man ser alla dagar, några arbetade och andra sågo på, några gnodde i väg för att i rätt tid komma till sina arbetslokaler, andra promenerade, emedan de icke hade annat att göra. Här kommo herrar med rockkragarna uppslagna, ehuru solen strålade och skyndade i väg för att komma så långt som möjligt från de nästen, där de tillbragt natten, och här trippade flickor, som icke tycktes ha brådtom, flickor med burrigt hår och oordnade kläder.

Allt det där var icke något nytt, det hade den kvinnliga utkiken i fönstret sett så många gånger förut, och det var nog icke efter detta hon såg.

Plötsligt blef hon emellertid mera uppmärksam. Nere vid gatukorsningen hade två herrar stannat och tycktes öfverlägga om något viktigt; detta syntes af deras ifriga rörelser och gestikulerandet med käpparna. De voro tydligen väntade till hotell Rang, ty utkiken sprang ifrån fönstret ut i trappan och skrek:

— Frun, nu ä dom här!

— Skrik lagom, din toka, hördes en röst uppifrån trappan, och fru H. kom i detsamma ner.

— Är grosshandlare Johansson klädd, annars säg till honom. Skynda dig!

Frun själf gick ner och förvissade sig om, att porten var väl stängd, hvarefter hon aflägsnade sig.

I detsamma ringde det häftigt. Fru Hultström stannade en stund i trappan, och så gick hon med långsamma steg åter ner. Porten var af gjutet stål med öppningar här och där mellan slingorna, så att man mycket väl kunde se och samtala med personer å gatan, utan att porten behöfde öppnas. Där utanför stodo detektiven Monk och hans kamrat, en liten undersätsig man i vanligt tal benämd Svente.

— God morgon, fru Hultström, ni ä' sent uppe här i dag.

— Ja, dom ligger så länge dom där herrarna, inföll den galanta frun och skrattade, så att hennes hvita, präktiga tänder syntes. Vill herrarna in, så skall jag hämta nyckeln.

— Men dröj då för hin inte för länge med att öppna.

— Bara inte den slarfviga jungfrun har förlagt den. Hon sofver väl ännu sitt lilla söta öra, det belätet, men jag skall väcka henne.

Med ett lätt fnissande försvann frun åter, och hon dröjde borta en god stund. Detektiverna blefvo missnöjda och ringde ännu en gång, och vänta fingo de innan frun kom tillbaka.

— Asch, jag hade så mycket besvär innan jag fick tag i människan, som har nyckeln. Hon var i badrummet och tog sig ett morgonbad, kan man tänka. Det är uppfriskande, sa' bonden om rotmosen.

— Bada nu pigorna också här.

— Jo, jo men, här råder snygghet och ordning.

Under samtalet hade hon ändtligen fått upp porten och de två herrarna stiga på.

— Hvad är det i dag som förskaffar mig den äran af ett besök?

— Svara genast om Per Alexis finns här.

— Den spelevinken har både varit här och gått. I natt har han inte varit här.

— Har han några saker här?

— Nej då, han brukar sällan ha andra reseffekter än ett par kortlekar, det vet väl herrarna.

— Vi vilja se det rum han sist bott i.

— Det känner ni väl till. Han är ibland i det ena rummet, ibland i det andra, det beror på hvad sällskap han har. Senast var han visst i 7-an.

Den lille detektiven gick i sällskap med värdinnan en trappa upp, men Monk höll sig på något afstånd, och innan någon visste ordet af, hade han försvunnit. Han kom in i en dublett som hade n:r 11—13 och började genast leta omkring. Han kunde icke upptäcka någon, men han tyckte att bädden och allt öfrigt angaf, att en person nyligen funnits här och tycktes hastigt ha klädt sig och lämnat platsen. Han reglade dörren och började göra sina efterspaningar. Anordningarna här voro de samma som å så många andra hotell, samma slags möbler, samma slags prydnadsföremål och de nästan obligatoriska taflorna, roddturen bland vassen, där den ena flickan lutar sig ner och låtsas plocka näckrosor, medan en ung man och en flicka kurtisera bakom hennes rygg och så reklamtalor öfver Saltsjöbaden m. m.

Monk fäste emellertid sin uppmärksamhet vid ett helt annat föremål, som ingen annan än en detektiv skulle brytt sig om. Det var en mycket liten och fin sax, som låg å ett bord. Han granskade noga den lilla tingesten och höll den upp mot dagsljuset och därpå böjde han sig ner öfver bordet och lade sig sedan ner på golvet, där han kröp omkring bordet och plockade upp någonting. Det han funnit tycktes icke heller vara så märkvärdigt, en del svarta skäggstrån, det var allt, och ändå syntes detektiven vara belåten med fyndet, när han granskade det vid fönstret. Han höll ännu en gång upp den lilla saxen, på hvilken solstrålarna ännu blänkte.

— Den här saxen har jag sett en gång förut, mumlade han, men det var vid en kroppsvisitation med — Hm! Hm!

I det innersta rummet fanns en liten garderob. Han

öppnade dörren och såg sig omkring, men icke heller här syntes något vidare märkvärdigt, blott några kläder, som kunde burits af hvem som helst. På en hylla låg en packe tidningar, och han började äfven leta genom dessa. Det var tidningar från olika städer i landsorten samt från Köpenhamn och Berlin, och han drog däraf den naturliga slutsatsen, att de lagts dit af en person, som brukade resa mycket. Men på samma gång fick han tag i en ask, som ådrog sig liflig uppmärksamhet. Det var en konstgjord människoarm, hvars hand ståtade med en elegant grå hanske och upptill funnos elastiska gumminällor att sätta den fast med.

Detektiven synade denna med det största intresse och vände och böjde på den.

— Den där är väl nära åttio centimeter. Jag vet hvem den passar för. Det är icke för någon vanför stackare utan för en karl, som har två präktiga, friska armar, men ändock vid vissa tillfällen behöfver tre armar. Ack, jag känner dig, har du nu också kommit till staden för att skaffa oss mera arbete!

Monk såg dock icke så värst nedslagen ut öfver fyndet, som antagligen skulle förorsaka honom mera arbete. Han stack armen in under sin öfverrock och knäppte väl till denna. Han började hvissla, ett tecken som alltid antydde, att han var belåten med sig själf, och därpå gick han åter ut i trappan, där kamraten och värdinnan väntade honom.

— Hvad har nu Monk gjort för djäkelstyg, inföll kvinnan.

— Jag gick bara fel.

— Hvad hade han i grosshandlarens rum att göra?

— Hvilken grosshandlare?

— Grosshandlare Johanssons.

— Ja så, heter han nu så också.

Den lille detektiven viftade med en svart handväska och inföll:

— Per Alexis hade dock flera reseffekter än kortlekarne den här gången. Den här fanns i 7-an och frun vill nu erinra sig, att han haft den med sig. För öfrigt känner jag igen den så väl, det fattas nu bara, att det skall finnas klockor i den också.

Han gaf till ett litet skratt, som gjorde värdinnan förtretad.

— Det fattas bara, att jag också ska' hålla reda på allt, hvad de resande ha med sig. Man har minsann nog att göra ändå!

— Resande ja! Resande som resa mellan Långholmen och hotellen, som resa från schweizerierna till polisen.

— Säg inte det, du, utbrast Monk, det finns nog de, som resa längre vägar också.

Fru H. fick ett godt infall, i det hon frågade de två herrarne, om hon fick bjuda dem på ett glas konjak. De utbytte ett par blickar och följde därpå med henne in i ett privatrum, som var inredt med all möjlig elegans. Här funnos mjuka mattor, i hvika fötterna sjönko ner, och bekväma och komfortabla möbler. Rummen, som voro hållna i rött med dämpad belysning, erbjödo en anblick, som gjorde att det kändes varmt och behagligt omkring en. De två polismännen inrättade sig också bekvämt, medan värdinnan bjöd dem på välfägnad.

Den vackra värdinnan bjöd sina gäster konjak, tog själf en försvarlig tår på tand och blef snart ganska munter och språksam.

— Hvar har fru Hultström sin man i dig? frågade Monk.

— Jag har inte sett till honom på fyra dagar.

— Han har väl något finare jobb för sig igen.

— Igen var det ja. Vet ni hvad han nu har gjort igen?

— Nej.

De båda detektiverna blefvo idel öron och lyssnade i spänd väntan.

— Jo, ho ho, kan ni tänka er så kaffemuntert. Han har stämt mig med yrkan om skilsmässa för sjunde gången.

— Hvarför har det aldrig blifvit någon skilsmässa af de öfriga sex gångerna?

— För min dyre gemål har aldrig kommit tillstädes. Icke jag heller för resten, och så ha målen afskrifvits. Se egentligen så stämmer han mer än mig, han stämmer också en liten löjtnant, godsägare för resten.

— Aha, Hultström har blifvit svartsjuk på gamla dagar. Han vädrar lite smula otrohet, som för resten domstolarne

hafva en ful benämning om, och så stämmer han er och den lille löjtnanten.

— Alldeles precis.

— Men han förtjänar väl också pengar på de dödfödda processerna.

— Naturlich, som tysken sa'. Genom hvarje sådan där stämning, skrämmer han hjärtat i halsgropen på min löjtnant, gu bevars, och han får punga ut med pengar.

— Alltså finns det skäl för stämningen.

Fru H. lät höra ett gäckande skratt:

— Ja, det talar jag naturligtvis inte om.

— Apropos, hvarför var ni så sen med att öppna när vi ringde på. Var det för det ni trodde er man vara med?

— Jag tänkte bara att här kunde vara någon, som gärna ville kläda på sig innan ni kom.

— Kanske det skulle vara Per Alexis?

— Den har ni ju redan en gång frågat om, och jag har svarat, att han inte varit här i natt. Jag tänkte att möjligen grosshandlare Johansson...

— Vi kalla honom Westermarck-Rosén, han som bor i 11-an. Det behöfver inte döljas, inföll Monk, jag vet, att han bor där, och det kan ju alltid vara intressant att ha kunskap om, men nu ha vi ingen order om honom, och därför får han den här gången vara i fred.

I detsamma kom en tjänstflicka rusande in och ropade:

— Frun, grosshandlare Johansson är alldeles förbaskad, för han säger att någon varit inne och stökat till i hans rum. Vid den eviga friden, om jag varit där inne förrän nu.

— Man får väl lugna honom då.

Fru Hultström gick ut, och efter henne följde genast de båda detektiverna.

Utanför dörren till nr 11 stod en medelålders, lång, smärt, elegant klädd herre. Han hade mörkt hår, och mörkt, något klufvet helskägg, som syntes vara nyputsadt. Han var klädd i redingote, och en vissnen blomma i knapphållet tydde på, att han dagen förut varit ute i full stass.

Han log försmädligt, när han såg polismännen, men tycktes icke blifva på något sätt öfverraskad.

— God dag, Rosén, hälsade Monk.

— God dag, mina herrar, är det något särskildt jag i dag kan stå till tjänst med.

— Inte ännu. Vi bara göra en liten visit här hos frun.

— Då är det lätt att begripa, hvem som varit i mina rum, medan jag var i badet.

— Det kan ju alltid vara intressant att se, huru en Westermärk-Rosén bor nu för tiden.

— Ja, men det är svinaktigt att rota bland mina tillhörigheter, när ni inte ha fog för det. Eller ha ni nu någon angivelse mot mig?

— Som jag sade, inte ännu, men man kan ju alltid göra sig beredd att taga mot en sådan, när man vet att ni är i sta'n.

— Ni har tagit en sak, som tillhör en stor konstgjord docka. Jag köpte den i Berlin och skulle glädja min dotter med den.

— Var det den här, inföll Monk skrattande och drog fram lösarmen.

— Den är i alla fall min tillhörighet.

— Rosén, han är allt en bra stor docka. Det kan ju vara bra att ibland ha tre armar. Den riktiga högra armen träder man ej i öfverrocksärmen, dit sticker man den här lösarmen, och sedan har man den riktiga högra handen att utan att det behöfver observeras operera med. I stora folksamlingar vid Centralstationen, i uppgångarna till teatrarna med flera platser kan en dylik lösarm, som hänger så oskyldig vara till stor nytta, eller hur?

— Det är min sak, och jag har rättighet att få igen den.

— Behöfver man erinra en så gammal praktikus som Rosén om den lagparagraf, som stadgar straff för dem, som bära dyrkar eller andra till inbrott afsedda verktyg. Det här är också ett stöldverktyg, och vi taga det med oss tills vidare. Vår chef skall nog betrakta den här armen med intresse.

Westermark-Roséns ansikte antog en försmädlig min, i det han ironiskt bugade sig och inföll:

— Jag önskar er mandarin mycket nöje af leksaken. Tillåta herrarna, att jag nu drager mig tillbaka, jag har nämligen en stor affär i kikaren. Kanske vi någon gång återses, så: Auf Wiedersehen!

Polismännen och stortjufven utbytte menande leenden, hvarefter den senare gick in i sina rum. Sedan Monk förmanat värdinnan att icke, som förut skett, tala om för Per Alexis att de varit och sökt honom, aflägsnade de sig i riktning mot Hamngatan. Men de gingo med dröjande steg och funderade öfver, hvar de skulle gå och finna den eftersökte.

— Nu kunna vi få gno staden rundt utan att finna honom, men hit skall han i alla händelser komma tillbaka. Vi vänta en stund, annars få vi söka komma in hos "Polkan" på Grefturegatan, kanske han också finnes å biljarden vid Tunnelgatan, där midt emot krogen "Petersburg".

Vid Hamngatan fanns ett kafé, från hvilket man hade utsikt öfver Norra Smedjegatan, och där hamnade detektiverna å en bekväm plats i närheten af fönstret.

Monk ögnade igenom några morgontidningar, men han tycktes vara mycket likgiltig öfver deras innehåll. Plötsligt kastade han en morgontidning ifrån sig.

— Nej, nu tror jag, att alla samhällets djäflar och alla skurkar och banditer sluppit lösa på en gång. Har Långholmen brunnit upp eller hvar f—n komma de ifrån alla? Nu ha vi i vecktal arbetat och släpat natt och dag med banditer och rannsakningsfängelset är fullt, vi spana efter andra banditer, sätta dem i buren och det är inte slut med det.

— Hvad står på, kära vän. Tag inte så häftigt vid!

— Nu ska vi ut på landet också, om tidningen säger sant, och spana efter föröfvaren af ett gräsligt mord. Se här!

Kamraten grep ifrigt tidningen och läste föijande med fet och spärrad stil tryckta notis, som tydligen influtit i sista minuten.

“Ett fasansfullt mord

har under natten till gårdagen föröfvats i Stockholms närhet och har väckt stor uppståndelse i orten. I går på morgonen fanns den allmänt kände patron Egerberg på Graninge gård, knappast en mil från hufvudstaden, mördad i sin säng. Mördaren hade beredt sig inträde genom att bryta upp ett till trädgården vettande fönster. Mordet har föröfvats med en yxa, och allt tyder på, att äfven stöld blifvit begången. Man tror sig veta, att ett större penningebelopp dagen förut lyftats af Egerberg. Detta saknas alldeles. Då kronolänsmannen vid den tid, då mordet upptäcktes, befann sig som allmän åklagare vid tinget, dröjde det längre än som varit önskligt, innan han kunde komma till platsen. Sedan han kommit till Graninge har förhör hållits med alla tjänare och grannar. Förhöret pågår ännu, men något resultat som visar åt tydligt håll har ännu icke vunnits. Länsstyrelsen har sent i går hos öfverståhållareämbetet begärt, att ett behöfligt antal detektiver måtte sändas ut för att biträda kronolänsmannan med spaningar efter mördaren. Egerberg afled ogift i en ålder af omkring 50 år.“

Den lille detektiven lade tidningen tankfullt ifrån sig.

— De' är för ohyggligt. Usch, så mycket ruskigheter.

— Jag undrar hvilka, som nu ska' ut och streta på landet, inföll Monk, men det är väl bäst vi ge oss af ifall chefen vill oss något.

Han gick bort till telefonen och ringde upp den bestulne urmakaren, hvilken han anmodade komma ner till detektiva stationen.

— Vi ha hittat några ur som prof, inföll han, och ringde hastigt af.

Polismännen aflägsnade sig för att gifva rapport om hvad de uträttat.

Kap. III.

Fyndet å Norrbro.

Där inne på detektiva stationen i n:r 4 Myntgatan rådde lif och rörelse. Polismän gingo barhufvade af och an, de gingo i tur och ordning in i chefens rum för att mottaga order och skyndade sedan ut för att delgifva kamrater innehållet eller också för att genast begifva sig åstad att leta efter samhällets frihetsbröder.

— Det är då f—n också, utropade en af de konstaplar, som mottogo anmälningarna, att folk inte vet huruvida de tappat tusenlapparna eller blifvit bestulna på dem. Snart tappa de väl näsan också.

Han var irriterad, den gode mannen. Från tidigt på morgonen hade han blott suttit och tagit emot anmälningar. De gällde olika slag, somliga hade blifvit bestulna, andra rent af rånade, här kom en gumma och anmälde, att hennes son begått hemfridsbrott och misshandlat henne, en annan hade blifvit illa tilltvålad af sin man, och en grosshandlare anmälde att hans bokhållare förskingrat pengar.

Det var omväxlande saker, men ett mödosamt göra att bokföra allt.

Allra senast hade kommit en godsägare, som i den gemtligaste ton meddelade att han blifvit af med 9,000 kronor i sedlar. Huru hade detta tillgått? Han visste icke mera än

att han på kvällen haft pengarna på sig, när han gått ifrån hoteli Rydberg och sedan hade han hamnat å källaren Reisen, och där hade han saknat pengarna.

Konstapeln gjorde sig ett nöje med att efterhärma patrorens miner.

— Det skulle varit någon af oss. Han tog det ungefär som om han tappat en femtioöring, och när jag beklagade förlusten sade han blott:

— Tja, det var tur att källarmästaren och flickorna kände mig. Jag fick kredit.

Men han kunde absolut icke uppgifva något som kunde leda till spaning.

— Misstänker ni ingen, som varit i er närhet? frågade jag.

— Nej, som jag sagt, jag har gått raka vägen från Rydberg öfver Norrbro och så Skeppsbron till Reisen; ingen har under tiden varit i min närhet. Jag vet inte om jag tappat pengarna eller de blifvit stulna. Borta, som sagdt.

— Talade ni med någon, när ni gick ut från hotellet, till exempel i trappan.

— Inte med en människa sedan jag besvarat portierens afskedshälsning.

— Då äro de väl tappade, får jag be om tydlig adress, ifall de återfinnas.

— Adressen är possessionaten S. Thunberg, Nolby gård, Tvärtuna.

— Och så gick den fan, jag tror till och med han hvisslade i dörren, kanske i belåtenhet öfver att ha blifvit af med 9,000 kr. Sådant där folk förstår jag mig icke på.

I detsamma hördes detektivchefens röst.

— Jag tyckte Monk hade kommit igen.

— Här är jag stadsfiskal.

— Godt. Olle har order, Monk blir nu hans kamrat, ni begifver er genast ut till kronolänsman Bang och hjälper honom med spaningar efter Egerbergs mördare. Jag har redan skickat två i väg. Nu hoppas jag Monk gör sitt bästa, lyckas ni så skall jag hos länstyrelsen framhålla hvilken af er som ledt till upptäckt, och det blir nog ingen ringa belöning.

Monk, som hade ganska dåliga privata affärer och gärna såg att den ringa lönen af 1,800 kr. då och då ökades med någon belöning, kände sig nu mera uppiggad af förhoppning att utmärka sig och skyndade därför att leta upp Olle.

Denne stod just vid ingången till stationen och grälade med en droskkusk.

— Rädda ä' ni förstås att åka ut på landet, era krabb-saltare. Det är bara synd att vi icke ha tillräcklig gästgifvare-

skjuts, i så fall hade ni icke behöfts. Men nu bär det i alla fall ut tre fjärdingsväg. — Hallå, Monk, skynda på.

Ett par minuter därefter rullade droskan i väg.

— Stanna när vi komma till Skanstull, ropade Olle till kuskén, sedan skall jag säga vidare ifrån.

Så försvann droskan bland vimlet och trängseln vid Stora Nygatans hörn.

Samma dags morgon gick en sextioårig änkefru Eng-

lund med raska steg öfver Norrbro på väg till ett kontor vid Skeppsbron, där hon hade städning. Det blåste en kall vind och gumman sträfvade för att komma fram så fort som möjligt, men det gick icke så lätt.

Plötsligt märkte hon framför sig en bunt papper som vinden förde framåt, men det kom icke högre än att det följde marken jämt och nätt. Ibland höjde det sig ett tag, men så kom det ner igen och liksom hoppade framför gumman.

— Konstigt det här, mumlade hon för sig själf. Hvarför har det inte frusit fast? Och så sparkade hon till pappersbunten.

Nu blef denna liggande i smutsen, och hon kunde icke låta bli att taga upp den. Hon gaf till ett plötsligt utrop, och såg sig skyggt omkring. Där fanns ingen å Norrbro mer än hon, nedanför slottet såg hon ett par renhållningskarlar som lassade snö på en kärra, och långt uppe på Gustaf Adolfs torg gick en poliskonstapel och gnodde händerna mot hvarandra. De tycktes icke bry sig om gumman, denna betraktade ännu en gång bättre sitt fynd och mumlade:

— Nej, se sedlar, sedlar, flere än jag någonsin sett i hela mitt lif. Jag tror inte ens det ligger så många i växelkontorets fönster.

Hon stoppade bunten i fickan och fortsatte ner till Skeppsbron, där hon började sitt vanliga arbete å kontoret med att elda och städa. Det gick emellertid icke nu med samma fart som annars. Då och då måste hon hvila sig och långa stunder betrakta sitt fynd, och så ryckte hon plötsligt till. Hon fick en föreställning om, att hon icke vore ensam, och att någon betraktade henne. Hon måste undersöka i hvarje vrå, men där fanns intet, det var väl bara hon som gick och skrämde upp sig själf. Eller var det pengarna? Det är icke godt att bära mycket pengar, när man icke är van. Så kom tanken på henne, att det ju icke var hennes pengar, hon skulle naturligtvis anmäla dem som hittegoods, och så skulle hon få hederlig vedergällning. Eller skulle hon icke säga någonting åt någon, utan blott behålla hvad hon hittat?

Då kontorspersonalen anlände, förvånade den sig öfver att gumman ännu icke afslutat städningen, och hon som annars var så punktlig. Kassören gjorde till och med en förfrågan om huru det stod till. Gumman kände sig ängslig och höll på att omtala att hon hittat pengar, men så segrade girigheten. Hon skulle ingenting säga. Hon fortsatte sitt arbete, och när detta var slut skyndade hon sig till sitt vid Stora Badstugatan belägna hem, där dottern öppnade för henne.

— Fryser mamma? Hu, så hon ser ut!

Flickan, en lång och mager jänta på några och tjugu år, med burrigt, rödt hår och en del fräknar i ansiktet, var just ingen skönhet, men man kunde icke heller säga att hon var absolut ful. Många människor se ut på det viset, och kunna vara pikanta nog. Hon visade emellertid ett ganska lifligt temperament, då hon hastigt drog gumman ner i en stol, tog af henne schal och mössa och skyndade fram med en kopp varmt kaffe. Det låg mycken innerlighet och godhet i hennes röst, då hon sade:

— Snälla mamma, förfriska sig nu efter strapatserna, och allt morgonarbete, och se inte så förskräckligt upprörd ut.

Gumman bara pustade, där hon satt i stolen och pekade mot dörren.

— Hvad är det med mamma?

— Stäng dörrarna väl.

— Bevare mig, det är väl intet fasligt på färde.

— Rulla ner gardinen också, jag känner mig så skral.

Flickan gjorde som gumman sade, och tände en liten fotogenlampa, som hon ställde på bordet bredvid kaffekoppen.

— Se så, nu har jag ju lydt mamma, nu skall mamma också en stund lyda mig och säga, hvarför du är så upprörd.

— Elin! kvinnan ropade med stark, vibrerande stämma.
— Hvad skola vi göra med de här?

Och därvid bredde hon ut en mängd sedlar öfver bordet, hvarefter hon sjönk tillbaka i stolen och betraktade sin dotter och de miner denna gjorde.

— O, du himmelens Gud, hvar har mamma kommit öfver dem?

Hon kunde icke slita sina ögon från anblicken af så mycket pengar. Det var omöjligt, händerna tycktes röra sig af sig själfva, de drogos mot sedelbunten, och snart hade hon hela förmögenheten i handen. Lika ifrigt som hon kramade och smekte dessa sedlar, lika ifrig blef hon att räkna dem. Hundrakronesedlar, femtikronesedlar, ett, två, tre. Nej, se, och hon räknade ännu ifrigare.

Så lade hon bunten på bordet och försökte släta ut skrynklorna på de öfversta sedlarne.

— Säg nu, mamma. Berätta — — —!

— Jag fann dem i dag på morgonen hopvikta å Norrebro, och sedan har jag gått som i en yrsel. Hvad skall jag göra med dem?

Det blef en stunds tystnad. Mor och dotter hade tydligen samma tankar. Den gamla tänkte på, att dessa pengar kunde förljufva hennes dystra lif, det var som en ljusning på gamla dagar. Hon tänkte på, att hon skulle kunna slippa

mycket trälarbete och slit, och med den där sedelbunten skulle hon kunna få varmt och godt och skönt omkring sig. Om det nu bara vore hennes pengar? Kanske tillhörde de en person, som hade råd att undvara dem, kanske åter var det en människas hela förmögenhet.

Dottern tog det hela icke så seriöst. Man hade hittat en förmögenhet, hvarför skulle man då icke få behålla den, det var alltihop! Ingen hade ju tagit pengarna. Hade icke mamman hittat dem, så hade nog någon annan gjort det, och kanske hade den behållit dem utan samvetsbetänkligheter. Kanske hade någon person, som icke behöfde pengarna, kunnat hitta dem, och kanske hade han varit mindre samvetsöm. Efter alla resonemanger kom Elin till det resultat att de skulle behålla pengarna. Hon tänkte på moderns sträfsamma lif för brödet och på sin egen glädjelösa ungdom. Hennes lif hade från skolåldern endast varit att sitta inestängd och trampa en symaskin och att för allt slit erhålla en usel aflöning, som möjligen räckte till att underhålla skinnet på benen, men ej att sätta kött och allra minst rosor på kinderna. Hon kände sig ifrig och upphetsad och stampade med foten i golvet.

— Nej, tusen gånger nej, det blir inte af att vi lämna dem tillbaka till någon. Låt det förr gå hur som helst.

I blidare ton vände hon sig till modern:

— Mamma. Det blir bra på det viset.

Hon tog därpå hela sedelbunten, gick bort till en byrå och lade pengarna i den öfversta lådan, hvarefter hon stängde den och i moderns åsyn stoppade nycklarna i sin ficka.

— Vi ha ingen skyldighet att lämna dem tillbaka. Kanske skulle någon grosshandlare eller landtpatron ge oss ett par kronor i hittelön och skratta åt oss, för det vi vore så enfaldiga att lämna tillbaka penningar, som de själfva skulle behållit. Och ändå har ju sådant folk haft tid och råd att lära sig religion och moral med mera sådant.

— Bara det går väl.

— Det går väl, om mamma tiger och låter mig råda.

— Tyst, hvad var det! Hu, jag börjar redan blifva

rädd, inföll gumman. Jag tyckte någon bankade på dörren. Ja, de pengarna, de pengarna!

— Mamma pratar. Det är väl blott någon, som söker oss.

I detsamma släckte hon lampan och rullade upp gardinen, så att dagsljuset åter trängde in. Nu behöfde man ju icke sky detta, sedan sedelbunten fanns i säkert förvar.

Elin gick därpå och öppnade dörren och talade en stund med en person i tamburen, hvarefter hon kom ensam in igen.

— Var det kanske redan en detektiv? ropade gumman ängsligt.

— Asch, mamma, hvad ha vi med detektiver att göra! Vi hade ju inne annons om att en person kunde få hyra det lilla rummet. Här var i dag på morgonen en herre, som läst annonsen, och såg på rummet. Han tyckte om det och bestämde sig för det, men jag svarade då, att jag ej kunde hyra ut det, förrän jag talt med mamma. Nu var han här igen, och så sa' jag, att mamma kommit sjuk hem och att jag inte kunde ge något svar förrän i morgon. Men han hade betalt fem kronor på hand, och dem glömde jag ge honom tillbaka.

— Jag låter dig bestämma med både uthyrningen och det andra du vet.

Gumman började krya till sig och känna sig en smula vederhäftig. Hon tog en promenad öfver det med trasmattor betäckta golfvet, och muttrade för sig själf:

— Se pengar, se pengar...

— Ja, de ä' de som susen gör, replikerade flickan, och snart befunno de båda sig i ett lifligt samspråk om huru de skulle ordna sina affärer.

Flickan hade idéer nu som vanligt, och hon gjorde upp planerna.

— Vi ska' inte genast visa, att vi ha pengar. Mamma går som vanligt och städar om morgnarna, och jag sköter min sömnad. Folk vet i huset, att vi annonserat efter en hyresgäst i stället för den vi förut haft. Man vet, att vi behöfde den lilla inkomsten, och vi sköla därför i morgon låta den

nye hyresgästen flytta in. Först så småningom skola vi ändra våra vanor.

Gumman tyckte att dottern talade visdomsord; hon nickade och samtyckte, började känna sig alltmera belåten och satte åter kaffekitteln på den lilla kaminen.

Kap. IV.

Den nye hyresgästen.

Summan Englund var dagen därpå tidigt som vanligt i sitt arbete å grosshandelskontoret vid Skeppsbron, men arbetet gick icke lika lätt nu som förut, då hon tänkte på att hon släpade för sin lilla veckoaflöning. Det var i alla fall en glädjens dag på lördagen, då hon hos kassören hämtat de där pengarna!

Nu gick hon och muttrade för sig själf, och var missbelåten med att behöfva damma af kontorsmöblerna, hon behöfde ju egentligen icke göra det, då hon hemma hos sig hade en hel förmögenhet.

Arbetet gick icke heller så raskt undan, och i dag som dagen förut hände det, att hon icke hunnit med allt, förrän kontorpersonalen kom till platsen. Kassören tycktes vara vid ett briljant lynne, ty han tillät sig raljera en smula med gumman, under det han ögnade i morgontidningarna.

— Skulle, fru Englund på ett lätt sätt vilja förtjäna 500 kr.? inföll han.

— Herre jestanes, är de nå'n plats!

— Jo, här står en annons i Dagens Nyheter, att hvem som helst kan förtjäna 500 kr., bara man går ut och skaffar reda på 9,000 kr., som en prisse tappat mellan Gustaf Adolfs torg och Skeppsbron.

Gumman kände sig häpen och blef alldeles krithvit i ansiktet.

— Jag tror madam blef rädd.

— Äh, herre je, en människa kan ju bli förskräckt bara af att höra talas om så mycket pengar. Sådant där är en annan stackare minsann inte van vid. Den människan, som tappat dem, blir väl olycklig i allt sitt lif.

— Hå hå, madam, lugna sig. Kanske det är en karl som inte saknar dem mer än så.

Han gjorde en knäppning med fingrarna i luften.

— Kanske det är en som skrifver upp förlusten på kontot felräkningspengar, fortsatte kassören och skrattade.

Gumman skyndade på, grep schalen och aflägsnade sig, hon tyckte förmodligen icke om att samtala vidare om den historien, utan begaf sig med snabba steg i väg mot hemmet.

— Usch, det riktigt klack i mig, mumlade hon för sig själf. Nå, nå, det kändes inte roligt att höra talas om sådant.

Där hemma befann sig dottern i ifrig verksamhet. Hon hade flyttat symaskinen ännu närmare fönstret, och hade lagt upp en stor hög med linne, och de andra som bodde i huset kunde från gårdsplanen tydligt se, huru brådtom hon hade.

— Mamma, den nye hyresgästen har varit här och har flyttat in sina saker och har betalt hyran för två månader.

— Det var mycket. Han är väl ingen farlig karl, den där? — Tänk, att det redan står i bladet om pengarna, du vet. O, jag blef riktigt haj, när jag hörde talas om det på kontoret.

Dottern, som var en ganska företagsam flicka, hade anat att annons skulle sättas in, och hon hade därför redan försett sig med ett par morgontidningar.

— Mamma kommer väl ihåg, hvad vi sade i går, och därmed punkt. Det kunde man väl tänka, att de skulle sätta in annons och utlofva hittelön. Nej, bättre en fet fågel i handen än tio magra i skogen.

Gumman, som var nyfiken att taga kännedom om den nye hyresgästen, gick in i dennes rum och granskade de effekter han ställt in. Där fanns en stor, järnbeslagen koffert, som

genast ådrog sig hennes uppmärksamhet. Den var af så väldiga dimensioner, att hon beundrade den, och så funnos två nätta resväskor af läder. Det tycktes vara en ganska solid hyresgäst hon erhållit, man var minsann icke van vid att de herrar, som hyrde rummet, förde allt för mycket gods med sig. Ibland hade de rent af ingenting mera än de gingo och stodo i, och klent hade det varit med pengarna också. Mer än en hade tagit sin löskrage med sig och flyttat, när hyran skulle betalas. Den här var nog musikalisk också, ty å en stol vid kakelugnen upptäckte hon en ny dragharmonika. Jojo, mensan, här fanns säkerheter.

Men hvad var det? När gumman lyfte på en hatt å bordet, upptäckte hon under densamma en liten glänsande tingest af järn, försedd med fem hål.

— Bevare mig väl, Elin, hvad är det här?

Flickan kom på moderns tillsägelse in. Hon skrattade åt moderns häpna min, och trädde föremålet på sin högra hands fem fingrar, samt gjorde ett utfall med armen.

— Jo, det är en boxhandske, en sådan en som dom slåss med, men man kan ju också ha den till att försvara sig med, i fall man blir öfverfallen af banditer. De' ä' många karlar, som bära sådana, så mamma behöfver inte vara så förskräckt.

— Men hvad behöfver människan en sådan till egentligen? Kanske det kan vara farligt att ha honom.

— Ah, han ser så hygglig ut, så man kan bli rent förtjust i'en. Det är en ung, stilig herre. Han är lång och smärt och har brunt hår och mustascher, och han har sådana väldigt stiliga ögon. Honom behöfver man då inte vara rädd för, men en annan...

— Hvad heter han?

— Han är gravör, sade han, och artist. Han gör sådana här fina dörrskyltar, och så målar han porträtt af sådana fina herrskap, som äro så fina, att de inte som vanligt folk, gå till fotografen. Han heter Skogh, och har nyligen kommit hit från Östergötland, han skall visst gå i konstakademien. Se, på kofferten står också Linköping. Där står Vadstena också, ser jag.

— Du nämde, att det var en annan med.

— Ja, det är bara en herre, som är bekant med honom, lhan reser mycket, och kommer blott hit ett par gånger i månaden, sade Skogh. Han skall då bo i Skoghs rum, för han tycker, att det är för dyrt på hotellen. Men den tycker jag inte om.

— Hvad har han då här att göra?

— Det blir ju bara på ett par dagar. Han ser nog snygg och städad ut, men Gud ett sådant ansikte han har! Han är skägglös, och man kan inte se på honom om han är ung eller gammal. Kanske är han en yngling, kanske också en gubbe, och tänk så ett förfärligt långt ansikte med en stor mun, och så ett par underliga ögon, som riktigt sticka sig i en. Han försöker nog se så hygglig ut som möjligt, men han kan inte, och det råar han egentligen inte för. Jag tycker för resten bäst om herrar med mustascher. Dom ä' de stil på och kläm i.

— Så du pratar, jänta!

— Jo, Skogh har mustascher, och den ä' de' stil på. Därför ska' mamma också vara vänlig mot honom, och vi ska' bara kalla honom »herr artisen» eller när vi bli mera bekanta »Artisten», för det är finare än att vara gravör, kan jag tänka, fastän han själf sade, att han var båda delarna. Och så är det en sak, han sade, att han brukade mest sitta uppe och arbeta om nätterna. Han kunde icke så bra arbeta om dagen, sade han, dagsljuset störde honom, och de där reflexerna, eller hvad det nu var... Men han sade, att han inte på något sätt skulle störa oss, vi finge bara inte bli förvånade öfver, att han sent på nätterna satt uppe och arbetade med flitens lampa tänd. Han uttryckte sig precis så. Hela karlen är som en roman.

— Nå, då får ni väl se bå' början och slut på romanen.

Kap. V.

Mordet å Graninge gård.

å olika vägar hade de fyra polismännen farit ut till den Egerbergiska egendomen. De två hade åkt med tåget, under det de två andra färdats i droska landsvägen ut, men de anlände ändå nära nog samtidigt till platsen, alldenstund de som farit å järnvägen måst från den lilla stationen passera en besvärlig skogsväg.

Graninge var en liten, vackert belägen egendom, där i vanliga fall stillhet och frid rådde. Nu hade emellertid befolkningen i trakten blifvit häftigt upprörd öfver det hemska illdådet, och här och där såg man grupper af män och kvinnor diskutera detsamma, och gissningar och undrande frågor framkastades om hvem gärningsmannen kunde vara. Man var allmänt af den åsikten, att Egerberg var en präktig karl, som icke bort ha några fiender. För ett tjugotal år sedan hade han kommit hit från Danmark, där han var född, och hade slagit sig ned å Graninge, som han arrenderat. Han hade så småningom blifvit så svensk som möjligt, och ingen tänkte mera på hans utländska börd, hvilken egentligen endast då och då förråddes af hans sprudlande, glada gemyt samt ett och annat ord, som föll i hastigheten. Han lefde i bästa förstånd med alla grannar, och mot sina tjänare visade han sig som en god husbonde. Han skötte sin egendom som det en landtbrukare ägnar och anstår och tycktes för öfrigt mest taga lifvet från den humoristiska sidan. Regelbundet en gång om

året reste han öfver till sitt gamla fädernesland och uppehöll sig där i en eller annan vecka, och när han kom tillbaka talade han om sin resa och dess äfventyr samt försäkrade på heder och tro, att han hade »moret sig gladeligt i Kongens By».

Och nu hade han fallit offer för en nidings hand. Bönderna ville knappt tro det, fastän de varit uppe vid gården och erhållit fullständig bekräftelse på, att ryktet talat sanning. Några af dem hade äfven tagits i förhör af länsmannen. Ingen visste emellertid något, som kunde leda till upplysningar. Man hade merendels i socknen lefvat fredligt och lugnt, något bråk hade väl då och då uppstått, men detta hade icke varit af någon värre beskaffenhet, och i närheten bodde inga personer, som man kunde misstänka vilja begå ett sådant brott. Man gissade på luffare från hufvudstaden; sådana brukade ofta draga genom byn, men de voro merendels af det beskedliga slaget, som kunde affärdas med en sup och en bit mat. Några farligare personer hade man icke sett.

En gammal tjänarinna, som i flera år förestått hushållet, kom ut på trappan och neg mot polismännen, som stannat på gården. Hon gned sig i ansiktet med det hvita förklädet och såg sig en stund villrådigt omkring.

— Är det herrarna från Stockholm? inföll hon ändtligen.

— Jo, det stämmer.

— Kommissarien sitter här inne, om herrarne vilja följa med.

Hon förde dem först in i en stor förstuga på gammaldags sätt inredd. De nakna, hvitrappade murarna, det med tegel belagda golvet, och de få möblerna, som till färgen voro hvita, gafvo genast intryck af, att man kom in i en gammal byggnad, påminnande om åtskilliga åldriga tingshus på landsbygden.

Kvinnan öppnade, utan att knacka, en dörr och ropade:

— Kommissarien, herrarne äro här.

Vid dessa ord reste länsmannen sig upp från sin plats vid bordet, där han varit sysselsatt med att uppsätta en rapport.

— Jag får önska herrarna vara välkomna. Var så god och intag plats. Det vore väl, om vi kunde hjälpa hvarandra med den här ledsamma historien.

Han öfverlämnade därpå till polismännen de af honom gjorda anteckningarna.

— Om herrarna först behaga taga del af det här, så ni kunna sätta er in i situationen. Apropos, jag vet ju genom bref från er chef, hvad herrarna heta, men icke hvilket namn som tillhör viss person. Ja, hr Monk känner jag ju, så vi behöfva inte...

Sedan presentationen ägt rum, började polismännen ifrigt taga del af anteckningarna, och under tiden vandrade länsmannen af och an, ifrigt rökande på en cigarr.

Han afbröts i sina funderingar af Monk, med frågan:

— Hur var det, hade han inga släktingar?

— Man har aldrig hört talas om sådana, åtminstone vet befolkningen här i trakten icke af, att han här någonsin haft besök af några släktingar. Tjänarne känna icke heller till några sådana. Jag har försökt så vidt möjligt granska hans papper. Jag har icke heller funnit något testamente, och det är ju lätt förklarligt, han var ju ännu frisk och vid godt humör, och minst af allt tänkte han på att göra sitt testamente och lägga sig ner och dö.

— Och några främmande besök lär man icke heller veta af.

— Han gick bort på besök, och han hade merendels dagligen besök af personer, men blott tillhörande ortsbefolkningen. Han var också sällan inne i staden, utan umgicks och trifdes bäst bland bönderna här i trakten. Han hade på det viset sin underliga sida, ty när man bor så nära till staden, och det ofta är enformigt här på landet, så kvistar man väl någon gång in ett tag.

— Jag såg i en tidning, att han skulle ha blifvit slagen med en yxa. Kommissarien omnämner icke detta i rapporten.

— Här har icke funnits något föremål, som tyder på att det begagnats till mordverktyg. Doktorn har också i sitt

utlåtande yttrat, att döden förorsakats till följd af inre blödnings, som uppstått därigenom, att Egerberg af något hårdt tillhygge blifvit slagen på hjässbenet. Man vet alltså icke ännu, hvilket detta tillhygge varit. I den mördades rum fanns intet dylikt, som bar spår af blod.

— Finns liket kvar här?

— Nej, det har för obduktionens skull satts in i kyrkans bårhus.

Monk gaf sin kamrat en vink, hvarefter de gingo ut samma väg de kommit och genom en liten grind in i trädgården.

— Hur var det, det regnade ju i förgår natt?

— Om det regnade! Det öste ner ett par timmar.

— Här skulle kunna finnas något spår, men naturligtvis när länsmannen icke kunde komma tillstädes strax efter det upptäckten gjorts, ha tjänarne och alla ortens nyfikna här trängts om hvarandra.

Detta var verkligen också förhållandet, hvar man än kom i gångarna funnos märken efter skor i olika riktningar, och spår som gingo öfver hvarandra. Huru man än letade och granskade, syntes icke något märkvärdigt, åtminstone ej något som de båda spanarna funno värdt att anteckna i sina böcker.

Plötsligt slogs ett fönster upp, och länsmannen visade sig här.

— Mina herrar, detta fönster stod öppet på morgonen, och ehuru inga spår funnits, får man väl antaga, att brottslingen icke kunnat komma in eller aflägsna sig på annat sätt än genom detta fönster.

— Och där kommissarien står, fanns den mördades sofrum?

— Ja, han hade i många år använt det här rummet till sofrum.

— Det är dumt att så många människor släppts in här i trädgården.

— Tjänarne sprungo hufvudyra fram och tillbaka och tycktes ha tappat bort den smula förstånd de bort ha. Hade

jag bara kunnat komma hit förr! Så snart jag kom, körde jag ju ut allesamman, men förstörelsen var då redan gjord.

Monk hukade sig ner och granskade muren, där en del rappning gått af. Rappningen å muren satt ganska lös och kunde vid minsta beröring skalas af.

— Här finns ett par märken efter händer. Ha kanske de nyfikna också försökt klättra upp samma väg som de förmodat att brottslingen gått?

— Det kan jag icke tro. Folket här är nog nyfiket, men man har i behåll landtbons vanliga skygghet och rädsla, när man vet, att ett brott blifvit begånget. Så långt ha de nog icke gått.

Man undersökte noga, och verkligen syntes där icke några spår efter händer. Någon hade antagligen fallit och fått smuts på högra handen, först hade han satt två olika märken å muren, då han velat gnida af leran, och sedan hade han på ett annat ställe dragit handen neråt cirka femtio centimeter. Detta

senare märke visade endast fem långa, ganska otydliga strim-
mor.

Polismännen betraktade med intresse dessa märken, hvil-
ka framträdde helt svagt, men som de dock ansågo vara
värda en grundlig observation.

— Rita upp det där märket, Olle, du som alltid varit
svår till att rita allt möjligt.

— Det är inte så lätt att rita af en sådan hand, skall
bror tro.

— Lade du märke till något?

— Jo.

Länsmannen hoppade ut genom fönstret och började
också se efter.

Olle ritade och inföll:

— Den där var en kuriös en, han har lillfingret mellan
de andra fingrarna.

Monk tog också upp sin bok och tecknade af märket.

— Det är väl ingen krympling, som satt dit märket.
Han är född så där onormal, man ser det allra öfverst på
fingrarna. Spår efter leder finnas, och fingerblommorna ha
hårdt tryckts i. Den som satt dessa märken skall alltså vara
en person, som har »långeman» mindre än de andra två fing-
rarna på ömse sidor. Hans långfinger är icke längre än lill-
fingret. Kanske kommissarien känner till, om någon här i trak-
ten ser ut på det viset.

— Deras fötter har jag nog sett vid beväringstrin-
garna, men inte har jag tänkt på att se huru en del folk har
det bevändt med fingrarna.

— Kan man komma in i bårhuset nu?

— Det är bara att säga till klockaren. Vi följas åt då.

— Kan man träffa läkaren också? Det har ju sitt in-
teresse, ifall han observerat något mera än hvad som beskri-
vits i obduktionsprotokollet.

— Såvida han är hemma, kan han vara vid kyrkan
om en half timme.

Under denna tid hade de andra polismännen, med led-
ning af kommissariens rapport, förhört hushållerskan och de

andra tjänarna. De hade egentligen icke något att lägga till, och något nytt skulle icke framkommit, om icke stockholmarna varit så ifriga med sina frågor.

Det heter ju också, att fyra ögon se mera än två, och det ordspråket besannades också här. Man hade väl förhört hushållerskan om hennes husbondes vanor, och med hvilka han brukade umgås, och svaret hade blifvit detsamma, att han nästan bara umgicks med ortsbefolkningen.

— Brukade han dricka?

— Ja, han tog sig nog ett eller annat glas hvar dag och tyckte rätt mycket om öl, men han föreföll aldrig berusad.

— Har ni någon gång varit inne i sällskap med honom i staden?

— Mycket sällan, men några gånger har det händt.

— Brukade han då dröja längre tid på något ställe i något dryckeslag?

Kvinnan for med handen öfver pannan, som för att uppfriska sitt minne och funderade en stund.

— Ja, det vill säga en gång, som jag kan minnas, men det var inte på någon krog, som han försenade sig. Jag minns nu, jag fick sitta i vagnen och passa hästen på gatan utanför, och jag minns, att jag frös rätt duktigt och var smått förargad däröfver.

— Minns ni hvad det var för ett ställe?

— Det var en biljard, och jag tror det var vid Tunnelgatan. Jag kommer särskildt ihåg att patronen dagen därpå talade om, att en historisk person en gång slutade sina dagar på den biljarden. Han talade om, att konung Karl XV:s piprensare, negern Tockson, under sin sista tid varit markör där, dock mest för att draga folk, kan jag tro.

— Ni observerade inte, i hvilket sällskap er patron var?

— Nej då, det var så många, som skralade och följde honom ut och togo afsked af honom vid vagnen. En af dem åkte med och följde med till ett ställe långt ute på Söder, hvar han sedan blef af, vet jag inte. Men herrarna voro ganska upprymda och talade om vinst och sådant där, och jag blef

rätt förvånad, ty jag hade inte hört förut, att husbonden brukade spela om några summor.

— Hur såg den där karlen ut?

— Det är svårt att nu säga. Jag vill minnas, att han inte var någon stor karl, och så var han klädd i en mycket stor och tjock kappa. Jag observerade honom icke, förrän han kommit upp i vagnen, och då hade han en tjock mössa dragen öfver pannan, och kappkragen uppslagen. Men så mycket vet jag, att han icke hade skägg. Jag ville för resten inte se på honom; jag råkade vända mig bakåt ett tag, och då blängde han på mig, så jag blef riktigt rädd för honom.

— Och den har ni aldrig sett sedan?

— Nej, aldrig, och inte heller tänkt på honom.

Det dröjde fullt en timme, innan kronolänsmannen och hans sällskap kommo tillbaka och samtliga spanare kunde meddela hvarandra sina intryck och erfarenheter och komplettera dessa. Man hade vid närmare undersökning å den dödes hår funnit små, men dock ganska tydliga spår efter jordmull och några sandkorn, och man antog, att de kommit dit och öfverflyttats antingen från mordverktyget eller brottslingens hand.

I så fall antog man, att den de sökte satt märkena å muren med sin hand.

Man fortsatte åter förhöret med hushållerskan, som var beredvillig att lämna alla de upplysningar man begärde. Det gällde isynnerhet att få kunskap om, huru mycket penningar den aflidne haft hemma och huru mycket som kommit bort.

— Han hade ingen annan bokföring än en gammal kladd, och i den gjorde han sina privata anteckningar om hvad han fått in, hvad han hade att fordra eller vore skyldig.

— Och denna förvarades?

— Där den ännu ligger, i den öfversta lådan i chiffo- nieren. Jag skall strax gå och hämta den.

Kvinnan skyndade åstad och kom snart tillbaka med en nött och bläckfläckad bok, som man började studera. Men den blef man icke mycket klok på, namnen voro skrifna med

förkortningar, nästan bara initialer, och posterna voro öfver-korsade.

— Man ser emellertid, att här icke under de senare dagarna gjorts anteckningar om, att Egerberg uppburit vare sig små eller stora summor.

— Och dock vet jag, att han hade fått in pengar, för han satt en kväll och räknade en tjock sedelbunt, som han åter stoppade på sig.

— Han hade, enligt hvad jag vet, den mindre affärs-mässiga vanan att alltid bära pengarna på sig, hvilket belopp han än disponerade, inföll länsmannen. — Jag sade också en gång üll honom att det vore orätt, ty han kunde tappa dem. Han slog emellertid bort alltsammans med ett skämt.

— Nej, se sedlarna vill jag ha på mig, de värma så godt.

Och så skrattade han på sitt hjärtliga sätt.

— Men om nätterna, hvar hade han dem då?

— Han brukade på riktigt gammaldags vis förvara dem under hufvudkudden.

Samtliga polismännen gjorde nu i sällskap med läns-mannen och hushållerskan ännu en gång ett besök i träd-gården för att förvissa sig, att ingenting blifvit glömdt.

— Att han icke ens hade en hund, inföll en af stock-holmarna.

— Det syns huru en sådan skulle varit behöflig här.

Så långt hushållerskan kunde minnas hade emellertid icke någon hund funnits på gården, hon visste icke hvar-för, men alltid då det talats därom hade husbonden blott afbrutit samtalet med att det icke behöfdes någon.

Sedan man kommit öfverens om att meddela sig med hvarandra, så snart man fått tag i minsta omständighet, som kunde vara af någon vikt vid spaningarna, skildes man åt, och de fyra polismännen begåfvo sig nu i sällskap till fots mot järnvägsstationen.

— Hvad skall man tro om det här? inföll den alltid litet ifrige Bonde M. Jag kan inte tänka mig, att förbrytaren finns här i trakten, eller hvad tror ni?

Monk skakade på hufvudet och stannade på vägen samt fäktade med en käpp i luften och pekade därpå mot det håll hufvudstaden låg.

— Jag tror, att han finns i den närmaste staden och att han tillhör den dj—la ligan. Vi få väl spränga den och sätta hvarenda en i buren, så att man någon gång skall få en liten rast.

Det annalkande tåget hördes redan på afstånd och detektiverna fingo icke längre tid till samtal. De skyndade springande i väg för att vara vid stationen, innan det vore för sent.

Kap. VI.

På spaning.

Monk och hans kamrat syntes på aftonen promenera af och an på Tunnelgatan och öfverlägga, till dess de stannade utanför den gamla bolagskällaren »Petersburg». Där inne rådde ett rörligt lif, och dörrarna öppnades gång på gång för att släppa ut och in gäster. Detta lif tycktes emellertid icke i afton ådraga sig detektivernas uppmärksamhet, de observerade i stället en biljardsalong, som låg midt emot. Denna biljard, som många gånger bytt om ägare, var nu känd, emedan där bedrefs hazardspel i hög skala, och månget offer hade där blifvit plockadt på tusentals kronor. Paré om hundralappar var här ingen ovanlighet. Ägaren af lokalen blundade för de höga paréerna och låtsade, att han icke fäste sig vid huru och om hvad det spelades, och därför samlades också här så småningom en äfventyrlig publik, som icke skulle känt sig så hemmastadd och ogenerad å de större biljarderna.

Då man föreställde ägaren det orätta i det höga spelet, höjde han blott på axlarna.

Hvad hade han med det att skaffa? Han hyrde ut sin biljard och fick sin hyra. Hvad mer? Sedan kunde gästerna spela som de behagade. Var det någon som lät

skinna sig, så fick det blifva hans ensak. Hvarför spela de, när de inte kunna, var ägarens ofta upprepade svar.

Man insinuerade om, att han erhöll del af vinsten. Det talet brydde han sig icke heller om. Man fick säga hvad man ville, han vore tvungen att sköta sin affär, så att den kunde bära sig. Han hade familj att försörja och dryga hyror att betala. Hvad skulle folk säga, om han icke kunde klara sin affär? Det skulle han icke ha någon tack för, och därför samlade han hvilken publik han ville. Detta hade han också tämligen oförbehållsamt förklarat för polisen. Man hotade honom med att förbjuda ölserveringen, men han stod på sig ändå och förmenade, att detta skulle polisen icke göra. Den visste nog själf, till hvilken fördel det vore att ha ett ställe, där den kunde söka folk. Han erinrade om att det nog också vore därför som en del hotell och andra nästen tolererades.

Huruvida han hade rätt i sina påståenden vilja vi låta vara osagdt, men ännu hade man icke tagit rättigheterna från honom, ännu gick affären, och det höga spelet florerade.

I många fall var biljarden blott ett ställe, där man samlade folk och gjorde dem intresserade för högt spel och vad-hållning; sedan lockade äfventyrarne offren med sig hem till privata rum hos medlemmar af ligan eller till hotell sådana som Hultströms och andra. Här inmundigades spritvaror och kortlapparna svängdes, till dess offret blifvit utplundradt och till och med mången gång efter att ha lämnat från sig alla sina pengar måst utfärda revers för att undgå misshandel.

Denna afton var det emellertid ganska tyst å biljarden, och polismännen funno detta förhållande anmärkningsvärdt.

— Hvar kunde de hålla till i kväll?

De gingo emellertid in i »salongen», där endast en låga brann och en markörpojke roade sig för sig själf med att stöta till bollarne.

— Hoj! spelar ni »Carolina» ensam?

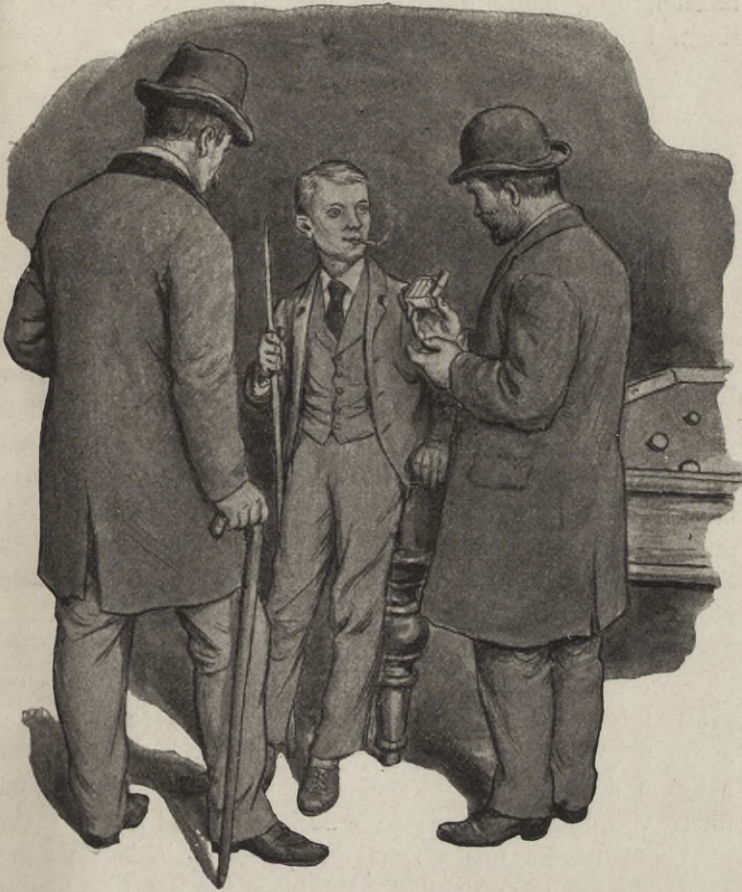
Pojken vände sig om, och när han fick syn på de in-trädande, räckte han fram kön:

— Skall det vara ett parti?

- Skaffa oss då några bra motspelare.
- Dom har gått nu.
- Hvilka ha varit här i dag?
- Här var Per Alexis. Han var på kulan och ville spela om ur, som han vunnit på kortspel i Bollnäs.
- Sågo de där uren ut att vara nya?
- Det förstår jag mig ej på, men han rullade på golfvet med en hel hop, liksom när man rullar kulor. Han hade västfickorna fulla med sedlar och ville spela om hvad som helst.
- Sade han någonting om sedlarne?
- Nej, han sa' bara: 'Här ä' folk som förtjänar pengar hvar dag. Dom där poliserna ä' allt viktiga, men dom har aldrig pengar mer än den 1:sta och den 15:de i hvar månad.
- Han hade väl sällskap?
- Jo då, en hel hop, Hultström och Polkan voro med och spelade med en tjock bonde, som förlorade, och hvar gång han förlorade, ropade de:
- Nu gick där en oxen igen.
- Pojken, som en stund varit så munvig, började åter göra stötar mot bollarna, utan att vidare bry sig om de besökande.
- Ho ho, ku ku! ljudet plötsligt, och gökens stämma efterhärmdes på ett mästertligt sätt af den glade Olle.
- Pojken släppte i häpenheten kön.
- Hvad var de' om?
- Har du fått munhäfta? Hva? Eller hur står det nu till?
- Tackar, har inga plågor.
- Det är bra, då kan du tala om hvilka flera som voro med, du har inte hunnit långt i redogörelsen ännu.
- De andra ha varit här förut, men jag vet inte hvad de heta alla, men en kallas »Ryssen», jag har aldrig hört något annat namn på honom. Jag kunde knappt hålla mig för skratt den här gången för han såg så lustig ut. Han hade ett långt brunt skägg med mustascher, och förut har jag aldrig sett ett skäggrå på honom, jag tror inte ett sådant

kan växa på en så'n där karl. För åtta dagar sedan, eller om det var så länge sedan jag såg en, hade han inte så mycke' skägg som jag ens.

— Då har han nog gödslat bra.

— Han har väl haft sådan där balsam, som dom annonserar om. Vore de' inte för att jag ä' så rädd att jag skulle skrämma slag på morsan, då jag hälsar på där hemma, skulle jag minsann också köpa balsam. Den är nog vådligt bra.

Detektiven tog upp ett paket cigaretter, han visste af gammalt, hvilket lockelsemedel detta vore för pojkar, och han

hade fått kunskap om rätt mycket genom att bjuda en pojke en äkta »Jäderholmare» eller »Duke Durham».

— Tackar som bjuder. Äkta vara.

Den unge markören tände cigaretten med verklig virtuositet, drog några bloss och betraktade med välbehag de ringar han blåst ut.

— Smakar den bra?

— Nästan mer.

— Du får hela asken, bara du kan tala om huru en karl ser ut som inte har något skägg och så några dagar därefter har helskägg, så han skulle kunna skrämma lifvet af din morsa.

— Jo, kan ni tänka er. Han var förut så lång och mager i ansiktet och här — — —

Pojken gjorde en del grimaser och försökte förvrida sitt ansikte genom att gapa, så käkarna stodo på vid gafvel. — — — hade han rynkor vid sidorna om munnen, alldeles så så här. Jag tyckte han såg ut som en riktig apa då, men nu såg han bättre ut. På långt afstånd kunde man nästan taga honom för en riktig herre. Vet ni, hvad jag tror, jo, att de' ä' en gammal käring, som förklädt sig till karl.

Polismännen kunde icke annat än skratta åt detta den fantasifulle markörens påhitt.

— Kanske du tror, att det är Per Alexis fästmö?

— Nej, då måtte de vara minst gifta, för dom slåss och grälar ibland, och så skälla de ut hvarandra. De kalla hvarandra mest tjufvar och långholmare. Jag tycker det är svinaktigt af dem att skälla så rått. De kunde ju säga det på nåt finare vis. Ibland får »Ryssen» höra, att han i utlandet varit med om någon finare »affär», som de kallade det, men så ge de honom ordentligt på huden, för det han bar sig så dumt åt att han blef upptäckt.

— Men det är allt olika personer, inföll Monk i bestämd ton. Jag kan hålla vad om, att den där slätrakade karlen icke är densamme som i dag varit här och haft skägg.

— Topp, vadet gäller en krona. Då blir väl morsan olycklig, men det kan inte hjälpas.

— Pojke, hvarför skulle hon bli olycklig.

— Jo, för jag har min skäggbalsam som i en liten ask. Jag kommer att köpa sådant för kronan.

— Du har inte vunnit ännu.

— Det kan jag bevisa, ifall ni vill höra på de bevis en sådan pojke som jag kan draga fram. — Hur många karlar i den här staden eller annorstädes tror ni det är, som går omkring med ett välskapadt långfinger på högra handen, som är mycket kortare än de andra fingrarna?

— Så här mycket, sade Monk och pekade på sitt långfinger å högra handen.

Markören var ganska kritisk och betraktade fingret från höger och vänster.

— Åh, ja, men knappt ändå så mycket för litet. Och då finns det ändå nagel därpå, och ingenting synes borta. Dom har nog lindat honom för hårdt, när han var liten. Jag har hört käringar som säga, att det är så rysligt svårt att veta, hur man ska linda ett litet barn.

— Om fingrarna också?

Polismännen skrattade åt detta slags skarpsinne, och märkören medgaf, att han icke sett så noga efter, om man också brukade linda små barns fingrar.

— Nå, hvad var det sedan med fingret? Växte det kanske ut igen?

— Jo, han med skägget hade precis samma finger.

— Är det säkert. Eller smäller du ihop historier?

— Man har mycket godt tillfälle att betrakta folks händer på en biljard, i synnerhet när de spela under gaslågor, och jag vågar både kronan och min nya knif på, att det är samma finger på två så olika karlar.

— Du är inte så litet skarpsinnig.

Polismännen utbytte menande blickar, och sedan de framställt och fått ännu några frågor om klädsel m. m. besvarade, skildes de från märkören till ömsesidig belåtenhet. Pojken hittade nu på en annan rolighet, nämligen med försöket att gå bakåtböjd och balansera med en nyförvärfvad enkrona på näsan.

Ute å gatan gingo de båda polismännen en stund af och an.

— Hvad menar du om det här? sade Monk i frågande ton och tycktes vänta på svar.

— Den där ynglingen är nog en ganska bra observator. Jag tycker om att hans sköna husbonde icke kom tillstädes och förstörde det intressanta samtalet.

— Biljard-Kalle skulle nog också ha åtskilligt att meddela, om man bara träffade honom i det rätta ögonblicket.

— Du menar, när han suttit tillräckligt länge på krogen.

— Monitorn eller källaren Flaggen äro nog bra ställen att söka honom.

— Möjligen då det förra stället, men ingalunda det senare. Du skall nämligen veta, att på Monitorn går han sällan i sällskap med någon af Hultströmska ligan, utan då i bättre sällskap, med handtverkare eller småhandlare.

— Och detta skulle betyda — — —

— Att han tiger som muren.

— Vi kalla honom helt enkelt till inställelse å detektiva stationen för att där höras angående de förbindelser han har med vissa personer, som vi vilja ha tag i. Kom ihåg att här i olika saker gäller det att få fulla och bindande bevis. Dem vi söka äro alla så slipade skälmar, att de neka och ha svar på allt. Om vi gå allt för bröstganges till väga och anhålla några, innan vi fått tillräcklig bevisning, kan det hända, att den bevisning som finns sopas bort. De åtalade neka förstockadt, och så kan det hända, att poliskammaren eller rådhusrätten släpper dem på fri fot. Då är mycket förstördt, äfven om vi sedermera skulle få tag i något bevis.

— Jag har nog också tänkt på det, men skulle ändå vara böjd för ett besök å Flaggen.

— Det är då bättre att gå köksvägen och försöka få tag i värdinnan, så att vi få veta, om några särskildt kända äro där. Per Alexis sätta vi naturligtvis in, när som helst, för jag kan tänka, att fru Hultström nog varskott honom. I alla fall har han väl hört efter sin väska. Om urmakaren icke behöfde sina ur, och jag visste, att Per Alexis icke misstänkte

något, skulle jag vara böjd för att låta honom vara fri ännu ett par dagar, honom få vi alltid tag i, och reser han, så skall det icke dröja många dagar, förrän någon stadsfiskal eller länsman i landsorten får tag i honom och returnerar honom hit.

— Viktigare är, som du vet, om vi genom honom kunde få tag i mannen med det långa ansiktet och det korta fingret. Det skulle vara ett fynd, som vida öfverträffade glädjen öfver att få tag i en tjuf eller yrkeskortspelare, som så många gånger är afkonterfejad i Polisunderrättelser.

— Han är nog mera inbunden och full i hin än alla andra. Han har icke spårats å något hotell, betjäningen vet icke efter några beskrifningar att en dylik person bott hos dem, och han har icke heller för vana att gå ut på restauranter och supa. Först på den här undangömda biljarden har funnits något spår efter honom, men hädanefter kommer han nog icke dit heller.

— Isynnerhet om han har lika långa öron som ansikte.

— Han skall väl åtminstone bo någonstädes, men som bekant påstår man ju nu, att Stockholm börjar blifva storstad, och i en sådan finnas många kryphål.

— Jag väntar med att gissa, men skall jag tillsvidare säga något om den mystiske figuren, så är det att han borde vara mycket förmögen vid det här laget.

— Ja, såvida penningar och guld utgöra driffjädrar för hans brott.

— Ja, visste man motivet för hans handlingar, då så —

Under detta samtal, som af helt förklarliga skäl förts ganska tyst mellan dem båda, hade de kommit till Norrlandsgatan, där de stannade utanför ett gammalt litet trähus, som ståtade med den pompösa titeln »Utländska lumpaffären».

Denna lumpbod var en samlingsplats för alla möjliga gamla, till stor del utslitna velocipeder, kläder, ur och annat, men i synnerhet för gamla mynt och metalldelar. Här hade polismännen af gammal vana stannat och bekikade sakerna i fönstret. Det hände ju, att man här som i så många andra

lumpaffärer finge göra besök för att leta efter stulna saker, och ehuru detektiverna nu icke hade något uppdrag därtill, gjorde vanan att de kastade en blick i fönstret.

I detsamma aflägsnade sig en ung, reslig, snyggt klädd karl med raska steg från affären och tog vägen mot Humlegården.

— Det var en djäkel att vara lik David M., flicktjusaren, inföllo båda nära nog samtidigt.

— Men det var ändå icke han, gången var ej densamma och icke heller voro kläderna lika, det var bara kroppsstorleken och de tjusiga mustascherna.

Magasinets ägare, som följt personen till dörren och nu stod i det öppna dörrhålet, nickade mot dem.

— En ny kund, han som gick ut?

— Ja, jag har aldrig sett honom förr.

— Hade han något att sälja?

— Nej, han köpte i stället att par gamla mynt, några dörrplåtar och ett ur. Han såg inte ut att behöfva sälja.

— Han var ganska lik den blifvande svärsonen i den där konkurrerande affären vid Kammakaregatan.

— Inte så olik.

Lumphandlaren bugade sig till afsked, hvarpå de andra fortsatte sin väg neråt.

Kap. VII.

Å Källaren Flaggen.

Källaren »Flaggen», ett af Stockholms äldsta värdshus med anor från 1700-talet, låg å den tomt midt emot Nybrokajen, där senare Dramatiska teatern fått sin plats. Själva entrén var icke vidare lysande.

Man gick upp för några nötta trappsteg, och så hade man genast på vänster hand en gammaldags, ekfärgad dörr med stora, klumpiga järnbeslag, å hvilken lästes ordet »Källare», Möbleringen var också fullständigt gammalmodig, med vanliga, tarfliga bord, men publiken tycktes vara nöjd med anordningarna, ty alltid fanns här folk, mest bestående af skut-skeppare och vedhandlare, åkare, som drefvo affärer vid Nybrovilkshamnen, stallbetjänter från hofstallet med flera, för hvilka detta näringsställe låg närmast till hands.

Innanför disken stod merendels ägarinnan och såg efter att serveringsflickorna skötte sina åligganden. Han kände nästan alla kunderna och hälsade dem oftast med namn.

Innanför detta serveringsrum funnos två andra, i hvilka borden alltid voro öfverdragna med hvita dukar. De utgjorde den s. k. matsalen, men då matgästerna voro ganska få, voro också ofta dessa bord upptagna af idel flaskor och glas, och de som ville vara ostörda under sitt pokulerande drogo sig helst hit in.

Här blefvo också gästerna uppassade af den munviga, mörklåriga Therese, »Svarta Thesa» kallad, som sannerligen icke slog ned ögonen vid deras ofta plumpa skämt. Hon kunde

i stället ge svar tillbaka, så att de baxnade och var alltid färdig att betala tillbaka med samma mynt, som hon erhållit.

Denna afton hade »svarta Thesa» fullt upp att göra med serveringen, ty hon hade fått vid sina bord några herrar, som kunde låta våtvarorna rinna och slantarna springa. Det var trefligt folk, som icke vände på kronan innan den gafs ut, och sådant tycker en flink serveringsflicka om.

I ett hörn vid det med flaskor och glas belamrade bordet satt Westermark-Rosén, som vanligt elegant och förnäm. Det var endast en högre färg på kinderna, som antydde, att han druckit betydligt; han var helt fåordig och deltog endast, då någon vände sig till honom, i samtalet. Hotellägaren Hultström däremot var tämligen högröstad och gjorde försök att deklamera »Döbeln vid Jutas». Han vred och vände i sina långa mustascher denna kväll och var utan tvifvel i ett briljant lynne. Bredvid sig hade han notarien, något halfsluskigt klädd, men han tog dock på sig en ganska viktig min, och försökte imponera på »svarta Thesa», så godt han kunde. Han hade en gång varit tjänsteman i posten, men sedan han straffats för stöld af frimärken hade han kommit i sällskap med Hultström och blifvit hans hejduk. Han skröt öfver sina kunskaper, berättade anekdoter från universitetstiden och gnolade: »Sjung om studentens lyckliga dagar».

Han teg emellertid, då Westermark-Rosén afbröt honom med:

— Inte behöfver man ta' studentexamen för att bli buse.
Hultström höjde varnande ena fingret mot Rosén:

— Inte kitslig i kväll. Notarien har sina svaga sidor, han svärmar så förfärligt för alla slags gamla, fula flickor, och på dem kastar han bort sina penningar, så att han själf får gå med en snusig rock. Men notarien är bra ändå, för ingen kan sätta upp så styfva handlingar och inlagor som han.

— Han kan vara bra att ha, om man behöfver klaga öfver orättvis behandling, inföll marknadsresanden Wickström »Blekan» kallad, en liten, undersätsig figur, som just tog en försvarlig klunk toddy.

— Jo ho, skrattade Hultström och hviskade: du kunde

nog behöft klaga för högre rätt, när du i tjugu dygn fick sitta på vatten och bröd i Köpenhamn.

— Eller du, hviskade den andre, när du fick prygel i Petersburg, din rygg ser allt treflig ut efter det.

— Hviska inte. Jag tål ej sådant, röt Rosén. Hederligt folk bruka tala högt.

— Små fåglar sjunga, solen ler, gnolade Hultström och skrattade åt Roséns inpass.

Ännu tre personer funnos i detta hedervärda sällskap, nämligen den i polisens annaler beryktade f. järnarbetaren L., som för många år sedan slutat upp att arbeta och i stället gjort sig bekant under namnet »Polkan», hvilket ofta förekommer i rapporterna. Och så fanns här den s. k. »Väduren», hvilken hade en egendomlig roll att spela. »Väduren» var liten, något litet puckelryggig samt hjulbent och ful och såg dessutom mycket dum ut, men han hade nog också sina talanger, hvilket ett annat kapitel kommer att visa. För Westermärk-Rosén och åtskilliga andra spelade han en mycket viktig roll, och de tjänster han gjort dem, kunde de icke nog uppskatta. Han kunde nämligen konsten att spela dödfull, ehuru han var spik nykter, och denna roll visades ofta så bra utförd, att han vann beundran och mynt för bragden. När någon af våra ficktjufvar voro ute för att göra »affärer» hade de merendels »Väduren» i hälarne på sig. Plötsligt kom denne ragglande, sned- och hjulbent, vanställd på alla sätt, in i en folksamling, där han under ohyggliga läten slog omkull sig. Den polisstyrka, som fanns på platsen tog upp »Väduren» och drog i väg med honom, och under tiden kunde Westermärk-Rosén från de nyfikna i folksamlingen plocka till sig portmonnäer och plånböcker.

På vaktkontoret erkände alltid »Väduren» att han var berusad och deponerade sin tia som böter, och ofta undrade polisen, huru Väduren kunde vara så berusad ute på gatan och plötsligt blifva så nykter, när han kom inomhus.

»Väduren» gick sedan han släppts ut, och fick hederlig vedergällning för den mindre hedrande roll han fått spela i folksamlingen.

Vi böra icke heller förglömma den enda damen i sällskapet, den ofta omtalade Hallinskan. Hustru Hallin var en fyrtioårig kvinna, hvilken såg ut som själfva hederligheten. Där hon nu satt tyst och begrundande, klädd i en snygg men dock enkel dräkt, skulle man kunnat tro henne vara en vanlig borgarkvinna från en landsortsstad, som af oförklarliga orsaker förirrat sig in bland detta blandade sällskap. Men den, som kände till förhållandet, visste att hon, som var gift med en af landets farligaste brottslingar, själf var en yrkesficktjuf och organisatör af tjufligor. Hon har börjat med att fara landet rundt, och stjäla på marknader, men på senare tiden har hon mest opererat på teatrar i hufvudstaden. Man har icke misstänkt denna anständigt klädda kvinna, som tåligt stod väntande i kön vid biljettluckan, för att vara en ficktjuf, och först sedan hon försvunnit, har man observerat förlusten af portmonnäen med innehåll.

Det har merendels endast varit detektiver, som varit oartiga mot henne. De ha ansett att hon icke gick på teatrar för spelets skull utan blott för att fiska portmonnäer, och så snart de sett henne, har hon fått följa med till 4 Myntgatan, där hon underkastats både förhör och visitation.

Hon och Westermark-Rosén voro sedan flera år tillbaka goda vänner, och då hennes man ofta ställde till, så att han fick tillbringa sin mesta tid i fångelser reste »fru Hallin» i Roséns sällskap. De två förstodo också hvarandra så bra, och nu sutto de midt emot hvarandra och skålade då och då med punschglasen.

Fru Hallin, som just köpt Aftonbladet af en tidningsgosse och ögnat däri, inföll till Rosén:

— Här står i bladet att det skall bli premiär på Södran.

— Hvilken dag?

— Det är bara två dagar dit.

— Åh, tusan, den dagen hade jag nästan uppgjort ett annat program, men man får väl uppoffra sig för konsten.

— Och jag, som är så vådligt förtjust i allt hvad premiärer heter.

Kvinnan trampade därvid under bordet Rosén på foten.

— Ja, visst, isynnerhet om det blir mycket folk. Du tycker förstås om att se trefliga herrar.

— Och du trefliga fruntimmer.

— Alla människor, som ha pengar på sig, äro i mitt tycke trefliga. Icke sant?

— Åh, jo, bara de äro så hyggliga, att de icke gömma dem allt för väl.

— Nej, se på Hultström! Nu tar han åter en stor konjak, det är visst den elfte i kväll. Det är minnsan icke att undra på, om han börja fumla, när han skall uträtta något.

— Hvad är det frågan om! inföll den omtalade.

— Du har ingen vacker framtid för dig, om du super så där mycket, du blir valhändt. — Se på grosshandlare Johansson och mig, vi bara smutta på likören.

— Nå skål för er framtid då. Mätte min vän grosshandlaren och blifvande riddaren Johanssons skägg växa.

Wickström upptog sitt präktiga guldur och vände detta fram och tillbaka. Han fann att det behöfdes dragas upp och verkställde denna manöver mycket långsamt under det han såg sitt konterfej i den spegelblanka boetten.

— Att inte Per Alexis kommer hit i kväll. Han är väl som vanligt på jakt efter flickor.

— Kanske han har sina skäl att ej vara ute sent om kvällarna, inföll Rosén och skrattade.

— Det är också lika godt att han ej är här, han super alltid så vårdslöst, och sedan går han och ställer till slagsmål, menade Hallinskan. Han är så bråkig af sig.

— Sådana där rika brukspatroner från Norrland tåla inte Stockholmsluften och böra icke vara så mycket ute. Det är farligt, isynnerhet när influensan grasserar.

— Influensan! hviskade alla och satte hufvudena ihop.

— Jo, den grasserar i trakten, förklarade den vise Rosén.

— Skål då för influensan också, föreslog Hultström, som gärna ville hafva så många tillfällen som möjligt att utbringa skålar och på samma gång få släcka sin alltid svåra törst.

Efter detta satte Hultström sig ner, och alla blefvo på en gång märkvärdigt tysta.

För att våra läsare skola kunna förstå orsaken till denna plötsliga tystnad och stillhet, behöfdes kanske en förklaring.

Under den första tiden efter det den ryska snufvan eller influensan uppträd i hufvudstaden och talet om densamma var allmänt, funno de väl organiserade tjufvarna på att kalla spanande poliser influensa. Då någon alltså yttrade: »influensan grasserar svårt» betydde detta, att polis fanns i närheten och att man skulle vara på sin vakt. Yttrade någon: »nu är det många i mitt kvarter som ha influensan» betydde detta, att detektiver varit synliga i närheten af det hotell eller annat ställe, där den talande bodde.

Det dröjde också rätt lång tid, innan polisen kom underfund med hvarför just tjufvarna voro så rädda för den ryska snufvan.

Rosén hade nog också denna gång visat sig ha en fin näsa, ty just innanför dörren i den yttre källarsalen vid bordet närmast disken, vanligen kalladt fästmansbordet, hade de två detektiver tagit plats och där hade de suttit en god stund utan att utbyta ett ord. De hade tyst smuttat på sina toddar, och då och då utbytt ett menande ögonkast. De sågo på de olika gästerna, mest skeppartyper, som drucko sina mahognyfärgade toddar och rökte sina snuggor med svart knaster. De

voro dessa också lika tysta och snusförnuftiga, och sällan hörde man dem utbyta ett ord. Detektiverna tycktes bara intressera sig för dem och följa deras exempel i att sitta tysta under det de i själva verket med spänd uppmärksamhet hörde på samtalet i det andra rummet.

Det var otur, att de icke hade sådan plats att de också kunde se ut i det inre rummet, och observera hvad som nu försiggick, ty i så fall skulle de med intresse åskådat, huru plötsligt »Bleckan» tog upp sitt guldur, svepte en tunn, vit näsduk om detta och gick bort i ett hörn där han skar upp en tapet och släppte ner uret i en öppning mellan denna och väggen. Allt skedde i största hast och tysthet, men något ljud förnams dock, hvarför en af ligans medlemmar välte omkull en stol.

— Så du bär dig åt. Spilla punsch på min klädning, utbrast Hallinskan i ganska naturlig arg ton.

Någon punsch hade emellertid icke blifvit utspild. Man hörde dock icke någon af sällskapet uttala sin förargelse öfver den falska beskyllningen, och snart återupptogs samtalet, hvilket dock kom att röra sig om helt andra saker än hittills.

Detektiverna började i marginalerna på en tidning, som Monk dragit upp ur fickan »utbyta tankar», som det nu så modernt heter.

— Vi taga Wickström med, skref Monk.

— Genast eller vid utgående? frågades.

— När han kommer in i det här rummet.

— Hvad skola vi göra med Hallinskan?

— Hon hade icke vågat gå hit, om hon haft något alldeles färskt på sitt syndiga samvete.

Monk tog upp en anteckningsbok, som han granskade och skref därpå:

— Det är blott sex dagar, sedan hon släpptes i brist på bevis, och jag vet inte, att något nytt tillkommit.

— Inte jag heller, men det har icke heller varit någon större folksamling på senare tiden.

Monk stoppade ner tidningen, och de båda förföllo åter i, som det tycktes, olympiskt lugn och bolmade på sina cigarrer, medan de betraktade de fredliga, godmodiga

skepparna, hvilka fortfarande med stort intresse studerade och undersökte innehållet i de mahognyfärgade toddarna.

Sällskapet där inne började antagligen tycka det icke längre vara roligt, då de icke mera kunde vara så ogenerade som förut. En efter en bröt upp från sin plats och gick ut. I förstugan blef emellertid Wickström plötsligt fasttagen af Olle, som där fattat posto.

— Följ nu hyggligt med oss ner till det gamla stället.

— Hvad har jag gjort då? Jaså, man öfverfaller fredligt folk.

Westermark-Rosén och Hallinskan aflägsnade sig visligen, och de andra förhöllo sig stilla. Wickström blef emellertid våldsamt och satte sig till det kraftigaste motstånd.

— Släpp mig, bylingar, annars drager jag kallt stål, ropade han i ursinne.

Med ett raskt grepp och genom att sätta krokben fick han Olle på knä, men innan han visste ordet af hade Monk fått tag i Wickströms ena arm och hade surrat ett snöre om handleden. Fången var nu bunden, och då den i närheten patrullerande poliskonstapeln, som hört bråk, kom tillstädes, hade han icke annat att göra än skaffa en droska, i hvilken den våldsamme fången insattes.

Men under hela vägen ner till Myntgatan uppförde han sig vildsint och måste sedan han kommit fram insättas i rannsaktionsfängelset och där beläggas med hand- och fotbojor.

Först sedan han dagen därpå lugnat sig kunde han införas till detektiva afdelningen, där förhör vidtogs. Han var misstänkt för rätt mycket, bland annat delaktighet i urstölden. Dessutom var han angifven, för det han under en marknad i Falun med knif misshandlat en person.

Kap. VIII.

De falska sedlarna.

Det var icke så godt för fru Englund, som hon själf i början trott, att fortsätta med sitt dagliga arbete som hon hittills varit van, nu sedan hon visste sig vara innehafvare af så mycket pengar. Hon tänkte icke längre annat än att dessa voro hennes egna. Det kändes numera så ruskigt att på kalla morgnar tidigt behöfva krypa upp ur den varma bädden och gå genom långa gator ner till den blåsiga Skeppsbron för att städa. En dag kunde hon heller icke längre uthärda utan sade till kassören att hon ville sluta.

— Har fru Englund vunnit på lotteriet, inföll denne skrattande.

Gumman hade icke tänkt sig på hvad sätt hon skulle förklara anledningen utan högg till med:

— Nej, men se min dotter har fått en rik fästman. Dom ska' gifta sig snart och vill ha mig hos sig.

— Åh, gratulerar.

För dottern hade det icke heller gått så bra att arbeta, sedan penningar kommo i huset, hon satt visserligen vid sin symaskin, men detta var mera för syns skull. Det gick trögt med arbetet.

När gumman Englund kom hem var hon oakadt hon i flera dagar tänkt taga ett dylikt steg helt upprörd. Sedan

hon öfvertygat sig om att ingen fanns, som kunde lyssna utbrast hon:

— Flicka, jag orkar inte med det här släpet mer; jag har sagt mig af med det i dag.

— Det var just, hvad jag hade tänkt mig. Vi kunna ha det bättre nu. Vi böra skaffa oss bättre kläder och ta' reda på hur det känns att en kväll gå ut och festa, som annat folk. Vet du, mamma, jag har redan tänkt ut hur det skulle bli, och till den 1:sta oktober hyra vi en bättre lägenhet i någon annan stadsdel.

— Det är rätt uttänkt, Elin, och det vore väl håken om du inte skulle kunna få dig en bra man också, nu när vi ha pengar.

Flickan rodnade.

— Jag var beredd på, att mamma en dag skulle tröttna på släpandet och vilja röra vid de där pengarna. Därför har jag också växlat två hundrakronesedlar borta i vinhandelskontoret, men nu hvad jag tyckte de tittade på mig! Men det var väl bara inbillning, för de kunde väl inte ha någon anledning misstänka mig.

— Ja, man skrämmer sig så lätt af ingenting.

På detta sätt sökte mor och dotter tysta ner hvarandras samvetsbetänkligheter, och resultatet af samtalet var, att de gingo och beställde klädningar samt köpte färdigsyddas kappor och hattar, som de togo med sig hem.

Men nu hade nästan all växeln gått åt. Hur skulle de sedan få de större sedlarna växlade, utan att väcka uppmärksamhet.

— Jag vågar inte, jag är inte van vid sådant och skulle förråda mig, menade gumman. Skulle vi inte någon gång kunna få den hyggelige Skogh att växla, vi kunna ju säga att vi i dagarna fått arf efter din farbror i Karlstad.

— Han hjälper oss nog, ty han är så vänlig och tystlåten. Han känner inga här i närheten och skulle ej tala om det för någon.

— Tänk en sådan arbetsam ung man! Nu vet jag, att

han alla de senare nätterna suttit uppe och arbetat till dagningen. Hvad han måtte måla många taflor?

På eftermiddagen följdes mor och dotter ut i staden. Det hade sig litet svårt att sitta inne i det gamla hemmet med nya kappor och nya hattar. Först åhörde de middagskonser-
tten i Blanchs kafé och gingo sedan öfver till Berns salonger.

Gumman påstod, att hon aldrig i lifvet haft så roligt, och Elin myste, utan att säga något. Äfven hon kände sig be-
llåten med sin dag.

Sådana dagar skulle det nu blifva många! Sedan man så varit med om en del roligheter skulle man blifva för-
ständig och sparsam igen, så att pengarna kunde räcka till. Så resonnerade Elin för sig själf, men hennes moder hade
plötsligt blifvit alldeles vild på nöjen. När hon morgonen
därpå stökade med kaffet, började hon genast tala om
hvar de skulle gå och ha roligt på kvällen. Hon ville
helst till Mosebacke, emedan hon sett å en affisch, att en
neger skulle sjunga där, och hon kunde icke begripa huru
en neger, som har så tjocka läppar, skulle kunna sjunga.

Madam Englund hade, i sin längtan efter att roa sig,
förlorat all besinning. Vid ett tillfälle, då Elin var ute i något
ärende, knackade hon på dörren till det rum hennes nye
hyresgäst bebodde. Denne kom och öppnade.

— God morgon, herr Skogh, ursäkta mig om jag stör.

Sedan Skogh förklarar, att hon visst icke gjorde detta,
framförde hon sitt ärende.

— Jag tänkte be herrn, som är så hygglig, att hjälpa
oss växla lite pengar, en tusenkronesedel till exempel.

Hyresgästens ansikte antog en förvånad min, och han
afvaktade i spänning förklaringen till denna begäran.

— Tro inte, att vi vunnit någon större summa på lotteri,
det är bara ett par tusen kronor, som min dotter i dagarna
ärft efter en farbror, som var ungtkarl och bodde i Karlstad.

— Och fru Englund tänker inte på att sätta något i
sparbanken.

— Jo, de förstår sej, de förstår sej. Det blir sedan.
Men först skulle vi göra lite uppköp af det nödvändigaste.

Jag tycker det är så ovanligt att gå med en hel oväxlad tusenkrona, det känns så ängsligt, och därför ville jag ha växlat den.

— Jo, det skall jag göra med största nöje, inföll hyresgästen icke utan en viss ifver. Om en timme går jag ut, räcker det?

— Jo, tusen tack.

Gumman aflägsnade sig belåten, men om hon från sin bostad kunnat se in i sin hyresgästs rum, och se hvad han nu företog sig skulle hon haft all anledning till farhågor.

Han ställde sig först att skratta i mjugg och belåtet gnugga händerna, och därpå öppnade han sin stora koffert. Ur denna tog han upp hela högar tiokronesedlar, som han noga synade en efter en. Somliga kasserade han och kastade tillbaka men andra lade han i hög. Det var en stor samling af Vadstenabankens och Östergötlands enskilda banks sedlar.

— Ett präktigt tillfälle för mig att själf få växladt och komma åt äkta vara, mumlade han för sig själf. Men så har jag också haft icke litet arbete med dem, och det är ju värdt att uppmuntras.

Han räknade sedlarne till 970 kronor, så tog han ur sin plånbok upp tre riksbankens tior, som han lade öfverst, hvar efter ett snöre slogs om paketet. Han gjorde därpå sin toalett i ordning, stoppade sedlarna på sig och stängde kofferten väl i dubbla lås samt knackade på fru Englund's dörr.

— Nu står jag till fru Englund's tjänst.

— Tusen tack, det var rysligt vänligt. Vi fruntimmer förstå oss icke på sådant.

Skogh erhöll tusenkronesedeln och förklarade, att han skulle gå till banken och växla samt vara tillbaka om en halftimma. Han gick emellertid blott upp i Vasastaden, där han tog sig en promenad af och an i olika gator. Här fanns visserligen ingen bank att uppsöka, men detta var icke heller hans mening, han hade ju redan växeln klar på fickan.

— För tusan, inföll han plötsligt för sig själf. Gumman måtte väl inte göra af med mer än de tre öfversta äkta tiorna på en dag heller — hm, det kan bli riskabelt att bo kvar. Jag kunde ju icke göra annat än visa henne en tjänst som hon bad mig om, och på samma gång gör man sig själf en stor tjänst. Två flugor alltså i en smäll. Hon skall gärna få köpa alla mina präktiga östgötasedlar.

Efter denna monolog stannade han och såg på klockan.

— Öfver en half timme har jag varit och växlat. Då är det bäst att skynda på, så att inte gumman blir ängslig.

Med raska steg begaf han sig därpå tillbaka till Stora Badstugatan, där värdinnan väntade. Skogh drog nu upp den sedelbunt han lagt i ordning i sitt rum och räknade samt lade sedlarna i hög igen på samma sätt med riksbankssedlarna öfverst. Fru Englund brydde sig icke om att kontrollräkna och Skogh slog därför åter snöret om och lämnade henne bunt.

— Är det något annat tillfälle jag kan vara till tjänst så säg bara ifrån. Jag står fortfarande till fru Englunds disposition.

— En sådan artig herre, tyckte gumman, sedan Skogh aflägsnat sig. Hon höll sedelbunt i sin hand och smekte denna. Tänk så många tior det nu blifvit. Det var ändå roligt att ha pengar.

Mor och dotter fortsatte nu det nya lif de påbörjat. De köpte upp varor, klädde sig fina i olika dräkter från topp till tå och voro ute och hade roligt. Ännu en gång hade fru Englund anmodat sin hyresgäst att växla sedlar till henne, och detta hade han gjort med största nöje. Men huru förvånade blefvo icke dagen därpå både mor och dotter. Fru Englund knackade på morgonen lätt på hans dörr. Han hade visat så mycken vänlighet, att gumman ville visa sig tillmötesgående igen genom att bjuda kaffe med prima bröd. Hon hade till och med en liten konjakskaraff på brickan.

Huru hon än knackade, hördes emellertid icke något svar, och nyckeln satt i på yttersidan.

— Han sofver hårdt. Har kanske suttit uppe och arbetat hela natten, och så glömt stänga efter sig, resonnerade gumman och gick tillbaka med sin kaffebricka. Hon drack i stället kaffe i dotterns sällskap.

— Såg du, började gumman, som sökte samla minnena från gårdagen de två fina herrarna, som i Berns salong sutto midt emot oss. Den ene, den yngste, såg på dig så länge. Pass om han inte tycker om dig. Han kan nog blifva en friare. Hvarför inte?

— Så mamma pratar.

— Åh, jag såg nog, att du också hade ett godt öga till honom. Inte ondt i det för resten. Karlen såg bra ut. — Men för allt i världen, skall då inte vår hyggelige hyresgäst vakna innan kaffet kallnar? Och jag som nu satt så i ordning för att värdigt kunna bjuda honom.

Gumman knackade åter. Fortfarande intet svar. Hon tog och öppnade dörren på glänt. Hon hade ett »ursäkta» på läpparna, men detta blef aldrig uttaladt, i stället blef hon stående på dörrtröskeln, utan att gå in eller tillbaka.

— Men du milde, hvad skall detta betyda!

Hennes rop narrade också flickan tillstädes.

— Hvad står på? Hvad skriker mamma för?

Gumman stod fortfarande förvånad, utan att kunna hämta sig, och hon hade nog också skäl till förvåning. Den hyggelige hyresgästen fanns icke mera kvar och icke heller ett spår af hans tillhörigheter. Den stora kofferten var borta och likaledes läderväskorna, dragspelet och hattasken. Det fanns icke mera ett spår af något, som tillhörde honom, icke ens så mycket som en tidning eller ett papper. Allt var nu i precis samma skick som den dag, då han flyttade in.

De gingo båda in och undersökte, allt var i sin ordning som förut, ingenting af deras tillhörigheter hade följt med.

— Nä, den som kunde förklara detta, utbrast gumman. Det går öfver mitt förstånd. Om han varit skyldig på hyran, då kunde jag begripit det, men nu. Sådant som att de smita, när de äro skyldiga för rummet, är man gunås van vid, men aldrig har jag hört att en karl rymmer så där, när han betalt allt rejält så lång tid i förskott.

— Han har kanske fått något bud, så att han behöft resa hastigt.

— Åh, så där ger man sig inte af utan att säga ifrån. Inte brukar man väl taga med sig en så stor koffert, och allt annat, för en hastig resa. Det kunde väl varit kvar alltsammans till dess han kom igen.

— Jag har hört, att artisterna inte skola vara som annat folk. De ha sina idéer och fantasier.

— När allt kommer omkring, kanske han icke var någon artist heller. Nu tager jag emellertid inte emot flera hyresgäster, man kan själf behöfva rummet, nu när man har råd.

Madam Englund fick plötsligt en ingifvelse, som gjorde henne förskräckt. Hon tog ur fickan en nyckel, som hon numera alltid bar i fickan, och rusade in i sitt och dotterns gemensamma rum, där hon öppnade byrån. Hon kände ifrigt efter sina sedlar, och de funnos mycket riktigt där, ingenting var borta.

— Gud ske lof för det då. Jag höll på att bli pin rädd. Tänkte han fått nys om pengarna och rymt med dem.

— Nej, vet mamma, sådan karl tror jag inte han är. Han har nog bara fått ett infall att han skulle flytta; det finns ju folk som ha mani att flytta också så fort de kunna.

— Den manin måtte bli dyrbar i längden.

* * *

Fru Englund hade vid det förhållande att hennes sedlar och tillhörigheter funnos kvar, börjat lugna sig öfver förlusten af den nye hyresgästen, men hade hon vetat, hvad som samtidigt passerade nere å detektiva stationen, skulle hon icke kunnat känna sig lugn.

Från tidigt på morgonen hade där ingått en del anmälningar från personer som påstodo, att de som likvid mottagit falska sedlar. Först kom en kypare och företedde en 10-kronesedel af Östergötlands enskilda bank. Den var mycket väl efterapad, och hade i hastigheten tagits som god, men vid full dager sedd, i jämförelse med en äkta sedel, syntes att densamma vore förfalskad. En fröken, som innehade hvitvaruaffär, hade likaledes fått en sådan vid försäljning af varor, och under dagens lopp gjordes liknande anmälningar från en konditor samt från ett par andra affärer, och de signalement målsägarna lämnade, stämde fullständigt in på fru Englund och dottern Elin. Öfverallt hade de två synts i sällskap.

Sedan samtliga angifvare lämnat noggranna beskrifningar, fingo detektivkonstaplarna Berg och Wand i uppdrag att spana upp de mystiska sedelutpräglarna. I ordern hette det:

— Kvinnorna bruka tydligen om aftnarna besöka nöjes-etablissemanten, och böra där efterspanas till dess de anträffas.

Samma afton gjorde de två polismännen sin rond från det ena stället till det andra, där de noggrant granskade publiken. Den kypare, som gjort anmälan, hade icke på aftonen sett dem, men han uppmanades att tillkalla närmaste polis, så snart de visade sig.

Ute på Alhambra, å Djurgården, sutto emellertid i all sköns ro mor och dotter denna afton och njöto af kaffetären och smuttade på punschglasen, medan de åhörde chansonetternas sånger. Gumman fann dem till stor del obegripliga, hon kunde inte urskilja orden riktigt, och därför tyckte hon, att negersångaren på Mosebacke var vida styfvare, ty han sjöng så det skrällde i öronpiporna. Elin lyssnade emellertid med spänd uppmärksamhet och påstod, att sången vore betydligt intressant, för den handlade om så mycken kärlek.

Under det de samtalade hade plötsligt två herrar slagit sig ner vid ett bord alldeles i deras närhet, och äfven de syntes njuta af de icke så värst friska melodierna, men de hade äfven ibland sina blickar riktade mot de båda kvinnorna.

— Märkvärdigt, hviskade den ene till den andre. Jag trodde man skulle få tag i gamla bekanta. De här har jag aldrig sett förr.

— Icke jag heller. Komma kanske från landsorten.

Deras samtal kom snart att taga en helt annan riktning, då den äldre kvinnan kallade på en kypare och begärde få betala. Sedan kyparen växlat en tiokronesedel, hviskade Wand honom något i örat, som gjorde att han genast åter tog upp sedeln och lämnade den ifrån sig.

— Kom ner till oss i morgon.

Under tiden hade Berg anmodat de båda kvinnorna att följa med. Båda blefvo högst förbluffade och förstodo icke något af alltihop. Gumman protesterade ifrigt.

— Se så, ställ inte till scener och upptråde här. Kom lugnt med ut nu.

De kände sig båda generade, rädda för alla de blickar som riktades mot dem, och följde därför godvilligt med. Där ute repade gumman mod.

— Vill herrarna säga, hvad meningen ska' vara med detta.

— Meningen är att ni äro anhållna och skola föras till detektiva stationen.

Båda gåfvo i detsamma till utrop och gräto. För båda framkom nu tanken, att det gällde de å Norrbro upphittade sedlarna, samt att de voro häktade för det de icke lämnat ifrån sig dem. Därom hade dock polismännen själfva icke någon aning. Kvinnorna läto emellertid sig villigt föras ner öfver slätten, där de placerades i en droska, och så bar det i väg öfver Strandvägen. De båda kvinnorna började känna sig slöa och resignerade, de visste ju med sig, att de handlat brottsligt, då de behållit de upphittade pengarna, af hvilka de förskingrat en stor del, och de visste att de skulle få straff därför, men de kunde inte tro detta skulle blifva så strängt, då de ju icke egentligen hade tagit pengarna.

Sedan droskan stannat utanför stationen, fördes de in i ett stort, upplyst rum på höger hand. Här sutto redan förut en mängd personer, kvinnor och karlar af olika åldrar, och pojkar af den alltför sorgliga ligatypen. Flera hade tagits som uteliggare och spredo ifrån sig en olidlig stank. De fördes i tur och ordning till förvaringshäktet, för att dagen därpå åter förhöras.

Midt på golfvet stod ett stort bord, vid hvilket satt jourhavande kommissarien och några detektiver, sysselsatta med att uppsätta rapporter.

— Här ä' kvinnorna med sedlarna, inföll Wand och förde dem bort till bordet.

Kommissarien satte till rätta pincenezen, och granskade dem båda.

— Ni ha inte gifvit oss litet att skaffa, ni.

Gumman neg i sin nya kappa och såg ut som om

hon helst skulle velat sjunka genom golfvet för att undvika kommissariens stränga blickar.

— Vet ni, hvad ni är angifven för?

— Ja, snälla kommissarien, det är väl för de många pengarna jag hittade på Norrbro.

Kommissarien ryckte till och betraktade henne ännu ifrigare:

— Hör nu, säg det där en gång till.

— Ja, det tjänar väl inte till att dölja det nu. Jag hittade verkligen de där sedlarna å Norrbro.

— De där nio tusen kronorna. Hvad?

— Ja.

— Jaså, det också. Det är alltså inte litet som ni varit med om.

— Inte mer än det, goda kommissarien.

— Konstapel, hämta hit de falska tiokronesedlarna.

Konstapeln kom strax tillbaka med de inlämnade falska tiorna och bredde ut dem på bordet framför kommissarien

— Jo, jag har haft sådana.

Kommissarien uppskref de anhöllnas namn, födelseår, bostad och mantalsskrifningsort, hvarefter han vinkade på en konstapel.

— Kalla hit Lina Lind!

Detektiva polisen har alltid till hands en kvinna, som får hjälpa till vid förhör eller visitationer å medlemmar af hennes kön, och denna kallas vanligen »poliskvinnan». Vid denna tid hette poliskvinnan Lina Lind, en medelålders, mager kvinna med energiska och beslutsamma drag. Hon hade verkligen sett så mycket omkring sig, att hon icke tog lifvet från den seriösa sidan. Hon hade fått afläda i all sin nakenhet eleganta och fina damer och visitera dem från topp till tå, och hon hade måst draga kläderna af grändernas kvinnliga slödder och af uteliggerskor från Lill-Jans och Djurgårdsskogarna och hade sedan till polismän fått rapportera, hvad hon iakttagit. Hon hade sett dem, som badat i tårar och skälft i alla lemmar af förskräckelse, men hon hade också haft att göra med de ytterst förfallna, som hånat och ban-

nat och öst ur sig de gröfsta svordomar, när hon lyckats på dem: upptäcka sedlar, ur eller annat, som de trott vara säkert förvarade.

— Tag dem med och visitera dem, ljöd kommissariens befallning, när hon inträdde.

Hon tog utan vidare frågor den äldre af kvinnorna i armen, och föste dem båda framför sig mot en dörr. Därpå förde hon dem in i ett rum, och stängde efter sig med regel.

När hon efter en half timmes förlopp åter förde ut dem, hade hon icke något annat att öfverlämna till kommissarien än några nycklar samt en del tiokronesedlar, som hos gumman Englund anträffats, insvepta i en näsduk, jämte några skiljemynt. De underkastades därvid ett kort förhör om huru de åtkommit dessa pengar, och berättade, hvad vi förut känna. På grund af den långt framskridna tiden, uppsköts emellertid förhöret till nästa dag.

— Ni komma nu, sade kommissarien, att i natt förvaras i häktet och förhöret fortsättes i morgon kl. 10 f. m. Varen då beredda att tala fullständig sanning, och erinra er till dess alla möjliga detaljer. Endast rena sanningen kan på något sätt hjälpa er i er nuvarande belägenhet.

Därefter förde två konstaplar dem ut och satte in dem i hvar sin cell.

Kap. IX.

En visitation med efterspel.

ur lång tid har Wand nu tjänstgjort?

— Det är tjugu timmar sedan jag hade ledigt, men jag är ändå icke trött.

— Ni menar då?

— Att visitationen i deras hem bör företagas i natt.

— Alldeles detsamma menar jag. Men tag då med er någon konstapel, som icke varit i arbete så länge. Gran kom alldeles nyss. Tag honom med. Här äro nycklarna!

Wand mottog nycklarna, hälsade god natt och gick öfver genomgången i polishuset till andra sidan. Där satt Gran, en ung, lång och smidig konstapel, dinglande öfver en stol och försökte med åtskilliga historier pigga upp nattvakten, hvilken satt och kämpade med sömnen, under det han med en blyertspenna gjorde en del krumilurer å ett papper.

— Upp med dig Gran, du har order af kommissarien att följa med på en nattlig expedition.

— Blir det frågan om att slåss med kanaljer, så är jag nu fullsöfd.

— Åh, nej. Det blir det lättaste och bekvämaste på samma gång som det mest nöjsamma arbete.

— Hå, tusan. Hvad då?

— Det blir bara att gå och plocka sedlar. Förstår du?

Wand öppnade ett skåp och tog ur detta två ljusbitar och ett par askar tändstickor, som han stoppade i sin öfverrocksficka. Den andre drog öfverrocken på och tog sin käpp, hvarefter de tågade åstad med raska steg öfver Mynttorget mot Norrbro.

Tornuret i Storkyrkan slog då ett.

Snart hade de kommit till Badstugatan, och vana, som de voro, funno de snart husnumret, och stodo utanför ett af de gamla tvåvåningshusen med sina tegeltak och vindskupor. De öppnade porten och gingo med tysta steg öfver den knaggliga stenläggningen å gården, och funno snart de häktades bostad, i hvilken de inträdde.

Här voro gardinerna nedrullade och allt var tyst och stilla. Det såg nu riktigt ordentligt och hemtrefligt ut. Polismännen flyttade ett bord fram till en soffa, och tände en å detsamma stående lampa, hvarefter de började sina undersökningar. Gran drog fram alla byrålådorna och placerade dem å soffan, hvarefter man plockade upp alla sakerna. Kläderna lades tillbaka, men man radade upp på bordet två gulddamur, ett par guldbroscher, ett silfverur och en del nipper som lågo i etuier; alltsammans tycktes vara nyligen inköpt.

De gjorde i en annotationsbok en förteckning, och slog in alltsammans i ett paket. I en byrålåda funno de därpå sedlarna. Dessa voro till största delen af riksbankens och Upplands enskilda banks emission, men så funnos också i ett särskildt paket femhundra tiokronesedlar inslagna. Dessa voro östgötasedlar, och Wand vände på dem och granskade dem.

— Det är af samma slag som vi togo där nere å stationen. Ett förbaskadt pråktigt arbete, hviskade han. Tänk att en karl, som är så skicklig, behöfver vara förbrytare.

Alla numren upptecknades, hvarefter äfven sedlarna lades i ett paket, som Wand stoppade i sin på väggen hängande öfverrock. Byrålådorna, som grundligt undersökts, sattes åter in på sina platser, och polismännen fortsatte att granska i

vinklar och vrår, dock utan att finna något som vidare kunde ådraga sig deras särskilda uppmärksamhet. Hela visitationen hade företagits så tyst, att säkerligen inga af de som bodde i huset hade en aning om hvad som försiggick. Wand slog sig nu ner i soffan och tände en cigarr, medan han såg sig omkring och bekikade tak och väggar. Kamraten hade under tiden klifvit upp på en stol och kände bakom och ofvanpå kakelugnen, där han dock blott anträffade gammalt, dammigt papper, som han undersökte, men å hvilket han icke fann något märkvärdigt.

— Nej, vi skola väl undersöka den där hyresgästens rum, inföll Wand, och drog ytterligare några bloss. Det är dock inte alltid man så här makligt och bekvämt kan företaga en visitation, och det är långt kvar till dager än.

Han rycktes emellertid plötsligt upp ur sin tillfälliga slöhet, som hade sin naturliga orsak i ett helt dygns rastlöst arbete å olika platser.

Hvad var det? Var det den ansträngda hjärnan som spelade honom ett spratt. Var det inbillningen, som gjorde, att han tyckte sig höra steg i närheten, aldeles innanför väggen. Han lade örat till och lyssnade. Det hördes som om någon gick därinne. På ett ögonblick genomkorsade honom tanken: var det sedelförfalskaren, som kommit tillbaka, eller den mystiske person, som enligt de häktades berättelse, skulle besöka honom.

Han rusade med tysta steg ut i förstugan och såg, att en nyckel satt i dörren, hvarefter han genast öppnade och steg in.

I det lilla rummet stod en medelväxt karl med ett ljus i handen, och tycktes begrunda något. Han hade placerat sig så att ryggen var vänd mot ingången, och han märkte därför icke detektiven, som smugit sig tyst in.

Brottsling eller icke brottsling, men mystiskt är det, tänkte detektiven och rusade med hela sin styrka på honom och slog honom omkull. I fallet släcktes ljuset, och det blef en stund en vild brottning i mörkret. Den nattlige besökaren visade sig vara ofantligt vig, han slingrade sig undan, så att

han fick öfverkroppen ledig, och skulle resa sig, då ännu en person, nämligen Gran, tillkom, och högg tag i honom.

Denne måste emellertid genast släppa sitt tag, han kände en smärta i halsen och högra skuldran, och blef i detsamma öfversköld med blod. Wand gjorde ånyo ett anfall på personen, som vikt rest sig på knä; denne parerade och tilldelade med sitt huvud konstapeln en »dansk skalle», så att han för ett ögonblick kände sig nära att bedöfvas, men i detsamma kände han blod sippra ur ena handen, och han uppbjöd alla sina ansträngningar att fasthålla honom.

Han lyckades med båda händerna gripa våldsverkarens högra hand och vrida ifrån denne knifven, men just som personen måst släppa denna, gaf han Wand en våldsamt spark i magen, och rusade på dörren, hvilken han fick upp.

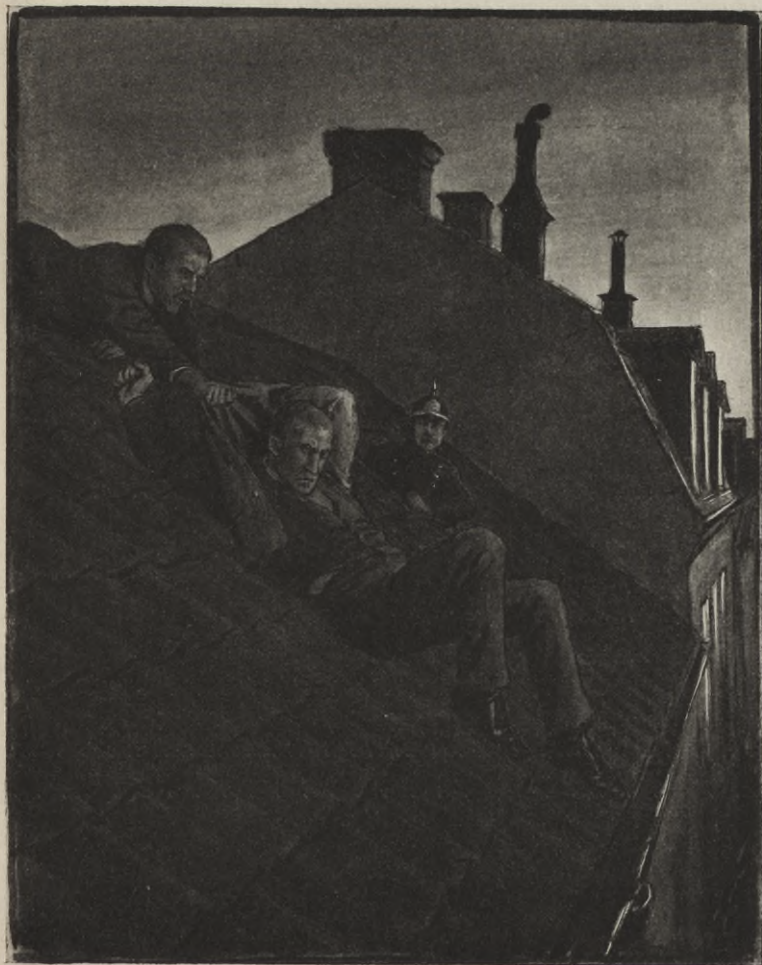
Caktadt plågorna, rusade Wand efter ut till porten, hvilken han stängde. Han kände sig viss om, att personen icke kunnat hinna så långt före honom som dit. Ut på gatan hade han icke kunnat komma och måste därför hålla sig gömd å gården, men här funnos också många vrår och dunkla ställen, där en människa kunde gömma sig. Där fanns bland annat ett vagnslider, som detektiven af gammalt kände till, och han skyndade dit.

Han kom just lagom för att se den eftersökte klifva upp på taket, dit han i hastigheten beredt sig tilltråde genom att ställa en stege i en af vagnarna. Detektiven klättrade efter samma väg, och befann sig snart också uppe på taket, men han blef hindrad af banditen, som just kommit upp å takåsen och bombarderade honom med taktegel.

Först nu fick han riktigt syn på honom, och till sin fasa och på samma gång förargelse, såg han i det svaga ljuset, som morgorgryningen lämnade, att personen var den för så många brott efterspanade »mannen med det långa ansiktet».

Denne såg nu ännu mera vedervärdig ut, och hans hemska ögon förmligen gnistrade i den skymning som rådde. Han gjorde sig i ordning till ännu ett anfall, då Wand, som fann det lönlöst att försöka fortsätta striden på taket, skyndsamt släpade sig ner, och rusade ut genom porten till närmaste brand-

skåp. Man hade just då börjat med det nya telegraferings-systemet, så att polismän från brandskåpen jämväl kunde telegraferera till polisstationen.

Sedan Wand gifvit signal till Adolf Fredriks vaktkontor, skyndade han tillbaka, och begaf sig åter upp samma väg på taket. Banditen hade just då vågat ett djärft språng öfver och

hamnat på taket till närliggande hus, där han försökte klänga sig fast.

Detektiven tänkte sig icke länge för, hvadan han också gjorde hoppet, lyckades få fotfäste och kunde hålla sig fast med händerna. Han fick upp två tegelpannor, stack fötterna inom ett par läkten, samt höll sig sålunda fast mellan dessa, medan han sträckte ut sig ner för taket, och med högra handen lyckades få tag i banditens rockkrage. Samtidigt gaf han till väldiga nödrop, i afsikt att ådraga sig den annalkande traktpolisens uppmärksamhet.

Banditen sprattlade och slog omkring sig med armar och ben och försökte fåfängt få upp någon tegelpanna, de tycktes vara alltför bra gytttrade tillsammans där nere, där han befann sig. Hur han ryckte och hur han slet lyckades han icke komma undan, detektiven höll säkert i rocken och gjorde alla ansträngningar för att äfven få tag i någon arm, men däri lyckades han emellertid icke. Hans kraft började svika honom, han kände huru benen, med hvilka han höll sig fast, började slappna till, och svetten porlade öfver hans ansikte, men han skulle icke gifva sig. Förstärkning skulle väl snart komma. Här fanns ett fynd, som man icke gör alla dagar.

Han hörde plötsligt ett för honom välbekant rop, och i detsamma öppnades en glaslucka å taket, där en pickelhufva visade sig.

— Skynda, hugg tag! ropade Wand. Konstapeln kröp med svårighet genom luckan, men i detsamma hade fången krängt kavajen öfver sitt hufvud och åkte ner för taket till takerännan. Där stannade han ett ögonblick, tog sats och gjorde ett djärft språng.

Man hörde ett ljud af något som studsade mot gatan och några stönanden, därpå blef det tyst. Tre konstaplar från traktpolisen hade kommit upp på vinden för att delta i jakten på taket, men de skyndade nu ner, för att i stället taga hand om den förmente döde.

På gatan, dit han hoppat ner, fanns han emellertid icke, men där syntes en del ganska tydliga blodspår å trottoaren,

och å väggarna till två af de närmaste husen tycktes han ha torkat blod af handen.

Wand meddelade i hastigheten för en af konstaplarna förloppet, och om huru hans kamrat låg därinne illa knifskuren. Denne skyndade också in att taga hand om honom, hvarefter de andra fortsatte spaningarna.

Dessa tilldragelser, som timat inom förloppet af några minuter, hade dock väckt hela kvarterets befolkning på benen, och innan en halftimme gått, vimlade gatan af folk. Unga och gamla sprungo om hvarandra, ingen visste egentligen hvad som passerat, men flera poliskonstaplar hade ju kommit till platsen, så alltid var det väl något. Somliga visste berätta om ett vildt slagsmål uppe å taken, andra att ett mord föröfvats. Det blef formlig upphetsning, och denna minskades icke, sedan fältskär tillkommit för att förbinda Gran, tvärtom gaf detta ännu mera stöd för sägen. Denne, som anträffats sanslös, hade lidit stor blodförlust. Sedan fältskär förbundit honom, blef han af polis i droska förd till Serafimerlasarettet för vidare vård, och ryktena om mord fingo vidare näring. Poliskonstaplarna tillsade vänligt de många församlade att skingra sig, och gå hvar och en till sitt, men nyfikenheten var för stor, de flesta lydde väl och aflägsnade sig några steg, men de återkommo snart, och kunde först förmås att skingra sig sedan kommissarien kommit till platsen.

Samtidigt kommo äfven några detektiver tillstädes och fortsatte visitationen. Där rådde en vild oordning inne i det rum, där striden börjat utkämpas. En stor blodpöl utvisade den plats, där den knifskurne polismannen fallit, möbler voro omkullslagna, och blodfläckar syntes på väggarna, å golfvet fann man våldsverkarens knif. Denna befanns vara en s. k. Argentinaknif, gjuten af en enda stålbit med ett skaft, som var försedt med åtskilliga slingor och sinnebilder, liknande en del af de tatueringar sjömän ha anbragta å armar och bröst. En silfverplatta fanns anbragt å skaftet, och man läste å denna »Georg X c t.»

— Jaså, samme en som skryter öfver sina inbrottsstöld-der, inföll en af detektiverna.

— Hoppas att han får mindre anledning att skryta hädanefter.

Wand återkom i detsamma för att efterhöra, huru det gått med hans kamrat. Man hade för tillfället, efter ett par timmars sökande, måst upphöra med spanandet i trakten, man hade i det närmaste genomletat hvarje plats i de närliggande husen, utan att finna den sökte, och nu hade vakt utsatts. Wand tvättade af sig blodet, och en kamrat anlade ett förband å handen. Han förklarade sig icke kunna sköta om ansiktet, ty detta var »en enda kula» efter alla de smällar han fått af tegelpannorna.

Det är sannerligen icke så godt heller för en polisman att ge sig i slagsmål med förbrytare. Han måste i det längsta undvika groft våld, och skall helst hafva den eftersökte med sig lifs lefvande och helst »frisk och vid god kondition», men förbrytaren kan misshandla polismannen så mycket han hinner med, detta ökar blott föga af hans straff, men ger honom en utsikt att kunna komma ifrån.

Den misshandlade detektiven såg efter alla ansträngningarna ledsen och nedslagen ut. Han hade visserligen gjort, hvad han kunnat, men här hade varit ett tillfälle. Om han kunnat tänka så mycket, så hade han väl tagit en revolver med sig. Men hvem hade kunnat tro detta behöfvas för att gå och se efter i en gammal änkas byrålådor.

Sedan de grundligt genomsett rummet, utan att här finna något vidare, stannade en civil polisman kvar, medan Wand skyndade till stationen för att afgifva rapport.

Kap. X.

Förhöret.

kommissarien var på platsen å detektiva stationen tidigare än han bestämt. Han gick en stund af och an med hastiga, nervösa steg, och gaf därpå order till en underlydande:

— Ring på till Nolby gård och säg till patron Thunberg, om han har tid, att komma hit. Sä g att en del af hans borttappade pengar tillrättakommit.

Till en annan gaf han om en stund order:

— För in de där sedelmänniskorna.

Konstapeln förstod hvad meningen var och gick åstad, samt kom om en stund tillbaka med mor och dotter.

Dessa hade icke kunnat sofvå på natten och hade i tankarna varit upptagna af de senaste dagarnas tilldragelsér och det hemska slutet inom fängelsemurarna. Änkan Englund hade dock fram på morgonen lifvats upp af det hopp, kommissarien på natten gifvit dem, nämligen om de bara bekände och talade rena sanningen, kanske straffet kunde blifva lindrigare. Hon hade tänkt på detta, och hon behöfde ju icke heller förtiga någonting. Rena sanningen var, att hon å Norrbro hittat så mycket pengar, och att frestelsen varit henne för stark, hon hade användt en del, men hon hade ju många pengar kvar, och kanske skulle ägaren vara nöjd med att få dem tillbaka. Rena sanningen var ju också att hon icke förrän

nu haft någon aning om att de sedlar, som hon tillväxlat sig, och sedan utgifvit, voro falska. Det gällde därför bara att tala sanning, allt hvad hon visste, så kanske det kunde bli bra ändå.

Hon fördes nu öfver det stora rummet in i ett innanför liggande mindre, där kommissarien satt vid ett bord, på hvilket funnos placerade pappershandlingar, adresskalendrar och telefonkataloger, Sveriges rikets lag m. m.

Han hade icke sett så barsk ut på natten, när de förts till häktet, och detta hade ingifvit båda kvinnorna en del hopp. Det var emellertid en annan uppsyn nu. Han låtsade en stund icke se att de inkommit, och bläddrade i några anteckningar.

— Nå, ni tycks vara ljusa människor ni.

— Åh, herre Gud, inföll gumman Englund häpen. Jag har väl inte blivit ljusare nu än jag var i natt. Jag har erkänt och berättat allt.

— Äfven att i er bostad finns en fullständig röfvarekula?

— Det vet jag sannerligen inte om, snälle kommissarien. Jag har i all min tid arbetat och hållit rent och snyggt hemma, att jag nu kommit illa ut är för det jag tog upp de där pengarna och använde af dem. Något annat vet jag icke.

— Nå, vet ni af då att i natt en af mina konstaplar i er bostad blifvit öfverfallen och sårad, så att han nu ligger på sjukhus, och att en annan är illa knifskuren.

Gumman kände sig häpen, men fann sig ändå.

— När kommissarien säger det, så är det väl sant, men det kan väl hvarken jag eller min dotter rå för. Vi stå inte i förbindelse med några som skära poliser. Jag rår inte för det.

Kommissarien reste sig och gick några hvarf genom rummet af och an, hvarefter han åter satte sig ner vid förhørsprotokollet.

— Ni vidhåller alltså er berättelse, att ni hittat nio tusen kronor på Norrbro?

— Ja då.

— Ni har icke mottagit dem af annan person. Af någon som t. ex. skulle kunnat ha stulit dem ur en rockficka utanför hotell Rydberg och lämnat dem till er att förvaras.

Gumman bedyrade vid allt hvad heligt var, att hon kommit öfver pengarna så sätt som hon omtalat, och att frestelsen blifvit henne för stark, så att hon användt en del af dem.

— Nå, om ni därvidlag skulle vara utan annan skuld än den, att ni fördolt hittegods, hur kommer det då till att ni haft så fina hyresgäster? Den ene kan jag tala om är en farlig sedelförfalskare, den andre en ännu värre brottsling, och det vill icke säga litet.

— Ingen af oss kunde misstänka Skogh, som vi bägge tyckte vara så hygglig, och för resten hade vi annonserat om rummet i »Bladet», och han kom därefter. Dotter min hyrde sedan ut det.

— Nå, den andre, som skulle vistas där ibland.

— Ja, den har jag aldrig sett, och Elin baraste en enda gång, eller hur?

Dottern bekräftade detta, och på vidare frågor lämnade hon det signalement, hvilket polisen förut hade tillräckligt.

Två konstaplar tillkallades, och så uppsattes rapporten om de båda kvinnornas bekännelse, huru modern funnit sedlarna, och om huru dottern varit behjälplig att förskingra dem. Om allt annat kunde de icke lämna några upplysningar, om de falska sedlarna förklarade de sig icke ha haft någon kunskap före häktningen, och de afgåfvo gång på gång sina berättelser öfverensstämmande, så att omsider kommissarien, som alltid var skeptisk och misstänksam, började finna dem trovärdiga. Men han brummade dock, som seden var då:

— Hm, hm! Kan ni klara er vid rätten är det bra för er.

Utänför dörren hördes samtidigt också ett brummande, dock af mera gemytlig art. En konstapel kom in och anmälde godsägaren Thunberg.

— Bed honom stiga på!

Dörren öppnades också i detsamma, och den glade patronen steg på. Det såg fortfarande ingalunda ut som om förlusten af de niotusen kronorna gjort honom hvarken sorg eller saknad. Rödmosig, tjock och fet och präktig kom han in

och skakade hand med kommissarien och bugade sig för de två kvinnorna, hvilka han icke misstänkte vara häktade.

— Det var bra att patron kom in.

— Åh, jag ber, herr kommissarie, det är mig ett nöje att hälsa på i den här staden litet då och då. För hvad man säga vill, så när man ligger på landet som jag, är det alltid roligt att få en anledning att komma in till vår trefliga hufvudstad. Tusan så roligt!

Han dunkade kommissarien i ryggen, och såg öfvermåttan glad och belåten ut. Hans glädtiga lynne smittade också den stränge polismannen, och rynkorna på hans panna började så småningom utjännas.

— En sådan där lefnadsglad själ som patron, borde man verkligen ha att dunka en i ryggen litet då och då, när reumatismen är för svår, eller man har annat bråk att tänka på.

— Aldrig ledsen!

Landtjunkaren gned därvid handen öfver sitt breda, glada skinande anlete.

— Aldrig ledsen! upprepade han. Hvad tusan vill ni nu med mig här igen?

Ämbetsmannaminen kom åter öfver kommissarien.

— Ni har ju gjort en anmälan, att ni förlorat sedlar på väg mellan Rydberg och Reisen.

— Ja ha ha, visst t—n har jag det. Men har jag inte, för allt besvär jag då åsamkade herrarna, bjudit en gentil frukost på Östergötland.

— Tokstolle! Ni borde förbanna mig tappa niotusen kronor hvarenda vår, sommar, höst och vinter. Den som inte fäster sig mera vid förlusten kan gärna ha den.

Kommissarien erinrade sig plötsligt kvinnornas närvaro, och tillsade en konstapel att föra ut dem. Sedan de gått inföll han:

— En del af sedlarna ha anträffats, men en del ha supits upp.

— Ja, ta' hit dem som ä' hela, de som supits upp bryr jag mig ej om.

— Jag förmodar dock att ni icke gjort anmälan för att

densamma icke skall leda till något. De här kvinnorna ha pengarna, modern har hittat dem på Norrbro . . .

Kommissarien redogjorde för hvad som passerat, och patronen hörde på.

— Alltså finns det sex tusen kronor i reda pengar kvar. Tag hit dem! De falska bryr jag mig ej om.

— Yrkar ni ersättning för hvad de förskingrat?

— Nej, för tusan, jag är glad för hvad jag får tillbaka. Det känns som jag själf hittat dem. Dom jäklarna tog bara för stor hittelön i förskott. Nu tjänar det väl inte till att pruta.

— Det yrkas alltså, om jag skall förstå det rätt, hvarken ansvar eller ersättning.

— Nej då, inte den här gången. Men om jag en annan gång tappar pengar som de hitta och ej lämna tillbaka så . . .

— Pratmakare där!

— Får jag mina pengar tillbaka nu då?

— Det blir att höra efter dem, när saken är utredd, tills vidare deponeras de i poliskammaren.

— Men hvad ränta ger dom där?

— Minst lika hög som den gumman Englund gaf.

— Skall jag alltså sätta in i rapporten, att ni icke för annan ersättningstalan än att utfå det tillvaratagna beloppet?

— Ja, och jag yrkar inte heller ansvar. Herre Gud, om jag själf varit en fattig gumma och hade gått där i blåsten med en tunn schal om hufvudet på väg till ett otrefligt arbete, och så hade hittat de där pengarna och behöft huka mig ner si så här. Huh huh! och så springa efter dem så här, och så ändtligen få tag i dem, så vete f—n om jag inte behållit dem.

Det var verkligen komiskt att se den röde, tjocke, gemytliga patronen smyga öfver golfvet, huka sig ner och gripa en förment sedelbunt och sedan med djupt allvar betrakta sina händer. Det var oefterhärmligt, och kommissarien kunde knapast hålla sig för skratt.

— Åh, och så all själsångesten och alla samvetskvalen!

— Äsch, prata inte om en skurgummas själsångest, när hon har sedlar i sin hand.

— Hon går väl i kyrkan, hon liksom vi andra käringar på landet.

— Knappast.

— Tja, jag yrkar dock intet ansvar. Låtom oss vara milda. Har kommissarien tid att gå med på en liten frukost?

— Inte långt bort då.

— Det blir väl Östergötland, där de ha det präktiga »Gamla testamentet»* kvar.

De häktade fördes åter in och kommissarien sade i sträng ton:

— Är det någon af er som har något att tillägga?

— Vi kunna inte ha mera att säga än hvad vi sagt. Det är jag, inföll gumman Englund, med gråten i halsen, som varit den brottsliga. Elin har varit oförständig liksom jag. Kan

* Testamentet var en särskild brännvinsblandning.

hon icke slippa undan. Allt det andra som jag hört talas om, rår jag inte för och vet inte något om.

— Ni påstår sålunda, att ni icke kände Skogh, förrän han blef er hyresgäst.

— Ja.

— Och att han kom efter en annons.

— Jag hade inte en aning om honom förr.

— Hade ni aldrig reda på, att han tillverkade falska sedlar?

— Nej, vid Gud jag det hade.

— Och ni vidhåller ert påstående, att ni icke hade reda på att de tiokronesedlar, ni af honom mottog, voro falska?

— Jag skulle väl aldrig varit så tokig att taga mot dem, då jag ju själf gaf äkta sedlar för dem.

Kommissarien ställde liknande frågor till flickan, och denna hade enahanda svar att afgifva.

— Ja, lugna er nu. Ni få gå tillbaka till arresten så länge, sedan få vi se hur det blir.

De häktade fördes därpå åter ut och sattes in i samma förvaringsrum, där de tillbragt natten.

Kap. XI.

Procentaren och hans son.

Upppe vid Grefturegatan fanns inne på gården till ett af de träuckel, som nu försvunnit för att gifva plats åt ett modernt palats, en liten, skum butik, i hvars enda fönster hängde några gamla ur, byxhångslen och hattar, mest bara skräp. Själftva boden var så mörk, att när man öppnat dörren till densamma, man tvekade att inträda och man kunde icke se sig omkring, förrän man en stund vant sig vid mörkret. Men då kunde man också innanför disken se en liten, underlig gubbe, som vid sitt arbete lyste sig med en liten minimal fotogenlampa af bleck, hvars ljus endast syntes som en liten, gul prick i det rådande mörkret.

»Gubben Karlsson» hade ett ansikte — rynkigt och fåradt som barken på ett gammalt träd, och där han satt och gjorde sina anteckningar, såg han stel ut som en automat, man kunde också tagit honom för en sådan, om ej ögonen visat mera liflighet.

Huru någon människa kunde lefva på en affär i denna mörka håla, var för de flesta en hemlighet. Visserligen stod det på dörren och fönsterrutorna med dåliga bokstäfver måladt: »Pantbank», men många kunder tycktes Karlsson icke ha.

Dock funnos de som påstodo att han var förmögen, och att han till och med ägde hus i Vasastaden, han skulle ha suttit här i många år och gnidit och gnidit och vändt

på fyrkarna och snålat och sparat, så att han hade en förmögenhet samlad någonstädes, hvar visste man ej så noga. Man trodde icke heller att gubben i sina dagar varit noggrann med medlen att skaffa sig penningar, och något talades också därom. Men hvad brydde gubben sig om det? Han var icke själf den som var vidare meddelsam och därför brydde han sig föga om hvad andra sade. Egentligen begrep han icke huru folk kunde prata någonting, utan att de hade någon vinst däraf.

Han såg plötsligt upp från sitt arbete vid disken, då han hörde dörren knarra och såg en gosse komma in med ett bref i handen.

— Hm, muttrade han, åter någon som vill låna pengar utan att ha säkerhet. Lyckas ej mera.

Han satte glasögonen tillrätta och bröt brefvet samt läste:

»Käre pappa, stäng genast igen boden. Du får inte sitta där längre i dag, kom genast hem. Jag är så ängslig, och du måste genast komma. Något obehagligt kunde annars inträffa.

Maria.»

Gossen stod fortfarande kvar, troligen i afsikt att få en dricksslant, men däri misstog han sig.

— Skall du ha svar?

— Nej, men jag trodde...

— Har du inte fått betalning för ärendet af fröken?

— Jo, men hon sade, att herrn nog också gaf en slant.

— Packa dej af, bara.

Gossen blef rädd öfver den barska tonen och skyndade sig i väg.

Gubben muttrade något om rädda fruntimmer och om oskick att stänga för tidigt, men han fogade sig dock efter önskningarna, klädde på sig en lång, brun öfverrock och en hög hatt, hvarefter han tog sin käpp, släckte lampan och stängde lokalen.

Det föll naturligtvis icke honom in att gå till spårvagnen och slösa bort en tioöring, ehuru han hade ganska lång väg

att vandra och de gamla benen voro styfva af mångårig reumatism.

Han sträfvade i väg, tungt stödd på sin käpp. Då och då fick han stanna för att hvila eller hämta andan efter ansträngningarna, ty äfven bröstet var svagt på den gamle. Tanken på innehållet i dotterns bref gjorde emellertid att han försökte skynda sig, ty han kunde icke begripa, hvad dottern menade, när hon ville att han skulle sluta sitt arbete och stänga i förtid. Något dylikt hade hon icke förut begärt, utan hade alltid skött sig själf och väntat på honom, till dess han kom hem på kvällen, då hon brukat sätta fram den enkla maten och pyssla om honom. Ty han hade verkligen en dotter, som oaktadt hans svaga sidor ägnade honom sin vård. För henne var han icke den gamle, fule gubben, den snikne procentaren, som många afskydde; han visste detta, och det var därför som han ännu på gamla dagar, i stället för att slå sig till ro, höll på att göra affärer i det skumma pantlånekontoret.

Han började nu också känna sig mera belåten när han kommit så långt att han kunde se sitt eget ståtliga fyravåningars hus. Han stannade en stund och betraktade det på afstånd och gnuggade belåtet händerna.

Jo, jo, detta var något annat än när han en gång kom hit från bondlandet med två tomma händer, och gick på nybyggnader och bar tegel, så han blef gammal och krokryggig i förtid. Han hade ganska tidigt börjat göra affärer med att låna ut sina hopsnålade besparingar, och tack vare hans försiktighet, den höga räntan och de många omsättningarna hade han lyckats blifva en förmögen man.

— Hvad står på nu, eftersom gubben kommer hem så tidigt, undrade hans hyresgäster, och barnungarne, som uppehöll sig i trapporna, smögo sig skyggt undan och gömde sig. De hade nog hört föräldrarna yttra åtskilligt om honom, om huru han, när pengarna icke räckte till åt hyran, icke lämnade något anstånd, utan obarmhärtigt lät på gatan vräka ner små barn och deras mammor. Och de hade hört historier, om huru mammorna och barnen fingo frysa och gråta, medan papporna förtviflade sprungo omkring för att skaffa till-

räckligt med pengar åt den elake gubben, eller försökte skaffa bostad hos någon, som icke var så hård och grym som denne.

Det var därför icke underligt, att de små förskräckta sprungo undan, och sökte gömma sig i trapporna, när han kom. Men han såg dem ändå och slog efter dem med käppen och röt:

— Inga ungar i trapporna!

Och så pustade han och stönade och fortsatte vidare sin väg ända upp till fjärde våningen, där han och hans dotter bodde.

I sitt eget hus bebodde Karlsson den billigaste lägenheten på två rum och kök, och det var endast dotterns omsorg, som gjorde, att denna bostad till en del skilde sig från vanliga fattiga arbetarebostäder.

Hon hade styrt och ställt här för att få ett treffligt hem, hvilket hon nog kunde behöfva, då hon dagarna igenom gick här ensam. Det hade naturligtvis varit förspild möda att försöka af fadern erhålla penningar till sådant som prydnad af den enkla bostaden; han skulle betraktat hvarje sådan begäran som orimlig, huru mycket han ändå på sitt sätt höll af dottern. Han, med sitt snikna sinne, kunde aldrig räkna ut att en människa skulle få nog att lefva på till döddagar, huru mycket man än snålade; och på samma sätt hade han tänkt ut att dottern, som han antagligen trodde skulle lefva närmare hundra år till, icke skulle få nog efter hans död, om icke man höll på att snåla. För att kunna göra hemmet snyggt, hade dottern måst likna fadern på ett sätt, ehuru hon icke alls hade hans lynne, men ändå med foglighet fördrog allt. Hon hade sparat af matpengar och af klädespengar, för att år efter år kunna förskaffa hemmet de olika prydnadsföremålen, så att han till sist tyckte, att hon befann sig bland en del komfort.

Gubben tänkte aldrig på hvar sakerna kommo ifrån och kände sig förnöjd vid tanken på, att han icke behöft betala dem, och han räknade icke ut, hvem som annars skulle ha gjort det.

Dottern, som kom och släppte in honom, var klädd enkelt och allvarligt, och denna dräkt passade också till hennes all-

varsamma anletsdrag. Denna kvinna, som nog var sina trettio år, liknade icke fadern, man skulle kunna säga, att hon ännu bar spår af skönhet, en skönhet som blomstrat ut och förtärts af tråkiga förhållanden och dysterhet, långt före mognings-tiden. Hon bar med stilla undergifvenhet sitt öde och gick lugnt sin väg fram. Fattiga, så väl som rika, kunna vara hämde-fulla och visa skadeglädje, och dottern fick därför nästan dag-ligen af hyresgäster i huset uppbära stickord för det hennes fader vore en snål och elak värd. Man lyckönskade henne för det hon vore så rik — sådana människor behöfde då icke vara oberoende af sina värdar — och visste på olika sätt till-dela henne satiriska nålstyg.

Rik! Hon rik! Mången tjänarinna hade det bättre än hon.

Hon visste med sig själf, att hon hade ett godt och rikt hjärta, och hon skulle velat hjälpa de fattiga, men hon kunde det icke. Om hon någon gång gaf en tiggare en slant eller en bit mat, blef det genast omtaladt. Hon gjorde sig till. Den rike husägarens, snåljobbens dotter skänkte bort något, kan man tänka, för att göra sig viktig. Lika gärna, menade man, hade hon kunnat låta bli, när hon ej nämdes gifva mera.

Hon fick höra smädelser för det hon gaf de fattiga, och hånfulla tillmälen, när hon gaf.

Var det underligt, att denna stackars kvinna, som ingen makt hade att handla, kände sig dyster, enslig och sluten, och hon tyckte sig nära att böjas ner och kvävas öfver den för-bannelse, som tycktes vidlåda faderns förmögenhet, en för-bannelse, som hon icke visste huru den skulle kunna häfvas.

Den gamle såg frågande på dottern, därefter kände han efter att tamburdörrarne voro väl stängda och gick och slog sig ner i en stol, utan att som vanligt gifva sig tid att taga öfverrocken af.

— Nååh!

— Pappa, Johan Ernst har kommit igen. Han var varit här i dag.

Om en gammal romanfras från våra förfäders och farmödrars tider längre kan tillämpas, så skulle den nu lydt unge-

fär så här: »Om åskan slagit ner vid den gamles fötter, hade han icke blifvit mera förskräckt».

Han reste sig och gick några hvarf fram och tillbaka genom rummet, och hans röst var hesare än vanligt, när han utbrast:

— Har den vilden kommit tillbaka, och jag som trodde att jag så väl, sedan många år, vore kvitt den banditen. Den banditen!

Dottern tog honom i armen för att lugna honom.

— Pappa kom ihåg, han är ju dock din son, han är ju det i alla fall, och han är min bror.

— Äh, det vilddjuret, det vilddjuret! Har han kommit tillbaka. — Var det för att tala om det som du narrade mig från mitt hederliga arbete i boden, där jag suttit i så många år, utan att behöfva stänga i förtid. Var det bara för det?

— Jag kunde inte annat, han sade, att han skulle leta upp dig där. Han sade, att det anade honom, att du icke, ehuru många år som än gått sedan han reste, kunnat öfvergifva den affären.

— Hvad vill han här nu då?

— Han sade i en hånfull och grinande ton att han ville göra upp en affär med dig. Du vore skyldig honom pengar.

— Jag skyldig den odågan pengar.

— Ja, han sade, när jag ville tala förstånd med honom, att det vore bra mycket bättre att ärfva folk, medan de lefva, än sedan de äro döda. Han sade att han måste hafva pengar nu till en affär, som han skulle sätta upp, och att jag kunde bereda dig på det.

— Hur mycket tror du han vill ha.

— Johan Ernst nämnde, att det till en början kunde blifva en 10,000 kr.

— Tio tusen kr., har han blifvit rent galen i Amerika? Han skall icke ha ett öre. Inte ett enda öre, förr hetsar jag polisen på honom.

— Hur såg han ut nu för tiden.

— Han var nog snyggt klädd, men han såg trotsigare och vildare ut än jag någonsin sett honom, då han förr var

hemma. Jag ville att han skulle gå in och sitta medan jag fick tala med honom; han sparkade omkull en stol och hånkrattade. Jag blef riktigt rädd och tänkte att han bestämdt ej vore klok.

— Hälsa gubben att han bereder sig på, hvad jag sagt, voro hans afskedsord. Och så slog han dörren igen.

Dottern tystnade nu, sedan hon berättat allt, och började syssla med några småsaker.

Den gamle satt försjunken i tankar och obehagliga minnen. Denne son, som han en gång jagat ifrån sig, och som han trodde han skulle vara fri för, hade således kommit tillbaka.

— Att de inte i Amerika ha tillräckligt med fångelser, mumlade gubben, för den här kan inte ha blifvit fri utan i brist på utrymme i fångelserna.

Johan Ernst hade alltid varit faderns sorgebarn. Från helt unga år hade han ådagalagt ett vildt och trotsigt lynne, modern hade varit för svag för honom, och fadern hade varit för mycket upptagen med att samla pengar. Detta hade upptagit hans tid så, att han aldrig hörde efter, huru det gick med barnens uppfostran eller skolundervisning.

Han fick först af polisen underrättelse om, hvad lille Johan Ernst dugde till. Denne hade skolkat från skolan och drivit sysslolös omkring å torgen och vid hamnarna. Här kom han in i en tjufliga af ynglingar, och dömdes redan som minderårig att för stöld intagas å kolonien Hall, eller om utrymme ej funnes, med gå i hemmet rättas.

Som vanligt fanns det ingen plats på Hall, och en dag kommo exekutionsbetjänder och en poliskonstapel med utslaget i handen, och Johan Ernst fick sin försvarliga prygel. Detta hjälpte dock icke. Hvarken moderns förmaningar, faderns hot eller polisens prygelstraff, bet på detta genstöriga sinne. Johan Ernst blef i stället värre, och ett par veckor efter det han konfirmerats, dömdes han till straffarbete för olofligt tillgrepp i förening med inbrott och affördes till Långholmen.

Det gick på samma sätt gång på gång. Han hade icke väl kommit ut från ett straff, förrän han åter begick ett annat

brott och fick betydligt skärpt straff. På detta sätt förflöt hans lif mellan det ena brottet och det andra, och han fick forslas från fängelse till fängelse.

Fadern förbjöd honom att komma mera till hemmet, och han hade knappast heller några lediga stunder att besöka detta på. En gång, han var då ett par och tjugu år, kom han dock och förödmjukade sig. Han påstod sig vilja börja ett nytt lif och arbeta, blott han finge medel att komma öfver till Amerika.

— Du kan lika gärna blifva hängd där, inföll fadern, men lämnade honom två hundra kronor till respengar.

Samma natt föröfvade sonen inbrottsstöld och stal från fadern ett i en chiffonier stående penningeskrin med cirka ett tusen kronor, och i stället lade han ett bref fylldt med hotelser och hånfulla tillmälen.

Han försvann lyckligtvis, tio år hade sedan dess gått, fadern hade under tiden hunnit glömma den vanartige sonen, som han förmodade försvunnit någonstädes i Amerika, och så dök han nu med ens upp igen.

Den dag, då fadern väntat, eller rättare fruktat, att den förlorade sonen skulle komma hem, infann denne sig icke. Dagen därpå hade gubben glömt att vidare tänka på honom och satt åter i sin låga, skumma bod, omgifven af gamla kläder, möbler och ur. Vid den svaga belysningen granskade han åter sina anteckningar.

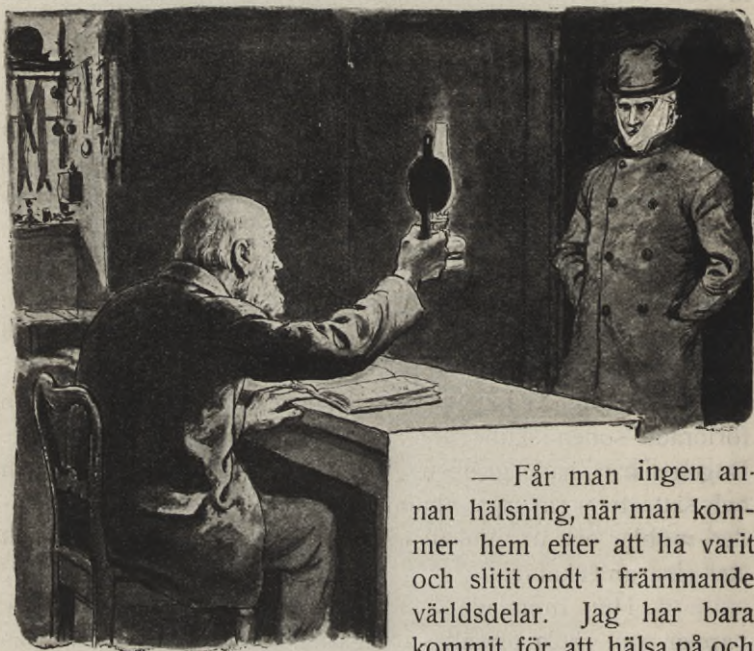
— Hm, muhlade han för sig själf. Här finnas flere papper som skola omsättas i dagarna. Löjtnantens revers förfaller på måndag. Får se om han kan skaffa pengar eller bättre namn. Och den här häradshöfding Geber har flera papper, som skola omsättas. Undrar hur den där gamle gubben, så häradshöfding han är, kan ha så fina, unga bekanta. Han har bara lysande namn, grefvar och baroner och löjtnanter och kaptener. Jo jo, men så tyckes också bekantskapen kosta någonting.

Där hördes ljud nere från dörren, och gubben, som såg upp, observerade i början endast något hvitt. Han lyfte upp lampan och såg en karl, som stannat innanför dörren. Denne

hade en stor del af hufvudet ombundet, och knappast mera än ögonen, näsan och munnens syntes.

Men detta tycktes vara tillräckligt. Pantlånaren satte åter ner lampan och ställde glasögonen till rätta på näsan. Därpå mönstrade han den inträdande och yttrade:

— Hvad vill du nu då? Kommer du åter för att bestjåla mig?

— Får man ingen annan hälsning, när man kommer hem efter att ha varit och slitit ondt i främmande världsdelar. Jag har bara kommit för att hälsa på och se hur I mår.

— Du! Du skulle bry dig om hur man mår. Odåga, som aldrig gjort mig annat än sorg och skam. Din mor var också af tattaresläkt, så småländska hon än var.

— Ja, då är väl du, pappa, af judesläkt, och det kan kvitta.

— Sa' du jude? Kommer du till och med hem och stör hemfriden och okvädar mig i min egen bostad. Hvad vill du? Hvad har du här att göra?

Gubben retade upp sig och gick ett par steg fram på

golfvet mot den besökande. Dennes mörka ögon gnistrande, men han tycktes vilja behärska sig.

— Du har sagt till din syster att du kommit för att lyfta ditt arf, och att du vill ärfva mig lefvande. Har du icke det?

— Pappa ger mig väl någonting om jag behöfver. Men det är icke därför jag kommit nu.

— Hvad vill du då? Ämnar du plundra mig?

— Nej, långt därifrån. Jag bara tänkte bedja om tak öfver hufvudet, eller något litet skydd, till dess mina sår blifvit läkta. Jag kan när som helst häktas om de få tag i mig.

— Hvad har du gjort igen då, olycklige?

— Blif inte rädd. Jag har blott rymt från det fartyg, å hvilket jag hade mönstrat, och såren har jag fått under slagsmål med sjömän nere i Stadsgården.

— Jag kan inte ha dig här.

— Där finns ju där innerst en liten skrubb. En gammal soffa står där väl nu som fördom. Jag begär inte nu mer än att få hvila mig därinne, till dess jag icke längre behöfver gå ombunden, och till dess jag kan känna mig fri från mina värsta förföljare.

Girigbuken tvekade och öfverlade med sig själf. Han hade i början trott att sonen skulle pocka på att få pengar, men när så icke var förhållandet, kände han sig något blidare stämd. Kanske det icke vore någon risk att låta honom ligga här. I lokalen förvarades ju aldrig pengar öfver natten, och de saker, som funnos här, hade föga värde.

— Nå, skall jag köras bort. Eller får jag en fristad för några dagar?

— Det beror helt och hållet på, hur du ämnar uppföra dig.

— Ja, inte ta'r jag väl och drager af med de där lumporna.

Han sparkade därvid mot några säckar, som innehöllo sängkläder och annat.

Efter åtskilligt parlamentande lät fadern honom också

komma in, där han genast ställde till rätta åt sig i skrubben. Här sjönk han ned på en soffa.

— Inte tänka väl bylingarne på att söka mig här, inföll han för sig själf. Det var ett svårt nappatag i dag på morgonen. Jag trodde aldrig jag skulle kommit undan. Lika svårt har det också sedan varit att hålla sig på afstånd, men här skall man väl få hvila ut något.

Under tiden hade fadern därute i boden återgått till sin sysselsättning och intagit samma ställning som förut vid disken med den lilla, osande lampan.

Kap. XII.

En förbrytares anhöriga.

En dag, då Monk befann sig i närheten af X-gatan, kom han att tänka på, att han ännu icke besökt Sommers släktingar. Det hade kommit så mycket annat i vägen, att han ej fått tillfälle därtill. Nu beslöt han emellertid gå de få stegen dit och framföra ett budskap, som just icke var af glad beskaffenhet.

Den Sommerska familjen hade en gång räknats bland de finare borgarefamiljerna. Det var under den tid då Hakon Sommer dref stor grosshandelsrörelse, då hans fru ännu lefde och man umgicks i stora världen. Mycket hade emellertid förändrats på några få år. Sommer hade blifvit änkring, han hade blifvit sjuklig, och fått sorger, så att han icke kunde sköta de vidlyftiga affärerna så som förut. År kommo och gingo, då affären gick med förlust, och till sist såg han sig nödsakad att lämna den i yngre och kraftigare händer.

Till hans olycka hörde också, att ende sonen, en viljelös och svag stackare, som aldrig dugt till någonting och aldrig heller gifvit några löften därom, råkat i dåligt sällskap och blifvit brottsling. Han hade icke blifvit detta af nöd, ty ännu hade han ej blifvit vägrad hjälp och stöd, utan han hade blifvit tjuf af okynne eller sjuklig mani, framalstrad af alkoholism.

Den förre grosshandlaren hade ännu kvar af sin egen- dom ett tvåvånings stenhuss vid X-gatan, och här bodde han nu och hans tjuguuåttåriga dotter Ulrika. För att fördrifva ti-

den och på samma gång skaffa sig inkomster, hade han åtagit sig en agentur, och för denna reste han mycket. Under tiden fick dottern styra och ställa i huset.

Hon befann sig nu också ensam med tjänarne hemma, när en jungfru anmälde, att en herre ville tala med henne.

— Hvem kan det vara?

— Han sade att han bara hade en sak att säga till fröken, om hon hade tid.

Fröken Sommer reste sig från stolen och gick den besökande till mötes. Hon kände mycket väl detektiven, med hvilken hon flera gånger talat om sin förfallne broder, och anade att det åter var någon sorglig historia.

— Var så god och tag plats! — Söker ni kanske Johan igen? Jag har inte sett till honom på mycket lång tid och undrar hvar han kan finnas.

— Jo, vi ha tyvärr måst häkta honom igen. Han ger sig inte.

— Och det är då samma saker och samma elände igen?

— Ja, han är redan dömd och afförd till Långholmen. Vi tänkte därför fråga, om ni kan göra något för honom, när han åter kommer ut, annars ha vi honom genast igen.

— Jag har ju försökt med honom så många gånger utan att lyckas, men jag vill naturligtvis fortfarande göra hvad jag kan. Bara något hjälper.

— Troligen icke något annat än om han kunde komma in på en anstalt. Det har ju visat sig att han ej kan reda sig ute i lifvet.

Under en stund fortsatte de samtalet och uppgjorde en del planer, om huru den förlorade sonen skulle kunna räddas, och Monk kom därvid att berätta om tilldragelsen i rådhuset den dag Johan Sommer dömdes. Han skildrade mycket noga den mystiske åhörarens utseende, huru ifrigt denne lyssnat, när domen afkunnades, och huru han sedan försvunnit och efter-satts.

Fröken S. lyssnade med uppmärksamhet på denna beskrifning och inföll därpå:

— Vi talade nyss om dåligt sällskap och dettas fördärliga inflytande på svaga naturer. Här finns ett dylikt inflytande. Den person ni beskrifvit är just den, som störtat min broder i fördärfvet. — Åh, det är en farlig människa denne, han är visst en del af själfva hin onde. För egen del är han måttlig och listig, han super icke själf, men han narrar andra att blifva drinkare för att få sin vilja fram. Det är en människa, som kan hämnas.

Detektiven hade ifrigt lyssnat till hvarje hennes ord utan försök att göra afbrott.

— Och fröken känner honom?

— Jo då. Han heter John Ernst Karlsson, men kallar sig Georg. Han har en gång i sin ungdom varit anställd vid min faders affär. För öfrigt vet jag, att han sedan han varit i Amerika tagit sig ännu ett namn, har har ibland kallat sig Georg Hellener.

— Och han blef bortkörd?

Det var nu ganska svårt för polismannen att återhålla sin nyfikenhet. Här tycktes han finna en lösning till gåtan.

— Vänta litet! När han kom dit, var han så spröttig och elegant. Beträffande arbetet hade man inte något att förebrå honom, men de andra å kontoret kunde icke tåla honom för hans konstiga sätt, och de gånge honom öknamn. Han var något slags biträde åt lagerbokhållaren och skulle hjälpa denne vid expedieringen. Hur det nu var, så upptäcktes en dag, att stölder föröfvats från lagret, och misstankarna föllo på honom.

— Han blef alltså bortkörd?

— Nej, inte då. Pappa lät nåd gå för rätt den gången, och detta gjorde visst pojken, som han då var, ännu mera viktig! Han trodde till sist, att han fick göra som han ville. Kan ni tänka er, en dag fick jag ett bref från honom.

— Det var väl aldrig ett friarebref?

— Jo, just det, i riktigt högtidlig romanstil underrättade han mig om, att jag vunnit hans hjärta, och att han icke kunde lefva utan mig — — —. Kan man tänka sig så artigt? Det stod mycket mera sammelsurium i brefvet, han skref att

han hade en rik men snål fader, som han skulle skrämma att gifva sig pengar till vårt giftermål, och om detta icke lyckades, skulle han och jag fly till Amerika och bryta oss en framtid.

— Fröken tyckte förstås icke, att detta anbud vore vidare frestande.

— Ingalunda.

— Och därför så...

— Ja, pappa kallade in honom på kontoret och läste där högt upp brevet för alla. Det blef ett rysligt skrattande. Därefter försvann brefskrifvaren...

— Han var alltså då redan straffad för stöld, när han hade platsen hos grosshandlaren.

— Vi fingo efteråt veta detta.

— Det var nu, gissar jag, som han sökte er broders sällskap.

— Han hade redan, medan han hade sin plats, fått ett stort inflytande öfver min broder, jag vet icke på hvad sätt, men antagligen använde han i hög grad sättet att lära denne få smak för utelif och spirituosa, och Johan var en svag stackare, som lätt blef hans offer. Det dröjde icke länge, förrän han förmådde min broder att en natt bryta upp en pulpet å kontoret och taga växelkassan. Min bror blef miss-tänkt och tagen i förhör, han nekade till en början, men erkände sedan, att han på Karlssons inrådan gjort detta, hvar-efter pengarna förslösats på utelif.

— Och sedan det första steget var taget gick det som det vanligen går.

— Ja, han stal undan för undan, allt tal och alla förmaningar hjälpte till ingenting. Till slut föröfvade han tillgrepp å hotell och blef häktad. Sedan han aftjänat straffet rustade vi ut honom för en resa till Amerika, man tror ju alltid att där, på en plats där ingen känner dem, de kunna återfå sin ambition och börja arbeta och blifva upprättade.

— Jo, men den smak kärlet en gång fått behåller det ofta.

— Så var det nog här också, och stackarens olyckliga öde

förföljde honom äfven dit. Bänditen, jag kan ej kalla honom annorlunda, följde med öfver dit, och därifrån skref han till oss ett hånande bref, i hvilket han hotade oss med hämnd. Han talade om, att han nog skulle följa Johan Sommer och se efter, huru han hade det. Jag förstod alltför väl, att han därmed menade, att han skulle sträfva att göra denne ännu sämre och sämre.

— Ni tror alltså att han handlar af hämnd?

— Ja, jag är fullt och fast öfvertygad därom. Det är en mer än vanligt farlig människa.

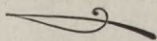
Efter ännu en stunds samtal om huru den förlorade sonen skulle kunna räddas åt samhället tog Monk farväl, sedan han lofvat att underrätta när strafftiden skulle tilländalöpa.

Han skyndade i väg till detektiva stationen. I det mel-lersta rummet på vänster hand som vanligen kallades kom-missarierummet fanns ett särskildt litet mörkrum utan fönster. Han öppnade dörren till detta och tryckte samtidigt på en knapp, hvarvid det elektriska ljuset strålade och belyste en massa fotografier.

Detta var det så kallade förbrytarealbumet, ett album med väggar och tak. Å hyllorna lågo stora kartonger med på-skrifter och numrering. Fotografierna voro sorterade så, att för sig själfva funnos de af yrkesbedragare och förfalskare, å andra platser funnos medlemmar af prejarligor, ficktjuf-var, inbrottstjufvar, efterlysta rymmare m. fl. Å väggarna hängde dessutom fotografier af marknadsresande och kort-spelare, tagna i profil och en face.

Han fick bläddra en god stund, innan han fick tag i hvad han sökte. Denna var en undangömd portfölj med påskriften: »Ungdomsporträtt». Ett af dessa fotografier betraktade han länge, som ville han riktigt fästa dragen i minnet, och därpå gjorde han en afskrift af årtal och andra anteckningar, som funnos å kortets baksida.

Han tycktes vara nöjd med de upplysningar han nu er-hållit och gick muntert hvisslande åter ut.

Kap. XIII.

"Skön Oskar på vägen" och hans äfventyr.

Den detektiva polisen för jämte lösdrivvarealbumet och förteckning öfver svårare förbrytare äfven en bok, som sannerligen är värd att studera. Den upptager nämligen alla de öknamn, under hvilka brottslingar äro kända. Här finnes en samling af det mest galghumoriska slag och man häpnar öfver att folk kunnat hitta på sådana ordsammansättningar. Kännedomen om de öknamn, som användas å olika förbrytare är till ovärderlig nytta för polisen, ty det är mycket vanligt, att förbrytarne icke känna hvarandra under sina verkliga namn och till och med glömma bort dessa, men de lustiga öknamnen, de sitta kvar i minnet.

Under ett förhör förebrådde sålunda en konstapel en tjuf att han försökt fördölja sanningen.

— Du har stått här och sagt, att du icke föröfvat inbrott i kontoret vid Brännkyrkogatan tillsammans med Carl Fredrik Oskar Johansson, och då har denne bekänt på både sig och dig.

— Ja, ha, det vidhålles, att jag ej känner honom.

Konstapeln gick därvid in i ett annat rum och tog fram en karl.

— Känner ni inte hvarandra?

Den förstnämnde nickade:

— Hvarför sa' då konstapeln inte att det var »Hejsan», jag har aldrig hört annat namn på honom, fastän vi känt hvarandra i tio år. Han har fått det där namnet därför att alltid, när han sväljt en sup och får behålla den, blir han så glad att han hoppar och ropar: »hejsan». Carl Fredrik Johan Oskarsson, eller hva' katten det nu var, har jag aldrig hört talas om.

Johansson nickade också menande och förklarade, att han tyckte bäst om namnet »Hejsan» och att alla verkliga vänner kallade honom med detta »gesällnamn».

Anledningarna till dessa öknamn äro också mycket olika, och det är inte lätt att taga reda på, hvarför personerna kallas just så. »Lopp-Joppe» t. ex. har ej fått sitt namn för det han skulle ha ett visst slag insekter i mera öfversvallande grad än någon annan af hans kamrater. Han har blifvit kallad så, därför att han så många gånger låtit sig tagas för lösdrifveri; men man behöfver först veta att då polisen skall företaga en razzia och plocka in samhällets mest svårhandterliga individer detta slags fångst kallas »loppning» för att fullt kunna förstå, hvarför »Lopp-Joppe» fått detta namn.

En annan, en af de mest beryktade, med hvilken polisen haft att göra kallades »Skön Oskar på vågen», ett både långt och kuriöst namn, hvars tillkomst nog också behöfver sin förklaring. Han hette annars rätt och slätt Oskar J. Det var en lång, smärt, trettioårig karl med knollrigt, mörkt hår och små, mörka mustacher, som han vederbörligen svärtade och snodde. Under den tid han brydde sig om att arbeta hade han sysselsättning vid en våg å Hötorget, där han hjälpte till att väga kreatur och hudar, men han tröttnade snart. Traktens pigor förälskade sig i den tjusiga Oskar, och karlen blef högfärdstokig. Han slutade upp med att arbeta och gick bara omkring och dref och hamnade merendels å mystiska

kaféer, där han fick underliga bekantskaper af män och kvinnor. Så uppkom namnet »Skön Oskar på vågen», och han inregistrerades bland dem som lefva på kvinnor och dväljas bland bondfångare och tjufligor.

Denne hade hämtats in på detektiva stationen för att höras angående ett uppträde i staden mellan broarna, och slumpen gjorde att han kom in samtidigt med Wickström, hvarpå de båda placerades på en bänk.

Den öfverkonstapel, som på aftonen ledde förhören och just var sysselsatt med skrifning, upphörde plötsligt med denna sysselsättning och betraktade de båda, hvilka just gjorde alla möjliga slags miner mot hvarandra.

— Ä' ni också bekanta med hvarandra?

— Nej, jag känner inte karlen, inföll Wickström. Han bara nickade mot mig, och så hälsade jag igen.

— Det var hvarken hälsning eller nickning. Ni »mixtrade» med hvarandra.

Konstapeln betraktade dem för att se, hvad verkan detta ord ur tjufvarnes otryckta lexikon skulle göra på dem. »Mixtra» betyder nämligen att genom ögonspråk och miner hålla hemliga samtal, som de oinvigda icke förstå.

Ingen af dem tycktes emellertid förstå, hvad han menade, och ingen gjorde en min af att ha förstått.

En konstapel tillsades att föra ut »Skön Oskar» och visitera honom, och under tiden upptogs förhöret med Wickström. Denne förnekade att han hade någon som helst kännedom om urstölden vid Storgatan. Han hade icke heller innehaft några ur, som han visste kommo därifrån.

— Ni har varit på platsen i sällskap med Per Alexis.

— Det är mycket möjligt. När man går och drifver omkring i staden, så vet man icke så noga, hvar man går.

— Vet ni om Per Alexis föröfvat stölden?

— Det känner jag icke till.

— Ni vet väl att han rest ifrån staden?

— Jo, då, och han är väl i det här laget på marknaden i Järfso.

— Hur många klockor har han med sig?

— Det vet jag inte. Han går alltid med flera stycken på sig.

— Nå, men när ni påstår er vara oskyldig, hvarför behöfde ni då vid anhållandet försöka slita er lös och slå till konstaplarna?

— Det är väl inte för roligt heller att bli tagen hvar gång man kommer till staden, och så visste jag ju, att man ville hafva mig fast för en affär i Falun.

Sedan en mängd andra frågor framstälts, men Wickström vidhållit att neka för all delaktighet i stölden, blef han förklarad skyldig träda i häkte, och nytt förhör utsattes att förekomma dagen därpå.

»Skön Oskar på vågen» hade blott tagits för delaktighet i ett vanligt gatuslagsmål af den art, som kan afdömas i polisdomstolen och bestraffas med böter. Man visste sig icke hafva någon anledning att nu hålla honom kvar, men man ville dock gärna höra honom om åtskilliga saker. Vid anställd visitation anträffades icke något misstänkt, blott några enkronemynt och en packe kärleksbref, tydligen härstammande från olika beundrarinnor. En hel hop portnycklar ådrog sig dock en konstapels uppmärksamhet.

— Hvertill använder ni alla dessa?

— Det är hemligheter alltsammans. Vackra och begåfvade kvinnor ha gifvit mig dem för att jag skall kunna hälsa på dem när som helst.

Han var till och med i tillfälle att kunna bevisa detta genom några bref, som andades den mest glödande kärlek. Den forne slaktardrängen, som förut transporterat kor och oxar till vågen och släpat på kohudar och svinkroppar, åtnjöt synbarligen stor gunst hos olika kvinnor att döma af dessa bref.

— Hvad har ni för sysselsättning nu för tiden?

»Den sköne» ref sig bakom ena örat och funderade en stund:

— Ja, jag är förstås agent, och så spelar jag lite musik. Jag skall bli varietéartist.

— Det lefver ni väl inte nu på?

— Nej, men fruntimren ä' alldeles tokiga och vill att jag skall uppträda på varietéen.

— Kan ni sjunga då?

— Nej, men jag skall bli atlet och göra andra konst-ster. Jag öfvar mig hvar dag. Dom påstår att jag skall taga mig bra ut i triksåer och med medaljer på bröstet.

— Alltså har ni ingen stadigvarande sysselsättning. Ni har väl då icke heller någon fast bostad, kan jag tänka.

— Jo, jag bor hos en änka på Söder.

Adressen uppgafs, och en annan polisman beordrades telefonera till Maria vaktkontor, för att där taga reda på huru-vida han kunde anses hafva fast bostad eller icke. Sedan det konstaterats att han beträffande bostad haft sanna uppgifter, blef Oskar för dagen lössläppt, men ålagd att dagen därpå åter infinna sig för att vidare redogöra för sina lefnadsförhållanden.

Ödet ville emellertid att han icke skulle komma, oak-tadt alla de löften han därom gifvit.

* * *

Oskar kom emellertid icke längre än till Storkyrkobrinken, där han plötsligt blef tilltalad af en liten karl.

— Jaså, skall »den sköne» också gå på balen i natt?

— Hvilken bal menar du, »Hejarfibbe»?

— Ja, det vill säga det blir ju icke precis regements-musik och dans och att föra fina damer i francaisen och så'nt där, men festligt ska' vi ha, bara inte bylingarna komma och störa oss.

— Hvar skall det roliga vara?

— Åh, gör dig inte grön, du känner väl till oss, yng-lingar, som hålla till i Trångsund. Vi ha nu gjort ställning, så att vi ha ett väldigt lager med mat, där finns konserver och hummerbûrkar ska' du tro. Vi ha ostron med. Jo, jag tror det vattnas i munnen! Och så finns där en lång rad med alla slags buteljer; vi ha champagne, konjak, punsch och vin och en massa öl. Och kaffe ha vi åt fruntimren. Det värsta är att gossarna ha så tarflig smak, de kunna inte ta en klunk Pomery Sec utan att skölja ner det med brännvin

och öl, för de påstå, att de bli så torra i halsen af champagne, att de tvunget måste gurgla sig efteråt med de andra goda dryckerna. Och så göra vi gymnastik och öfva oss med att handtera kulstänger, så att vi nog med tiden kunna blifva ena svåra atleter.

— Det är alltså en klubb?

— Ja, visst är det en klubb af allra finaste slag.

— Då kan jag väl icke komma med, när jag ej är medlem.

— Prat, gubbe lilla, du är allt för fint känd, du kan gå med, och jag håller vad om, att du blir hedersledamot i vår atletklubb. Ja, en riktig prydnad för den. Kom med bara!

»Den sköne» var icke den som behöfde lockas allt för länge, blotta tanken på att så här dags på natten komma öfver något stärkande gjorde, att han bestämde sig för att följa med.

— Hvarför börjas festen egentligen så här sent?

— Du begriper väl, för att polisen inte skall störa oss. Man är alltid lugnast för den efter klockan tolf på natten, och det skulle ju kunna hända, att en och annan af ungdomarne har svårt för att hålla sig tyst...

— Efter att ha blifvit torra i halsen...

— Ja, somliga skrika värst, när torkan är svår, andra när det är för mycken fuktighet inombords.

Under samtalet hade de kommit till den gamla, alltid nattetid i djupt mörker försänkta gata, som benämnes Trångsund. Här fanns vid denna tid en del gamla stenhus, hvars inre vittnade om yttersta förfall, och i de ruskiga bostäderna rörde sig merendels en mängd konstiga individer. Midt emot Storkyrkan och Börsen funnos s. k. hotell, där prostituerade kvinnor dag och natt hade sitt tillhåll, och vid »Trångsundet» som i gränderna till samma gata funnos kaféer, som voro samlingsplatser för dessa kvinnor och deras sällskap.

Det var en tid, då det ofta var riskabelt att sent på kvällarna passera denna plats, som dock låg i själfva hjärtat af staden.

Dessutom funnos vid Västerlånggatan en mängd kaféer, merendels belägna en trappa upp, där musik utfördes. På hvarje ställe fanns ett piano, på hvilket något fruntimmer hamrade, medan hon själf sjöng eller af någon annan fick hjälp med att sjunga några af de senaste kupletterna eller gatvisorna.

Äfven dessa kaféer voro samlingsplatser för en del oroliga element, och merendels lade de unga tjuvarne ner de pengar, de genom brott åtkommit, på dessa kaféer med musik. Vid stängningstid, när orgierna icke längre fingo fortsättas på kaféerna, strömmade äfventyrare och fala kvinnor och deras offer ut i de mörka gränderna och fortsatte det vilda lefvernet där eller å dess hotell.

Polisen höll då icke så sträng uppsikt som nu; det var en tid, då man ofta såg uniformerade fyllbultar af »den gamla stammen» ragla i gränderna och försöka skämta med hetärerna, under det de voro utsatta för spe och spektakel från ligapojkarnes sida. Man kan då lätt tänka, hvilken ordning de skulle upprätthålla. I synnerhet i Trångsundstrakten lefde man då ganska fritt, och där tillställdes i regeln slagsmål och andra uppträden hvarje afton.

— Finns här då ingen polis? ropade allmänheten, som skulle trafikera platsen, och fick ofta till svar:

— Jo, men han sitter uppe på tyska bierhallen och är full.

Tyska bierhallen, som fanns en trappa upp, midt emot Börsen, var just en skön samlingsplats för alla, som skydde ljuset. Här funnos en del små rum, där olika partier togo plats, och sedan de släckt gasen, bedrefvo de i mörkret sina skamligheter, eller gjorde upp planer om brott.

Det var ett sorgligt förhållande, att medan banditer här planlade om brott, stod ofta en tjock, däst poliskonstapel vid pianot och sjöng, under det en halfgammal mamsell spelade. Men det var också under kommissarien Scheers tid, det kunde hända, att en poliskonstapel gick från gatan, från sitt pass upp på ett kafé, för att med hes stämma sjunga:

»Månens milda öga
Ser poliskonstapelns kval,

Hur han rosar föga
Jordens jämmerdal.
Han får traska med sin kask
Uti regn och slask.
Ingen honom tubbar
Från den plats man honom ger,
Om så det regnar gubbar
Ifrån himlen ner.»

Det har blifvit helt andra förhållanden beträffande uppsikten nu, men denna lilla skildring af tillståndet under den Scheerska tiden har varit behöflig för att kunna förklara, huru den största tjufliga, som oss veterligen existerat i vårt land, kunnat bildas och ha sin samlingsplats just vid detta Trångsund.

I en mörk källare till ett af de gamla husen, hvilket nu är betydligt restaurerad, men då stod där som ett tydligt minnesmärke från gångna sekler, hade grannar sedan längre tid tillbaka sett ljus lysa nattetid, och man hade hört bultningar och oljud. I huset fanns ett s. k. hotell, som tolererades af såväl husägaren som traktens kommissarie, och när man därför anmälde något för den patrullerande polisen, svarade denne merendels, att han icke hade med det att göra, det fördes väsen på hotellet, liksom på de flesta andra liknande, det var allt hvad han hade att säga; alla de som gjorde anmälningar fingo erfarenhet om, att det icke tjänade till att prata vidare med polisen därom.

För öfrigt visste ingen, om någon person händelsevis hyrt denna källare för ett eller annat bruk, och man kunde icke fråga husägaren, eftersom denne sällan befann sig i staden. Det var visst en patron, som bodde på landet, hade man hört. Därför fick också lefvernet i källaren fortgå, ehuru grannar, som ofta räknat in emot ett femtiotal personer nattetid smygande sig in i källaren, icke kunde förstå, hvad de hade för sig.

En dag fick man emellertid någon slags förklaring på bultandet. En person hade skrivit en insändare i en tidning

och begärt, att polismyndigheten skulle gifva någon slags förklaring, så att närboende kunde få ha något lugn och nattro. Polisen vidtog också en hastig undersökning och man lät en medarbetare i en daglig tidning få del af resultatet.

Hans tidning kunde också meddela, att »en del unga män flera af dem söner till framstående borgare å Södermalm, bildat en atletklubb och för denna tagit i besittning den tomma källaren vid Trångsund. Vid inträdet hade polisen blott funnit unga män, som öfvade sig i gymnastik och härdade sina muskler med atletiska öfningar o. s. v. Man hade vid besök å platsen blott funnit en del gymnastikattiralj samt kulstänger och mera sådant, men ingenting af misstänkt beskaffenhet. Några af de unga männen hade fått en erinran om, att icke olofvandes begagna andras källare eller andras lägenheter, och det hette, att de sluppit undan med enskilda varningar

Polisen skulle emellertid snart finna, att den misstagit sig och att den första undersökningen ej varit tillräcklig.

De två personer, som här skildrats, gingo ned för en kort, mörk trappa och stodo snart utanför en dörr, å hvilken den, som kallats »Hejarefibbe», bultade.

— Hvem där? hördes en grof stämma från andra sidan dörren.

— Atleter och medlemmar af X ct.

— Hvad är er största önskan i kväll?

— Att på lämpligt sätt motarbete influensan.

Efter detta gyckel och denna slags lösen, hvilken tydligen blott tillkommit för att man där inne skulle utröna, huruvida det var polisen som knackade på eller icke, öppnades porten och de två, som klappat på denna, släpptes in.

De inträdande kommo först in i ett ganska svagt upplyst källarrum, hvars golf blott bestod af den hoptrampade jorden. Från två lampor, som ställts i olika hörn, kom ett sparsamt ljussken, tillräckligt för att man kunde vägleda sig. Ljus behöfdes nog också, för att man icke skulle snärja in sig eller snafva bland en del rep och järntråd.

— Här finns visst lindansare också, inföll Oskar och hoppade öfver en hel rulle,

Dörrvaktaren granskade honom och tycktes vara nöjd med bekantskapen.

— Nej, se, »den sköne» har man ju sett en gång förut, inföll han. Nå, den är det inte farligt att släppa in i vårt hederliga sällskap.

Han flyttade undan kulstängerna och släpade den andra attiraljen bort i en vrå, hvarpå han stängde dörren, mumlande:

— Hm, trodde förstås att det var polisen, som kom igen och ville ha lite motion. Då är alltid bra att ha all den här attiraljen framme, för polisen brukar vara så pinsam med sina frågor, och då kan man ju alltid intressera den för allt det här bråtet.

Längre nere i källaren hördes sorl och oväsen, och de tre personerna gingo ytterligare ner för några trappsteg af rödt tegel. Här nere strålade ljus från en stor ljuskrona, som var upphängd i taket, och värme hade man från en rullkamin.

Det fanns en underlig samling här af såväl människor som varor. I hörnen lågo hopade tyger af olika slag, blandade med salsur, bordstudsare, ljusstakar och annat.

Här funnos äfven vid väggarna uppradade jaktgevär, käppar med silfverkryckor, paraplyer och parasoller och käppar af gammalt spansk rör, och dessutom funnos en del antika saker och fina kläder, som tydligen tillhört något rikt bo.

Midt i källaren funnos en del trälårar, öfverklädda med olika slags gardintyg, och å dessa voro placerade en del matvaror samt en myckenhet dryckesvaror af olika slag. Det var också en egendomlig samling människor, unga och gamla. På en upp och nedvänd lår dinglade ett par ruskiga pojkslynglar och försökte i kapp blåsa »Kalle P.» på mungigor.

De äldre försökte gång på gång tysta ner dem, men de fortsatte ändå. En karl tilldelade dem hvar sin bastanta örfil. Pojkarna skreko till och försökte se morska och hotande ut, de påstodo, att om de icke fingo vara i fred, skulle de icke, när det behöfdes, »bena noben», hvilket på tjufspråket

betyder neka ihärdigt. Så lät man dem åter vara i fred, och de fortsatte med sin ohyggliga konsert.

En del karlar och fruntimmer drucko och rökte ifrigt och sågo berusade ut, där de sutto med slöa miner under rått samspråk.

»Den sköne» blef snart upptagen i deras krets och han visade sig också vara den, som icke svek, åtminstone när det gällde att dricka. Han blef därpå snart språksam och berättade, hurusom polisen tagit honom och huru den ansträngt sig för att få honom fast, men till sist måst släppa honom.

Han blef en hjälte med detsamma. Tänk den som varit fast för polisen och dock så bra kunnat klara sig!

En af kvinnorna, som kallades »Vild-Karolina», ville taga honom om halsen och hviska förbindliga ord till honom. Men han lät sig icke fångas så lätt. Han skakade henne af sig, och den berusade kvinnan föll som en våt trasa i golvet, där hon en stund låg och uppgaf oartikulerade tjut, till dess pojkarne släpade henne bort i ett hörn, där hon snart insomnade i en hög af dyrbara gardiner och mattor, som stulits från förmögna hem.

Det tjänar ju icke längre till att fördölja det förhållandet, att här nere blifvit samlingsplats för en mängd af samhällets afskum. På samma gång hade en del ynglingar narrats från sina hem, de hade af äldre bekanta lockats in på förbrytarebanan och hade förmåtts att öfvergifva sina hem eller ordentliga platser för att stjäla och föra ett lättjefullt lif. Det fanns en tid en dylik tjufliga af mest unga personer, af hvilka icke mindre än femtiofyra stycken voro inblandade i ett enda mål.

Under det de flesta i denna s. k. bal voro berusade och sluddrade hvar för sig på tungomål, som började blifva obegripliga, närmade en ung, mörkhårig kvinna sig den plats, där Oskar satt.

— Ni skall icke dricka så mycket, hviskade hon.

Han förde ännu ett glas till läpparna och drack ur detta, hvarpå han granskade kvinnan, som han i vimlet och cigarrettröken icke förut observerat tydligt nog. Hon var ju riktigt

vacker med en äkta judinnetyp, och hon såg ej rusig ut som de andra.

— Drick ej så mycket, upprepade hon.

— Men ni själf då? Ni dricker väl också, efter som ni är här?

— Jag har inte druckit mycket, bara smuttat på litet vin, och det brukar jag ej må illa af.

— Hvarför är ni då här?

— Jag brukar gå med gossarna hit för att göra affärer. Ibland, då de äro druckna, kan man köpa präktiga varor af dem för billigt pris, och då jag har en liten bod och behöfver förtjäna, hvarför skall jag då ej göra affärer.

— Är ni då aldrig rädd att blifva fast?

— Jo, jag har nog varit det, men det har gått öfver nu, sedan jag vant mig vid det. Och mamma, som i långa tider köpt sådant, är aldrig rädd längre.

— Men hvarför är ni här då, när ni blott köper?

— Jo, ni är väl bekant med förhållandet, att många personer här i staden lefva på, att just köpa dyrbara saker för billigt pris.

— Ja, som äro stulna.

— Man kallar det icke så, oss emellan sagdt. Det heter att köpa varor, som folk gjort affärer på. Det måste väl ni känna till, liksom att det finnes hundratals personer i denna stad, som kalla sig lumphandlare och hvilka blott lefva på och ofta bli rika genom att köpa sådant där.

Kvinnan, som såg rätt intelligent ut, och hördes så fördomsfri beträffande mystiska affärer, tycktes dock sky att kalla dem vid deras rätta namn. Visst folk, om de äro aldrig så moraliskt fördärfvade, hysa dock ett slags afsky för ordet stöld och använda hellre uttrycket att »göra ställning» eller »göra affär».

Hon pekade plötsligt på en yngling, som satt halfsofvande på en tunna. Han såg icke ut att vara mera än aderton år och var halfelegant klädd.

— Den där är en af de förmögnare människans söner, som ägnat sig åt atletik, inföll kvinnan. Kan ni tänka er, fadern

är en välbetrodd borgare, målaremästare till yrket, och pojken är här. Han strök ute redan för ett par år sedan och har icke förmåtts att göra annat än »brytningar». Det är nog synd om föräldrarna.

— Märkvärdigt hvad ni är dygdig och moralisk i kväll. Ni håller nästan på att predika.

— Asch, ja, man blir så ibland, när man ser på allt elände, men annars är jag icke lifvad att tala i predikoton. Jag skulle gå nu, om jag bara hade någon människa, som följde mig till porten. Jag är rädd för polisen i kväll. Jag kom just nu att tänka på en hemsk dröm jag hade i natt.

— Hvad kan en så'n vacker fröken drömma om på nätterna, inföll Oskar och försökte taga på sig en tjugig min.

— Jag tyckte, att en polis släpade af med mamma, och det tyckte jag vara för ruskigt.

Hon hade börjat tala i högre ton, och detta gjorde, att ett par af karlarna, som suttit i närheten och slöat till, ryckte upp sig. Den ene ropade:

— Hvem talar här om polisen? Finns här förrädare, annars talar man icke högt om sådant folk!

— Hvem kallade på polis, ropade den andre, som var ännu mera berusad och brusade upp och slog med handen i de till bord apterade trälårarna.

— Lugna dig, Gustaf, det var bara du som drömde.

— Jag tål inte sådant, och kom inte och tala med mig om polisen.

I detsamma hördes ett buller där ute, järndörren slogs upp, och en del skrammel med järn och andra metallsaker hördes.

Alla, som befunno sig inne i rummet, rusade hastigt upp, somliga yrvakna, utan att veta hvad som stod på. Några försökte i en hastighet släcka ljusen, men de hunno icke med detta, andra försökte gömma sig under olika föremål i hörn och gångar, men det var för sent.

Polisrazzian gick. Det hade blifvit allvar af, den hade redan samma natt rensat de angränsande hotellen och tagit med sig det slödder den påträffat, och nu hade omsider turen

kommit till källaren och dess mystiska invånare. Man hade bestämt sig för att göra ett slut på det besynnerliga bultandet och de atletiska öfningarna, och taga reda på hvad det var för ett objektet sällskap, som gästade den gamla källaren.

Detektiva polismän och uniformerade sprängde dörren och rusade in i högen.

Några af de innevarande blefvo öfverrumplade och genast tagna och bundna om handlederna med ett litet fint rep, eller påsattes handklofvarna, hvarefter de fördes upp och öfverlämnades åt utanför på gatan väntande polismän.

Andra satte sig till våldsamt motstånd, och mötte under skrik och skrån polismännens angrepp. Under det ett vildt slagsmål uppstod, lyckades det några att släcka alla ljusen, så att mörker rådde, under hvilket somliga smögo sig ut och för tillfället lyckades undkomma och gömma sig i trappor och prång, till dess de förmodade, att poliserna skulle aflägsna sig.

Dessa hade emellertid haft med sig ljus, så att de snart kunde se sig omkring och fortsätta razzian med att anhålla så många som voro kvar.

De hade nog, oaktadt tumultet, observerat en del af dem som försvunnit, och hoppades, att det äfven skulle blifva deras tur, och särskildt hade detektiverna lagt märke till, att »Skön Oskar på vågen» befann sig i detta sällskap.

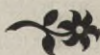
Nu skulle de väl omsider få tag i honom, som de så många gånger misstänkt, men ej funnit bevis mot.

Alla de anhållna fördes till detektiva stationen, där de genast vid inträdet mönstrades af detektivchefen.

— Ni ha haft rent för många atletiska öfningar, inföll han.

Ingen af de tagna svarade, och så började det långa förhöret och uppradandet i boken om namn, yrke och födelseår.

Samtidigt gäfvos order åt de polismän, som kunnat känna igen några af de flyende, att försöka uppspana dessa.

Kap. XIV.

En stor penningstöld vid Centralstationen.

perrongen till centralstationen rådde stor upphetsning, och några poliskonstaplar hade nog att göra att försöka skilja folkgrupper, som stodo diskuterande den senaste händelsen. Ett par minuter, innan nattsälltåget till Malmö skulle afgå, hade en af våra mera kända diplomater, som skulle fara åstad med tåget, gjort anmälan till stationsinspektoren om, att han inom stationsområdet blifvit bestulen på sin plånbok, innehållande en större summa i sedlar, och inspektoren hade genast alarmerat polisen.

Icke nog med detta. Ögonblicket därpå hade samme diplomat anmält, att äfven från en resrock, som han inlagt i en första klassens kupé, försvunnit en liten portfölj, å hvars innehåll han satte så stort värde, att han gärna skulle försaka penningarna, blott han kunde få portföljen tillbaka.

Tåget hade fått afgå, och med detta diplomaten, utan att han fått tillbaka sina tillhörigheter.

Tillstädeskommande detektiver anställde genast förhör med befäl, järnvägsbetjante och de uniformerade polismän, som varit stationerade å platsen. Till en början kunde ingen af dem säga, att de funnit något märkvärdigt eller något, som kunde gifva någon ledning till tjufvens upptäckt. Det hade

sett ut nu som vid andra tillfällen, när nattsälltåget afgår. Det hade varit stor trängsel som vanligt, och en del personer hade varit nere för att taga farväl af bortresande anförvanter eller vänner. Det fanns alltid mera folk närvarande då än nu, sedan man infört systemet med perrongbiljett. De norra grindarna stodo oftast öppna, och alla möjliga obehöriga kunde komma in, hvadan trängseln alltid var stor på det, för en centralbangård som denna, knappa utrymmet.

En ung poliskonstapel, som just i detsamma kom till-

städes, visste emellertid berätta, att en folksamling trängts ihop vid den soffa, som står närmast järnvägs-klockan och att han då blifvit upptagen med arbete här, alldenstund en person fått ett epileptiskt anfall och fallit omkull där.

— Var han inte berusad?

— Nej, sedan vi fått honom till stationen, såg han nykter ut, men han tuggade fradga, och då vet jag, att det var slaganfall eller epilepsi, di kallar det.

— Det var nog bara två! han tuggade, inföll den närvarande Monk, och begärde vidare upplysningar.

Den unge poliskonstapeln, som nyligen tjänat ut kapitulationstiden vid ett gardesregemente, såg förvånad ut.

— Inte äter dom tvål, så dom blir fulla?

— Ni har visst aldrig hört historien om Barlack, svarade Monk och vände denne kollega ryggen och gick för att samtala med personer, som kunde ha bättre reda på sig.

På det sättet fick denne nye Hermandads tjänare icke veta, hvad de äldre polismännen mena, när de göra antydningar om Barlackshistorien, och dock är denna särskildt lärorik för unga polismän.

Det fanns nämligen en tid en konstapel i Nikolai polisdistrikt, som blifvit odödlig, åtminstone inom poliskåren, och hans namn nämnes ofta. Det var den gode poliskonstapeln Barlack. Han satt en natt och sof å en tunna vid Norrlandsbåtarnas tilläggsplats vid Skeppsbrokajen. Rundt omkring honom rådde det vildaste lefverne, berusade rallare slogos med knifvar, och ett par personer hade kastats i sjön. En stor polisstyrka hade kommenderats ut att rensa platsen och taga bråkmakarne, och bland ordningens upprätthållare fanns kommissarien själf. Denne anträffade där Barlack på tunnan och väckte honom ur hans djupa sömn.

Den trötte konstapeln reste sig med möda, gjorde honnör och rapporterade de odödliga orden:

— Kommissarie, allt tyst och lugnt i staden!

Barlack afskedades genast, men hans minne lefver inom poliskåren.

Den nye konstapeln stod fortfarande som ett lefvande frågetecken, medan kollegerna började anställa förhör med en del af järnvägsbetjäningen. Stationsinspektoren kom också tillstädes och visade två järnvägstelegram från två söderut ligande stationer.

— Se här finns fler sådana historier!

Detektiverna skyndade sig att taga del af telegrammen. Det ena telegrammet, som var afsändt af stationsinspektoren i X, meddelade, att en fru Adams, gift med en i Köpenhamn bosatt grosshandlare, anmält, att hon förlorat en i en kappficka förvarad portmonnä, innehållande nära 700 kr. Hon vore öfvertygad om, att förlusten skett å Centralstationens område, emedan hon icke haft portmonnäen uppe sedan

hon vid biljettluckan köpt biljett till Malmö. För öfrigt kunde hon icke afgöra, huruvida hon tappat pengarna eller blifvit bestulen under den trängsel, som rådt.

Det från Y. station expedierade telegrammet innehöll en begäran om, att en förlorad skinnväska måtte tillvaratagas, ifall den anträffades. En grefvinna C. hade anmält, att hon förlorat väskan, som innehöll en näsduk, en parfymflaska, ett par handskar, 80 kr. i kontanter, samt en checkbok med Skandinaviska kreditaktiebolaget. Denna väska hade hon å Centralbangården, jämte andra saker, lagt å en soffa i en första klassens kupé. Hon hade icke varit ur kupén, sedan hon vid centralstationen stigit på tåget och misstänkte, att väskan tillgripits, under det hon genom kupéfönstret samtalade med en väninna. Hon hade inga skäl misstänka, att någon medpassagerare kunnat föröfva tillgreppet, och var öfvertygad om, att detta skett å centralbangården.

— Detta var nästan väl mycket på en gång, inföll inspektoren.

Han gaf i detsamma några betjante order att söka på stationsområdet, för den händelse något af det försvunna skulle vara borttappadt. Ett par civila polismän hjälpte till med letandet på platsen, som nu var ganska tom, sedan flera tåg gått i olika riktningar. Under tiden fick Monk tag i en gammal stationskarl, som han kände, och gjorde sig underrättad om, hvad denne hade för uppfattning om förloppet.

— Nog tror jag, att tjuftar grasserat här, ty intet kunde väl annars så mycket komma bort under så kort tid. Det skedde väl under den där folkskockningen därborta.

Han gjorde en gest mot norra grinden.

— Observerade ni särskildt något mer än folkskockningen?

— Jag kom ju då och skulle gå fram med en vagn med gods, men då hade det blifvit stagnation, så att jag inte kunde komma fram, hur mycket jag än skrek. Polisen där borta hade att göra med en karl, som fallit omkull och upphäfde ohyggliga tjut. Somliga menade, att han var full, men andra, i synnerhet fruntimren, ropade till konstapeln att icke göra

honom något illa, de trodde att han var sjuk och hade ett epileptiskt anfall. Folk ä' så nyfikna, jag såg till och med riktigt fina människor springa från de platser de intagit och se på eländet. Fanns här då några tjufvar, kunde de mycket bra passa på att plocka till sig ett och annat.

— Märkte ni någon person, som kunde misstänkas?

— Nej, då skulle man ju kunna misstänka hvarenda en i en folksamling. Inte såg jag någon, som knyckte något, för då hade jag naturligtvis genast sagt ifrån. Men nog såg jag en stor, elegant herre, som tycktes vara mera nyfiken än alla de andra. Han sprang af och på tåget ett par gånger, men kunde icke bärga sig och stanna kvar. Sedan trängde han sig in bland folk för att se på, men innan konstapeln drog af med stackaren, som fallit omkull, gick han tillbaka till någon af vagnarna, och sedan såg jag icke mer till honom.

— Ni vet alltså inte, om han reste med tåget.

— Nej, det vet jag inte, men han gjorde väl det, eftersom jag förut sett honom stiga upp i någon vagn.

— Såg ni honom vid något tillfälle bära reseffekter?

— Det lade jag ej märke till. Jag skall säga man har här mera att knoga med och tänka på för sin lilla aflöning än att man har tid agera spion.

Stationskarlen började åter böja sig ner och lägga upp paket på en vagn, men Monk hade ännu litet mera otaladt med honom. Han ville veta, huru den där elegante långe herrn, som var så nyfiken, såg ut, och han fick en knapphändig beskrifning, hvilken dock tycktes tillfredsställa honom.

— Hm, mumlade han. Kanske han har rekvirerat en ny lösarm från Tyskland.

— För resten, inföll stationskarlen efter att ha tagit sig en funderare, vete t—n om det inte var något konstigt med sjukdomen hos den där karlen, som föll omkull.

— Hvad menar ni?

— Ja, han såg inte så värst sjuk ut. Men han kunde skrika bra, och så var det en sak till, som jag kom att tänka på. Berusad var han inte, för jag såg honom en stund förut försöka klättra öfver den stängda grinden vid godsmagasinet.

Då kom det någon och motade honom tillbaka, och han gick med fullt rediga steg. På den korta tiden, som gick till dess han åter kom in och trillade omkull, kunde han inte ha hunnit med att intaga mycken förtäring. Knappast mera än en half öl, om ens det.

— Hvad tror ni då?

— Tror ingenting, men jag har bestämdt sett den karlen förut. Han svimmade visst också här en gång i fjol, och det var då samma förhållande, jag kunde inte heller då förstå, hvarför han så fort blef skral.

— Kanske det blef folksamling också då?

— Precis som nu, folk ä' ju alltid nyfikna

De andra, som letat å stationsområdet, hade under den tid detta samtal pågick, verkligen gjort ett fynd. I en å bangården stående godsvagn hade man hittat en liten, elegant handväska, i hvilken fanns en parfymflaska, en näsduk och ett par handskar; ingenting vidare. Tjufven hade antagligen skyndsamt tagit ur det, som för honom hade det mesta värdet, och därefter skyndsamt smugit in väskan i den för tillfället tomma bagagevagnen.

Den bars in i stationsinspektorens rum, dit också detektiverna tillkallades. En af dem synade noggrant den lilla pjäsen.

Det var tydligen den i telegrammet omnämnda väskan, hvars pekuniära innehåll gått förloradt och antagligen förvarades på bättre ställe.

— Den här har nog icke någon karl stulit. En mansperson skulle nog icke vågat taga den här och bära den bort och rannsaka innehållet och sedan gömma väskan. Han skulle riskerat att blifva misstänkt, en karl bär inte en sådan, han är helt enkelt inte van att handtera den. Han skulle se fumlig ut med en sådan i handen.

— Skulle man inte kunna antaga, att en äkta man skulle under brådskan, när tåget afblåses, vilja hjälpa sin fru och i hastigheten huggit till sig hennes väska. Antag till exempel att de suttit i första klassens väntsal och förfriskat sig med någont och så fått brådtom ...

— Fruntimmer, som ha sådana här små tingestar, lämna dem sällan ur sina händer, äfven om frun är i sällskap med sin man. För resten, hade dylikt varit förhållandet, hade mannen nog haft pengar och bankbok i sin plånbok.

— En skicklig tjuf kan nog räkna ut detta, äfven om det skall vara snabbräkning. Jag håller i alla fall före, att äfven om tjuften är en karl, han dock måste haft en kvinna som medhjälperska, och denna har i så fall mottagit väskan af tjuften. såvida hon ej själf stulit den.

— Din hypotes är alltså, att man har att räkna med minst en man och en kvinna? inföll en annan polisman.

— Ja, jag tänker mig det så, särskildt har jag skäl för denna åsikt, om man tänker på den snabbhet, knappast ett par minuter, under hvilken tid dessa tre stöder föröfvats.

Sedan man på stationsexpeditionen lofvat att vidare underrätta, så snart man fått veta något, som kunde antagas stå i samband med denna sak, aflägsnade polismännen sig och gingo tillbaka till Myntgatan.

— Nu skola vi väl ha honom fast ändå, inföll Monk under vägen.

— Han, inföll en annan.

Båda tänkte tydligen på samma person.

— Ja, det får väl då bli i samband med henne också.

* * *

Så snart polismännen kommit från centralstationen, hade genast hela den polisstyrka, som befanns ledig å detektiva stationen, kommenderats ut till olika trakter i Stockholms omgifningar, för att observera de personer, som uppehöll sig vid stationerna där. Konstaplarna hade sålunda fördelat sig till Liljeholmen, Södra och Östra stationerna, Karlberg och Tomtebodan, ja ända ut till Sundbyberg.

Vid Östra stationen hade en stund på aftonen rådt stillhet, och endast två personer hade setts promenera af och an. Dessa voro detektiverna Bonde M. och Sten.

Snart började det emellertid blifva mera lifligt, hvilket

tydde på att tåg inom kort skulle afgå eller komma. Stationskarlarna började rulla ut bagage, och personer kommo med ifrig fart mot stationen.

— Vi gå nog förgäfvos här i kväll, hviskade Bonde till kamraten. Är det han, så tager han nog en annan väg, i fall han ämnar begifva sig från staden, men vi behöfva ju icke ändå gå och skylta här framme.

De drogo sig därpå litet längre bort, dock så att de kunde öfverskåda stationsområdet och taga i betraktande alla, som kommo.

Bonde drog upp sitt ur.

— Det är bara en kvart kvar, till dess tåget skall afgå, sedan tjänar det väl inte till att vänta längre.

— Ja, egentligen hade vi nog inte haft här att göra, det finns ju så många andra vägar att fara, om man vill komma ifrån den här staden.

Plötsligt ryckte båda konstaplarna till. En droska kom i snabb fart och rullade upp till stationen. Konstaplarna närmade sig så mycket att de skulle kunna tydligt se den åkande. Denne hoppade i detsamma ur, tog upp sin portmonnä och betalade kusken.

Han var en lång herre, klädd i en stor reskappa, det var hvad konstaplarna i det första taget sågo, och de närmade sig för att kunna urskilja anletsdragen.

— Ah, han är ju rödskäggig, hviskade Sten, som tydligen kände sig besviken.

— Det måste vi se närmare efter.

Personen i fråga gick med raska steg in till biljettluckan, och Bonde skyndade lika raskt efter, så att han kom att stå bredvid honom.

Han tog plötsligt upp sin portmonnä, fick tag i en krona, som han lämnade i luckan och ropade:

— Gif mig Sveriges kommunikationer.

När han skulle draga armen tillbaka, hände emellertid den malheuren, att detektivens ena manschettknapp fastnade i den resandes röda skägg.

— Ah, jag ber så mycket om ursäkt.

Han fick emellertid en svordöm till svar. Men han fick mera än detta, han fick också den resandes långa, röda skägg. Detta, som blott befanns vara ett lösskägg, hade lossnat och hängde vid detektivens handled. Detta var just hvad han på ett par minuter beräknat, ty annars skulle han antagligen blifvit förvånad öfver personens hastiga förvandling. Hans vana öga hade hastigt observerat, att skägget mera liknade ett mas-

keradskägg än ett verkligt, och när därtill kom, att han tyckte sig känna igen figuren, hade beslut och handling blifvit ett.

Sålunda hade nu af resanden med det långa, röda skägget, som såg något ovärdadt ut, blifvit en man med ett kort, svart och putsadt helskägg.

— Nej, men se Westermark-Rosén!

— Inga skandaler, jag ber. Vill herrarna tala med mig, kunna vi göra det för oss själfva.

Under tiden hade flera personer kommit tillstädes och bevittnat förvandlingsscenen.

— Det är bestämdt en tjuv, som polisen ska' hugga, utbrast en.

Rosén, som det verkligen var, hörde detta och gjorde en gest med ena armen.

— För mig ifrån de här, inföll han i högdragen ton.

Detektiverna kände väl till hans vanor och visste, att de icke behöfde behandla honom i likhet med andra, som anhållas. Han skulle nog försöka slingra sig undan bevisning, men försöka rymma, det skulle han icke. Det anstod icke en så rutinerad förbrytare. De behöfde därför icke hålla i honom eller slå band, som brukligt är, om ena handleden.

De gingo i stället bort i ett hörn och talade fritt och ogeneradt med hvarandra.

— Jag ser, att jag är igenkänd.

— Vi ha till och med bara kommit hit för er skull.

— Nå, hvad är då meningen? För f—n, håll det nyfikna packet på afstånd. Jag tål inte det där!

— Meningen är, att ni nu skall följa med oss till Myntgatan.

— Ja, men det faller sig litet olägligt för mig, jag hade tänkt mig något helt annat.

— En affär i kikaren?

— Tja, jag hade tänkt resa och se på en villa, som är till salu.

— Det blir nog bäst att se på den villan vi ha först.

— Kan det icke undvikas, så får jag väl inhibera min resa, men tänk, om det skulle komma någon annan spekulant och villan rakar min näsa förbi?

— Vi resa ändå, men blott i droska. Kom med nu.

Med spänstiga steg och höguret hufvud följde förbrytaren de båda polismännen ut, där de stego upp i en ledig droska. Sedan denna satts i gång frågade Rosén:

— Nå, hvad är det nu man vill, att jag skall ha gjort?

— Stulit portmonnär och plånböcker som vanligt, kan jag väl tro, inföll Bonde.

— Åh nej. Det bryr jag mig inte om i Stockholm. Här ha de ju sällan nå'nting i sina böcker, och som de skrika och voja sig sedan, när en tia kommer bort! Oj, oj oj!

— Det är bättre utrikes.

— Ja då, i Paris och London. Där är det storartadt att vara.

Ficktjufven blickade upp i taket på droskan med ett riktigt lycksaligt leende.

— Men i Tyskland då.

— Fy för hundra gubbar! Där skriker dom värst, och att fara till Berlin och stjäla från judar gör jag aldrig mer. Det är riktigt äckligt att se en jude som blifvit af med något belopp. Han gråter och åbäkar sig som om man stulit hjärtat ur kroppen på'n. Så, det skall jag säga, om det går illa för herrarna någon gång och ni behöfva göra affärer på annat håll, så stjal aldrig från judar, man blir alltid upptäckt då.

Konstaplarna sågo förtörnade ut öfver den vändning samtalet tagit, och när Rosén märkte detta, skrattade han, ty han hade kommit i godt lynne.

— Ja, ja. Tag inte illa vid. Jag kan tala om en sak. Vet ni hvilka som äro de styfvaste ficktjufvarna i London? Inte. Jo, det är just alla före detta poliskonstaplar, som blifvit afskedade. Se, de ha lärt sig alldeles gratis så många knep. En annan stackare har fått gå i skola och betala lärpengar, men de ha fått sin undervisning af tjufvar och ha under lärotiden haft lön.

Under samtalet hade droskan hunnit fram till Nörrmalmstorg, och där ropade Rosén åt kusken att stanna. Denne såg sig om tveksamt men lät droskan stanna för ett ögonblick.

— Kör fort till Myntgatan, ropade Bonde.

Droskan rullade åter i väg, och Westermark-Rosén kände sig belåten. Han hade, utan att polismännen märkt det, ut-

bytt några tecken med en person, som han observerat vid en lyktstolpe.

— Vi göra inga vidare försök att stanna droskan!

— Nej, man kan lika gärna åka som gå, och för resten skall det bli intressant att se, hur ni nu har det. Hur mår min gamle vän Lars?

— Det kan han nog själf tala om i morgon.

— Synd att man inte träffar den trefliga själen förr.

Det blef ganska stor uppståndelse inne på detektiva stationen, då polismännen kommo med denna fångst. För dem alla var han bekant, och under senare tiden hade ingen enda detektiv gått ut på spaning utan att ha hans porträtt i fickan. Det var ju bra att hafva hans drag inskräpta i minnet, ty när han fanns i staden, kunde man icke veta, när man behöfde söka honom. Detta visste man af gammalt vara blott en tidsfråga.

En öfverkonstapel började genast taga honom i förhör.

— Vill ni erkänna, att ni i dag nere vid centralstationen föröfvat stölder?

— Det skulle jag så gärna gjort, om jag varit där, men nu kan jag väl inte hitta på några historier. Det kunde ju hända, att de icke stämde öfverens med edra.

— Men personer ha sett er där vid den tid stölderna föröfvades.

— Då ha de nog sett mycket illa. Faktiskt är, att jag inte har varit där.

— Ni nekar förstås som alltid.

— Jag är annars ganska stor vän af sanningen.

På ett gifvet tecken började två konstaplar undersöka hans fickor. De funno visserligen fyrahundra kronor i kontanter, men Westermark-Rosén var alltid van att hafva mycket pengar, så att de lika gärna kunde vara hans egna. Att plånboken var hans egen tillhörighet kunde han styrka. Den gamle filuren var nämligen så försiktig, att han bar på sig kvitto från den bokhandel, där han en gång köpt plånboken.

De fortsatte visitationen, och han måste i det närmaste kläda af sig. En af konstaplarna drog därvid fram under ena

armen i armhålan en liten sax, som var fastsatt med häft-plåster.

— Hm, Rosén har fortfarande samma gamla konster för sig. Den här skall förstås vara till att putsa skägget med, ifall man händelsevis kommer i fängelse, är en sådan bra att ha till hands. Man kan klippa och förändra skägget, så att vitt-nena få svårt att känna igen en. Eller hur?

— Jag har alltid tyckt om att vara snygg och ha vårdadt yttre, inföll den anhängne i indignerad ton.

— Kanske här då finns af de stulna sedlarna i den andra armhålan.

— Det är er skyldighet att se efter. Inte min.

Huru man än visiterade, fann man icke något graverande eller på något sätt märkvärdigt. Så länge man icke fått närmare uppgift om från hvilken bank de stulna sedlarna voro, deras valör eller nummer, kunde man ju icke afgöra, om de af Rosén innehafda pengarna tillhörde dem som bortstulits.

Man visste af gammal erfarenhet, att det icke tjänade till något att ansätta honom med vidare frågor. Han skulle icke säga någonting, som skulle tyda på en bekännelse. Det gällde med sådant folk endast att skaffa bevis.

Han fick stanna kvar i förvaringshäktet för att man dagen därpå skulle få tillfälle att inkalla åtskilliga af personalen vid centralstationen.

Kap. XV.

Den muntra Källarflickan.

Iidigt dagen därpå blef den vakthafvande konstapeln störd i sin goda sömn och reste sig i bara skjortärmarna upp från den provisoriska bädden å en soffa. Han gnuggade sig i ögonen under det han ropade »stig på!» till en person, som knackade å dörren.

Han hade nog skäl att känna sig trött efter ett helt dygns ansträngningar. Det hade varit långa, tröttande förhör med envisa nekare, förhör, som räckt långt fram på natten, och sedan hade nattvakten vidtagit.

Och så att icke ens få sofva en smula på morgonen.

Han hade en svordom på läpparna, men han ändrade åsikt, då han fann, att den inträdande var en dam, och det ganska vacker och elegant för resten. Det var nämligen ingen mindre än den pigga källarflickan från »Flaggen». Hon var nu ganska svajigt klädd och hade en modern hatt med stora plymer.

— Nej, se »Thesa», det var en annan sak, utropade han. Nu lär jag få tur hela dagen, när jag blifvit väckt af en vacker flicka.

— Ja, se, snälla ni, jag hade något att tala om. Något rysligt viktigt, förstår ni, och jag kunde inte komma ifrån på

dagen, jag skall ju vara i arbete klockan half nio, när vi öppna, och därför kom jag nu. Jag vill nämligen liksom spela litet privatdetektiv. Duger det?

— Vackra kollegor tycker jag om, men ser ni, privatdetektiver bruka vi taga för lösdrieveri.

— Smickra, när ni kommer och dricker toddy en gång, men nu är jag så rysligt allvarsam. Det är en mycket viktig sak.

— Var så god och sitt, medan vi utreda den saken då.

Flickan tog på sig en mycket allvarsam min och såg en stund så högtidlig ut, att detektiven icke kunde hålla sig för skratt.

— Ni har blifvit bestulen, kan jag förstå. Någon har på riktigt allvar tagit det lilla hjärtat, och nu kommer ni hit och vill göra anmälan, så att den faslige, ryslige, förskräcklige bofven kan blifva anhållen och befordrad till lagens strän-

gaste straff. Och så vill ni ha honom dömd efter det kapitel som börjar med: »Vill man kvinna taga.»

— Usch, det är ju giftermålsbalken. Skoja inte med en fattig flicka.

Hon såg dock icke så värst nedslagen ut öfver polis-mannens raljeri. Hon tog med ena handen i sin klädnings-ficka och drog upp ett glänsande fickur, som hon höll upp i vädret.

— Hvad säger ni om det här?

— Hm, rätt vackert, det där. Präktigt guld, ser jag.

Han tog och höll det under gaslågan samt betraktade det ut och invändigt med stort intresse.

— Hvar har ni fått det ifrån?

— Jo, en gäst har glömt det kvar.

Detektiven blef genast mera allvarsam och satte sig på en stol bredvid bordet, synade åter uret och började göra anteckningar på ett papper.

— Jo, ser ni, det är nog icke precis glömdt. Man har nog i stället gömt det.

— Hvar har ni då anträffat det?

— Inne i matsalen, när jag i går morgse städade.

— Men lilla ni, hvarför telefonerade ni icke strax eller underrättade på annat sätt.

— Ja, hvad skall en fattig flicka göra! Jag gick i går morgse och stökade som vanligt, och så kom jag att stöta till de gamla väggarna. Allt är ju så förskräckligt gammalt i det huset, till och med katten är gammal. Hur det nu var, så prasslade det och klingade till bakom en trasig tapet. Hu, då, tänkte jag och blef ganska rädd, men så funderade jag ut, att det kanske var en råtta. Jag är förstås rädd för råttor också, men hur det nu var, så ville jag dock veta, hvad som skramlade och prasslade.

— Och så kom där en stor råtta, och Thesa blef förskräckt och hoppade upp på en stol och lyfte upp kjolarna och skrek »hi!» Var det inte så?

— Skämtare där. Nej, jag lade mig ner på golvet och började peta på tapeten, den var så trasig förut, så ett

hål mer eller mindre gjorde ingenting till saken, tyckte jag. Jag fick känna något buckligt, och hur jag kände, fick jag fram det här. Inte sant, ett vackert ur? Vill ni inte ha det, så kan jag få det igen.

— Hur tror ni det kunnat komma innanför tapeten?

— Någon har väl stoppad dit det, och det var nog icke när huset byggdes, eller hvad tror ni? Jag skulle nog gått hit förut, men fick inte tid, och så trodde jag, att möjligen någon af herrarne här skulle tittat in i går afton. Därför kom jag i stället så här tidigt, men nu får jag skynda mig tillbaka och ordna smörgåsbordet.

— Ni har verkligen gjort oss en stor tjänst, Thesa, och jag skall tala om det för stadsfiskalen. Det här uret kan blifva ett bra bevisningsmedel. Men nu skall ni inte tala om det för någon. Kanske ni redan har yttrat något?

— Det är bara min kamrat, som vet det, och hon sa', att vi skulle tiga tills dess det anmälts för detektiven.

— Ja, efter också.

— Om det behöfs, så nog kan jag tiga.

Detektiven framställde en del frågor om hvilka personer, som under de senaste dagarna besökt platsen, och fick dem ganska nöjaktigt besvarade. Flickan hade synbarligen mycket godt minne, hon kom ihåg de flesta. Där hade varit landtbrukare, handlande, skeppare och mycket annat godt folk, som brukade titta in på ett sådant ställe, men hon trodde icke, att någon af dessa brytt sig om att så där lämna ett dyrbart guldur ifrån sig.

— Men där var en kväll ett sällskap...

— Jo, afbröt polismannen, det känna vi till, det var »ligan», och någon af de värda medlemmarna i den har nog ansett sig behöfva förvara uret i väggen, när han icke vågade gå på pantbanken med det.

— Ja, jag sa' ingenting. Dom ger hederliga drickspengar, så jag vill inte ha något sagdt.

Sedan den hurtiga källarflickan aflägsnat sig, satte polis-

mannen upp en själfständig rapport om fyndet af uret och glömde icke att omnämna, hvem som hittat det och öfverlämnat detsamma. Denna rapport skulle sedan öfverlämnas till chefen.

— Jo jo, här lär väl Wickström icke ha mycket för sitt besvär att neka, mumlade han, under det han åter genomläste sin skrifvelse.

Kap. XVI.

Razzian går.

Razzian går! I de mörka trapporna och gångarna i de ruskiga hotellen i staden mellan broarna hviskas det, man tisslar och tasslar. Ljusskygga människor smyga sig fram och tillbaka, somliga för att komma ut, andra för att dölja sig bättre i mörkret och ruskigheterna där inne. Det har kommit rykten, att razzian går. Polisen har varit på hotell Rex och Riga, den har rensat ett hotell med det konstiga namnet »Douluth», och snart kommer turen till hotell »Kalmar» och »Bernadotte», hotell »Nerike» och »Nord» och allt hvad de heta dessa ställen, där lasten har sitt säte och där de underliga existenserna uppehålla sig.

Razzian går! Ryktet flyger från gränd till gränd. Man har beslutat göra rent hus, heter det; om fångelserna bli öfverfyllda, gör ingenting, polisen skall rensa nästena. Det skall blifva slut på det allt för fria lif, som en tid förts i dem. Det skall bli transporter i långa banor till rikets tvångsarbetsanstalter, som alltid stå öppna för detta samhällets afskum, för dessa lättingar till män, för dessa liderliga kvinnor, för dessa drinkare och uslingar, som endast slöa och föra en lättjefull tillvaro, medan de afvakta första bästa tillfälle att göra andra människor skada. Där skola de låta, som icke vilja arbeta, tvingas till denna konst, och därför går razzian, och därför är det så oroligt i de mörka kyffena. Äfven föreståndarne eller föreståndarinnorna för dessa blifva ängsliga vid ryktena; de behöfva visserligen icke riskera att blifva behand-

lade på sätt som deras hyresgäster, men de kunna förlora sina dragningskrafter, de kvinnor, som till stor del befolka hotellen och locka kunder dit. Men de verkliga ägarna af dessa hus, där last och elände florera, behöfva icke veta något om detta, de äro ofta aktningsvärda män, grosshandlare och mycket annat. Ett dylikt hus äges af en grefvinna, om hvars son det i Adelskalendern heter, att han är hufvudman för sin ätt, ett par dylika hus ha ägts af f. d. riksdagsmän, ett af en prästman, och ett af dem har i många år förvaltats af en medlem i en församlings kyrkoråd.

När razzian går, har polisen ett hårdt och svårt arbete med att draga fram i ljuset, hvad som så länge dvalts i mörkret. De vedervärdiga hotellen måste visa sina lyten, och en del af den stank och ruttighet, som florerat, måste vädras och sopas bort, för att samhället skall kunna vara någorlunda tryggt.

Försåtet hvilat vid hvarje steg polismannen här tager, och han går sällan säker för att icke hvar som helst råka ut för ett öfverfall. De vettvillingar, som ännu kunna draga en knif, upphetsas af dåliga kvinnor och af de s. k. hallickarna eller »utkastarna», hvilka här uteslutande ha sin tillvaro under de tider, då lösdrivvarelagen icke tillämpas på dem.

Men polismannen får icke frukta vare sig bakhåll eller knifstygn, han måste obevekligt fram, plikten framför allt. Det finnes också de, för hvilka denna jakt efter människor verkar uppiggande, och dessa äro också de ifrigaste och på samma gång hänsynslösaste. Det är vid dylika stora razzior en samling af detektiver, sedlighets-, central- och distriktpolis, som utför arbetet.

Par om par draga de åstad med sina offer. Här skriker en kvinna och bedyrar under alla möjliga svordomar, att hon icke följer med, och kallar polismännen med de skymfligaste tillmälen. En ung kvinna med vidrig uppsyn står barfota på gatan och gråter. När hon hörde att razzian kom, kastade hon skor och strumpor i kakelugnsbrasan, troende att de icke skulle taga henne med, om hon vore barfota. Hon begriper icke, att de skulle tagit henne med sig, om hon så bränt

upp hvarenda tråd af sina kläder. Man ropar bara an en droska, hon kastas upp i denna, och så bär det i väg.

I en portgång har en gammal megära kastat omkull sig och sparkar och slår omkring sig under de vildaste tjut. Hon får sig några hårdhändta knuffar, så att hon tjuter ändå mera, och så slänges hon upp i ett tillfälligt anskaffadt åkdon, icke mindre än tre konstaplar måste hålla henne fast å detta, medan hon köres bort.

En ung, blek flicka med nästan fina drag och kläder, som ännu icke för mycket nersolkats, skyndar att smyga sig ner, sedan megäran afförts, och det värsta oväsendet är öfver. Hon är ännu nästan ett barn, och ett barn i denna omgifning!

Hon blickar skyggt åt olika håll på gatan, och då hon icke ser någon uniform i närheten, skyndar hon ut. Men en civil man står där i stället och tager henne i armen och rycker i henne.

— Hvert ämnar du dig hän, jänta?

— Låt mig gå. Bara låt mig gå, jag har inte gjort något ondt.

— Inte. Tror du inte jag känner dig? Du togs bland uteliggare och lösdriifvare i Stadshagen, när du bara var tretton år gammal. Du varnades många gånger, men rymde lika många gånger ånyo från ditt hem. Dig känna vi nog. Konfirmationen i år tyckes icke ha hjälpt dig. Du är nog mogen, olyckliga varelse.

Flickan följde stillatigande med. Det syntes icke längre vare sig skam eller blygsel hos henne, utan hon såg fräckt och utmanande på dem, som betraktade henne, där hon gick vid polismannens sida genom den lifliga Västerlånggatan. Hon var icke den enda af dylika sorgliga ungdomar. Å ett hotell midt emot, hade en hel del minderåriga gossar och flickor, alla i skolåldern, anträffats. De hade sedan en längre tid icke gått i skolan, utan hade sysslolösa drifvit omkring på torgen och passat på bästa tillfälle att snatta och stjåla. Nätterna hade de tillbragt på dessa eländiga nästen. Pojkarna voro samt-

liga bundna med snören, för att de icke skulle kunna springa sin väg, och fördes jämte flickorna fram som en skock får.

De fnissade och gjorde grimaser åt hvarandra och tycktes icke hafva ögonen öppna för det sorgliga öde, som väntade dem.

— Det är då förargligt att man inte också kunde tagit med käringen, som hyr ut rum åt sådana där snorvalpar och deras jäntor.

— Det hade icke varit lätt att få henne fälld, oaktadt allt. Sådana människor tyckas nu få göra som de vilja. Man skyller på polisen, som icke tager dem, men hvad skola vi göra, när rådhusrätten genast frikänner. Också säger folk bara och skrattar: »Nu fick polisen en lång näsa igen».

— Jag hoppas dock, att hon må få den varning, hon så väl förtjänt.

I ett af hotellen i närheten af Tyska brinken hade polis-männen sökt i alla rum ända upp till vinden, utan att de fått tag i några misstänkta individer. Man hade blott funnit några resande, som i sitt oförstånd och utan att känna till hotellets dåliga rykte, råkat taga in på detta gamla tillhåll för bondfångare.

Hvar kunde de eftersökta hålla sig gömda? Ingen hade kunnat komma ut sedan razzian började, ty vakt hade hela tiden funnits utanför porten. Man hade äfven genomsökt det kyffe, som benämndes värdinnans rum, men denna hade betydlat, att hon icke vidare hade sådant folk, som polisen behöfde söka.

— När har ni slutat upp med att hyra ut till dylika?

— Det är en tid sedan. Jag släpper inte in andra än de, som se hyggliga ut, sjömän och bönder och sådana.

— Då har ni väl börjat bli hygglig själf också?

— Inga chikaner. För resten, hur hygglig jag är, det ha herrarna ej med att göra.

— Skulle tro det, men nu får ni, som är så hygglig, lämna oss nyckeln till källaren, så att vi få se, om ni också där ha förvarade några hyggliga sjömän och bönder. Kanske, när allt kommer omkring, ni ha bondfångarne där.

— Jungfrun har nyckeln, och hon har gått ut.

— Jaså, jungfrun? Men där hänger ju en nyckelknippa, passar ingen af de där till låset?

Den ene konstapeln tog därvid ner en stor, rostig nyckel från väggen, hvarefter de aflägsnade sig ned för trappan. Mycket riktigt passade den till järndörren till källaren. I det

den ene öppnade dörren, ropade den andre till de på gatan stående att just nu passa på. Han hade också knappast yttrat detta, förrän ett tumult uppstod, och några karlar rusade upp. Kamraten blef omkullslagen på källartrappan, och karlarna skulle till att stänga porten öfver honom, då de andra polismännen höggo tag i dem. Karlarna slogos med händer,

fötter och hufvud och utdelade s. k. danska skallar eller nickar, och en af dem hade fått upp en knif. Men konstaplarna voro viga och härdade, vana att parera och taga nappatag med sådana. En af dem slog med sin sabel till knifskäraren, och inom ett par minuter voro samtliga öfvermannade, och måste gifva sig.

De befunnos vara fyra synnerligen farliga brottslingar, alla förut straffade för stöld och våld, knifskäraren hade senast aftjänat straffarbete för rån. Det var sålunda en god fångst för polisen.

Ute å gatan försökte de sätta sig till våldsamt motstånd och framkallade folksamling på ett par hundra personer. Men lyckligtvis funnos inga, som togo deras parti, utan i stället hjälpte några af de civila åskådarne till med att draga åstad med dem, i tydligt medvetande om att bondfångare måste oskadliggöras.

Uppe i en af de gränder, som gå mellan Västerlånggatan och Stora Nygatan, utspelades andra scener å ett då berömt ställe, som hette »Badens Annex». Man visste, att här under en tid bott några fruntimmer, som gingo under benämningen »norskorna». Två af dessa voro ganska ståtliga kvinnor, högväxta och smärta samt elegant klädda. Den ena af dem var en blondin, den andra mörk. Något vidare oväsen hade här egentligen icke förmärkts, men rykten hade kommit till polisens öron, och dessa voro af ganska mystisk beskaffenhet. I samma hotell, men icke i samma lägenhet, bodde äfven ett litet mörkt fruntimmer, som påstods vara danska till börd, men talade en egendomlig sammanblandning af svenska och danska. En resande person hade anmält, att han en afton träffat samman med dessa tre kvinnor och att han bjudit på förtäring, så att allesamman blifvit ganska berusade. Den resande hade omsider märkt, att han blifvit af med sin plånbok med ett betydligt innehåll. När han så beskyllt sällskapet att ha tagit den, hade den mörka danskan genompryglat honom och kastat honom utför trapporna.

Den resande hade icke varit lokaliserad i staden med dess många labyrinter och hade därför icke kunnat uppgifva,

hvar han varit, men när han berättade, att fruntimren talat danska eller norska, hade polismännen spetsat öronen. De hade hört några rykten förut, men anmälningar hade ej direkt gjorts.

Under samma dygn hade ännu en person haft något att förmäla om dessa. Han hade icke velat göra någon direkt anmälan. Han hade nog förlorat litet penningar där, upp-gaf han, men han bar sin förlust och ville icke ha med något bråk att göra. Det var tydligen en mycket fredlig och besked-lig man, men innan han gick, uppmanade han dock polisen att se efter där uppe, ty han förmenade, att det var något mystiskt med de där utländskorna.

De så kallade norskena öppnade genast, när två detek-tivkonstaplar knackade på dörren, och äfven om de anade oråd, togo de dock på sig sina behagligaste miner och bjödo dem sitta ner. De uttryckte därvid båda sin glädje att få herr-sällskap, ty de tyckte det vara så tråkigt för två fruntimmer att sitta ensamma.

Den stränge Hermandåds tjänare kunna också vara ga-lanta, och de besvarade artigheterna, men förklarade på sam-ma gång i bestämd ton, att damerna genast måste vara be-redda att följa med dem. Samtidigt uppmanades de att för tillfället lägga bort norska språket och gärna en stund tala svenska, då det hördes, att de ganska godt talade och för-stodo detta språk.

De förklarade därpå att de varit lika länge i båda lan-den och därför talade bägge språken, men att de dock mest talade norska.

— Det är väl i så fall endast, när ni kommer i sällskap med svenskar, eller hur? I sällskap med norrmän skulle ni antagligen föredraga att tala svenska.

De båda blefvo svaret skyldiga, ty i detsamma öppna-des utan någon knackning dörren. Det var »dansen», som hört att någon anländt och därför tydligen ville sälla sig till sällskapet.

Den inträdande ryggade emellertid genast tillbaka utan att säga ett ord, slog dörren i lås och skyndade sig nedför trapporna. Detektiverna lämnade genast sina norska damer

och skyndade efter den lilla danskan, som de tydligen funnit mera intressant. Denna rusade emellertid ut på gatan och ner på en öppen plan, där en del stadsbuds dragkärror voro uppställda. Hon såg, att hon icke hade långt försprång och att det icke skulle lyckas att springande aflägsna sig, utan ställde sig därför i försvarsposition bakom ett par dragkärror.

I detsamma blänkte ett föremål i hennes hand, och hon ropade:

— Den som rör mig är dödens!

Detta var ord på ren svenska, utan någon som helst främmande brytning.

Den ene konstapeln knuffade emellertid med en rask knyck på en dragkärra till henne, så att hon snafvade ömkull. Kvinnan reste sig snabbt åter upp, men icke fortare än att man kunde afväpna och taga henne. Under striden hade det svarta håret lossnat och fallit af, och i stället syntes ett hufvud med kortklippt tio millimeters hår.

— Aha, vi ha länge undrat, hvar förre kyparen och barberarebiträdet Lundström uppehöll sig.

Ene konstapeln torkade människan i ansiktet och fick bort en del puder och smink och nu visade sig ett karlansikte.

— Det är länge nu, sedan du gick om kvällarna och spökade i Kungsträdgården. Har väl varit på tvångsarbete igen eller uppträdt som damkomiker i Köpenhamn.

— Det angår er icke, jag uppträder hvar jag vill.

— Men tag då byxor på dig först.

— Jag har inga, och därför får jag väl ha på mig de kläder jag har.

— Jo jo. Man känner nog till Lundströms taktik.

Medan den ene af dem höll denna besynnerligt utstyrda människa i armen och förde den med sig, gick kamraten upp och tog norskorna. Dessa voro ganska lugna och förmodade, att det väl icke kunde blifva värre äfventyr för dem än att de finge åka med gratisskjuts tillbaka till Norge.

— Det beror på utredningen med »danskan». Har ni varit med om stöld, blir det allt att stanna kvar och aftjäna straffet först.

På detta sätt samlades från de olika nästena alla möjliga egendomliga individer. Man hann icke att genast förhöra dem alla, och detektiva polisens förvaringshäkte och ransakningshäktet voro fullproppade med anhållna. En del måste förvaras å de nio distriktsvaktkontorens finkor, och för andra måste platser upplåtas i länsfängelset, till dess man hunnit sortera de olika individerna.

Samhället har växt ut, och de fängelser, som byggdes för ett trettiotal år sedan och då ansågos för stora, äro nu för små och för trånga. Bröttsligheten har växt före den öfriga utvecklingen.

Och fulla bli alltid fängelserna, när razzian gått!

Kap. XVII.

Förhör och vittnesmål.

Den gamle, inpiskade stortjufven Vestermark-Rosén var dagen därpå åter inställd till förhör. Han såg obesvärad ut som vanligt och besvarade en del frågor, han hade ord till allt. Han var ju också van vid sådant. Den kommissarie, som nu förhörde honom, föreföll emellertid vara betydligt nervös, kanske af det myckna arbete, som under de senare dagarna hopat sig af allt detta människomaterial, som samlats från skilda håll.

— Och ni nekar fortfarande att hafva föröfvat några stölder vid centralstationen.

— Hm, ja, åtminstone icke de, för hvilka man nu häktat mig, inföll! fången med ett spotskt leende.

— Försök inte att vara kvick, att ni stulit förut, det säger sig nästan själf. Men har ni gjort det här eller varit med om det?

— Nej, på min heder.

— Den tala vi inte om. Hvarför bar ni vid det tillfälle, då ni anhölls, det här lösskägget, som för resten till färgen skiljer sig så betydligt från ert?

— Det hade ju inte varit någon idé med att bära ett skägg, som liknade mitt eget. Det kan väl till och med kommissariern inse.

— Ordentligt svar! Hvarför bar ni det? Det var natur-

ligtvis för att ni ville komma undan utan att blifva upptäckt.

— Nej, egentligen var det blott för de förbaskade tidningarnas skull.

— Hvad ha tidningarna med ert skägg att göra?

— Jag hade tänkt först resa ut på landet för att besöka min dotter, det var inte för hennes skull, jag anlagt det, långt därifrån. Men tidningarna ha så noga beskrifvit mitt utseende, att jag hvarken kan komma hit eller dit utan att folk känner igen mig. Min dotter är inackorderad på ett ordentligt ställe, och jag ville inte, att personerna i orten skulle tro, att det var jag som kom. Jag ville hellre resa som en hyggelig farbror.

— Och denna resa skulle ske just vid ett sådant tillfälle? Ni hade brådtom.

— Jo, jag hade annat att göra sedan. Jag hade tänkt göra en längre resa söderut, och då äro alltid tidningarna påpassliga. »Westermark-Rosén är i staden», skrifva de. »Westermark-Rosén har vistats här en dag och rest med det eller det tåget». Jag får inte fara i fred, och man kan bli rent förbaskad på det. Åh, Westermars-Roséna mig hit och dit, kan jag inte få fara hvar jag vill, när jag betalar biljetten. Det var också för att dessa tidningar icke skulle kunna skrifva så, som jag lagt mig till med skägget.

— Kanske var det också för att icke stadsfiskalerna och polisen skulle kunna känna igen er?

— Ja, uppriktigt sagdt för det också. För i de flesta fall är det de, som tala i öronen på referenterna: »Westermark-Rosén har varit i staden». Och så, förstås, ställa de sig duktiga öfver att ha kommit underfund därmed.

— Nå, känner ni till den där personen? inföll plötsligt kommissarien i barsk ton och spände ögonen i fången.

En konstapel hade just ledt in en liten underlig figur och stannat med denne innanför dörren. Det var en liten låghalt och hjulbent gubbe med ett obeskrifligt komiskt uttryck. Hans mun var ett enda stort, bredt leende, och den lilla uppåtböjda spetsnäsan pekade rakt upp mot taket medan

gubben med båda händerna strök sitt långa hår, för att det skulle sitta slätt på ömse sidor om hufvudet. Han bockade sig många gånger för kommissarien, och för hvarje gång skrapade han med ena foten.

Rosén blickade på gubben.

— Ja, visst känner jag den, han brukar uträtta ärenden för folk. Det är ju »Väduren».

— Går han edra ärenden också.

— Det har han nog gjort, men därför har jag betalt honom och till och med bjudit på ett eller annat glas för besväret.

— Ha icke ni tillsammans varit vid Centralstationen vid det här tillfället?

— Jag har inte sett Väduren där.

— Nå, gubbe, hvad säger du?

— Ack, jag såg inte patron där, om han nu var där eller inte var där, inföll gubben. Jag var ju sjuk eller pirum, hvad de nu kalla det, det vet nog polisen. För öfrigt passar det väl inte, att jag går i sällskap med en så fin patron.

Gubben strök fortfarande sitt hår och han såg ännu mera finurlig ut. Han fördes in i ett annat rum för att särskildt förhöras.

— Nekar ni alltså, Rosén, också till, att ni brukar använda den där för att tillstålla folksamling, när ni gör edra så kallade affärer?

— Jag hvarken nekar eller samtycker, jag har ingenting att skaffa med, hvad Väduren behagar taga sig till. Super han sig full, har jag intet därmed att skaffa.

— Nu finns det folk, som sett er sitta tillsammans med honom och pokulera, och han är icke så ynkelig gubbe som han vill göra sig sken af. Han har pengar på banken.

— Det är ju bra för honom det, bara det är i någon säker bank han har dem. För öfrigt kan jag väl få bjuda stackaren på ett glas, om jag vill.

— Ni tycker alltså icke att märkvärdiga omständigheter härvid föreligga?

— Nej, på min heder, om jag det gör.

— Nå, vi skola väl höra ett vittne att börja med. Kalla in Janson!

Den gamle stationskarlen kom i detsamma in och anmodades noga betrakta den anhållne. Stationskarlen gjorde så, men kunde icke säga, om han sett honom.

Nu togs fram Roséns reskappa och hatt och Rosén anmodades taga dem på sig. Han gjorde så utan någon invändning, väl vetande sedan gammalt, att det icke lönade sig att göra någon invändning mot dylikt, sedan han en gång blifvit fast.

Han satte till och med utan vidare på sig det röda löskägget och såg ogenerad ut.

— Nå, Janson, betrakta honom nu noga, såg ni någon, så kostymerad där nere, innan det tåg ni talt om afgick?

Stationskarlen betraktade honom med uppmärksam, men på samma gång betänksam min. Han strök sig öfver ansiktet liksom för att bättre uppfriska sitt minne.

— Nog tycker jag, att jag såg någon bland de resande eller någon af dem som voro på perrongen se så ut, men det var blott flyktigt, och det var under mitt arbete, så inte såg jag så noga efter. Jag tycker jag såg en sådan, men kommer jag till domstol, kan jag icke taga på min ed, att det var just han här. Det är omöjligt.

Kommissariens min fördystrades, han hade så säkert trott sig skola få ett bestämdt vittnesmål.

— Känner ni då igen gubben, som vi visat för er?

— Ja, den känner jag alldeles bestämdt. Därvidlag är det ej något misstag. Den har jag för resten sett förut.

— Såg ni vid något tillfälle den här långa karlen i hans närhet.

— Jag observerade ej så noga, som jag sagt, och jag kan ej säga något, som jag ej kan stå för vid domstol. Jag tycker att jag helt flyktigt sett någon sådan, men vet ej något bestämdt.

En konstapel meddelade nu, att han å källaren Flaggen hållit förhör med »Svarta Thesa», den lifliga uppapperskan, och att hon, som mycket väl kände Rosén, bestämdt upp-

gifvit, att han och den kuriösa gubben jämte en del andra personer varit i sällskap å källaren.

— Det var onödigt besvär, inföll Rosén, jag har ju aldrig ämnat förneka, att jag känner Väduren. Kan ni få detta att blifva något bevis mot mig, så för all del.

Han gjorde därvid en mycket liflig gest och höjde på axlarna.

— Jo, det finns folk som kan trötta ut en med sitt nekande, inföll kommissarien. Apropos, vet ni kanske, hvar hustru Hallin för tillfället befinner sig?

— Ja, om jag inte misstager mig för mycket, är hon väl här i staden.

— Förnekar ni också, att ni varit i hennes sällskap vid stationen, när dessa stölder föröfvades?

— Som jag sagt, jag känner ingenting till om dessa.

— Nå, då skall ni också få sitta här, till dess vi kunna konfrontera er två med hvarandra.

* * *

Under tiden hade ödet gestaltat sig något bättre för änkan Englund och hennes dotter Elin. Sedan patronen, som å Norrebro tappat sedelbunten, förklarar, att han icke förde hvarken ansvars- eller ersättningstalan, utan nöjde sig med att få tillbaka de återstående äkta sedlarna, hade polisen riktat sin uppmärksamhet på, huru det kunde förhålla sig med utprämlingen af de falska sedlarna.

Det hade därvid befunnits, att kvinnornas förklaring var sann, nämligen att de icke kände till sin hyresgäst, förrän denne inflyttade. Likaledes hade man fått stöd därför genom den i tidningarna införda annonsen efter en hyresgäst. Man hade icke heller skäl att antaga, att de skulle ha haft någon kunskap om den mystiske person, som var så rädd för att bo på hotell, och därför ibland under resor till staden skulle uppehålla sig hos Skogh. För öfrigt visade kvinnorna en del enfald, hvilken vid detta tillfälle var af beskaffenhet att betydligt hjälpa deras dåliga affärer.

Efter att några dagar ha suttit i häkte inkallades de.

— Elin Englund försättes tills vidare på fri fot, men ni skall genast inställa er, när vi kalla er. Annars blir ni åter häktad. Det är blott patrönens godhet som gör, att ni kommer undan så pass billigt, men det finns ett villkor.

— Ack, goda kommissarien, kommer mitt kära barn lös! ropade gumman och tårar strömmade ner för hennes skrumpna kinder.

Äfven flickan såg rörd ut.

— Ja, men ni erhåller en varning, som kanske kan göra er förståndigare. Akta er för vidare sådana dumheter, utan arbete och försörj er ärligt, och så kom ihåg villkoret. Det är, att om ni någonstades ser den där Skogh, skall ni ögonblickligen utan att hån märker det tillkalla polis. Gör ni inte det, komma vi åter att betrakta er som hans medbrottsling.

— Ack ja, go'a kommissarien. Men får inte mamma också komma ut?

— Det går icke. Saken är en gång anmäld. Hon har dolt penningar, som hon hittat, och allmän åklagare måste föra talan. Jag vet ännu inte, hur det går med er.

Mor och dotter föllo gråtande i hvarandras armar. Flickan hade nu icke samma mod, som när gumman kommit hem med sedelbunten. Men det är väl så, att pengar ge mod.

— Stackars mamma!

Kommissarien tyckte inte om rörande scener, utan ropade till flickan:

— Ge er nu i väg, men kom ihåg, att ni uppger er adress, om ni flyttar, och att ni iakttager inställelse vid hvarje kallelse. Och glöm inte det andra, om den där hyresgästen, för då går det illa.

Flickan hade redan tagit några steg mot dörren, men så vände hon sig åter om och stod tvekande:

— När får mamma komma ut då?

— Det kunna vi inte afgöra. Det beror på hvad rådhusrätten dömer henne till. Ni kan komma hit och höra efter, så skall ni få veta, när hon kommer att rannsakas. Mera kan jag ej säga i dag.

Dottern aflägsnade sig och modern vandrade vid en polis-

mans sida tillbaka till rannsaktionsfängelset. Det var med trötta steg hon gick den korta vägen, och kanske hon tänkte på, att hon ändå för kort tid sedan varit vida kryare och gått med raskare fart, då hon gick den, som hon då tyckte, långa och mödosamma vägen till sitt arbete vid Skeppsbron.

Vägen till fängelset är nog i alla fall den svåraste för dem, som ej äro vara vid den.

Kap. XVIII.

Spökeriet i Katarina Kyrka.

Lin var nu fri, åtminstone tills vidare, men hon kunde icke känna sig säker. När som helst kunde polisen åter komma och hämta henne och sätta henne in i det ohyggliga förvaringsstället.

Den första känslan öfver att ha kommit på fri fot var dock glädje. Hon fick åter andas den friska luften, hon fick åter se omkring sig lifvet på gatorna, dess vimmel och buller piggade upp henne. Hon var ju infödt stockholmsbarn, och som sådant var hon van vid och älskade det mångskiftande lifvet på gatorna. Det var annat än att sitta instängd i ett halfmörkt rum, där hon väl hörde poliskonstaplars och fångbevakares steg utanför, men ej kunde se någon människa. Och så denna pinande ovisshet, om hvad hennes öde skulle blifva!

Om lagar och förordningar hade hon mycket enkla och dunkla begrepp; det var blott så pass mycket som man får till lifs i våra dyra, men för lifvet opraktiska skolor.

Hon hade läst om och om igen under tvång och hot judarnes tusentals år gamla lagbok, som vi benämna »tio Guds bud». Hon hade i skolan och hemmet läst så mycket om hvad »Gud förbjuder» eller »befaller», men hon hade ingen aning om svenskarnes lag, eller om hvad svensk lag stadgar för

straff. Hon hade läst judarnes gamla morallära om något som hette att skilja på godt och ondt, men hon hade aldrig fått den aflägsnaste kunskap om hvad som menas med sådant i våra dagar.

Hon hade blott hört talas om att frukta, att frukta och vara rädd för något mystiskt, något obestämdt, hon visste icke hvad. Hennes begrepp hade blifvit så förvirrade, att hon icke längre visste, hvad som var rätt eller hvad som var orätt.

Och så kom det till, att hon icke längre visste, om hon skulle frukta något annat än polisen.

Det var med henne som med tusentals andra, hvilka nog undervisats i dyrbara skolpalats, men aldrig uppfostrats. Det är nämligen en betydande skillnad på dessa två ord.

Känslan af den återvunna friheten var henne en stund öfvermäktig. Hon följde med i folkvimlet och lät sig föras hvarthän som helst, utan att tänka eller reflektera öfver något annat än att nu var hon ute, nu var hon bland andra människor och kunde röra sig.

Först gled hon med i strömmen af människor och vagnar genom den trånga passagen i Myntgatan och fördes med denna ut på Riddarhustorget. Här var platsen mera fri, här var mera ljus och öppet, här stannade hon för att andas ut.

Men här kommo också tankarna!

Först nu bland alla dessa människor, som rusade af och an i olika riktningar och tycktes ha så brådtom, kände hon sig så oändligt ensam och öfvergifven. Hon ryste nu vid tanken på att åter begifva sig hem till sin bostad, där det nu var så tyst och öde efter allt hvad som händt.

Så kom också tanken på, huru hon skulle blifva mottagen af grannar i huset. De skulle naturligtvis säga allt möjligt, och speglosor om icke värre, smädelser, skulle hagla öfver henne, när hon kom tillbaka. Hon hade naturligtvis gjort illa eftersom polisen tagit henne, det hade hon nog klart för sig, men månne icke de andra, de som skulle vara färdiga att genast kasta första stenen på en medmänniska, också gjort illa här i lifvet på ett eller annat sätt? Kanske, kanske inte, det beror på olika uppfattningar, men det var dock icke all-

mänt kändt, huruvida de haft någon beröring med polisen.

Riddarhustorget är just ingen plats för funderingar och grubblerier, ty trafiken af gående och åkande pågår oupphörligt.

— Se upp där, mamsell, ropade en åkare och stötte till henne med piskskaftet. Det är bäst att gå hem till mamma och taga något gammalt på sig.

— Att gå hem till mamma, tänkte flickan med en suck.

Nu kom en poliskonstapel och tog henne vid armen. Hon såg förskräckt på denne. Men det tycktes icke denna gång vara så farligt. Han sade blott:

— Gå undan, för nu skall kungen komma.

På några minuter hade också en stor folksamling uppstått, och en mängd poliskonstaplar och deras befäl gingo omkring och ordnade kön mellan Riddarhusgränden och Storkyrkobrinken.

En stund stodo alla tysta i väntan och sträckte fram halssarne. Nyfikna gummor sprungo omkring som yra höns och trängdes och knuffades för att komma längst fram.

— Jösses, kan jag inte få se kungen, det är ett helt år sedan jag såg honom sist, ropade en liten gumma och gjorde förtviflade ansträngningar att tränga sig fram.

Hon såg så lustig ut under sina ansträngningar, att Elin för en stund glömde sina bekymmer för att skratta åt den energiska lilla gumman.

Hur denna än struttade och ansträngde sig kunde hon dock icke tränga sig fram i främsta ledet. Hon var emellertid envis som ett bi och begaf sig genast till ett annat ställe, där hon upprepade sin manöver.

— Kan inte jag också få se kungen, när jag är kunglig vedbärareänka och min man var vedbärare vid kungliga slottet.

Folkmassan skrattade, och en del pojkar ropade:

— Hurra för kungliga vedbärareänkan!

— Lyft upp gumman, ropade andra, så att hon får se.

I ett nu togo några halfvuxna pojkar tag i gumman och hissade henne i vädret. Hon bara skrek och sprattlade.

Men nu kom polisen, gumman åkte åter ner på marken och pojkarne skingrades åt olika väderstreck.

Strax därefter hördes hästramp, och nu kommo de, som väntades. Först de stela, marionettliknande förridarna, och så kom kungen själf, leende och vänligt hälsande som alltid. Folkmassan hälsade också hvar han kom fram.

Ett par minuter därefter var ståten och härligheten förbi, och folkmassan skingrades. Spårvagnarna, som under tiden hållit stilla, började åter gå, åkare och droskor satte sig i rörelse; det började åter blifva lif och rörelse efter en stunds stagnation.

Men hvad nu? Hvad stod på? Där uppstod åter folksamling, och när poliskonstapeln kom till en folkhop, blef han vittne till en kostlig syn.

Två gamla, arga gummor, just af det slag, som trängts för att få se kungen, höllo just som bäst på att träta och slåss och skrika. Åskådarne funno hela tillställningen kostlig, de skrattade af hjärtans lust och applåderade åt de mustiga ord gummorna utöste. Och de allestädes närvarande pojkarne hurrade af hjärtans lust.

— Kan ni då inte skilja käringarna åt? ropade en äldre man i hopen.

— Det går inte, för dom har sytt fast deras kappor i ryggen, inföll en pojkbysing af det slag, som benämnes »grabb».

— Då är det väl du, som gjort det, ditt lilla rackarben, menade en kvinna.

— Nej, men jag vet ändå hvem som gjort det. Ni kan väl se, att arbetet är utfördt bastant och väl till kundernas belåtenhet. Jag såg två skomakargrabbar här nyss. Dom hade med sig bå' syl och beckträ' och skomakarenål. Ussare för dom, tänkte jag och kikade, och så såg jag när dom halfsulade ihop käringarna. De märkte ingenting där de stodo på tå, och skomakarne kunde gärna hållit på ännu att både halfsula och bottna och pligga. Det hade kanske inte skadat att klacka dem heller, eller att sätta tåhättor på näsorna.

— Ur vägen, pratmakare!

En konstapel föste undan pojken och uppmanade åter folkmassan att skingras.

— Skingra då käringarna först.

Polisen, hvilken som klockarfar, salig i åminnelse, skall allting bestyra, drog nu upp sin knif och fick tag i gummorna. De voro väl sydda tillsammans, och han fick göra flera snitt för att få dem åtskilda.

Tacksamheten är ingalunda stor här i norden. De båda gummorna, som hittills grälat med hvarandra, utöste nu sin vrede mot polismannen, hvarför hade de nog svårt att förklara.

— Gå nu med er, annars kanske ni få svansarna hoppydda en gång till.

Han tog först den ena i armen och föste denna uppåt Storkyrkobrinken, och körde därpå den andra i väg mot Munkbron.

Och så var det åter lugn och ordning vid denna, kanske den mest passerade trafikleden i hufvudstaden, och lifvet gick åter sin vanliga, gilla gång.

Den nyss från fångelset utkomna flickan hade emellertid blifvit uppiggad af dessa olika händelser. De hade kommit henne att för en stund glömma sin egen dystra belägenhet. Hon följde nu med folkströmmen öfver Vasabron utan att tänka på hvart det skulle bära hån, och innan hon visste ordet af hade hon gått af gammal vana de gator, hon förut så ofta brukat gå, och befann sig i närheten af Adolf Fredriks kyrka.

Här går just Stora Badstugatan, och hon befann sig alltså i närheten af sin och moderns bostad.

Skulle hon ändå gå hem?

Hon stod en stund och funderade. Hvart skulle hon väl annars taga vägen? Utan pengar var hon. Hon hade för några dagar sedan rört sig med stora summor, men nu hade polisen tagit ifrån henne allt, så att icke ens en tjugufemöring återstod. Någon annan utväg än att gå hem fanns ej, ehuru hon ryste, när hon tänkte på hvad som där passerat.

Hon fattade nämligen raskt beslutet att ej vara för blödig,

hon hade ju varit med om så mycket på kort tid, att hon väl kunde känna sig litet härdad. Hon fortsatte alltså vägen Badstugatan norrut och stod snart utanför det gamla huset. Beslutsamt öppnade hon porten och gick in på gården.

Här hejdades hon genast af en grannkvinna, som genom sitt skrik snart tillkallade andra i huset boende.

— Nej, se här kommer fint främmande i dag. Hur står det till på spinnhuset? Tvi, eländiga stycke, att våga vända tillbaka efter allt som händt och som stått i bladen om henne och hennes fina mamma. Uschia mej, att man ska' behöfva bo i ett sådant hus, där tocke kan hända.

De andra voro lika munviga, och en kvinna ställde sig i vägen för henne.

— Ni tänker väl inte bo kvar här i huset?

— Det gör jag som jag vill.

— Men jag tillkallar genast vice värden, och kör han inte ut er, så komma vi öfverens om att flytta allesamman. Jag vill inte, att mina oskyldiga barn skola gå här och se på ett sådant exemplar som ni. Jo, ni har varit fin och elegant, ni, med falska pengar och gud vet icke allt för slag. Och här ha era karlar varit och slagits med poliser både ofvanpå taket och under taket, o, du himmelens frid, och vi skulle då nöja oss med att ta tillbaks i huset en som kan ställa till så mycket.

Den talandes moder, en liten ful, surögd gumma, tydligen härstammande från den mörkaste landsorten, stod och höll händerna hopknäppta, hælde på örat och såg snusförnuftig ut. Till sist upphof äfven hon sin mun:

— Ja, här ha' vurti så myttje sattug, så antingen få vi röka bort sattuget eller få vi ha prästen hit att läsa bort 'et.

Så tyckte hon att hon talat visliga, stampade i golvet med ena foten och drog sig tillbaka.

Elin föresatte sig, att hon ej skulle bry sig om fruntimrens prat. Hon drog sig ifrån dem och öppnade dörren till sin bostad.

Sådana ord som »stycke» och annat kastades efter henne, och när hon kommit in, såg hon kvinnor och barn stå utanför och stirra in genom fönstret.

Det var med sorgliga och obehagliga känslor hon åter trädde in i denna bostad, där hon och modern dock lefvat så lugnt under den tid de arbetade. De hade det knappt då, och det var ett mödosamt lif, men de hade lugn och ro och lefde i frid med andra människor.

Huru helt annorlunda hade icke allt blifvit och det på så kort tid! Och allt elände hade kommit med de hittade pengarna. De hade blifvit till förbannelse, då hon trött att de kommo som en välsignelse,

Det lilla hemmet, som en gång varit så fridfullt, var nu som förvandladt, hon visste icke riktigt hvad det var för känslor som öfverväldigade henne, men hon kände sig rädd och ängslig, hon vågade icke sätta sig ner. Hon kände sig också rädd för att vidröra något af de olika föremålen.

Och hur skulle hon nu tillbringa sin tid ensam, medan modren satt i fängelset? Här skulle hon ligga ensam om nätterna och sitta ensam vid sitt arbete om dagarna. Hon kände ingen vidare lust att arbeta här. Hon tyckte att något rörde sig omkring henne, att det tassade bakom henne och att hon öfverallt var bespejad.

Helt mekaniskt drog hon sig till det andra rummet och öppnade dörren.

— Huh då!

Golfvet var bestänkt med blod, som redan börjat antaga en svart färg, och på väggarne funnos talrika blodfläckar. Allt var i enda oordning. Här fanns nedblodadt linne, sönderslagna möbler, bitar af kläder från den strid, som där rådt.

Hon drog sig med fasa baklänges ut, darrande i alla lemmar.

Och hon skulle våga stanna här! Nej, och tusen gånger nej, förr måtte hända hvad som helst, blef hennes beslut.

Hon måste ut igen, skrämsel höll på att kväfva henne. Ut igen i den friska luften.

— Kan väl tänka det, hon har blifvit en sådan människa, som inte kan arbeta annat än på spinnhuset, inföll en kvinna, när hon åter gick ut och stängde dörren.

— Får jag då inte vara i fred för er, otäcka människor?

— Otäcka kan hon vara själf. Jo, jo, när man så mycket herrbekanta af det där trefliga slaget, så — —.

Under skymford och förbannelser skyndade Elin ut, och långt ner på gatan tyckte hon sig höra smädeord hagla.

* * *

Dagen hade gått, och skymningen rådde. Hela dagen hade Elin blott irrat af och an utan att veta, hvad hon skulle taga sig till. Hon hade flytt från sin egen bostad af förskräc-

kelse, för en pinande känsla och för att undfly grannarnas smädelser, men nu när hungern och tröttheten på en gång ansatte henne, var hon färdig att trotsa allt och begifva sig tillbaka.

Man blir trött af att utan mål och utan verksamhet planlöst vandra upp och ner af och an på hufvudstadens gator.

En gång såg hon en skylt, å hvilken lästes med stora bokstäfver »*Räddningshem för kvinnor*».

Hon ringde på och blef genast insläppt. Vägfarande och ädla fruar kommo emot henne och läste bibelspråk för henne och talade om huru stor glädje det blifver i himmelen öfver en orättfärdig, som sig omvänder och bättrar. Och så vände de talet på hemmet, här skulle de fallna och olyckliga räddas.

— Huru många gånger har ni varit i Norrköping? inföll en af dem.

— Jag har aldrig varit där.

Kvinnorna sågo på hvarandra med häpna miner.

— Hvar har ni då varit?

— Jag är född i Stockholm och har aldrig varit annorstädes än här.

— Ni har då alltså inte varit i fängelse?

— Jo, men jag kom ut i dag. Jag blef fri.

Det var antagligen ändå något till merit för en välgörande fru, hon närmade sig Elin med, som det tycktes betydlig aktning, och klappade henne på skuldran.

— Mitt barn, Jesus öppnar fängelsets portar, äfven för de fallna och förtappade af Israels stam.

— Jag är ingen judinna, kunde flickan icke låta bli att utbrista.

— Mitt barn, mitt barn! utbrast en annan och höjde varnande fingret. Ni är ett syndens barn, men vi vilja återföra er på dygdens väg. Huru länge har ni varit byråskrifven?

Flickan häpnade öfver denna brutala fråga och föll i häftig gråt.

— Lugna sig, lilla vän, här finns hem och räddning för alla. Jesus förbarmar sig öfver de fallna.

Nu blef det för mycket. Alla motgångar och motigheter, som kommit i hennes väg, alla skymford hade hon kunnat höra, men dessa så kallade välgörande fruars lismande prat och deras insinuationer upprörde henne och återväckte en del energi, som under de senare dagarna slumrat.

Hon torkade bort tårarna.

— Jag har intet hem, där jag kan bo, och jag kom hit för jag trodde jag skulle få logis öfver natten, jag är så trött och hungrig.

— Vill ni inte intagas å vårt hem och räddas?

— Jag vet inte hvad därmed menas, men jag kan försäkra, att jag aldrig varit byråskrifven, och jag vill inte kallas en fallen kvinna.

— Hon är alltså icke en fallen kvinna! ropade de välgörande i korus.

— Hon är icke inskrifven!

— Hon har ju icke varit i Norrköping!

— Nej, inföll Elin och tog på sig en något trotsig min. Jag har icke heller straffats för brott, men jag har några dagar sittit i fängelse för mitt oförstånd. Jag har i dag släppts ut, emedan man icke velat åtala mig. Och fallen är jag icke, jag har hittills varit arbeterska.

De välgörande togo åter på sig heliga miner.

— Min kära vän, inföll förestånderskan, då kan vi inte hysa dig. Vårt hem är blott till för att upprätta de fallna och föra alla till Herren. Vi arbeta i vårt kärleksverk här för att rädda själar åt himlen.

— Får jag då inte ligga här en natt, när jag är uttröttad och utan pengar. Jag skall sedan börja arbeta igen och vill då återgälda allt.

Förestånderskan reste sig upp, tog på sig en högdragen min och satte pincenezen till rätta på näsan.

— Detta ingår icke i vår arbetsplan för de förvillade. Jag beklagar, men adjö då, och Herren vare med er.

Elin gaf till ett hysteriskt skratt, och ur minnet från något kyrkobesök en gång i tiden reciterade hon:

— Med dig vare ock Herren!

Hon lämnade de välgörande fruarna och begaf sig åter ut, irrande af och an, till dess hon omsider, öfverväldigad af trötthet, hamnade å en stentrappa till Katarina kyrka. Hon slumrade in utan att känna kvällskylan, men väcktes åter upp af en orgels brus.

* * *

— Polis, polis! Ijödo gälla rop midt i natten, genomträngande, så att de tydligen hördes ända in i det gamla vaktkontoret vid Tjärhofsgatan.

Öfverkonstapeln, som legat och tagit sig en lur å soffan efter aftonens ansträngningar, reste sig och gnuggade sömnen ur ögonen. Först trodde han sig vara ensam, men så upptäckte han de två konstaplarna, som stodo å stentrappan och spanade åt olika håll.

Åter Ijödo en del liknande rop.

— Det är något på färde å kyrkogården, anmälde den ene af konstaplarna.

— Hvem har vakten där då?

— N:o 00 Pettersson, men han är kanske upptagen å annat håll. Det har varit ganska bråkigt i dag.

— Då får Nilsson gå dit och se hvad det är, det är kanske bara någon som fått flugan.

Konstapeln satte pickelhufvan på sig och spände bättre till sabelremmen och skyndade i väg. Han hörde åter ropen på polis, men de kommo nu icke längre från en och samma person. Det var flera, som skreko med full hals, och oakadt den sena timman hade en mängd personer samlats å kyrkogården närmast kyrkan.

En äldre person, som kom springande, stötte emot konstapeln och höll på att falla omkull, men konstapeln höll honom uppe med ett fast grepp i ena armen.

— Är det ni, som skriker och stör natttron för närboende? sade konstapeln i en ton, som han försökte göra så barsk som möjligt.

— Vi ä' många här, och vi skrika allesamman, svarade

gubben, under det han böjde sig ner och tog upp sin hatt, som vid sammanstötningen med polismannen fallit af.

— Hvad skriker ni för?

— Kors, det spökar ju i kyrkan.

— Hvad gör det?

En annan person, som just i detsamma kommit till, inföll med förnumstig min:

— Det är naturligtvis inte något spöke, det är en människa, som har hängt sig där inne, man kan tydligt se, huru skelettet svänger af och an för vinden, se så här!

Mannen fäktade med båda armarna af och an för att härma skelettets rörelser.

Nej, detta öfvergick den gode konstapelns förstånd. Hade en mängd Katrinabor blifvit tokiga denna natt, eller hvad var det åt dem? Han var icke van att draga långa slutsatser eller syssla med invecklade problem, och hans korta slutdom ljöd:

— Ni ä' min själ tokiga allihop.

Men han skulle naturligtvis se efter orsaken till all denna galenskap och gick därför närmare. I närheten af kyrkan funnos flera äldre och yngre personer af olika slag, hvilka med spänd uppmärksamhet blickade upp mot kyrkans fönster.

— Det är inte något misstag, bedyrade en kvinna, jag såg så tydligt som jag ser er allihop här. Jag såg en skepnad, som rörde sig däruppe, och den vinkade med handen så här.

Kvinnan gjorde nu efter samma rörelse och inföll med viktig min:

— Jag vet nog hvad det skall betyda; det betyder krig.

Ett fnissande hördes bland en del ungdomar, som trängdes närmare kring den talande, men i detsamma kom konstapeln fram och anmodade dem gå undan.

— Har ni blitt tokiga, ni också, eller hvad tittar ni på?

— Spöket, jag kan svära, om det så vore mitt sista ord, att där finns ett stort spöke, som flyger och flaxar i kyrkan.

— Prat. Det är väl vinden, som drifver sitt spel med någon söndrig gardin. Kanske någon ruta lämnats öppen.

Konstapeln försökte imponera genom att visa sig vara den ende, som ej trodde på skrock, men det var icke utan att han i detsamma kände sig betydligt enkel öfver en syn, som han såg. Kvinnorna trängde sig i detsamma tillbaka upp på gräsmattorna.

— Hu, där är det åter! Spöket viftar hit.

Upp i ena fönstret syntes verkligen också en varelse, som rörde sig fram och tillbaka. Den viftade med något tyg och slog ett par hårda slag på fönstret, så det smällde i rutorna.

— Hm, mumlade konstapeln, det här måste undersökas. Vid polisen har jag nu varit i aderton år, och mycket har jag därunder sett och hört, men förbaska mej, om jag sett maken till detta.

Han aflägsnade sig för att väcka klockaren, som bodde i närheten, och få tag i nyckeln, och under tiden växte folksamlingen alltmera, alla stodo oroligt väntande på hvad det skulle blifva för upplösning på äfventyret. Samtliga voro liksom poliskonstapeln af den åsikten, att de aldrig förut varit med om något liknande och därför naturligtvis icke ville försumma att se, hvad det till slut skulle blifva.

Det dröjde en ganska lång tid, innan konstapeln i sällskap med klockaren och en af kyrkans vaktmästare kom till platsen och dörren till sakristian öppnades. Konstapeln ställde sig i den lilla dörröppningen för att hindra de påträngande nyfikna att komma in, och de båda andra tände ljus för att se.

Det var icke något spöke, som spådde om krig och örlog, och icke heller som fantasien uppdyktat, ett fladdrande och dinglande benrangel, det var en helt vanlig lifslevande ung kvinna, som själf såg så förskrämd ut, att hon troligen icke skulle velat för sitt nöjes skull agera spöke.

Det var nämligen ingen annan än Elin Englund, som då hon hört, att människor kommo tillstädes, och sett, att ljus tändts, närmade sig. Hon skakade i alla lemmar, som om hon haft frossan.

— Hvad gör ni här? sporde klockaren.

— Ah, milde tid, jag gör ingenting. Får jag bara komma ut, innan jag kan tala. Jag är så förskräckt så — — —

Hon höll sig med båda händerna för bröstet liksom om hon ville dämpa hjärtats slag.

— Ja, konstapeln tager väl henne med och förhör henne, så ha vi inte mer med det här att göra, sade klockaren, som tydligen hellre ville tillbaka till sin goda bädd än åhöra historier, vore de än af aldrig så rafflande beskaffenhet.

— Kom!

Detta var konstapelns korta maning, och flickan följde honom tyst och darrande genom skaran af de nyfikna.

— Nu kan ni gå hem, ropade polismannen, det blir inte mera af i dag.

— Sa' han nu, sedan han fick veta, att det var en flicka. Han var lagom modig nyss.

De flesta voro förtretade öfver den enkla upplösningen på äfventyret. Det var ju bara en vanlig människa, som troligen blifvit instängd.

Allså hvarken spöke eller tjuf. Det var därför icke intressant längre. En gumma uttryckte sin förargelse med:

— Tvi, en sådan apa, hon höll på att skrämma slag på mig.

Först sedan de kommit in på vaktkontoret blef Elin fri från de påträngande nyfikna. Dit hade redan ryktet om spöket i kyrkan nått, och öfverkonstapeln skattade:

— Är det ni, som spökar och håller på att skrämma lifvet af Katrinabor? Hvar bor ni själf?

Hon nämnde adressen, och öfverkonstapeln fortfor skattande:

— Hvarför spökar ni inte lika gärna för Adolf Fredriksborna, de kunna behöfva någon religion, 'de också.

Flickan fick därpå redogöra för de omständigheter, under hvilka hon kommit in i kyrkan. Hon omtalade hvad hon varit ute för och berättade om sina långa vandringar under dagen. Till sist, när hon öfverväldigad af trötthet segnat ner på kyrktrappan och hört orgelbruset, hade tanken uppstått, att

hon skulle tillbringa natten i kyrkan. Hon hade därför hukat sig ner och gömt sig i en bänk samt där låtit sig stängas inne, när de andra gingo ut. Hon hade genast fallit i sömn och sofvit några timmar, men sedan hade hon vaknat och skälft af köld. Det var då som hon på en stege, hvilken hon anträffade under en nummertafel, kraflade sig upp i ett fönster för att tillkalla folk.

— Det var ett konstigt sätt, menade öfverkonstapeln, att anskaffa logi.

— Jag var trött och förtviflad och visste knappast hvad jag skulle taga mig till.

Flickan tilläts att sitta å vaktkontoret på natten. Anmälan om hennes uppträdande skulle göras dagen därpå till detektiva polisen.

Men i lång tid talades på Södermalm och många andra ställen om spökeriet i Katarina kyrka, och många voro de, som undrade öfver att icke något därom nämndes i tidningarna.

Kap. XIX.

Å detektiva stationen.

u ha vi ett väldigt grosshandelslager, inföll inne å detektiva stationen den lille, pigge och gemytliga detektiven Bell under det han med högra handen drog öfver sitt ganska kala hufvud och blickade upp mot taket.

— Vi kunna när som helst öppna affär med det här, inföll en annan skattande.

— Jo jo, i parti och minut. Vi kunna blifva manufakturhandlare och grönsakshandlare, vinhandlare och delikatesshandlare.

— Ja, visst, ja, och urmakare och skräddare och katekeshandlare med mera sådant. Gud bevara oss för sådana leverantörer. Men hur ska vi nu få tag i alla ägarna?

— Ja, och sedan alla jäklar, som köpt stulet gods och gömt det.

— Ja, visst, ja, och hvar skola vi själfva sedan få plats? Han hade nog rätt. Från golf till tak i olika rum funnos höga staplar af tjufgods, som anträffats å platser, där den stora tjufligan hållit till, och på soffor, stolar och bord lågo högar af tyg och klädespersedlar af olika slag. Å ett bord märktes särskildt högar af antika smycken och gamla mynt som tillrättaskaffats.

Men detta var ännu icke nog. Dörrarna öppnades och af polisen rekvirerade stadsbud kommo då och då in och

kastade af sig stora bördor, som polisen efter razziorna anträffat.

— Här blir arbete för månader, och arbete befordrar ju hälsa och välfärd.

— Ja, och hindrar många tillfällen till synd.

— Arbeta och knoga då, utaf tusan, spring och skaffa hit målsägare, som känna igen sin egendom.

— Nej, jag tror att jag i stället söker plats som kommissarie eller stadsfiskal i landsorten.

— Försök med det. I Upsala är det ledigt.

— Äsch, ni kan inte undvara mig här.

— Här saknas ingen, begriper du ... Nej, det var en rolig pjäs, inföll den förstnämnde konstapeln, som mumsade på en smörgås.

Ett stadsbud kom just bärande på en stor, gammal spel-dosa.

— Den, som nu kunnat lyfta litet på benen ändå, men efter två sådana här nätter går det väl inte att dansa.

Han tog emellertid tag i vefven, och plötsligt ljud inne å detektiva stationen, där ofta så många hjärtskärande ljud och dofva snyftningar ofta höras, den gamla delvis glada och delvis vemodiga melodien till:

— Ach, du lieber Augustin, alles ist weg.

Musiken tystnade emellertid snart. In genom den ena dörren hade kommit en lång, framåtlutande man med yfviga nedåthängande gulgrå mustascher. De buskiga ögonbrynen gånge honom ett barskt utseende, men detta skingrades snart då ett litet humoristiskt leende upplyste det magra ansiktet.

Han tog upp sin snusdosa, tog en försvarlig pris och inföll därpå:

— Jaså, herrarna ä' musikaliska så här tidigt på morgonen.

Mannen var den gamle, allmänt omtyckte stadsfiskal M. Johansson, som ännu ibland tjänstgjorde, men på grund af sjuklighet ofta var tjänstledig.

Konstaplarna hade fruktat en skrapa, men nu vågade en af dem infalla:

— Vi skulle bara höra, om det var någon klang i det här instrumentet.

— Ja visst, ja, men för tusan utför inte musik, när alla de där vackra flickorna, som herrarne tagit i natt, hämtats upp. Då kunna de tro att vi äro allt för hyggliga, som först bjuda på logi och mat och sedan på musik dazü.

En liten glimt i ögonvråna antydde, att tjufpojken ännu satt kvar i den gamle, till utseendet ofta så barske stadsfiskalen, hvilken för öfrigt var en af de mest populära personer i ordets verkliga mening, som vår poliskår under många år haft.

Han aflägsnade sig med långsamma steg och stannade då och då och tog något af tjufgodset i betraktande.

— Snart kommer det väl att se ut här som på en riktig auktion, när alla målsägarna komma hit för att igenkänna sina grejor.

— Flera konstaplar äro redan ute för att kalla de som gjort anmälningar om att de förlorat sådant som vi fått tag i. Och målsägarna komma väl fram på middagen.

Stadsfiskalen aflägsnade sig och drog sig tillbaka till kommissarierummet, hvarefter konstaplarna började med att upprätta en förteckning öfver lagret.

— Nej, se på Monk!

Denne detektiv inträdde i detsamma, klädd i tjock resdräkt och med en handväska i ena handen.

— Att du kom med lifvet undan från helsingarna.

— Det var också med knapp nöd, men nu har jag äntligen ställt in Per Alexis, så han är i säkert förvar för någon tid.

— Var det bråkigt i Järfösö?

— Jo, något, det var den värsta marknaden. Nästan alla människor voro fulla, och de slogos utaf hin där uppe. Det var ett rätt friskt och muntert marknadslif, sådant som helsingarna tycka om, i fall det skall vara något till trefligt.

— Jaså, de kunna roa sig så.

— Jo, en typ som jag icke glömmet var en bonde, som kom körande hojtande och skrikande i vild fart genom marknadsgatan. Ur fickorna stucko brännvinsbuteljer upp och han

såg rysligt glad och belåten ut, medan han hojtade åt folket och piskade på sina hästar.

— Fanns inte länsmannen tillstädes?

— Jo, bevars, han sade att han skulle stämma honom till tinget, men det tog en ryslig tid om innan det blef något ting och bonden kunde blifva dömd för fylleri och annat. Det var lätt att få tag i honom, ty han var sin sockens förmög-naste bonde, och då fick jag mina egna tankar. För öfrigt gick länsmannen och hans fjärdingsman omkring med färdiga stäm-ningar, det var blott att fylla i namnen och delgifva dem. Så roligt går det till där.

— Kunde Per Alexis göra några affärer där?

— Nej, vi burade in honom innan marknaden tog sin början, och det blef han nog så förargad öfver. Han hotade bryta sig ut ur finkan, men det gick icke.

— Var du med om något trefligt helsingeslagsmål?

— Inte precis, men jag kom ändå i gräl med en karl, och det var ganska lyckadt.

De andra detektiverna lade ifrån sig pennorna och syntes vara ifriga att få höra, huru det tillgår i en så orolig trakt.

— Ja, egentligen var det rätt lustigt. Jag kunde inte skaffa mig något rum, öfverallt voro de rum, som kunde vara lediga, i förväg upptagna af resande handlare och alla möj-liga slags resande. Till sist skaffade länsmannen mig säng-plats på ett ställe, men det var en pigkammare. Det vete tusan, hvar de under tiden gjorde af pigan, men jag fick emellertid pigkammaren i besittning, och där var så kallt så jag frös af bara katten. För oljudet därutanför och för kölden kunde jag icke sofva och låg mest vaken till fram på morgonen vid femtiden.

— Då kom förstas pigan. Hi, hi, hi!

— Nej, tack, värre var det.

— Berätta, berätta, det börjar bli spännande nu. Hvem var det som kom?

— Jo, en stor, sjudjåkla karl.

— Hvad kunde han vilja så där dags?

— Först bultade han väldigt på dörren, och jag skrek åt

människan att veta hut. Jag ville förstås inte gärna resa mig så tidigt i den köld, som där rådde, men när han inte upphörde måste jag resa mig och taga byxorna på och tända ljus. I detsamma gaf han dörren en kraftig spark, och ena dörrspegeln flög in. Jag öppnade och ville veta, hvad det var fråga om, men då tog han till benen.

— Du efter, förstås.

— Nej, det var så kallt så jag gaf en tusan. Men när det blef dager och jag kom ut talade jag om det för värden och länsmannen. Båda inföllo genast, när jag beskrifvit tillvägagåendet:

— Det är den förbaskade »Löpar-Nisse», han brukar om morgnarna gå omkring och väcka pigorna på det viset, och om de inte svara, sparkar han sönder dörren. Nu skall han också stämmas till tinget för hemfridsbrott, men han fortsätter nog ändå att hälsa god morgon på pigorna i Järfso på samma sätt som hittills.

— Det var en ihärdig helsingebonde.

Samtalet tystnade, och arbetet med förteckningen började åter. Inne från rummet på vänster hand hördes ett enformigt tick-tack från skrifmaskinen, med hvilken gamle Ekenberg, »Stumpen» kallad, afskref alla rapporter, och från det lilla kyffet till höger hördes öfverkonstapel Janssons stämma:

— Jaså, du är här nu igen. Jo, jo, jag mötte dig här om dagen, och då tänkte jag, att det väl icke dröjde länge förrän jag hade dig igen.

Jansson hade i tjugufem år suttit här och fört lösdrivareregistret och haft med alla odågor att göra. Han kände dem så väl och hade ett godt minne, så att han ofta kunde vara ett levande lexikon för de andra polismännen.

Ofta när man i hastigheten ville ha reda på något om en person, vände man sig till Jansson. Efter ett kort begrundande kunde han ofta svara:

— Jo han var med vid det eller det tillfället, född år 1858, senast boende o. s. v.

På det viset kunde han också erinra sig, med hvilka personer den efterfrågade brukade sällskapa, hans vanor med

mera, och det behöfver väl icke sägas att dylika upplysningar, gifna i en hast, kunde vara till ovärderlig nytta.

Nu satt han och inregistrerade och affattade rapporter om pojkslynglar, som anhållits under razziorna, och sedan han väl upptecknat dem togos de om hand af andra polismän.

— Ändtligen blir det lite ombyte i eländet, inföll han och satte glasögonen tillrätta, då de båda »norskorna» infördes. Sitt ner.

De båda äfventyrerskorna sågo sig villrådiga omkring i det tarfligt möblerade rummet. Där fanns egentligen icke något annat att sitta på än en nött, omålad träbänk, på hvilken pojckarna nyss suttit.

— Nå, hvad heter ni båda i dag, inföll plötsligt Jansson.

De tilltalade stirrade rakt framför sig utan att svara.

— Ni heter Elisabeth Pettersson, född 1857 i Masthuggets församling, Göteborg, och har tre gånger varit bortdömd till allmänt arbete för lösdrifveri, och ni heter Anna Maria Karlsson, född 1860 i St. Caroli församling, Malmö. Merit, två gånger bortdömd för lösdrifveri.

— Ja, det vet man gu nås nog, men det har man fått lida för.

— Hvarför uppgifver ni er vara norskor?

— Hm, inföll den sistnämnda. Det finns de, som tycker det är intressantare att träffa samman med fruntimmer, som tala utrikiska.

— Hå, hå, med er »utrikiska» är det väl icke mycket bevändt. Den här gången lyckas det icke så väl som den där gången, när ni använde falska prästbetyg, som ni fått af två norska tjänstflickor. Ni höllo då på att få gratisskjuts ända in i Norge, men den här gången skall det icke lyckas. Hvarför håller ni er icke på era rätta platser, är det för att ni där äro för mycket kända?

— Vi tycka om att resa.

— Har ni också nu varit med om prejerier.

— Nej, vid gud, om vi det har.

— Hvarför har ni då bott på samma ställe som den förklädde Lundström. Han uppträder väl icke i fruntimmers-

kläder för något annat än för att preja till sig pengar, sedan han fått halftokiga människor i sina klör.

— Det berodde blott på en tillfällighet, att han också kom att bo på Annexet.

— Nå nå, var lugna för att stadsfiskalen nog skall klämma ut sanningen och taga reda på rätta förhållandet.

— Vi ha ingenting att säga stadsfiskalen mer än vi kunna säga här.

— Det är så godt ni följer med in till honom genast. Kom med.

De följde helt motvilligt efter och tycktes icke gärna vilja gå med in till den fruktade chefen, som alltid var så envis med förhören och var känd för att gärna klämma fram hela sanningen.

* * *

Under tiden hade en mängd af de bestulna målsägarna, hvilka på morgonen kallats af polisen, kommit tillstädes för att igenkänna de saker de anmält som stulna. En generalmajor och en antikvitetshandlare höllo på att sortera och dela högen af gamla mynt och antika smycken. De båda hade blifvit frånhända dessa, och det var nu ganska svårt för hvar och en att känna igen sina tillhörigheter.

En gammal fru stod och slet förtvifladt i en hög af mattor och gardiner, hvilka nog en gång varit ganska värdefulla men nu befunno sig i ett högst miserabelt skick.

— Åh, herre je, hvad får man inte upplefva! utropade hon och vred händerna i förtviflan vid anblicken af förstörelsen.

— Lugna sig, frun lilla, kanske de kunna repareras.

— Jo, jag tackar. Det är saker värda 600 kr., allt kom bort, när jag i somras bødde på sommarnöje, och nu finner jag dem i detta bedröfliga skick. Det lönar sig icke att reparera eländet. Jag vet inte, om jag vill ha det tillbaka.

På samma sätt var det med flera, de voro missnöjda öfver att det tillrättaskaffade blifvit så förstördt under förvaringen i källaren vid Trångsund. Andra åter kände sig be-

låtna öfver att åtminstone få tillbaka något af det som tillgripits från deras våningar eller affärslokaler.

Urmakare kände igen sina ur, handlande med jaktredskap kände igen sina gevär eller revolverar, som tagits ur deras lager, och likaså igenkände handlande kläder och tyger, skor med mera.

De många häktade tjufvarna, i synnerhet ynglingarna, hade en tid gått och varit ganska snobbigt klädda, men sedan polisen fått tag i dem hade de blifvit fräntagna de präktiga kostymerna, hvilka befunnits vara stulna, och i stället hade man klädt på dem fångdräkter, med hvilka de voro föga belåtna. Dessa dräkter bestodo af grofva linnebyxor, hvilka med band voro omvirade nertill, och fötterna stuckos i klumpiga tofflor, som fångar å Långholmen förfärdigat af gamla, tjocka stöfveldkaft. Vidare bestod fångarnas utrustning af gamla, lappade, grå eller bruna kappor, eller, allt efter råd och lägenhet, korta, groft väfda linnejackor. Det var minsann icke så noga, om de passade eller icke. Somliga hade kappor så långa att de släpade efter dem på golfvet.

Dessa pojksnobbar, som ute i friheten varit så »tjusiga», trufdes icke i dessa kronans och stadens »uniformer» och togo helt motvilligt dem på.

»Skön Oskar på vågen», hvilken i mörkret lyckligen undslupit vid polisöfverrumplingen vid Trångsund, anträffades dock dagen därpå, gömd hos en judinna, hvilken jämväl blef tagen och ställd till förhör för sitt förhållande till tjufligan och för det hon i sin butik i staden mellan broarna haft stulna saker.

»Den sköne» hade då han insattes i cellen blifvit fräntagen de kläder han gått och sprättat med och hade i stället fått en af de ofvanbeskrifna fångdräkterna. Då han på morgonen väcktes och tillsades kläda sig för att inställa sig till förhör, vägrade han att taga fångdräkten på sig.

— Får jag inte mina rätta kläder blir det ingenting af. Jag tager inte på mig de där bustrasorna.

— Då får ni gå naken till förhöret.

— Gärna det, jag ser inte illa ut, säger folk.

— Nå, vi ska' väl höra, hvad stadsfiskalen säger också. Detektiven stängde dörren, och gick in till chefen, rapporterande, att Oskar icke ville kläda på sig.

Stadsfiskalen tog upp sin klocka och såg på denna.

— Säg till honom att precis på slaget om fem minuter skall jag vara i hans cell och hjälpa honom med påklädningen, så att förhöret kan börja.

Detektiven gick och log i mjugg, han visste nog, hvad fången skulle göra. Han öppnade åter celldörren och fann fången fortfarande i bara skjortan.

— Hör du. Stadsfiskalen kommer själf in om fem minuter och hjälper till med din toalett, så vida du inte redan då är klädd.

— Jag förstår.

— Nå, det var roligt att förståndet inte står helt och hållet stilla.

Fången började plocka till sig de framlagda delarna af fångdräkten och klädde i en hast på sig, medan detektiven väntade.

— Se, så, sade denne skrattande. Det går ju bara man bjuder till.

Och inom ett par minuter hade han paltorna på sig. Men han såg mindre skön och tjusig ut nu än förut, och säkerligen skulle hans många beundrarinnor icke velat kännas vid honom i den dräkten.

Kap. XX.

Ett salmonibref till konungen.

För en stund hade arbetet afstannat å detektiva stationens vänstra afdelning.

Intet samtal rådde, intet rassel med papper eller skrammel med pennor. En sakta hviskning hade gått från man till man bland de tjänstgörande polismännen.

Hvad stod nu på?

Ett hastigt bud hade kommit till chefen. En konstapel vid ordonnansafdelningen hälsade, att han genast skulle komma upp till öfverståhållaren och polismästaren, hvilka båda befunno sig i den sistnämndes våning i polishuset.

Efter en kort stund hade chefen åter kommit ner och hade sett mycket nervös ut. Synbarligen hade han en viktig sak att tänka på, något hemlighetsfullt att utreda.

Han telefonerade i en hastighet till Klara vaktkontor att man till dess han gaf vidare tillsägelse skulle beordra den i trakten af järnvägen patrullerande uniformerade poliskonstapeln att icke närma sig järnvägen på sträckan mellan Mästersamuelsgatan och Kungsgatan. — Det är så godt kommissarien tillsäger andra uniformerade konstaplar att så vidt det är möjligt undvika denna väg under några timmar till dess polismästaren gifver ny order. Det är mycket viktigt, förstår kom-

missarien, och jag hoppas att de uniformerade nu icke komma och förstöra en sak, som vi civila ha där att uträtta.

Efter detta drog han sig tillbaka till sitt rum och kallade in fyra konstaplar med hvilka han under en kort stund samtalade.

De fyra konstaplarna skyndade därefter ut och sågo ganska hemlighetsfulla och mystiska ut, när de gingo genom det stora rummet.

Detektiverna äro nog nyfikna, och detta har sin naturliga orsak, då de äro på spaning eller hålla förhör, men under tjänstgöringen å stationen få de icke lägga sig i saker eller utredningar, som befäl anförtrott åt andra.

Försiktigheten måste därför taga öfverhand öfver nyfikenheten, ehuru mången nog undrade, hvad det just i dag kunde vara för något fall, som behöfdes hållas så hemligt, att icke öfriga civila polismän kunde få del däraf.

Lika egendomligt var det att den annars så trygge och själfsäkre chefen i en hast blifvit så nervös.

Sedan de fyra detektiverna aflägsnat sig gick han af och an; då och då tog han upp klockan och räknade minuterna, och ibland tog han ur fickan upp ett papper, som han flera gånger ögnade på.

De polismän, som vid något tillfälle kommo att se detta, märkte, att det bar röda fläckar, kanske också bokstäfverna voro röda, riktigt säkra på huru härmed förhöll sig voro de dock icke.

— Ringde det icke i telefonen? frågade chefen.

— Nej, stadsfiskal.

— Jag tycker de snart skulle kunna låta höra af sig. Hm. Därpå återtog han sin promenad.

Det dröjde ännu en halftimme, och så ringde det i telefonen till kommissarierummet.

Han rusade ifrigt dit och ropade:

— Säg att de stanna där. Jag kommer snart.

Han grep därefter ifrigt tag i rocken som han hastigt tog på sig, tog hatt och käpp samt tillsade de vakthafvande:

— Frågar någon efter mig, så säg att jag ej kan vara

tillbaka förr än om två timmar. Om öfverståhållaren eller polismästaren fråga efter mig, så säg, att jag är på platsen. De veta då, hvad jag menar, och det är tillräckligt.

Han skyndade därefter ut och hoppade upp i en droska, som redan väntat där en halftimme.

Sedan han väl åkt åstad började polismännen åter hämta sig från sin förvåning och samtalade om tilldragelsen.

— Det var mycket hemlighetsfullt i dag.

— Jag förvånar mig mest öfver att uniformerad polis ej får visa sig vid järnvägen mellan Mästersamuelsgatan och Kungsgatan.

— Det är väl inte något attentat mot tåget, som upptäckts.

— I så fall hade vi väl behöfts så många som helst för att förhindra detta.

En konstapel vid polisens ordonnansafdelning i poliskammaren hade just kommit ner för att lämna en bok. Han åhörde samtalet och hviskade till en af kamraterna.

— Nej, det är konungen det gäller.

Polismännen flögo upp från sina stolar, och den ene utbrast:

— Skämta inte så groft.

— Jag skämtar inte och skulle inte nu heller omtalat det, om jag inte kände på mig att det nog är en tämligen ofarlig historia, och att attentatsmannen nog vid det här laget är häktad. Det var därför jag kallade chefen upp till öfverståhållaren och »Mästaren».

— Hvad är nu det där för en historia du kommer med?

— Vill du inte tro så låt bli. Fråga chefen då, om du vill veta sanningen.

— Är det verkligen möjligt!

— Jo, från riksmarskalkämbetet hade kommit bud till öfverståhållaren, och han rusade strax därpå hit, det var därför er chef fick så brådtom.

— Men hvad gäller själfva saken då?

— Det är en som skrivit salmonibref, som de kallar det, till konungen.

— Ja så, och han vill utpressa pengar. Det går väl

inte att skrämma kungen heller på samma sätt som många prejare vi ha reda på bruka skrämma sig till penningar.

— Det är nog en alldeles förtviflad sate, den här. Stilen är darrande och osäker, skrifven med någon röd färg, han säger att han skrifvit med sitt blod och att han skurit sig i handen för att få fram detta. Han vill därigenom visa att han menar allvar och ej är att skämta med.

— Hvad vill han då?

— Han vill ha pengar i sin stora förtviflan, säger han och hotar konungens lif, i fall icke inom viss tid ett belopp i sedlar från 500 till 1,000 kr. lägges på ett uppgifvet ställe i en springa i muren under järnvägsbron, som går öfver Mästersamuelsgatan.

— En sådan galning.

— Då, inföll en annan, är det min sann icke att undra på, att vår chef kände sig nervös. Han har i dag ett viktigt ansvar.

— Den där brefskrifvaren måtte vara sinnesrubbad, som kan våga sig på något dylikt.

— Ja, eller kanske det är en dumbom, som verkligen tror, att man skulle blifva rädd och lämna honom pengarna.

Medan detta samtal fördes å stationen och flera andra polismän anländt för att taga del af nyheten, hade de utsända detektiverna placerat sig på ömse sidor om viadukterna, två vid Mästersamuelsgatan och två vid Kungsbron, och de väntade tåligt och höllo sig så mycket som möjligt på något afstånd, men dock så, att de kunde iakttaga allt, hvad som passerade under de båda broarna.

Tiden gick emellertid, och det kändes långsamt och enformigt att i kylan smyga omkring af och an på dessa platser. Personer kommo och gingo af och an i olika riktningar under brohvalfven, men ännu hade man icke haft anledning rikta sin uppmärksamhet särskildt på någon af de som hittills passerat.

Tågen rusade fram i olika riktningar med öronhöfvande ljud och svärtade med sin rök ner de närmaste platserna, och svepte somliga stunder allt i ett moln.

Det började tidigt blifva skymning i detta dimmiga vinterväder, som nu rådde. Man såg redan, att lyktändarne började tända sina lyktor upp i Klarakvarteret.

Detektivkonstapeln Engelbrekt, en storväxt, mörk man med yfviga, svarta mustascher, var en af dem som stod på vakt vid Mästersamuelsgatan med öfverrocken väl tillknäppt och kragen dragen upp under öronen.

Detektiven blickade sig nu ifrigt omkring och sökte tydligen att i skymningen upptäcka någon bekant.

— Det skulle dock vara på tiden nu, mumlade han.

Han stampade i marken dels till följd af kylan, dels ock till följd af otålighet öfver att den han sökte icke tycktes komma på den fastställda tiden.

Plötsligt fick emellertid detektiven en annan uppsyn.

Ur en droska, som höll på något afstånd kom tydligen den han väntat. Denne var iklädd en fullständig hoflakej-uniform, och ingen, som ej kände till förhållandet, skulle ha kunnat tro annat, än att han vore en af konungens tjänare.

Engelbrekt drog sig något undan utan att göra en min af att han igenkände mannen i lakejdräkten, hvilken han väl visste vara en af hans kamrater.

Denne gick med raska steg ner till bron, öfver hvilken just då kom ett tåg, från hvilket rök slog ner och för ett ögonblick tycktes tilltäppa ingången.

När röken något skingrats, började han undersöka gången å högra sidan.

— Här skulle det vara, mumlade han för sig själf. I brefvet står fem fot framåt vid högra sidan. Där skulle pengarne läggas i en springa. Jo, nog får han dem alltid.

Den till lakej förklädde detektiven handlade nu så som om han ville blifva observerad af någon som hade intresse där-af. Denne »någon» fanns också i själfva verket tillstädes, och den förklädde anade, hvar denne fanns. Han hade redan under ett par minuter observerat en karl, som utanför bron gick af och an mellan Munklägersgatan och bron; han hade mest hela tiden sin uppmärksamhet riktad på brovalfvet, och då han gick ifrån detta vände han sig ofta om.

»Lakejen» tog nu ur kappan upp ett bref, som han långsamt betraktade tydligen för att ådraga sig uppmärksamhet. En mängd personer kommo i detsamma förbi, och han låtsade därför att han vid skenet af en nyss tänd lykta läste adressen. Men så snart folkströmmen kommit förbi stack han brevet in i väggen i en springa, där det nära nog doldes, hvarefter han aflägsnade sig.

Han gick därpå med raska steg till droskan, som rullade i väg med honom.

Den person vi hittills måst kalla endast »Någon» skyndade genast fram, han hade sett när lakejen instuckit brevet, och nu bevitnade han, huru denne aflägsnade sig och åkte bort.

Intet tvifvel längre. Pengarna hade lämnats på sätt som han begärt, man hade blifvit rädd för honom, och icke vågat handla på annat sätt.

Han trodde sig icke längre ha något att frukta utan gick fram och grep brevet, som han därefter försiktigt stack in i

innerfickan på sin kavaj, hvarefter han långsamt knäppte igen denna. Han tycktes vara rädd för att tappa eller blifva bestulen på den åstundade förmögenheten, för hvilken han riskerat så mycket.

Han vände sig om för att gå, men kände sig ögonblickligen fångad af starka armar. Den store Engelbrekt högg honom i ena skuldran och en annan detektiv tog fast i hans ena arm med ett säkert grepp.

Han försökte slita sig lös men misslyckades. Han kasta- de omkull sig för att slingra sig undan, men äfven däri miss- lyckades han, i stället blefvo polismännens grepp i honom så mycket fastare. Han kände sig sitta som i ett skrufstäd och måste lugna sig. Polismännen lyfte upp mannen och skakade honom.

— Se så, inga onödiga dumheter, ni har redan varit till- räckligt dum och enfaldig, följ nu bara vackert med oss.

— Jag har ingenting ondt gjort.

— Ja, det är just, hvad vi vilja undersöka.

— Kan jag då inte få gå hem, när jag är alldeles nykter.

— Bråka inte, utan lyd och följ med, det blir det säk- raste.

Under den korta tiden hade dock en mängd personer stannat på platsen, och andra kommo från angränsande gator för att se, hvad som stod på. Stockholmarnas kända ny- fikenhet låter aldrig förneka sig, och det är sällan man vill försaka ett så utsökt nöje som att beskåda ett slagsmål eller nappatag ute å allmänna platser.

Men nu hade också efter senare order uniformerad polis kommit tillstädes och uppmanade folkmassan att skingra sig. Några personer ville taga parti för den anhållne, därvid äfven ett par fruntimmer af det kända slaget, som alltid lägga sig i andras affärer och som vanligen gå och längta efter läglighet och lämpligt tillfälle att »få vara med».

— Bevars väl, människan är ju inte drucken, kan ni inte släppa honom?

— Tig käring, och gå din väg.

— Jaså, man blir förolämpad också för det man är människovän och har ett ömt hjärta, som klappar för andras nöd.

— Om du inte går din väg blir det annat som klappar.

En konstapel tog, då hon fortsatte att skrika, henne i armen och släpade henne ifrån platsen. Kvinnan skrek och protesterade, och konstapeln fann ingen annan råd än att föra henne till vaktkontoret. Några halfvuxna pojkar, som bråkade, fingo följa med samma väg. Omsider fingo detektiverna sin genstörige fånge med sig och förde honom med öfver Vasagatan och Vasabron till »förvaringen».

Detta fall af brott uppfattades naturligtvis som mycket allvarligt, hvarför förhör omedelbart anställdes. Chefen, hvilken på grund af sakens vikt själf varit i närheten, där hans detektiver passade på salomoniskrifvaren, men dock icke velat visa sig för att icke framkalla för stor uppmärksamhet, skötte nu själf förhöret inne i sitt rum. Förutom honom och fången funnos de polismän, som gripit honom, en kommissarie och två tillkallade detektivkonstaplar, hvilka i fall vittnesmål behöfde afgifvas skulle stenografera allt som fången yttrade.

Sedan förhöret pågått så lång tid, att en kort rapport kunnat uppsättas, lämnades denna jämte häktningsrapporten genast till polismästaren och öfverståthållaren, hvarefter de båda rapporterna öfverlämnades till riksmarskalkämbetet.

Kap. XXI.

En mystisk eldsvåda.

Under det polisen höll på att å Vasagatan och Mästersamuelsgatan rensa platsen och skingra den folksamling, som uppstått vid häktningen fick den en oväntad hjälp.

Plötsligt hördes ett rop:

— Det brinner! Det är eldsvåda!

Där i öster syntes först några flammor å himlen, de tilltogo allt mera och bredde ut sig till eldkvastar, som en stund höjde och sänkte sig, men så tycktes elden någonstädes ha erhållit riktig näring, och till sist syntes allt som en enda stor låga, som aftecknades sig å himlahalvvet.

— Det är på Ladugårdsgärde, ropade några.

— Nej, det är närmare, det är i närheten af Östermalms kyrka, påstodo andra.

De flesta rusade i väg mot det håll, där elden varsnades, och polisen slapp här att hafva något vidare att skaffa med dem, åtminstone för den dagen. Personer, som hade annat att uträtta, stannade en stund och sågo på eldskenet, men så gingo de åter hvar till sitt.

Genom olika gator blef det nu ett springande i den riktning, där skenet syntes. Från gården till Klara vaktkontor kom polisvagnen ut, bemannad med flera poliskonstaplar och kördes med fart mot olycksstället, och denna gjorde att personer öfver allt, hvar den kom fram, följde efter och rusade

med. Och från söder kommo Katarina och Maria brandkårsafdelningar.

Signalerna ljödo, och de käcka hästarna rusade med vild och säker fart framåt, allt hvad tygen höllo. Det behöfdes ingen piska, ingen uppmaning för dem att rusa på, de kloka djuren förstodo så väl signalerna. De visste redan, när signalklockan till brandstationen ljöd, hvad det gällde, och innan portarna hunnit öppnas skälfdede i alla lemmar af ifver att få komma ut. Det behöfdes sedan endast en lätt dragning i tömmarna för att de måtte känna, hvilka gator de skulle passera, och så rusade de fram som ett huj.

— Tu, tu, tu, ljöd det, hästarna sprungo och kärrorna och brandattiraljen skramlade gata upp och gata ner. De modiga brandsoldaterna sutto där fullt rustade och färdiga att så snart de kommo till platsen börja kampen med den röda hanen och rädda, hvad som räddas kunde.

Den stora, långa människokön, som välde fram från olika gator, blef plötsligt hejdad.

Det var polisafspärning kring ett helt kvarter.

Öfverallt voro här poliskonstaplar uppställda å gatorna och bildade kedja, som hindrade obehöriga att komma fram. Endast de, som bodde inom det afspärrade området eller kunde visa att de hade något där att göra, släpptes igenom kedjan.

Bakom polismännens ryggar stod den stora, nyfikna, påträngande hopen, och från denna hördes en del mustiga anmärkningar. De flesta undrade dock, hvar eldhärden fanns och framkastade frågor därom.

— Det är på Grefturegatan n:o 00 det brinner, svarade en konstapel, och genast förtplantades ryktet.

— Jaså, i de där träucklen, det är då icke att undra på, att det blifvit en så stor brasa, där fanns mycket fnöske.

— Är det där som de vackra flickorna bo hos gumman Appelbom?

— Nej, det är längre bort, svarade en gardist, som tydligen ville glänsa med sina kunskaper i det fallet.

Gumman, som framkastat frågan, myste och nickade:

— Jo men, de militärerna, de känna till alla flickställen i sta'n, så inte behöfva de ta fel på nummer.

— Det kunde gärna för mig varit Appelbomskans eländiga ställe, som brunnit ner, menade ett yngre fruntimmer. Att bara sådana människor och sådana ställen skola få finnas till.

— Kanske fruntimret är gift och har anträffat sin man på den platsen, då undrar jag minsann inte på att man känner sig en smula enkel och jalu, inföll ett annat fruntimmer. Man vet gu'nås, hur svaga karlarna blifva, när de fått något i sig.

— Tig hon med sig och sitt prat, min man är inte af den beskaffenheten, skall jag säga henne.

— Nä nä, man vet, hvad man har, men inte, hvad man får.

Det hade antagligen urartat till ett hetsigare ordbyte, om icke polisen i detsamma dragit sig längre tillbaka.

En kommissarie syntes där framme på den i midten nästan tomma, afspärrade gatan gifva ifriga tecken med handen.

— Flytta er längre tillbaka!

Konstaplarna voro icke heller sena att efterkomma uppmaningen, de motade undan de påträngande, hvilket dock endast kunde ske steg för steg. När mängden dragit sig undan vid pass ett steg stannade den åter och stod som en kompakt mur.

— Det är ett hus, som håller på att falla där borta, dra er längre undan!

Vid det ropet lydte äntligen folket och drog sig något mera tillbaka. Men en äldre tjock och rödlett herre arbetade i sitt anletes svett för att komma fram. Man ställde sig i vägen för honom, knuffade till honom ganska omildt och försökte göra sig lustig på hans bekostnad. Han brydde sig emellertid icke därom utan trängde på, flåsade och stampade, till dess han kom så långt fram, att han kunde ropa till en konstapel. Denne förde genast personer undan så att den tjocke, hvilken befans vara den gamle medarbetaren i Stockholms Dagblad, Enander, kunde komma igenom. Andra re-

ferenter, mindre till växten och mindre kända, trängde efter i den stores kölvatten.

De nyfikna gummorna kände sig icke nöjda.

— Den där har visst inte mycket att göra, han är med på hvarenda eldsvåda, menade en.

— Då har han ju inte tråkigt.

— De där referenterna ha det bra, de få vara med öfverallt. Det är väl för de kunna ljuga så bra. Dom ljög häromdagen ihop en fin historia om en eldsvåda vid Västerlånggatan.

— Var den inte sann då?

— Lögn hvartendaste smul skall jag säga, för min Kalle är brandsoldat och tillhör afdelningen i staden, som är förlagd i rådhusflygeln.

— Hvilket var osanning då?

— Jo, tänk, dom skref, att Johannes brandkår kom först till platsen och släckte. Nej, det var allt min Kalle, som gjorde det, han sprang och drog stadens brandspruta upp för Storkyrkobrinken och var den förste som fanns på platsen.

— Men det brann väl i alla fall.

— Ja, visst brann det. Det har väl ingen förnekat, men Kalle var där innan Johannes spruta kom dit.

Referenterna, som kommit igenom afspärningen hunno snart upp olycksplatsen och klev oförskräckt på, trots eld, rök och nedfallande delar af väggar och tak. Ute å gatan rann stora floder med vatten, hvilket nästan till färgen täflade med det bläck tidningsmännen fingo använda å sina byråer. Å gatan var uppställd den stora ångsprutan, som fräste och stönade under det väldiga vattenströmmar kastades ut ur de många slangarna i olika riktningar, och på taken till de brinnande byggnaderna stodo de oförskräckta brandsoldaterna drypande af vatten och svarta af sot och förde sina slangar. Andra höllo på med att hugga upp plåttaken för att kunna släppa ner vattenströmmarna å de brinnande vindarna.

De antända husen utåt gatan hade visserligen tegelmurar, men inom dessa hade elden fått allt för stark fart genom de brasar, som brunnit ner inne å gårdarna till dem. Där hade

funnits en del gamla trähus, oordnade och oregelbundet byggda långt innan någon byggnadsstadga för Stockholms stad tillämpades. Här i ett af dessa hus hade olyckan först varsnats, och då var det för sent att rädda något af trähusen, de brunno som fnöske ner till grund och botten.

De många fattiga människor, som bodde i dessa ruckel, måste fly hals öfver hufvud utan att kunna rädda några af sina tillhörigheter.

Hyresgästerna i stenshusen utåt gatan hade i det längsta trott att deras lägenheter skulle undgå förstöring, men nu sågo de att intet hopp längre var möjligt.

Det var en ohygglig anblick att se, när dessa många familjer försökte rädda sig. Skrikande kvinnor och barn släpade sig ner för de sölige trapporna och trängdes med brandsoldater och polismän. Ofvanifrån kom öfver dem vatten och eldgnistor, och detta gjorde barnen ännu mera förskräckta. Soldater och konstaplar, som sågo att fara var å färde, hjälpte till att föra ut och rädda människorna. Detta behöfdes så mycket mera som endast några familjefäder ännu voro hemma och kunde hjälpa till.

Många befunno sig på arbete å platser långt aflägsna eller i fabriker, där man icke förrän arbetet för dagen slutat, hade tid att taga notis om något så hvardagligt i hufvudstaden som en eldsolycka.

Under tiden bedrefvo andra brandmän släckningarna med all ifver och trotsade det härjande elementet, men först efter ett par timmars ytterligare arbete, kunde man anse sig som herre öfver elden, och de södra brandkårsafdelningarna kunde återvända.

Hvilken förödelsens styggelse dock på några timmar. Hvad som skonats af elden hade i stället förstörts af de vattenmassor, som man öst på för att släcka, och detta vatten flöt nu uppifrån och ner och silade sig genom golf och trossbottnar.

Det var som ett ösregn.

De fattiga familjerna kommo tillbaka sedan den värsta förskräckelsen gått öfver för att se till sitt bohag. Hvar man än kände eller lyfte i sängkläder och annat, var det vatten

som rann, och ändå skulle man blifva tvungen att tillbringa natten i dessa rum, där det luktade brand, där vattnet flöt i strömmar och taket var borta. Men fattigt folk har icke mycket att välja på.

De kunde icke skaffa sig andra bostäder, och om huset brunnit ned till grunden hade de väl måst tillbringa natten å gatan eller i någon portgång.

Männen kommo så småningom från sitt arbete och gingo omkring med dystra miner och betraktade ödeläggelsen.

— Jo, detta är tacken för det man sliter från morgon till kväll. Detta är belöningen.

Fattigt folk tänker oftast icke på att låta försäkra sin egendom, och när då en sådan olycka inträffar betyder det ruin och skuldsättning för att få nya saker.

Sedan det mesta vattnet runnit ut började polisen samma afton anställa förhör för att få utrönt orsaken till olyckan, och de, som ännu uppehölo sig i huset utåt gården samman kallades af den för tillfället tjänstgörande kommissarien.

— Hvar har elden börjat?

— Jo, det var i trähusen inne på gården, men man kunde icke så noga säga hvar, det var som om alltsammans antänts på en gång. En af kvinnorna ville dock erinra sig att hon sett elden först slå upp öfver taket till Karlssons pantlånekontor.

— Jag blef så förvirrad och rädd strax, att jag icke kunde erinra mig hvar det började, men nu efteråt kan jag säkert säga att det var där.

— Hvar ungefär?

— Precis där något till höger om där dörren och ingången varit. Därifrån följde elden vinden och tog tag i de andra trähusen, som legat därborta, där brandsoldaterna gå och spruta.

Det flammade ännu upp i brandhögarna här och där, och en del brandmanskap hade stannat kvar för att verkställa eftersläckning.

— Men hvar ha ni Karlsson, han skall väl veta det? inföll

kommissarien och blickade omkring sig bland de närmast stående personerna.

— Ja, hvar har gubben tagit vägen? ropade de nu.

Nu kommo de att tänka på, att de icke alls sett till honom, sedan elden utbröt.

— Han har bestämdt förolyckats.

— Kanske han inte varit där i dag, menade kommissarien.

— Jo då, jag har sett en skymt af honom i fönstret där, men jag har icke sett honom gå ut.

En annan kvinna hade likaledes sett honom, och hon påstod med bestämdhet, att hon sett honom kort före eldens utbrott.

— Jag tror bestämdt någon af oss skulle observerat om han gått ut, för alltid hördes det när han kom öfver gården, där han tungt stödde sin järnskodda käpp i stenläggningen.

— För resten brukade han icke gå ifrån sin affär, så tidigt som när elden utbröt. Han satt min sann där och rufvade som draken på skatten.

— Skatt, sa' frun, det var visst mest gamla lumpor han rufvade på.

— Nog tycktes, de i alla fall ha värde för honom, för det var inte lätt att få honom ifrån dem, skall jag säga.

— Ja, han har nog blifvit innebränd, gubbstackaren.

— Vet ni, om han har några släktingar eller andra anhöriga? frågade kommissarien.

— Jag för min del, inföll en ganska talför kvinna, som höll sitt barn insvept i en sjal å armen, har aldrig sett några människor, som sett ut att vara släkt med honom. De, som kommo till hans affär voro för resten mest stadsbud, som väl gingo ärende för personer, som skämdes att gå själfva. Se man går inte gärna själf till procis, om man kan undvika det.

— Vi få väl anstalta om gräfning, sade kommissarien, vänd till konstaplarna. Det kommer väl då att visa sig, om vi få någon ledtråd. Konstapel Lindqvist får genast gå och se, om rotemannen kan träffas. Är han hemma, så hälsa från mig och anhåll få reda på, hvar gubben Karlsson mantals-

skrifvit sig, om det är i den här egendomen eller i någon annan.

— Skall ske, kommissarie!

Konstapeln gjorde honnör och aflägsnade sig, klifvande mellan förbrända bjälkar och stenhögar.

— Är det någon af er här, som vet något mera?

Kommissarien vände sig till den grupp af i huset boende kvinnor och män, som medan vattnet silade ur deras lägenheter samlats på gården och samtalade.

De sågo på hvarandra, ingen tycktes egentligen ha något att tillägga till hvad som förut yttrats.

— Har någon sett om någon person i dag handskats vårdslöst med eld?

Detta hade ingen sett, men kommissarien var ihärdig med att framställa frågor.

— Vet ni om någon i huset brukat vara vårdslös med eld, eller om gubben Karlsson till exempel brukat gå med bart ljus bland sina saker?

De hade nog sett honom ha en liten lampa, men de hade icke observerat, att han särskildt betett sig ovarsamt med den. Icke heller hade de sett att andra visat sig vårdslösa med elden.

— Jösses, inföll plötsligt en gumma, hvarför har jag inte tänkt på det förut. Det fanns ju en människa till som bodde där inne, och den har inte heller synts till.

Nu kommo flera andra också att erinra sig detta.

— Jo, fortfor gumman, det är väl nu en fem eller sex dagar, som jag sett ett främmande ansikte där inne. Där fanns ett fönster därborta, där det här trähuset bildade vinkel med Rosens trähus. I hörnfönstret, som fanns där, såg jag en kväll ett ansikte. Jag blef så förskräckt, så ni kan inte tänka er det. Jag visste ju att Karlsson alltid brukade vara ensam. Först så tänkte jag, att det var något sådant där uppstoppadt, ansiktet såg så stelt och underligt ut och var ombundet med något hvitt tyg. Jag gick dock något närmare för att se efter, men hu, då såg jag att där fanns lif. Ögonen rörde sig, och de glänste så ohyggligt. Jag blef rädd och sprang

in till mig och stängde dörren och jag tordes gu' nåde mig inte gå ut mer på den kvällen.

— Och det där ansiktet har ni också sett sedan?

— Jo, då, jag har sett det flera gånger, precis detsamma. Jag kunde inte begripa, hvad det var för en människa, som satt där inne och stirrade.

— Såg ni honom aldrig gå ut?

— Aldrig, det försäkrar jag.

— Kunde ni se, om han någon gång var vid samma fönster som Karlsson och tycktes samtala med denne.

— Nej, det såg jag icke, som sagdt, jag såg aldrig ansiktet någon annanstädes än just vid fönstret där som hörnet har varit.

— Hvad hade ni för tankar om det?

— Jag visste inte, hvad jag skulle tänka precis, se jag är inte vidare skarptänkt af mig. Jag tänkte bara, det är väl någon idé med det där, och mej angår de' inte.

— Skulle ni kunna känna igen det där ansiktet, om ni såg det ute?

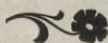
— Jo, bland hundra, om det så vore bland tusen så nog skulle jag kunna det.

De andra kvinnorna hade icke så noga reflekterat öfver, hvarför denna människa befunnit sig därinne, och en hade inte tänkt mera därpå än att hon trott, som hon uttryckte sig, att det var en gammal apa.

Kommissarien, som icke kunde få andra svar till ledning, förklarade, att han nu var nöjd med hvad de berättat och att de nu kunde gå och lägga sig. Han märkte emellertid genast den grymma ironien i dessa ord, och då det icke varit hans mening att inlägga en sådan tillade han:

— Ja, det vill säga, om ni ha något torrt att lägga er i.

Han stannade en stund kvar och gjorde en del anteckningar i en bok, hvarefter han beordrade två konstaplar att stanna kvar som vakt vid platsen inne på gården, till dess han kom igen. Till de å gatan patrullerande gaf han order att de icke finge släppa in andra än de, som hade ärende i huset.

Kap. XXII.

”Den underligaste brottmålshistoria.”

ommissarien hade genast gjort en snabb anmälan till detektiva polisen, och redan tidigt på morgonen voro en del detektiver på platsen för att beskåda gräfningsarbetet och hjälpa till med undersökningarna.

Det fanns vid denna tid vid Grefturegatan ett så kalladt morgonkafé, som öppnades redan klockan fem på morgonen, och hit hade några polismän, däribland Monk och Wand, dragit sig för att en stund värma upp de af den kalla morgonluften frusna lemmarna och närmare samla tankarna angående den nyaste affär de fått att utreda.

På ett sådant där morgonkafé finnes alltid en underlig blandning af olika slags människor, och dessa lokaler bära sig tydligen ganska bra, om man får döma af det förhållande att merendels alla sittplatser äro upptagna. Här finnes också ofta en publik, som icke är så nogräknad. Murarehandtlångare eller handtlångerskor stå i brist på sittplatser med ryggarna lutade mot väggarna och dricka sitt kaffe eller porter. Somliga hänga öfver diskanten.

På dylika kaféer komma tidigast glädjeflickorna, glämiga och ofta berusade med håret i oordning och cigarretter hängande i mungiporna. De dricka porter, försöka gnöla på en kuplett eller den senaste slagdängan och röka cigarretter, så röken bolmar om dem. Ofta ha de med sig berusade, talgödda ynglingar, som de anträffat å gatorna. Dessa slynglar,

knappast ännu torra bakom öronen, försöka göra sig intressanta genom att ljuga ihop historier om huru mycket pengar de förstört på natten, om huru de superat, spelat biljard och sedan festat om med mamseller.

— Hör du, den eller den, hon var allt vådligt betagen i mig, läspade en vidrig yngling, dinglande på stolen och fäkande med en käpp.

Och så ljuger han ihop historier om huru varitésångerskor bjudit honom champagne och velat gifva honom pengar, hvilka han dock varit för gentil karl att vilja mottaga.

I själfva verket har stackaren knappt festat för en krona och druckit dåligt öl. En sådan går sedan och drifver omkring på gatorna för att på morgnarna passa på de platser, där de prostituerade komma. Han låtsar så blifva deras beskyddare på morgonkaféerna, under det glädjeflickorna få betala allt, hvad han rekvirerar.

Och så finnas här andra typer. Ursparade personer, som hela nätterna gått »brandvakt», det vill säga gått utan uppehåll gata upp och gata ner, gått utan att ett ögonblick kunna sätta sig ner och hvila. De ha på dagen icke kunnat anskaffa pengar till nattlogis och ha därför måst gå ute. Men en tjugufemöring ha de gömt kvar, och stackrarna, som trafva upp och ned för att hålla kölden ifrån sig, känna ofta efter, att denna »rest af en förmögenhet» finnes kvar.

Den skall vara till kaffe på morgonkaféet, där man skall hämta nya krafter, få värme och ljus, och där skall man börja försjunka i ljusa framtidsdrömmar, om huru man skall komma öfver den ofta oerhörda summa, som fordras för att en natt få ligga i en bäddad säng och ha tak öfver hufvudet.

Sådan är publiken å dessa morgonkaféer, där arbetarne, de som tidigt skola gå till sina mödor och sträfvanden, blandas om med dem som ingen nytta göra och som blott slöa och lefva en onyttig tillvaro.

Detektiverna drucko kaffe och beskådade en stund tysta det brokiga lifvet omkring dem. Därunder funderade de på denna senaste affär, som nu åter skulle skaffa dem vidare sysselsättning.

— Gubben Karlsson hade nog icke trott, att han skulle få ett sådant slut i sin gamla bod, inföll Wand.

Monk, som tagit en del omständigheter i begrundande fällde omdömet:

— Ja, enligt mitt förmenande är detta den underligaste historia. Det är den ständiga frågan: hvarför, hvarför? Motivet, det är det, som behöfves.

— Du är således af samma åsikt som jag, att ett brott föreligger.

— Därom tjänar det ju inte till att tvista.

Deras samtal afbröts af gumman bakom disken, som pratade högljudt med några karlar om eldsvådan.

— Det var synd om Karlsson, att han skulle omkomma, han hade på senare tiden börjat blifva min kund.

— Den snåle gubben, han gick väl aldrig hit och drack någon bärsa.

— Inte det precis, men på senare tiden gick han hit och köpte smörgåsar.

— Har han aldrig gjort det förr?

— Aldrig, det är väl en vecka sedan han började, och jag tänkte, han skulle blifva en ganska flitig kund. Snål var han, men det var i alla fall synd om honom att han skulle få ett sådant slut och blifva innebränd. Jag tycker, att när det fanns så mycket folk i gården som där, någon väl skulle kunnat tänka på att hjälpa gubben.

— Vid sådana tillfällen tänker man nog mest på att rädda sig själf, hvem, som kan. Man tänker nog inte på andra förrän efteråt, menade en arbetare, i det han slog sista skvätten af en porterflaska i glaset. Se människorna äro egoister, inföll han förnumstigt, och det är jag med.

Sedan de arbetare, som stått vid disken, aflägsnat sig hade detektiverna ett kort samtal med den tjocka värdinnan.

— Nej, då, tror någon väl det. Aldrig har någon här i trakten hört talas om, att gubben köpte något. Hvar han åt eller om han helt enkelt brukade äta någon gång vet jag icke, men inte har jag hört att han gått in någonstans här i trakten.

Jag blef därför så förvånad, när han kom in här, att jag sa' till flickan:

— Karlsson börjar köpa någonting. Då lefver han bestämmt inte länge. Och det slog också in. Om åtta dagar var det slut med honom och rucklet.

Polismännen aflägsnade sig och gingo åter i riktning mot olycksplatsen.

— Det var således ingen fantasi af kvinnorna, den där berättelsen om ansiktet i hörnfönstret, inföll Monk.

— Dessa så ovanliga uppköp af mat måste stå i något samband med den där figuren, som aldrig syntes ute.

— Men huru har då denne fått ett sådant välde öfver gubben, att denne kommit att gå ifrån sina vanor och till och med att gifva ut pengar.

— Han har nog icke köpt denna mat åt sig själf. Han har tydligen varit den, som hämtat proviant åt den mystiska inhysningen, hvem denne nu än måtte ha varit. Kvinnan har alltså inte fantiserat.

— Men så blir frågan, hvarför har den gnidaren hyst en främmande person, och hvad har denne velat där?

— Jag kan inte uppfatta det på annat sätt, än att han trott sig skola förtjäna pengar därpå.

Polismännen gingo åter in på gårdsplanen, där elden börjat, försjunkna i tankar öfver detta nya, som tillkommit. Att ett brott här förelåg började de få klart för sig. Men hvarför och huru hade detta egentligen tillgått. Var det kanske planlagdt för någon längre tid sedan?

Arbetarne å gården hade samlat ihop de förkolnade resterna af en människa. Man antog som gifvet, att de voro efter den gamle pantlånaren.

— Det kan icke vara efter någon annan än han, förklarade en af de polismän, som hela tiden stått på vakt. Men han är ju till oigenkännelighet förstörd.

— Ni ha inte märkt något annat i likets närhet?

— Bara bitar af krossade ur och sådant.

— Inte vapen, såsom yxa eller en hammare eller något dylikt.

— Nej, ingenting. Där borta ligger för resten den skrot-hög, som vi uppsamlat. Det finns intet märkvärdigt i den, mest gamla beslag och sådant där.

Polismännen stannade på platsen, och röjningsarbetet fortsattes. Fram på middagen var hela gårdsplanen undersökt, och man hade letat bland ruinerna och lämningarna, utan att finna något vidare, som kunde hafva särskildt intresse.

Man hade icke heller funnit några flera spår, som tydde på, att mera än en människa omkommit under branden.

Men hvar hade då det mystiska ansiktet, som kvinnorna sett i fönstret, blifvit af? Deras uppgifter hade dock låtit så trovärdiga, och andra omständigheter hade också bekräftat sanningsenligheten af deras berättelser. Man önskade emellertid dock för kompletterings skull åter höra kvinnorna. Kanske hade de under förvirringen och ifvern att berätta öfverdrifvit något, och kanske hade de uteglömt något, som kunde vara af vikt för sakens bedömande?

De voro emellertid ganska säkra på sin sak och afgåfvor samma bestämda svar. Mannen med det ombundna hufvudet hade de aldrig sett hvarken komma till platsen eller gå därifrån; de hade blott observerat ansiktet i fönstret.

— Det kan ju dock vara möjligt, att personen kommit på besök hos Karlsson och äfven aflägsnat sig utan att ni observerat det.

— Det skulle kunna hända, men det skulle i så fall vara besynnerligt. Så många som vi äro här, har alltid någon sysselsättning å gården. Jag skall säga, när man har barn så är det mycket som man måste vistas på gården för; tvättning och sköljning och torkning och allt. I synnerhet som vi bara ha vattenledning på gården, men icke uppe i lägenheterna.

— Jag, inföll en annan, har bara lagt märke till, att den stackars Karlsson under de senare dagarna tvärtemot hvad han förut brukat rätt ofta gå ut. Förut såg man dock aldrig honom, utom när han kom om morgnarna och gick om kvällarna, det var ju en förfärlig enstöring, och jag kan inte begripa, hvad han gjorde jämt och samt inne i det mörka kyffet.

Traktens distriktkommissarie hade åter kommit tillstädes och konfererade en stund med detektiverna.

— Det ser konstigt ut, det här.

— Besynnerligast förefaller det, att han på gamla dagar så helt och hållet öfvergifvit sin vanliga försiktighet och haft en främmande människa inhyst här. En människa, som plötsligt försvunnit, som om den begifvit sig upp i det blå. Man får väl antaga, att kvinnornas berättelser äro sanna.

— Jag har också förhört dem och har ej funnit något skäl misstänka, att de skulle på något sätt vilja föra oss bakom ljuset genom att uppdikta en sådan historia.

— Jag förmodar att det är ett brott, som blifvit planlagdt, eftersom den där karlen jämt visat sig med förbundet hufvud. Han har tydligen icke velat blifva igenkänd.

— Såvida han icke varit i slagsmål med någon.

Några minuter förflöto, detektiverna slogo med sina käppar

i bränderna och tycktes fundera öfver något. Tystnaden bröts emellertid af kommissarien.

— Gubben bodde icke i den här församlingen. Jag skickade en konstapel till rotemannen, och denne har först för någon stund sedan kunnat få besked om Karlssons mantalskrifningsförhållanden. Han har aldrig varit skriven i Östermalm. Rotemannen hade emellertid en gång kallat honom och ålagt honom mantalsskrifning inom roten. Då hade emellertid Karlsson upplyst, att han icke hade sin hufvudsakliga verksamhet här och därför ej ansåg sig vara skyldig mantalsskrifning inom roten. Han hade uppgifvit sig vara mantalsskriven i Adolf Fredrik, emedan han inom denna församling hade ett hus, och rotemannen hade därvid låtit bero.

— Har kommissarien gjort sig vidare underrättad?

— Jag har sändt konstapeln i väg till olika rotekontor i Adolf Fredrik och hoppas sålunda få veta, hvar han hade sitt rätta hemvist.

— Ja, det var nog en ganska underlig gubbe.

— Ja, ett original på sitt vis. Han trodde nog icke att han skulle sluta sina dagar på detta bedröfliga vis, ty då hade han nog i tid realiserat sina papper.

— Visst, han var ju känd för att i stor skala bedrifva procentareaffärer. Då skulle man snart kunna tro att ett eller annat af hans offer velat se honom röjd ur vägen.

— Och att den där mystiske i fönstret skulle ha varit ett villigt redskap?

— Man skulle ju kunna antaga det. Det skulle kunna ha varit en möjlighet. Jag vill dock icke påstå, att man på detta sätt kan hafva en lösning på gåtan.

— Nej, då skulle man åtminstone veta, hvarför en misstänksam, gammal enstöring tager emot en person i sin butik och låter honom tillbringa dagar och nätter där.

— Han kanske hade honom som pant för någonting, hvem vet, Stockholm är numera ingen liten stad, och det är inte så godt att veta, hvad konstiga hjärnor kunna utfundera.

Kommissarien hälsade och aflägsnade sig åter till andra värf, som kunde taga hans tid i anspråk.

Kap. XXIII.

Falska prästbetyg.

Chefen å detektiva afdelningen kom ganska tidigt. Man var visserligen van att han gjorde ett besök vid »olika tider och tillfällen», som det ofta heter i rapporter, men man hade icke väntat honom nu efter det ansträngande arbetet med allt möjligt dagen förut.

En öfverkonstapel, som suttit och sett igenom några anteckningar, reste sig och hälsade.

— Är det något särskildt i dag? frågade den inträdande genast.

— Så vidt jag vet intet annat än hvad stadsfiskalen redan känner. Men jag vill påpeka förhållandet med de falska prästbetygen.

— Är det inte slut med dem ännu.

— Nej, det är tvärtom värre än förut, hvar och hvar-annan vi få tag i, så gå de under falska namn, och när vi så skola undersöka ha de ändå rätta prästbetyg, hvars riktighet ingen pastor loci, eller hvad det heter, förnekar.

Chefen tog sig en funderare och utbrast:

— Det är ju icke länge, sedan vi togo i tu med det ofoget. Är det nu åter något särskildt?

— Ja, vi ha nu fått tag i en för mordbrand och tre resor stöld straffad f. d. handlande, som här i staden bedrifvit lump-handel och hvars hustru har magasin, där han utom allt annat försäljer öl. Karlen har förskaffat sig handelsrättigheter på ett ofläckadt betyg, å hvilket icke finnes något nämnt om vanfnejd.

— Hvad har han nu gjort?

— Jo, vi voro ute på spaning och funno i hans lumpbod en del saker, som vi kände igen såsom stulna från öfverstinnan B., grosshandlanden J. vid Skeppsbron och sjökaptén Uller. Det var gammalt och dyrbart silfver, af bästa beskaffenhet. Vi förhörde honom, och han påstod, att han köpt alltsammans i god tro. Vi ansatte honom närmare, då en kamrat tyckte sig känna igen honom, och så kröp det fram att han vore den f. d. straffånge, vi misstänkt honom vara, och att han olagligen idkade handel och skaffat sig rättigheter genom företeende af prästbetyg, som talade om god frejd, hvilken han ingalunda hade.

— Kanske ni fått veta, hvar han skaffat sig frejdebetyg?

— Stadsfiskalen vet ju den där »göteborgarens» cigarrbutik vid Norrtäljegatan.

— Vi skola göra ett slut på den affären.

Chefen skyndade ut och gick öfver mellangången i polis-
huset, där han i ett rum tillkallade ett par detektivkonstaplar,
åt hvilka han gaf sina order.

— En af er har varit där förut, det var visst Wand, eller hur?

— Jo, herr stadsfiskal.

— Kom nu ihåg, att ni icke lägga fingrarna emellan! Den där affären skola vi stoppa, den har redan hjälpt för många brottslingar och vållat oss för mycket besvär och tids-
spillan.

— Skall ske, stadsfiskal.

— Tag hit både karlen och fruntimret, som ha affären, och så tag med er så många prästbetyg och frejdebevis de ha liggande. Ställ om, att butiken stänges åtminstone för tillfället!

Konstaplarna visste nogsamt, hvart de skulle gå; de hade varit där så många gånger förut, men då blott för att inhämta upplysningar eller konstatera fakta. På vägen samtalade de om en annons, hvilken ofta förekommit i ett par morgontidningar, och bland alla som icke kände till hufvudstadens

förbrytarevärld och de mystiska existenserna och den dubbel-
tillvaro, många lefva, kunde framkalla förvåning. Den bru-
kade lyda:

“Prästbetyg.

I dag klockan åtta till half tio säljas eller bortauktioneras till högstbjudande felfria prästbetyg. De, som pantsatt dem, kunna före klockan sju få återlösa desamma. Upprop sker kl. 8₁₅ e. m. Obs! Förfallna panter!

Den lokal, i hvilken denna egendomliga affär bedrefs, var ett litet kyffe till cigarrbutik, för hvars enda fönster fanns en röd gardin. Innanför den så kallade butiken fanns ett ändå mindre mörkrum utan fönster. Cigarraffären hade från början innehafts af ett bedagadt, ogift fruntimmer, som varit med om åtskilligt här i lifvet, men affären hade först fått riktig fart sedan en äfventyrlig herre vid namn Carl Brun kommit hit från Göteborg och tagit hand om densamma.

I rikets andra stad hade han varit med om »mångt och mycket», och han var känd för sina beryktade processer och sitt bråk med polisen. Han hade alltså, som man säger, erfarenheten inne.

Det var han, som kommit på den fina idén med att bortauktionera frejdebetyg. Många stackars satar, som gingo och svulto, men ännu voro för hederliga att stjåla, läste hans annonser om auktioner å prästbetyg, och så förstodo de, att man på det stället också kunde afyttra dylika.

På det sättet samlade han högar af felfria betyg, å hvilka icke förekom något om förlust af medborgerligt förtroende på längre eller kortare tid, betyg som icke talade om någon aftjänt bestraffning för brott med åtföljande vanfrejd.

Här kommo personer in med sina betyg och belånade dem. I själfva verket fingo de blott några ören, litet snus eller cigarretter, men de undertecknade förbindelser, enligt hvilka de inom en månad skulle återlösa dem med flera kronor. De lyckades aldrig skaffa ihop dessa kronor, och sedan bortauktionerades betygen. Det vill säga de samlades på hög och lågo där till salu för den kund, som var högstbjudande.

Och här kommo kunder från alla håll, och affären blomstrade upp. Det var personer, som dömts för brott i Stockholm eller landsorten och som fått fläckar på sina betyg. De visste nu vägen. De behöfde icke längre genom ett arbetsamt och klanderfritt lefverne försona, hvad de förut brutit. Det gick lättare att i Bruns cigarrbutik för en tia köpa sig ett sådant där papper och antaga det namn, som stod å det samma.

Man kan förstå, hvilken oreda däraf skulle uppkomma. Brottslingärna gifvo sig åter ut på äfventyr och föröfvade nya brott i åtskilliga delar af landsorten. Det blef emellertid svårt att identifiera dem, när de uppträdde under falska namn. Signalementen i Polisunderrättelser och de, som kommo från dektiva polisen i Stockholm stämde väl, men de anhållne för-

nekade, att de förut varit straffade eller voro identiska med de personer man framhöll. Till yttermera visso kunde de ju med sina prästbetyg, som de buro i fickan, styrka hvilka de voro.

Hvad skulle i så fall landsortspolisen göra?

I många fall visade den sig ganska villrådig och släppte åtskilliga gökar, hvilka den sedan med största ansträngningar måste spana efter.

Men det var ännu en annan sak. Det är i flera fall bevisadt, att personer gått åstad och gift sig på dessa köpta prästbetyg, och det har händt flera fall af tvegifte, som kunnat ske därigenom, att mannen uppträdde under falskt namn och företett ett af de Brunska prästbetygen, å hvilket stod »till äktenskap ledig».

Det var till denna alldeles unika affär, de båda detektiverna nu styrde sina steg.

Å den smala och krokiga gatan rådde nu tystnad. Sällan körde något åkdon denna väg, och de, som färdades till fots, gingo helst andra vägar. Det var just ingen plats för en cigarraffär, och det var väl också därför som innehafvaren af denna måst tillgripa andra utvägar, så att cigarraffären blott blef en binäring.

Här och där i husen stodo fönstren öppna, och fruntimmersansikten, pussiga och uppsvällda af öl och brännvin, stucko ut. Kvinnorna försökte med sina hesa stämmor tala med hvarandra, men när de föga lyckades i dessa försök, blefvo de ilskna och öfveröste hvarandra med ovett. Halfvuxna pojkar och sluskiga karlar, som uppehöll sig å gatan eller drucko öl i portarna, uppmuntrade dem genom mystiska tillrop.

— Tyst, ropade plötsligt en kvinna. Här komma bylingar.

Några hufvuden drogos tillbaka. Men en af kvinnorna kunde ej styra sin nyfikenhet och sedan hon tagit en öfverblick öfver gatan ropade hon:

— Nej, akta dej för den, den tycker jag det är synd om. Det är ju bara däckare, och dem ä' bara farliga för folk som

stjäl. Dem behöfver åtminstone inte jag vara rädd för. Sällan träffar man tillsammans med folk, som ha något att bli af med. Människan skrek ju, som om det varit byrågubbar.

Det rådde sannerligen icke heller någon trängsel i cigarrbutiken. Där fanns en berusad kvinna, som ville köpa snus på kredit och grälade, när man icke ville betro henne sådan, och en lång, glåmig yngling hängde öfver disken, bolmande på en stinkande cigarett.

Kvinnan aflägsnade sig muttrande och svärjande, när de båda detektiverna inträdde. Den rökande ynglingen fick också en plötslig brådska.

Cigarrhandlaren gjorde en ful grimas och mumlade:

— Dåligt handsöl i dag.

— Nå, hur gå affärerna nu för tiden? inföll Wand.

— Det är ingenting, dåliga tider, allting är dyrt, det enda, som hålles vid samma pris, är brännvinet.

— Stiger priset på prästbetygen också?

— Sällan, det är dålig affär, och jag får väl snart slå igen butiken.

— Åtminstone får ni göra det nu för några timmar, ty vi önska, att ni och er fästmö följa med till kontoret.

— Hvad är det nu då, antastar man en hederlig och oförvitlig borgare i Stockholms stad.

— Ja, inte vilja vi se det borgarebrevet. Men tag med er edra andra intressanta papper och följ oss. Vi vilja blott ha några upplysningar.

— Dem kan jag lämna här.

— Ni kan väl förstå, att vi komma på chefens order, och då är det alltså allvar. Slå igen butiken så länge!

— Hvem ersätter mig för förlusten?

— Troligen ingen.

— Men för hin, säg då, hvad jag gjort, och hvarför jag måste följa med?

— Vi vilja ha litet reda på era prästbetygsaffärer.

— Jaså, är det allt?

— Möjligen för tillfället.

Den lille cigarrhandlaren sträckte ut armarna och slog

händerna i hop. Han visade sig vara af ett ganska lifligt temperament, den gode mannen. Han gaf till ett nervöst skratt och utbrast:

— Ni kommersa ju själf med prästbetyg!

— Vi?

— Ja, just ni, själfva den detektiva polisen i egen hög person.

— Vi ha inte tid att höra på era lögner. Gör er nu i ordning att komma med.

— Nå, nå. Hör nu på bara.

— Skynda er!

— Jag vill naturligtvis inte säga, att polisen liksom jag tar betalning för gjorda tjänster. Men jag vill blott tala om, hur rysligt lätt det är att skaffa prästbetyg just hos er, nota bene om det nu är något bevändt med frejden. Jag kan tala om ett sådant exempel. Här var en dag en man och kursade till mig sitt betyg. Dagen därpå kom han igen och frågade om jag ville köpa ett till.

— Ni kan väl inte ha mer än det ni sålt? frågade jag.

Han såg illmarig och full af hin ut, och så sa' han:

— Jag skall gå ner till detektiva polisen och skaffa mig ett till.

Jag trodde förstås, att den tusan skojade med mig och sade:

— Gör det, och jag köper varan. Hvem tror ni inte dagen därpå kom in och viftade med ett spritt språngande gendobelt papper om inte han.

— Hit med mässingen, ropade han, och svängde betyget.

— Hur han så fort kunnat få det? Jo, det var den enklaste saken. Han berättade nämligen därom:

— Jag gick bara ner till polisen och omtalade, att mitt prästbetyg på obekant sätt bortkommit, det var förstås det som såldes här — och så fick jag ett intyg på, att jag förlorat det, så var bara att springa till roteman och prästen, och så skref dom ut det här.

— Kallade han det för bara? Att springa på så många ställen var väl mödosamt nog?

— Asch, han förspillde ändå inte någon dyrbar tid med det. Han hade inte arbetat ändå.

Under detta samtal hade ett medelålders, svartklädt fruntimmer kommit in i butiken, där hon började ordna med åtskilliga cigarrlådor. Det var Bruns fästekvinna.

Hon blef nu äfven uppmanad att följa med.

— Inte behöfver man anlita stadsbud, inföll Brun skämtande, då han i ett papper slog in den cigarrlåda, i hvilken han hade de köpta prästbetygen förvarade.

Han tog den därpå under armen och följde med polismännen.

* * *

Å polisstationen voro alla kommissarierna upptagna med förhör, som pågingo i olika rum. Det var en mödosam dag äfven för dem.

Chefen själf fortsatte med att förhöra den s. k. majestätsförbrytaren, och hvarje hans ord upptogs noggrannt till protokollet. Han befanns långt ifrån vara så farlig, som man i början förmodat. Man hade ju kunnat tänka att det vore en exalterad eller på något sätt sinnesrubbad person, som med blod skrifvit brevet till konungen.

Mannen, som på framställda frågor, om hvem han vore, hade uppgifvit fullständigt namn, födelseår och hemvist, berättade om sina föräldrar, om sin uppväxt med mera och befanns vara en trettioårig handverkare.

Han såg nu synnerligen förkrossad ut, då han berättade om sin gärning.

— Hur kunde ni falla på en sådan tokig idé.

— Jag hade inga pengar, och jag skulle ju gifta mig och sätta bo. Därför skref jag — — —

— Nog har man hört talas om, att folk skrifver bref till kungen, när de inte ha några pengar, men de skrifva inte på det viset.

— Hur uppstod hos er allra först tanken att göra så?

Den häktade funderade och strök sig öfver pannan.

— Jag har tänkt så länge och funderat på, hvarifrån

jag skulle få pengar, att jag icke längre minnes, hvilka tankar jag hade. Jag funderade på många olika sätt hit och dit.

— Arbetade ni under tiden?

— Nej, det var nog det som var olyckan; jag hade fått så för mig, att jag på något sätt skulle få en stor summa pengar, att jag bara grubblade därpå, och under tiden kunde jag icke arbeta.

— Jag vill nu, inföll chefen, och hans stämman blef hård och allvarlig, ha ett bestämdt och korrekt svar på frågan: Hvad var det, som gaf er tanken att på detta sätt skrifva till konungen?

— Jag kan icke säga det. Jag hade just då läst i några tidningar om personer, som skrivit prejeribref och lyckats få pengar, kanske var det detta, som gjorde, att jag kom på den olyckliga idén.

— Hur fick ni tanken att skrifva med blod?

— Jag kan icke säga det. Först skref jag ett bref med bläck.

— Med precis samma innehåll.

— Ja, så vidt jag minnes.

— Nå, men det här brefvet, som ni skrivit med ert blod?

— Jag tyckte att det första icke skulle göra nog stor effekt, och därför skref jag det senare.

— Hur tog ni blodet?

— Jag skar med en pennknif här i vänstra handen, och så doppade jag i blodet och skref. Nu kommer jag i håg att jag visst en gång som gosse läst någon gammal bok om en person, som skar sig och skref med blod, och det var väl den tanken som kom för mig.

— Nu komma vi till det som är mera allvarligt. I brefvet hotar ni hans majestät konungen.

— Herr stadsfiskal, jag bedyrar att jag aldrig tänkt begå något sådant brott, som jag skrivit om. Jag bara skref för att få pengar, och jag var till sist så öfvertygad, att jag trodde mig säker om dem.

— Ni har i alla fall hotat, och vet ni, hvad straff det innebär.

- Jag förstår det inte.
- Har ni haft någon medbrottsling?
- Nej.
- Har någon gifvit er råd och visat hur ni skulle handla?
- Ingen alls. Det kom för mig.
- Nå, har ni talat med någon om denna er plan, om afsikten att på dylikt sätt skrämma er till pengar?
- Jag har inte talt med någon. Jag vågade inte ens läsa igenom brevet, sedan jag skrifvit det.
- Hvem har då funderat ut sättet på hvilket brevet skulle lämnas och emottagas där i viadukten.
- Jag ensam. Ingen annan kände till det.
- Fången såg omkring sig och observerade polismännens miner, hvarpå han tillade:
- Ja, med undantag af polisen, förstås.
- Vidhåller ni alltså era uppgifter, att det icke varit er afsikt att skada konungen.
- Nej, vid gud, om det varit.
- Och ni vidhåller uppgiften att det icke varit meningen att utföra den i brevet uttalade hotelsen.
- Ja, det var bara tomma ord, som jag ingenting menade med. Jag får nu bittert ångra att jag gick så hufvudlöst tillväga.
- Det har ni nog orsak till, inföll chefen strängt, hvarpå han en stund betraktade de skrifvande polismännen.
- Hvarför behöfde ni vid anhållandet sätta er till våldsam motstånd. Ni har till och med misshandlat en polis-konstapel. Om ni nu än till följd af dumhet, öfverspändhet och, som ni säger, dålig ekonomi i förtviflan skrifvit ett dylikt bref, hvarför behöfde ni slå polisen. Var det kanske också öfverspändhet? Berodde det också på romanläsning eller hur?
- Det hörde till samma sak.
- Hvad menar ni?
- Jag blef naturligtvis förargad öfver att man kom och

tog mig. just som jag själf lyckligen fått ett bref, i hvilket jag trodde lågo de pengar, som jag åtrådde.

— Var det inte därför, att ni då insåg hela vidden af ert brott?

— Jag tänkte icke så mycket på det då. Där kom ju så mycket folk, och jag hoppades kunna draga mig undan.

Förhöret fortsattes ytterligare, och hvarje ord upptecknades noggrannt till protokollet. Ofvanstående är emellertid det hufvudsakliga om detta förhör, angående en affär, som på sin tid väckte så stor uppståndelse i hufvudstaden. Man hade hört något, och alla möjliga rykten kommo i omlopp. Det talades om attentat, och att konungen skulle vara farligt sjuk. Det talades om anarkister och nihilister och allt möjligt; de mest orimliga saker troddes också.

Man ögnade i tidningarna i hopp att få något slags bekräftelse, men tidningarna sade rätt och slätt ingenting, emedan de ingenting fingo veta mera, än att uppträde ägt rum å Mästersamuelsgatan.

Och ju mindre tidningarna hade att säga, ju mera förstorades ryktet, och fantasien hade fritt spelrum.

Man utmålade en förfärlig utländsk anarkist, som kommit hit för att begå konungamord och därför blifvit häktad. Och då var den omtalade fången blott en fattig, stackars skräddare, som, därför att han hade mindre pengar än folk i allmänhet ha, grubblade så att det gått rundt i hans arma hufvud. Fantasien utmålade fången som en ryslig bof, hvilken höll på att slå ihjäl all polis och rifva ner fängelset, och då var denne i stället bara en beskedlig och enfaldig skräddare, som djupt ångrade sin dumhet, där han satt i cellen och fällde tårar.

Kap. XXIV.

En rymning.

pökeriet i Katarina kyrka och den lustiga upplösningen på det hemska drama, som folket i fantasien uppgjort, var några dagar föremål för allmänhetens samtal.

Den, som tillställt detta, hade dock icke själf någon aning om, hvilken uppmärksamhet hon väckt. Hon hade helt annat att tänka på. Från Katarina vaktkontor hade hon förts till detektiva stationen. Man ville vara säker på henne och veta, huruvida hon talat sanning. Innan hon kom dit hade Katarinapolisen emellertid på telefon underrättat den jourhavvande öfverkonstapeln, så att denne fullkomligt hade situationen klar angående uppträdet vid kyrkan.

Då hon åtföljd af en konstapel kom in, hälsade detektiven henne också genast med:

— Är ni nu här igen, olycksfågel?

Hon var nu inte vidare så rädd för polisen, som hon förut varit och svarade:

— Olycksfågel! Ja, det var just rätta ordet på en så olycklig människa som jag.

— Hå hå! Sakta i backarna!

— När man skuffar mig hit och skuffar mig dit. Hvar får jag till sist vara?

— Du skulle gå hem och sköta dig.

— Hemma vågar jag inte vara och får inte vara för

elaka människor, och så tar dom mig för att jag suttit i kyrkan och sofvit. Är de' religion. Dom tog mig för ett spöke, och så tog dom mig hit. Man kan bli yr i hufvudet för mindre.

— Ni tycks också vara ganska yr i hufvudet efter allt festandet med de där sedlarna.

— Är de' kanske att undra på de'? Jag begriper inte, hvarför jag ej redan förlorat det lilla förstånd, som kan finnas i en sådan hönshjärna som min.

— Ja, inte ser det ut som om mycket vore kvar, när ni kan ge er till att nattetid spela apa i ett kyrkfönster och hålla på att skrämma en half församling från vettet.

— Polisen me', för jag tror den blef mest rädd.

Hon fann situationen för tillfället ganska kostlig och kunde icke underlåta att vid tanken därpå fnissa.

Den förhörande satte på sig hela sin värdighet och såg förgrymmad ut.

— Kom ihåg att det är allvarsamma saker här gäller.

— Bevars, jag har väl inte tagit kyrkan heller.

— Begriper ni inte, att ni ännu står under åtal för brott, begriper ni inte att er sak blir förvärrad genom detta, och att ni därför är en mycket misstänkt person.

Han gaf en konstapel order att hämta några papper, som han därefter hastigt genombläddrade. Han gjorde därpå några anteckningar som tillägg. Efter att ha funderat en stund sade han till Elin att hon finge aflägsna sig.

— Ni får gå för i dag, men akta er, att vi inte en annan gång få föra upp er till Trädgårdsgatan.

Polismannen ställde sig efter dessa ord bredbent och själfbelåten på golfvet, han trodde antagligen, att han med de senaste orden injagat en hälsosam skräck hos flickan. Och då begrep denna i själlfva verket icke ett ord af hvad han yttrat.

— Trädgårdsgatan, den är väl inte farligare den än andra gator, kan jag tro, mumlade hon vid utgåendet.

Det är ett något oegentligt namn den lilla fula gränden midt emot Börskaféet sedan många år burit. Den heter näm-

ligen Trädgårdsgatan, och då finnes det vid denna gata, icke ett träd, eller en buske, icke det minsta som leder tanken på trädgård. Den enda grönska, som finns, är mögeln och svampen på grändens väggar.

Hela gatan är mörk och dyster och företer en egenömlig anblick i jämförelse med många andra gränder, som en gång varit stora gator i det gamla Stockholm. Där springa barn och leka, där ligga små parflar och kräla omkring och utbilda sig till »rännstensungar», som uttrycket lyder.

Där höres också stöj och rop, det är något till lif åtminstone.

I Trädgårdsgatan är det något helt annorlunda. Mödrar, som äro tvungna att bo vid denna, våga icke släppa ut sina barn af fruktan för, att de skola komma hem med ett helt förråd af fula ord och svördomar.

Den gatan har en ingång, men där finnes icke någon utgång, och därför hör man aldrig där vagnar skramla.

Men det finnes vid gatan ett ämbetsverk, som subordinerar under Stockholms stad, och detta gör att vissa dagar och timmar ett lefverne höres på gatan, som kan göra en bedöfvad. Här finnes nämligen den så kallade »byrån». Man vill icke gärna använda något annat uttryck. Till och med de, som äro ganska förhärdade, rygga tillbaka för det hemska ordet besiktningsbyrån, besiktning, där det icke gäller djur utan människor.

Det gäller här icke att med stämpel sätta märke på djur utan att för lifvet bränna in märken i människors ömtåliga skinn.

Hit komma hypereleganta, sminkade damer med svajiga kappor och väldiga plymer. De försöka nog taga på sig en säker och stadig hållning; de röda läpparna le och visa hvita tänder, och ögonen med de svärtade ögonbrynen blicka utmanande, men benen darra dock och skälfa, när de sköna synderskorna gå upp för den smutsiga trappan.

Vid ingången sitter en gammal gumma och utbjuder apelsiner, äpplen och nötter. Hon har privilegium på att

sitta här, ty äfven hon har i unga dagar tillhört det lätta garde, som här paraderar.

Här passerar lasten i dyrbara kläder och lasten i trasor, här komma damer, som ha egna våningar och många beskyddare, och hit komma grändernas lump och skarn. Somliga åka hit i hyrkuskekipage, andra dragas och släpas af polisen. Och högt öfver hela eländet sitter Stockholms högvärdiga konsistorium. Gubbarna kika och kika, deras kinder bli heta, och de tänka på en ungdom som farit, och så erinna de sig plötsligt, att ålderdomen kommit.

Då slå de sig förfärade för sina bröst och fälla tårar öfver osedligheten i Stockholm, men de glömma att söka någon praktisk bot mot denna.

Det hade icke dröjt många minuter efter det Elin släpptes ut från »detektiven», förrän hon åter var anhållen. Den traktpolis, som fört henne till Myntgatan, hade sttit inne å det midt emot belägna kaféet. När han såg, att hon så fort blef släppt, följde han efter henne. Ehuru han icke vidare hade med henne att skaffa, gjorde dumhet och elakhet att han förföljde. Det finnes, tyvärr, inom poliskåren dylika individer, som äro besjälade af en verklig rofdjursdrift, som gör, att de måste, till hvad pris som helst, ha tag i något offer.

Detta uniformerade rofdjur kände sig harmsen öfver, att flickan så fort släpptes, när han hade haft så mycket att göra med att taga emot instruktion och följa henne på vägen. Nu ville han åter ha henne fast och följde därför efter uppför Storkyrkobrinken.

Vid hörnet af Västerlånggatan tog han henne ganska omildt vid axeln.

— Hvart skall det bära hän nu?

— Jag ämnar gå hvart jag vill.

— Ah, nej! Det blir nog stopp med den trafiken.

— Får jag inte gå i fred? Ni har väl inte mer att göra med mig?

— Ja så, du trotsar, slyna!

Flickan gick sin väg framåt Västerlånggatan, under det en del personer, som åsett det lilla uppträdet, blickade efter

henne. Poliskonstapeln fick emellertid i detsamma syn på en civil person, som kom fram ur Stora Gråmunkegränd. Denne var en vid besiktningsbyrån anställd polis, af det slag, som man vanligen kallar sedlighetspolisen.

— Hålla, Persson, ropade konstapeln. Du skall taga den där jäntan, hon är en af dem, som går omkring och smyger.

Den så kallade sedlighetspolisen var allt för villig att genast lystra härtill. Han fick i en hast beskrifning, på hvilken kvinna konstapeln menat, och smög sig därpå efter henne, till dess hon kom till Tyska brinken. Hon blef genast antastad af denne sedlighetens väktare. Hon var visserligen van nu att dragas af polis från det ena stället till det andra, men detta sista var dock det värsta.

Karlen hade råa fasoner och stank som om han varit ruttan, och det råa språk, han använde, kan ej mera än antydvas.

— Hvarför får jag inte gå i fred? Hvad vill man mig nu? ropade flickan.

Efter en del råheter och svordomar förklarade sedlighetens väktare, att hon skulle upp på byrån vid Trädgårdsgatan.

Namnet på gatan hade hon visserligen ej förut hört, men byrån hade hon hört talas om, och hon visste väl, hvad som därmed menades. Först blef hon så häpen, att hon utbrast:

— Hvad har jag där att göra?

Därpå stod hela vidden af hennes olycka framför henne. Men hvad tjänade det till att spjärna emot, hvad kunde hon väl göra?

Hon hade ingen, som kunde rädda henne. Hellre hade hon nu velat sitta på samma ställe som modern och straffas än att behandlas på sådant sätt.

Hon följde ehuru motvilligt med den civilklädde polis-mannen öfver Stortorget och kom till den beskrifna gränden. Där uppehöll sig just då en del af grändernas hetärer, som samtalade med hesa stämmor.

De gåfvo till ett gapskratt, och en af dem pekade på Elin.

— Nej, se här ha vi en till. Ju längre uppåt dagen, ju treffligare folk.

Elin stannade, oaktadt hennes följeslagare gaf henne en hård knuff. Den lilla energi hon ännu hade kvar uppreste sig, hon stampade i gatan och ropade:

— För mig tillbaka, hvart som helst. Hit in får ni mig inte.

— Jo, den där hon har gry i sig, ropade en, så var det också en gång med mig, när jag kom första gången.

— Gå, människa, annars blir ni olycklig.

— Ni har inte med mig att göra!

— Vill ni inte!

Konstapeln tog ett hårdt tag om hennes nacke och försökte föra henne framför sig.

Hon böjde sig och gaf till ett rop af smärta, men framåt gick hon icke.

De fallna kvinnorna började intressera sig för detta skådespel. En, som vågade trotsa polisen. Själfva hade de tålmodigt i alla sina dagar lydt den allsmäktiga polisens befallningar och hade krupit som synderskor i stoftet för densamma.

Nu kom en af dem så långt i djärfhet, att hon vågade tillropa polisen:

— Stryp då inte människan! Så ni handterar stackarn!

— Tig, din apa!

Scenen förändrades emellertid plötsligt, och den viktige sedlighetspolisen skulle snart finna, att äfven han fick sin öfverman.

Innan någon hunnit observera hvarifrån, kom en person störtande mot konstapeln.

Anfallet skedde så häftigt, att denne icke hann se sig omkring och kunde icke få klart för sig, hvem den anfallande vore. Att det var en stark och vig karl fick han emellertid ganska kännbar kunskap om. Denne dängde honom i de gamla murarna, slog hans ben mot trapporna till byrån, då

han icke ville följa med dit in, och därpå kastade han honom handlöst i stentrapporna och drog dörrarna igen.

Lika skyndsamt högg han tag i den förskrämda flickan, som tydligen blott hade en dunkel aning, om hvad som passerade, lyfte henne upp i en droska, som stod väntande, och befallde kusken köra i väg.

— Jag är upptagen, inföll denne.

— Kör karl, det blir bra betalning.

Kanske det var löftet om den goda betalningen, som lockade, kanske det åter var rädsla för den starke karlen; nog af, kusken körde hastigt i väg i den antydda riktningen ner mot Skeppsbron. Han tyckte nog att det var synd om konstapeln, med hvilken den åkande så fort borstat de gamla murarna i Trädgårdsgatan.

Den slagne låg en stund, innan han egentligen fått klart för sig, om han skulle resa sig eller ligga kvar. Angreppet hade skett så häftigt och våldsamt, och så hade han inte ens en aning om hvarifrån det kom.

Kvinnorna vågade äntligen skratta öfver hans ömkliga figur, när han reste sig och kliade sig på olika delar af kroppen.

— Var det någon, som kände karlen?

— Nej, då, ljudet i korus!

— Såg ni, hvarifrån han kom?

— Nej, då, men han kom, nog antingen från skyn däruppe eller —

— Nå.

— Eller från börskaféet. Han hade väl varit där inne och druckit en konjak, eftersom han var så stark af sig. Se, där inne sitta ibland dom jäkla gubbarna och kisa på oss flickor, när vi ska' gå hit.

— Var han gubbe, inföll en annan, unga, vackra stiliga karl'n, jag skulle bara önska, att någon sådan komme och sloges för mig.

— Hå hå, ja, och befriade dig. Herre je, när jag tänker rätt på't är det här precis som en hel roman.

Den uniformerade poliskonstapel, som förföljt flickan,

var just icke omtyckt af de ordentliga kamraterna, och han fick också sin egen historia, som gjorde, att han inom kåren blef hjärtligt afskydd.

Först stämdes han af en kvinna med yrkande om barn-uppfostringsbidrag. På grund af att half bevisning förebragts blef han ålagd edgång, och då ställde han sig så enfaldig, att prästen icke kunde gifva honom intyg om, att han hade god kristendom och kunskap om edens vikt. Det sista intyget lydde på att han vore så enfaldig, att han icke på ett helt år kunnat lära sig »fader vår».

Detta lärde han sig sedermera, men då i fängelset. Där fick han intyg af fängelsepredikanten om att han ändtligen lärt sig bönen. Han hade nämligen först afskedats för en del öfvergrepp och sedan häktats för en mängd bedrägeribrott mot andra polismän, sina kamrater.

Men i fängelset räckte hans kristendomskunskap så mycket till, att han fick svära sig fri i målet om uppfostran åt ett litet barn.

För det andra blef han straffad.

Kap. XXV.

Fruentimmersaffärer.

Det finnes en del specialister bland de gamla spanarne inom hufvudstadens detektiva poliskår, och det gäller just för befälet att hålla reda på, åt hvilket håll denna specialitet ligger, så att de kunna användas på rätt plats. Sålunda kan en ha en särskild förmåga att uppspana tjufligor af pojkar och förmå dessa att bekänna på hvarandra, en annan har de ruskiga hotellen till sitt specialområde, medan en tredje kan ha en särskild talang att tala med fruentimmer. Så finnas också de, som ha reda på prejäreligor och deras tillhåll, och de, som anses lämpliga att hålla utkik efter bondfångare. I synnerhet dessa ha ett svårt arbete, de måste känna till förbrytarnes vanor och skola kunna förstå deras råa språk och framför allt behöfva de vara starka och kvicka i vändningarna, så att de icke blifva öfverrumplade.

Och alltid måste de vara beredda att taga ett nappatag med de mest svårhandterliga af »samhällets frihetsbröder». Det duger sannerligen icke att vara hjärtnupen eller stå handfallen, när man kommer i lag med dessa, som alltid äro beredda att använda knytnäfvar eller knif.

En annan detektiv kan ha andra anlag och en viss talang, då det gäller att uträtta ett uppdrag i delikata affärer; det finnes många sådana, där polismän behöfva utveckla all möjlig fintlighet för att icke komma till korta inför ett ganska svårt uppdrag.

Det händer ofta, att detektiverna måste anstränga sig och spana och utreda saker, så att dessa ligga tydliga och klara, men så i sista stund blir det ändå icke något af. Ett brott är anmäldt och utredningen är färdig, men i sista stund kan målsägaren nedlägga sin talan.

Det skall bredas en tystnadens slöja öfver det hela, det skall icke blifva något mål af vid rådhusrätten, och affären kommer icke att refereras i tidningarna.

Af alltsammans, af alla ansträngningarna har blott blifvit det, att polisen fått litet mera erfarenhet om egendomliga stockholmsförhållanden och om hemlifvets tragedier.

— Hvarför har ni då gjort anmälan? Hvarför har ni vållat oss allt detta onödiga arbete? kan någon af befälet fråga, då målsägaren förklarar, att han återtager sin angivelse och ej vidare vill fullfölja målet.

— Det är synd om människan, blir ofta svaret.

— Dylikt kunde ni tänkt på förut, så hade vi icke behöft ha allt detta arbete.

Liknande är förhållandet ofta med affärsmän. En kassör eller inkasserare anmäles för förskingringsbrott. Polisen tager mycket högtidligt mot anmälan, och det blir sedan ett arbete med förhör och granskning af böcker och verifikationer. Så får man tag i den uppgifne brottslingen, men då kommer målsägaren åter och vill ej föra någon talan. Han tycker det är synd om den angifne, han vill låta nåd gå för rätt. Den angifne har ibland familj att försörja, ibland är han sina föräldrars enda stöd, och så talas ofta om att hans framtid ej skall förstöras.

Då det icke föreligger stöld eller förfalskning, där allmänne åklagaren på grund af angivelse måste föra talan, kunna dylika affärer nedtystas, men polismannen, som ledt förhöret, kan dock ej underlåta att infalla:

— Det där kunde ju grosshandlaren tagit i betraktande förut o. s. v.

Svaret blir merendels:

— Ja, men jag visste inte huru stort belopp, som var borta. Jag ville ha en utredning.

Så har polisen fått göra denna utredning, som icke resulterar i någonting, under det den är så mycket upptagen med att spana efter stora och små brott af olika slag.

Det har också händt i mera än ett fall, att en angifvelse gjorts bara af hämd. Det har till exempel kunnat vara kampen om kvinnogunst, som förmått en person att göra en anmälan, hvilken sedan vid bättre eftertanke återtagits.

En natt hade Wand varit ute på en längre expedition och kom in å stationen, trött efter alla ansträngningarna.

»Anmälaaren», som hade vakten, hade just slutat sitt arbete och lade ifrån sig ett ark.

— Hur kan man må i dag?

— Trött ungefär som en gammal hund.

— Annars mår man bra?

— Så godt man kan. Hur långt ha' ni kommit med Rosén?

— Bevisningen räcker inte till. Folk pratar nog en del och drager slutsatser och gissar om allt möjligt, men så snart man vill ha bestämda uppgifter och talar om att de som vittnen skola höras på ed, då är det täfft. Då vet dom inte längre, hvad dom förut sagt.

— Jo jo, känner till det. Jag har haft med den förbaskade Russellskan att göra.

— Jag hörde, att hon nu var i farten igen.

— Kan man tänka sig en sådan en? Hon skulle ha smörj, så mycket man orkade ge henne. Det är alltihop.

— Har hon varit ute och föröfvat bedrägerier igen.

— Jag tycker det är bedrägeri nog, åtminstone mot Russell, som är så beskedlig af sig.

— Älskare, som vanligt, kan jag tänka!

— Jo, jo, en student, som icke är annat, och som de klagade öfver på hotellet, där han bott, att han dragit dit ohyra.

— Smaken är så olika.

— Och då är väl hennes »man» i jämförelse med både henne och odågan till student ett snille. Han har den finaste agenturaffär, som troligen finnes i Sverige. Han har ett luxu-

öst inredt kontor med många biträden, och millioner gå årligen genom hans händer. Han har inredt ett af de finaste hem i Stockholm, och som han är konstvän har han en betydande samling af berömda målares och bildhuggares konstalster.

— Och hon trifves icke, naturligtvis.

— Nej, och ändå är Russell så tokig, att han skulle vilja bära henne på sina händer. Den senaste historien är bästa beviset om, huru det går med omaka par.

— När en piga skall bli grosshandlarfru, menar du väl.

— Ja, hade du suttit här och tagit mot anmälningarna i förra veckan, hade du vetat, hvad det gällde. Nu kan du emellertid få höra.

— Hon reste ju till Köpenhamn.

— Men först hade hon ett styft arbete. Russell hade

farit till mellersta Tyskland, ner till de stora grufdistrikten, för att göra vidtomfattande affärer, och under tiden hade frun flitiga besök af sin älskare. De pantsatte silfver- och guld-pjeser och sålde under hans frånvaro möblerna och alla konstskatterna. Taflor och skulpturverk gingo till ett värde af 10,000 kronor.

— Och när mannen kom hem var det rent hus.

— Vänta litet, nu skall du få höra på det härligaste i hela historien. Det hade nämligen uppgifvits, att de voro man och hustru, men det upptäcktes, att de icke voro vigda.

— Hva! På de' viset. Stockholmskt också där?

»Anmälaren» tände en cigarr, satte sig bekvämt i bakåtlutad ställning i stolen och tände en cigarr. Därpå började han sjunga:

»Då tänker jag som så

En liten fästmö få.»

— Alltså, fortsatte berättaren, kunde grosshandlaren vidtaga laga åtgärder, och han gjorde det också.

— Han blef naturligtvis alldeles desperat, när han såg boet sköfladt och fågeln bortflugnen.

— Han blef ändå mera, han blef alldeles förbaskad, skall jag tala om. Och jag fick det här uppdraget. Det var till en början meningen, att jag skulle resa till Köpenhamn och hämta henne, men så kom det något annat emellan. Innan jag kommit i väg, hade grosshandlaren åter varit hos chefen.

— Skulle hon inte häktas?

— Hon hade ifrån Köpenhamn skrivit ett ödmjukt och ångerfullt bref, i hvilket hon erkände alltsamman, både att hon stulit sakerna och flytt med en älskare. Hur fan hon nu lade sina ord vet jag icke. Jag vet emellertid, att hon skrivit, med hvilket tåg hon skulle komma tillbaka hit, och jag fick icke göra någon Köpenhamnsresa; det var blott att passa på henne, och å Liljeholmen fick jag tag i både henne och älskaren-studenten och förde dem hit. Sedan dess har det varit många konferenser. Vete katten hur det går, men hon blir nog lös igen.

— Hur är det anmaldt?

— Ja, nu påstår målsägaren, att han gifvit henne äktenskapslöfte och att han anser, att hon haft rättighet att sälja och pantsätta hans tillhörigheter. Han för icke längre någon som helst talan, och kan du tänka dig, flera gånger om dagen skickar han till henne i rannsakningsfängelset mat och blom-mor. Hvad tycks om det?

— Ja, kärlekens vägar äro underliga.

— Hör du, du skulle bestämdt passat till präst eller poet. Men hvad tycker du om, att han förklarar att han, när som helst, vill gifta sig med henne, och att hon har full rätt att använda hans egendom, huru hon behagar.

— Då få vi väl vara med om ett finare bröllop här inne.

— Det händer nog.

— Men i jösse namn, bruden skall väl åtminstone icke då bära krona?

— Jag har hört så mycket obegripligt, så nu skall det inte ens förvåna mig, om hon får något slags dygdepris också.

— Kanske hon blir kronobrud, det är ju inte så värst långt till Storkyrkan.

— Ja, kärleken öfvervinner allting, säger apostelen Paulus.

— Äsch, du har ingen religion, det var ju Petrus.

— Jag kan i alla fall hålla om, att hon blir fri.

— Ja, och sedan blefvo de gifta och fingo lefva lyckligt i många år och fingo så många barn.

— Det lär visst heta så i någon gammal mamsells romaner, men det händer sällan så här i världen. Vi kunde i alla fall haft mindre besvär för den sakens skull, människan hade nog kommit tillbaka hit ändå, när hon gjort af med pengarna.

— Det påminner mycket om fru Pettersson-Mellanhjelm och växelförfalskningarna.

— Ja visst, den lilla tjocka Sjögrenskan med det kortklippta håret, och den andra, som vi fingo tag i. Banken hade anmält växelförfalskningar, och så blef fru Mellanhjelm kallad som målsägarinna, alldenstund man förmodade, att hennes

namn blifvit förfalskad. Men hon vidhöll då, att allt var rätt, och målet fick förfalla. Hon medgaf, att det var hennes namnteckning och fick betala summan, ehuru det skrifna namnet var så olikt hennes namnteckning som tänkas kunde.

— Ja, och så pussades fruntimren till på köpet, så snart de kommo ut i tamburen.

— Sköna flickor! Hm!

— Det var äckligt helt enkelt.

— Du tycker de kunde väntat med det till dess de kommo hem.

— Kvinnorna äro röliga ibland att ha med att göra. I dag ha de hållit förhör med en, som inte vill tala. Inte ett ord har man fått af henne. Det är en hustru Karolina Johansson; hon blef så förargad, när vid visitation i hennes hem en del stulna saker anträffades bakom ett skåp, att hon gaf sig katten på, att hon ej skulle tala ett ord vidare.

— Är det den där på Brännkyrkogatan?

— Ja, det var nog där de togo henne.

— Hon är straffad förut, och jag har en gång haft att göra med henne. Då talade hon mycket bra, i synnerhet när hon skulle försöka ljuga och svänga sig.

— Då få de nog mål i mun.

— Apropos fruntimmer, hur går det med gumman Englund?

— Hon är remitterad till rådhusrätten.

— Den där var då villig att både tala och bekänna, så jag tycker det nästan är synd om henne.

— Vi tyckte förstås strax, att hon svängde sig, men det var nog icke så.

— Men dottern hennes, den måtte vara tokig så det förslår.

— Hon har ju låtit stänga in sig i Katarina kyrka och har ställt till spökeri.

— Ja, men jag tror, hon var värst rädd själf.

Wand funderade ett ögonblick, medan han med ögonen följde den blå röken, som utgick från hans cigarr.

— Det vete hin om det ändå inte var henne, jag i dag såg åka i droska tillsammans med en herre.

— Du observerade väl hur han såg ut?

— Inte ett dugg.

— Och då söka vi just att få tag i den herre, som kört åstad med flickan, ty det är något mystiskt med detta.

— Jag kunde inte se så noga, och jag tänkte inte på att det kunde vara flickan förrän efteråt. Kuskens körde med en sådan fart, att jag tänkte anmäla honom för fortkörning och skulle därför se efter numret, och i detsamma svängde droskan in på Birger Jarlsgatan.

— Fick du kuskens nummer?

— Nej, inte det en gång.

— Det var ganska förargligt, du kunde kanske gjort dig en god affär.

— Ja, det grämer mig nu, när jag hör, hvad du säger.

— Bevars, häng inte läpp för det, bättre tur en annan gång.

— Tur ja, det blir väl att blifva slagen, när man kommer ut och skall taga tjufvar, och att få på huden här för det man icke hinner med allt. Man har då icke heller mer än två ögon, två armar och två ben. Och de räcka knappt till.

— Nej, nej. Man borde nog ha minst tre armar liksom Rosén, den glada galoschen.

— Nå, hur gick det med »Väduren»? Han skulle ju upp i kammaren i dag.

— Han blef naturligtvis fri, det fanskapet. Han gjorde sig så dum och löjlig — han spelade till och med döf — att de icke kunde komma någon vart med honom. Han kom sedan hit in och spelade apa.

— Hvad ville han er här då?

— Först gick han här och stöflade med sina hjulben och pratade en massa smörja. Vi höllo på att köra ut honom, men så kom han ändtligen fram med sitt ärende. Han ville tala med stadsfiskalen, sa' han.

— Jag tycker, att Väduren med sitt dåliga samvete helst borde hålla sig så långt borta som möjligt från stadsfiskalen.

— Nej, han var inte buskablyg, han till och med pockade på detta och putsade sitt långa hår med spott på fingrarna och såg så innerligt inpiskad och full i fasen ut.

— Det går inte an att störa honom nu.

— För all del gubben har tid att vänta, inföll han och satte sig där på stolen vid kaminen. Där var hett af tusan, och jag tänkte, han blir väl snart så varm, att han inte kan sitta där. Men gubben blef kvar, och ju mera rödglödgad den blef, desto mera sken hans dumma anlete af fröjd.

Så kom emellertid ändtligen stadsfiskalen ut och fick se tosingen.

— Hvad vill ni här nu? sade han barskt.

— Var han i det humöret, då gissar jag att »Väduren» hastigt fick sitt ärende uträttadt.

— Jo, något. Han grep stadsfiskalens ena hand och tryckte en smällande kyss på den, ackurat som jag i min barndom såg gamla fattighusgossarna göra på landet, när de fått någonting.

— Kysste han verkligen med sin breda, älskvärda mun?

— Ja, som jag säger; men stadsfiskalen ryckte handen hastigt till sig och torkade den med sin handduk.

— Gubbe, ropade han, hvad menar ni med sådant. Var det kanske er afsikt att bita mig. Ni skulle nog gjort det, om ni kunnat komma till.

— Nej, vars, svarade gubben, jag ville blott tacka för en nådig gåfva, och när jag tackar, så är jag van kyssa på hand. Det är en vana, ända sedan jag var liten.

— Den är allt fullflätad, han.

— Jo, något.

— Ni kan spara in era kyssar för era vänner, jag behöfver dem inte, inföll fiskalen. Och för resten, hvad har ni fått för en gåfva?

Gubbrackaren kliade sig i hufvudet, bockade och skrapade med fötterna.

— Jo, herr stadsfiskal, jag har återfått friheten, och det är den största gåfvan, och det är därför jag tackar så rysligt mycke'.

— Det har ni sannerligen icke orsak att tacka mig för. Hade det berott bara på mig, så kunde ni varit lugn för, att ni inte kommit ut så brådt. Adjö med er. Vi skola nog passa er till en annan gång.

— Ja, si på jækelen; var det inte det jag tänkte, inföll gubben, bugade sig och gick baklänges, leende och förnöjd, viftande med sin skinnmössa till dess han kom till dörren. Så öppnade han dörren och slog den igen med en väldig smäll.

— Den där skulle jag vilja ha tag i en gång.

— Det går nog för sig, men att få honom öfverbevisad och fälld, det blir nog värre.

Kap. XXVI.

I en förbrytares händer.

Den droska, i hvilken Elin kastats upp, rusade framåt gatorna med häftig fart. Flera gånger gjorde poliskonstaplar handrörelser mot kusken, hvilka voro tecken till, att han skulle stanna farten.

Men hvarje gång dylikt hände, uppmanade den person, som tagit droskan i besittning, kusken att blott köra på, han skulle få bra betaldt.

På det sättet rullade droskan i väg genom åtskilliga gator på Östermalm. Den for då sannerligen inga genvägar, ty ibland körde den genom två gator, som gingo parallellt med hvarandra, den ena gatan upp och den andra ned.

Den åkande tycktes vara obeslutsam, om hvar han ville stiga af.

Under tiden hade flickan knappast reflekterat öfver hvart hon fördes hän, eller hvilka okända öden hon nu for till mötes. Hon var trött af att kastas mellan poliskonstapeln och att vandra från den ene poliskonstapeln till den andre. Hon hade ju nu råkat i ett äfventyr, men hon tyckte icke längre att hon kände fruktan, hon var glad öfver att komma undan så långt bort som möjligt från det ställe, där man senast velat ha henne in.

Den, som för ögonblicket räddat henne undan detta öde, satt nu tätt upp till henne. Hon kände sig skygg, men var ändå nyfiken på att se, hvem han var eller hur han såg ut.

Vid ett tillfälle, då mannen reste sig upp för att säga något åt kusken, kunde hon se hans ansikte, och hon ryckte därvid till af förskräckelse.

— Herre gud, det är ju

Mannen tog henne i armen och uppmanade henne att tåga.

Det var ingen annan än moderns senaste hyresgäst, sedelförfalskaren Skogh, han som var en orsak till, att hon och modern kommit i olyckan. Hennes första tanke var att tillsäga kusken att stanna eller att ropa på någon polis.

Man hade ju också tillsagt henne att tillkalla polis, så snart hon någonstädes fick se honom. Nu var ju tillfället gifvet.

Det såg emellertid ut som om mannen gissat hennes tankar. Han tog hennes ena hand och sade:

— Lugna er till dess droskan stannat, så skall säga er något.

Efter att ha tagit ännu ytterligare några omvägar tillsade han kusken att stanna. Han hoppade därpå af och hjälpte flickan ur samt lämnade till kusken några penningar, öfver hvilka denne tycktes mäktat belåten. Hans breda anlete sken af glädje och han skyldrade till honnör med piskan.

— Jag förstår.

— Det var ju också bra kördt.

— Jag förstår mig på sådana saker, och jag kan också tåga ifall det kniper.

Han svängde droskan, smällde med piskan, och det bar åter iväg mot staden, ehuru nu på en helt ginare väg genom den breda, vackra Strandvägen.

Den plats, där Skogh och flickan stannat, var nära Djurgårdsbron, och han uppmanade henne att följa sig.

— Ni förstår, jag vill inte gärna stå här för länge.

Hon följde vid hans sida på vägen till Djurgården.

— Men jag förstår inte, hvad ni vill mig.

— Till att börja med kan jag tala om, att jag räddat er från skymf, om icke från en stor olycka. En half timme förut hade jag nämligen kommit öfver Stortorget, då jag upptäckte två detektivkonstaplar. Jag ville af lätt förklarliga skäl icke träffa tillsammans med dem utan gick in i börshuset, där jag höll mig dold bakom några pelare. Det är ganska mörkt där inne i den gamla byggnaden, och man kan lätt gömma sig för tillfället, när man icke vill, att polisen skall precis se i ens kort. Bäst som jag stod där och såg efter för att se, om passagen var klar, var det som ni kom, förföljd eller följd af den där polisen. Jag visste, hvad edert öde skulle blifva, och beslöt att med våld rädda er och på samma gång själf passa på att komma undan. Jag såg den lediga droskan, i hvilken en gatnymf med fina kläder och svajiga plymer åkt till platsen. Hon kan gärna gå tillbaka, hon har tid därtill, tänkte jag, och så beslöt jag den där öfverrump-

lingen. Ni har varit vänlig mot mig, och jag ville hjälpa er i stället. Dit de ville haft er kunde ni kommit att hamna för alltid, om ni nu varit skyldig eller oskyldig för hvad de misstänka er.

Flickan gick tyst vid hans sida och vågade en stund icke se upp.

— Tycker ni, att jag handlat illa.

— Bara de inte genast taga mig igen.

— Har ni förtroende för mig, kan jag hjälpa er att komma till någon annan plats, bort härifrån staden. Vi ha visserligen ett stycke ut på Djurgården, men detta är ju det samma som staden ändå.

Flickan teg, villrådig om huru hon skulle handla.

— Ni svarar inte.

— Jag vet inte, hvad jag skall säga.

— Då vet jag, hvad ni tänker på.

— Det är mycket, jag är riktigt yr af allt i mitt arma hufvud.

— Ni är ond på mig för de falska sedlarna.

— Ja, det är väl inte att undra på efter allt, hvad man fått utstå, och i synnerhet, när jag tänker på att mamma ännu finnes kvar i fängelset och kanske får sitta där mycket länge.

Hon förde näsduken till ögonen. Tanken på modern gjorde henne upprörd.

— Jag ångrar nog, att jag lät er bli offer.

— Det är nog så sen ånger, att vi inte få någon nytta däraf.

— Det var, kan ni tänka, därför som jag fick det hastiga beslutet att rädda er.

Polisen hade ju uppmanat henne att, så snart hon träffade honom, genast angifva just den man, hon nu talade med. Man hade ju också sagt henne, att detta vore hennes räddning och kunde möjligen lända till nytta äfven för modern.

Skulle hon blifva angifverska?

Han tycktes åter ana, hvad hon tänkte. Plötsligt frågade han:

— Har man uppmanat er att utpeka mig, när ni fick syn på mig?

— Ja.

— Vill ni nu göra det, så kan det blifva bra för er. Om ni inte vill det, så raska på och följ mig, och jag skall göra något för att ni må komma här ifrån.

Det är ett egendomligt förhållande, som ofta konstateras, hvilket inflytande brottsliga människor kunna öfva öfver kvinnor. Ofta följa dessa brottslingarna blindt utan att reflektera öfver, hvilken olycka de kasta sig i. Polisen känner väl till detta förhållande, och det är icke utan skäl den ofta gör sig den frågan, då en brottsling skall efterspanas:

— Hvar är kvinnan?

Nere vid rådhusrätten ser man ofta, huru kvinnor, af hvilka man bort vänta bättre, hängifva sig åt brottsliga män och följa dem ända till fängelseporten.

Det var nog så också med Elin. Utan att hon själf ville det, kände hon sig dragen till denne man, som vållat hennes moder olycka, denne hvilken hon visste vara en stor förbrytare, och hvilken när som helst kunde råka ut för den straffande rättvisan.

Hon påskyndade sina steg på samma gång som han. Det var ett tyst medgifvande.

— Ni följer då?

— Ja!

— Det är klokt gjordt.

— Jag har väl ingen annan utsikt.

De följdes åt tysta och kommo snart till Smala gränd, där stegen påskyndades, men sedan de kommo bort åt Djurgårdsslätten ansåg följeslagaren, att man kommit tillräckligt långt bort från polisvaktkontoret, så att man åter kunde sakta farten.

Denna gång hade han verkligen tur, han stötte icke emot några detektiver, och dock finns det ibland godt om dem här ute.

Här pågår nämligen ofta spaningar, och flera häktningar af förbrytare företagas här ute mer än allmänheten kan tänka sig.

När man börjar spana i staden efter föröfvare af brott, utsträcker man numera också spaningarna till Djurgården.

Det har nämligen visat sig, att personer, i synnerhet de, som begått grofva brott, genast i förvirringen rusat hit ut. Bara de kommit så långt som till Djurgården, ha de ansett sig trygga, och de ha till och med visat sig så själf-säkra, att de efter något kringirrande vågat sig fram igen och besökt kaféerna.

De flesta ha emellertid blifvit lurade, och ha just där infångats.

— Se här ett exempel! Man minns väl ännu det grofva rån, som för några år sedan föröfvades i en kötthandel i en källare vid Flemminggatan. En skicklig arbetare hade under någon tid vårdslösat sitt hem, left utelif och måst sluta upp med sin plats. Under det dagdrifvande lif han fört, hade han äfven gjort bekantskap med en del unga enfaldiga kvinnor, hvilka icke vetat att han var gift.

De hade trott på hans frierier och hade låtit honom narra pengar ifrån sig.

En, som han ofta besökte, var ett kvinnligt biträde i den nämnda köttbutiken. Han gjorde en dag upp en plan att mörda flickan och stjäla dagkassan. Han lyckades komma obemärkt in och tillfogade flickan flera djupa sår i halsen, utan att denna dock fick vidare men däraf, men det var icke bofven som ville skona hennes lif, utan slumpen. Han fann emellertid endast tre kronor, och för dessa gick han och berusade sig.

Liksom hos så många andra, uppstod hos honom tanken att han skulle fara ut till Djurgården och dölja sig där kanske för att afvakta tillfälle att begå ett nytt brott.

Han for dit och blef genast vid Allmänna gränd tagen af detektiven Engelbrekt. På liknande sätt ha många råkat i fällan, just då de trott, att de skulle vara i säkerhet här.

Elin och hennes följeslagare närmade sig stranden där han pekade på ett litet gulmåladt, envånings trähus. Detta har senare rifvits, sedan ägarinnan aflidit.

— Där kan man vara trygg någon tid, inföll Skogh.

— Där ser lugnt ut.

— Jag tror åtminstone icke, att någon tänker på att titta dit under den första tiden. Huset äges af en gammal döf gumma; hon är så gammal, att hon nära nog hvarken ser eller hör. Hon är bara nöjd, när hon får pengar, ty sådana förstår hon sig på. Annars talar hon aldrig om annat än om konung Karl Johan; skall hon någon gång tala om något annat, så är det blott om sin man, och huru han kunde smuggla och draga tulltjänstemän vid näsan. Så den gumman är ganska bra att bo hos. Hon springer åtminstone icke omkring med skvaller, men detta är dock icke hennes förtjänst. Hon är helt enkelt så gammal, att hon icke ens orkar med att sladdra längre.

— Men, inföll flickan fundersamt, hvarthän skall jag då sedan begifva mig?

— Det blir nog råd. Till någon plats i landsorten. Landet är stort, och pengar skall jag lämna till reseomkostnader.

— Men sådana som äro äkta då.

— Frukta inte, sådana finns här nu godt om.

Kap. XXVII.

Stölderna å Södra teatern.

an hade för de i Södra teaterns korridorer patrullerande, uniformerade poliskonstaplarna gjort en del anmälningar om fickstölder, som på aftonen föröfvats, och dessa i sin tur hade tillkallat de detektiva polismän, som på aftonen befunno sig på platsen. Det var visserligen icke så stora belopp, som anmälts bortstulna, men fickstölderna voro så många, att de därför voro ägnade att väcka uppseende.

Det var en formlig upphetsning, och man talade öfverallt om dessa stölder. Somliga hade blifvit bestulna vid biljettluckan, andra i korridorerna eller foyern.

Fanns här en hel liga, som opererade? Man skulle kunnat tro detta, efter som så många stölder kunnat ske på så kort tid.

Detektiverna stodo samlade i grupper, tyst hviskande till hvarandra, och betraktande alla personer, som kommo eller gingo.

Det låg misstro i luften. Hvem var gärningsmannen? Hvar skulle man söka honom. Fram på kvällen kom också en handlande från en landsortstad och omtalade, att han i foyern blifvit af med en plånbok med 5,000 kr.

Han kunde icke särskildt misstänka någon. Det hade rådt stor trängsel i foyern, nu liksom alltid under pauserna. Handlanden hade blifvit knuffad och trängd, det var allt, hvad han visste. Men han antog, att äfven andra blifvit trängda och knuffade.

Han hade icke märkt något särskildt och visste ej af, att han förlorat pengarna, förrän då han skulle växla en sedel för att betala.

Polismännen — nya hade under tiden tillkommit — placerade sig vid de olika utgångarna för att observera alla, som aflägsnade sig.

Här blefvo några unga män, som förut voro illa kända, tagna samt öfverlämnade åt den utanför stående polisen. De anhållna protesterade högljudt, och det uppstod folkskockning i trapporna.

— Passera, passera! ropade polisen.

Men detta var lättare sagdt än gjordt. De, som befunno sig bakom, kunde icke komma fram för de framför stående, hvilka stannat af nyfikenhet.

— Vill herrskapet skingra sig och passera! ropade med hög röst en öfverkonstapel, i det han pekade mot utgången.

Och så fick man så småningom folkmassan att skingra sig och gå ut.

— Hvad är det där för en gycke? inföll plötsligt en af de detektiver, som hållit utkik.

— Jag känner igen honom, men hvarifrån kommer jag ej ihåg, hviskade kamraten.

Den person, som de åsyftade, var en smärt, välklädd herre med glänsande cylinder. Något, som ådrog honom en uppmärksamhet, hvilken han troligen icke önskat, var att han var klädd i svarta glasögon.

Detektiverna hade först fäst sin uppmärksamhet vid den märkvärdiga brådska, han lade i dagen. Han hade icke som de andra stannat af nyfikenhet, utan hade hela tiden arbetat för att komma igenom folkmassan och ut.

Och sedan hade man kommit att se de svarta glasögonen.

— Vi måste efter honom, för han såg ut att ha rent för brådtom.

— Gå du före, jag följer efter.

— Det är något sjukt hos honom.

— Ja, eftersom han har sådana glasögon.

— Se nu huru omsorgsfullt han undviker den där gaslyktan.

— Han har antagligen icke de där glasögonen för de svaga ögonens skull, ty då skulle han väl sett bättre med dem, i fall han köpt dem för ögonens skull.

— Jag observerade också att han styrde rakt emot lyktan. Han såg antagligen inte skenet, förrän han var inne på det.

— Jag känner igen honom på ryggen och något på gången, återtog detektiven, men hin anamma om jag riktigt förstår mig på ansiktet.

— Man kan väl ändå riskera ett samtal med honom.

— Det är nog en af våra kunder, men hvad han blifvit fin och gentil.

— Möjligen ha vi honom från prejareligan för några år sedan.

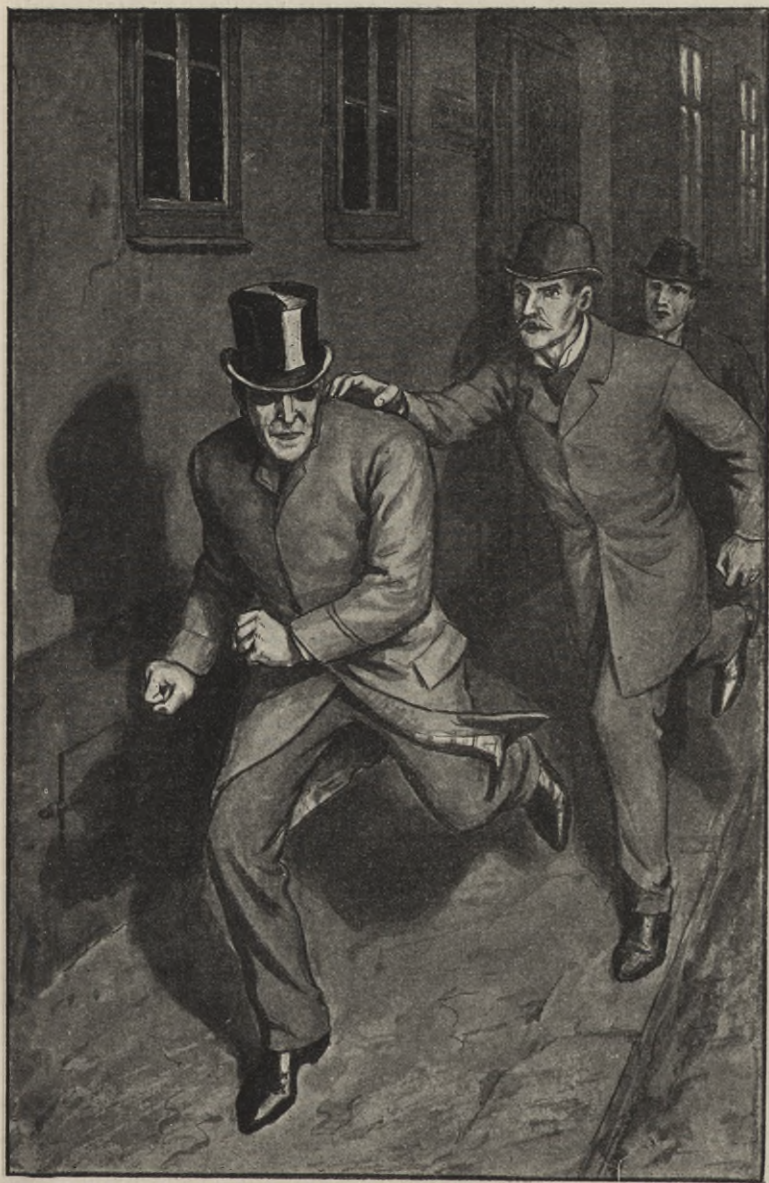
Under detta hviskande samtal hade detektiverna följt efter den elegante herrn ett stycke, och snart voro de i hack och häl på honom.

— Han börjar få brådt om!

— Hå hå, dåligt samvete, mumlade den andre.

Den sålunda förföljde hade ett ögonblick sett sig om. En människa kan ju i allmänhet, som det ofta heter, »känna på sig», när någon person går efter och betraktar henne eller när några tala om henne. Om det nu var en dylik känsla eller tanken på att vara förföljd, nog af, personen hade vändt sig om, och så snart han blef varse de två männen efter sig, började han springa.

Polismännen fingo icke tid att yttra ett ord mera till hvarandra, utan drifna af samma tanke satte de båda på en gång i väg efter den springande. En af dem, »långa A» vanligen kallad, var inom hela poliskåren känd för sin förmåga

att springa och den uthållighet, han därvid kunde ådagalägga. Han har sprungit i kapp från Stockholm till Södertälje och afgått med segern, och hans långa ben och uthållighet ha ofta visat sig vara till nytta, då det gällt att få tag i någon, som gärna med bråskande fart velat komma undan.

Det berättas för öfrigt en lustig historia om »långa A:s» språngmarscher, hvilken visar att han var lika nitisk i tjänsten som rask i benen.

En del olycksfåglar hade slagit ner sina bopålar i närheten af Kräftriket, och anmälningar hade ingått om att ordningar tillställts därute. Vägfarande hade blifvit antastade och under hot tvingade att utlämna pengar, och en del stölder hade föröfvats i villor. Man tog för gifvet, att missdådarna voro från Stockholm och att de slagit läger här ute, emedan de icke vågade uppehålla sig i hufvudstaden.

En razzia i skogarne och bergen anordnades därför, och här fann man en undangömd jordkoja. Den var ganska väl inredd. På det hoptrampade golfvet funnos bredda fällar och mattor, hvilka, oaktadt de voro nedsmutsade, dock tydligen en gång prydt fina hem. Här fanns också eldstad, och en lampa spred ett matt sken. Två karlar och två fruntimmer, alla sedan gammalt kända, anträffades sofvande efter den förplägning af stulna mat- och dryckesvaror, de intagit. De väcktes emellertid och måste följa med på väg till staden, men under det tolf stycken detektiver och fyra anhållna anträdde detta tåg, syntes en person springa af glatta lifvet, tydligen för att komma undan. Polismännen observerade honom och misstänkte, att denne vore en, som hörde till sällskapet i förbrytarekolonien. Det hade regnat i flera dagar, så att snön smält och marken var oländig, och det var icke så godt att anställa en kapplöpning å denna. Mannen hade dessutom ett betydligt försprång, dock icke längre än att man tydligen kunde se, att han bar en bössa i handen.

»Långa A.» var dock icke sen i benen, han sprang efter honom, och nu började en vild kapplöpning öfver bergknallar och ner i moras med hoppning på tufvorna. Flera gånger fick detektiven sig ett gyttjebad, då han stupade på näsan öfver

något hinder, men han var strax åter på benen och lyckades till sist uppnå karlen.

Till sin förvåning fann han emellertid, att denne icke var någon medlem af förbrytareligan, utan en mycket beskedlig bondson från trakten, som, sedan han blifvit upphunnen, lät sig tagas och underkastade sig sitt öde.

— Hvarför sprang ni? frågade A.

— Ja, hvarför sprang ni efter mig? Jag blef så rädd för jag var ute på förbjuden jakt, och jag trodde det var länsman, som ville taga bössan från mig.

Detektiven svor och kände sig en smula snopen, men han brukade dock senare ofta berätta historien om sitt missöde och var själf den, som skrattade hjärtligast åt detsamma

En man, som kunde springa så i kärr och moras, skulle naturligt nog kunna taga sig fram på hufvudstadens gator, ehuru dessa ofta äro ganska knaggliga. Han behöfde icke heller springa längre än till Svartensgatan, där han i närheten af Götgatan hann upp den flyende och tog honom i kragen.

— Hvad vill man mig? Hvarför förföljes jag? ropade denne i indignerad ton, som icke lät fullt naturligt.

Man märkte, att han försökte undertrycka sitt raseri och bemantla sig.

— Hvarför springer ni då?

— Har jag icke rätt att springa, om jag har brådt om?

— Man skall inte springa, när man ser så dåligt, att man till och med på kvällarna behöfver svarta glasögon. Det är väl för att månen icke skall skina för starkt i ögonen. Och för öfrigt började ni icke springa, förrän ni såg, att vi gingo efter er. Ni vet tydligen, att vi tillhöra polisen.

— Jag har ingenting med polisen att göra. Låt ni en gentleman vara i fred, annars kan det stå er dyrt. Jag kommer att klaga hos konsulatet.

— Jaså. Det var en rolig nyhet. Ni skulle alltså icke vara svensk medborgare, utan ha förvärfvat medborgarrätt i utlandet. Det få vi höra något närmare om.

Den andre detektiven hade ett ögonblick observerat honom.

— Ni ser litet konstig ut i ansiktet, min bästa herre.

Den anhållne försökte slita sig undan, men »långa A.» höll honom med säker hand.

— Försök inte att springa. Jag är ändå värst.

— Hvad vill ni mig.

— Ni är misstänkt och måste följa med och lämna upplysningar om er själf. Det blir värst för er, om ni ställer till onödigt bråk.

— Släpp annars skjuter jag

Han försökte föra sin ena hand till rockfickan men hann icke. De båda detektiverna hade med kraftiga ryck huggit tag i hans båda händer, och hur han slet och vände på sig, lyckades han icke komma loss. Han sparkade med benen, men det lyckades icke heller för honom att på detta sätt slippa undan de starka greppen.

— Följer ni med godvilligt, eller skola vi tillkalla hjälp?

Personen var så uppretad, att han gnisslade med tänderna, och omsider svarade han i hes ton:

— Jag skall följa med, men ni ska' inte ha någon glädje däraf.

Det var sent på kvällen, och alla droskor voro upptagna af teaterbesökare. Intet ledigt åkdon fanns i närheten, och polismännen måste leda sin besvärliga fånge med sig Götgatan på väg till Södermalmstorg.

De observerade honom under hela vägen flitigt och sågo, att han blott sökte ett tillfälle att kunna öfverrumpla dem och försöka komma undan. Detta skulle dock icke ske, tänkte de båda, och sedan de äntligen fått honom till Södermalms torg förde de honom in i den lilla finkan i högvakten.

Den anhållne hade blickat upp mot taket på den låga byggnaden, men polismännen hade också observerat detta. Kanske hade han fått tanken, att härifrån vore det lätt att rymma, och de vidtogo därför sina mått och steg. Detektiverna väckte därför sergeanten, som var jourhafvande här, och anmodade honom om hjälp, och så ställdes två gardister

som vakt jämte den ene polismannen, under det den andre telefonerade efter droska.

— Allt tyder på, att den där är en mycket farlig en. Vi få se, hvad han går för, yttrade den ene.

Det dröjde icke heller länge, förrän man hade under säker bevakning fört honom till »fyran» Myntgatan.

Han placerades också här i ett rum, där flera polis-män uppehöll sig.

»Långa A.» relaterade förloppet vid hans anhållande och huru han uppfört sig. Den anhållne hade placerats på en stol i närheten af en gaslåga, och polismännen betraktade honom nyfiket. Hvar och en hade sina tankar om honom. Själf ville han icke lämna några upplysningar om sig, hvarken hvad han hette eller hvad han hade för yrke.

— Tag glasögonen af honom, kommenderade öfverkonstapeln.

Nu reste personen sig och började uppföra en vild scen genom att skrika oartikulerade ljud och slå omkring sig. En konstapel träffades af ett kraftigt slag och föll i golfvet, men i detsamma hade andra öfvermannat honom, och det åtgick knappast mer än en minut, förrän han blef bunden till händer och fötter och lagd på en bänk.

— Det var illa, hvad han svetts, inföll Monk, som i detsamma tagit en fuktig svamp, med hvilken han låtsade sig torka svett från fångens ansikte.

— Jag tror han blir bättre på det viset.

Fången upphäufde i sin vanmakt ilska, som mera liknade ett djurs än en människas, men Monk höll på att torka honom med svampen.

Denna åstadkom en förunderlig verkan, och snart visades ett alldeles blekt, af raseri förvridet ansikte.

— Han var målad i synen.

— Det synes nog på svampen, den färgar ifrån sig på fingrarna.

Polismannen, som anställde denna rengöring, gaf plötsligt till ett rop. Fången hade bitit honom i handen så häftigt, att blod började ymnigt flöda. En annan tog svampen

och fortsatte rengöringsarbetet i den mystiske personens ansikte.

Fången var nu hemsk att skåda. Nedtryckt öfver pannan hade han den tillbucklade, nyligen glänsande cylinderhatten, hvilken han dock med all makt sökte behålla kvar liksom glasögonen, och ju mera smink man torkade från hans ansikte ju ohyggligare grimaser gjorde han för att till oigenkännelighet vanställa detta.

Man ryckte emellertid af honom hatten och glasögonen; fången gjorde alla möjliga ansträngningar för att resa sig upp, men banden hindrade honom. Man lade emellertid på honom riktiga fotbojor och så restes han upp.

Flere polismän gåfvo i detsamma till ett utrop. Den person, hvars signalement de så länge haft i minnet, stod nu framför dem i mannen med de stirrande hemska ögonen och det långa ansiktet.

Den person, som var misstänkt för så många hemska brott, som de så ifrigt efterspanat och som hållit sig så skickligt döld. Monk, som med en näsduk förbundit sitt blödande sår, grep ifrigt tag i hans ena hand.

— Hm, där är det korta långfingret också, mumlade han.

— Här är nog mycket att göra med den, inföll öfverkonstapeln.

Fången lät höra en dof suck, ett undertryckt rytande, men sade ingenting.

Man ställde åter frågor till honom, men han svarade icke på en enda. Några ljud hördes från hans läppar, men de voro råmanden; de hördes knappast som mänskliga ljud.

— Här kan inte bli något förhör nu, sade öfverkonstapeln.

— Det blir nog för mycket till och med för ett helt dygn, menade Monk, om det ens räckte till. Kanske en hel månad.

— Tag hit en fångdräkt.

En konstapel skyndade ut och kom snart in igen med en ohygglig, grå, lappad fångdräkt, som han kastade på en stol.

Fången hade då slagit omkull sig på golfvet, där han låg och stönade.

Det blef ett ohyggligt arbete att hålla i styr denna ilska

människa, medan man löste hans bojor, afklädde honom och sedan satte på honom fångdräkten.

Han belades åter med bojor till händer och fötter och sattes i en cell, där man vidtagit stora ordinära åtgärder för de mest vildsinta fångar, för dem som man vet icke sky någonting för att åter komma ut i friheten.

Särskilda försiktighetsåtgärder äro äfven vidtagna för att de icke i cellen skola kunna begå själfmord och undandraga sig den mänskliga rättvisans straff för sina brottsliga handlingar.

— Och nu skall det blifva en intressant visitation, inföll öfverkonstapeln.

Den häktades kläder lades upp på ett stort bord, och man började noggrant undersöka dem.

Några af detektiverna hade slutat sin tjänstgöring för dagen och hade haft rättighet att begifva sig hem till väl behöflig hvila, men fallet var för intressant. De stannade alla kvar för att se, hvad som skulle blifva resultatet af visiteringen.

Den, som fällt yttrandet: »Här är mycket att göra», hade tydligen gissat rätt.

* * *

Medan detta passerat, hade något annat tilldragit sig utanför teatern. Konstapeln Bonde hade jämte en kamrat stått på post å sitt håll, hvarvid båda höllo utkik för att söka bland den folkmassa, som böljade ut, upptäcka någon misstänkt.

— Hvar tusan kommer hon ifrån? inföll plötsligt Bonde och grep sin kamrat i armen.

De betraktade därvid ett fruntimmer, som nyss kommit ner för trappan och tydligen försökte hålla sig inpackad i folkmassan och följa med strömmen.

— Det är ju Hallinskan!

— Hvar tusan har hon hållit hus?

— Ja, inte kunde jag upptäcka henne, när jag var inne i salongen.

— Inte jag heller, huru jag än kikade.

— Och då såg jag just efter henne.

— Vi måste se, hvar hon blir af.

— Hon tyckes inte ha brådt om.

— Inte heller tyckes hon vara rädd för att bli trampad på tårna, när hon just håller sig i den svåraste trängseln.

Den de talade om var samma kvinna, som vi en gång förut sett, då å källaren Flaggen i Westermark-Roséns och andras sällskap. Han var dock nu mera elegant klädd än då och såg för dem, som icke kände henne, förnäm och ganska respektingifvande ut.

Folkmassan började så småningom skingras och hustru Hallin befann sig plötsligt helt allena. Hon fick emellertid snart åter sällskap, då de två detektiverna upphunnit henne.

Bonde grep henne under ena armen.

— Jaså, fru Hallin är ute och går i afton.

— Ja, jag är tvungen, ty jag har inte råd att åka.

— Dåliga tider kanske.

— Ja, ingenting att förtjäna på.

— Men det är ju också dyrt att gå på teatern, eller kanske man går dit, emedan där är något att förtjäna på.

— Sällan, min herre. Jag går blott på teatern för konstens egen skull.

— Alltså icke för att plocka portmonnär.

— Inga insinuationer, mina herrar. Men apropos, jag måste nu aflägsna mig. Det är ju icke rekommenderande att stå så här ute och tala med herrar. Någon kunde få se mig och skulle då bara föra skvaller till togs.

— Bekymra er inte därom, vi skola nog beskydda er. Var så lugn för det, lilla fru Hallin.

— Tillåter ni inte att jag aflägsnar mig?

— Visst inte. Vi kunna helt enkelt icke undvara ert sällskap just i afton. Er arm, om jag får be.

Det var en ganska galant detektiv, som nu ville spela sin beskyddarroll gentemot den beryktade kvinnan.

— Hvad är er mening? inföll denna.

— Ja, skall jag säga min mening rent ut, så är det bäst ni genast följer med oss. Det kan vara farligt och riskabelt för

ett ensamt fruntimmer att vara ute så här sent. I vårt sällskap är ni säker.

— Men är det nu något ni vill mig, så lofvar jag på heder och samvete att komma ner till er på stationen i morgon förmiddag.

— Hvarför inte just nu?

— Därför att jag nu är trött och sömnig och önskar gå hem till mig.

— Har kanske varit ansträngande arbete i dag? Hm!

— Jag arbetar inte numera, jag lefver på gamla besparingar.

— Kanske på räntorna af ett kapital?

— Jo, det också, kan verkligen tala om, att jag fått ett arf från Amerika. »Men tyst, tala inte om 'et.»

— Hvarför då?

— Jo, se jag har så många gånger dömts att utgifva vissa ersättningsbelopp åt personer, och om de nu finge veta om mitt arf, så kunde de naturligtvis komma och björna. Så'nt tycker jag inte om.

— Kanske de då rent af satte er i konkurs.

— Ja, det är nog bäst därför, att man inte talar om det.

— Men nu skall jag tala om, att vi förkyla oss, om vi stå här längre. Följ med!

»Följ med!» Dessa två korta ord innehålla dock mycket, när en polisman uttalar dem. Det betyder, att det är allvar i leken. Polisen kan både resonnera och raljera med en person, som visar sig ha lynne för det, och den kan ha ganska stort tålmod, men när det börjar blifva på tiden att utföra en tjänsteplikt, och då det skall vara allvar af, då lyder det barskt: »följ med!»

Hustru Hallin visste nog af gammal erfarenhet, hvad det betydde, och hon fogade sig villigt under omständigheternas kraf, väl vetande att hon blott skulle fördärfva sin sak genom att ej lyda.

Hon stack själf sin arm under Bondes och följde honom. Man skulle kunnat tro dem vara ett älskande par på hemväg

efter ett teaterbesök, om de icke i hämlarna haft en person, som noga följde och observerade dem.

Denne var den andre detektiven, som höll sig bakom dem för att se efter, om hustru Hallin kastade något ifrån sig.

Bonde hade icke yttrat något därom. En blick och ett kast med hufvudet hade varit nog. Han förstod och höll sig efter på något afstånd.

Han kunde dock icke observera, att hustru Hallin under

hela vägen kastade ifrån sig något föremål, huru mycket än hans uppmärksamhet var spänd.

Öfverkonstapeln lade ifrån sig pennan och såg upp, när kvinnan och hennes sällskap inträdde.

— Nej, har vi nu också fru Hallin här. Det är som jag säger, ju längre fram på dagen, ju vackrare folk. Var så god och sitt och var som barn i huset.

Hallinskan var ganska ogenerad, hon knäppte upp sin kappa — hon var varm efter promenaden — och slog sig ner på en stol.

— Nå, hustru Hallin, svara nu ordentligt innan vi gå

vidare i texten. Har ni varit med om de fickstöder, som i afton föröfvats å Södra teatern?

— Jaså, är det för sådant man vill beskylla mig? |

— Svara ja eller nej utan omsvep, det skall nog bli utredt ändå.

— Nej.

— Har ni inte varit på teatern?

— Jo, jag som alla andra människor, som gått dit för att se på pjesen, vet ja.

— Hör nu, ni är ju ganska klok och förständig i sådana här affärer, tror ni att det gagnar att neka?

— Jag vet inte om några stöder.

— Nå, då skola vi taga det på ett annat sätt.

— Gå, konstapel, och väck upp Lina Lind, här skall bli visitation af.

Vänd mot den anhallna sade han nu i en barsk helt annan tonart än förut:

— Nu kan ni sätta er på bänken där porta. Den är god nog åt er. Så skola vi nog få fram sanningen till sist.

Kap. XXVIII.

En rannsaking i Stockholms rådhus.

ldrig hade förr i det så mycket omtalade gamla rådhuset i Stockholm hållits så vidlyftiga och långa rannsakingar som nu. De trånga lokalerna voro till trängsel öfverfyllda, man fick knappt plats för fångar och vaktkonstaplar samt åtalade, som ännu vistades på fri fot.

Inkallade målsägare och vittnen fingo icke ens rum i förmaket till sjätte afdelningen utan måste hålla sig utanför, till dess de i tur och ordning påropades. Också knotade man öfver att behöfva stå eller drifva omkring på måfå i det gamla rådhuset med dess underliga vrår och vinklar. Fångarna hade det till och med bättre än de bestulne, ty de fingo någon gång sätta sig, men för målsägare och vittnen funnos icke platser.

Det var den stora i Trångsund häktade tjufligan samt alla de många lumphandlare och andra, hvilka köpt stulet gods, som undergingo rannsaking. Poliskonstaplar voro här och där utställda för att hindra folkskockning och se efter, att inga obehöriga insläpptes och ökade trängseln. Det var vid detta tillfälle en gammal, uniformerad poliskonstapel gjorde sig särskildt bemärkt. Inne i åhörarebåset stod en äldre, lång, smärt och elegant gentleman och åhörde rannsakingen, då konstapeln kom och tog honom i ena armen och försökte föra ut honom.

— Herrn får inte stå här. Gå ut!

Gentlemannen såg förbluffad ut och svarade ingenting, och konstapeln fortsatte att slita i armen, till dess en vaktmästare åter på sitt sätt tog tag i konstapeln och viskade denne något i örat.

Konstapeln dröp genast af som en våt hund. Han hade fått veta, att den person, han velat köra ut ur rådhuset, just var Stockholms stads borgmästare. Det kan naturligtvis blott förekomma i en stor stad, att en poliskonstapel, som tjänstgjort i tjugu års tid, icke känner stadens borgmästare.

Konstapeln blef dagen därpå förflyttad att patrullera ute vid en af stadens tullar. Han ansågs tydligen lämplig att handtera ligapojkarna därute.

Den vidlyftiga rannsakingen leddes af den gamle rådmannan Hjortberg, och det behöfdes också en sådan kämpagestalt, en sådan barsk natur för att kunna sätta skräck i dessa unga tjuftar, dessa förvillade pojkar och kvinnor. De sutto nyss ute i förmaket och fnissade och gjorde grimaser åt hvarandra, men här skulle de få se på annat.

Rådmannan Hjortberg behöfde blott höja sin röst, en riktig tordönsstämma, för att sätta skräck i hela samlingen. Och ingen kunde se mera barsk ut än han, när han rynkade sina väldiga ögonbryn och betraktade samlingen. Där var en gammal karl, som, sin vana trogen, försökte fräckt förneka all vetskap om ligans bragder. För egen del påstod han, att han icke varit med om några stölder, ehuru detta förhållande låg i öppen dager.

— Du nekar, du. Kom närmare hit, så att jag får se på dig.

Rådmannen rynkade ögonbrynen och spände sina genomträngande blickar i brottslingen.

— Nekar du ännu?

— Jag har inte varit med.

Domaren slog knytnäfven i bordet med en kläm, så att stackaren hoppade till, och med sin kraftiga stämma ropade han, så det ekade i salen:

— Nekar du, när så tydliga bevis finnes, så skall jag

sätta dig på ett ställe, där hvarken sol eller måne skiner och där mossan skall växa öfver ditt hufvud. Du får en half timme att betänka dig på.

Vänd till en vaktkonstapel gjorde han en befallande gest med handen:

— För ut karlen, så han får betänka sig.

När halftimmen gått, fördes han åter in. Stackaren boc-kade sig och sade:

— Herr domare, det tjänar väl inte till att neka.

— Det var ett förståndigt ord. Bekänn dina brott och lid ditt straff.

Så fortsattes förhöret med de många häktade, hvarvid den digra polisrapporten om flera hundra sidor upplästes och följdes.

Den förut omtalade sonen till en målaremästare hade särskildt mycket på sitt samvete, han tycktes vara en riktig läckergom, ty han hade i synnerhet brutit sig in på ställen, där han kommit öfver läckra matvaror, viner, syltburkar och annat.

Ordföranden, som var en gourmet, hörde med synbart intresse på dessa beskrifningar om, huru den unge tjuften tillgripit och förtärt läckerheter. Rannsakingen hade utan uppehåll pågått från klockan tio på förmiddagen, och hon närmade sig tre, utan att man haft något uppehåll i förhandlingarna. Domaren längtade nog efter middagen, där han satt och förhörde dessa tjuftar, som stulit läckerheterna. Han böjde sig framåt och lyssnade ifrigt; till sist när tjuften talade om huru han ätit kyckling och druckit champagne, blef det för mycket för honom. Han slog handen i bordet och röt med hela kraften af sin stämma:

— Åt du kycklingen, tjufstryk?

Pojken medgaf detta, och ordföranden blef därefter en stund sittande försjunken i betraktelser, men så grep han åter i med sitt påkostande arbete. De häktade tjuftarna bekände merendels, men det gick icke så lätt att förmå dem, som köpt stulet gods, till bekännelse att de haft vetskap om det köpta godsets oärliga åtkomst.

Här fanns till exempel den så kallade »vackra Adelaide»,

en mycket bekant cigarrhandelsidkerska vid Klarabergsgatan. Hon var mycket känd för sitt galanteri och sin vänlighet mot »stiliga» herrar. Denna vänlighet gick så långt och tillmötesgåendet var så stort, att hon höll sin butiksdörr öppen på nätterna långt efter det alla andra cigarraffärer voro stängda.

Det var väl den starka konkurrensen äfven inom denna affärsbranch, som gjorde, att hon måste vara så där mycket tillmötesgående. Bevars, många herrar, som äro ute och promenera på nätterna, behöfva ju en god cigarr, och när de så äfven kunna få komma in i värmen och prata med en vacker cigarrhandlerska, kan det ju kännas som att komma i sjunde himmelen.

I synnerhet om det är mycket kallt där ute och vinden sveper omkring på gatorna.

Den vackra handelsidkerskan stod här elegant och ståtlig, och de väldiga plymerna på hennes hatt vajade af och an, när hon nickande besvarade domarens frågor.

Hon hade kommit i en tråkig och otreflig omgifning, och det behöfdes nog, att hon gång på gång förde parfymflaskan till sin lilla näsa. På ena sidan hade hon några halfvuxna tjufpojkar, klädda i fångdräkter, och närmast på andra sidan skubbade sig mot henne — ty trängseln var svår — en gammal judekärning, som var häktad för det hon köpt stulna varor till tusentals kronors värde. Hon hade till och med köpt brinnande lampor och lampetter, som tjufvarna brutit från väggarna i trappor. Hon hade icke varit så nogräknad, men påstod dock, att hon icke kunnat misstänka något.

Den »vackra Adelaide» däremot erkände och svettades, så att det började blifva vått där i hennes sminkade ansikte. Hon hade köpt cigarrer och cigarretter, vin- och punschbuteljer och annat för billigt pris, och därför underkastade hon sig villigt ansvar.

Under tiden drefvo ute i trapporna fina herrar, som i fickorna hade apelsiner och bonbons, med hvilka de ville trösta den sköna, och de väntade otåligt på, att hon skulle komma ut. Men det dröjde, rättvisan hade icke allt för brådt, och de ridderliga herrarna fingo bemantla sig med tålmod.

Här ute väntade också föräldrar till olyckliga barn, som kommit med i denna stora tjufliga, hvilken bragt sorg i många hem. De ville se de sina och gifva dem ett förmaningens ord eller taga ett afsked med dem, innan de stego ner för den mörka fångarnas trappa.

* * *

Det var denna dag arbete å alla rådhusrättens af-

delningar, öfverallt var det fullt, och man klagade så som man alltid klagat, att rådhusets lokaler skola vara så trånga.

Själftva hotellägaren Hultström gick här, elegant som vanligt, och äfven han klagade öfver, att han måste förstöra sin dyrbara tid här. Hans vackra fru väntade också, ty båda voro instämnda som vittnen. Man höll nämligen rannsaking med Wickström och Per Alexis om den stora urstölden vid Stor-

gatan. Äfven »Skön Oskar på vågen» hade blifvit inblandad i det målet.

Det händer nämligen så rätt ofta. Polisen kan misstänka en person för att ha varit med om ett visst brott. Han nekar, men så går man honom närmare in på lifvet, den ena omständigheten kommer till den andra och så kan man komma till det resultat, att den misstänkte egentligen begått ett helt annat brott än det, för hvilket han varit misstänkt.

Herrskapet Hultström hade varit inkalladt till flera förhör angående urstölden. Man misstänkte, att de köpt af det stulna eller haft sådant gömdt, men då de nekade, och inga bevis funnos, blefvo de i stället kallade att vittna mot Per Alexis.

En detektiv, som uppehöll sig i förmaket, passade just på tillfälle att underhålla den vackra frun med ett samtal, ty mannen gick omkring butter och tvär utan att säga ett ord.

— Usch, det är så obehagligt att vittna. Jag vet inte, hvad jag skulle gifva för att få komma härifrån.

Hon såg dock icke så värst nedslagen ut och skrattade, så att de pärlhvita tänderna glänste.

— Nu blir nog fru Hultström af med en hyresgäst en tid.

— Ni menar Per Alexis. Ja, jag vet inte om hans affärer mer, än att den där väskan, ni vet, i hvilken en del ur funnos, den hade han lånat af oss.

— Ni får nog snart i stället tillbaka en annan trogen hyresgäst.

— Nej, hvad säger ni! Det är väl inte grosshandlare Johansson, som kommer till oss igen?

— Jo, jo men! Vår käre Westermarsk-Rosén kommer nog ut igen inom kort. Då är det bäst att omhulda honom väl, så att han stannar kvar. Det är ju en bra hyresgäst eller hur?

— Jo, då. Sådana får man vara mån om. Tror ni, att han kan komma undan den här gången?

— Det lär inte finnas så mycket bevis, att han ens kan remitteras till rådhusrätten. Men nog ger jag mig fan på, att han föröfvat stölderna vid Centralstationen.

Frun log ett ganska menande leende:

— Ja, det kan nära nog jag också. Det är en, som förstår sig på att sköta affärer, skall jag säga.

— Hur? Ni tycks beundra honom.

— Nej, inte precis, men det är en treflig karl, och han för sig som en riktig gentleman. Han super sig inte full som

— Som hvem?

— Till exempel min dyre gemål.

— Han har väl ändå sina talanger han också, menade detektiven.

— Ah, de höra nog till det förflutna. Nu kan han inte göra några finare affärer.

I detsamma påropades makarna Hultström för att afgifva sina vittnesmål. Åklagaren hade kort förut fört ett hviskande samtal med domaren, och detta gjorde antagligen att denne höll ett strängt varningstal till dem och förmanade dem att icke låta personlig bekantskap eller andra förhållanden inverka på deras vittnesberättelser.

Herr Hultström bockade sig många gånger och förklarade, att han visst icke hade orsak att fördölja något, och frun såg ganska förslagen ut inför rätta.

— Jag vet nog, hvad sanning vill säga.

— Det är mycket bra det, i synnerhet i sådana här mål interfolierade domaren.

Dessa vittnesmål tog en ganska lång tid, men hufvudsaken af berättelserna befanns till sist vara, att Per Alexis af fru Hultström lånat den beslagtagna väskan, i hvilken en del af de vid den stora urstölden vid Störgatan tillgripna uren funnits.

— Ser ni, inföll domaren, det går ändå till sist att klämma fram sanningen.

Samtliga åtalade vidhöllo dock att neka. Per Alexis påstod, att han spelat och vunnit uren. Wickström hade köpt de hos honom anträffade af en obekant person, och »Skön Oskar på vågen» hade hittat några ur, andra hade han köpt af obekanta personer.

»Den obekanta personen» är en ständigt återkommande

individ i Stockholms brottmålshistorier. »Den obekante» tyckes vara allestädes närvarande och blott ligga i försåt och göra skada för stackars människor, som för hans skull råka ut för polisen. Denne obekante stjal allt möjligt, han säljer för billigt pris kläder och ur, silfversaker och mycket annat. Han lämnar ibland varor till personer med uppdrag, att de skola pantsätta dem, och han stämmer möte på en viss plats för att mottaga likviden, men han kommer icke, och den som belånat sakerna blir tagen af polisen.

Denne mystiske obekante är ofta ute på samma tid i olika stadsdelar och bryter upp butiksdörrar, stjal och lämnar stulna varor till utanför väntande oskyldiga personer. Dessa påstå, att de ofta icke veta, hvad meningen är, förrän polisen kommer och anammar dem, och så få de sota för den obekante.

Det har nämligen gått så långt, att hvarken polisen eller rådhusrätten längre tror på tillvaron af den där obekante, som stjal och skänker andra, som sedan gör sig osynlig och aldrig sedermera kan anträffas.

Domaren uppmanar alltid fångarna, som skylla på denne mystiske frånvarande, att beskrifva hans utseende. De se då mäktiga allvarsamma ut under det de beskrifva detta foster af fantasien. De mera försigkomna säga att han »såg ut som folket är mest», var af medellängd och »ganska snyggt klädd». Han ser alltid förtroendeingifvande ut, äfven när han nattetid går ute och har på sig flera par byxor och kavajer, fickorna fulla med klockor och annat, som han lämnar de omisstänk-samme.

— Hade han inte sett så ärlig ut, skulle jag inte tagit emot det, säger mången häktad.

— Antager ni ännu, att han var ärlig? frågade vid ett tillfälle domaren.

— Nej, nu, när jag hört, att det var stulet gods och vet, att han lurat mig att komma i polisens klor, anser jag, att han är en förbaskad rackare. Får jag bara någon gång tag i honom . .

Det låter riktigt hotande för den stackars obekante, och domaren kan icke låta bli att fråga:

— Ni vill gärna se honom en gång till, kan jag förstå.

— Jo, då.

— Då får ni nog ställa om att ni får in en spegel.

— Nej, visst inte, han finns till.

Då den gamle, populäre domaren rådman Hård af Segerstad en gång hade att göra med en dylik nekare, som envist skyllde allt på den okände och noga beskref hur denne såg ut, frågade han:

— Hur gammal kunde han vara?

— Ah, så där tjugufem eller tjuguåtta år.

— Nu ljuger du, röt domaren och slog handen i bordet. Jag har nu i trettio år suttit i Stockholms rådhusrätt, och första gången jag hörde talas om den okände, var han redan då tjugufem år. Han måste alltså gå på sextioalet nu.

Fången såg en stund fundersam ut och kliade sig bakom örat och så utbrast han:

— Jag märker att rådman förstår sig på så'na här saker. De' ä' la' så godt erkänna då.

Detta gjorde han också, och så förnekade han den okändes tillvaro.

Urtjufvarna hade icke heller bättre lycka. Polisen satte ingen tilltro till den okändes existens, och den dömde samtliga af de häktade för delaktighet i inbrottstölden vid Storgatan.

Kortspelaren Per Alexis kunde dock endast dömas för det han i sin lånta väska innehafte gods, som han vetat vara oärligt åtkommen. Men detta brott räknades ändå som stöld, och straffet blef därefter.

* * *

Dessa båda brottmåls-sessioner hade nog dragit lång tid, men man hade samma dag på en annan afdelning lika så arbetsamt.

Här satt å de anklagades bänk gumman Englund och väntade att få sin dom. Rannsakningen med henne hade afslutats, och en längre öfverläggning hölls.

Under tiden gingo personer, hvilka närvaro som åhörare, af och an; somliga stannade för en stund och bekikade gum-

man, som satt där djupt nedslagen. Hvarje gång den yttre dörren öppnades ryckte hon till och såg ditåt. Hon väntade att få se dottern och få taga afsked af henne, meningen dotter kom. Under rannsakingen hade gumman flera gånger vänt sig mot åhörareplatsen för att upptäcka en skymt af henne, hon hade så säkert tänkt, att flickan skulle vara närvarande, men hon syntes icke till.

Hvar kunde hon vara? Hvilket hade nu blifvit hennes öde? Dessa frågor genomkorsade hufvudet på den gamla, som satt där och väntade på utslaget.

Några kvinnor från det hus, där hon bott, hade kommit tillstädes och åhört rannsakingen. De gjorde försmädliga miner mot fången och tisslade och tasslade på sitt sätt. Ibland blef deras munterhet så högljudd, att vaktmästarne måste tysta ner dem.

— Jo, jo, så går det, när skurgummor hitta pengar och skola lefva herrskap, inföll den ene och skrattade.

— Hon kunde gärna bjudit mig med ut på någon fröjdlokal.

— Tala inte om bjuda. Hon ville förstås ha roligt för sig själf och sin fina dotter.

— Ja, ja, sådant folk delar minsann inte med sig.

— Och nu kan hon gärna sitta där och lida för hvad hon gjort.

— Ja, hade bara den utmärkta dottern också fått sitta bredvid. Men hon är förstås en del år yngre än gumman, och därför släppte man henne förstås. Hi, hi, hi, jag förstår nog.

— Söta du, kom inte och tala om rättvisa!

— Nej, rättvisan den är allt konstig, den.

De talande hade blifvit högröstade, och flera personer i förmaket hade samlats omkring dem.

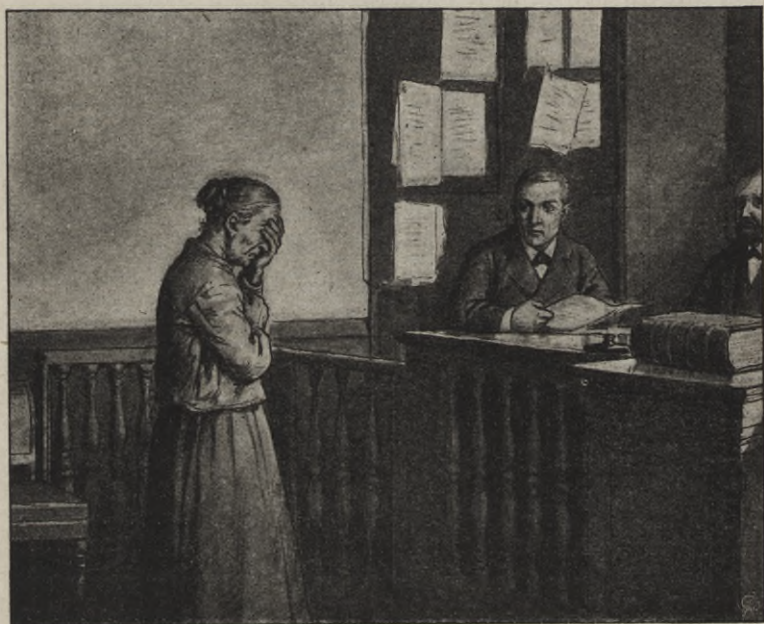
Detta gjorde, att en vaktmästare som fann att god ordning stördes, åter uppmanade dem att vara tysta. De voro emellertid så i farten med sina tungor, att det icke var någon lätt sak att tysta ner dem, och vaktmästaren måste därför med mildt våld föra ut dem i vestibulen.

De kunde ändå icke förmås att vara tysta.

— Ha, ha, det har man för man talar om rättvisan, ropade den ena.

— Kom aldrig med den, inföll den andra. Tror nå'n det.

Detta tal senterades genast af några kvinnor, som stodo och väntade på utslag i målet angående den stora tjufligan. De voro mödrar till vanartiga söner, som voro häktade för en mängd stölder, och i stället för att sörja öfver sönernas vanart och deras brott togo de dem i försvar och förmenade,

att det blott var kitslighet af polisen att slynglarna blifvit fast. Dessa kvinnor hade hela dagen stått här, bärande på paket med sockerdricksbuteljer och karameller, som de skulle smussla till »raringarna», när de skulle utföras och åter gå ned för fångarnas trappa.

— Ja, ja, himlade sig den ena, en sådan rättvisa. Tänk, dom har tagit min Emil och fruns här Kalle, bara för de kommit i sådant sällskap.

Kvinnorna kommo nu i så ifrigt och högljudt samtal, att den polis, som ställts för att upprätthålla ordningen, fann sig föranlåten köra ut dem på gårdsplanen, där de fortsatte med sitt högljudda samtal.

Under tiden hade åter gumman Englund påropats, och hon hade införts i domsalen, där hon nu stod skälvande i alla leder och försökte uppfatta det utslag, som upplästes. Hon kunde emellertid icke uppfatta mera än de första orden, som lydde:

— I målet är upplyst...

Så kom det en lång motivering, som hon icke alls förstod, och så surrade det rundt i hennes gamla, enfaldiga hufvud, och hon tyckte det svartnade för ögonen.

— Har ni förstått domen? frågade ordföranden.

— Nej, inte riktigt.

— Rätten anser att ni icke haft vetskap om att de af er utpråglade sedlarna varit falska, och att ni icke förstått er på den saken.

— Nej, jag kunde ju inte veta det.

— Men, så har rätten dömt er för det ni förlorat hittegods och användt en del af de hittade pengarna till tre månaders straffarbete. Ni får nu afföras.

— Straffarbete! Åh herre Gud!

Gumman stapplade ut gråtande, stödd af vaktkonstapeln, och så fördes hon den här så vanliga vägen ner genom mörkret till fängelset.

Kap. XXIX.

P. K.

Det talas så ofta om de trånga domstolslokaler, man i hufvudstaden har att förfoga öfver, och detta med rätta. Men det finnes åtminstone en lokal som är både rymlig och ganska väl inredd, och det är den sal, som inom poliskåren aldrig har haft och troligen aldrig heller kan få något annat namn än »P. K.» Detta betyder poliskammaren. Men som detta ord är ganska långt, finna polismännen det onödigt att uttala det, utan använda de i stället benämningen »P. K.», liksom de använda uttrycket »P. U.» om den ganska intressanta tidskrift, som officiellt kallas »Tidning för Polisunderrättelser», eller liksom de alltid använda uttrycket »mästaren» i stället för polismästaren. Den detektiva polisen måste vara van och rask i talet, och därför har den funnit på förkortningarna.

Därför händer det också ofta, att en person, som af en händelse kallats till detektiva polisen och icke känner till dennas uttryck, blir ganska förvånad, när han till exempel hör:

— Ni skall infinna er i »P. K.» nästa onsdag klockan tolf.

— »P. K.», hvad är det för slag?

Polismannen kommer så under fund med, att icke alla människor känna till det slag af förkortningar och olik benämningar som äro allmänt kända inom kåren, och får då upplysa att »P. K.» betyder poliskammaren eller rättare den afdel-

ning som officiellt heter »öfverståhållareämbetet för polis-
ärenden.»

Denna poliskammarens sal är stor, rymlig och ljus. In-
nanför det runda skranket finnas bord och stora, med rödt
tyg öfverklädda stolar, afsedda för öfverståhållaren, polismästa-
ren, polisintendenten och polissekreteraren.

Förhandlingarna här äro icke offentliga, och man går
här oftast tillväga lika hemlighetsfullt som inom detektiva
polisen. Endast kallade personer äga tillträde till poliskamma-
ren och få då endast öfvervara sina egna mål. Det är icke
heller för roligt att komma hit, ty man spårar oftast hos de
kallade endast last, nöd och elände. Här defilera dagligen
hela skaror af gamla och unga människor af båda könen.
Polismästaren läser upp den anklagelse, som finnes i detektiva
polisens rapport, hvilken till kammaren ingått.

— Hvad har ni att säga därtill?

Stackaren har i de flesta fall ingenting att säga, och
så blir det varning för lösdrifveri eller också allmänt tvångs-
arbete på längre eller kortare tid.

De flesta af dessa rapporter handla om män, som underlå-
tit försörja sina familjer och föra ett supigt och ordningen
störande lefnadssätt, om män, som icke vilja skaffa sig arbete
och fast bostad, utan sällskapa med misstänkta personer, om
män, som detektiven berättar, att de äro samhällsvådliga, eller
om kvinnor, som föra ett lastbart lefverne och lefva af skör-
lefnad.

De handla också om unga flickor, som redan under
skolåldern hängifvit sig åt last, och hvilka nu antecknas i en
särskild bok. När de sedan konfirmerats och fortsätta sitt
lefverne, blir det deras tur att här defilera förbi polismästarens
skrank, tillsammans med den stora lösdrifvarearmén.

Men äfven alla, som äro åtalade för brott, skola förhöras
här, innan de remitteras till rådhusrätten. Ibland händer dock
att målet nedläggges, sedan målsägaren återtagit sin angivelse.

Cigarrhandlaren Brun var äfven bland dem, som inkallats
till denna hemlighetsfulla domstol.

— Det var sannerligen icke för tidigt ni kom hit, inföll

ordföranden. Vi ha haft nog bråk för den snygga affärsverksamhet med prästbetyg, hvaråt ni ägnar er.

— Om någon kommer till mig och vill låna några slantar och lämnar sitt betyg som säkerhet, så har jag väl rättighet att låna honom de penningar han behöfver.

— Men icke att systematiskt göra dylika geschäft. Vi ha här haft mycket besvär med individer, som förevisat prästbetyg, hvilka äro utfärdade för andra personer än de, som inneha dem. Och alltid är det samma historia. Till slut kommer det fram, att de uppgifvit falskt namn och ofta falskt yrke och ha köpt betygen hos er.

— Jag har blott fått tillbaka de penningar, jag utlånat mot papperen som säkerhet.

— När har ni fått rättighet att idka pantlånerörelse?

— Jag har ingen, men det kan väl inte heller behövas.

— För denna gången slipper ni undan med en enskild varning, men om ni låter dylikt vidare komma er till last, blir det åtal af.

Cigarrhandlaren gick sin väg mumlande. Han var tydligen icke så lätt att skrämma. Det var icke heller första gången han stod inför ett domstolsskrank.

Den, som därefter infördes, var en fånge iklädd grå fångdräkt med en grå, oförmelig jacka, hvars ärmar voro alldeles för långa och därför hade kaflats upp. Fången var slätrakad och hade kortklippt hår. Det var icke så lätt att i denne individ igenkänna den person, som vanligen var iklädd fruntimmerskläder och gick under benämningen »Danskan», och hvilken af polisen tagits på hotell »Badens Annex». Fången var f. barberarebiträdet Julius Lundström.

— Er skola vi väl fort blifva färdiga med, sade ordföranden.

— Jag har ju ingenting ondt gjort.

— Era meriter äro tillräckligt kända.

Polismästaren bläddrade i några anteckningar och så uppläste han domen. Den häktade dömdes som lösdrivvare och vådlig för allmänna säkerheten till två års tvångsarbete.

De på samma gång tagna äfventyrerskorna, som kallades

»Norskorna», blefvo äfven införda och dömdes för lösdrifveri. Deras straffort blef kvinnofängelset i Norrköping, under det den förklädda »danskan» dömdes till Tjurkö för att knacka sten.

På detta sätt gick det undan för undan, och en mängd af samhällets oroliga element rensades bort.

Till sist infördes den s. k. majestätsförbrytaren Andersson-C—der. Vi ha under den senaste konungens tid icke haft många, som kunnat kallas majestätsförbrytare, och den nu häktade kunde väl knappast göra skäl för benämningen. En annan har dock gått under samma benämning. Det var en f. d. kronofogde, som blifvit afskedad från sin befattning och uppehöll sig i hufvudstaden i största misère. Han satt en dag på en bolagskrog och var berusad, hvarvid han fällde några vanvördiga yttranden om den då nyligen hit anlända, nyförmälda kronprinsessan Viktoria.

Två tyskar, som befunno sig å samma krog, rusade genast i väg till polisen och gjorde anmälan om majestätsförbrytelsen. Polisen kom till krogen och fann den förre kronofogden kvar, nu ännu mera berusad, så att han upprepade de skymfliga tillmälena. Han blef häktad och undergick i flera dagar förhör, hvarefter man kom till det resultat, att han icke kunde lagföras för yttrandet. Men som han saknade fast bostad och stadig sysselsättning och blott var en »för detta», så bortdömdes han till långvarigt tvångsarbete.

Den vid Mästersamuelsgatan häktade Andersson-C—der hade däremot icke handlat under rusets ingivelse, utan hade efter öfverläggning och med fullt uppsåt skrivit hotelsebref till konungen, i syfte att skrämja sig till pengar.

Polismästaren upprepade sin fråga:

— Vidhåller ni er bekännelse att det var för att skaffa er pengar?

— Ja.

— Hade ni någon medbrottsling?

— Ingen alls.

— Har ingen rådt er att handla så?

— Jag har icke alls talt med någon därom.

— Hvad hade ni för tanke med det i brevet uttalade hotet?

Polismästaren uppläste därvid några ord, som icke äro lämpliga att återgifva offentligt

— Var det er afsikt att handla så som ni skrifvit?

— Nej, bevare mig därifrån. Det var aldrig min mening.

— Hvarför skref ni så då?

— Det var bara för jag trodde, jag lättare skulle få pengar. Hade jag skrifvit som det stod till och bedt om hjälp, då vet jag att det blifvit så många omständigheter; då skulle jag väl kallats till både präst och roteman. Jag hade därför räknat ut, att det skulle gå lättare såsom jag nu gjorde.

— Men ni misslyckades, som ni ser. Här finns nog botemedel mot folk med dylika funderingar. Ja, detta får till sist blifva en hofrättssak.

Fången fördes åter ner, och den långvariga och omväxlande sessionen var för dagen slut.

Polismästaren aflägsnade sig, och vaktmästarne skyndade att öppna fönster och släppa in frisk luft.

Kap. XXX.

Mordet vid Österlånggatan.

sterlånggatan var en gång i tiden i det gamla Stockholm en af stadens förnämsta gator och kunde täfla med själfva Västerlånggatan. De gamla husen med sina trappgaflar, med sina präktiga, konstnärliga portaler och sina inskriptioner vittna om härstamning från Sveriges storhetstid, då rika ädlingar och rika krämare uppförde sina palats vid själfva hufvudgatan. Här finnas hus, som äro ännu äldre än från storhetstiden, om man får döma efter inskriptioner. Ett sådant bär till exempel en

inskriftion som, öfverflyttad från gammaldagsstil till modernt språk, kan tolkas till:

— I svår och bedröflig tid är detta huset byggdt.

Något årtal anger icke närmare, när det uppförts, men man antager, att det tillkommit, under något af Sveriges olycksår, då landet var härjadt af krig, sjukdomar eller nöd. Bland dessa gamla stolta hus finns en del andra, hvilka icke bibehållit sin ursprungliga form. De tyckas ha blifvit in-
kilade här och där bland de gammaldags palatsen och ha kommit på måfå. Antagligen ha här en gång funnits gamla kåkar. Dessa ha rifvits för att lämna plats åt stenhus, en eller ett par våningar höga, dessa ha sedan allt efter behof påbyggt med en eller två våningar, och detta har gjort, att byggnaderna blifvit sneda och underliga, och hela gatan har därför fått ett underligt utseende. Den är krökig och mörk, och hela lifvet där är ett virrvarr.

Många decennier ha gått sedan den tid, då Österlånggatan ansågs vara en af Stockholms hufvudgator, och under årens lopp ha de stora firmorna, de fina affärsmännen flyttat därifrån och slagit sig ner på andra platser. Nu finnas här nästan endast mörka judebutiker, där det handlas och kommersas med allt möjligt, förfallna panter och kläder, dragspel och klockor, samt några skeppsfournerareaffärer, hvilka angifva sin tillvaro genom väldiga, öfver den trånga gatan uthängda flaggor.

Vid tiden för denna skildring funnos dessutom här en mängd olika tillhåll för tvifvelaktiga existenser af alla slag. Här funnos kaféer och magasin, där oftast ett vildt lefverne fördes, och där mystiska planer uppgjordes. Innehafvarna af dessa voro merendels i hemligt förstånd med gästerna; de både gömde tjufgods och deltog i deras brottsliga handlingar. Ruskiga hotell af det slag, som förut skildrats, funnos tredubbelt så många som nu; och icke mindre än sex krogar funnos vid denna gata.

Österlånggatan är ännu den mest osäkra af våra gator, men man tröstar sig nu med, att det förr varit sjufaldt värre. Slagsmål och oväsen höra till ordningen för hvarje stund,

och polisbevakningen måste här vara dubbelt så manstark som å andra platser.

Oaktadt denna dubbla polisbevakning fann man en morgon, att ett hemskt drama på natten utspelats i ett af dessa ruskiga nästen. En gammal kvinna, som bebodde en liten, mörk lägenhet, hade på morgonen funnits död i sin säng med halsen afskuren.

Ryktet därom spreds med fart, och inom några minuter hade en mängd människor samlats utanför huset; flera af dem gjorde försök att tränga sig in för att på närmare håll få bevis för sanningsenligheten af det ohyggliga ryktet. De blefvo emellertid trängda tillbaka af två konstaplar, som posterade utanför och hade till uppdrag att afhålla alla nyfikna, som blott kunde hindra en ordentlig utredning om förloppet.

Den lägenhet, den mördade kvinnan bebott, var, som sagdt, liten och mörk, och ljus kunde blott komma in genom ett enda fönster, som låg åt gårdsidan. Det ena rummet saknade alldeles belysning, och det var svårt att förstå, huru en människa i årtal kunnat lefva i sådant mörker och i en så osund lokal.

Grannarne förklarade nu för de tillstädeskommande dektektiverna, att de icke förvånade sig öfver, att hon fått ett sådant ömkligt slut, då hon alltid umgåtts med så mycket dåligt folk.

— Vi känna nog till det. Hon brukade ju släppa in prostituerade kvinnor och deras sällskap.

— Ack ja, det har varit mycket elände här i huset för den människans skull, må ni tro. Väsen både natt och dag. Jag sade också ofta: det går aldrig väl för den där gumman, en gång ställa de väl om att hon ligger där med näsan i vädret bara för sin girighet.

— Jag undrar om de kommit åt hennes pengar, menade en kvinna.

— Tror ni att hon hade pengar då?

— Det vill jag lofva. Hvar skulle hon väl annars ha gjort af med allt, hvad hon sparade och snålade? Hon var minsann icke den, som kostade på sig något.

— Har ni lagt märke till några personer, som voro på besök i går eller i natt? frågade en polisman grannkvinnan.

— Nej, jag tänkte inte på att se efter, hvem som kom och gick. Jag var så van vid att dom kom här och tassade omkring i mörkret, och att fruntimmer släpade med sina kjolar här i trapporna — sådant hände alla dagar — så att man inte tänkte på att se efter precis, om det var den eller den. Här var alldeles säkert folk på besök hos henne i går kväll — Jag hörde någon tala med henne — men hvem det var, vet inte jag.

Defektiverna gingo in i rummet, där de stängde dörren efter sig och tände ljus, så att de kunde se sig omkring.

Den mördade kvinnan företedde en ohygglig anblick, där hon låg i sängen; men polismän få icke rygga tillbaka för dylikt äfven om synen är aldrig så ruslig.

De sökte finna knifven, hvarmed dådet utförts; de sökte öfverallt, men utan resultat.

— Man behöfver alltså icke antaga, att själfmord föreligger, ty då skulle väl verktyget finnas kvar.

— Hon var nog, liksom alla snåla människor, allt för kär vid lifvet för att själf vilja taga det.

— Se här! ropade den ene, som lyste sig med ljuset inne i det mörka rummet, som saknade fönster.

— De ha nog hittat hennes pengar.

I en säng här voro flera kuddar uppsprättade, och stoppningen var strödd omkring. Ett skåp å ena väggen syntes vara med våld uppbrutet, och dörren hängde rätt löst.

— Om hon än icke haft några pengar, så ha i alla fall mördarne förmodat, att hon haft sådana gömda här.

— Det troligaste är väl, att hon innehaft penga, och att de kommit öfver sitt rof.

Polismännen fortsatte ännu en stund att göra sina ndersökningar, hvarefter de i sina anteckningsböcker gjorde anteckningar om hvad de observerat.

Därefter gingo de åter ut och stängde noga dörren, hvarpå den ene tog ur nyckeln och stoppade der i sin ficka. De hade beslutat fortsätta samtalet med de i huset

boende personerna och skulle därför gå upp i de olika lägenheterna, men detta behöfdes icke, ty grannarna hade hela tiden, medan detektiverna genomsökt rummen, väntat utanför för att få reda på, om någon upptäckt gjorts.

— Hur länge har den här gumman bott i huset?

— Ack, det är minsann länge. Hon var här långt före min tid.

— Ja, nog har hon bott här i minst tio år. Det var visst världens mening, att hon skulle flytta, men det blef aldrig något af med det. Hon betalade punktligt sin hyra, och sedan glömde värden af, hvad han sagt och hvad han lofvat oss. Vi tyckte inte om, att så mycket konstigt folk gick här och smög i trapporna.

— Vet någon, hvad hon förut haft för sysselsättning?

— Det är nog mycket länge sedan hon hade någon sådan.

— Hvad lefde hon då af?

— Pengar förstås. Hon skaffade nog sådana, utan att behöfva arbeta. Hon lär förr i tiden ha haft tvätt för sådana där flickor.

— Ja, och så var hon också spåkäring.

— Kunde hon spå då?

— Nu skämtar väl herrn? Hvem kan väl spå? Det är baraste prat vet ja'. Men lura sådana där flickor, det kan man, för det är inga, som äro så vidskepliga som de. Dom kan man inbilla precis hvad som helst, och de tro det. Det beror väl på, kan jag tro, att de alltid blifva spådda lycka, och de vilja ju så gärna tro, att de skola komma ifrån eländet och blifva lyckliga.

— Hon kunde ju inte ens spå sitt eget öde, menade en kvinna, ty då hade hon väl aktat sig för sådant sällskap.

— Hon var ju så van vid sådant, att hon inte tänkte längre på, att det finns andra människor till.

Sedan polismännen aflägsnat sig, fick gatan åter sitt vanliga utseende. De nyfikna hade skingrats, och om några grupper här och där stodo samtalande, så var föremålet för deras samtal helt annat än det nyligen timade mordet. Man

glömmet så lätt, hvad som händer i en hufvudstad, där den ena tilldragelsen så fort aflöser den andra.

Då detektiverna kommo tillbaka till stationen för att uppsätta rapport, blefvo de inkallade till en öfverkonstapel, hvilken vid tillfället satt och samtalade med en person. Denne var en ung arbetare, som tycktes vara ifrig med att berätta och framlägga omständigheter, som han förmodade vara förknippade med detta brott.

Öfverkonstapeln gaf de båda underordnade en vink att stanna och höra på. Vid sådana tillfällen, då gröfre brott, som väcka mera uppseende, föröfvats, infinna sig alltid å detektiva stationen en del personer, som vilja lämna alla möjliga upplysningar. Man tager naturligtvis gärna emot alla finger-visningar, huru befängda de ofta tyckas vara. Många gånger ha dylika fört på villospår, men i många fall har man också haft god ledning af dem, och därför hör man på allt, som berättas.

»Blindfåglar» är ett gammalt uttryck inom detektiva polisen, och därmed menar man sådana, som vilja prata om allt möjligt och gifva goda råd, om huru polisen skall kunna upptäcka och till laga näpst befordra föröfvaren af det ena eller andra brottet.

Många ha en del befängda historier att berätta och komma merendels till ganska konstiga slutresultat, men det har också rätt ofta händt, att dylika frivilliga, som visa sig så intresserade af att ett brott upptäckes, lämnat upplysningar, som varit värdefulla nog.

Man tager därför emot allt; sedan gäller det att sofvra materialet och att se efter, hvilket som kan hafva någon rimlighet för sig.

När ett dylikt uppseendeväckande brott är bekant, komma äfven personer, som meddela rena fantasifoster. Det är ofta straffade individer, personer, som äro rädda för att hvilket ögonblick som helst lösdrifvarelagen skall tillämpas på dem. De vilja då ställa sig in genom att lämna polisen »upplysningar» i hopp om, att de själfva därigenom skola få någon frist. Andra komma och tala med den största säkerhet, de

ha funderat öfver hvem brottslingen kan vara, och de draga slutsatser och göra upp fantasihistorier, som de till sist själfva tro vara grundade på verkligheten.

Det gäller i sådana fall att vara människokännare, och polisen får noga se upp, att den icke blir lockad på villospår i synnerhet som de flesta ofta uppträda med själfsäkerhet och visa att de äro fullkomligt öfvertygade om att hvad de säga är rätt.

Att komma in på orätt spår vid en spaning är nätt opp något af det värsta, som kan hända en detektiv. Det betyder mycket arbete förgäfvets och många onödiga obehag; det kan ju äfven leda till att den verkliga brottslingen under tiden ställer sig i säkerhet, medan en oskyldig råkar fast. Äfven om den oskyldige snart nog blir fri, låder ju dock bland det okritiska folket en misstanke mot honom, och polisen kan ingenting göra för att reparera den faute den begått.

Den nu ifrågavarande arbetaren, som själfmant kommit för att lämna upplysningar, såg öppen hjärtlig och hederlig ut. Man hade icke precis någon anledning betvifla, att han kom i fullt ärlig afsikt att meddela, hvad han trodde kunde leda till brottslingens upptäckt.

Han hade just för öfverkonstapeln meddelat, att han vid fyratiden samma morgon å Västerlånggatan gått efter en kvinna och en man, som förde ett hviskande samtal. Han hade kommit att höra, huru kvinnan grälade på mannen om någon delning af pengar, och när han sedan på morgonen hörde talas om mordet å gumman hade han tänkt, att dessa två möjligen kunde ha varit med om det.

— Har ni något annat skäl för denna misstanke.

— Ja, jag hörde dem tala sinsemellan om en knif.

— Hvar befann ni er då?

— Jag hade blott kommit ett litet stycke från Järntorget in på Västerlånggatan. Jag hade förut stått en stund å Järntorget och hade iakttagit att de kommo från Österlånggatan.

— Vidare!

— Jo, vid en af de första kloaktrummorna stannade mannen och böjde sig ner. Jag såg att han lyfte upp locket,

så tog han någonting upp ur sin ena kavajficka, svepte en näsduk om och kastade föremålet ner i kloaken.

— Kan ni utpeka, å hvilken plats det var, om konstaplarna här följa med er?

— Ja, jag tror inte, att jag skall taga fel.

Karlens uppgifter voro bestämda och korrekta, och intet hos honom gaf intryck af, att han kom för att lämna vilseledande uppgifter.

Öfverkonstapeln funderade en stund och slätade ut en del papper, som lågo framför honom på bordet.

— Ni har förut uppgifvit namn och bostad, ni har sagt att ni bor vid Flemminggatan. Är det inte så?

— Jo, som jag sagt.

— Hvar arbetar ni för närvarande?

— Jag har senast arbetat vid Djurgårdsvarfvet, men jag har inte haft något arbete de senaste fjorton dagarna.

— Har ni då besparingar att lefva af.

— Ja, då, och så bor jag hos min bror.

— Menar ni, att det då inte är så noga, om ni inte kan betala hyran precis på dagen.

— Alldeles, ja.

— Hur kom det till, att ni var ute och gick å gatorna i staden mellan broarna vid denna tid på dygnet?

— Behöfver jag tala om det också?

— Nej, bevars, ni behöfver inte, om ni inte vill det. Jag bara frågade, hederligt folk bruka inte ha något att dölja, och efter som ni själf kommit hit för att lämna oss upplysningar och göra oss en viktig tjänst, som ni nog kan få belöning för, så trodde jag att ni inte skulle ha något emot att tala om, i hvad ärende ni var ute. Ni förstår, det är ju alltid bra att få veta, med hvem man har att göra.

— Inte värre än det, så kan jag väl tala om det, men det var tusan, hvad herrarna äro frågvisa här. Jag kan så gärna tala om, att jag har en bekant flicka på St. Paulsgatan och att jag suttit och pratat med henne.

— Inte ondt i det, kära ni.

— Nej, det fattas bara det.

— Eftersom ni själf frivilligt gjort anmälan, kanske ni också kan något så när beskrifva det där paret, som ni såg i natt.

— Det var ju för mycket mörkt för att jag skulle ha kunnat se, huru de sågo ut i ansiktet, men karlen var ganska stor och kvinnan liten. De hade rätt tarfliga kläder vill jag minnas.

— Nå, vi få se, om ni kan hjälpa konstaplarna till rätta. Vi måste ha tag i det där föremålet, som ni säger ni såg kastas ner i kloaktrumman.

— Då kan jag hjälpa till. Jag har nämligen varit rörläggare i stadens tjänst, så det passar precis.

På en vink följde han med de två detektiverna, och de befunno sig snart på den långa och krokiga, men intressanta Västerlånggatan med dess många stora butiker och skumma gränder. Här råder nästan alltid lif och rörelse, och folk tränges ständigt utanför de stora butiksfönstren, där många olika slags härligheter, som kunna locka ögonen, äro framlagda till skyltning.

Det hade dock icke nu tid att se och bekika sakerna, utan skyndade fram mot sitt mål.

— Om ni ändå hade tagit märke på något hus, som befann sig i närheten af den uppgifna kloaken, så hade det gått lättare att nu finna den.

— Bevare mig väl, man kan väl inte tänka på allting heller, och för resten hade jag då inte reda på något mord. Det var alltså inga misstankar hos mig då. För resten är jag väl ingen detektiv heller, som skall gå omkring och misstänka alla människor, men nu var det något — jag vet icke hvad — som dref mig åstad att tala om, hvad jag sett. Men för resten kan jag tala om, att det var i närheten af 73:an, det numret känner jag till; det finns nämligen en matservering där en trappa upp, där jag en tid gått och ätit.

— Nå väl. Då är ju allt bra, vi skola nog hitta platsen.

De gingo vidare framåt, till dess de stannade vid en plats, där gatan börjar kröka sig mera än vanligt.

Den ene polismannen böjde sig ner och lyfte upp ett i gatan inkiladt järnlock, som befanns ligga öfver en dylik kloaktrumma.

— Här skall det alltså kunna vara.

Arbetaren tog en öfverblick och granskade de kringliggande husen.

— Ja, det är nog möjligt att det var här.

Nu börjades undersökningen af rörets innehåll. Arbetaren kände till en reparationsverkstad i närheten, där han fick låna verktyg, och så började han arbeta med ifver, medan polismännen hade nog att göra med att hålla nyfikna personer på afstånd. Sådana äro nämligen alltid tillstädes, och det behöfves i hufvudstaden blott den allra minsta anledning, för att folkskockning skall uppstå.

— Se opp. Få se, hvad det nu är, jag fått. Något har fastnat.

Han halade i en lina och drog upp ett smutsigt föremål, som detektiverna voro angelägna att bemäktiga sig. De visade först upp ett med gyttja betäckt tygstycke, och ur detta tog den ene detektiven upp en gammal rakknif, som han närmare synade.

— Det är blöd på den.

— Hu! Arbetaren, som icke var van att vara med om dylikt arbete, blef helt blek, när han såg den blodiga knifven, som polismannen dock skyndade sig att inlinda i sin egen näsduk och stoppa i öfverrocksfickan.

— Usch, det är för ruskigt att se sådant här.

— Men vi vid polisafdelningen få vara med om sådant och kanske ännu värre och vara nöjda ändå.

— Ja, jag tror hellre jag skulle vilja vara med om det hårdaste arbete än ha sådant yrke som ni. Man kan vil inte sofva efter sådant här jobb.

— Vanan gör'et, kära ni. De första åren, jag var vid detektiven, hade jag många sömnlösa nätter, och sådana drömmar sedan. Men man vänjer sig vid allt här i världen.

— Apropos, inföll den andre, vänd till arbetaren, lade ni så pass märke till den där kvinnans och mannens kopps-

storlek, så att, om vi få tag i dem, ni tror er om, att på något afstånd känna igen dem. Till exempel på kroppställning eller annat, som i en hastighet kan bedömas med ögonmått.

— Det är svårt att säga nu, men det kan ju hända.

— Ja, det händer vi få skicka bud på er, ty jag hoppas vi skola få fatt dem.

Polismännen nickade till afsked och aflägsnade sig med sitt fynd.

Kap. XXXI.

En frigifven.

Detektiverna kommo tillbaka till stationen, var det deras mening att genast öfverlämna sitt ruskiga fynd och afgifva rapport, men de måste en stund vänta och åhöra ett samtal mellan flere polismän och en liten underlig figur. Öfverkonstapeln för hvilken de skulle afgifva rapport, ledde just samtalet med en liten gubbe, som man placerat å en stol vid ett bord.

Det vore vanskligt att bedöma den gamles ålder; man skulle kunnat gissa på sjuttio år men också på åttio, hans ansikte bar den för flera åldringar kännetecknande obestämda prägel, som gör att man sällan kan gissa sig till den rätta åldern. Han var nästan krithvit i ansiktet, som var genomfåradt af rynkor, och det lilla hår, som ännu fanns kvar, var likaledes hvitt. Han såg skygg ut, som ett uppskrämtd djur, hvilket blifvit infångadt, och när han hörde de många polismännen ställa frågor till sig, och när han hörde de många omkring, och han skälfde i kroppen, när någon talade med hög stämma. Man skulle också kunnat jämföra honom med ett barn, som gått vilse i skogen och blifvit uppskrämtd af ensligheten och dysterheten rundt omkring, och som sett dåliga syner och haft onda drömmar.

Detektiva polisen brukar ofta ifrån Långholmen afhämta frigifna fångar, som aftjänat sitt straff för svårare brott, och som på sin tid, då de voro ute i friheten betraktats som farliga brottslingar. Man vill veta, huruvida samma sinne ännu sitter i dem, man vill förhöra dem om deras planer för framtiden, om de ämna arbeta och försörja sig ärligt och så vidare. Man vill med ett ord veta, om samhället kan vara tryggt för

dem, eller om man fortfarande skall betrakta dem som farliga för allmänna säkerheten och om man skall fortfara att föra krig med dem.

Den gamle gubben tillhörde en af dessa, som efter mång-årig bestraffning för svåra brott ändtligen frigifvits.

Stackaren hade i trettioåtta år med endast ett par timmars afbrott en enda gång suttit internerad som fånge å olika straffarbetsanstalter, mest å Långholmen. En gång i sin ungdom begick han det första grofva brottet. Efter ett dans- och supgille i en landsocken hade slagsmål uppstått. Han kom då att tilldela en dräng ett dråpslag, hvarför han dömdes till sju års straffarbete.

I fängelset trufdes icke den vid frilif vane fången, han längtade åter ut, men huru återfå friheten? Långe funderade han, till dess han fick en plan färdig och kunde utföra denna. Den var mer än djärf och misslyckades därför grundligt.

Fången uppförde sig en tid hyggligt och beskedligt för att kunna få förtroende, så att han finge följa med vaktkonstaplarna på handräckning, det vill säga biträda dem, när de skulle taga in ved, vatten och annat.

Vid ett tillfälle fick han sålunda följa med två vaktkonstaplar ut på Årstaviken i en roddbåt. De skulle hämta vatten, och fången ville därvid vara behjälplig. Ingen misstänkte honom numera om att vilja rymma, då han blott hade en jämförelsevis kort tid kvar att sitta i fängelse.

Han tiggde emellertid på det bevekligaste och bad att få en pris snus, och medan den ene vaktkonstapeln böjde sig ner för att taga upp snusdosan måttade fången med en kopparcistern ett dråpslag mot hans hufvud. Vaktkonstapeln föll öfverbord och drunknade, och den andre, åt hvilken fången ämnat samma öde kastade sig i sjön och simmade i land, där han slog allarm och tillkallade hjälp.

Mördarens frihet blef emellertid icke långvarig, han kunde icke manövrera båten utan dref denna med honom i land. Och om några minuter befann han sig åter inom fängelset portar. Han hade sedan han för mordet dömdes till lifstids straff-

arbete aldrig fått något tillfälle att komma ut förrän nu efter det han blifvit benådad.

Detektiverna, vana vid så många olika brottslingar, betraktade dock denne med det största intresse. Ingen af dem hade förut sett någon frigifven, som aftjänat ett så långvarigt straff, som räckt mer än en mansålder utan afbrott.

De två polismän, som affört honom från Långholmen, hade fört honom omkring och utvisat olika platser, men han kände icke igen några. Hans sinne och minne hade förslöats af detta långa fängelsestraff, och han hade glömt bort själfva det lefvande lifvet. Han var rädd för hästar och vagnar, och han skälfde af förskräckelse, när han å Riddarhustorget hörde lokomotivets pip under Riddarhusbron. Om han någon gång hört talas om lokomotiv eller tåg kunde han icke minnas, han blef bara förskräckt för det buller det åstadkom.

Man hade fäst hans uppmärksamhet på spårvagnarna, som kommo och gingo i olika riktningar, och han betraktade dem som besynnerliga fenomen. Han brydde sig dock icke om att fråga, hvad de voro till, han tycktes sakna hvarje spår af intresse och nyfikenhet.

Man förde honom till en källare för att gifva honom den första frukosten efter frigifningen. Nere i Gråmunkegränd nära Munkbron låg då den gamla källaren »Ankaret», hvilken merendels var tillhåll för polismän och vaktmästare i olika verk och inrättningar.

I synnerhet detektiva polismän voro här sedan gammalt stamkunder och tycktes trivas bra i den trånga källarlokalen. Det kunde också hända att de en och annan gång kommo med rätt underliga gäster, men man fäste sig ej därvid. Vårdinnan anade nog ibland, att den eller den i deras sällskap vore en frigifven, som skulle sändas till sin hemort, men när de andra gästerna icke hade något att säga om att han blef serverad i lokalen, så lät hon udda vara jämt och låtsade om ingenting.

Detektiverna frågade gubben, hvad han ville hafva för slags mat. Han satt där och undrade och undrade. Han

hade till! och med glömt bort namnet på olika maträtter. Man frågade om det skulle vara en biffstek eller en kottlett.
— Nej då, nej!

Han skakade på hufvudet och mumlade så:

— Litet smör och bröd, och ett glas mjölk, det är godt.

Han fick det åstundade och åt, ehuru med klen aptit.

Om han ville ha en sup? Han hade ju på snart fyrtio år icke smakat brännvin, hvilket han däremot mycket begagnat i sin ungdom.

— Ja, får jag smaka hur det känns nu.

Han fick ett litet glas brännvin och fattade tag i detta.

Men han satte det tillbaka igen. Han sade sig icke kunna tåla lukten.

Sedan fördes han tillbaka till detektiva stationen, där man ville veta, hvad han skulle taga sig till. Han hade nu åtta hundra kronor i på fängelset sparade arbetsmedel, och en kommissarie föreslog honom, att man skulle låta den kommun, där han senast var skriven, förvalta dem och försörja honom till döddagar. Gubben tyckte att han skulle köpa sig en stuga.

— Tror ni, att ni kan sköta den? Hvad skall ni lefva af?

Den gamle menade att det nog blefve bra, blott han fick sig en egen stuga på landet.

Man förevisade honom en del saker, som han blef både häpen och rädd öfver. En polisman tryckte på en knapp och det elektriska ljuset strömmade ut öfver rummet. Den frigifne försjönk i förvåning. Han hade aldrig hört talas om, att man i hufvudstaden fått en vattenledning, sedan han en gång i tiden häktades, och när han nu såg huru man vred på en kran och fick dricksvatten mumlade han:

— Hade det varit så förr, så hade jag väl inte kommit i tillfälle att slå vakten.

Den värsta öfverraskningen nådde honom dock till sist. Han hade aldrig i sitt lif hört talas om telefonen. Man förde honom därför till denna och satte luren för ena örat, hvarefter den polisman, som talat mest med honom, gick in i kom-

missarierummet och telefonerade. När han fick höra rösten, släppte han luren och ville rusa ifrån.

En annan tog emellertid tag i denna och svarade. Detta öfvergick tydligen den gamle straffångens förstånd, ty han började visa sig rädd och ängslig.

— Hvad trodde ni egentligen att den där maskinen var till?

Han funderade en stund, därpå torkade han bort några svettpärlor å pannan.

— Jag trodde, att det var något som ni skulle väga med eller ha för att fotografera mig.

På alla frågor, om hvad han ville man skulle göra honom, hade han endast ett och samma svar, blott man ville hjälpa honom, så att han finge komma till ro i sin stuga. Han talade om denna så innerligt, att det märktes, att han i långa tider, kanske i årtal gjort sig förtrolig med tanken på ett eget hem, då han en gång blefve så gammal, att de inte längre ville ha honom ens i fängelset.

Antagligen hade han under många sömnlösa nätter legat i sin cell och tänkt på denna egna stuga, där han äntligen skulle få hvila ut några korta stunder af sitt lif och få vara fri.

Kommissarien underrättade honom, att en konstapel skulle få följa med honom och ha rekommendationsskrivelse med till ett hem där de skulle styra och ställa för honom, så att han hade mat och husrum till dess man hunnit anordna annorlunda för honom.

— Sedan får ni nog snart er stuga, inföll kommissarien och nickade mot honom.

Förre straffången funderade en stund och vände sig därpå åter till kommissarien.

— Snälle herrn, där blir väl lite jord till, så att jag får plats till några blommor. För just så hade jag tänkt mig det. Och så kanske ett par buskar också vid ingången.

— Det kan hända, följ nu bara med den här mannen, så blir det nog bra.

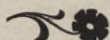
Den gamle stultade ut och följde utan att säga vidare med sin ledsagare.

Polismännen samtalande en stund om den frigifne långholmaren, och alla voro de eniga, att ingen hade under sin tjänstgöring någonsin kommit i beröring med någon, som så lång tid utan uppehåll vistats å straffanstalt.

Arbetet började emellertid åter. De två konstaplar, som haft att taga reda på mordet vid Österlånggatan, berättade hvad de iakttagit, samt företedde såväl den hittade blodiga rakknifven, som den smutsiga näsduk, hvilken förut varit lindad om densamma, och så uppsattes en utförlig rapport.

Chefens stämman ljud i detsamma till andra af de innevarande:

— Nu får det blifva annat af igen. För upp »mannen med det långa ansiktet».

Kap. XXXII

En bråkig fånge.

id dessa ord blef det genast en märkbar rörelse; man visste i förväg, hvad det skulle betyda att hålla förhör med denne, den mest trotsige och tredskande fånge, som polisen på mången dag haft att göra med. Under de två dagar, som förflutit sedan han anhölls, hade man fört honom från förvaringshäktet upp på stationen så ofta tiden det tillät, och man var hvarje gång beredd på, att det skulle blifva med samma resultat.

Den anhållne svarade icke på någon af de frågor, som ställdes till honom. Han sade icke ett ord, ehuru man försökte med alla möjliga knep att få honom att säga något.

Fången satt där till utseendet stel och stum, men man märkte alltför väl, att han noga följde med allt och blott passade på ett tillfälle, hvilket som helst, att komma undan. Man formligen såg, huru raseriet inom honom glänste i de hemska ögonen.

Då han nyligen var inne till förhör, teg han som vanligt, och kommissarien låtsade sig tro, att han var döfstum, ehuru han mycket väl hade erfarenhet om, att så ej vore förhållandet. Han skref därför på flera lappar olika frågor, som lades fram för den anhållne. Dessa lydde: »Är ni stum och döf, och när blef ni det? — Huru är ert rätta namn? — Förställer

ni er för att trotsa polisen? — Är ni beredd att bekänna något brott? — Tror ni, att vi icke veta hvem ni är? — Ni bär på er ett prästbetyg utfärdadt för en viss Karl Hellener, men detta är icke ert! — Vi känna till hvar ni kommit öfver detta, och vi veta nu ert rätta namn. Vill ni längre spela komedi?

Den häktade, som hade händerna bakbundna, hade placerats framför ett bord, och bakom befunno sig två konstaplar, hvilka noga passade på honom för att iakttaga hvarje rörelse hos fången.

Man lade de olika lapparna framför honom. Han brydde sig icke om att se, hvad som var skrifvet å dem. Han kände nog med sig, hvad polisen hade för tankar om honom.

— Ni kunde ju tala ganska bra, när ni blef anhållen. Stå inte, karl, och förställ er, vi skola nog ändå få er fast, det kan ni vara lugn för.

Den anhållne stod lika envis och svarade inte. Icke en min förrådde att han hört något.

— Spela inte längre envis tjurskalle, röt kommissarien.

Det var detsamma. Ingenting tycktes hjälpa på denna envisa varelse.

En vink var nog, och så kom en konstapel fram med ett litet paket, som han lade på bordet och skyndade sig att öppna. Den, som ledde förhöret, tog ur detta en del föremål, hvilka han bredde ut på bordet. Han tycktes icke hafva brådt, ibland betraktade han ett föremål en rätt lång tid, så lade han ut det och förde ett annat bredvid detsamma. Det såg ut, som om han ville lägga allt i en viss ordning, och under tiden observerade han fångens miner. Till sist slog han högra handens flatskifva i bordet och utbrast:

— Så där ja, Karl Hellener, eller hvad ni nu heter? Nu ha vi det här materialet samladt. Somt af det ha vi funnit i era fickor, annat ha vi haft här förut. Ni är inte utan pekunier, ni. I den här plänboken, som vi funnit hos er, finnas 7,365 kr. Det där är en kalasväska, som duger! Och här i portmonnäen finnes silfver, som klingar. Godt om mynt!

Hvad har ni för sysselsättning, efter som ni bär så mycket pengar på er?

Den häktade sade fortfarande icke ett ord.

— Känner ni kanske till de här brefven? Ganska intressant innehåll, åtminstone för oss polismän.

Fortfarande intet svar.

— Jag märker att ni fortsätter att tiga, därför att ni inte vill tala. Det kommer att blifva er sak. »Mästaren» eller rådhusrätten skall nog klämma fram sanningen. Till att börja med vill jag tala om, att ni heter John Ernst Karlsson. Hvad för slag!

Den envise fången stampade i golfvat, men han sade ingenting. Hans ansikte förvreds af ilska, så att han såg ännu mera ohygglig ut.

Gentemot denne bandit började nu polismannen visa ett ovanligt lugn, ett iskallt lugn, som polismän ofta få antaga, då det gäller dylika individer. Han bredde ut ett par fotografkort.

— Känner ni dessa?

Fången ryckte till ett tag, men återtog därpå sin roll.

— Annars är det ungdomsporträtt, tagna af er här, när ni förut varit häktad. De äro då inte så värst vackra, men det rör säkerligen inte fotografen för. Han har nog gjort så godt, han kunnat. Och så finnas här anteckningar, ser jag, både om födelseår och antalet bestraffningar. De stämma med uppgifterna i Polisunderrättelser. Här ser ni den där intressanta tidningen. Om ni nu tittar närmare efter, skall ni få se, att ert konterfej också finnes i den.

Han gjorde åter en paus och granskade fången, under det han långsamt ur ett konvolut drog fram ett papper och ett annat fotografkort.

— Här finns en teckning efter en hand, å hvilken långfingret är kortare än de öfriga fingrarna, sade han i långsam ton.

Han reste sig därvid och gick bakom fången. Där stannade han och jämförde den ena baktbundna handen med teckningen.

— Det tyckes stämma. Konstaplarna, som ritat den här, ha nog gjort sitt arbete riktigt efter naturen, eller hvad säger ni själf.

»Mannen med det långa ansiktet» var hemsk att skåda, där han stod och gnisslade med tänderna och ryckte i sina bojor. Men intet ljud undslapp honom, han fullföljde planen att konsekvent tiga och ingenting säga, trots allt. Trots det att han visste, att han icke därmed kunde gagna sin sak på något sätt.

— Erkänner ni kanske, att ni varit med om det mord, som föröfvats å Graninge gård? — Ja så, ni svarar inte ännu. — Nå vet ni kanske om, att er fader, som dref affär vid Gref-turegatan blifvit innebränd under en eldsvåda? Vet ni om att mordbrand föreligger, och äfvenså mord. Hvem tror ni är misstänkt för det? Det kan ju vara möjligt, att ni varit med om att »haffa» lite pengar å Södra teatern, men i så fall är detta ett lindrigt brott i jämförelse med allt det andra. Hvad säger ni nu, karl?

Som förut lämnades intet svar; fången iakttog samma envishet, samma tysta förnekande.

I detsamma kom en detektivkonstapel in, åtföljd af fru Venus, den förut omtalade hustrun till politikarlen Venus, som hade sin bostad i rådhuset.

— Har ni förut sett den här karlen? frågade henne polis-mannen.

Kvinnan granskade honom noga:

— Ja, han är ju något olik sig för det han har fångdräkt, men se ansiktet, det blir nog alltid sig likt.

— Ni har berättat, att han flera gånger besökt er, emedan han sade sig vilja ha kunskap om en person, som försvunnit efter besök på en maskeradbal.

— Ja, han trodde, att den personen fallit i Norrström. Den förhörande vände sig åter till fången.

— Nå, hvad skulle ni ha för intresse af att veta om liket anträffats eller icke. Svara därpå!

Det ryckte till i mungiporna på den tilltalade, det såg en stund ut, som om han skulle känna sig frestad att gifva ett

svar, men så vidhöll han att spela samma roll. Han endast teg envist och stirrade med, som det tycktes, frånvarande min framför sig.

— Fru Venus behöfver icke nu längre uppehålla sig här. Vi skicka bud igen, om det skulle behöfvas.

Till fången sade han åter:

— Tror ni, att ni kan komma någon som helst väg med att tiga, lika litet som med att neka. Vidhåller ni att spela den här rollen, så gärna för mig. Då låta vi till en början andre stadsläkaren undersöka ert hälsotillstånd och yttra sig om er sinnesbeskaffenhet. Ni kanske föredrager att som kriminaldåre bli inspärrad på Upsala hospital för all lifstid. Konstaplar för ner honom, sedan blir det väl någon råd med en sådan där.

Sedan fången, fortfarande bevakad af två konstaplar, utförts, genomgick kommissarien åter den promemoria, resultat af flera konstaplars efterspaningar och förhör, som upprättats angående »mannen med det långa ansiktet». Han inföll därpå:

— Det kan ju nu icke längre vara något tvifvel underkastadt, hvem den ombundne personen, som så många kvinnor sett i Karlssons pantbank vid Grefturegatan var. Det var naturligtvis den olycklige stackarens son, som vi ha här. Det säger sig ju själft, att han behöft blifva ombunden, sedan han den där natten legat och slagits med polisen på taket. Vi måste kalla hit så många vittnen, som finnas i gården, där det var eldsvåda. Det går väl, som vanligt icke lätt att få dem hit, men man kan ju säga, att de alltid få någon ersättning, om inte annan, så vid det blifvande vittnesförhöret vid rådhusrätten.

Två innevarande konstaplar, som fått denna order, aflägsnade sig för att utföra uppdraget.

— Kalla in Monk!

En af dem gick öfver på andra afdelningen och tillsade denne att komma in, hvilken tillsägelse han också skyndsamt efterkom.

— Enligt rapporten har ju Monk haft ett samtal med

fröken Sommer, som skulle känna till den här »mannen med det långa ansiktet».

— Ja, det var på stadsfiskalens order.

— Gå då och anmoda fröken Sommer att så fort som möjligt komma hit. Vi behöfva nog alla de upplysningar om John Ernst Karlsson, vi kunna få, äfven om dessa kunna synas aldrig så obetydliga. En sådan fähund måste snärjas in riktigt.

— Skall ske på stunden.

* * *

— Nästa man! Jaså, det är sant, nästa man är ju en kätting. Tag in Hallinskan!

Denna, som var iklädd sina egna kläder, kom in och såg som vanligt pigg och ogenerad ut.

— Nå, hvad har ni att säga i dag?

— Ingenting annat än att jag inte har tid att sitta här. Jag vill bli fri, det skall ju blifva marknad både i Örebro och Karlstad, och jag måste ut att göra affärer; har platt inte hvarken tid eller råd att sitta här.

— Hå, hå, så lätt går det väl ändå inte att komma ut ur »fyran».

— Nej, det tyckes det.

— Men det skulle kunna gå lättare, ifall ni vill bekänna.

— Hvad då?

— Jo, bland annat att ni var bekant med den karlen, som ni konfronterades med i förrgår. Han, som samma afton blef anhållen, när de togo er vid Södra teatern.

— Det kan jag inte, jag känner honom inte och har inte varit i sällskap med honom där.

— Någon annanstädes då?

— Det tror jag inte. Men jag tycker, att jag någon gång sett honom, men jag kan icke säga hvar.

— Var det kanske i Westermars-Roséns liga?

— Jag tror inte på det där talet, att Rosén skulle ha någon liga, men i alla fall var det nog icke i sällskap med

Rosén jag en gång såg honom. Det har nog varit på tåget eller på någon marknad.

— Försök erinra er det!

— Jag har så dåligt minne, jag kan icke säga, hvarifrån det är jag minnes hans utseende.

— Det kan bli mest tråkigt för er själf det.

— Inte rår jag väl för att jag inte känner alla eller ens hälften af polisens kunder. Man har min själ nog göra med att reda sig själf.

— Ur klämman, menar ni.

— Ja, det också.

— Nå, hur går det med den af oss väntade bekännelsen?

— Den får allt anstå.

— Ja, det förstås, men om den här lilla tingesten kunde tala. Det blefve ett svårt vittne, vet ni.

Han höll därvid upp en liten, fin portmonnä, som han noga beskådade, och så knackade han med den några lätta slag i bordet.

— Har jag med den att göra?

— Jo, se det förargliga är ju, att den funnits på golfvet just å den plats, där ni satt strax efter det ni på aftonen införts hit.

— Den har väl polisen lagt där då?

— Hvarför?

— För att få bevis mot mig.

— Nej, hör nu, det var väl starkt. Tror ni att någon af oss polismän är så rik, att han skulle vilja lägga ifrån sig en portmonnä med inneliggande fyrahundra kronor, blott för att få någon gammal tjuf fälld. Så godt om pengar ha vi inte.

— Då har väl någon, som suttit där före mig, lagt den där.

— Den förklaringen lyckas icke heller. På den platsen hade på kvällen, innan ni kom hit, blott funnits stackars kräk till lösdrifvare, som tagits som uteliggare. Och de hade blifvit uteliggare, emedan de saknade pengar till nattlogi. Tror

ni, att någon sådan går och bär på sig så mycket pengar utan att använda dem?

— Dom har väl varit rädda för att växla kan jag tänka.

— Nå, men den här då!

Nu svängde polismannen en liten plånbok. — Där finns godt om sedlar i den. När vi tillsade poliskvinnan att närmare verkställa visitation å er in på bara kroppen, så anträffades denna, som ni hade gömd i ena strumpan.

— Den är min och pengarna också, jag hade för pengarna ämnat köpa handelslager och fara på marknaderna.

— Ja, nog har jag hört talas om och också sett, att fruntimmer, som stjäla, bruka förvara portmonnärer, plånböcker och sedlar i sina strumpor och på andra ställen också för resten. Likaledes vet jag, att glädjeflickor gömma sina besparingar i strumporna, ofta emedan de icke ha annat förvaringsställe, ofta emedan de frukta blifva bestulna af sina tillbedjare, men icke behöfde väl ni, som säger er vara handelsidkerska och ämnat nedlägga pengarna i handelslager, förvara pengarna på ett sådant ställe.

— Ja, men jag gjorde det ändå, för jag trodde det uteslutande skulle vara min sak, hvar jag ville gömma dem.

— Ja, ja, tänk på saken till nästa förhör, men var lugn för, att det blir icke så lätt att nästa gång, när ni kommer upp i »P. K.», inbilla polismästaren en hop historier.

— Man får väl tala sanning, kan jag tänka.

— Det skola vi nog pröfva. Nu får ni gå tillbaka till »buren» så länge, medan ni hinner fundera ut, hvilket som är förståndigast att bara ljuga eller tala sanning. Om det ändå vore någon rim och reson i hvad ni säger.

— Ja, nog får man sitta där och tänka alltid.

Kap. XXXIII.

Den mystiske "ryttmästaren".

Uppå Östermalm, vid en af dess mest centrala platser, hade sedan någon tid tillbaka funnits ett synnerligen luxuöst och komfortabelt inredt pensionat. En stor skylt tillkännagaf, också, att det var ett första klassens pensionat för »bildade damer och herrar». Stället var nog mycket frekventeradt, ty ofta stannade utanför porten hyrkuskekipager och droskkupéer, och eleganta damer och fina herrar kommo och gingo uppför eller nerför den mattbelagda trappan, som ledde till pensionatet.

Å den rymliga balkongen syntes ofta damer taga en öfverblick öfver de närmaste omgifningarna, och deras glädtiga skratt hördes ner på gatorna och narrade promenerande att se upp. Ofta stodo också några fönster öppna, och ett pianos toner hördes genom dem ut på gatan.

Det var nog ett präktigt och trefligt pensionat, befolkadt af en hel hop glada ungdomar, och godt om pensionärer funnos alltid, ehuru man aldrig kunde märka att pensionatet annonserades i tidningarna. Det gick som af sig själf, och värdinnan tycktes göra goda affärer. Hon visade sig ofta ute bland det slags folk, som roar sig, och tycktes icke behöfva spara på slantarna. Sådant var hon egentligen icke van vid, ty redan för flera år sedan, då hon hade en ganska liten cigarraffär på norr, visade det sig, att denna blygsamma in-

komstkälla kunde sätta henne i stånd att lefva med och vara en ständig besökare å teatrar och varitéer och gäst å de finare restauranterna, där man ej vände på tolfskillingarna innan de utgåfvos. Oaktadt utelifvet kunde hon dock lägga af så pass mycket, att hon öfvertog en finare handskaffär vid en af hufvudstadens mest centrala platser.

De, som kände till hennes förhållande, menade förnumstigt nog, att hon hade någon hög beskyddare, som bisträckte henne med penningar. Somliga påstodo, att det endast var en liten jude, som beskyddade henne, andra menade, att hon i så fall måste få pengar af minst hundrade individer bland det folk, som särskildt kallar sig »guds egendomsfolk».

Huru härmed nu än förhöll sig, hade hon emellertid sedermera etablerat detta magnifika pensionat.

Huru väl inredt detta dock var och huru fina pensionärerna syntes vara, hände det dock rätt ofta såväl dag som natt, att stället besöktes af några ytterst ovälkomna gäster, nämligen detektiver.

Dessa tycktes icke låta förbluffa sig vare sig af praktens i pensionatet eller af de sköna kvinnorna, lika litet, som de tycktes vidare genera sig för de eleganta herrarna. Det hade nämligen visat sig, att många af pensionärerna seglade under falsk flagg, och ofta kom man hit och anträffade kvinnor från Köpenhamn, Malmö eller Göteborg, hvilka icke hade rättighet att vistas på annan plats än den, som polisen utpekat för dem, och herrarna visade sig inför polisens vana blick vara så kallade similigrosshandlare och simililöjtnanter.

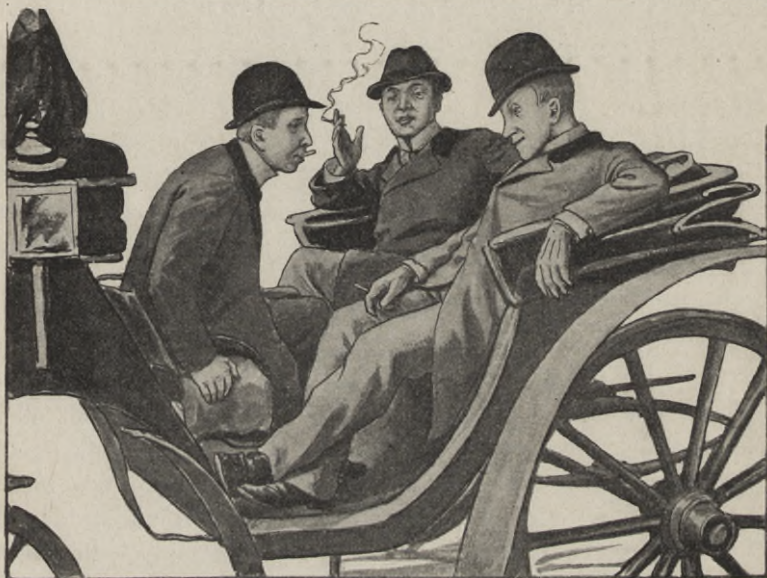
Huru många tvifvelaktiga existenser med fina gångkläder och fickorna fulla af mynt uppträda icke i hufvudstaden som grosshandlare eller löjtnanter, någon gång som ingenjörer och uppfinnare! Men vid närmare efterseende befinnas de ofta vara f. d. kypare eller afdankade handelsresande, och som de äro oäkta vara och gå under falsk ursprungs-beteckning kallar polisen dem similigrosshandlare, simililöjtnanter och äfven similibaroner.

Ty många älska också att kalla sig baron, ehuru det

icke är vidare bevändt med deras education. Men detta synes ofta icke bland sprit- och vinångor.

Hvad dessa lefva på och kläda sig för? Det är icke bara på ett eller tio, icke ens på tjugu ställen som dylika similiherrar uppträda, det finnes hundraden. De tillhöra stora prejarligor, och de summor, de dagligen kunna tillnarra sig af olika personer, äro häpnadsväckande.

Man vet att det finnes folk med abnorma och sjukliga drifter, hvilka dels äro medfödda, sjukliga arf, dels abnorma

förhållanden, som uppkommit under utsväfvande lefnadssätt. Och hvad hemliga polisen vet är, att det ofta är förmöget folk, som kan lockas med på dylikt, oftast personer med den största bildning, af hvilka man skulle kunnat vänta bättre.

Dessa similiherrar hafva till sitt förfogande lockbeten, som de släppa fram för de utsedda offren, först när de noga uppgjort planerna och beräkningarne, hvar de kunna lyckas att utpreja större summor under hotelse att offren eljes skulle råka ut för en viss paragraf i 18 kap. 10 par strafflagen.

Historier om dylika fall kunna gamla detektiver berätta

med ett allvar och lugn, som om det vore den alldagligaste sak i världen.

En dag knuffade en detektiv å St. Nygatan författaren i sidan och hviskade: se där på dem i droskan!

Jag såg tre unga välklädda ynglingar af den slyngeltyp, som icke är alltför ovanlig i hufvudstaden, sittande i en droska, rökande cigarretter, medan droskan på denna starkt trafikerade gatuled gled framåt i sakta fart.

— De där hade i förrgår inte ett öre på fickan och gingo då och sågo ut som busar, nu spela de herrar.

— Hur är detta möjligt?

— De gingo om dagen och drefvo på gatorna och vädrade på rof. De satte sig emellertid under middagstiden ned på en soffa i Kungsträdgården. Den där, som åker där till höger, kallas »Biran», han observerade omsider en medelålders herre å Hamngatan och rusade till honom, sluskig, som han såg ut. Vet ni, hvad han behöfde säga för att få tusen kronor på några minuter?

— Nej, det är omöjligt att gissa.

— Han sade bara i en viss ton: Jag och mina kamrater — han nämnde förstås deras öknamn — behöfva penningar till kläder. Det var icke tal om, huru mycket eller hvarför den fina herrn skulle bestå dem kläder. Slyngeln fick följa med in i närmaste cigarrbutik, där han fick tusen kronor. De tre ekiperade sig sedan och åto en middag å Strömsborgs restaurant, hvars pris för dem uppgick till öfver hundra kronor. Vi ha noga observerat dem i natt, och vet ni, hvad de haft för sig?

— Fortsatt med att äta festmiddag, kan jag tänka.

— De ha i sällskap med flickor i tre hyrkuskekipager besökt alla varietéerna. Jag vet, att de nu på ett dygn i det närmaste förstört alla de pengar, de kommo öfver. En del ha de fått betala som gammal skuld, agentprovision, eller hvad ni vill kalla det, till en sådan där similiherre, som en gång lärt dem konsten att utpreja pengar.

— Men det är då förbaskadt. Hvarför tolererar till exempel polisen det?

— Hvad skola vi då göra? Hade gubben kanske inte rättighet att skänka bort af sina egna pengar? Om det andra ha vi intet bevis. Ibland taga vi prejarne och bortdöma dem för lösdrifveri, men ibland, när de märka att det osar katt, kunna de lika lätt som jag tager en pris snus skaffa sig betydande penningsummor och begifva sig då öfver till Danmark eller Tyskland. Där kunna sådana ofta uppehålla sig i flera år. För resten, när det finns sådana kräk till människor, som behöfva vara rädda för sådana där hallikar, kunna de gärna blifva af med sina pengar. Det värsta är att det onda är utbreddt långt mera än man tror. Om man visste bara allt, som vi fått taga reda på. Det finnes män i aktningvärd ställning, ja, till och med så kallade framtidsmän, som kommit till oss och tiggat och bedt oss att befria dem från prejare; de ha varit färdiga att på sina bara knän, om det kunde hjälpa, bedja oss göra prejarna oskadliga. Ibland har det lyckats oss, ibland icke; det har berott på så många olika orsaker.

— Och det kan icke blifva något slut på det?

— Det går icke. Vi kunna icke göra slut på dessa utpressare; taga vi i dag så många, som vi veta nu finnas i Stockholm, så skola dock i morgon andra komma att efterträda dem.

— Då få ju offren helt och hållet skylla sig själfva.

— Inte annat än jag vet. Så länge det där andra finnes, som är orsak till att prejerier kunna ske, så länge skola också prejerierna fortsättas, och för resten är det ej något nytt alls.

— Nå, men kvinnor tillhöra väl också prejareligorna?

— Ja, naturligtvis, men det är något helt annat. Personer, som ha familj eller stå i beredskap att gifta sig, kunna narras till möte eller vara nog oförsiktiga att skrifva bref till kvinnor. Men detta är ändå icke detsamma. Det anses ju icke för någon skam eller vanära för en man att ha förbindelse med en kvinna, och ungdomsdårskaper ha väl de flesta varit med om. Men, ser ni, skola prejerierna lyckas, skall det ske med afskräckande medel, och det är just detta prejarne slagit

an på. Apropos prejare, så skola vi väl i dagarne få tag i den förbannade ryttmästaren, som åter kommit till staden.

Polismannen hade ett uppdrag att uträtta på Söder och skyndade därför i väg. Vi hade åtskilliga gånger, då vi för dagliga tidningars räkning, inne å detektiva stationen genomläste rapporter, i dem påträffat beskrifningar om denne mystiske ryttmästare, som brukade komma hit och tillställa allt möjligt obehag för att sedan efter en varning försvinna och begifva sig till en annan marknad. Han kallade sig ibland löjtnant och ibland ryttmästare, men polisrapporten benämnde honom f. d. järnarbetaren, och den nämnde honom som flera gånger straffad för bedrägeribrott och bortdömd till allmänt arbete för prejeri.

Inne å detektiva stationen stod just chefen och gaf order till konstaplarna Wand och Bonde.

— Som ni hört har »ryttmästaren» kommit tillbaka till staden. Gå och sök honom, om han finnes å Rosas pensionat. Då skall han tagas med hit.

— Skall ske!

— Se efter, hvad det är för andra såväl karlar som fruntimmer, som finnas där. Wand har ju, vill jag minnas, förut haft att göra med »ryttmästaren».

— Ja, det är visst tre år sedan.

— Så anställer ni förhör med förestånderskan, och behöfves det förstärkning, så telefonera hit. Se för all del efter, huruvida några minderåriga flickor vistas där.

Sedan konstaplarna aflägsnat sig för att uträtta sitt uppdrag, gaf chefen oss meddelande om dessa prejareligor, historier, hvilka ofta voro af den beskaffenhet att de icke kunna i tryck återgifvas.

— Ni kan inte tro, hvad dessa husera, och hvilket arbete vi ha med dem. Se här några af de snyggare i samlingen!

Han tog därvid fram ur det så kallade förbrytarealbumet två stora kartonger, som innehöllo porträtt af dylika.

— Se på den där till exempel. Den ha vi då gud ske lof blifvit af med nu. Han var en gång tryckeripojke å en

daglig tidning och blef så ett redskap för prejarerna. Sedan vi flera gånger haft med honom att göra, började han känna det för hett här i landet. Han reste till Tyskland och uppehöll sig där i några år och kallade sig ingenjör, men så kom han hit igen, ohjälpligt förstörd. Han hade visst lungsot och kom in på Sabbatsbergs sjukhus. Apropos, läste ni inte här-omdagen i tidningarna om en från Tyskland hemvänd ingenjör, som aflidit efter en längre sjukdom.

— Jo, jag vill minnas, att jag läst något sådant.

— Det var just den förre tryckarpojken-utprejaren. Han fick en nekrolog med vackra blommor. Jag undrar just, hvem som ställt om den där vackra nekrologen.

— Troligen någon god vän.

— Ja, snarare det än en väninna, ty väninnor hade han visst icke, efter hvad jag misstänker.

Vi fingo se ett porträtt af en person, taget från olika sidor. Å ett bar han fullständig promenadkostym och hade käpp i handen. Det var en man med rak och militärisk hållning, och ansiktet pryddes af ett par långa mustascher.

— Kanske det är »ryttmästaren»?

— Ja, det är han. Men annars är han icke militär mera än min gamla rock är militär. Men en utmärkt storskojare och en af de farligaste prejare är han. Här finnas andra fotografier af samme person.

Dessa voro bröstbilder, tagna från vänster och höger och en face. De sågo icke fullt så trefliga ut, men så voro de också mot hans vilja tagna, då han var häktad å detektiva stationen. På ett dylikt kort hade han försökt grimasera, så att ansiktet skulle blifva oigenkänligt.

— Man känner ändå igen det där elaka draget vid ögonen, det har icke gått att gymnastisera bort detta.

Ett annat kort saknade mustascher och visade ett ansikte, helt och hållet utan skägg.

— Men hur har man fått honom att raka mustascherna af sig? Han ser ju ändå fulare ut nu.

— Åh jo, med litet god vilja går det nog.

— Han gick nog icke gärna till det.

— Ah, nej, i allmänhet får man ju säga, att det icke är så värst roligt att blifva fotograferad hos oss. Den här är en verkligt farlig och ofta, tyvärr, oåtkomlig förbrytare, som vi ständigt måste hålla reda på, hvar han befinner sig. Han är en farlig organisatör af dylika ligor, och det är häpnadsväckande summor, som han kunnat tillskanssa sig.

Där fanns en rikhaltig samling porträtt af dessa prejare, några af dessa utvisande ynglingar i en ålder af 17 à 18 år.

— Det där är ruskiga saker.

Här funnos också flera fotografier af kvinnor; många af dessa tydde på både ungdom och skönhet.

— Den här kan väl inte vara så farlig. Hon ser ju så oskyldig ut.

— Hon brukar skriva bref till folk i landsorten och tigga pengar till en symaskin, detta ligger ju nära till hands för henne, då fadern är skraddare, när han någon gång arbetar. Flickan förstår att så finurligt affatta brefven, att hon merendels lyckas få pengar. Det kan ju vara någon rik man, som fruktar skandal inom sin familj och därför gärna vill undvika, att sådana bref från ogifta kvinnor i hufvudstaden, komma. Herre gud, han vet visserligen inte, hvem människan är, men det kan ju vara någon ung flicka, som han någon gång träffat. Och, som sagdt, för att slippa flera bref sänder han beloppet.

Här fanns ännu ett dylikt kvinnoporträtt. Icke heller detta såg så värst obehaglig ut för att finnas i ett så ohyggligt sällskap som i förbrytarealbumet.

— Det är också en prejerska. Hon är den unga, af sin man öfvergifna änkan, som i annonser beder någon välvillig herre om ett lån på 25 eller 50 kr. och utlofvar betalning efter öfverenskommelse. Hon får pengar, ty människor vilja ju så gärna bedragas. Ibland äro de så oförsiktiga, att de äfven skriva bref till henne. Dessa bref användas sedan i prejerisyfte af en eller annan manlig bekantskap till kvinnan, hvilken uppgifver sig vara hennes äkta man och är mäkt för-grymmad öfver ett förhållande, som han nu, tack vare slumpen,

upptäckt. Han vill ha ersättning för sin kränkta ära, annars skall det blifva något annat af.

I allmänhet vet man icke mycket af det, som tilldrager sig i det fördolda, och i synnerhet beträffande dylika mystiska saker och allt annat, som står i samband med dessa prejarehistorier.

Hvarför bli folk så uppskrämde? Hvarför behöfva personer, som äga förmögenhet och samhällsställning, gå i en ständig ångest för dessa prejare och deras handtlangare? Huru ha de kommit i klorna på dem, och hvad är orsaken till att de blifva så uppskrämde, att de genast vid en hviskning eller en åtbörd utbetala pengar till dylika sluskar?

Dessa och många liknande frågor framställde författaren till detektivchefen.

Han gaf först ett svar i sådana ordalag, som väl äro kända inom detektiva polisen och förbrytarevärlden, men som icke kunna återgifvas i tryck, hvarefter han med en betecknande axelryckning yttrade:

— Därom får ni fråga läkare och vetenskapsmän. Kan-
ske inte de ens kunna gifva förklaring. Men ett faktum är,
att många af offren äro allt för lättrogna och villiga att öppna
plånboken vid fall, där detta inte varit behöfligt.

Den gamle polismannen slog sig ner i en bekväm soffa
och for med handen några gånger genom sitt gula haxskägg,
ett tecken till att han tänkte öfver något.

— Ser ni, ni som tidningsman och gammal referent i
polisen och rådhusrätten är naturligtvis så förhärdad, så ni
blir väl inte förvånad öfver någonting, kan jag tro. Inte
lär ni väl heller bli rädd öfver allt, hvad som här kommer
fram. Men antag, att en vanlig, hederlig borgare sutte här på
min plats bara ett enda dygn, och antag, att han på det
dygnet toge mot alla de underrättelser, som våra 56 detektiv-
konstaplar hade att meddela! Hvad tror ni han skulle säga om
det?

— Jo, nog finge han då erfarenheter för hela lifvet!

— Kanske litet mer. Nog skulle han blifva förvånad;
och var lugn för en sak, man klandrar polisen både i tid!

och otid, men tror ni inte, att den där hedervärde borgaren efter ett dygns erfarenheter hellre skulle gå tillbaka till sin verkstad eller sin disk än sitta som detektivchef?

— Sannerligen tror jag det.

Polischefen kom visst att tänka på något, hans blick fick en glimt af humor.

— Minns ni när procentareagenten Theodor Söderberg var åtalad?

— Ja, för det han förmedlat lån å växlar, som han bort misstänka vara falska.

— Han klagade för det han suttit här i en kvaf luft och dålig omgifning i fyra timmar. Hvad skola då vi tjänstemän säga, vi som få sitta här och bedrifva vårt arbete dag och natt i precis samma atmosfär?

— Han var nog mera finkänslig, han, tegelhandlaren Söderberg.

— Det tyckes så.

Han bläddrade åter ett tag bland de olika fotografikorten. Alla voro för honom kända, och alla hade de hvar sin historia att berätta. Och dessa historier kände han som prästen känner »fader vår».

— Hvad tror ni den där är för en gök?

Under det han sade detta, kastade han fram ett konterfej af en omkring trettioårig karl, snyggt klädd, som det tycktes, och med ett mycket alldagligt utseende.

— Har han varit vid rådhusrätten här?

— Jo jo, men san! Både här och på många andra ställen. Det är Gustaf Laurentius Hellström, som en gång gick upp till svensk-norske ministern i Berlin och påstod sig vara löjtnant vid generalstaben samt lyckades få låna 1,500 kr.

— Han ser icke mycket militärisk ut.

— Han har en gång varit smedslärling. Sedan har han flackat jorden rundt; han har skojat sig till gratisplatser å tåg och båtar samt har ätit och druckit gratis litet hvarstades. Han är den värste yrkesbedragare, vi haft att göra med. Han börjar emellertid nu blifva något till åren; förr lyckades han bättre.

— Ja, och så den myckna fängseluften, den har väl också verkat försvagande på honom?

— Jo, jo, och det myckna festandet se'n! Han åt en gång i Paris ensam en festmiddag, som med viner och allt gick till 100 frcs. Då han försökte smita, blef han tagen af polisen. Han förklarade helt fräckt, att han inte hade ett öre på fickan, men att detta vore hans sätt att resa omkring och bese världen och äta fina festmiddagar. Men den middagen kostade honom ett års fängelse.

— Det tyckes vara dyrt i utlandet.

— Åh, i Tyskland brukar han få betala ännu dyrare; där får han merendels ett par år för en frukost, som han tillskojat sig. Vi ha ofta icke kunnat göra annat vid honom än behandla honom som lösdrivare. En gång kommo ett par af mina konstaplar in på Köhlers badinrättning för att spana efter pojkar, som voro misstänkta för stölder i badhuset. Hvem tror ni inte fanns där i högönsklig välmåga, presenterad och bekantad med direktör Köhler om ej just denne Hellström. Han hade uppgifvit sig vara medarbetare i Dagens Nyheter. En annan gång uppträdde han också här som tidningsman. Det var på cirkus. Han hade då förmått direktören att bjuda honom på en splendid frukost för att han skulle göra reklam.

— Hur gick det med den saken?

— Han råkade visst ut för en liten oväntad malheur. Se direktören ville, att han, som uppgifvit sig vara gammal tidningsman, skulle presentera de medarbetare, som på aftonen skulle komma för att bevista cirkusföreställningen.

— Det gjorde han nog.

— Nej, han viggade i stället pengar af direktören och söp sig full.

— Och så försvann han, förstås.

— Ja, ända till Svartsjö tvångsarbetsanstalt för lösdrivare.

— Hr stadsfiskal!

En konstapel hade kommit in och stannat innanför dörren.

— Hvad är det Svente?

— En bankdirektör önskar tala med stadsfiskalen i ett angeläget ärende.

— Har han gjort någon anmälan?

— Nej, han önskar tala med stadsfiskalen först, innan han gör formlig anmälan.

— Jaså, någon ny historia igen.

Han strök sig åter öfver skägget och tycktes fundera.

— Lägg ihop det här och sätt in det på sina platser!

Han pekade därvid på de många fotografierna, som lågo utbredda på bordet.

Konstapeln började genast taga i tu med arbetet och satte kartongerna och fotografierna på de olika platserna inne i det rum, som benämndes »förbrytarealbumet».

Samtalet om detta ämne var alltså slut; det gällde nu viktigare saker.

Vid utgående höllo vi på att stöta emot den magnifike bankdirektören, känd af alla stockholmare, som just steg in i detektivens rum och, under det han på långt afstånd sträckte fram sin ena hand till hälsning, utbrast:

— God dag, herr stadsfiskal, det är en förbaskad historia nu igen.

— Var så god och tag plats.

— Tack, stadsfiskal, men jag vill nu helst tala på stående fot. Det är mycket brådt om. Jag ville icke göra någon anmälan, förrän jag rådgjort med stadsfiskalen; apropos, kunna vi tala privat?

Chefen steg upp och tillsade Svente att gå ut; han skulle sedan själf ordna fotografierna i albumet.

Den gode bankdirektören tycktes vara synnerligen upprörd. Han kunde icke förmås att sätta sig ner, utan gick af och an.

— Då ta' vi det väl på det viset, inföll stadsfiskalen skämtande, och så gaf han sig också till att promenera vid sidan af direktören, medan denne berättade.

— Är fröken Ross hemma?

— Skall höra efter.

De två detektivkonstaplarna hade hunnit till det eleganta pensionat, som innehades af fröken Rosa Ross, f. d. cigarr-handelsidkerskan och ägarinnan af den bekanta handskaffären.

Tjänstflickan, till hvilken frågan ställts, skyndade i väg uppför en mattbelagd trappa.

Hon hade icke gjort sig omaket fråga, hvarom ärendet gällde, ty hon kände alltför väl till de besökande och visste, att de voro polismän. De hade ju varit där förut åtskilliga gånger och frågat efter olika personer, och de hade äfven tagit sådana med sig. Hon hyste därför tydlig respekt för dem.

Under tiden slogo konstaplarna sig ner i en soffa, som stod vid ena väggen i trappuppgången.

De betraktade väggen midt emot. Där hängde förutom den svarta taflan, där resandes namn brukas antecknas, äfven en stor järnvägstidtabell.

Wand slog i luften med käppen och pekade därpå mot taflan.

— Bara fint folk, de där! Löjtnanter och baroner och godsägare och grosshandlare allihop. Inga gemena, tycker nå'n det.

Det var sannerligen ett väl valdt och utsökt sällskap, om man skulle döma efter de gentila namnen å taflan. Man läste »baron Gyldenstolpe, grefve Mörner, grosshandlare Mil-lar från Småland, löjtnant Lewenhaupt från Göteborg, baron Wachtmeister från Gefle, fröken Gripensköld från Kristianstad, baron Wedel från Köpenhamn, konsulinnan Nachmanson från Sköfde, grefve Wrangel från Oskarshamn, grosshandlare Waldemar Larsén från Malmö etc.

Och så kommo namn på en del fröknar, hvilka alla voro, efter de med krita skrifna hieroglyferna att döma, adliga och högvälborna.

— Jo, jo, tusan så fint folk!

— Det är synd, att inte den här fröken Ross går och »viserar» hvarenda dag, så att man kan få veta, att så mycket fint folk på en gång finnes i staden.

Som bekant skola alla innehafvare af hotell eller pensionat i Stockholm hvarje dag till detektiva polisen lämna förteckning öfver de resande, som uppehålla sig i deras lokaler. Detta kallas visering. Dylik underlåtes dock oftast, och i synnerhet är det sådana personer, som ha mystiska hyresgäster, hvilka underlåta detta. Lagen är beträffande dylik förseelse icke så sträng, och, om de någon gång åtalas, blir i regeln högsta straffet fem kronors böter. Mången så kallad resande, som vill dölja sig, betalar gärna de böter, som värdinnan riskerar genom att icke på föreskrifven tid visera.

Wand pekade åter på taflan.

— Jag antager att man känner igen allihop de där. Den där grefven har antagligen varit slaktardräng, löjtnanterna äro för detta kypare, och grosshandlarne, ja, låt oss säga litet af hvarje. Men hvarför ha' de inte satt upp ryttmästaren? Är det kanske för att kritan skall sparas?

— Du glömmer karaktärisera fröknarna, grefvinnorna och konsulinnan.

— Fröknar från Trädgårdsgatan. Jaha! Vi känna dem nog.

— Att inte fröken Ross också kan kalla sig grefvinna likaväl som de andra härligheterna.

— Det skulle väl då vara »den eldiga grefvinnan».

— Med föga eld i numera, eller hur?

— Jag kan ej döma därom, men nog fan minns jag henne, när hon hette rätt och slätt Karolina Pettersson.

— Ja, du skryter alltid med dina fruntimmersbekantskaper.

— Jo jo men, san! Den, som varit med något här i världen, har allt erfarenheten inne, jag minns henne som liten jänta, när hon sprang uppe på Söder. Hennes fader handlade med ved, en tid hade han också lumphandel, och jag fick då många gånger göra besök där.

— Han köpte förstås tjufgods.

— Han, som de flesta lumphandlare från de minsta till de största. Nu bildar dom jäklarna visst också aktiebolag för att bedrifva affärer med stulet gods.

— Jag tänker, inföll den andre, på, hvad de här gästerna egentligen skola med den där stora tidtabellen att göra.

— Se, när tåget går, förstås.

— De ha nog icke så brådt. Det kan nog gå snälltåg i olika riktningar dag och natt, utan att de behöfva passa på att följa med dem. Och för resten är det merendels vi stackare, som både få väcka dem och vara deras ledsagare, när tåget går.

Det hade lidit rätt långt fram på dagen, men »fröken Ross», hvilken i detsamma visade sig i trappan, uppenbarade sig dock i en elegant morgondräkt. Hon hade håret i en lätt oordning och höll med ena handen öfver detta.

— Nej, se herrarna på besök!

— Ja, vi ha ett litet ärende att uträtta här.

Rosa försökte taga på sig en skämtsam min.

— Ni kommer och skrämmer mig. Usch, jag är så nervös i dag. Det blir väl åska eller snö.

— Lilla nåden har naturligtvis varit ute och festat i natt.

— Jo, de' vill jag lofva. Jag var på varieté, annars brukar jag ju helst trifvas på dramaten eller operan.

— När ni är upplagd för allvarsammare studier.

— Just så, men nu föll det mig in att gå på varietén. Och vet ni hvad jag tyckte bäst om?

— Alltsammans, kan man förstå.

— Nej, men Gerda Viberg var härlig, när hon sjöng:

»Mina herrar, mina herrar, mina herrar,

Nu kan ni gå och lägga er.»

— Så sjunger väl inte ni?

— Nej, men se den sången gillar jag. Jag skulle sjunga den för er, om inte där uppe i våningen ofvanför bodde en så förfärligt allvarsam familj. De tåla inte höra något roligt där uppe.

Konstaplarne ville tydligen icke längre uppehållas med prat, och kvinnan märkte nog detta. Hon inföll därför i hårdare ton:

— Hvem är det som söks?

— Vi vilja se edra inneboende!

— Säg åtminstone pensionärer. Det vill jag lofva, att jag håller så fint och trefligt som det kan tänkas på något pensionat i hela den här staden.

— Det betviflas inte. Hvar har ni »ryttmästaren»?

— Han har varit här, men det är ett par dagar sedan. Han åkte härifrån i ett fint hyrkuskekipage, och han hade med sig två damer. Åh, ni skulle bara ha sett dem, så eleganta som de voro.

— Hvad har ni fler för trefliga gäster?

— Bara fint folk allihop.

Det hjälpte emellertid icke att föreståndarinnan gjorde alla möjliga invändningar, när detektiverna begärde få se hennes pensionärer.

— Jag kan inte störa dem och vålla obehag, herrarne få vänta, i fall de själfva då vilja komma ut, i annat fall kan jag inte störa dem.

— Ni har icke viserat ordentligt, och ni vet, att vi på förekommen anledning måste ha reda på, hvilka edra hyresgäster äro.

— Det kan jag tala om. Jag står gärna till tjänst med alla upplysningar.

— Nå, då så! Vi börja alltså. Hvem är grosshandlaren Waldemar Larsén från Malmö?

— Det är en dansk, en riktigt präktig och elegant ung man. Åh, Gud, så han för sig och så han kan tala! Han har pengar skall jag säga.

— Hvarför uppehåller han sig här?

— Han gör väl affärer kan jag förstå, och så skall han gifta sig här. Bröllopet är bestämdt att hållas på Malmgården. Det skall bli riktigt fint, och jag och flera af mina pensionärer skola vara med på ett hörn. Jag gratulerar i förväg bruden, när jag tänker på, hvilka präktiga saker han köpt åt henne. Hvarje dag, kan ni tänka er, har han något nytt att öfverraska henne med. Än är det ringar och nipper, armband och annat, och en sådan sidenklädning han köpt sedan! Han måste vara mycket rik.

— Och fästmon är alltså lycklig?

— Tycker man annat.

— Nå, hvem är då fröken Gripensköld?

Nu slog fröken Ross samman sina händer och såg förvånad ut.

— Jo, nu märks det, hvad ni ha för yrke!

— Hvad menar ni därmed?

— Hur kunde ni gissa?

— Jag vet inte, om jag gissat någonting alls.

— Jo, fröken Gripensköld är just den, som skall gifta sig med grosshandlare Larsén.

— Så-å. Det är alltså så mycken kärlek, att hon vill blifva ofrälse för hans skull.

— Ja, är det inte härligt? Det är ju som psalmisten, eller hvem det var, sjunger:

»Kärlek måste ni ha, om aldrig så lite.»

— Nå, på det viset, i brist på ryttmästaren måste vi hålla oss till grosshandlare Larsén. Visa oss till honom och säg, att vi måste tala med honom.

Defektiven talade nu i bestämd ton, och fröken Ross, som genast fann, att det började blifva allvar af, öfvergaf sin raljanta ton och tog det nu också på allvar.

— Nå, då så. Jag skall genast säga till att herrarna önska tala med honom. Följ med den här vägen!

* * *

Polismännen följde efter henne genom en liten korridor och stannade utanför en dörr, å hvilken fröken Ross knackade ett lätt slag.

Dörren öppnades på glänt, och en ung man stack ut hufvudet. Han bröt betydligt på danska språket, då han framställde frågan om hvem det var och hvad besöket gällde.

Så snart han fick syn på polismännen, drog han igen dörren, men en af dem hade redan hunnit sticka sin käpp emellan, så att dörren icke kunde dragas igen. De satte därpå ryggarna mot densamma och trängde upp den.

— Det är högst ogrannlaga, fasligt oförskämdt, väsna-

des den lille mannen och svängde med armarna, sedan de båda träd in. Hemma i Danmark skulle sannerligen icke polisen vågat på detta sätt tränga sig in.

Wand hade ett svar på tungan, men då han i ett hörn upptäckte en kvinna, drefs hans intresse till denna. Han hade sett henne förut någonstädes; men hvar kunde han icke komma ihåg. Hade han sett henne i verkligheten eller hade han känt igen ansiktet efter något fotografi?

Kvinnan bröt emellertid tystnaden, och då detektiven hörde att hon talade med en betydlig skånsk brytning, gick ett ljus för honom.

— Hvarför komma de där herrarna in här? ropade hon.

Nu mindes han. Kvinnan hade förut varit här i Stockholm, och han hade en gång följt henne till Centralstationen, då hon skulle transporterats till sin hemort.

Det var en farlig äfventyrerska, som ofta vållat polisen mycket besvär. Mycket riktigt kom han nu också i håg en del af hennes antecedentia. Hon var född i Kristianstads län och dotter till en skomakare, och så kom han på en ny idé. Han tänkte nämligen på ett namn, han läst å taflan.

— Kanske det är fröken Gripensköld?

— Hvad vill man min trolovede?

Den lille dansken snurrade omkring, arg som ett bi.

— Jaså, er fästmö?

— Ja, så är det!

— Hvem är ni själf då?

— Jeg er Grosserer.

— Går inte, sa' Granlund.

— Kommer man och chikanerar mig i min egen bostad, här i mitt værelse.

— Det blir väl värre än så, tänker jag. Ni få göra er redo att genast följa med.

— Aldrig.

— Inga viktiga miner, om jag får be. Ni är helt enkelt danske undersåten, f. kyparen och tukthusfången, Waldemar Larsen från Köpenhamn, och icke grosshandlare från Malmö, såsom det står antecknadt å taflan. Ni har visst varit här

en gång förut i landet och blifvit straffad. Behöfver jag säga er hvem fröken Gripensköld är?

Den så fort till en sådan ringhet reducerade grosshandlaren teg, och icke heller fästmon gjorde några vidare invändningar.

Hon var en känd äfventyrerska, som redan vid tidiga år börjat sin förbrytarebana.

När hon senaste gången uppehöll sig i Stockholm, hade hon dock lindrigt sluppit undan polisen. Man hade blott skickat henne till hennes hemort.

Detta berodde på särskildt för henne gynnsamma omständigheter.

Polisen anhöll nämligen henne som misstänkt person, då hon ofta visade sig ute å allmänna platser och blott tycktes söka sällskap. Hon blef förd till stationen och förhörd, och där befanns hon innehafva ett mycket dyrbart guldur.

Polisen brukar tillkalla vissa värderingsmän. Dessa äro handlande, urmakare och andra näringsidkare, af hvilka man kan vänta, att de skola gifva ett fullt neutralt omdöme angående värdet af de saker, som polisen lägger framför dem. I regeln värderas också ofta de af polisen anträffade sakerna mycket lågt. Man hade emellertid icke kunnat värdera detta ur till lägre pris än 300 kr.

Det var också ganska lätt att få tag i ägaren, ty hans fullständiga namn fanns graveradt å boettens innersida, och han var en mycket känd man.

Polismännen kommo till honom och företedde uret samt framställde förfrågan, om han ville uppträda som målsägare och föra talan för stöld.

Den gode mannen hade allt sina randiga skäl, som talade. Han slog från sig med båda händerna. Det var icke hans ur, och han hade aldrig innehaft detsamma; alltså ville han hvarken göra anmälan om stöld eller yrka ansvar. Hans namn stod visserligen å boetten, men det hindrade ju icke att det funnes flera, som hade samma namn som han. Han ville icke ha någon som helst befattning med det dyrbara

uret, och hvem som helst kunde gärna för honom få behålla det.

Polismännen blefvo icke förvånade däröfver, sådant hade de varit med om förut. Mannen var naturligtvis gift och ville icke, att det skulle komma hvarken till hans hustrus eller allmänhetens kännedom, att han varit så nära en äfventyrerska, att denna kunnat stjäla gulduret. Och för öfrigt hade han också råd att förlora det.

Som alltså ingen målsägare fanns och ingen anmälan gjorts om stöld, fick äfventyrerskan behålla uret. Men hon behandlades i stället på annat sätt, det var den gången som Wand fick följa henne till tåget.

— Fröken Gripensköld! Inte så tokigt påhittadt namn, när man känner till edra talanger. Det låter rätt lustigt, eller hvad tycker ni själf. Ni griper, och ni blir själf gripen, och så kallar ni er Gripensköld, det är ju som en charad eller göteborgsvitz.

— Jag får väl kalla mig, hvad jag behagar?

— Bevars väl, men ni antager ju en allt för genomskinlig signatur. Är det inte så det heter på tidningsspråket? Jag undrar just, hvad allt för mycket ni haft för er den tid ni varit i Stockholm?

— Ingenting vidare, inföll Larsen, vi ha blott rest hit för att roa oss och fira bröllop.

— Har ni inte gjort lika fina affärer, som när ni senast var här? Ni minns väl å Norra Smedjegatan?

— Ja, nog minns jag det alltid.

Detektiven antydde här en episod, som kan vara betydande nog för det herrskapets sätt att slå sig fram här i världen. Kvinnan hade en afton gått och falkat i Kungsträdgården, hvarvid hon råkat ut för en lindrigt nykter riksdagsman, som följt med henne till Hultströms hotell. Här hade då sent på natten Larsen kommit och ställt till oväsen med revolver i hand. Han uppgaf, att han vore gift med kvinnan, och låtsade sig vara alldeles rasande.

Han ville se blod, han ville i vittnes närvaro döda den man, som kränkt hans äktenskapliga ära. Och sedan skulle

han själf gå till polisen och anmäla sig. Med ett ord, han skulle göra så mycket väsen af affären, att det skulle genom tidningarna blifva känt öfver hela landet. Den stackars syndabocken till riksdagsman blef förskräckt, och förskräckelsen gjorde honom nykter. Hvad skulle hans kommittenter säga? Visserligen visste han med sig själf, att detta var den enda gång, han i hufvudstaden råkat ut så där jämmerligt, men när ryktet spreds genom tidningarna, skulle hans valmän dock tro, att han dag och natt lefde ett vildt lefverne i hufvudstaden. Och hvad skulle hans gumma där hemma säga, och barn och hela släkten?

Han kände sig inte rädd för att blifva skjuten, karlen med revolvern hade nog annat uppsåt, och det var penningutpressning. Detta blef genast klart för riksdagsmannen, och för honom framstod alltså endast den frågan: huru mycket?

Under tiden visade sig också den så kallade frun rysligt förkrossad, hon kröp fram på golfvet och omfamnade sin makes ben, under det hon fällde tårar och bad om förlåtelse. Om han icke kunde bevilja henne detta, bad hon honom att genast göra pinan kort och döda henne och den usle förföraren. Denne, påstod hon, hade förföljt henne och nödgat henne att dricka punsch. Hennes sinne hade blifvit om-töcknad, och hon hade icke varit sig själf mäktig, då hon tillåtit honom att följa sig.

De å hotellet varande personerna, som följt Larsen in i rummet, gjorde hvad de kunde, för att försätta den arme riksdagsmannen i en ännu värre belägenhet.

— Jo, det var en snygg en, undras, hvad han kan vara för någe'. De' är nog en af riksdagsgubbarna. Han ser ut så! Jo, gumman hans skulle veta det. Karlen är nog gift, fastän han icke har ring på fingret.

— Den är nog i västfickan, menade en annan. Det är alltså öfverlagdt, och brottet blir därigenom värre.

— Läs ditt fader vår, om du ännu kan det, ropade mannen med revolvern.

Riksdagsmannen svettades och ängslades, en orm i en

myrstack kan icke ha det allt för treffligt, och det kändes nog icke stort bättre för den gode lagstiftaren.

Han fumlade med ena handen mot sin rockficka och drög upp plånboken. Larsen sänkte för ett ögonblick revolvern.

— Ska' det vara, nära nog stammade landtmannen och drog fram tre hundrakronesedlar.

— Och du har inte mera! hånskrattade dansken och satte åter upp revolvern i jämnhöjd med hans hufvud. Som

livvet numera icke kan ha något värde för mig skjuter jag dig på fläcken. Några lumpna trehundra kronor behöfver jag icke. De kunna vara bra att betala med för din hemforsling.

Huru det sedan gick till, och hvilka, som hjälpte prejarer, därom har polisen icke fullständig kännedom, men nog har den stackars riksdagsmannen varit illa ansatt, eftersom han måste lämna ifrån sig alla pengarna och dessutom utfärda en fullt laggiltig växel på 2,000 kr., ställd till innehafvaren.

Först flera dagar efteråt vågade riksdagsmannen anför-

tro denna sin hemlighet och sina bekymmer, som stodo i samband därmed, för en kamrat. Denne förmådde honom också att gå till detektiva polisen och göra anmälan om prejeriet. Det var då för sent, och polisen var vanmäktig. Alla vittnena voro som bortspolade. Hotellägaren, hans fru och betjäningen förnekade, att de bevittnat prejeriuppträdet, och målsägaren hade varit så förvirrad, att han sedermera icke kunde känna igen någon af vittnena.

Under färden till »fyran» samtalande polismännen och de anhållna just om denna affär. Larsen tog det från en mera humoristisk sida och förmenade, att han spelat sina kort väl.

— Det går väl bättre nu, när ni väl blifvit vigda, och så kan ju Larsen vid hvarje sådant tillfälle förete prästbetyg på, att ni äro riktigt gifta. Då blir det att inkassera långschalar.

Den lille dansken nickade.

— Det är väl den egentliga meningen med hela äktenskapstillställningen, för inte håller väl Larsen så mycket på kärlek och tillgifvenhet och tocke där.

— Inte så värst.

Kvinnan log ett menande leende och lyfte på den eleganta sidenkjolen, troligen för att icke få denna nedsölad af gat-smutsen. Eller kanske det var för att visa sina ganska välformade ben.

Kap. XXXIV.

Bröllop hos detektiva polisen.

Det högst sällsynta hade inträffat, att en efterspanad förbrytare af det så kallade finare slaget hade själfmant kommit in på detektiva stationen.

Det är ganska vanligt, att arma satar, som stjäla för att stilla sin hunger eller för att för tillfället slippa att frysa, tillgripa något och sedan själfva gå till Myntgatan och anmäla sig. Sådant händer nära nog alla dagar, i synnerhet vintertiden, och så blir det rannsaking och straffarbete, och i fall, där målsägare ej anträffas, tvångsarbete för lösdrifveri. Många stjäla blott för att få mat och tak öfver hufvudet under vintertiden, och de anmäla sig därför själfva. Sällan är det däremot som en person af den så kallade ryttmästarens skrot och korn själfmant går i fällan.

Detta hade emellertid inträffat, då konstaplarna kommo till stationen med sina anhållna.

Wand anmälde för en kommissarie:

— Ryttmästaren fanns ej där, enligt de uppgifter fröken Ross lämnade, men vi ha de här i stället.

Kommissarien satte pincenezen tillrätta på näsan och beskådade de inträdande.

— Nej, ser man på, gamla bekanta. Resa förstås som turister.

— Delvis, och så reser jag för att vidare utbilda mig i yrket, inföll Larsen.

— Hm, kan nog tro det, men det är väl inte på Hasselbacken eller Grand. Nu få ni redogöra, för hvad ni ha att göra här i staden.

— Jag skall gifta mig med fröken här.

— Då är det bäst att ni sitta här i vårt trefliga glaskåp någon stund först.

Han tycktes vara synbarligen belåten öfver att nu hafva dessa två i sitt våld, och till på köpet utan större möda. De konstaplar som hitfört dem, fingo först nu veta, hvilken fin fångst de gjort. Det är nämligen icke alltid som man öfver hela linien har reda på de anmälningar, som göras.

Nu hade först i sista minuten gjorts en massa anmälningar om storstölder, som föröfvats i hufvudstaden. Å gator, torg och andra allmänna platser hade personer blifvit bestulna på portmonnäer och plånböcker, och å hotell hade resande likaledes blifvit af med penningar till högre belopp, och allt detta hade skett under loppet af dessa senaste fjorton dagar.

Polismän, som voro vana att spana angående dylikt, hade därför varit utsända utan att lyckas, och nu hade dessa, som skickats efter helt andra personer af en slump fått tag i dem.

Dylikt inträffar rätt ofta, man spanar efter en och gör allt för att få denne fast, och under tiden finner man en helt annan, som man icke tänkte på. Man hade sväfvat i villrådighet, om hvilka brottslingarna kunde vara, men så hade ett tu tre från Köpenhamns polis kommit telegram om, att den farliga tjufven Waldemar Larsen och hans fästmö försvunnit från staden och antagligen rest till Stockholm.

Och nu hade man dem här genom en slump. Kommisarien tyckte sig hafva skäl att känna sig belåten, och han gnuggade också händerna.

— Ni bry er väl inte om att neka den här gången, kan jag tänka.

— Nog kan jag erkänna en del, men icke för mycket, men då blir det på ett villkor.

— Hvad kan ni ha för villkor?

— Jag vill helst tala med någon af stadsfiskalerna därom ; det är nämligen en mycket delikat sak.

— Åh, det är nog så godt att erkänna utan några som helst villkor, sådana låta vi icke föreskrifva oss här.

Han tog fram en anmälningsrapport och bläddrade en stund i denna. Därefter såg han åter upp.

— Hvilka skola villkoren då vara?

— Jo, att vi, så snart vi aflagt våra bekännelser, kunna blifva vigda här hos polisen eller i fängelset.

— Det var verkligen en underlig begäran.

— Men det är verkligen allvar med den, det har vederbörligen lyst för oss, och jag vet inte, hvad som kan hindra.

— Nå, säg då också, hvad den där tillställningen skall tjäna till. Jag kan förstå, att ni måtte ha något skäl för en sådan konstig begäran.

— Det är lätt att räkna ut.

— Det är väl så i helsike heller.

— Jo, jag är ju dansk undersåte.

— Nå, än sedan?

— Min »trolovede» här är svensk undersåte.

— Det vet jag väl.

— Nå, när vi alltså aftjängt vårt straff, så, om vi icke blifva vigda, sändes antagligen jag till Köpenhamn, och min »trolovede» skickas till sin hemort i Skåne, men jag vill, att vi skola följas åt.

— Hui! Jag förstår.

— Ja, det är inte konstigt alls. Antag till exempel sedan, att hon kommer öfver till Köpenhamn för att hälsa på mig, så skickar den danska polisen henne genast tillbaka öfver sundet. Jag vill inte ha så mycket klammeri.

— Det där skulle ni tänkt på förut.

— Låt mig nu fortsätta. Om hon nu blir gift med mig, så får hon som min hustru följa mig och blir dansk undersåte. Då kunna de icke utvisa henne.

— Inte så illa uttänkt det där, men huru blir det nu med bekännelserna. Jag skall nog tala med chefen och kanske

vi få ett ganska muntert bröllop här. Kanske ni också blir mera stadgad, om ni blir gift.

— Hm, den saken tål nog att tänka på.

Nu börjades på allvar förhöret med dessa stortjufvar, och några af de bekännelser, de hade att göra, voro af den beskaffenhet, att själfva polisen blef förbluffad. De gäfvo afslöjanden, som voro rätt öfverraskande, men de visade också, huru durchdrifna de voro i brott, och i synnerhet huru de användt det medel, som kallas »kärlekens näringsfång» för att nå sina syften. På en ovanligt kort tid hade de genom stölder och utpressningar tillskansat sig tusentals kronor; de hade lefvat öfverdådigt och slösat med pengar på alla sätt. Kvinnan hade skaffat sig en samling utsökta sidenkjolar, guldringar och juveler, som mången skulle afundats henne, och fästmannen hade lefvat i ett ständigt champagnerus. Man hade blifvit så förnäm, att sämre dryckesvaror än champagne icke användes. För den lokal, där bröllopet skolat firas, hade man betalt en dryg summa, de bästa rätter hade beställts, och dit hade man fört serviser, så dyrbara, att källarmästaren icke ansett sig kunna bestå dylika.

— Ni ha minnsann vetat att använda tiden, ni, inföll kommissarien.

Utan att visa sig det minsta generad utbrast dansken:

— Jag är icke van att ligga på latsidan, när det gäller att ha brådtom.

* * *

— Sätt in honom, han är häktad!

Detektivchefen hade från kommissarierummet fört ut den förut beskrifne så kallade ryttmästaren.

Denne såg nu en stund något nedslagen ut men mumlade:

— Häktad ja, men huru länge.

— Sådana där gökar som ni skola vi nog få bukt med. Var ni lugn för att samhället har makt att straffa er. Dylikt har skett förut och går nog den här gången också.

Två konstaplar, som suttit i förmaket för att passa på utpressaren, reste sig genast upp och afförde honom.

— Hur tusan har ni så fort kunnat få tag i och expediera den där, inföll Wand, som slagit sig ned på en stol midt emot »anmälaren».

— Det var ingen konst, han kom själf hit, fin och gendobel, åkande i droska och var en aller helsikes karl. Han sade, att han hört, att man sökte honom, och kom in och frågade i näsvis ton, hvad man ville honom. Han lefde som en riktig rackare och talade om, att han skulle stämma polisen för ärekränkning och gud vet icke allt. Det skulle, om han finge råda, blifva en helt annan ordning både på samhället och polisen och mycket annat.

— Sa' han ja.

— Ja, så fick stadsfiskalen honom in, och han har visst lyckats klara den så kallade skifvan med honom, så det passar precis. Vi hade också här en ansenlig samling af prejarebref, hvilka tydligen äro af hans hand. Hoppas att vi få en viss annan person fast lika bra, som den här.

— Så, du menar länge Daniel?

— Just han.

Den, som åsyftades med namnet »länge Daniel», var en af de många typer, som kunna förekomma i en hufvudstad. Till yrket hade han en gång varit tapetserare, men han hade föga lust för arbete och tyckte mest om, att vara dagdrifvare och tillbringa sin tid på dåliga ställen. Han såg rätt bra ut och var alltid snyggt klädd, hvarför han med fördel kunde uppträda som pigtjusare. Han förstod också konsten att ställa sig in hos äldre personer. Hans meriter inför polisen voro, att han flera gånger varit häktad som misstänkt för stölder, men ej kunnat, i brist på bevis, till ansvar fällas, och en gång hade han varit åtalad, för det han skulle ha till sin egen fördel förfalskat en gammal kopplerskas testamente.

Mest känd var han för det han brukade passa på och göra bekantskap med unga flickor, oftast i konfirmationsåldern. Han bedårade dessa och narrade dem att från sina föräldrar stjåla penningar, guld- och andra värdesaker, hvil-

ket allt hamnade i hans fickor. De bestulna ville icke, när de fingo veta att deras egna barn varit med om stölderna, göra anmälningar, men detta hindrade dock icke, att de kunde lämna polisen underrättelser. Daniel erhöll också flera gånger enskilda varningar, hvilka dock hjälpte föga. Så blef han varnad för lösdrifveri, men han klagade öfver varningen och uppgaf, att han hade stadigt arbete och bostad. Polisen gjorde undersökningar och fann då, att hans stadiga arbete bestod i, att han i tre år hållit på med att reparera en soffa, som stod å en vind. Hvarje morgon brukade han gå upp och sy ett stygn å soffan, och sedan ansåg han sig ha arbetat tillräckligt nog för den dagen. Han gick därpå ut och flanerade samt uppgjorde nya planer. På sista tiden hade han blifvit bekant med »ryttmästaren», och de hade arbetat tillsammans. Daniel hade genom barn snokat reda på åtskilliga saker, och »ryttmästaren» begagnade sig af tillfället och låtsade, att han hade afslöjanden att göra. Denna grumliga källa och många andra liknande begagnade han för sin vidlyftiga korrespondens.

Han skref, som nämndt är, utpressningsbref i stor skala, och det värsta var, att han oftast lyckades nå sitt syfte att erhålla penningar för dessa salmonibref.

— Att den förbaskade ryttmästaren kunde vara så fräck att själfmant komma in.

— Han skulle förstås bedyra sin oskuld.

— Hans oskuld! Jag glömmet inte, när jag en gång fick ligga och slåss med den tusan nära en timme bakom Nationalmuseum.

— Då hade han visst fruntimmerssällskap.

— Ja, men fruntimret, hon smet sin väg, förstås. Jag fick dock tag i henne sedermera, och hon fick vackert krypa in på Norrmalms kvinnofängelse.

— Var det Dalskan?

— Nej, det var före hennes tid. Det var den så kallade »Svea», som sedan tog in cyankalium tillsammans med en tokig medicinare, och båda dogo på kuppen.

— Var han bekant med henne också?

— Jo jo, men. Hon hade annonserat i bladen och låtsat sig vara en af fader och moder öfvergifven flicka.

— Stackars flicka!

— Hon behöfde förstås pengar och bad välgörande herrar om litet hjälp i sin svåra bedröfvelse.

— Och fick förstås?

— Ja, här finns godt om tokar i den här staden. En äldre grosshandlare svarade på annonsen och lofvade lämna pengar. Han var så enfaldig, att han utsatte sitt eget namn, och sedan var det icke alls svårt för svindlaren att få tag i hans adress och att taga reda på, hvilken affär han bedref och hvilka inkomster han hade. Man fann alltså, att här var något att göra. »Ryttmästaren» lät kvinnan stämma möte med honom, och han arrangerade allt, så att, när de första prejeribrefven skrefvos, grosshandlaren för att blifva fri från allt eländet skickade pengar. Han fortsatte emellertid och blef allt mera hotande och pockande, och till sist begärde han en summa så stor, att grosshandlaren icke ansåg sig kunna utbetala den. Prejaren fortsatte emellertid att skriva och uppgaf, att Svea vore hans syster. Då offret måste gå i en ständig ängslan, att hans anförvanter skulle få tag i dessa prejarebref, beslöt han till sist att gå hit och omtala förhållandet.

— Här blef han väl lugnad.

— Ja, han fick åtminstone veta, att kvinnan vore af det slag, att han icke längre behöfde vara rädd. Han drog då fram hela samlingen bref, och de lästes med rätt stort nöje. Det är sannerligen icke alla dagar man här får en sådan högtidsstund, som vi hade, när vi läste alla dessa utgjutelser. Det beslöts, att ett möte skulle arrangeras bakom Nationalmuseum, såsom prejaren själf hade föreslagit och på samma tid, som han bestämt.

— Och då kom väl den enfaldige grosshandlaren?

— Nej, det blef i stället jag, som fick ha nöjet. Men när »ryttmästaren» fann, att han var öfverlistad, rusade han på mig, och vi hade rätt allvarliga nappatag med hvarandra.

Jag hade beslutat att gå dit ensam, men det skulle jag ej ha gjort. Vi brottades som björnar.

— Eller som bältesspännarna.

— Inte långt ifrån, men knif hade vi inte. Kvinnan sprang, som sagdt, och jag hade blott den här karlen att slåss med. Ingen människa syntes vid detta tillfälle i närheten, och jag kunde inte få upp min pipa för att gifva signal, så att någon af de patrullerande vid hamnarna skulle kunna höra det.

— Känner till det där. Man har det inte för trefligt alltid. Jag har också en gång varit i en liknande fördömmelse. Hur lyckades du?

— Jo, jag fann upp en krigslist, som man kallar det. Jag låtsade, att jag icke orkade brottas mera och släppte mitt tag. Genast reste han sig och rusade som en pil i väg, och då tog jag upp signalpipan. Jag pep, som man pipar i ungdomens vår, begriper du. Karlen, som trodde sig vara räddad, rusade i väg, men kunde icke komma någon hvart. Han blef alldeles yr i mössan, när han kom fram i ljusskenet, och hvart han där ville vända sig, såg han uniformerade konstaplar komma. En syntes å Skeppsholmsbron, en annan kom från Södra Sveriges ångbåtars tilläggsplats och en tredje, som »stegat» utanför Grand hotell, hörde min signal och kom tillstädes. Karlen blef alldeles yr i mössan och miste det lilla förstånd, han möjligen förut haft.

Han sprang museum rundt och tänkte antagligen åter komma bakom detsamma för att kunna dölja sig där i mörkret, men där var ju jag, och han rusade rakt på mig, där jag stod och trumpetade. En stark f—n var det, men när konstapeln från Södra Sveriges båtar kom, fingo vi ändå bukt med honom, och så fördes han af.

— Han fick väl då sin beskärda del, liksom jag hoppas han skall få nu, inföll anmälaaren. Men vi ha där inne en sak, som jag inte vet hur det går med.

— Är det ingen af det vanliga slaget?

— Nej, du, det är en så kallad fin affär, jag vet inte

hur det går med den, men alla ansträngningar göras, för att den skall kunna nedtystas.

— Så, är det en af det slaget. De där historierna känner man nog till. Det är väl det vanliga pratet om oförstånd och utelif, om pengar som gått åt till vackra flickor, teaterbiljetter, supéer och dyra hyrkuskekipager.

— En af våra finaste bankdirektörer har visst varit och talat om något.

— Men, som vanligt väl, ej gjort ordentlig anmälan.

— Precis.

— Det gäller väl förfalskningar, man skrifver ju så lätt andras namn å växlar, och kan man lyckas anbringa dem riktig väl, vankas det också pengar på dem. Och så festar man om och lefver herrans glada dagar, så länge det räcker.

— Du vet hur det går till, kamrat.

— Ja, vars. Men så kommer fortsättningen. Det blir en plötsligt upptäckt. Är då förfalskaren en vanlig bokhållare eller annan människa, så kommer man bums hit och gör anmälan, men är det en så kallad man af värld, då skall det vara så tyst, så tyst, man bara kommer och rådfrågar sig och undrar, huru man skall bete sig. Någon formlig angifvelse göres icke, och man vill visst inte ens nämna namnet på den brottslige. Man vill helt enkelt blott använda detektiven som en präss. Det finns kanske föräldrar, svärföräldrar eller andra anförvanter, som man tror skola kunna betäcka allt, så att man kan få draga hartassen riktigt öfver taflan. Så har man alltid den utsikten att kunna skrämman med att anmälan gjorts hos polisen, ehuru sådan faktiskt icke skett.

— Nej, då skulle naturligtvis åklagaren vara tvungen att föra talan.

— Alldeles på samma sätt är det här. Jag har hört talas om något. Det skall vara något fint till skandal, har jag hört, men icke har någon anmodat hvarken mig eller någon annan att uppsätta anmälan.

— Det skulle bara varit någon af oss, som gjort något sådant.

— Ja, han sa' så gubben, när kanariefågeln gjorde någon-

ting fult på middagsbordet. Vi hade naturligtvis bara för en femtilapp blifvit afskedade, huggna och dömda. Det finns visst folk, som kunna göra huru illa som helst, men ändå blir det bra för dem.

* * *

— Det var ju ganska lämpligt, att vi fått hit en speldosa, inföll den lille, alltid glade och gemytliga Bell. Här ska' bröllopet stånda, men om det blir i dagarna tre, som det heter i visan, det vet jag icke.

— Ah, tusan, har Larsen fått tillåtelse att äkta sin sköna.

— Ja, han har visst bekänt så snällt, att stadsfiskalen gifvit löfte om, att han får vigas här. Men det är också under villkor, att de sedan icke vidare få komma hit. De få för resten efter uttjänt straff göra sin bröllopsresa gratis på statens bekostnad. Men komma de hit igen, blifva de utan vidare hankade vid Centralstationen och skickade åter till sitt land igen.

— Nå, hvem skall förrätta vigseln?

— Det blir väl fängelsepredikanten.

— Jag tror väl knappt i alla fall, att bruden kommer att bära krona och krans.

— Som bevis på sin dygd. Ha ha!

— Tocket har man hört omtalas förut, fastän icke här på platsen.

— Så skola väl vi, gode herrar och svenske män, här på platsen blifva marskalkar.

— Hvem skall blifva brudtärna?

— Vi få väl ta Lina Lind, fastän det är en bra gammal tärna, men efter som hon är den enda tärna vi ha här, få vi väl nöja oss med den.

— Men kalas blir det väl inte.

— Det var ju redan bestäldt, men det blir väl andra, som komma att njuta af det kalaset.

Samtalet afbröts af chefen, som i detsamma kom in och visade sig vara vid ganska godt lynne. I sitt sällskap hade

han en liten tjock, rödlett herre, Emil R., hvilken var anställd som polisreferent för Svenska telegrambyrån.

— Nå, hvem skall bli bröllopsvittne, inföll han.

Ingen syntes vara vidare angelägen, och de flesta gjorde undanflykter.

— Nå, hvad säger Monk.

Detektiven tuggade betänksamt på sin ena mustasch och skakade på hufvudet.

— Jag tycker det är så ruskigt.

— Ah, värre ruskigheter har nog Monk fått vara med om.

— Men det har då icke gällt att göra så kallade väntjänster, och detta skulle ju vara en sådan.

— Nå, Emil, du kanske vill vara med om saken?

Den tjocke referenten förklarade sig vara allt för villig därtill. En tidningsman i våra dagar låter sannerligen icke ett sådant tillfälle att få stoff till en pikant notis gå sig ur händerna.

— Med största nöje skall jag göra det för mig okända paret den tjänsten, om du, min käre stadsfiskal, blott garanterar att människorna äro de rätta.

— Var lugn för det. I värsta fall får jag väl själf blifva det andra vittnet.

Stadsfiskalen och tidningsmannen följdes åt till kommissarierummet, där order gafs.

— Säg ifrån, när prästen kommer, och för då in Larsen och hans fästmö; de få vänta här ute så länge.

Det var icke första gången en vigsel förrättades å denna plats. Dylikt hade förut händt såväl inne i själfva rannsaktionsfängelset som hos detektiva polisen.

Kort förut hade två vaktkonstaplar fått bevittna en dylik vigsel i fängelset. Det var då en ung man, som häktats för det han under en längre tid bestulit sin principal på varor och penningar. Lysning hade vederbörligen skett, och när han så bad att i fängelset få blifva vigd vid sin fästmö, förklarade man, att detta icke kunde förvägras honom; och vigseln ägde också vederbörligen rum.

Men det var dock helt andra förhållanden. Då gällde det en kvinna, som snart skulle blifva moder och som nödvändigt ville förhindra, att hennes barn inskrefves i kyrkoböckerna som oäkta.

Och så blefvo de unga tu ett, och de undfingo kyrkans välsignelse genom fängelsepredikanten, hvarefter mannen forslades till Långholmen för att sona sitt brott mot samhället.

Polismännen erinrade sig nu olika fall, då vigsel här förekommit.

— Men, inföll en, det underligaste fallet var väl för en sex år sedan, då en karl ovillkorligen ville vigas med en kvinna, som var häktad för en massa stölder. Mannen befanns vara helt och hållet okunnig om dessa, ehuru han lefvat tillsammans med henne under flera år. Han var för resten en hederlig arbetare och hade under många år innehaft samma anställning på en större verkstad å Kungsholmen.

— Det hade ju inte behöft vara hetsigare med giftermålet, än att han kunnat vänta, till dess kvinnan kom ut igen.

— Kan så tyckas, men han var, som, om han blifvit tokig på en gång. I årtal hade han icke brytt sig om giftermål, men nu, sedan kvinnan blifvit häktad, skulle han bums gifta sig med henne.

— Hade de några barn tillsammans då?

— Nej, inga, och till på köpet led kvinnan af höggradig lungsot.

— Aha, då väntade karlen förstås, att få arf efter henne.

— Nej, där fanns inte ett smack att få. Hon ägde ingen som helst förmögenhet, och allt, hvad som fanns i boet, var mannens.

— Men hon kunde ju ha släktingar, efter hvilka kunde väntas att arf skulle tillfalla henne.

— Hon hade inga släktingar heller, det fick man veta, sedan människan dött i fängelset.

— Nå, då ville väl karlen bara gifta sig, för att sedan kunna gå omkring och ståta med titeln änkling.

— Ånej, det var nog den gången äkta kärlek, som var

driffjädern, en sådan där kärlek, som författare bruka tala om, men som man så sällan träffar på i verkligheten.

— Men karlen kunde väl då kommit under fund med, att han var kär, innan människan kommit i fångelse!

— Ja, inte vet jag. Konstigt såg det ut, men det förhöll sig i alla fall så, som jag nu berättat det.

De samtalande reste sig plötsligt upp, då en prästman visade sig i dörröppningen.

— Var så god och stig in!

— Jaså, det är här det skall ske. Godt, är stadsfiskalen inne?

En polisman gick in och gjorde anmälan, och därpå kom fiskalen ut och mottog prästen.

— Det är ju en kuriös begäran af de där att prompt vilja gifta sig, men jag tyckte, att man icke borde neka dem. Det blir i alla fall, om vi skola få med dem att göra vidare, så mycket, att vi blott ha att räkna med ett par och ej med två olika...

— Stadsfiskalen fyllde inte ut meningen.

— Det behöfves ju knappast.

— Den är underförstådd, ja ha! Apropos, de tycka nog icke om så mycken uppbyggelse.

— Nej, det tror jag väl inte. De kunna nog uppbygga sig själfva.

— Det är bäst att vara kort då.

— Ja, endast det vanliga vigselformuläret! Se, där äro de!

En konstapel kom just in med de båda fångarna, som här skulle gifva hvarandra sina löften — löften, hvilka alla visste att de icke skulle hålla.

Deras äktenskapliga lif skulle helt enkelt blifva en affär, så länge de kunde lyckas.

De förlofvade voro dagen till ära iförda sina egna kläder, och de hade till och med sluppit de otympliga trätofflorna, som fångar merendels få bära, äfven om de för öfrigt få begagna sina egna kläder.

Chefen gjorde en inbjudande gest med handen åt prästen och bjöd honom träda in i kommissarierummet.

— Ni kan komma in här.

Det var inbjudningen till de häktade. Med dem behöfde det ju inte vara så noga. De traskade efter och hade anlagt så allvarsamma miner, som stundens vikt och betydelse kunde kräfva.

— Nå, vidhåller ni er begäran att blifva ett par?

— Ja!

— Nå, då kunna vi börja. Här äro vittnena. Stadsfiskalen presenterade såsom sådana den förut omnämnde tidningsreferenten och en kommissarie, och därpå började akten.

Sällan har väl någon vigsel undanstökats så fort, och redan efter ett par minuter, aflägsnade sig prästen med skyndsamma steg. Den, som höll brölloppet var stadsfiskalen.

— Se så där, nu äro ni splittsade samman. Nu blir det att gå till rådhusrätten och uppträda som man och hustru. Adjö så länge; vi träffas där.

Och så fördes de nygifta tillbaka, hvar och en till sin cell.

Under tiden hade polismän varit ute och infångat en del personer, som tillhörde prejareligan, eller sådana, som man visste brukade ha sällskap med dess medlemmar. Chefens order härom hade slutat med:

— Tag in så många, ni kunna få fast. Det gör ingenting, om vi sedan ej kunna få dem bortdömda, vi kunna åtminstone klämma fram af dem en del sanning, angående andra skojare. Vi skola åtminstone sätta en hälsosam skräck i dessa prejare.

Polismännen hade lydt order och gjort sin plikt, och som de hade god reda på, hvar en del af dessa brukade ha sitt tillhåll, hade de på ganska kort tid fått i hop en skön samling, som de fört till stationen, där förhören omedelbart började.

Kap. XXXV.

Å Västerlånggatans kaféer.

uru många af konstaplarna äro nu lediga?

— Vi äro här tre par, som icke ännu fått något uppdrag för i afton.

— Skall ingen af er biträda vid förhören?

— Nej, vi ha inte fått order.

— Då få ni i afton gå upp och se er omkring på alla kaféerna vid Västerlånggatan och Österlånggatan och se, om där synes något misstänkt. Ni kunna ju först läsa igenom rapporten, angående mordet å gumman vid Österlånggatan, isynnerhet det, som rör arbetarens berättelse om de två personer, som samma natt setts ute. Få ni korn på någon misstänkt, så för genast hit honom.

— Skall ske, herr stadsfiskal.

Konstaplarna Bonde och Börje tillsade de andra lediga konstaplarna, och sedan de vederbörligen tagit del af handlingarna i målet, gingo de till sitt värf, hvarvid som vanligt två och två följdes åt. De hade därvid fördelat arbetet så, att Bonde och Börje på sin lott fingo Västerlånggatan.

Som förut antydts, funnos då vid denna så lifliga gata en mängd illa beryktade kaféer, som merendels lågo en trappa upp.

Någon gång kunde dessa skylta med »matsservering», men denna skylt var falsk. I själfva verket voro kaféerna icke annat än förklädda bordeller af sämsta slag, i hvilka en tve-

tydig publik uppehöll sig. Det var med tanke därpå som Bonde skämtande inföll:

— Man har alltså goda utsikter att få smörj i kväll.

— Inte får dom spöa mig i första brådrasket, svarade Börje och knöt sin ganska kraftfulla och seniga högra hand i vädret.

— Du har dock haft din öfverman en gång förut.

— Ja, men det var bland knifskärare tillhörande Hötorgsligan. Mot sådana, som bruka dra knif, kan man ju icke värja sig med sin styrka.

— Ska vi ta' »dubbla fyran» först?

— Vänta, här ha vi ju något roligt.

De hade först kommit framför ingången till en källare, där det stod mycket folk. Ingången var upplyst med kulörta lyktor och å en transparang lästes:

ELEKTRA, den i luften fritt sväfvande damen,

samt damen utan underlif förevisas.

Entré endast 25 öre. För gardister och barn hälften.

Å trappan stod en karl, som med hes stämma upplyste den ärade allmänheten, att utom detta lockande program förevisades »Mr Johny, världens förnämste sabelslukare», samt att där äfven fanns ringkastning och kastning med knif, där allmänheten hade tillfälle att vinna många sköna saker.

— Det var trefligt, det här, tyckte Börje, ska' vi gå ner?

— Det är väl damen utan underlif, som drar, kan jag tro.

— Nej vars, då är det snarare hon, som sväfvar fritt. Vi ha så ofta att göra med fruntimmer, som föra ett utsväfvande lif.

— Det där var bara en ettöreswitz.

Börje svarade ingenting därpå, utan steg ner för trappan förbi den skrikande mannen, och Bonde följde efter honom.

Där nere i källaren fann man, att belysningen varit bäst i trappan, där det var någorlunda ljust, under det att det här var så skumt, att man knappast kunde se någonting omkring sig. Det sparsamma ljuset härledde sig också endast från några små, mera osande än lysande fotogenlampor.

Publiken här nere bestod mest af halfvuxna pojkar, som, medan de väntade få se den sväfvande damen, roade sig med

rätt samtal. En svart, berusad sotare i fullständig, känd uniform raglade omkring i källaren och ropade ifrigt da capo. Han hade troligen icke en aning om, hvad det var, som han ville skulle gifvas da capo, ty föreställningen hade ännu icke börjat, men han tyckte antagligen, att det var roligt i alla fall.

I ett hörn funnos några uppstaplade trälårar, öfverdragna med rödt tyg, hvilket var trasigt, så att de ohyflade bräderna här och där lyste fram. Å denna »disk» funnos placerade knifvar, ringar, speglar med flera kostliga saker, hvilka såsom vinster skulle tillfalla den, som lyckades kasta rätt. Här stod en person och kastade till måls, för att söka vinna några af de som lockmedel utställda vinsterna. Karlen var lång och mager med rödbruna mustascher, hvilka han ifrigt tvinnade och snodde mellan hvarje kast, han gjorde. Han var iklädd en lång, urblekt päls samt pälsmössa, hvilket gjorde att han bland denna publik såg ganska vederhäftig och välstående ut, ehuru hans kläder troligen härrörde från ett klädstånd.

Han tycktes icke vara vidare säker på handen, ty ehuru han kastade med ifver, kunde han icke hemföra någon vinst, utan fick blott punga ut med betalning.

Till sist raglade den svarte sotaren mot honom, så att han förlorade ännu ett kast. Han blef då förtretad och menade, att han kommit på orätt plats. Han tog upp portmonnäen och ville likvidera med en tiokronesedel, men i hela affären fanns icke så mycket pengar. Karlen i trappan måste för en stund upphöra med att göra reklam och i stället springa och växla sedeln.

Under tiden tändes emellertid bengaliska eldar, och vid skenet af dessa kom den målade och pudrade, undersköna flickan Electra sväfvande fram.

Sedan denna uppenbarelse visat sig några gånger, förklarade »impressarien», att damen utan underlif fått förhinder, så att hon icke kunde uppträda och förevisa sig i afton; i stället skulle fröken Electra gifva en extra föreställning.

Nu blef det jubel bland pojkarna.

— Damen utan underlif har ätit för mycket till middag, ropade en.

— Hon har fått ondt i magen. Hurra för den!

— Äsch, hela felet är, att speglarna, som di har, när hon förevisas, gått sönder.

Mannen med pälsen hade äntligen fått växel tillbaka och aflägsnade sig. Detektiverna hade också fått nog af föreställningarna och följde efter. Då de sågo honom vika af i trappan till ett hus, där det fanns ett kafé, som gemenskapligen kallades »dubbla fyran», gingo de också dit.

— Hvad kan det där vara för en prisse, menade Bonde. Jag tyckte han såg så där litet konstig ut.

— Ja, han var inte halfherre ens, och inte var han van att bära päls heller. Han hade ju riktigt sluskiga kläder under pälsen.

— Hur kunde du se det?

— Jag observerade honom, när han tog fram portmännäen ur byxfickan.

— Ja, inte ser han så värst snobbig ut, ehuru han själf troligen tycker detta.

— Apropos, hvarför tror du, att damen utan underlif icke kunde uppträda i afton.

— Det har jag verkligen icke reflekterat öfver. Kanske orsaken var den, som pojkarna framhöllo.

— Det var i alla fall synd, att vi icke fingo se henne, men vi få väl gå dit en annan gång.

— Hvad du är ifrig att se henne!

— Man rår ju inte för sin nyfikenhet.

— Märkte du något?

— Ja, jag lade märke till, att gubben, som stod och skrek i trappan, när vi gingo ner gjorde minner mot ett fruntimmer, som kikade fram bakom ett skynke.

— Skulle det vara för vår skull.

— Ja, om jag inte på minerna såg allt för tokigt. Han formade ena handen till en lur, satte denna framför munnen och hviskade något. På minerna tyckte jag han liksom sade:

— Det är däckare (detta är gaminspråk med hvilket menas detektiver).

— Jaså, det är artister af det slaget, som ha dåligt samvete.

— Nå, då så...

— Menar du, att vi skola upprepa besöket.

— Ja, såvida vi icke skola ställa om, att ett par af våra yngre kamrater, som icke äro så mycket kända, skola göra besöket. Det vore kanske bättre.

— Människan kan ju annars hitta på att få förhinder, hvarje gång gubben får syn på oss.

* * *

De båda detektiverna hade under samtalet kommit upp för en lång, smutsig stentrappa och stannade utanför ingången till kaféet, därifrån ett bedöfvande sorl hördes. Dörrarna till kaféet stodo öppna på vid gafvel, och genom dem trängde ut tjocka moln af cigarr- och cigarrettrök.

Man måste stanna en stund, innan man kunde urskilja föremålen där inne.

Strax innanför dörren stod disken och bakom denna en tjock och frodig kvinna, som drog upp korkar och langade fram ölbuteljer, så svetten pärlade om det frodiga ansiktet. Två uppasserskor sprungo af och an och serverade, och när det blef något uppehåll i serveringen slog de sig ner vid ett eller annat bord och drucko porter, som gästerna bjödo dem på.

Vid ena väggen fanns ett piano, å hvilket ett fruntimmer spelade. Bredvid sig hade hon en liten sex- à sjuårig flicka, som hon påstod vara en fosterdotter, men som alla dock förmodade vara hennes egen. Den lilla flickstackaren skulle varit vacker, om icke hennes ansikte redan burit spår af lidande. Man kan tänka sig, huru detta arma barn skulle se ut, när det fick tillbringa sin tid i denna omgifning och en dylik atmosfer.

Vid fyratiden, ibland mycket tidigare på eftermiddagen, kom kvinnan, åtföljd af barnet, till kaféet och började spela,

och därmed höll hon på till klockan elfva på aftonen. Och under denna tid fick barnet ständigt vaka och dväljas ibland cigarrök och en dålig luft. Nattvaket hade också tryckt sin prägel på stackaren.

Kvinnan spelade och sjöng det slags kupletter och visor, som den tiden voro moderna: »Liss Olof Larsson till Stockholm for, sedan han tagit afsked af barna och mor» och »det fanns en tryckare hos Hjerta» m. m. På ett litet bord bredvid pianot hade hon stående ett glas, och gästerna gingo tidt och ofta dit och hällde i en skvätt porter eller öl.

Denna kvinnliga musikanter tycktes kunna konsumera, huru stora kvantiteter som helst, ty hon drack ständigt, utan att dock visa sig berusad. På pianot stod en gris af krita med springa i ryggen, och ibland gick någon af publiken bort och stack i denna en fem- eller tioöring som uppmuntran. Då tog kvinnan till att sjunga ännu högre om huru »tryckaren hos Hjerta»

»Han älskade så ryseligt sin Bertha,
Så att han aldrig åt, men bara drack».

Dessa slantar och dessa porter- och ölskvättar utgjorde den enda inkomst, hon hade, för det hon satt här och musicerade.

Publiken å ett sådant ställe var synnerligen blandad. Den bestod till stor del af cigarrettrökande ynglingar, matrosar och unga handverkare, men hit kommo också dagdrifvarna från grändernas hotell och kvinnor från gatan. Ofta kommo också bättre klädda herrar, lindrigt nyktra, hit för att se på folk-lifvet, som de kallade det.

De hade blifvit lockade af pianoklinket, som trängde ner på gatan, ty fönstren stodo oftast öppna för att musiken skulle höras ner.

Denna afton var här uppe fullt med karlar och kvinnor, och detektiverna kunde med möda tränga sig emellan och få ett ledigt bord borta i ett hörn, där de rekvirerade pilsner. De började genast ett hviskande samtal, ehuru detta knappast

skulle kunnat behövas bland det buller och sorl, som här rådde

— Säg du »Vild-Karolina?» frågade Börje.

— Ja, hon sitter där borta och har stort sällskap i kväll. Om jag inte sett henne, skulle jag kunnat höra henne. Hon är något högljudd i kväll.

— Hon har också pengar, jag såg henne betala med en sedel.

— Tänk, hvad alla tyckas ha godt om pengar i kväll.

— Hon har väl gjort som vanligt.

— Du menar, att hon åter skulle ha pryglat upp någon karlstackare, som hon råkat få tag i, och stralat* pengarna.

— Ja, inte går den människan från sina vanor, det kan du vara lugn för.

— Nej, nej, den smak, ett sådant kärll en gång fått, behåller det nog.

Den kvinna, om hvilken de talade, var ganska snyggt klädd och såg ut att vara inemot trettio år gammal. Ansiktet var icke ofördelaktigt och skulle kunnat kallas rent af vackert, om det icke störts af ett drag af hårdhet, som då och då framträdde däri.

Hon kallades, icke utan skäl, Vild-Karolina, och det namnet hade hon fått, emedan hon var den största kvinnliga slagskämpe, polisen kände till. Man kallade henne också Sveriges farligaste kvinna. De många slagsmål, hon utkämpat med polisen, kunde knappast räknas.

Då hon första gången rannsakades för stöld vid Stockholms rådhusrätt, omtalade hon en historia, som nog lät tragisk, men som domaren icke visste, om han skulle tro på eller icke. Hon uppgaf, att hon blifvit förbryterska för sin fästmans skull.

— Inte kunde ni väl hvarken gagna honom eller er med att stjäla, menade domaren.

— Jag stal aldrig den gången, när jag dömdes i landsorten. Det var min fästman, som stal, och jag tog på mig

* Betyder på tjufspråket stjäla.

det brott, han begått, för att han icke skulle mista sin plats. Han tackade mig genom att öfvergifva mig, och när jag kom ut från fängelset, var han redan gift med en annan. Det jag sagt är sant, inföll hon, sedan får rätten tro, hvad den vill.

Hennes lif hade emellertid, sedan hon kom till hufvudstaden, varit en enda kedja af brott och strider med samhällets ordningsmakt. Hon var icke rädd för att slåss, och ibland behöfdes det många polismän för att få bukt med henne.

Man berättade om, huru hon en gång, under ett dylikt anfall af vildhet, slagits med fyra konstaplar och, sedan hon kastats upp i en droska, med händerna slitit suffletten af denna.

Vild-Karolina gjorde denna och åtskilliga andra gånger skäl för namnet. En gång kastade hon sig ned genom ett fönster i tredje våningen i polishuset och föll ner på den stenlagda gården.

Polismännen, som skyndade sig ner, trodde, att Vild-Karolinas dagar nu voro slut och att de skulle få upptaga henne som lik.

När de kommo ner på gården, stod hon emellertid och svor. Hon hade nog fått sig en bra stöt i fallet, men led ingen värre skada däraf.

Många liknande stötar hade hon sedan fått under sitt lif, men lika vild var hon för det.

Detektiverna kunde nu, sedan de blifvit vana vid röken, iakttaga henne, utan att hon observerade dem. Därtill var hon alltför ifrigt upptagen med att prata med sitt sällskap och dricka.

— Ser du, inföll Börje. Fick hon inte tillbaka på en hel tia!

— Hon har nog fler sådana då.

— Skall vara intressant att taga reda på, hvar hon fått dem ifrån.

— Ja, hon skulle kunnat ha begått mordet.

— Vid Österlånggatan?

— Ja, inte har hennes moral hindrat henne därifrån.

— Men signalementet stämmer icke med det, arbetaren gifvit.

— Du vet, huru sådana signalement merendels blifva. Personer, som icke äro vana att beskrifva folk och icke heller så noga göra sina iakttagelser, höra att ett brott blifvit begånget vid den eller den tiden, och så börja de fantisera. De ha sett personer, som de efteråt misstänka ha varit brottslingarne, men så kommer det: de ha ej tänkt på att iakttaga de misstänkta, därför att de, då de sågo dem, ej hade något som helst skäl därtill. Man kan ju tänka sig, att särskilda omständigheter skulle ha kunnat föranleda till, att de noggrannare gjort sina observationer, men i vanliga fall så —

— Ja, och ömsa kläder kan man ju, bara det förändrar utseendet betydligt. Det har jag ett färskt exempel på här.

— Hur så?

— Märker du inte mannen med pälsen?

— Åh tusan, han har ju slagit sig ner vid Vild-Karolinas sida. Och har han inte tagit mössan af sig.

— Känner du nu igen honom? Jag tyckte där nere, att jag sett honom, men kunde inte erinra mig hvar.

— Javisst, det är ju »Cigarr-Kalle», den tokige målaren,, som en tid hade cigarrhandel vid Roslagsgatan.

— Han måtte nyligen ha kommit ut från Svartsjö tvångsarbetsanstalt, ty han fick, vill jag minnas, en ganska lång tur där.

— Han försökte, också han, att preja till sig pengar genom fruntimmer, men han bar sig rent för dumt åt.

— Han fick både prygel och tvångsarbete han.

— Apropos, han var ju försedd med pengar. Vi måste ha reda på, hvarifrån han fått dem.

— Han tillhör nog dem, som vi få taga hand om.

— Nu slutar hon visst upp att hamra på pianot en stund; om man ändå under tiden kunde höra på samtalet där borta!

— Ser du, hvilka de andra äro vid deras bord?

— Det är »finnpojkarne», det anade mig, att de skulle hålla till här.

— Det blir allt litet marigt för oss i afton.

— Jo, det ser just så ut. Men ingen rädder här, sa' skräddaren sprang för spöket.

I detsamma hördes Vild-Karolinas stämman, då hon skratade.

— Ha ha ha, att ändå kunna hälla så mycket porter i en dam, som saknar underlif.

Den s. k. »Cigarr-Kalle» försökte tysta ner henne och förmå henne att vara försiktig i sina uttryck.

— Sa' du, ja! Nej, du, jag säger hvad jag vill. Här skall det ärade publikum, han säger så, han, dansken, få se

på en dam, som icke har något underlif. Ha ha, ser jag ut som ett vidunder kanske. Tyst, säger du, »Cigarr-Kalle», var tyst själf. Tror du inte, att jag kan göra affärer både i det ena och det andra. Var lugn du, och ni allehop.

Musiken började åter, och samtalet kunde nu icke längre urskiljas, det drunknade i ett allmänt sorl.

— Det var ju i alla fall en rätt viktig upplysning, hviskade Bonde.

— Nu vet man, hvarför ena numret på programmet utströks.

— Delvis ja, men inte fullständigt vet man detta. Men nu

gäller det att handla raskt, innan de där hinna besinna sig. Vi måste ha Vild-Karolina och hela hennes sällskap med. Vi få därför redan från början uppträda bestämdt mot dem.

— Den där »Cigarr-Kalle» är en feg stackare, som icke kommer att göra motstånd.

En blinkning med ena ögat, och Bonde reste sig; kamraten följde genast efter, och inom ett ögonblick voro de framme vid Vild-Karolinas bord.

I en bestämd och befallande ton yttrade Bonde, utan att göra vidare inledning:

— Följ med oss!

— Hvilken af oss?

— Ni följer allesamman med.

Finnpojkarne började göra invändningar och svära.

— Ni göra klokast för er själfva i att förhålla er lugna.

Det gäller ju blott några upplysningar, som vi vilja ha.

— Är det bara frågan om att vara vittnen då?

— Ja, bråka nu inte.

Finnpojkarne tycktes lugna sig, och den bepälsade mannen försökte icke göra någon invändning, men Vild-Karolina rusade upp.

— Är det kanske mig ni vill åt?

Innan kvinnan hann röra händerna till motstånd, hade polismännen gripit henne i båda armarne, och de tag, hvar med de höllo, voro fasta och säkra.

— Släpp mig, bylingar! ropade kvinnan i ilsken ton.

— Bråka inte, utan följ med, ni måtte väl vara van vid det här.

— Har ni sett mig flyga?

Hon slet på ett ögonblick sin högra arm loss och började med knytnäfven slå konstaplarna. Hon var ganska vig och förfaren i slagsmål, hon sparkade med benen, och gång på gång tilldelade hon med sitt hufvud polismännen danska skallar.

Det var naturligtvis icke allt för behagligt att behöfva slåss med en kvinna, men vid ett sådant tillfälle måste en polisman nära nog glömma, hvad kön motståndaren tillhör.

De slogo och knuffade igen, och äntligen lyckades de för andra gången få henne fast, så att de kunde binda ihop armarna på henne. Men genom en häftig rörelse kastade hon sig till golvet och sparkade vildt omkring sig, under det hon upphäufde höga rop.

— Hjälp, hjälp! Man mördar mig! ropade hon.

Vid ropen kommo några yngre, berusade personer till och försökte fritaga henne. Vårdinnan kom emellertid också fram och försökte lugna dem och förmå dem att hålla sig stilla.

— Men de slå ju en kvinna, och sådant kan jag icke åse, ropade en af ynglingarna.

— Håll ni er lugn bara!

— Människor, hjälp mig! De göra mig illa.

Kvinnan ropade öfverljudt, men konstaplarna lyckades dock få upp henne, och sedan de fått henne säkert i sitt våld lyfte de henne högre och buro henne nedför trapporna. Hennes rop hade emellertid hörts af en å gatan patrullerande konstapel, hvilken nu också kom tillstädes och hjälpte till med att bära den bråkiga bördan till polisstationen.

Å kaféet hade det en stund blifvit tyst efter uppträdet. Man hade samtalat en stund, men denna tilldragelse tycktes icke vara ovanlig på ett dylikt näringsställe.

Den tjocka vårdinnan skrattade, så att tårarne trillade, där hon stod med armarna i sidorna.

— Gud i himmelen ett sådant spektakel. Men det var då ändå bra för något. Här blef ju vädradt, så att en del cigarrök kom ut.

Gästerna återtogo sina platser och begärde påfyllning, och kvinnan vid pianot började åter spela.

Den lilla flickan hade, rädd för uppträdet, krupit in i hörnet bakom pianot och gömt sig. Nu vågade hon sig åter fram och stod där rädd och förskrämd, undrande öfver, hvad det egentligen var för en värld, hon kommit i.

Kap. XXXVI.

Försvunnen ur rannsakningsfängelset.

Ånga och långa förhör hade hållits med den tredskande fånge, som alltjämt gick under benämningen »mannen med det långa ansiktet», men alla hade varit utan resultat.

Man hade icke kommit honom närmare in på lifvet. Han spelade fortfarande samma stumma roll; inte ett ljud kom öfver hans läppar.

Man förmodade, att han blifvit hastigt sinnesrubbad, och hans hälsotillstånd hade därför undersökts af andra stadsläkaren. Han hade icke heller besvarat någon af de frågor, stadsläkaren framställt, men denne afgaf dock ett utlåtande, enligt hvilket karlen vore normal och antagligen blott förställde sig.

Han hade åter förhörts, men det var samma envisa tystnad.

— Ni menar, att ni har så många brott på ert samvete, att ni hellre tiger och spelar döfstum.

Intet svar.

Vid förhöret voro inkallade så många personer, som man antog kunde veta något om denna mystiska existens.

Sålunda hade fröken Sommer känt igen honom och upprepat samma berättelse, hon en gång gifvit Monk. Man hade äfven kallat in hushållerskan hos den mördade patron Eger-

berg. Hon tyckte sig ha sett fången någon gång, men kunde ej säga hvar eller under hvilka omständigheter.

Till sist hade man kallat hans syster Maria.

Till henne framställdes flera frågor angående broderns dåliga lefverne under ungdomstiden, och hon besvarade dem alla. Hon förklarade, att hon kunde misstänka brodern för allt möjligt ondt.

— Ja, så sorgligt det än är att behöfva ha sådana tankar om en broder, så kan jag dock icke hjälpa det.

— Tror ni, att han äfven skulle kunnat ha anlagt mordbranden, hvarvid er fader blef innebränd?

— Det tror jag.

— Vet ni om det råde stor fiendskap mellan fader och son?

— Jag vet, att far alltid var rädd för min broder, sedan denne blifvit vuxen. Han ville helst aldrig höra talas om honom.

Den förhårdade fången åhörde allt med lugn, och icke en min förråde, att han vore berörd af samtalet.

Efter alla ansträngningar och mödor hade man satt honom i rannsakningsfängelset, där han skulle afvakta den dag, då offentlig rannsaking skulle hållas vid rådhusrätten.

Han var emellertid icke den, som lugnt ville foga sig i detta öde.

Dagen innan rannsakingen skulle företagas, blef det stor uppståndelse i rannsakningsfängelset. Som bekant få fångarna i tur och ordning hvarje middag under några minuter taga sig en rast å fängelsegården för att inandas frisk luft. Denna gård är egentligen blott en bred gång midt i själfva fängelset med höga murar omkring.

Efter en dylik rast observerade fångbevakningen plötsligt, att en af fångarna saknades. Man trodde först, att han gömt sig i någon trappa, och alla, som voro lediga gåfvo sig att leta. Dörrarna till alla cellerna stängdes, och det blef icke mera rast för fångarna den dagen.

Anmälan hade genast gjorts till bevakningsbefälhafvaren, hvilken genast kommit tillstädes.

Det blott några och trettio år gamla rannsakningsfän-

gelset i Stockholm, hvilket man en gång tyckte sig bygga så stort och rymligt, blef redan några år därefter fyllt med brottslingar och bötesfångar, hvilka senare där få aftjäna förvandlingsstraff, då de icke kunna betala de böter, som de af polisdomstol eller rådhusrätt ådömts för olika förseelser.

Då här skola förvaras såväl rannsakningsfångar som bötesfångar och lösdrivvare, är det icke att undra öfver, det fängelset så ofta blir öfverfyllt, att ibland flera personer måste förvaras i samma cell.

Det värsta är emellertid, att fångvårdsstyrelsen så illa behandlar dem af sina tjänare, som hå att bevaka samhällets värsta individer. Dessa vaktkonstaplar få icke blott skamligt låga löner och ha en oviss framtid för sig, utan antalet konstaplar är så knappt tilltaget, att arbetstiden blir oskäligt lång. Man kan tänka sig, hvilket arbete dessa skola ha i hufvudstadens rannsakningsfängelse, när de icke äro mera än ett tjugutal bevakare på den manliga afdelningen och två vaktkvinnor på den kvinnliga afdelningen. Och när detta fåtal skall bestrida vakttjänstgöring öfver flera hundra fångar och tura om natt och dag, kan man icke förvåna sig öfver, om intresset någon gång slappas, då trötthet till följd af öfveranstängning och brist på sömn inträder.

Den stora allmänheten tror, att samhället kan känna sig lugnt någon tid, när den hör, att farliga banditer satts inom lås och bom, men denna stora allmänhet skulle icke känna sig så trygg, om den visste, huru allt för ringa bevakningen är å många fängelser. Detta allt till följd af en byråkratisk fångvårdsstyrelse, som är allt för snål med de nödvändigaste utgifterna.

I Stockholms fängelse ha ofta fångar föröfvat våld mot sina vaktare, och dessa ha därvid fått tiga och lida, utan att få ersättning för sveda och värk, och ofta ha de själfva måst betala läkarevård, oaktadt de blifvit skadade under sin tjänstgöring.

Hastiga öfverfall å vaktare ha gång på gång företagits af illasinnade fångar, men däremot är det mera sällsynt, att fångar kunnat rymma, ty oaktadt alla vedermodor sätta dock

vaktarne en ära i att sköta sig, så att inga anmärkningar kunna göras.

Det har inträffat, att en ung stortjuf, Rudolf Pettersson, kunnat, å själfva fångarnas trappa på vägen från rådhusrätten till fängelset, springa från en vaktkonstapel. Men han kom dock icke långt, då han hade trätofflor på fötterna. Dessa flögo af honom redan å rådhusplanen, och när rymmaren kom till hörnet vid Stora Nygatan, blef han fasttagen af civila personer.

Likaledes har händt, att den stortjuf, som kallade sig »Tippo», en gång kunnat rymma från fängelset. Han var klädd i fångdräkt, men kunde dock hålla sig undan i hufvudstaden en hel dag, innan han åter råkade fast.

Då voro nämligen de illa beryktade hotellen i staden mellan broarna gömställen icke blott för stulet gods, utan ofta äfven för tjufvar, och om polisen där frågade efter dem, förnekade värdinnorna, att de sett dem. Och dock visade det sig ibland, att de haft dylika brottslingar gömda i hemliga skrubbar å vind eller i källare. »Tippo» lyckades i vinterdimman och skumrasket komma till ett af dessa ställen, där han genast träffade kvinnor, som voro allt för villiga att hjälpa honom blott för att hämnas på polisen. Han blef utrustad med en kostym, men karlskor saknades på platsen, hvadan han måste nöja sig med ett par fruntimmersskor. Dessa voro emellertid så små, att de endast gingo på tårna.

»Tippo» trippade dock i flera timmar omkring på hufvudstadens gator med dessa skor, till dess han å Biblioteksgatan blef anhållen af en poliskonstapel, som tyckte, att karlen gick något underligt. Och så blef det slut med friheten den gången.

De fall, då en fånge kunnat rymma, äro dock så få och ovanliga i jämförelse med det stora fångantalet, att den senaste rymningen väckte stor bestörtning.

Denna ökades, när ryktet spreds, att rymmaren var en fånge, som var känd som samhällsvådlig, och om hvilken det gifvits särskilda order, att han skulle noga bevakas.

Rymmaren befanns vara den John Ernst Karlsson, som

var känd under benämningen »mannen med det långa ansiktet».

Med stor ifver letade man öfverallt, och äfven kvinnorna biträdde vid sökandet. Några af de hyggligare fångarna, hvilka endast sutto inne på förvandlingsstraff, emedan de icke kunnat betala böter för fylleri, och som fingo gå ute och hjälpa till med att bära ved eller sopor, tillätos äfven deltaga i denna egendomliga jakt inom fängelset.

Man genomletade alla tänkbara platser, och till sist sökte man bland klädsäckar och annat. Det uppstod till och med en förmodan, att fången kunnat gömma sig i det stora gemensamma badkaret, och en vaktkonstapel klef också upp på en stege och kikade ner i detta.

Fången stod emellertid icke att finna någonstades. Det var, som om han sjunkit genom jorden. Man såg sig till sist omkring på de branta, höga murarna.

— Kunde han verkligen ha kommit öfver någon af dessa?

Någon uttalade också denna förmodan, som dock syntes så otrolig.

— Men, invände en konstapel, »Tippo» sprang ju upp för muren där, som vetter åt Norrström, och lyckades komma öfver och försvinna.

— Han hade också betydligt längre ben än den här.

— Men så har denne också varit sjöman och är van att klättra.

Allarm hade naturligtvis strax slagits hos polisen. Befälvaren hade genast, efter det man upptäckt rymningen, gjort anmälan, och genast hade så många af de detektiva konstaplarna, som kunde blifva lediga, skickats ut i alla riktningar, och en kommissarie hade fullt upp att göra med att till alla olika distriktskontor telefonera om förhållandet och meddela utförligt signalement å rymmaren.

Knappast hade han emellertid slutat med detta ansträngande arbete, förrän från det tryckeri, där polisunderrättelser trycktes, beställda extrablad kommo, som, så fort ske kunde,

utdelades till alla polismän samt sändes med post till länsmän i kringliggande trakter.

— Hvad kan den tusan ha uttänkt för en plan? utbrast en af de på stationen vakthafvande.

— Troligen ingenting alls. Han har nog den här gången gynnats af en lycklig slump.

— Som han antagligen väntat på.

— Det var emellertid en hemsk människa att skaffa folk sysselsättning.

— Jag undrar, hvad han ämnar hitta på nästa gång. Han slår väl ihjäl någon af oss, kan jag tänka!

— Han hade nog ändå någon idé med att tiga.

— Den vanliga tjurskalligheten, förstås. Den, som inte vill bekänna, räknar naturligtvis ut, att det är klokare att tiga. Och den här är så pass förfaren skurk, att han icke bryr sig om att uppdikta några historier om» den okände».

— Hvilket ju icke, i fall som detta, skulle gagna honom det minsta.

— Jag hoppas, att han icke måtte komma så värst långt, klädd i fångdräkt som han var. Och icke lär han väl hinna komma ut till landsbygden, innan han blir upptäckt.

— Jag fruktar, att han har försänkningar någonstades här i hufvudstaden. Att han har något ställe att komma till, där han både kan skaffa sig kläder och pengar.

— Har han fått tag i en droskkusk, som skjutsat honom som han gick och stod — för hur skulle han annars komma så långt ens som öfver Vasabron — så vill jag sannerligen icke vara i den droskkusksens kläder.

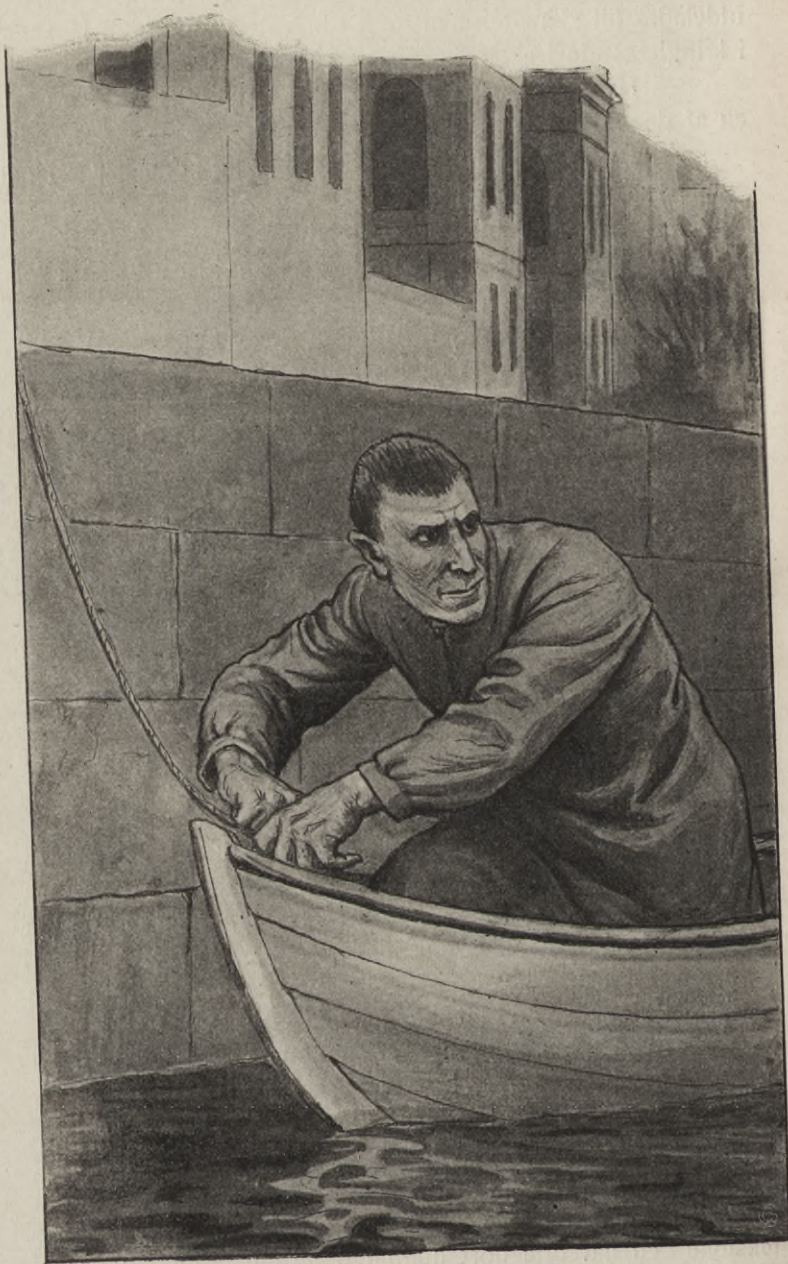
En uniformsklädd poliskonstapel kom i detsamma in och berättade, att han hade ett meddelande att göra.

— Är det om rymningen från fängelset?

— Ja, jag vet inte, hvad jag skall kalla det.

— Kalla det då hvad som helst.

— Jo, jag hade just fått aflösning, sedan min kamrat kommit till Ridderhustorget, och var på väg därifrån, då en berusad person kom emot mig. Jag känner den där som en tokstolle och har ofta hört honom prata allt möjligt nonsens.

Han är dock sällan så berusad, att man behöfver anhålla honom, utan bara så där lagom full och präktig alltid, när man ser honom. Vi kunna därför sällan fästa något afseende vid, hvad han säger. Det är, som sagdt, en riktig tok, och han ser visst syner och allt möjligt.

— Jaså, en som har hallucinationer. Ja, det finns visst många af det slaget i den här staden.

— Jag kunde därför inte heller tro honom nu, när han på middagen kom och sade, att där satt en gubbe på taket till fängelsemuren.

— Det är väl en plåtslagare, inföll jag. Gå hem och lägg dig.

— Nej, det är en riktig gubbe, en gubbe, som hoppar, ropade han och hoppade och gestikulerade, så att jag måste föra honom i väg.

— Det var ingen gräshoppa, det var lika väl en gubbe, som hoppade, inföll han.

— Hvar hoppade den då?

— Han hoppade öfver muren så här.

Så gaf token sig till att gestikulera och hoppa, så jag blef rädd han skulle ställa till folksamling. Jag såg redan, att en del gummor och pojkar kommo och tittade på spektaklet, och därför tillsade jag honom för andra gången att aflägsna sig. Då skrek han, under det jag motade honom i väg: Han hoppade och sprang ner, där flodångsprutan St. Erik ligger förtöjd. Där hoppade han också.

— Hur då?

— Jo, han dök rakt ner i en båt och seglade i väg.

— Jag kunde naturligtvis icke sätta tro till stollens prat, men jag gick dock fort ned till Norrströms norra strand. Där såg jag ingenting märkvärdigt alls, och den roddbåt som brukat ligga i närheten, fanns där fortfarande. Jag aflägsnade mig därför, men sedan ...

— Sedan har konstapeln kommit på andra tankar?

— Ja, jag hade ju nyss hört talas om rymningen, och så fort jag blef aflöst, gick jag tillbaka ner. Jag frågade korpralen å St. Erik, om han sett något märkvärdigt, men han hade icke

sett, hvarken någon hoppande gubbe i närheten eller någon som såg ut som en fånge. Men när jag talade vidare, erinrade han sig, att en annan roddbåt legat på andra sidan om St. Erik i riktning mot Norrbro. Denna befanns nu vara borta.

— Hvem rår om den båten?

— Det visste korpralen också. En grosshandlare var ägare till densamma; jag ringde upp ägaren. Han förklarade, att han ej afhämtat båten från dess plats, och icke heller hade han sändt någon af sitt folk efter den. Nu tänkte jag därför som så, att fyllgubben kanske den gången haft rätt.

— Och konstapelns orätt?

— Tror ni inte som jag, att rymmaren hoppat i båten, som kanske förut af någon blifvit lätt lösgjord, och att han sedan begagnat sig af denna och rott genom Norrström och så ut i riktning mot Djurgården eller Tegelviken. Där finnas många platser, där man kan hålla sig dold.

Denna poliskonstapelns anmälan meddelades genast till chefen, som gaf order att spanare skulle skickas ut i den antydda riktningen.

Kap. XXXVII.

Konstiga yrken. "Mormonen."

Det var rätt underliga förhör, som höllos med de ökända prejarna. Man visste så väl, hvad de gingo för; deras bedrifter voro tillräckligt kända, och man undersökte därför hufvudsakligen deras existensvillkor för utrönande, huruvida de kunde falla under lösdrivarelagen.

En af dessa, en yngling af den alltför sorgligt kända typen med fräck uppsyn och lugg i pannan, stod framför kommissarien.

— Du har blifvit fin nu. Ser man på. Splitter ny kavajkostym och nattkappa med uppstående krage. Där finns väl handskar i fickan också. Ser man på, det tyckes vara bättre tider nu, än när du senast var här.

— Ja, det är så också, sade ynglingen och såg fräckt omkring sig, liksom om han ville se efter, huruvida vittnen funnos.

Kommissarien tog på sig en strängare min och röt till, så att slyngeln darrade:

— Hvar har ni er bostad?

— Under senare tiden har jag bott på hotell, men jag har sysselsättning.

— Hvad då för sysselsättning?

— Jag har intyg på det.

Han drog därvid upp ett gammalt skrynkligt papper.

— Detta intyg visar, att jag har arbete, när jag vill.

— Ni arbeta! Vi visste, att ni skulle komma med den invändningen och ha därför hört efter. Detta intyg, som ni åtskilliga gånger förut företett, har ni förmått er fader att skrifva. Enligt detta skulle ni få arbeta hos honom, och så är han nattåkare. Är det inte sant?

— Han har varit snickare.

— Men har numera ingen verkstad. Hur är det med er ekonomiska ställning?

— Jag brukar alltid ha på mig minst 30 kr.

— Det förstår jag så väl, det är för att ni icke skall betraktas som lösdrifvare. Har ni summan på er nu?

— Om jag får komma ut, skall jag skaffa.

— Det går inte, ni häktas för lösdrifveri, i morgon kommer ni upp i poliskammaren.

Här fanns också en nära fyrtioårig man, som gick under benämningen »Mormonen». Denne hade också sin specialitet och hade sedan årtal satt prejeriet i system. Denne ärkeskojare gick omkring och spelade andligt sinnad, hvarunder han försökte bedåra äldre helst gifta fruntimmer. Han tillhörde en tid de så kallade »helbregdagörarne genom tron», hvilka påstå sig kunna bota sjukdomar genom handpåläggning, smörjelse och böner.

Huru han nu bad och helbregdagjorde, så kom en vacker dag polisen och tog honom, för det han begått sedlighetsbrott mot minderåriga. Han dömdes till flera års straffarbete.

Sedan humbugsmakaren aftjänat detta, gick han omkring i husen och sålde helgelsetvål, som han påstod sig ha välsignat genom sina böner!

Den mänskliga enfalden är alltid stor, och i synnerhet behöfver ingen, som humbugiserar bakom religionens mantel sakna offer, som han kan bedraga. Den forne helbregdagöraren genom tron gjorde så fina affärer med sina helgelsetvålar, att han inom kort kunde skaffa sig en egen predikolokal.

Här predikade sedlighetsförbrytaren inför en talrik hop kvinnor!

Om någon sade åt dessa, hvad mannen gick för, så

trodde de det icke. Inför dem var han en helig man, som endast led förföljelse.

Denne ulf i fårakläder visste att sköta sin enfaldiga publik. När några fått ögonen öppna för hans verksamhet och drogo sig undan honom, kommo alltid andra i stället. Karlen skref de fräckaste prejarebref till fruntimmer, som besökt hans lokal, och han lyckades erhålla penningar.

Några af dessa bref hamnade hos detektiva polisen, och anmälningar gjordes, men polisen stod nu maktlös gentemot honom. Han kunde icke behandlas efter lösdrifvarelagen.

En gång anmälde en fattig strykerska, att hon i sin bostad blifvit bestulen på 30 kr., och att hon för tillgreppet misstänkte mormonen, som kort förut varit på besök hos henne. Men så återtog hon några timmar därefter angifvelsen och påstod, att hon gifvit »mormonen» pengarna för att användas till missionen.

Han släpptes också nu, och samma dag på aftonen anträffade polismän, vid ett besök å hotell Nerike, karlen, där han i sällskap med prostituerade kvinnor festade upp de pengar, en enfaldig stackare trodde skulle gå till missionen.

Sådan var »mormonen», den slätrakade och slätkammade juvel, som inkallats och nu i tur och ordning stod framför kommissarien.

— Ni fortsätter på samma sätt som förut, kan jag förstå, af de många angifvelser, som här gjorts mot er.

— Min verksamhet är gud ske lof ganska välsignelsebringande.

— Stå inte och hyckla här. Hos oss lyckas det icke, äfven om ni kan prata smörja för några gamla käringar.

— Då tiger jag väl här.

— Ni håller ännu på med att skriva prejeribref.

— Därom vill jag inte yttra mig.

— Då skall jag i stället yttra mig, inföll kommissarien och bredde ut några bref öfver bordet.

— De där ha ingenting att betyda.

— Jo bevars, de ha sin ganska stora betydelse, det kan ni vara viss om.

— Bara vanliga affärsbref.

— Jo, snygg affär. Här till exempel skrifer ni till en gift kvinna och pockar i ganska tydliga ordalag på pengar till er verksamhet samt hotar att i annat fall vända er till hennes man med samma begäran. Brevet har hamnat i hans händer, och han har lämnat det hit. Hvad sägs om detta?

— Det tycker jag är bära ett affärsbref.

— Kanske i ert tycke. Det ena brevet är det andra likt till innehåll, ehuru de något skilja sig till formen. Syftet med dem alla är detsamma, att preja er till pengar.

— Herr kommissarie, det hela är ett missförstånd. Jag har menat så väl, det vet jag med mig själf, och mitt samvete är lugnt.

— Hör nu, storskojare, att ni inte ens skäms att stå här och prata dumheter. Vi ha inte tid med er längre.

Han läste därpå i långsam ton upp en lösdrivareförordning, enligt hvilken mormonen, såsom en för allmänna säkerheten vådlig person, för andra gången erhöi varning för lösdrifveri. Och detta fick han kvitto på, nämligen en tryckt besvärshänvisning, enligt hvilken han, om han vore missnöjd, hade att inom fjorton dagar klaga öfver varningen.

— Klaga ja! Det kommer jag att göra, för det beslutet kan aldrig stå sig.

— Klaga ni, om det roar er. Inte tror jag det gagnar. Ni kan gå så länge.

»Mormonen», som officielt blifvit förklarad lösdrivare, gick sin väg för att åter fånga enfaldiga offer och fortsätta med sin verksamhet.

— Hvem kommer sedan? ropade kommissarien.

— Det är »Pjasken», men jag vill råda kommissarien att öppna fönstren, innan han kommer in, svarade en konstapel.

— Jaså, det är en af de riktigt ruttna.

Det var en hemsk och vidrig syn att se den människovarelse, som nu infördes. Han kallade sig själf hotellvaktmästare, men kamraterna i den usla omgifning, där han lefde, samt detektiverna kallade honom endast »Pjasken».

Vid femton års ålder hade han kommit hit till staden för att göra sin lycka. Han var då en frisk yngling ifrån landsbygden och erhöll här plats som kypare å en mindre restaurant. Han var då flink och hurtig och fick inom kort plats på en större restaurant, och det var just där som hans olycka började. Ynglingen från landet blef till en början förvånad, när äldre, fina herrar, som han hörde benämnas med gentila titlar, nedläto sig till att samtala med honom och ibland kallade honom till sig och hviskade till honom. Man började gifva honom pengar och bjuda honom vin, så att han blef yr i hufvudet af all denna välvilja.

Han förstod icke till en början, hvad meningen var, men han skulle alltför snart förstå det.

Inom kort var han en af de förstörda ynglingar, som den detektiva polisen har så mycket att göra med, och för hvarje dag sjönk han allt djupare och djupare. Innan han blifvit tjugu år, var han en slaf under hemliga laster och spritdrycker.

Han hamnade som vaktmästare å ett af de illa kända hotellen, men kunde icke ens sköta denna syssla, som bestod i att gå till tågen och båtarna och narra resande att taga in på det »billiga logiet». Han blef till sist ett slags hjälpreda åt prostituerade kvinnor, gick deras ärenden och lefde snarare som ett djur än som en människa. För litet spritdrycker hämtade han porter, gick med bref och stod i gränderna och visade vägen, och när han skulle hvila sig, låg han i en skrubb bland skrot och lump på en vind, än å det ena än å det andra hotellet.

Nu var han till ytterlighet förfallen, och det stank kring honom af sprit, lump och ruttonhet. Han, som en gång benämnts »vackra Fritz», kallades nu aldrig annat än »Pjasken».

— Kom inte för nära! ropade kommissarien.

Stackaren stod där slö och ruskig och tycktes ingenting begripa.

— Ni stryker ännu omkring i gränderna.

— Ha, de' är ju mitt yrke, lallade stackaren. De' e' mitt yrke de'.

— Hvad skall man egentligen göra med en sådan en som ni? Man kan ju inte ens bortdöma er, de vilja nog inte ha er på tvångsarbetsanstalten. Ni ser inte ut att kunna knacka sten.

— He, jag kan ju hämta porter.

— Ni kom nog underfund med, att de inte hade sådan vara, när ni var där förra gången.

»Pjasken» stod och dinglade och skakade i hela kroppen och såg fortfarande dum och slö ut.

— Ja, hvad skall man göra med mig? He!

— Den, som ändå visste det. Ni får åter ha er en varning, fastän den hvarken hjälper er eller oss; och inte skadar den väl er heller.

— Hå, nej bevars.

Och så fördes han ut, och andra fördes in. Det var en hemsk samling med vidriga typer, med människor, förfarna i alla slags laster och brott, dagdrifvare och lättingar, som icke längre hade den aflägsnaste tanke på att vidare försörja sig på ärligt sätt.

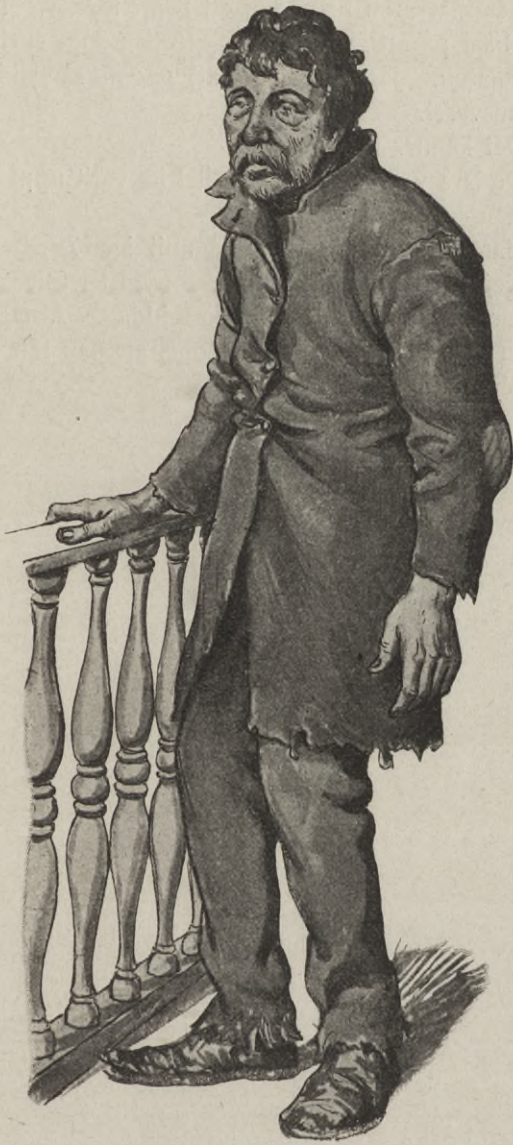
Och det värsta är, att antalet sådana är så stort, att nästan hvarje dag af året dylika kunna passera revy inför den detektiva polisen eller i poliskammaren.

Några af de ynglingar, som voro kända för att vara i den så kallade ryttmästarens sold, fördes till slut in och förhöordes, den ene efter den andre. Dessa tycktes icke längre hafva någon skam eller blygsel kvar, utan betraktade det hela blott som en affär.

Det befanns, att »Ryttmästaren» gjort upp planer och sedan skickat dem sina ärenden, hvarpå han utpressat pengar och tagit en rundlig provision. Resten hade sedan delats af de andra.

De berättade, huru den eller den fått släppa till hundralappar, och skrattade sedan, när de talade om, huru fort de bortslösat dem.

— Tvi fan, här behöfver vädras! ropade kommissarien, sedan hela samlingen åter förts ut. Kalla hit städerskan, så att vi få upp fönstren och en ordentlig brasa. Här har varit

för mycket ruskigt på en gång. — Se där kommer Berg. Nå, hvem anses vara skuld till att rymningen kunnat ske?

— Befälhafvaren har hållit ett långt förhör. Han håller visst som bäst på att sätta upp rapporten, som skall tillställas öfverståhållaren. Jag tror inte, att någon särskildt vill påtaga sig ansvaret.

— Det känner man nog till.

— De lära verkligen vid tillfället ha varit upptagna hvar-
enda en.

— Har ingen af de våra kommit igen?

— Nej, men Wand har alldeles nyss telefonerat och begärt få vara ute till i morgon förmiddag. Antagligen har han fått en idé. Han sade åtminstone, att han fått en ganska viktig upplysning.

Kap. XXXVIII.

En försvunnen äkta man.

ngenstädes kan det finnas ett mera omväxlande panorama — om det uttrycket tillåtes — än å en detektiv polisstation, och de som där tjänstgöra få sannerligen göra mången, och ofta oväntad inblick i det mänskliga lifvet och dess olika förhållanden.

Man tänke sig, att en gammal, i alla förhållanden invigd polisman en dag skulle draga skynket från, hvad som döljes bakom detta, och rulla upp gardinerna, så att dagens ljus trängde in och lyste upp allt det elände, alla de mystiska saker, som nu skola dväljas i mörkret. Hvad skulle då icke blottas, sedan det värsta mörkret skingrats. Man skulle få skåda saker, om hvilka den stora allmänheten icke ens drömt i sina hemskaste drömmar, och man skulle få se mera spännande tragedier ur lifvet, än de stora diktarne diktat.

Men nu är det så, att förlåten sällan drages ifrån, och blott en ringa del af allt kommer i dagen. Ty det är så, att polismännens munnar äro som förseglade, medan poliserna äro i tjänstgöring, och när den långa tjänstetiden är slut, då äro de uttröttade efter ett mödosamt arbete och vilja gärna glömma allt, hvad de varit med om, och på gamla dagar slå sig i ro.

Helst vilja de vara vanliga privatmänniskor och slippa höra talas om den tid, de nödgades lefva ett hundlif. Och

händerna ha blifvit stela under arbetet; på sista tiden ha de väl kunnat uppsätta torra rapporter, men helst så korta som möjligt. Någon lust att skrifva, hvad där öfver är, ha de icke och därför rullas så sällan gardinerna upp för att släppa in ljus öfver lifvets ruskigheter och samhällets lyten.

Och hvem vet, om det är väl eller icke väl!

En ung elegant kvinna hade tyst och nästan obemärkt kommit in. Liksom alla, som äro ovana vid förhållandena och omgifningen å detektiva stationen, gick hon med sakta steg fram till skranket och såg sig ängsligt och skyggt omkring. Hon såg sjuklig och lidande ut, och det var med lågmäld stämma hon vände sig till den innanför skranket sittande konstapeln.

— Jag vet inte, huruvida jag går rätt.

— Är det något, som skall anmälas, så är det här.

Kvinnan såg blyg och nedslagen ut, hvilket gjorde, att konstapeln mot henne antog en vänlig och beskyddande tön.

Han pekade med handen mot en innanför skranket stående soffa och anmodade henne taga plats.

— Ja, tack!

Hon tvekade tydligen, huru hon skulle framställa sitt ärende. Plötsligt brast hon ut i häftig gråt.

— Var så god och tag plats och försök att lugna er, så få vi höra, hvad man kan göra för frun.

— Ack, ack, snälla herrn, jag vet inte, huru jag skall bete mig.

— Är det någon stöld som föröfvats?

— Nej! Det är inte så väl; o, att det bara vore det. Min man försvunnit, och jag vet icke, hvar han blifvit af.

Orden kommo fram stötvis, och därpå sjönk kvinnan ned i soffan och höll näsduken för ansiktet.

Polismannen kände sig genast intresserad.

— Tror ni, att han kan ha omkommit?

— Ack, jag vet ingenting.

— Vill ni, att vi skola hjälpa er att få reda på honom, så måste ni sätta upp en fullständig anmälan.

— Jag visste ingen annan utväg och vände mig därför hit.

— Om frun då försöker lugna sig, så kunna vi börja. Först får jag be om fullständiga namn och adress.

Kvinnan berättade därpå under tårar, hvad hon och hennes man hette, samt uppgaf sin adress. Mannen var tjänsteman i ett af statens verk, och hon kunde icke nog berömma honom för hans punktlighet och arbetsamhet. Sedan en vecka hade han varit försvunnen, och hvarken hon eller mannens kamrater hade en aning om, hvar han blifvit af. Ingen hade sett eller hört något af honom, sedan han en förmiddag som vanligt gick till sitt arbete. Hon hade uppsökt alla hans bekanta, hört efter i verket, men ingen visste något mera, än att han ej varit synlig under de senare dagarna. Polismannen frågade, hvarför hon icke förut gjort anmälan, och hon svarade därpå, att hon tyckte det vara obehagligt att vända sig till polisen. Hon hade jämt väntat att någon underrättelse om mannen skulle komma. Men det kom ingen, och när hon nu fann, att detta hopp svikit henne, hade hon icke sett någon annan utväg än att vända sig till polisen, med begäran om hjälp, huru obehagligt hon än tyckte detta vara.

— Har frun alltså icke någon aning om, hvar han kan ha blifvit af?

— Tyvärr, ingen alls. Jag kan icke förstå det.

— Huru länge har herrskapet varit gifta?

— Det är om några dagar fem år, sedan vi firade vårt bröllop.

— Finnas barn?

— Ja, vi ha en son, som är tre år gammal.

— Nu ber jag er icke misstycka några diskreta frågor.

— Nej, för all del, jag har ingenting att dölja.

— Har äktenskapet varit lyckligt?

— Ja, då, min herre! Det har verkligen varit så lyckligt, som jag någonsin kunnat tänka mig ett äktenskap. Min man har alltid varit så hjärtlig och snäll, och vi älskade hvarandra mycket. Han höll också innerligt af vår lille gosse.

— Brukade han deltaga, i hvad man kallar utelif? Man vet ju, att äfven äkta män kunna tillbringa en del kvällar ute i sällskap med forna kamrater från ungdomstiden.

— Han var sällan ute och höll sig mest hemma, när arbetet var slut för dagen. Han hade också mycket arbete, som han utförde för extra betalning hemma på aftnarna.

— Och hvare bestod detta?

— Han utförde revisionsarbeten och var mycket upptagen af detta. Hans lust låg åt det hållet, ty han var en riktig siffermänniska.

— Hurudan kan er ekonomiska ställning anses vara?

— Den är god. Vi ha vår lilla våning på fyra rum och kök, det räcker till för vår familj. Jag har ännu min hemgift på 14,000 kronor innestående i bank, och äfven min man har några tusen kronor i banken. Hans årliga inkomster räcker mer än väl till för våra behof.

— Således kan man icke tala om skulder och ekonomiska bekymmer?

— Nej, detta kan inte vara fallet.

— Eftersom mannen alltså var arbetsam, kan man väl icke heller antaga, att han deltog i spel och åsamkat sig spel-skulder?

— Det är omöjligt. Han hade någon gång ett par kamrater hemma och spelade vira i deras sällskap, men bara om små belopp.

— Hvad skall man då tänka?

— Ja, herre gud, jag vet intet alls.

Polismannen gjorde några anteckningar, och därefter satt han en stund och lekte med pennan på bordet. Han tycktes ha något att säga, som han inte gärna ville komma fram med.

— Och frun har inga misstankar om något?

— Nej.

— Och då äktenskapet var lyckligt, och då han ej deltog i utelif, kan det väl icke antagas, att han hade fruntimmersbekanta ute omkring. Förlåt att jag framkastar ett sådant antagande, men sådant har händt förut i den här staden.

— Nej, vet herrn, det är jag alldeles säker på.

— Nå, då förfaller alltså det antagandet. Och ingen anmärkning har gjorts mot hans tjänstgöring?

— Jag har aldrig hört honom yttra något därom och kan icke heller tro detta vara fallet. Jag har nu talt äfven med hans öfverordnade, och äfven de beklaga, hvad som inträffat.

— Hade han kanske några särskilda vanor?

— Icke som jag har en aning om.

— Men han kan kanske ha varit nervös af för mycket arbete?

— Han var nog ibland litet nervös, men icke så, att jag fann detta vara farligt.

Polismannen erhöll ett utförligt signalement på den försvunne och fick beskrifning på de kläder, han haft på sig den dag, han försvann.

— Här har jag hans porträtt.

Kvinnan tog ur fickan upp ett fotografikort, hvilket hon lade på bordet. Konstapeln betraktade detta en stund.

— Han ser ju frisk ut.

— Det var han nog också, fastän han i yngre dagar varit något sjuklig.

— Hon uttalade de sista orden något dröjande, hvilket väckte polismannens uppmärksamhet.

— Hvad menar ni med det? Hvad kunde det ha varit för slags sjukdom?

— Jo, han har själf berättat, att han under studenttiden drack betydligt. Denna vana lade han sedan delvis bort, men så började han i stället använda morfin, när han kände sig nervös, och detta blef så småningom en vana.

— Alltså morfinist.

— Nej, det vill jag inte påstå. När han blef bekant med mig, lofvade han att helt och hållet lägga bort denna vana. Han underkastade sig också läkarebehandling därför, och innan vi blefvo gifta, visade han mig läkarbetyg från professor Bruzelius, intygande, att han vore fullständigt botad från denna fara.

— Har ni aldrig sedermera märkt, att han användt morfin eller cocain?

— Aldrig.

— Icke ens som sömnmedel?

— Nej, icke heller det, han hade ganska god sömn.

— Det tyckes alltså vara en mycket svår historia att utreda, när man icke kan tänka sig något motiv för försvinnandet. Vi skola emellertid göra, hvad vi kunna.

— Jag hoppas, att herrarna kunna hjälpa mig. En aning säger mig, att han ännu är i lifvet, men jag kan icke begripa hvar. Jag tror nämligen på aningar. Det är bara det, att jag icke vet mig någon lefvande råd. Jag vet icke alls, hvad jag skall tänka om saken.

— Vi önska också här, att vi måtte lyckas taga reda på detta mysterium.

Kvinnan tryckte polismannens hand och var i begrepp att aflägsna sig, men hon stannade åter tvekan.

— Och om det skulle lyckas, skall jag gå hit och höra efter?

— Det behöfs inte. Vi skola nog lämna underrättelse, så snart vi ha något att underrätta i saken.

Hon nickade nu till afsked och begaf sig tigande ut för att skynda hem till ett litet barn, som i många dagar saknat sin fader.

* * *

— Det var en konstig historia, inföll en af de polismän, som kommit in och just hört slutet af samtalet.

— Ja, hvad skall man göra med den?

— Det händer så mycket här i staden, och Stockholms hamnar äro så djupa. Där ligger nog sedan åratals mycket, som ännu icke kommit i dagen och som kanske aldrig heller kommer.

— Men den här har ju försvunnit midt på ljusa dagen, åtminstone gick han på förmiddagen från sitt hem och har sedan aldrig synts till.

— Hvilket naturligtvis dock icke hindrar, att han kan ha varit ute hela dagen och gått och fallit i på natten, om detta nu skett genom olyckshändelse eller brott.

Polismännen voro genast inne på kapitlet om människor, som försvunnit på ett mystiskt sätt. Och så kom den ena historien fram efter den andra. »Minns du den», minns du den», hördes det, och hvar och en hade ur sitt växlingsrika lif som polisman att berätta något, allt bidrag till samma öuttömliga kapitel.

— Kommer du ihåg, när vi draggade efter grosshandlaren vid Skeppsbron? inföll Berg. Hans fru kom och hade samma sorgliga historia att omtala som den här frun. Hön trodde ovillkorligen, att mannen gått och fallit i sjön, och så draggades där både länge och väl. Hur gick det väl? Jo, till sist fick man veta, att han helt enkelt rymt och farit söderut med en schweizerifröken, som han visst tyckte vara trefligare än den äkta maken.

— Ja, det var det så kallade »Skeppsbrolejonet», men han var ju känd för att lefva utelif och ha kurtis med källarflickor. Den här lär icke ha varit på det viset.

— Ja, enligt hvad hans hustru tror. Men ser du, jag tror snart icke på någonting mera. Jag tycker allt, både möjligt och omöjligt, kan ske.

— Är det många anmälningar i dag?

Det var chefen, som kommit ut från sitt rum och nu stod i dörröppningen.

— Ja, en hel del!

»Anmäla ren» skyndade att samla ihop sina papper, hvar efter han gick för att föredraga de viktigare fallen.

— Hvilka skola i dag passa på vid Centralstationen?

— Det är visst Sten och Berg.

— Säg till dem, att de hålla särskild utkik på tåget, som går norrut. Westermarsk-Rosén tänker visst resa till Norrland, och jag vill veta, om han verkligen far. Han hade visst ämnat resa omedelbart efter det han släpptes lös, men han ändrade nog planen. Han tänkte antagligen då, att det var för tidigt att göra affärer där uppe i framtidslandet. Säg till, att jag vill ha underrättelse, omedelbart efter det han rest. Man får hålla reda på honom.

— Skall ske!

— Det var en sak till. Kom inom en half timme och berätta närmare för mig om fruntimret, som anmälde sin mans försvinnande!

Kap. XXXIX.

Morfindoktorn.

— Sedan chefen låtit berätta för sig allt, hvad man visste om den försvunne tjänstemannen Erik Dahl, satt han en stund försjunken i tankar.

— Hm, mumlade han, ett dylikt fall har visst förekommit förut under min tjänstetid. Vi letade också då efter en, som försvunnit, och allmänna meningen var, att han ömkommit eller förolyckats på ett eller annat sätt. Han fanns emellertid i staden lifs lefvande, huru han återgått till gamla vanor och försjunkit i sitt gamla lefnadssätt. Det kan ju vara en möjlighet, att här också föreligger ett dylikt fall, och då är det bäst att försöka få tag i och rädda människan, medan tid är. — Hvilka af konstaplarna finnas nu inne?

— Där finnas Berg och Linder och ...

— Det är bra, kalla hit dem genast.

De båda konstaplarna skyndade in i kommissarierummet.

— Konstaplarna känna ju till d:r Stor Matts-Brink?

— Ja, jag har varit där en gång i tjänsteuppdrag, inföll Berg.

— Det är bra, då känner ni till, hvad det är för ett slags doktor. Ni kan där ute få bättre reda på en anmälan, som är gjord i dag om en försvunnen tjänsteman. Denne har en gång för flera år sedan varit morfinist och har sedan upp-

hört därmed. Det skulle nu kunna hända, att han återfallit i sin gamla last, ni förstår?

— Ja, och doktor Brink ...

— Just det. Ni böra nu taga reda på, huruvida d:r Brink under de senare dagarne utskrifvit recept å större dosis morfin eller cocain till någon person i hufvudstaden. Hälsa honom, att i händelse han icke vill svara därpå, han måste inställa sig här, huru besvärligt detta än kan vara. Vägrar han ändå, så hälsa honom från mig, att vi skola taga reda på förhållandet, om vi skola ströfva igenom hvar enda apotek. Ni måste uppträda mycket bestämdt och allvarligt fordra att genast få upplysningar. Jag vet nog, att det är en mycket underlig kurre, men han måste foga sig efter omständigheterna.

— Ja, han var nästan rent omöjlig att få någon upplysning af förra gången.

— Jag minns det, men gören nu ert bästa.

Sedan konstaplarna tagit reda på de detaljer och upplysningar, de behöfde, gåfvo de sig i väg.

— Den där blir inte god att ta's med.

— Han nekar nog, vill rädda sitt eget skinn förstås.

— Han lär visst kunna åtalas för dylikt, hörde jag förra gången.

— Han lär hafva stor praktik och förtjänar mycket pengar.

— När det här i staden finnes folk med egendomliga vanor och egendomliga sjukdomar, skall naturligtvis en sådan doktor förtjäna pengar. Det är bara att passa på tillfället, när det erbjudes.

Den läkare, om hvilken de talade, var verkligen af ett eget slag. Som ung student hade han en gång festat om på en majkarneval, så att han på natten gick och tog fel på ett fönster och en balkongdörr. Han skulle på natten svalka sin upphettade panna och hämta frisk luft, men råkade därvid gå ut genom fönstret. Han föll ner på den stenlagda gården och slog sig mycket illa. I sanslöst tillstånd fördes han till lasarettet, där han fick vårdas en lång tid,

och när han omsider utskrefs, var han en krympling. Båda benen hade nämligen måst amputeras.

Modet svek emellertid icke den unge mannen, utan han tog i stället med fördubblad ifver i tu med sina studier; han studerade till läkare och lyckades omsider blifva medicine licentiat. Han bosatte sig här i hufvudstaden som praktiserande läkare, men han lyckades aldrig förvärfva sig något rykte som sådan. Det isolerade lif, han på grund af sin invaliditet måste föra, gjorde, att han icke kom att vara bekant med de andra läkarne, och han blef »en sparf i tranedans».

Dessutom gick ryktet, att han vore morfinist och använde stora mängder morfin och cocain för egen räkning. Somliga rent af påstodo, att han utskref recept för sig själf å gifter och sedan hade dylika hemma, där han sålde dem till hvem som helst.

Då Stor Matts-Brink en gång blef nödgad att försvara sig mot dessa beskyllningar, uppgaf han, att han blott använde gifterna till sina sjuka ben. Dessa hade aldrig blifvit fullständigt läkta, och gång på gång utbröt brand i dem, och denna sjukdom sökte han bota med morfin- och cocainlösningar.

Huru härmed än förhöll sig, så blef dock denna hans förklaring aldrig trodd, och själfva medicinalstyrelsen ställde sig afvog mot honom och betraktade honom som en charlatan bland läkare, en som man icke gärna ville kännas vid, men hvilken man dock måste tolerera på grund af hans aflagda examen.

Ryktet, att denne doktor själf vore morfinist, skadade honom emellertid icke; det tvärtom förökade hans praktik. Man vill knappast tro det, men faktiskt är, att inom hufvudstaden morfinlasten är i ohygglig grad utbredd.

Våra höga herrar, våra lärde män, våra fina och förståndiga damer samlas till diskussionsmöten, där lärdom, väl-talighet och eleganta toaletter glänsa. De diskutera ifrigt frågan, huru de skola motarbota dryckenskapslasten bland arbetareskarorna, och det är nog väl och behöfligt, men de glömma, att inom deras egen klass graserar en last, som är

många gånger mera olycksdiger och förödande än drycken-
skapslasten. Denna är just morfinlasten.

Hvad tror man ligger bakom de korta notiserna i tid-
ningarna, som berätta om sorgliga dramer ur öfverklasslifvet!

En ung fru, gift med en författare, skjuter sig plötsligt.
Det talas om nervositeten som orsak, och det berättas, att
mannen aldrig vågat hyra annan lägenhet än på nedre botten,
af fruktan att hustrun annars skulle kasta sig ut genom fönstret.

Nervositet — morfinism.

En trettiofyraårig läkare med god ekonomi och god prak-
tik skjuter sig en dag. Man kan icke förklara orsaken, heter
det. Man borde hellre säga, att man icke vill det.

Man vill icke, att det skall spridas ut bland den stora
allmänheten, huru vår öfverklass är förgiftad af morfinism.

En officer vid regementet skjuter en dag på en kamrat.
Det är också oförklarligt, och man talar om tillfällig sinnes-
förvirring. Mycket möjligt, men huru har denna uppstått?
Genom morfinmissbruk.

De många oförklarliga själfmorden bland bättre situerade
personer kunna oftast förklaras.

Man vill blott icke hafva någon förklaring. Det skall
vara så tyst med den saken!

Under sådana förhållanden kan man lätt tänka sig, att
en samvetslös läkare, som själf är hemfallen under lasten,
icke skall sky att för det snöda guld utanordna recept å
dylika varor. Tyvärr var den här åsyftade läkaren icke den
ende. Han hade allt för många konkurrenter, men skillnaden
var, att dessa icke handlade så öppet.

De fina familjer, som hade råd att hålla sig med husläkare,
behöfde icke vända sig till d:r Stor Matts-Brink, och därför
vågade aldrig polisen så noga granska deras verksamhet i
sömmarne. Icke ens medicinalstyrelsen hade något att säga
om dessa.

* * *

Polismännen, som ringt på klockan till d:r Brinks dörr,

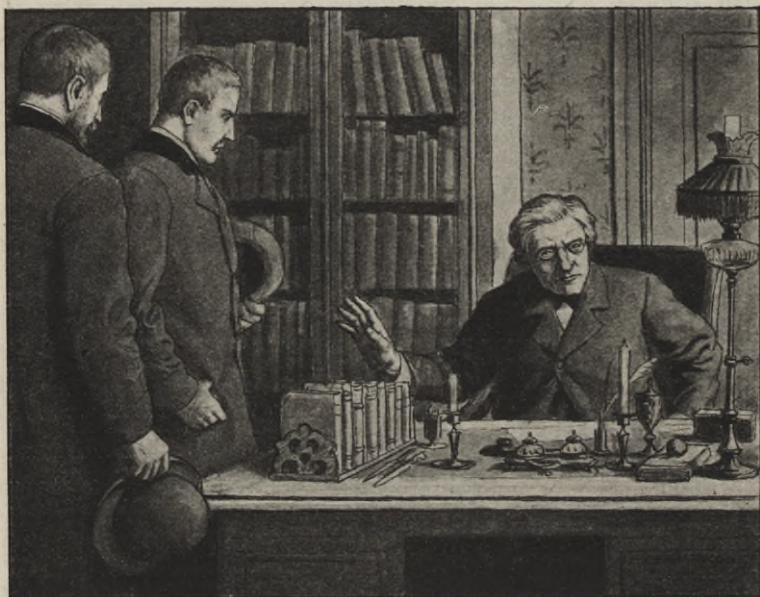
fingo stå en stund och vänta, innan en medelålders, lång kvinna kom ut och öppnade.

Hon granskade dem med misstänksamma blickar.

— Doktorn har icke mottagning nu.

De visade sina tjänstetecken och anhöllo att likväl få komma in.

— Vi äro polismän och komma för att begära en viktig upplysning af doktorn.

— Kan inte jag lämna den.

— Nej, endast doktorn.

Hon aflägsnade sig därpå, men kom om en stund tillbaka och lät dem komma in genom den på glänt stående dörren.

Doktor Brink satt i en rullstol bredvid ett lågt skrifbord, då de båda herrarna inträdde. Han satte de guldågade glasögonen till rätta och strök sig ett par gånger med händerna genom det yfviga, gråsprängda håret.

— Hvarför kommer polisen hit? Hvad har jag med polisen att göra? yttrade han i en hård ton.

— Vi önskade få upplysningar i ett visst fall, inföll Berg.

— Upplysningar af mig, som är läkare! Det kommer att bero på, hvad det är frågan om.

Berg framförde nu ärendet och förklarade, att han önskade veta, om för någon viss person under senare tiden utanordnats större dosis morfin.

— På dylika frågor svarar jag icke alls, skall jag säga. Som läkare har jag ingen rättighet att yttra något därom, och jag kommer icke heller att göra det.

Ingenting hjälpte. Hvarje skäl, som polismännen framhöllo, bemötte han blott med, att han vore läkare och hade som sådan icke rättighet att yttra något om sina patienters sjukdomar.

— Då komma vi att besöka alla apoteken.

— Gärna för mig. Jag tror inte, ni där skall få reda på alla patienter, jag ordinerar åt. Nu har jag för resten icke tid att tala mer med herrarne.

Doktorn gjorde en betecknande gest mot dörren.

Det är sannerligen icke treffligt för polismän att vara ute i dylika ärenden, där de föga veta, huru långt deras befogenhet sträcker sig. Här hade de nu icke för tillfället något vidare att göra utan måste aflägsna sig.

Den kvinna, som öppnat dörren för dem, följde dem ut i tamburen och slog med en smäll igen dörren.

— Jag undrar egentligen, hvad vi skulle här att göra, mumlade Berg, när de gingo ned för trappan. Det här hade man kunnat räkna ut.

— Vi ha i alla fall lydt order så skyndsamt som möjligt.

— Detta är nog en god sak, men det är i alla fall förargligt att ingenting kunna göra.

— Ja, och att blifva så bemött.

— Vill herrarne säga mig, hvar doktor Brink bor?

Det var en ung flicka ur tjänarnes klass, som uttalade dessa ord. De båda polismännen stannade och betraktade flickan.

— Hm, sade den ene, doktorn har visst ingen mottagning nu.

— Det var förargligt, för jag har brådtom och har knappast tid att gå hit en gång till. Och då har jag fått betalning för att uträtta ärendet.

— Är det er husbonde, som skickat er, inföll Berg och betraktade det papper, flickan hade i handen.

— Nej, det är just det, som är det förargliga och gör att jag troligen icke får tid eller tillfälle att gå hit en gång till.

— Kanske ni ändå kan få träffa doktorn. Får jag se papperet där!

Flickan visade detta, hvilket befanns vara ett recept. Dektektiverna förstodo visserligen icke dess innehåll, men de kunde läsa namnet å den person, för hvilken detsamma var utfärdadt.

— Hvad skall ni hos doktorn att göra med det?

— Jo, jag skulle hämta ett lika lydande.

— Hvem är den kandidat Hulting, som det här receptet är utfärdadt för?

— Han bor i 00 Klarabergsgatan, och det är han, som ville ha det förnyadt. Han gaf mig en hel krona, för att jag skulle springa det här ärendet nu, medan mitt herrskap är ute.

— Han var mycket angelägen alltså.

— Ja, han sade, att jag skulle skynda mig, och nu står jag här och pratar bort tiden.

— Då är han väl mycket sjuk, eftersom det var så brådtom.

— Det tror jag inte han var, han såg så frisk ut som helst.

— Hvarför sådan brådska?

— Det är visst en kamrat till honom, som är sjuk.

— Hvar bor den kamraten?

— Han bor sedan några dagar hos Hulting. Usch, han ser så sjuk och klen ut. Jag har ett par gånger sett honom i fösterrutan.

— Den där Hulting, hvad sysselsätter han sig med?

— Jag vet inte, han hyr i samma hus, där jag tjänar, två rum, som han själf har möblerat. Han har ingen tjänare,

och jag vet icke, hvad han gör. Dom säger, att han är ifrån Uppsala, men han lär också nu varit i Amerika något tag.

— Han tyckes ha godt om pengar, eftersom han gaf er en hel krona.

— Ja, det var *nu* det. Han har väl fått något arf, kan jag tänka. Förut var det så lagom bra. Jag vet, att han var skyldig i magasinet för mat och öl, och han kräfdes flera gånger, men kunde icke betala.

— Vet ni, om han kunnat betala nu då?

— Ja, jag hörde det af frun i magasinet. Hon sade, att hon var pin förvånad. Hon hade kräft så många gånger, att hon icke längre hoppades på någon betalning.

— Det var ju väl för henne. Om ni nu vill träffa doktorn, så gå bara trappan upp och ring.

— De öppna nog. Apropos, har ni fått pengar till receptet?

— Ja, den här.

Flickan tog därvid upp ur sin kjolficka en tiokronesedel, som hon visade.

— Nå, då så är det bäst att skynda sig upp, medan han är hemma. Annars kanske han går ut och tager sig en promenad.

Polismannen inföll åter:

— Ja, det är förstås synd att skämta — flickstackaren blir väl förskräckt, när hon får se honom sitta som ett barn i en vagn — men när jag tänker på, huru snävt han bemötte oss, blir jag arg.

— Men du talar icke om, hvad du har för tankar med anledning af samtalen med flickan.

— Vi skola förstås gå upp till Klarabergsgatan och taga i betraktande denne doktor Brinks kund. Alltid kan det ju vara till någon nytta. Jag börjar verkligen få aningar jag med.

De fortsatte nu sin väg från platsen men i ganska sakta mak. De tycktes icke längre ha så brådt att komma fram. I stället voro de upptagna af funderingar, huru de skulle handla.

— Vi borde verkligen invänta flickan, göra sällskap med henne och så gå efter henne upp.

— Men vi kunna ju icke veta, huruvida vi äro på rätt spår.

— Det kan icke vara omöjligt, såvida man skall tro, att chefen dragit riktiga slutsatser.

— Han brukar ha fint väderkorn.

Efter något betänkande fortsatte de emellertid sin promenad i den antydda riktningen och uppgåfvo förslaget att invänta tjänstflickan och se, huru hennes uppdrag lyckats.

Komna till ort och ställe gingo de genast upp för en trappa, där de funno en dörr, å hvilken var spikadt ett visitkort med Hultings namn. Under detta lästes »fil. kandidat, lärare i tio utländska språk».

Berg ringde på, och dörren öppnades snart af en lång, mager karl med gråsprängda mustascher och kalt hufvud.

Han tog ur västfickan upp en pincenez, satte denna till rätta på näsan och sporde i en ton, som lät ironisk:

— Hvem är det som sökes?

— Vi söka en kandidat Hulting. Är det möjligen herrn?

— Se så, för fan. Är det nu något gammalt papper, som är ute och går igen. Ja, i så fall är det bäst, jag med detsamma säger ifrån, att jag för flera år sedan inställt mina betalningar. Jag är hvad man kallar insolvent, och allra minst är jag lifvad för att inlösa några af mina egna värdepapper, som antagligen köpts på stadsauktion.

— Vi ha inte något papper alls på er.

— Ursäkta, jag trodde, att det, efter gamla vanan, var »kissar», som kommo för att björna, eftersom herrarne voro två. Åh, jag ber tusen gånger om ursäkt för en sådan miss-tanke. Men hvad är det då, som förskaffar mig den äran?

Den talandes ansiktsuttryck och miner voro så cyniska och ironiska, att polismännen funno sig böra gå rakt på saken och framföra sitt ärende.

— Vi komma från detektiva polisen, och vi söka er för ett samtal, alldenstund ni troligen kan gifva oss värdefulla upplysningar.

— Ni ha alltså ganska höga tankar om mig och mitt omdöme. He, hvad är det då för upplysningar, ni tror mig kunna lämna?

— Vi få be att komma in då, medan vi framställa frågorna. Det kan vara mindre lämpligt att stå i trappan.

— Först vill jag veta, i hvad egenskap jag skall höras.

— Blott som vittne.

— I så fall står jag gärna till tjänst med det lilla, jag vet. Varen så goda och stigen på, mina herrar!

Han öppnade nu dörren och bugade sig fortfarande med samma ironiska min, under det han med handen gjorde en inbjudande gest.

Han bjöd därpå detektiverna taga plats i soffan.

— Nu står jag till tjänst. Jag har förut i mina dagar gjort polisen åtskilliga tjänster, och då jag kunnat har jag lämnat värdefulla upplysningar. Jag står fortfarande till disposition.

— Nu kan det vara nog med prat, inföll Berg i bestämd ton. Vi måste i egenskap af polismän se en sjuk person, som vistas hos eder.

— En sjuk person hos mig! Och om så skulle vara, att en sådan funnes här, så hvad hade ni med den att skaffa eller med mig eller öfverhufvud taget med allt hvad som finnes i denna af mig själf förhryda lägenhet? Vågar nu polisen också intränga i privata personers lägenheter och störa privatlivets helgd? När, om jag får fråga, fick ni en dylik befogenhet?

— Vi ha order af chefen att uppsöka en sjuk person, som försvunnit från sitt hem, och som vi ha alla skäl att tro det han är densamme som vistas hos er, måste ni åtminstone vara så tillmötesgående, att vi få se honom. Ha vi tagit fel, så bedja vi om ursäkt. Detta är, tyvärr, icke den första privata bostad, vi måst komma till med obehagliga uppdrag.

— Men om ni nu tagit fel!

— Ja, det är väl för er, om vi misstagit oss, och då kan det ju bli något obehagligt för oss.

»Kandidaten» gick några varf fram och tillbaka på golf-

vet, så tog han pincenezen af och torkade den grundligt med sin näsduk, och under tiden tycktes han fundera på något.

Sedan han åter satt den tillrätta på näsan, stack han händerna i byxfickorna och intog en, i hans tycke, imponerande hållning, under det han fixerade konstaplarna.

— Nå, om jag nu talar om för er, att jag verkligen är nog förbarmande och har tillräckligt godt hjärta att hysa medömkan med en fattig släkting — ehuru på långt håll — och att jag verkligen hyser denne hos mig, när han är i saknad af egen bostad, så hvad mer?

— Naturligt nog är detta ett bevis på godt hjärta.

— Nå, om jag då talar om, att denne släkting är en gammal öfverliggare från Uppsala eller, som staden också kallas Supsala, som icke kan försörja sig själf, som saknar medel till sitt uppehälle — det heter visst så på polisspråket — som i denna stund skulle gått på gatan eller legat i en portgång, kanske varit död af hunger eller af sjukdom och nöd, om jag icke räddat honom, hvad säger man därom?

— Om detta är fallet, så är det ett storartadt barmhärtighetsverk, och kandidaten är värd all heder.

— Nå, det är just på det viset.

— Men vi vilja likväl tala med den där fattige släktingen.

— Bevars, han har väl inte stulit heller! I så fall vore det en otacksam gök, man hyste.

— Man kan ju icke veta så noga.

Berg hade så småningom under samtalet gått något baklänges mot en dörr, som han antog leda till det andra rummet i lägenheten. Den talande kandidaten hade också så småningom förflyttat sig efter, och nu stodo de där båda vid dörren.

Polismannen skulle just fatta tag i dörrnyckeln, men hindrades af Hulting.

— Inte utan min tillåtelse, om jag får be!

— Är alltså er berättelse icke sann?

— Sann, hvem kan ha anledning betvifla det?

— Då finnes väl ingen anledning hindra oss från att uträtta vårt ärende. Och nu väntar jag inte längre.

Han ryckte upp dörren, men i stället för att, såsom han

tänkte sig, komma in i ett annat rum befann han sig nu ute i en mörk korridor.

Hulting och den andre polismannen följde efter.

— Ni är envis ni!

— Jag vill icke längre uppehållas med prat.

Han gick därpå fram i den skumma och korta korridoren och stötte snart på en dörr, som han öppnade.

Värden tyckte antagligen, att det nu icke tjänade till att längre »sätta sig på tvären». Han antog i stället en nonchalant ton.

— Som herrarna behaga. Var så god stig på. Min släkting blir nog glad öfver besöket.

Berg öppnade raskt dörren och skulle stiga in, men stannade ett ögonblick. En egendomlig luft, som gjorde honom hufvudyr, slog emot honom. Han kunde icke förklara, hvad det var, men det kändes kvalmigt och äckligt, och det var, som om en dimma lägrade sig för hans ögon.

— Stig på, kära ni, ni har minsann icke varit blyg förut, yttrade värden. Slå er ner i schaggsoffan och var som barn i huset.

— Hvad fan är det, ni har för er här? mumlade detektiven.

— Ingenting att tala om, min släkting har väl druckit och rökt något för mycket.

För de två fönstren voro blå rullgardiner nedrullade, men något ljus silade ändå in genom dem, och så småningom upptäckte polismännen en mänsklig varelse, som satt, eller rättare låg, djupt bakåtlutad i en gungstol, med fötterna upplagda på en annan stol.

Berg drog hastigt eld på en tändsticka och tände ett ljus, som han tog upp ur ena fickan.

Den syn, som nu mötte dem, var hemsk att skåda.

Mannen i gungstolen såg liflös, mager och förtärd ut; hans hy var gulblek som ett vax.

— Han är ju död, utbrast den andre polismannen, häpen och förskräckt.

— Nej, bevars, om herrarne behaga höra efter, så andas

han nog och jag hoppas, att han skall krya till sig, men, som jag sagt, var han ytterst förfallen, utsvulten och sjuklig, när han kom hit. När han bara fått hvila ut sig, blir det nog bättre.

Polismännen kände honom på pulsen och lyssnade till hans andedräkt. De funno, att han lefde.

— Är det inte, som jag sagt, att han var så svag och till yttersta grad förstörd, att det var en lycka för honom, att jag tog hand om honom.

Berg svarade icke på denna harang utan rullade upp gardinen och öppnade ett fönster.

— Hvad gör ni, han kan förkyla sig!

Den sofvande såg i den fulla dagern ännu mera sjuklig och eländig ut. Den inströmmande friska luften tycktes dock verka välgörande på honom. Han ryckte till, som om han skulle vakna, men så vände han sig på ena sidan och in-slumrade åter.

— Han tyckes ha fått felaktig medicin.

— I så fall ha de expedierat fel på apoteket.

Berg plockade till sig ett par föremål, som lågo å natt-duksbordet.

— Jaså, i så fall då denna morfinspruta och så denna pipa. Den har också användts. Jag har visst sett sådana där saker förut.

Hulting skulle till att säga något, men i detsamma grep Berg med ett raskt tag honom i ena armen och sade:

— Intet tal mera här! Ni följer nu med! Det berot på er själf, om vi skola anhålla er eller ni följer godvilligt med för att lämna alla de upplysningar, vi önska erhålla.

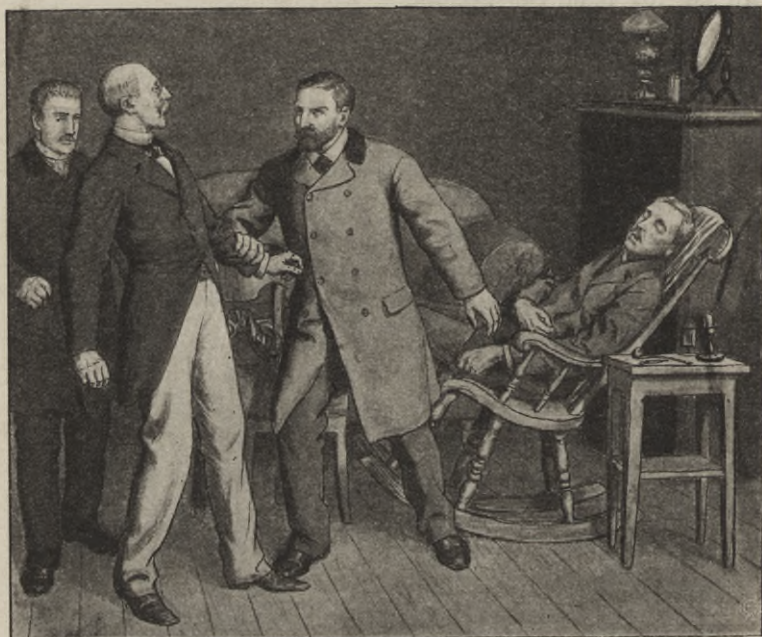
Då Hulting gjorde invändningar, tog äfven den andre polismannen tag i honom.

— Ni följer nu oss på ögonblicket! Här är ingen tid att förlora.

Oaktadt alla protester måste han medfölja de två polis-männen, och för att ej väcka onödigt uppseende i huset och grannskapet fann han sig i det oundvikliga och gick god-villigt med.

I hörnet vid Klara Norra Kyrkogata stod en patrullerande poliskonstapel, som detektiverna anropade. De tillsade honom att genast tillkalla läkare samt, om så behöfdes, taga hand om den sjuke.

Hvad som gjorde, att polismännen nu handlat så raskt, var den omständigheten, att de blifvit säkra på sin sak. De kände, efter de beskrifningar de fått, fullständigt igen de kläder, den sjuke bar, och äfven om det vanställda ansiktet föga lik-

nade det porträtt, de hade med sig, voro de dock förvissade om, att denne person var just den försvunne tjänstemannen.

* * *

Nere å detektiva stationen anställdes genast förhör med Hulting, men, liksom så många andra, försökte han förneka, att han handlat brottsligt eller haft något ondt uppsåt. Han hade endast handlat i all välmening.

Då man skulle anställa visitation å honom, profesterade han med all ifver.

— Hvad har ni att dölja? inföll den kommissarie, som höll förhöret.

— Ingenting, jag har visst inte något att dölja, och jag har i alla tider varit en ärlig och rättskaffens man!

— Och likväl har ni farit med osanningar.

En konstapel, som tagit ifrån honom plånboken, lade just nu denna på bordet och granskade dess innehåll.

Han fick plötsligt tag i tvenne i ett öppet kuvert förvarade långa, smala papper, som han räckte mot kommissarien.

Den anhållne rusade fram och försökte rycka dem till sig, men han misslyckades i detta sitt försök.

— Hvad nu då?

Kommissarien gaf honom en sträng, granskande blick.

— Hvad har man med min egendom att göra?

— Hvarför är ni rädd för att visa dem?

— Man har kallat mig för att lämna upplysningar, och man behandlar mig, som om jag vore häktad.

— Ni är åtminstone tills vidare anhållen och tagen i förvar, till dess denna konstiga sak blifvit tillräckligt utredd.

— Hvad anklagar man mig då för?

— Det är jag, som till att börja med ställer frågor till er, och icke ni till mig.

Kommissarien granskade papperen å båda sidor.

— Här är en växel på 2,000 kr. och en på 1,533 kr., båda äro daterade för ett par dagar sedan. Betraktar ni dem som affärsväxlar?

— De äro äkta. Man vill väl inte åtala mig för växel-förfalskning heller.

— Säg nu, huru har ni fått denne borgensman, Erik B—, att skrifva sitt namn?

— Det beror på gammal bekantskap.

— Hvilka äro vittnena, och hvar bo de?

— Det svarar jag ej på.

— Var lugn, vi skola nog ändå taga reda på sakens sammanhang. Vet ni hvad! Där där fattiga släktingen, som

ni påstår, att ni så mycket omhuldat och vårdat så väl, tyckes icke egentligen vara så fattig, som ni velat påskina. Det första, konstaplarna lade märke till, var att han hade eleganta kläder, och åtminstone hvad beträffar klädedräkten icke såg vare sig fattig eller förfallen ut. Och nu dessa två växlar...

Kommissarien skakade papperen i luften, framför den anhållne.

— Vet ni, hvad dessa vittna mot er?

— Ingenting, såvidt jag kan förstå.

— De vittna dock om, att ni vetat, att den där fattige släktingen har ett namn, som går i bankerna på höga belopp. De vittna om, att ni gått tillväga på ett raffineradt sätt och lyckats fånga en för detta studiekamrat i ert våld. Ni har tydligen känt väl till hans gamla, olycksaliga vanor: hans opie-missbruk och hans åtrå efter morfin; och ni har begagnat er däraf. Ni har inledt honom i frestelse och fått honom att falla, allt detta för att kunna förmå honom att i sitt slöhets-tillstånd skriva namnen å dessa växlar. Är det inte så?

— Har jag fått hans namn, så har han lämnat det af fri vilja.

— Ni har vidare hållit honom i ett ständigt opiumrus och på sätt och vis beröfvat honom hans frihet för att möjligen kunna ytterligare utplundra honom.

Konstapeln räckte nu fram ytterligare ett papper, som han anträffat i plånboken, och öfverlämnade detta åt kommissarien.

— Ser man på! Här har ni en check på 400 kr. med samma namn. Ni har alltså vetat om, att han hade pengar inne-stående i banken. Ni går grundligt till väga.

Den anhållne började blifva nervös, han förde gång på gång ena handen genom håret, medan han med den andra tummade på sin pincenez. Han började tydligen känna det hett omkring sig, ty stora svettpärlor framträdde å hans panna och runno neråt de magra kinderna.

— Vi ha här ibland klämt ut sanningen ur personer, som vi icke haft så många bevis mot, som vi nu ha mot er, och det skall nog lyckas äfven i detta fall.

— Men jag påstår, att dessa växlar blott utgöra likvid för gamla skulder, som han haft till mig sedan studietiden.

— Därom skola vi nog höra honom, när han blir återställd. Till dess tillåta vi oss ha vår egen mening om den saken. Apropos, har ni mod att stå ansikte mot ansikte med hans hustru, den kvinna, som ni vållat så mycken ångest och så många sömnlösa nätter? Henne har ni ju också försökt plundra på en förmögenhet. Det var för väl, att ni bar de här papperen på er, så att vi så pass hastigt finga reda på motivet till den stora välvilja, ni hyste för den »fattige» förre kamraten. — Nu kommer emellertid förhöret att afbrytas för tillfället, till dess vi genom läkare få veta, huru det är med den sjukes hälsotillstånd.

— Får jag då ändtligen gå nu?

— Åh, nej, så brådt ha vi ändå inte. Har jag inte sagt, att ni är anhållen?

— Hvad anklagar man mig för?

— Det kommer nog allmänne åklagaren att underrätta eder om. Konstaplar för ut honom!

Han försökte ännu göra några invändningar, men detta hjälpte föga. Genom ett kraftigt grepp blef han förd ut och insatt i en af förvaringscellerna.

De polismän, som så raskt, dock gynnade af slumpen, anhållit honom, kallades in till chefen. Hos denne fanns just vid tillfället hustrun till den olycklige mannen. Hon uttryckte sin tacksamhet, för det de lyckats återfinna hennes man, och meddelade, att läkarne å det sjukhus, dit han förts, gifvit godt hopp om hans snara tillfrisknande, sedan han nu kommit bort från den atmosfär, i hvilken han sista tiden dvalts.

— Konstaplarna ha skött sin sak bra, och jag skall minnas det, inföll chefen. Det anade mig, att det skulle vara en sådan historia igen.

— Och min aning besannades också. Jag kunde icke få för mig, att min man vore död.

Kvinnan tryckte de båda konstaplarnas händer till afsked, innan hon aflägsnade sig.

Kap. XXXX.

Ett förbrytarnäste å Söder.

ild-Karolina» hade denna gång blifvit märkvärdigt foglig i fängelset, och för ovanlighetens skull tycktes hon ha bortlagt sitt hetsiga, vilda humör. Vid med henne anställda förhör berättade hon åtskilligt om andra personer, men talade så litet som möjligt om sig själf.

Kanske detta också var ett knep af henne för att afvända misstankarna mot sig. Då man frågade, huruvida hon hade någon kännedom om, hvilka som föröfvat mordet vid Österlånggatan, svarade hon alltid undvikande.

Hvarifrån hade hon fått de pengar, hon vid häktnings-tillfället bar på sig?

Först ville hon icke alls besvara denna fråga, men hårdare ansatt uppgaf hon, att en karl, som kallades »Lök-Johan» gifvit henne dem, för att hon skulle förvara dem åt honom.

»Lök-Johan» var just ett passande sällskap till »Vild-Karolina», honom kände nog polisen till sedan gammalt. Han var en den vildaste slagskämpe, som äfven straffats för stölder, en som man kunde misstänka för, snart sagdt, hvad som helst.

Hvar han nu efter senaste bestraffningen brukade ha sitt tillhåll?

Karolina utpekade ett af polisen mycket känt hus vid Södra Badstugatan, där en massa slödder brukade vistas, och dit polisen ofta hade anledning intränga.

Det var dock sannerligen icke något nöje, att gå dit, ty sällan kunde man vara säker för ett öfverfall eller ett knifhugg, men när plikten bjuder, får ingen svika.

På väg till detta näste gingo på aftonen två detektiver för att söka »Lök-Johan». Man hade med flit utvalt ett par af de oförvägnaste, nämligen »Muntra Olle», han som så bra kunde härma göken, och »Långa A».

Förut har berättats en liten historia om A., och det kan nu också vara på sin plats att tala om en historia, utvisande huru vår fiffige detektiv »Olle» gick i land med ett svårt uppdrag, som han fått sig anförtrodt. Det var under den tid, då den så kallade Kungsholmsligan grasserade som värst och föröfvade stölder och våld. Det hände ofta, att ligan midt å ljusa dagen samlades å Kungsholmens gator och öfverföll personer och tillställde oreda. Ligan bestod visserligen mest af ynglingar, men äfven de kunde tillstålla betydligt ofog, och merendels voro de kvicka till att springa, när polisen närmade sig.

»Olle» hade fått i uppdrag att försöka spränga ligan, och han passade just också till detta, emedan han var synnerligt hemmastadd å Kungsholmen och från sin tjänstgöring som traktpolis för många år sedan kände till alla vinklar och vrår i den gamla, fattiga stadsdelen.

Det gick emellertid icke så lätt för honom. Flera dagar gick han å Kungsholmen för att söka taga reda på, hvilka som voro de värsta eller kunde betraktas som anförare för ligan. Han såg slynglarne samlade här och där i gathörnen, men så snart han närmade sig, försvunno de och gåfvo genom hvisslingar signaler åt andra ligister att akta sig. Medlemmarna af dessa ligor ha nämligen ett eget system, hvarigenom de ge-

nom hvisslingar gifva signaler åt hvarandra, då fara är å färde.

»Olle» tröttnade till sist på att springa efter pojkarna i gathörnen och kom i stället på en ny idé. Han gick helt lugnt ut genom Flemminggatan och ut i skogen, där han såg ligan försvinna. Han brydde sig dock icke denna gång om att förfölja någon.

I stället följde han en gångstig genom skogen ner till en liten stuga. Där träffade han en gammal gubbe, som han kände sedan långt tillbaka, och började samtala med honom. Så klädde han af sig sin långa, blå öfverrock och kavaj och drog i stället på sig gubbens jacka samt tog på sig ett gammalt förskinn och en vintermössa, som också voro dennes. En stor säck stoppades full med hackelse, och denna tog han på ryggen.

På så sätt utklädd traskade »Olle» vägen tillbaka. Han stapplade och såg trött ut, och säcken tycktes vara en mycket tung börda att bära på.

Han såg ut att vara så tung och försliten, där han åter knogade uppåt skogsvägen.

Här var tydligen något för Kungsholmsligan att göra. Den vågade de sig på. Nya signaler ljödo, och nu kommo ligister fram från stenhögar och träd, där de haft sina gömställen, och rusade på den, som de trodde, gamle mannen.

Men det blef en annan dans!

Snabbt kastade han af sig säcken och grep den ene efter den andre och klädde och mörbultade dem efter alla konstens regler. Det var armar, som kunde röra sig och ben, som kunde springa, och ligisterna funno att af den gamle mannen hade hastigt blifvit deras förskräckelse, »Muntra Olle». En del sprungo sin väg, andra stodo där med blödande näsor eller lågo och jämrade sig på marken.

Fort gick det att expediera dem, och inom några minuter hade »Olle» bundit ihop fyra, som han kände till, och så förde han dem till förvaringshäktet vid tullen.

Dessa lyckades man sedan få erkänna, och de gjorde äfven bekännelse på andra, så att hela ligan inom kort blef fast.

Aldrig rädd, när det gällde, fyndig och slagfärdig, när så behöfdes, var »Olle», och därför blef han ständigt skickad i elden, när det gällde att utrota ligor eller taga nappatag med svårhandterliga individer.

Han var så van och gammal i gåle, att det icke bekom honom något, och han gick lika trygg och lugn för att genomleta ett tjufnäste eller anhålla rånare som en kontorist går till sin pulpet.

— Bara vi nu få tag i vår käre »Lök-Johan», sade »Olle». Jag har inte sett honom, sedan han kom ut från Svartsjö, där han varit och fört diet.

— Det blefve allt ett storartadt slagsmål af, ifall han nu finge veta, att »Vild-Karolina» lämnat upplysningar om honom. Jag skulle vilja se de två ryka ihop! Jösses, hvad de skulle damma på hvarandra!

— Hon har nog sina skäl att försöka afleda uppmärksamheten från sig själf. Annars hade hon icke sagt något.

— Hon är kanske svartsjuk på karlen.

— Sällan blir väl hon svartsjuk; och hvad skall för resten sådant tjäna till?

Detektiverna hade nu kommit ut i en af Södermalms utkanter nära Skinnarviken och Södra uppfartsvägen, där bakgatorna äro mera oländiga än på någon annan plats i hufvudstaden. Här var mörkt och ruskigt rundt omkring, och det regnade så det stod som spön i backen; och från trasiga takrännor skvalade vattnet ner öfver gatan. Man såg knappast någon passagerare ute, och en och annan, som kunde skymtas, hade brådt om att komma in under tak igen.

Det var sannerligen icke något promenadväder att vara ute i.

Polismännen stannade utanför ett gammalt, till ytterlighet förfallet hus. Vid det svaga skenet från en gaslykta kunde man se, att rappningen delvis fallit af murarne, hvilkas bruna tegelstenar blottades. Porten, som tydligen en gång i tiden

varit af ganska solidt ekträ, var sönderslagen och sönderskuren, och något lås fanns icke heller till densamma.

— Den där porten få vi gå försiktigt igenom, det kan annars hända, att den faller öfver oss. Si på tusan! Den hänger ju också bara på *en* stapel. När jag var här senast, fanns här åtminstone två.

— Akta dig, så att den inte gnisslar! hviskade kamraten. De kunde kanske osa katt där inne.

— Hvarför inte gris, skrattade »Muntra Olle», som icke var sen att ibland skämta med sitt eget yrke.

Såg huset förfallet ut till yttre, så var detta icke mindre fallet i det inre. Gårdsplanen, som antagligen en gång varit tätt belagd med kullerstenar, var nu delvis uppgräfd. Här och där funnos djupa hål, hvilka för tillfället voro fyllda med vatten. Olle råkade just trampa i en dylik grop, så att han blef våt upp till knäna.

— För tusan, här går man ju och drunknar på landet!

— Det vore i så fall synd om »Lök-Johan».

— Tyst, inga namn på utvårdshus!

De höllo en kort stund öfverläggning, hvarefter Olle hviskade:

— Han är nog hos skomakarens borta i hörnet.

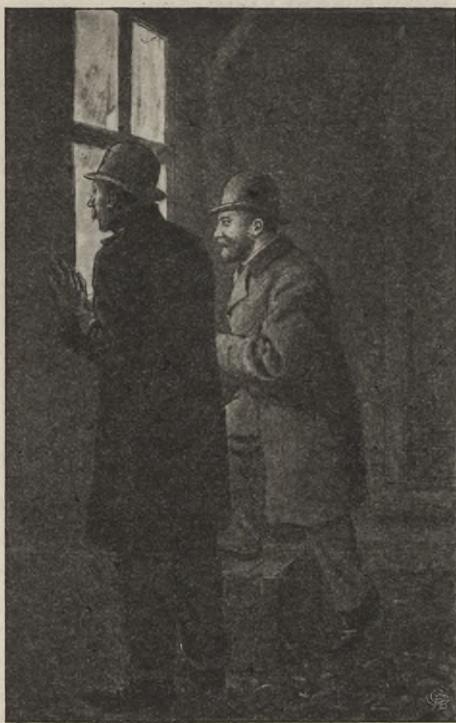
Skomakarens familj var väl känd af polisen. Både mannen och hustrun hade aftjänat straff för stölder, och de voro kända för att hysa allt möjligt dåligt folk. Båda voro drinkare och gjorde hvad som helst för brännvin.

Detektiverna gingo sakta och med tysta steg öfver gårdsplanen bort till ett hörn, där ljus lyste genom en trasig gardin. Denna var så söndrig, att man kunde se alla de personer, som voro församlade där inne.

Det gick där ganska bullersamt till, och stoj och oljud trängde ut. Skomakaren satt med armarne öfver bordet, hade hufvudet lutadt i dessa, och sof. På bordet stodo en del brännvins- och ölbuteljer. I lokalen rörde sig en del underliga figurer, män och kvinnor, de flesta, som det tycktes, berusade. Några försökte dansa, och midt uppe i hela röran stod skomakarens käring och vrålade, skrek och stampade takten.

Hon tycktes vara den, som höll roligheten vid makt och anförde »balen». I handen hade hon en literbutelj, och då någon af de dansande visade sig trött och ville sluta upp att dansa, dunkade hon med literbuteljen till denne och gaf honom ett välvilligt och uppfriskande slag.

— Det är tur, att buteljen håller, hviskade »Långa A.», där han stod ock kikade in.

— I annat fall skulle det väl bli ett vildt slagsmål. Vi ha verkligen vår »Lök-Johan» här, ser jag. Men det finns åtskilliga till, som det skulle vara bra få med sig. Ser du dem?

— Jo, jo, minnsann, det är nog inte slutad bal ännu. Jag tror, att vi få rätt mycket att göra med det balherrsskapet.

— Hade jag trott de varit så många, kunde vi också gärna varit ett par till.

I detsamma hördes ett brakande, och Olle höll på att falla omkull. Han hade stått på en upp- och nedvänd

trälåda, och tänkte icke på, att han hade en ganska ansenlig kroppshydd. Botten gick ur, och då han höll på att falla, grep han fast i det första, han kunde få tag i, och detta var en takränna.

Nu blef det emellertid ännu värre brak af, ty nedersta delen af den rostiga rännan slets af, och detektiven föll på ryggen å gården med rännan i handen.

Bullret hade hörts in, oakadt allt larm där inne. Det blef plötsligt tyst för en kort stund.

Men så hörde man de innevarande rusa mot dörren.

— Hvad f—n är det för oväsen här!

Skomakarens käring rusade ut, fortfarande med sin liter i handen, som hon svängde med, och efter henne kommo de andra, män och kvinnor. Till och med skomakaren hade vaknat upp ur sin slummer och kom ut i förstugan.

— Om du ändå tagit lampan med dig! ropade gumman. Tag hit den, så man får se, hvad det är för sattyg här ute. Antingen har taket blåst ner eller är det spöken eller däckare.

Nu kommo alla både kvinnor och män ut på trappan, men i detsamma slocknade den lampa, skomakarekärningen hade i handen.

— Hvad i alla brunsvedda står på? ropade en hes stämma

— Hvem är det, som stör oss och vår lilla bal? ropade en annan.

En af kvinnorna påstod, att hon hört liksom om en gubbe fallit ner ifrån taket.

— Jaså, det regnar gubbar också!

— Nej, här luktar byling, ska' jag säga.

»Lök-Johan» hade i detsamma trängt ner för trappstegen. Det var så mörkt, att man knappast kunde urskilja hvarandra, men Johan var tydligen van vid polistag, ty då i detsamma ett par händer fattade tag i honom, utbrast han:

— Åh, det är polisklor, dom låter jag inte den här gången rifva mitt fina skinn.

Det var Olle, som just gripit honom om bägge handlederna, och han skulle just slå ett snöre om dem, då han erhöill en dansk skalle, som för ett ögonblick gjorde honom förbryllad.

Men det var blott ett ögonblick, och detta förstod motståndaren icke att begagna sig af. I ett nu hade Olle förnyat sitt angrepp och med hela sin styrka kastat sig öfver »Lök-Johan».

Innan denne visste ordet af, voro hans händer säkert bundna.

Kamraten hade under tiden måst utveckla all sin kraft för att hålla de andra karlarna från lifvet på sig. Lyckligtvis för honom voro de så berusade, att de icke hade mycken stadga i kroppen eller styrka kvar. För några väl placerade stötar raglade de åt sidorna och vågade sedan icke förnya angreppen.

Men nu började det i stället blifva lif i den lille skomakaren, som blifvit väckt upp ur sin slummer. När han började förstå, att polismän befunno sig på gården, vaknade också hans gamla hat till ordningens upprätthållare, och han gaf sig till att slåss med dem på sitt sätt.

Den lille mannen visste med sig, att han icke hade någon vidare styrka, men han visste också, att han i stället var så mycket mera vig; och han hade därför lärt sig sin egen metod att slåss.

Då han råkade ut för polisen, brukade han kasta omkull sig på ryggen och ligga och sparka. När han kunde komma till, omfattade han konstaplarnes ben och klamrade sig envist fast vid dessa, i hopp att någon annan skulle komma och hjälpa honom att slåss.

Han gjorde så också nu. Utan att bry sig om regnet och slasket å gården, kastade han sig omkull och begagnade sitt gamla stridssätt.

— Johan skall icke vara dum och förvärra sin sak, sade Olle till den af honom anhållne.

— Förr tager jag Långholmen än Svartsjö.

— Ni kan nog komma till »holmen» ändå. Låt bli knifven den här gången.

— Ja, hade jag inte varit så dum och lagt den ifrån mig där inne, skulle du icke fått mig fast den här gången.

Den andre polismannen hade nu fått nog att göra med skomakaren. Denne sparkade och högg efter hans ben för att rycka ikull honom.

Skomakaren äkta hälft kom också med och ville deltaga i tumulftet.

— Jag vill bara ha min gubbe, min lille gubbe vill jag ha in.

Under tiden hoppade hon och försökte med naglarna klösa konstapelns ansiktet.

— Släpp, min lille gubbe!

Käringen hoppade upp och tilldelade konstapeln med sitt hufvud flera stötar under hakan.

Det tycktes vara en värdig hustru till en sådan man.

De andra af skomakareherrsskapets gäster hade omsider funnit, att polismännen blott voro två — de hade förut trott, det var en riktig razzia som företogs — och kände sig därför modiga. Från sin reträtt upp å trappan kommo de åter fram och började öfverfalla polismännen.

»Lök-Johan», som kände sig uppmuntrad däraf, började med hufvudet tilldela Olle så kallade »nickar» och danska skallar.

— Där har du, din — —

— Nu skall polisen ha spö, ropade en annan af de berusade kvinnorna.

Det finns bland denna klass af förfallna kvinnor lika många polishatare som bland männen och hvilka gärna passa på att vara med, då det är slagsmål med polisen. Ibland deltaga de själfva i angreppen å polisen, men när de icke våga sig därtill uppmana de männen att begå våld.

Situationen var nu rätt hotande för de båda konstaplarna, hvilka hade svårt att reda sig i denna samling slödder.

Just som det började blifva som värst besvärligt för dem, kom emellertid hjälpen.

Folk, som bodde i andra delar af huset, hade hört öväsenedet. De hade i början ingen aning om, att polisen var med i spelet, ty då skulle de antagligen icke vidtagit några åtgärder. Men nu trodde de, att det var skomakarens gäster, som slogos, och därför kallade de på polis.

Man hade ju icke bjudit dem att deltaga i kalaset, och då kunde gärna polisen komma.

Detektiverna hörde plötsligt för dem välbekanta steg från porten, och tre uniformerade konstaplar kommo dem till hjälp.

— Hvad för ni för oväsen här ert rackarpack? utlät sig en af dem.

— Vi äro två ifrån »fyra», som skola ha »Lök-Johan» med oss, och genast var allt det där byket färdigt att hindra oss.

— Är det Olle?

— Jo, ho-ho, ho-ho!

— Hvilka vill du ha med?

— Den här att börja med, och sedan skall jag se ett tag på de andra. De äro visst mogna hela högen.

Två konstaplar grepo nu Johan. Denne hade en stund låtsat, att han ville följa med, antagligen för att under tiden fundera ut något sätt att slå omkull »Olle» och passa på tillfälle att komma undan. Nu vände han i stället sitt raseri mot de uniformerade och drog och slet för att komma ifrån dem, allt under det han sparkade åt dem.

En af dem måste draga sabeln och slå till honom, hvarvid han erhöll ett sår i hufvudet, ur hvilket blod började strömma ner öfver ansiktet.

Kvinnorna, som nyss varit så modiga drogo sig nu tillbaka i mörkret och försökte undkomma där, och karlarne följde efter. Till och med skomakaren och hans gumma ville draga sig tillbaka i det obemärkta. Men detta lyckades dem icke.

Polismännen lyckades få tag i några, som de förde in i skomakarens lägenhet, hvarest ljus blifvit tändt.

Här såg fint ut. På golfvet, å hvilket de festande nyss dansat efter skomakarkåringens sång, lågo kringströdda en mängd glasbitar efter sönderslagna flaskor och glas. En lampa låg sönderslagen vid dörren, och fotogen och öl rann i strömmar öfver golfvet. På bordet var det lika söligt, och midt i brännvins- och ölsvättar lågo kortlekar och matbitar.

— Ni ha haft roligt här, syns det. Hvem är det, som betalt fiolerna?

— Det har vi gjort lite till mans, ska' jag säga, inföll skomakargumman. För när man arbetar, så har man råd att någon gång slå sig lös.

- Bara ni inte slår er lös, så att ni blir fast!
- Bevars, man har väl intet ondt gjort.
- Groft våld mot polis i tjänsteförrättning.
- Någe' roligt skall man väl ha, när man firar namns-

dag.

- Ni sa' att ni arbetat, hvad var det för slags arbete?
- Kors min man är ju skomakare, och han har många kunder.

Denne, som just hållit på med att styrka sig efter bataljen med att klunka ur en literbutelj, kom nu med.

— Jo, här har arbetats.

— Ja, det vill jag lofva.

— Med att ge danska skullar ja. Egentligen borde ni följt med i kväll, men ni ä' båda två så smutsiga och fulla att vi inte vill ha er.

— Nej, en sådan polis, som inte vill ha dom, som ä' fulla.

— Och se ut som svin. Var lugn, ni ska' nog komma med ni också. I morgon blir det er tur. Hur mycket pengar ha ni fått af Lök-Johan?

— Vi ha bara salat, hvar och en har lagt sitt lif, för att det skulle bli kalas.

— Ni har pengar gömda, som ni fått af honom till förvaring.

— Kommer aldrig i fråga. Hvad skulle för rexten de' va' bra för? Han kan väl bära pengar själf. De' ä' han karl till, skulle jag tro!

De öfriga polismännen togo reda på, hvilka de andra personerna i detta sällskap voro, och funno, att de allesamman voro gamla poliskunder. Dessa kunde när som helst sedan tagas, i fall de skulle åtalas för delaktighet i våldet. Och kvinnorna behöfde bara anmälas för kommissarien vid byråpolisen, så fingo de nog sitt straff.

Polismännen började anställa en liten visitation. De letade å och bakom kakelugnen, i ett par bordlädor och bland en del gamla kläder. Så öppnade de ett skåp, i hvilket nyc-keln satt i.

— Här finns litet af hyarje.

— Åh ja, här blir litet till i morgon också.

I skåpet fanns en för ett dylikt hushåll ovanligt stor mängd mat samt en del ölbuteljer, som sällskapet ännu icke hunnit med. Men något annat fanns icke heller.

— I morgon får ni allt annat att göra än att kalasa. Ni ska' vara nere hos oss på slaget elfva. Hör ni det, annars vet ni hur det går.

— Elfva var det ja! Bjudas förstås till elfvakaffe af polisen.

— Nog skola vi ställa om, att det blir tillräckligt varmt åt er.

Sedan polismännen vidtagit de åtgärder, de för tillfället ansågo vara af nöden, aflägsnade de sig.

I hela huset hade hyresgästerna tydligen blifvit väckta. De kommo smygande ut ur trappor och gångar för att se efter, att konstaplarna verkligen aflägsnade sig. Det var nämligen ett hus, som af ägarinnan uthyrdes till hvem som helst, och i hvarje lägenhet fanns det alltid någon, som hade dåligt samvete och icke gärna ville, att polisen skulle granska hans görande och låtande.

— Och det här huset äges af en grefvinna, mumlade den uniformerade poliskonstapeln. Hon skulle sannerligen förbjudas att uthyra sådana lägenheter, som där finnas i det huset.

— Det är också en grefvinna därefter. Hon super ju själf med sina fina hyresgäster!

— Ja, man minns ju den där kvinnan, som där stack gaffeln i ögat på en karl och häktades därför. Under rättegången hördes grefvinnan själf som vittne, och det upplystes då, att hon suttit inne hos dem och druckit brännvin.

— Jo ho, det heter ju adelskap förpliktar, jag har nu glömt, hvad det heter på latin, men något till fint låter det.

— Hennes man lär ha varit af samma skrot och korn. Söp och umgicks med hvem som helst.

Kap. XXXXI.

Blandadt folk.

i skaffa tak öfver hufvudet åt folk på olika sätt, sade kommissarien. Nu har det kommit bref från kronolänsmannen i —by, angående den gamle straffången, som i 38 år suttit på Långholmen. Har ni hämtat honom hit igen?

— Ja, han sitter där inne. Får han kanske den egna stugan, han längtat efter?

— Ja, på sitt sätt. Länsmannen har underhandlat med fattigvårdsnämnden i socknen. Man är villig gifva honom underhåll, mot det att han till kommunen afstår sina besparingar. Man räknar nämligen på, att han icke skall kunna lefva så värst länge. Och så finns det i församlingen en liten ledig stuga, som han får krypa in i. Man ämnar nämligen låtsa för honom, att den är hans, och det kan ju också göra detsamma. Länsmannen skrifver dessutom, att han icke längre har några släktingar i lifvet.

— Alltså icke någon annan än fattigvården, som kan taga hand om honom.

— Nej. Hämta in honom, så att han får veta sitt öde. Den gamle fördes in och placerades på en stol.

— Hör nu, gubbe! Nu är den där lilla stugan köpt till er hemma i byn.

— He, hvilken by?

— Där ni har kommit ifrån.

Han hade tydligen förlorat minnet äfven af födelsebyn och kom icke heller i håg namnet.

— Hur är det socknen heter?

— Den heter —by.

— Hm jasanya, och jag får min stuga, då vill jag inte haa mera här i världen. Och kanske ett par buskar till?

— Ja, det finns nog.

— Nu skall en konstapel följa med er på tåget, så ni hiittar rätt.

— Skall jag åka på tåget?

Den gamle, som aldrig förut åkt på något tåg, såg både förrvånad och förskräckt ut. Skulle han, straffången, som i mæer än en människoålder suttit å Långholmen, åka på något för honom så obegripligt som ett tåg? Han ref sig betänksamt i hufvudet och frågade:

— Men det är väl inte något farligt, för då tors jag inte följa med, så gammal som jag är? Då går jag hellre hem, baara ni visar mig rätta vägen.

— Det är inte farligt alls, må ni tro; och för öfrigt skall en konstapel följa med er hela vägen hem och öfverlämna er till länsmannen.

Den gamle for förskräckt upp. Ett minne från den tid, då han var en vild sälle, dök tydligen upp för honom, minne från de tider, då han hade obehagliga möten med länsmannen.

Kommissarien märkte detta och utbrast:

— Ja, det är icke samme länsman. Den här behöfver ni icke vara rädd för numera. Det är han, som skaffat er stugan.

— Hm, jasanya.

Gubben nickade, som om han förstod, men han var tydligen ännu icke på det klara med, hvad länsmannen kunde ha med honom att göra.

— Kommissarie, länsmannen tager väl inte mina pengar?

— Nej, de skola vara till stugan, och så skall socknen förvara dem och skaffa er mat och kläder för dem.

— Jasanya, på det viset.

Den konstapel, som fått i uppdrag att föra honom ut till landet, kom in och frågade kommissarien:

— Är han färdig?

Kommissarien vände sig till gubben:

— Nu skall ni följa med den här mannen, så hjälper han er tillrätta.

Gubben tittade upp något misstänksamt, som ville han syna sin blifvande reskamrat och se, hvad denne gick för.

— Är det kanske länsmannen då?

— Nej, men kom nu med, så skola vi resa och hälsa på honom.

Gubben nickade ett tag, svängde sin mössa till något, som skulle föreställa afskedshälsning åt kommissarien, och därpå följde han med ut.

Han kunde icke låta bli att tänka på det märkvärdiga tåget, som han skulle resa med.

— Tåg, går det där tåget mycket fort?

— Ja, då, det går fortare än en häst springer.

— Brukar det inte välta?

— Åh, nej, det behöfver ni inte vara rädd för.

— Hå hå, att man ändå skall på sådant där på gamla dagar!

Han tänkte nog sina egna tankar om det märkvärdiga tåget, under det han sedan tyst stultade vid konstapelns sida i väg till Centralstationen.

* * *

Å stationen vidtogos långvariga förhör med »Vild-Karolina», »Lök-Johan» och de personer i grefvinnans hus å Söder, som varit närvarande den kväll, då »Lök-Johan» häktades. Bland dessa märktes också det märkvärdiga skomakareparet. De hade nu hunnit nyktra till, och i synnerhet skomakaren såg nu rätt ynkelig ut. Johan däremot stack händerna i byxfickorna och blickade ogeneradt omkring sig.

Förhöret började med honom.

— Hvad har ni tagit er till på senare tiden?

— Litet af hvarje.

— Till exempel?

— Jag har spelat kort med bönder.

— Hur mycket har ni vunnit?

— Det har gått upp och ner, ibland har jag vunnit och ibland förlorat.

— De penningar, som vi vid visitation anträffat hos eer, hvar har ni fått dem ifrån?

Han funderade ett ögonblick.

— Jo, nu minns jag; jag träffade en hop sjömän på hoteell Riga och spelte kort med dem. Jag vann pengarna, och de blefvo ilskna, så att det blef slagsmål efteråt.

Nu spände kommissarien blicken i fången:

— Hör nu, hvarför talar ni om mer, än jag frågat er efter? Hvarför berättar ni, att det uppstod slagsmål, när jag inte frågat er därom?

— Jag trodde jag skulle omtala allt.

— Det är nog behöfligt. Vet ni till exempel, att flera af sedlarna äro fläckade med blod?

— Nej.

— Berättade ni inte om slagsmålet, emedan ni därigenom ville på något sätt förklara tillkomsten af dessa blodfläckar?

— Nej, det gjorde jag inte.

— Dessa fläckar skulle ju kunnat ha kommit dit på annat sätt. Kanhända innehafvaren af dem föröfvat något rån eller mord?

Kommissarien granskade därvid fångens ansikte, men denne förändrade icke en min.

— Jag kan inte veta allt, hvad sjömän taga sig till, när de flacka jorden rundt. De kunna ha varit med om mycket både här och där.

— Ni känner alltså icke till ett fall, som under de senare dagarna mycket omtalats, nämligen mordet vid Österlånggatan?

— Jo, nog har jag hört talas därom alltid, men inte mer heller.

— Nå, hvad har ni för tankar därom?

— Åh, inte bryr väl polisen sig om, hvad jag kan ha

för tankar. Polisen får gärna för mig ha sina egna tankar därom.

— Nu är det en sak till. Ni har gifvit Karolina här penningar. Hvar har ni fått dem ifrån?

Karlen tittade under lugg mot kvinnan.

— Hon bara ljuger. Inte har jag gifvit henne några penningar inte. Hon kan nog skaffa sig själf, det har hon kunnat förut.

— Nå, Karolina, inföll kommissarien, hur förhåller det sig med den saken?

— Det är som jag sagt, och det blir jag vid. Några af pengarne äro dock mina egna, dem har jag förtjänt genom att uppträda som damen utan underlif.

— Då har hon nog förtjänt alltsammans — hur mycket pengar hon nu har — på samma sätt. Hvarför skall hon för resten gå och ljuga ihop historier för polisen och skylla på mig. Det är nedrigt gjordt, och jag skall komma ihåg det.

Karolina kastade en blick på den talande:

— Ja, du, och jag skall också komma ihåg dig.

Kommissarien fann nu ögonblicket vara lämpligt att föra ut de andra och ville passa på tillfället, medan kvinnan visade sig uppretad, att förmå henne till att åtminstone bekänna något om Johan. Detta lyckades dock icke, brottslingar kunna visserligen blifva ovänner, men när det gäller, hålla de ändå tyst, med hvad de veta om hvarandra; så också nu.

»Vild-Karolina» visste icke något annat om »Lök-Johan», än hvad polisen visste om honom, och hon förklarade, att hon trodde, att hans uppgifter voro riktiga och att han vunnit pengarna på kortspel. De uppgifter, hon själf haft om de pengar, som funnits hos henne, vidhöll hon däremot. Man visade henne de ruskiga föremål, som funnits i kloaktrumman å Västerlånggatan. Hon var icke den, som var rädd, utan hon tog dem i handen och betraktade dem.

— Ni vet icke, hvem som rådt om dem?

— Nej.

— Har ni aldrig sett dem?

— Aldrig förrän här.

— Har ni icke heller sett någon kasta dem i kloakröret?

— Jag går inte och tittar efter sådant. Mig gör det ingenting, hvem som kastat det dit.

Sedan man icke vidare kunde erhålla några upplysningar af henne, infördes skomakaren och de jämte honom anhållna. De öfriga skickades in att behandlas som lösdrivvare, men med skomakaren och hans hustru hölls vidare förhör.

— Hvarför betedde ni er på sätt, som konstaplarna rapporterat?

Skomakaren ref sig i hufvudet.

— Jag var ju fuller.

— Ni har dock så ofta varit i delo med polisen, att ni bort veta, hvad det länder till, när man betar sig på ett sådant sätt.

— Det var nog dumt.

— Var det icke också, emedan ni visste er ha något att dölja? Emedan ni hade några affärer med Lök-Johan, och var förtretad öfver, att han skulle tagas?

— Nej, det var blott för jag var rusig.

— Er gumma då?

— Det var samma med mig. Jag hade ingen tanke på något.

— Nej, inte på något annat än att bära er dumt åt — Ni vet väl, hvad det kan kosta er?

Efter en mängd framställda frågor förnekade de all vetenskap om Johans affärer. De förklarade blott, att de visste, att han lätt kunde skaffa sig pengar, men de visste icke, huru han därvid gick till väga.

Med den häktade fortsattes åter förhöret, men det var lönlös möda att söka förmå honom till någon som helst be-kännelse om brott.

— Jag har vunnit mina pengar på ärligt spel, förklarade han; något annat har jag icke gjort.

— Ni menar väl den här gången?

— Det andra har jag fått sota för, så det vill jag inte nu höra talas om.

— Hvarför gick ni och våldförde er å konstapeln? Hade

— Det då icke, om ni inte haft något på ert samvete, varit bättre. Att ni följt godvilligt med. Då hade ni kunnat säga, precis hvad ni nu har sagt, utan att det sett så misstänkt ut.

— Det känner man väl till. Jag ville inte blifva bortdömd som lösdrivvare och komma på Svartsjö. Hellre ville jag då dömas till fängelse för våld å konstapel.

— Men om han nu icke bryr sig om att åtala er därför, då ni är misstänkt för vida värre saker?

— Får jag veta, för hvad man anklagar mig?

— För delaktighet i mord.

— Ah nej, då får man allt ha helt andra bevis. Jag låter inte så lätt häkta och döma mig, för hvad som helst.

— Men det finnes omständigheter emot er!

— Det må så vara, men icke har jag hvarken varit med om något mord eller själf begått något. Hvad jag än har gjort, så kom inte med det!

— Det är just det, vi skola ha reda på. Ni kan vara viss om, att utredningen skall blifva grundlig. Vi komma att höra många vittnen.

— Inte kunna de bevisa något mot mig i det fallet!

— Vi få ju se.

— Ett längre förhör vidtog. Polisen hade låtit hämta upp de kvinnor, med hvilka de hållit förhör efter upptäckten af mordet; den hade kallat den arbetare, som gjort en anmälan, samt flera af de prostituerade kvinnorna från gränderna i närheten. Det är ganska svårt att få någon ordentlig utredning efter dylika vittnesmål, emedan vittnena icke förstå att hålla sig till saken. De anse ofta, att deras egna funderingar och antaganden äro de viktigaste af allt, mycket viktigare än alla fakta.

Lika svårt är det att få kvinnorna att tiga, när så skall vara, eller få dem att omtala, hvad de veta, när det behöfs.

Minnet tyckes äfven blifva betydligt dåligt på dem, när det gäller för dem att tala som vittnen. Förut visste de så ofantligt mycket, och när de talade enskildt med polismännen gjorde de fullständiga beskrifningar på de personer, de sett gå till den mördade. Nu visste de nästan ingenting.

Detta förhör räckte med anledning däraf flera timmar.

* * *

Inom poliskåren får man snart namn på de personer, den har att göra med, namn, som på ett eller annat sätt beteckna arten af det brott, för hvilket de olika individerna äro angifna eller åtalade. »Giftblandaren» var det namn, under hvilket Hulting blef känd.

— Har du varit och kallat fru B., hvilken gjort angifvelsen mot »Giftblandaren?» frågade en detektiv en annan.

— Ja, hon kommer hit om en stund, det skall då blifva nytt förhör.

— Får se, om man då lyckas klämma något ur honom!

— Den där tyckes vara en riktig »fisk».

— Något får han väl vara, ty filosofie kandidat, som han kallar sig, är han då icke; och inte tror jag han gifvit några lektioner i språk heller.

— Jag har sett honom flera gånger förut, när jag varit ute på olika platser.

— Det här är nog icke det första fallet, då han gått till väga på dylikt sätt. Jag hörde i går en historia om honom, och vi ha en gång delvis haft i uppdrag att utreda den.

— Hvilken historia då?

— Den om häradshöfdingen —1. Som du minns, gjorde personer anmälan om, att hustrun, som var sinnesrubbad, blifvit öfvergifven af sin man och lämnad ensam i hemmet utan vård eller tillsyn. Vi måste så taga hand om henne och gifva henne vård. Häradshöfdingen var som försvunnen. Vi sökte honom vid rådhusrätten, där han en tid hade rätt stor praktik. Icke heller där syntes han till, och vaktmästarne talade om, huru han vanskötte sina mål och lät det gå illa med det ena efter det andra. Mål fingo förfalla, emedan han icke inställde sig som ombud, och i flera fall fingo hans hufvudmän gång på gång böta för uraktlåten inställelse, ända till dess de kommo under fund med förhållandet och anlätade annat ombud.

— Nu minns jag! Äfven jag var där en gång och sökte honom, men han kunde icke anträffas.

— Men jag fann honom omsider just i den här »Giftblandarens» sällskap. Han var då så förstörd af sprit och Gud vet icke allt, att lemmarna skakade på honom och svetten rann, när man tilltalade honom. Så jurist han var, hade han svårt att uppfatta, hvad jag sade. Åh, det var ett rent elände att se karlen!

— Ja, har man sådana som »Giftblandaren» att taga hand om sig, då blir man nog väl skött!

Fru B. inkom i detsamma och anmälde sin ankomst. Hon anmodades följa med in till en öfverkonstapel, som nu hade utredningen om hand.

— Lyckligtvis är ju er man på bättringsvägen, inföll denne. Vi ha haft konstaplar hos honom å sjukhuset, och de ha redan fått ha samtal med honom angående växlarna.

— Ja, jag har också talat med honom. Han har förklarat, att han aldrig af fri vilja skulle ha till någon, hvem det vara må, utskrifvit dessa växlar. Han sade, att han blifvit tvingad därtill, antingen blifvit hypnotiserad och suggererad eller genom morfinen förslappad. Han försökte göra motstånd, något sade honom, att han icke skulle skriva sitt namn, men han kände sig så svag och olycklig inför denne hemske person, att han icke kunde vägra att göra, hvad denne befallde.

— På det sättet kunde han ju förstört hela herrskapets förmögenhet!

— Det var nog också meningen!

— Våra konstaplar ha också från er man fått samma besked angående växlarna. Tror frun, att han snart kan komma ut och lämna vidare upplysningar?

— Man trodde, att han skulle kunna utskrifvas om några dagar, sedan han nu blifvit fullkomligt lugn och befriad från en del af giftet.

— Hvad tror doktorn om framtiden?

— Han förklarar, att han hyser det bästa hopp om, att han skall blifva fullständigt återställd, blott han icke åter

faller för den förfärliga frestelse, som ligger i detta morfingift, och det vill jag väl hoppas icke må blifva händelsen.

— Önskar frun kanske vara närvarande under det förhör, vi nu skola hålla med »Giftblandaren»?

— Ack nej! Om det icke är nödvändigt, så ser jag helst, att jag slipper.

— Nödvändigt är det ju icke, då er man nu är på bättringsvägen.

— Då vill jag helst icke se den människan. Det är ju en riktig röfvare.

— Ja, till på köpet en fullt modern röfvare, som följer med sin tid, men så har han ju också varit i Amerika och lärt sig konsten.

— Jag kan dock icke förstå, att min man så lätt lät sig lockas af honom, men det var väl, för det de varit studenter tillsammans, och min man misstänker icke andra om onda syften.

— Nej, nej, många ha råkat illa ut, för det de själva varit för hederliga och öppenhjärtliga och ej kunnat tänka andra om svek och bedrägliga syften.

Då det icke var nödvändigt för fru B. att kvarstanna under förhöret, aflägsnade hon sig, sedan hon tagit afsked af polismannen.

Denna affär, som polisen nu hade att utreda, kom så småningom under olika versioner ut i tidningarna och väckte på sin tid mycket uppseende.

De innehöllo först en liten notis om, att en tjänsteman försvunnit, och försäkrade, att detta försvinnande icke haft den vanliga orsaken falsarier och högt lefnadssätt, då tvärtom den försvunne vore smått förmögen och fört ett exemplariskt lif.

Detta vitsordades äfven af hans kamrater.

Omsider fingo tidningarna också kunskap om, att den försvunne anträffats under egendomliga omständigheter och måst inläggas på sjukhus, där han en längre tid komme att vårdas.

Man framkom nu med gissningar om hastigt påkommen

sinnesförrvirring och talade om, att han troligen ådragit sig denna genom ett öfveranstängande arbete.

Det var dock först långt efteråt, som man tycktes ha fått kunskap om det verkliga förhållandet och de omständigheter, som voro förenade med det mystiska försvinnandet och det lika plötsliga återfinnandet.

Detta skedde genom en anmälan, som medicinalstyrelsen gjorde till öfverståthållareämbetet, angående den skadliga näring, som bedrefs af den så kallade morfindoktorn.

Styrelsen hade då infordrat uppgifter från alla apotek, där doktorn inlämnat recept, och först nu kunde man öfverskåda, i hvilken stor skala han bedref sitt geschäft.

Den så kallade »Giftblandaren» Hulting hade för andra gången inkallats till förhör.

Öfverkonstapeln mätte honom med ögonen från hufvud till fot.

— Tror ni ännu, att det är någon idé för er att neka, att ni tvingat B. till att mot sin vilja utfärda dessa växlar, och att ni gifvit honom gift i stora portioner, samt beröfvat honom hans pengar.

— Jag har varit som en sann vän för honom, när han var sjuk.

— Hvarför underrättade ni då icke polisen eller hans hustru?

— Jag ville inte genera honom; jag ville inte, att hvarken hans hustru eller någon annan skulle få veta något om hans svaghet.

— Hvad har ni ämnat taga på er för en min, då han själf om inte för lång tid kan komma hit och berätta om era bofstreck?

Öfverkonstapeln satt en stund tankfull. Envisa nekare hade han nog haft att göra med i sina dagar, folk, som nekade inför de mest klara fakta för att rädda sitt eget skinn. Så något ovanligt var det just icke, att denne nekade.

Han betraktade fången närmare.

— Hvarför reste ni en gång till Amerika?

— Hör det till den här saken? Det var i alla fall, emedan släktingar gäfvor mig respengar.

— Ni tillhörde alltså en af de många, som man vill blifva af med.

— Nej, jag reste för att studera i Amerika.

— Så-å!

— Hör nu, har ni inte här blifvit dömd för något brott?

— Jag skulle ha blifvit dömd! Kommer aldrig på frågan.

Han tog på sig en mycket indignerad min.

— Försök uppfriska ert minne!

— Det behöfs inte. Sådant skulle man väl komma ihåg.

— Ja, det tycks så.

Polismannen lade fram på bordet ett fotografikort med fångens bild.

— Känner ni igen det här? Mycket likt!

Fången betraktade kortet utan att säga något.

— Som sagdt, mycket likt. Det är också taget här, och vi ha en mycket skicklig fotograf. Men kan ni förklara mig en sak, då dömdes ni af rådhusrätten här under namnet Helin för en hel del bedrägeribrott, och ni företedde äfven prästbetyg med det namnet. Vill ni säga, hvarifrån ni fått det namnet och det prästbetyget?

Han svarade icke och stirrade på polismannen med slö min.

— Det är ju alltid en omständighet mot er, att ni varit dömd förut under falskt namn, och att ni velat förneka detta faktum.

— Jag kan inte inse, hvad detta har med denna sak att göra.

— Kanske mera än ni tror. Det skall i alla fall omtalas i rapporten. Nå, hvar hade ni då kommit öfver det prästbetyg, ni företedde?

— Det kan jag ej så noga komma ihåg nu.

— Nå, då skall jag säga det. Ni har helt enkelt köpt det på auktion hos en cigarrhandlare Brun vid Norrtäljegatan. Hm, jag ser på era miner, att det stämmer. Ni har tydligen

berett er på alla eventualiteter, ty vid visitation i er bostad ha vi anträffat flera andra prästbetyg, likaledes köpta hos denne cigarrhandlare. Är det namn, ni nu uppträder under, ert rätta?

— Ja, det kan jag bevisa, och det bör äfven målsägaren, om man kan kalla honom så, bäst veta.

— Hvarför har ni låtit er dömas under falskt namn.

— Naturligtvis för att mina släktingar icke skulle få weta, att det var jag som omtalades.

— Den här senaste saken tyckte ni, att ni planlagt och utfört så bra, att ni icke behöfde gå under falskt namn. Ni wäntade tydligen icke att blifva upptäckt.

Fången teg och slog ned ögonen mot golvet.

— Nå, vill ni nu bekänna?

— Jag har intet att bekänna, men jag ber att få uppskof med förhöret för att kunna samla mina tankar.

Hulting förde båda händerna öfver pannan, liksom han kände sig sjuk.

— Uppskof skall ni visst få, och denna er begäran skall mycket noggrant intagas i protokollet.

Modet svek honom tydligen nu. Hans säkerhet och trygghet voro borta, sedan han blifvit afslöjad.

Så länge han kunde uppträda som vetenskapsman och som gammal god vän och välgörare till målsägaren, var han trygg och själfsäker, men detta förhör, där man afslöjat honom som en förut dömd bedragare, hade med ens gjort honom osäker.

Han gick med osäkra steg ut och nästan raglade.

Öfverkonstapeln vände sig till de båda detektiver, som bevittnat förhöret.

— Jag tror, det grep honom.

— Han hade naturligtvis icke wäntat, att vi skulle komma ihåg det gamla.

— Det går ändå så småningom med dylika. På ett eller annat sätt fastna de. Det går liksom med vår kära fru Hallin, hon måste också blifva fast till sist, ehuru icke på sätt, som vi tänkt oss.

— Finns det nu bevis?

— Nej, vi ha icke någon full bevisning mot henne här, men från två stadsfiskaler i landsortsstäder ha kommit begäran om hennes transporterung dit för att undergå rannsaking för å marknader föröfvade fickstölder. Där finnas tillräckligt med vittnen, som sett hennes porträtt och bestämdt förklarar, att de känna igen henne.

Kap. XXXXII.

Falska angifvelser.

terigen en sådan där falsk angifvelse!

Två detektiver kommo in och slängde af sig öfverrockarne.

— Är det nu en sådan historia igen? inföll öfverkonstapeln.

— Ja, här ha vi fått snoka och visitera och hålla förhör med en stackars tjänstflicka. Hon grät, som om man velat slita hjärtat ur kroppen på henne och bedyrade sin oskuld. Hennes matmoder fru S. å Östermalm hade gjort formlig angifvelse mot henne och hade beskyllt henne för att ha stulit

en dyrbar guldbrosch, ett familjeminne, som hon icke ville vara af med för 150 kr. Fru S. påstod bestämdt, att flickan stulit broschen.

— Nå?

— Jo, så befanns det, att broschen ännu satt kvar i ett lif, som fru S. burit i söndags, då hon var på teatern. Och så befanns ju, att flickan var oskyldigt angifven; det var nu som så många gånger förut.

Detektiva polisen har en sorglig erfarenhet af dylika falska angifvelser och beskyllningar, och för dessas skull har den måst utföra mycket onödigt arbete. Inom kåren berättas också ofta ganska besynnerliga historier om dylika falska beskyllningar.

En gång kom ifrån en landsortstad en grosshandlare hit i sällskap med sin fru och två döttrar och tog in på ett af de större hotellen. Fruntimren gingo på aftonen på operan, men grosshandlaren begaf sig ut i ett gladt lag.

På natten kom han in å stationen och anmälde, att han i en af honom uppgifven varietélokal blifvit bestulen på 3,000 kr.

Man frågade honom, om han bestämdt visste, att han blifvit bestulen just där. Han vidhöll sin uppgift, och detektiverna hade mycket arbete med sina spaningar där på platsen.

Till något resultat kom man dock icke.

Några dagar därefter blef emellertid en prostituerad kvinna tagen af polisen som misstänkt, emedan hon visade sig inneha en betydande penningssumma.

Det kom då i dagen, att grosshandlaren icke blifvit bestulen i varietésalongen, utan å ett sämsta klassens hotell, och att ifrågavarande kvinna vore tjufven. Denna erkände också.

Nu kom frågan, hvarför han uppgifvit, att han blifvit bestulen å varietén.

Jo, han fruktade, att hans familj skulle få veta, att han i sällskap med en prostituerad kvinna besökt ett dåligt hotell.

Detta var nog en förklaring, ehuru den icke var så värst snillrik. Grosshandlaren kunde riskerat att aldrig få igen ett öre af de stulna pengarna. Nu var det slumpen, som gjorde, att han fick igen en del åtminstone.

— När ni gaf felaktiga anvisningar kunde det ju händt, att vi aldrig fått tag i någon af era sedlar, sade en polisman.

— Jag hade hellre lidit den förlusten än jag velat ha någon familjeskandal, blef svaret.

De falska beskyllningarna utgöra ett särskildt kapitel i detektiva polisens annaler, och de äro legio, ty de äro många.

En ung studerande, som hyrde ett rum vid Drottning-

gatan, blef en gång anmäld af sin värdinna, för det han skulle ha tillgripit och förskingrat en mängd rätt dyrbara böcker, tekniska instrument m. m.

Värdinnan var alldeles bestämd i sina påståenden och undertecknade med sitt namn anmälan, enligt hvilken hon uppgaf studeranden vara tjuften.

Detektiverna hämtade honom till förhör. Han nekade och ansattes ännu hårdare med frågor. Till sist måste han följa med på en rond i alla antikvariska boklädor. Detektiverna anträffade väl där de stulna böckerna, men bokhandlarna kunde icke i den unge mannen igenkänna den, som sålt dem.

Hvem denne vore, kunde de dock icke uppgifva.

Man vände sig åter till värdinnan, som var änka, och denna vidhöll sitt påstående, att ingen annan än studeranden vore tjuften. Ingen annan än denne och hennes egen son hade haft tillgång till de stulna föremålen.

Polismännen, som varit med om så mycket af alla möjliga slag, togo sonen i förhör, alldenstund han också vore målsägare, då en del af det försvunna tillhörde honom. Han visade sig vara mycket obeslutsam och hade olika uppgifter.

Nu ansatte man honom från en annan sida och ville, att han skulle följa med till antikvariaten. Han vågrade detta. Till sist måste han erkänna, att han själf vore den, som sålt böckerna och instrumenten. Pengarna hade han använt till utelif och nöjen.

Han medgaf också, att han, för att slippa förtret, ljugit för modern och angifvit sin kamrat.

Denne stod nu visserligen oskyldig, men ryktet om, att polisen anhållit honom, hade spridts omkring icke blott bland hans kamrater utan hade äfven kommit till hans anförvandter i landsorten och framkallat sorg och oro.

En större anmälan gjordes en annan gång. En stor och till utseendet trygg karl, till yrket åkare, kom in och ställde sig bredbent framför »anmälaren».

Han påstod, att han å tåget från Örebro till Stockholm blifvit bestulen på 20,000 kr.

Om han misstänkte någon särskildt?

Ja, han hade haft sällskap med en del kringresande kreaturshandlare, hvilka han icke kände till utseendet. Under vägen hade han känt sig sömnig och slumrat in på en halftimme, och då hade det väl skett.

När han vaknade, saknade han pengarna i sin rockficka, och då hade också hela sällskapet varit borta. Endast en liten fattig gumma satt kvar i kupén, och henne hade han icke kunnat misstänka.

Meddelandet om stölden inflöt i Tidning för polisunderrettelser, och man telefonerade till stadsfiskaler och kronolänsmän i trakten, och en ganska stor apparat sattes i gång för att få tag i tjufvarna och pengarna, utan att man lyckades.

Så kom emellertid en dag åkaren in på detektiva stationen och begärde erhålla bevis om, att han anmält stölden af de 20,000 kronorna. Man ville veta, hvad han skulle med det att göra, men han svarade blott, att det kunde vara bra att ha.

Polisen blef naturligt nog nyfiken och gjorde sig underrettad om målsägaren själf. Man fann snart, att han vore försatt i konkurs, och vid konkursförhöret hade han upp gifvit förlusten af pengarne.

Sedan han gått eden, blef han själf häktad för mened i konkurs och bedrägeri mot borgenärer.

Penningarna fann polisen sedan instuckna under bjälkarna i taket till det hus, där han bodde, och ute på landet fann man äfven sedelbuntar gömda på liknande sätt hos släktingar.

Det var allt för tydligt, att han gjort falsk anmälan för att bedraga sina borgenärer, och han dömdes också till strängt straff därför.

Äfven de allra fattigaste kunna vara skadelystna och göra falska anmälningar mot hvarandra blott för att tillfredsställa sitt begär efter hämnd. Ett bevis därpå är följande:

Ute å Söder bodde två gamla gummor tillsammans i en liten stuga. En dag anmälde den ena, änkan J., att änkan Johanna L. stulit från henne en femtiokronesedel, som hon erhållit dagen förut. Som andel i ett bortarrenderadt torp

hade hon nämligen att hvarje kvartal från landsorten utfå nämnda summa, och under tårar berättade hon nu, att medan hon varit ute i ett ärende, Johanna L. tagit hennes pengar.

Som bevis anförde hon, att denna, hvilken på senare tiden saknat pengar, nu gjort en del inköp.

Då man hörde efter, befanns detta vara riktigt, men gumman påstod dock, att hon vore oskyldig till stölden, och att hon gjort inköpen för några små besparingår, som hon haft gömda en längre tid. Gumman grät och bedyrade, att hon vore oskyldig till stölden, och det värsta, som kunde hända, tyckte hon var, att hon, som lefvat hela sitt lif hederligt, nu på gamla dagar skulle stå åtalad för stöld.

Den andra gumman vidhöll dock bestämdt sitt påstående.

Under en visitation i deras bostad observerade emellertid polismännen ett stort ullgarnsnystan, som de uppmärksam samt betraktade. Vana vid så mycket kunna detektiver ibland äfven rikta sin misstänksamhet mot något till utseendet så oskyldigt som ett ullgarnsnystan.

De började nysta upp detta. Målsägarinnan såg en stund häpen på deras ovanliga arbete, men när de nystat af hälften började hon protestera och påstod, att de förstörde hennes förträffliga ullgarn.

De fäste sig emellertid icke därvid utan nystade på vidare.

— Hvad har ni med det att göra, det är ju mitt, skrek gumman och tycktes blifva allt mera ängslig.

— Vi skola blott hjälpa er på tråden, witsade den ene detektiven och nystade på och såg ut, som vore han synnerligen road af dylikt arbete.

Till sist började gumman att pusta och såg alldeles öfver sig gifven ut.

— Nej, låt nu bli! Tag hit det!

— Vi komma snart till slutet. Bara lite tålmod!

— Så där ja! ropade i detsamma den andre. Nej, hvad råkar man ut för?

I detsamma fick man tag i den försvunna femtiokrønesedeln.

Anmälarinnan måste nu bekänna kort. Hon hade själf gömt sedeln i yllegarnet, innan hon gjort anmälan.

Och orsaken? De båda gummorna hade på senare tiden varit ovänner, och hon hade i mer än fjorton dagar rufvat på planer, huru hon skulle blifva kvitt Johanna genom att anmäla henne för stöld.

Dylika och många andra historier kunna de gamla detektiverna erinra sig från sin verksamhet.

Eftersom de nu voro inne på det kapitlet, erinrade Olle om en ännu kostligare historia, som just han och den nuvarande öfverkonstapeln varit med om.

— Det var den bundna frälsningssoldaten på Söder.

— Jo, det var en fin en!

Då detektiverna erinrade sig denna kvinnliga frälsningssoldat, upplifvade de också ett af sina muntraste minnen.

En hederlig arbetare å Söder och dennes hustru kommo en middag från sitt arbete till sitt hem och funno till sin förvåning dörrarna öppna. Och inifrån rummet hörde de stönande ljud och läten. En kvinnlig stämma kved oupphörligt:

— Åh, Herre Jesus, åh, Herre je! Hjälp mig. O, milde . . . Åh, hjälp mig, hjälp mig för Guds skull!

Förskräckta rusade de in och fingo där se en egendomlig syn. En kvinna, som var syster till hustrun och för tillfället bodde hos dem, låg på ryggen å golfvet, bunden med rep vid benen till en soffa. Ur munnen hängde en trasa. Denna hade tydligen blifvit stoppad dit som en kaffe, men kvinnan hade ansträngt sig, så att hon fått ut en del och kunde ge ifrån sig de stönande ljuden.

Mannen tog ut trasan, så att kvinnan nu kunde tala.

Hon hade en förskräcklig händelse att berätta. En karl hade, medan de voro ute, rusat in i rummet, slagit omkull henne, bundit henne, satt kaffe i munnen och våldfört sig å henne. Kvinnan hade blifvit nära nog sanslös, dock icke värre än att hon hörde mannen skramla med nycklar och draga ut byrå-lådor.

Hon var icke säker därpå men trodde, att karlen tagit

de två hundrakronesedlar, som svågern hade förvarade i öfversta byrålådan.

Båda makarna rusade till byrån och skyndade sig att se efter.

Pengarne, hela deras förmögenhet, var borta!

Det var icke att undra på, att de kände sig förkrossade öfver denna olycka. Pengarna voro borta, det var ett faktum, och kvinnans sanningsenlighet kunde icke betviflas.

Hon var mycket gudaktig och förde ständigt Guds ord på läpparne. Hon hade också i årtal tillhört flera religiösa samfund. Sedan ett par år tillbaka hade hon blifvit »frälst» och gick hvarje afton på frälsningsarméns möten. Också talade hon gärna om, huru mycket hon brukade offra till missionen.

Det var nu hon, som först gaf en idé. De båda makarna visste i sin förvirring icke, hvad de skulle taga sig till.

— För Guds skull, kalla så fort som möjligt på polis, så att jag kan få beskrifva tjuften, och han kan blifva befordrad till laga näpst för sitt förfärliga brott mot både mig och er!

Svågern böjde sig ner och gjorde ett försök att lossa banden, med hvilka kvinnan var bunden, men detta förhindrade denna.

— Nej, för Guds skull, låt mig ligga så, till polisen kommer, så att den får se huru bofven bundit mig!

Hon blef liggande.

Mannen skyndade nu ner att tillkalla polis från gatan, för hvilken han gjorde anmälan. Denne hörde lugnt på och förklarade det vara bäst att genast tillkalla detektiv polis. Han gick först in i en kryddbod och telefonerade till detektiva stationen, hvarefter han gick upp i lägenheten för att konstatera faktum.

Kvinnan blef liggande på samma sätt inför honom, och konstapeln tyckte också det vara bäst, att hon blef i samma ställning till dess detektiverna kommo.

Dessa anlände om en stund, betraktade kvinnan och sågo sig om i rummet.

— Det är så godt vi dra ner kjolarne en smula, sade Olle.

Han petade därpå med kryckan af sin käpp på kjolen och drog den ner öfver benen.

Därefter böjde han sig ner och betraktade banden och knutarna.

— Hm, hm! Bara bunden om vänstra armen och vänstra benet. Det var dumt, det. Kunde ha gjorts bättre.

Man löste upp banden, och kvinnan kunde nu resa sig upp.

— Det frestar på att ligga i den ställningen länge!

— Ack då, jag trodde jag rent af skulle bli förbi.

— Hvarför har ni då inte förr rest er?

— Oj, min Gud, jag kunde ju rakt inte, förrän min sväger och syster kommo, och sedan ville jag vänta, så att polisen kunde få se, huru dom burit sig åt med mig. Det var förskräckliga kval, jag måst lida.

— Hvarför tog ni då inte er högra hand till hjälp och löste upp, när ni blott var bunden på vänster sida?

— Jag tänkte inte på det.

— Ni har ju själf bundit er själf!

— Har jag... har jag bundit mig själf? O, du himmelens Gud, hvilka pröfningar får jag inte utstå! Hvad skall man nästa gång beskylla mig för? Jag skall dock bära allt med kristligt tålamod, så sant som jag är frälst.

— Hvarför voro icke annars er högra hand och ert högra ben också bundna? Eller hvarför voro icke de i stället bundna och till exempel den vänstra handen fri? Jo, emedan ni räknat ut, att ni icke skulle kunna binda er själf med den vänstra handen. Med den högra däremot har ni kunnat krångla till lite knutar, fastän de voro ganska dåliga. De voro så lösa, att ni när som helst kunnat stiga upp, om ni velat. Det skulle för resten vara en mycket ynkelig karl, som inte kunnat binda bättre knutar.

— O, du himmelens Gud, hvad får jag icke upplefva! Det vore bättre, tycker jag, att polisen skyndade sig ut att leta efter förbrytaren än att bete sig så mot en svag och värn-

lös kvinna. Tag och skaffa hit den förfärliga människan, och när han får se min olyckliga belägenhet, skall, om han än är aldrig så förhärdad, hans hjärta vekna, och han måste bekänna, O, jag arma människa!

Nu började kvinnan gråta och fäkta med armarna.

— Ni svimmar väl inte?

— Oj, aj, jag kväfs!

— Här finns hjälp!

Med dessa ord grep Olle henne om lifvet, och raskt förde han ned sin ena hand i kvinnans ficka. Hon skrek ännu värre, svängde och hoppade och försökte slita sig lös.

Detektiven höll emellertid säkert tag och drog så ur fickan upp något pappersaktigt, som frasade i hans hand.

Kvinnan försökte rusa på dörren, men den andre polismannen tog nu fast henne och höll henne kvar, medan Olle undersökte sitt fynd.

Nu försvann helt och hållet hennes kurage, hon föll ner på en stol och höll båda händerna för ansiktet.

Det papper, Olle dragit upp, var en af de försvunna hundrakronesedlarna.

Svågern, som börjat tycka det vara synd om svägerskan, närmade sig nu henne med hotande min.

— Människa, är det du, som stulit våra enda besparingar, af hvilka jag skulle ha en del till hyreskvartalet? Jo, det var en fin släkting man hyst!

— Hvar är den andra?

Detektiven dök åter ner i fickan.

— Den finns icke där, hviskade kvinnan, som nu helt plötsligt lagt bort både att himla sig och spela komedi.

— Hvar är den andra hundrakronesedeln? Svara genast om ni inte vill förvärta ert brott?

— Den har jag skickat bort.

Hennes syster satte sig att gråta, och mannen gick med dyster min af och an på golfvet, då och då betraktande den brottsliga. Till sist ställde han sig åter framför henne.

— Hvarför har du gjort det här?

— Jag kan icke säga det.

— Då kan jag, inföll den ene af detektiverna. Det är en karl med i spelet, och till honom har ni skickat den andra hundrakronesedeln. Han har ansatt er för pengar, och till sist blef ni rädd att förlora honom, om ni icke kunde skaffa honom sådana. Är det ej så?

— Jo, det är så.

Hon hviskade detta med knappast hörbar röst.

— Bekänn då och berätta allt, som hör till det här brottet, så blir straffet mindre.

Hon lugnade sig något och berättade då, att hon vore bekant med en karl, som hon träffat på frälsningsarméns möten. Denne hade friat och lofvat henne äktenskap, och som hon gärna ville gifta sig, hade ett intimt förhållande uppstått emellan dem.

Under lång tid hade karlen gått arbetslös och lefvat på hennes bekostnad. Så hade han blifvit allt mera pockande,

och för några dagar sedan hade han begärt pengar till kläder också. Några pengar hade hon icke vidare, men då hon var rädd att förlora detta mönster till fästman, uppstod hos henne den olyckliga tanken att handla på sätt, som hon gjort. Hon var så förblindad i sin kärlek till odågan till fästman, att hon ej längre skydde för att bestjåla sin egen fattiga syster och dennas man.

Hon visste, att pengarna förvarades i byrån, och när hon så en dag blef ensam, började hon spela sin roll. Först skickade hon en af de stulna sedlarne till fästmannen; därpå lade hon sig själf på golvet, gjorde kläderna i oordning och band sig, så godt hon kunde, fast vid soffan.

Hon tyckte, hon hade gjort det så bra och finurligt, men misslyckades dock grundligt.

Den stulna och redan afskickade hundrakronesedeln kom aldrig fram till fästmannen. När brefbäraren kom till det hus, där han bodde, fanns där redan en detektiv, som lade beslag på brevet. De bestulna sluppo sålunda att lida någon förlust, och den kvinnliga tjuften dömdes för första resan stöld till 4 månaders straffarbete. Straffet blef så lindrigt, emedan man icke velat påstå, att byrån varit låst.

Kap. XXXXIII.

”Ingeniören” å hotell Rydberg.

usan så treflig karl. En rolig »prisse» m. m. benämndes en person, som någon tid bott å hotell Rydberg och där blifvit bekant med en mängd personer.

Det var en karl om cirka trettiofem år, något undersätsig med mörka mustascher och rätt grofva anletsdrag. Det syntes, att han arbetat ute i väder och vind, men så hade han ju också uppgifvit, att han varit ingenjör i Amerika, och där ledd storartade järnvägsbyggnadsarbeten.

Han hade nu kommit hit för att söka patent å en ganska viktig uppfinning. Ingen af gästerna misstänkte, att han gått igenom tekniska högskolan, men det finns ju många amerikanska ingenjörer, som kunna vara dugliga ändå, och man tog honom för hvad han själf uppgaf, »en amerikansk ingenjör».

Man tyckte, att han var en treflig karl, och han fick snart flera bekantskaper. Visserligen fanns det något bullrande i hans sätt att tala, men detta försonades genom en viss humor. Karlen var elegant klädd och visste också att föra sig och umgås med personer äfven ur de bästa kretsar.

Bland dem, som han å hotell Rydbergs schweitzeri blifvit bekant med, märktes också en af poliskommissarierna för ett af hufvudstadens nio polisdistrikt. Man såg dem ofta sitta tillsammans i gemytligt samspråk och tala om sina erfarenheter, under det de drucko sin bägare.

Kommissarien hade nämligen en gång varit sänd i ett tjänsteuppdrag till Amerika, och han berättade gärna om denna sin resa. Ingeniören å sin sida visste att berätta småtrefliga drag från järnvägs- och nybyggarlivet i den vilda västern, om huru han som arbetsförman måste gå med revolvern i hand för att få bukt med oroliga sällar, och mycket annat.

Denne svensk-amerikan visade sig alltid ha riklig tillgång på mynt och knusslade icke. Han bjöd merendels på förtäring, då han kommit i samspråk med någon.

Han talade ofta om sitt intresse för »gamla Sverige» och hyste tydligen ovanligt royala känslor för att vara amerikanare. På Oskarsdagen var han en af de ifrigaste hurrabasarne, och han steg flera gånger upp på en stol och uppmanade publiken att sjunga kungssången. Själflämde han i med kraft, och det syntes tydligt, att han var intresserad af den sången.

En präktig och rolig karl, den gode ingeniören! En svensk af det slaget, som i utlandet hedrat sitt fädernesland!

Ehuru han, enligt eget påstående, i många år vistats i utlandet, var han dock lifligt intresserad för svenska förhållanden och studerade med ifver alla hufvudstadstidningar, han kunde komma öfver.

Och han resonnerade gärna, om hvad som ädrog sig hans uppmärksamhet.

Under senare tiden behandlade tidningarna en brottmålshistoria, som särskildt tycktes intressera allas sinnen.

Det var historien om den så kallade »*Villatjufven*».

Hvar man kom, talades det om honom och om hans knepighet att lura polisen och draga den vid näsan. På alla varietéer sjöng man visor om villatjufven Johansson, och broschyrer utgäfvos om hans äfventyr.

Det var minnsann ingen vanlig tjuf, som kom med dyrkar och kofot i hand och bröt sig in och sedan skyggt smög sig i väg. Han var icke heller någon nattsvart bof af det vanliga slaget; han var utrustad med en hög grad af fräckhet, och öfver hans handling låg det ofta en viss humor, som gjorde att allmänheten intresserade sig för denne inbrotts-tjuf, så oförskämd han än var.

Under hela hösten och vintern hade han föröfvat inbrott i hundratals, förmögnare personers, villor i hufvudstadens omgifningar, hvarvid han tillgripit en massa dyrbarheter.

När han kom till en obebodd villa, där det fanns mat i skafferiet och vin eller spritförråd i källaren, gjorde han sig ingen brådska. Han eldade upp några rum, åt maten och drack vinet och ställde det trefligt och bekvämt för sig, som om han varit villans ägare.

Efter den goda middagen tog han på sig herrns i huset nattrock och tofflor, slog sig till ro i hans länstol, rökte hans pipa och försjönk i ljufva drömmar. På natten låg han i herrskapets bästa säng och sof så, som endast med godt samvete utrustade påstås kunna sofva.

Det hände ibland, att han blef störd af någon, som kom på besök, men då kom han ogenerad i villaägarens nattrock med pipan i mun och gaf intryck af vederhäftighet.

Då han ätit upp det bästa af maten och druckit ur vinet eller tröttnat på en plats, aflägsnade han sig och lämnade efter sig ett bref, innehållande många tacksägelser för den fina maten och det präktiga logiet. Brefven undertecknade han alltid med: »Johansson, villatjuf».

Om han icke hade tillgång till skrifmaterialier, var han nog artig att i telefon ringa upp villaägaren, som bodde i staden, hvarvid han underrättade denne om, att han föröfvat inbrott, ätit af hans mat och legat i hans säng. Han ville inte, att någon oskyldig skulle misstänkas och därför presenterade han sig, fastän på lämpligt afstånd, och tackade för välfägnaden.

En dag ringde han upp själfva stadsfiskalen i Södertälje, som hade i uppdrag att spana efter honom. Därvid uppstod mellan honom och jourhafvande konstapeln följande samtal.

— Träffas stadsfiskalen?

— Nej, han är inte inne!

— Är han kanske ute och dricker toddy?

— Det kan inte hin hålla reda på, hvar han är!

— Hälsa honom från Johansson.

— Hvilken Johansson?

— Villatjufven Johansson, jag har just nu föröfvat inbrott i grosshandlare Zetterströms villa här. Adjöken!

Afringning!

En annan gång kommo länsmannen och fjärdingsmannen till en villa, där Johansson just befann sig. Denne, som såg dem på afstånd komma, fick i en fart upp dörren till vedboden och gaf sig till att såga och hugga ved, och när de kommo fram, kunde de icke tro annat, än att han var en gårdskar, som utförde arbete för husbonden.

Kärleken till starka varor höll dock en gång på att blifva hans olycka. Han hade på ett ställe funnit äkta jamajkarom och hade druckit så många långtoddar, att han djupt inslumrat.

Uppvaknandet var något tråkigt. Bredvid sängen såg han länsmannen och flera karlar stå och nyfiket betrakta honom, och när han skulle röra händerna fann han, att handlederna voro belagda med bojor.

Han var emellertid icke den, som gaf sig för så litet, utan hälsade leende:

— Morjens, kommissarie. Vi rumlade visst litet för mycket i går afton. Men det får göra detsamma. Utspelt kort ligger. Jag skall nog följa med, bara jag får de här manschetterna af, så att jag kan göra min toalett.

— Lofvar du, att inte rymma?

— Jag ger mitt hedersord.

— Det bryr jag mig inte om, men vi äro väl i alla fall tillräckligt många här för att bevaka dig, medan du tager kläder på. För resten ser du den här lilla tingesten.

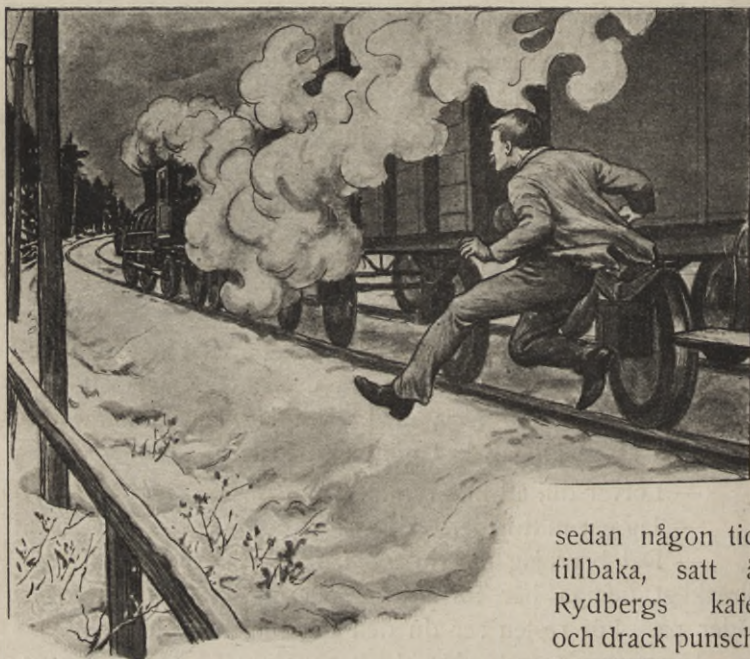
Länsmannen satte därvid en revolver framför tjufvens ansikte, medan en af karlarne lossade bojorna.

Johansson fördes därefter till Södertälje, och efter förhör därstädes skulle han forslas till Stockholms läns cellfängelse. Det var emellertid under denna fångtransport, han utförde en af de djärfvaste rymningar, polisen i vårt land känner. Han gjorde ett hål på taket till fångfinkan, kröp upp genom detta och hoppade af det i full gång varande tåget samt lyckades undkomma, utan att på något sätt ha blifvit skadad.

Först vid framkomsten till nästa station kom man under fund med, att den ljusa fågeln flugit sin kos och hvilken väg han tagit för att komma ut.

Historierna om denna villatjufs bedrifter och rymning fyllde nära nog tidningarna och utgjorde naturligtvis ett allmänt samtalsämne.

Den amerikanske ingenjören intresserade sig också ganska mycket för denna brottmålshistoria, där han, sin vana trogen

sedan någon tid tillbaka, satt å Rydbergs kafé och drack punsch i sällskap med

sin gode vän kommissarien. De talade just om rymningen som skett några dagar förut men först nu blifvit bekant.

— I Amerika skjuter dom tvärt på skifvan, när en fånge rymmer och man observerar det, förstås.

— Det är många s. k. rättigheter, man tar sig där, inföll kommissarien.

— Hvar kan han nu uppehålla sig?

— Naturligtvis ute i någon af villorna igen. De äro så

många i Stockholms omgifningar, att man omöjligt kan bevaka dem alla. Någonstädes finnes det väl ett gömställe, där han kan hålla sig dold.

— Han tyckes dock ha en del finare vanor, och han kommer nog att drifvas in till hufvudstaden.

— Då är han klippt med detsamma.

— Har polisen då så noggrant signalement på honom?

— Ja, var säker på det! Man känner nu ganska noga hans utseende, och vi ha reda på hvarje tillfälle, då han varit i staden och pantsatt silfver och dylikt.

— Efteråt ja!

— Ja, han har ju lyckats, emedan stölden anmälts alldeles för sent. De, som blifvit bestulna, ha visserligen genom honom själf fått reda på stölderna, men innan de hunnit till sina villor och gjort förteckning öfver hvad som försvunnit och hunnit till vederbörande länsmän eller polismyndighet göra anmälan, har han hunnit realisera det stulna.

— Här i staden?

— Han har både varit här och i Upsala och pantsatt silfver.

— Det var mig en baddare att vara fräck. Han öfverträffar nästan de amerikanska tjuvarne, som dock äro kända för sin tilltagsenhet. Hvad kan han ha haft för yrke, ty jag förmodar, att han väl icke varit tjuf all sin tid?

— Ja, enligt hvad jag hört, har han arbetat vid järnvägsbyggnader i Norrland, och är han således bara en vanlig rallare.

— Vanlig? Undrar just om ej ni polismän tycka, han är en rätt ovanlig sådan!

Den amerikanske ingeniören syntes mycket intresserad öfver detta brott och framkastade olika förslag om, huru man skulle gå tillväga för att få brottslingen fast. Han föreslog bland annat, att man skulle försöka narra honom tillbaka till hufvudstaden, där man då lättare skulle kunna anhålla honom och befordra den förslagne bofven till laga näpst.

— På hvad sätt då? menade kommissarien.

— Jo, jag har alltid hört talas om, att alla stora förbrytare också äro stora beundrare af kvinnor.

— Och man skulle locka honom i fällan med en kvinna? Ha, ha, ha, det var verkligen ett kostligt förslag, och jag skall också vid lämpligt tillfälle delgifva detektivchefen det samma.

— Ja, hvarför inte? Man kan ju till exempel sätta in en annons i Dagens Nyheter.

— Annonsera efter en tjuf, att han skall vara så snäll och infinna sig på klockslaget, låta häkta sig, aflägga bekännelse om alla sina missgärningar och så snällt och villigt underkasta sig sitt straff! Och en farlig tjuf, som till på köpet rymt, skulle foga sig i detta! Nej, min bästa ingenjör, det var en allt för amerikansk idé!

— Inte så! Jag menar, att man skulle sätta in en annons om en beundrarinna, som läst så mycket i tidningarna om villatjufven och därför ville ha ett personligt sammanträffande med honom för att utbyta tankar etc., sånt där man så ofta ser och hör och kan tro en genom romanläsning öfverspäänd kvinna om.

— Ha, ha, ha! Och om sympati uppstår, ingå äktenskap med henne, som det så ofta heter i annonserna!

— Ja, hvarför inte, bara det lyckas.

— Ni är då verkligen allt för kostlig med era förslag!

— Vänta, jag har ännu ett!

— Låt höra, om det är lika bra.

— Skicka ut en poliskonstapel eller länsman till hvarenda obebodd villa och låt dem ligga där och passa på, när han kommer.

— Det förslaget var sämre än det förra.

— Nå, så passa på honom hos pantlånarna då!

— Han går nog icke dit på någon tid, i synnerhet nu efter rymningen. Han har pengar, så att han reder sig en tid framåt.

— Men om en privatdetektiv skulle hjälpa till att fånga honom.

— Här i landet användas inga privatdetektiver, de betraktas som humbugsmakare och kunna omöjligt få arbeta tillsammans med den officiella polisen.

Efter ännu en stunds samtal och punschdrickning kände

kommissarien sig så lifvad och belåten, att han beslöt gå ner på detektiva stationen och samtala med någon af de polismän, som han var bekant med från den tid, då han själf tillhörde hemliga polisen.

Sedan han tagit afsked med den amerikanske ingeniören, gick han småmysande vägen ner. Han tänkte på, hvilken lustig historia han skulle berätta och huru man skulle fånga villatjufven med vackra flickor och annat försåt.

* * *

Å stationen hade just några detektiver fått order att hjälpa till med spaningarna efter villatjufven. Länsstyrelsen hade be-
gärt hjälp, och föröfrigt hade äfven en del inbrottsstölder för-
öfvats å Djurgården och i villor inom Stockholms stads om-
råde, och allt tydde på att det var Johansson, som föröfvat
dem. Inbrotten hade skett på samma sätt, som han brukade
använda, och alltid hade de blott skett i förmögnare personers
hus, där det fanns något att taga.

— Nå, då blir det väl att ha lika mycket arbete igen
som för att få tag i klockan, inföll en.

— Ja, eller fröken Ross, den trefliga pensionatsförestån-
darinnan.

— Det var bra i alla fall, att hon blef fast och att
hennes fina näste blef stängdt! Annars hade det varit för oss
att bara springa där hvarenda dag.

— Men se klockan, det var något till affär!

— Säger du ja!

— Vill du medge, att det var ett fint arbete att få tag i
den? Det var annat det än att blott gå omkring på pantbanker
och se igenom lagret! Jag glömmer aldrig hvilket arbete
vi fingo ha med den klockan.

— Ett präktigt ur i alla fall, värdt hundratals kronor och
belagdt med ädla stenar. Det var verkligen fint!

— Hvem var det, som rådde om uret?

— Det var en rik landtjunkare, som kommit hit för att
beskåda den sköna synderskan, som de ju kalla Stockholm. Hur

han nu kikade och beskådade, så blef han alldeles pank, men han gaf sig ändå inte. Roligt ville han ha. Så hamnade han en natt på fröken Ross pensionat, där han festade om värre och bjöd på champagne och viner. När det gällde att göra upp, hade han inga pengar, hvarför han som säkerhet lämnade sitt dyrbara ur, en familjeklenod, som han antagligen icke på nykter kaluf velat skiljas vid. Fröken Ross tog emellertid det samma i förvar eller som pant, hvad man nu vill kalla det.

— Nå, då var det väl inte svårt att skaffa rätt på det igen, om han bara kunde skaffa pengar.

— Jo, i helsicke ock! När ägaren kom till mamsellen, hade hon utlämnat uret. Först trodde vi, att hon ljög, men vid undersökning befanns det, att hon utlämnat uret till en korpral, som kom och hälsade från en löjtnant. Man hade naturligtvis skäl antaga, att detta var en hopgjord historia och att korpralen på något listigt sätt narrat till sig uret, hvilket han sedan pantsatt. Det kunde emellertid icke anträffas vare sig hos pantlånare eller hos de handlande, som bruka köpa och sälja ur. Och inte kunde vi få tag i korpralen heller. Vår sköna fröken Ross har nog stor kännedom om militärer, men hon hade glömt se efter, hvilket regemente korpralen tillhörde. Vi sökte honom på första och andra gardesregementena, men funno honom icke.

Till sist kommo vi till trängbataljonen, och där funno vi honom.

— Hade han uret kvar?

— Karlen var nog hederlig och hade gått ordentligt sitt ärende. Han berättade hvems ärende han gått. En löjtnant, som var utan pengar, hade för intagen förtäring och logi lämnat sitt silfverur — i pant och hade därpå gifvit korpralen förtroendet att gå och hämta det. Man hade lämnat honom fel ur, och detta hade han gifvit till löjtnanten, hvilken med god smak, i stället för sin silfverrofva, behöll det med diamanter belagda dyrbarare gulduret. Han var förstås för finkänslig att göra anmälan. Han sade dock, att han ämnat byta om, men han hade icke kommit sig för med det.

— Men fröken Ross hade väl icke något att skaffa med det, så att hon därför kunde blifva fast?

— Nej, inte precis för det, men för olaga försäljning af vin och spritdrycker — det blir böter — och så har hon tagit någon slags befattning med en växel, som »Giftblandaren» skojat sig till.

— Det var en annan sak.

Under det konstaplarna förde detta samtal, kom den gode distriktskommisarien in och hälsade nedlåtande.

På samma gång kom också en detektiv och lade in på »anmälares» bord en del exemplar af senaste numret af »Tidning för polisunderrättelser».

Kommisarien tog ett exemplar och bläddrade i det samma. Ett porträtt tycktes ådraga sig hans synnerliga uppmärksamhet, ty han gaf till ett litet utrop.

— Hvad f—n, hvad nu då!

Konstaplarna lutade sig fram öfver tidningspacken.

— Hvad är det här för en jäkla historia?

— Det är villatjufven.

Kommisarien läste, att f. järnvägsarbetaren Per Johansson, född i Norrland, och af hvilken ett porträtt fanns intaget i tidningen, efterlystes för inbrottstöld i villor å landsbygden i Stockholms omgifningar och för rymning, samt att han var skäligen misstänkt att äfven ha föröfvat inbrott i egendomar å Djurgården. Vidare upplystes, att Johansson flera gånger undergått bestraffningar för i Norrland föröfvade stöld, hvarjämte meddelades dag och dato, när han insatts i fängelset, och när han efter strafftidens slut släpptes på fri fot igen.

Kommisarien fortfor att stirra på porträttet och tittade ömsom på detta, ömsom på texten.

Detektiverna sågo förvånade på honom och kunde tydligen icke förstå, hvarför han såg så djupt intresserad ut.

Han hade dock sina randiga skäl och rutiga orsaker att blifva en smula perplex. Konterfejet af den beryktade villatjufven visade nämligen den allra största likhet med hans nyförvärfvade bekanting, den meddelsamme och intressante amerikanske ingenjören, som han nyss skilts från å hotell

Rydberg. Det enda, som något skilde dem från hvarandra, var klädedräkten. Å porträttet syntes nämligen, att de kläder, originalet vid fotograferingen burit, voro af groft tyg och sydda efter landtligt snitt; kläderna voro olika, men ansiktet var precis detsamma — samma något grofva, men rätt humoristiska drag och plirande ögon.

— Hvad betyder det här? Det är ju icke samma fotografi, som blifvit sändt till oss! kunde han icke underlåta att utbrista. Det finns ju knappast någon likhet mellan det, vi fått i distrikten, och det här i polisunderrättelser. Hvem skulle kunna tro, att det är samma person?

— Nej, det är nog så, det förra porträttet, som vi fingo, var ett mycket dåligt porträtt, som en länsman låtit taga af karlen, då han en gång var häktad i landsorten. Vi hade emellertid icke något annat då att tillgå och måste nöja oss med det. Det här är likt, enligt hvad vi från Södertälge hört, det togs af honom, när han var häktad kort före rymningen.

— F—n anamma; det är ju min ingenjör upp i dagen.

Detektiverna kunde icke förstå detta uttryck och tittade på kommissarien.

— Har ni chefen hemma?

— Ja, han är inne på sitt rum.

Utän att låta anmäla sig rusade kommissarien upp för fyra låga trappsteg och steg in.

— Hvad han fick brådtom! mumlade en af detektiverna.

— Det såg ut, som om han skulle ha sett originalet till det här porträttet.

— Vi få väl höra.

Efter ett kort samtal inne hos detektivchefen kom kommissarien åter ut, och två konstaplar beordrades att skyndsamt följa med honom. De voro strax färdiga, och det bar i väg ut öfver Mynttorget och öfver Norrbrö. Sedan de äfven passerat Gustaf Adolfs torg och kommit fram till hotell Rydbergs trappa beordrade kommissarien konstaplarna att stanna vid ingången, medan han ginge in i schweitzeriet.

Här voro för tillfället blott några få gäster, som sutto

och läste sina tidningar och rökte cigarrer. Kommissarien promenerade genom schweitzeriet, men han sökte fåfängt där efter sin nyförvärfvade bekantskap, den »amerikanske in-geriören».

Hvart kunde denne ha tagit vägen på den korta tid, som tilländagått, sedan han skildes från honom? Han fanns icke heller inne i matsalen, och kommissarien sökte honom på olika afdelningar men med samma resultat.

Därpå vände han sig till en af de äldste kyparne.

— Hör nu, Gustaf, hur länge är det, sedan ingeniören, som satt i soffan där borta, aflägsnade sig? Jag såg, att herrn talade med honom.

— Det är nog en halftimme sedan.

— Alltså strax efter det jag gick.

— Ja, det var blott några minuter efter.

— Vet ni, om han bor kvar här?

— Det tror jag inte han gör numera. Jag såg att han åkte bort i droska. Han anmodade mig att telefonera efter den.

— Vet ni, hvarhän han åkte?

Kyparen fick en rätt munter, leende uppsyn, men svarade icke direkt.

— Hör nu, Gustaf, jag ser att ni vet det.

— Ja, inte precis, men...

— Se så där, inga men, sjung bara ut ur skägget.

— Jo, jag kom af en tillfällighet att se ut, då han aflägsnade sig, och jag såg, att han stannade utanför Schmidts cigarrbutik, och där fick han en vacker, liten flicka med sig upp i vagnen.

Nu högg kommissarien honom i ifvern i kragen, liksom om han vore rädd att kyparen skulle gå ifrån honom till andra värf eller glömma bort att omtala mera.

— Hör nu, Gustaf, hur vet ni, att hon var vacker.

Denne tog på sig en mystiskt hemlighetsfull min.

— Jo, se, jag känner henne, det var Tina, hon heter visst Albertina annars.

— Då vet ni säkert, hvar hon bor också.

— Jo, så säkert, så. Det är ganska nära Adolf Fredriks kyrka.

Kommissarien drog honom bort i en fönstersmyg.

— Är det hos »Lasse?»

— Hos »farbror Lars», ja!

Kommissarien töfvade nu icke länge utan rusade ut till de vid trappan väntande detektiverna; dessa erhöilo i en hast order, hvarefter de begåfvo sig åstad. Inom några minuter befunno de sig också utanför en liten låg träbyggnad i Adolf Fredriks församling.

Den, som i flera år innehaft denna, var en liten tjock och gemytlig gubbe, som gick under benämningen farbror. Kanske var det hans sätt, att rangera små tillställningar för hufvudstadens nöjeslystna ungherrar, som gjort, att han fått denna benämning, kanske var det också, emedan han visade sig så farbroderlig mot de många unga kvinnor, som sökte tak öfver hufvudet hos honom och där hade sitt tillhåll. I det lilla trähuset bedref han nämligen en näring, som icke var okänd, men som, märkvärdigt nog, dock i många år tolererades af polisen. Man hade öppen vetskap om, hvori denna rörelse bestod, men lät honom ändå i lugn och ro fortsätta därmed.

Han höll nämligen hus för unga kvinnor af det mera lätta slaget, hvilka dock ännu icke voro så sjunkna, att de ville tillbringa sin tid bland slöddret på hufvudstadens mindre hoteli.

Allt för välkänd var icke denne »farbror», men det sades, att han höll så pass god ordning, som man gärna kunde begära på ett dylikt ställe. Det sades också, att han stod på rätt god fot med polisen, och om han än icke var alltför meddelsam angående sina gäster, så räknades han dock icke bland dem, som polisen kallar omöjligen.

Sedlighetsifrare hade hållit möten för att få hans verksamhet stäckt, man hade undertecknat petitioner för att få honom bort från platsen, och en präst hade till och med under en konfirmation varnat nattvardsbarnen för hans näste och tydiligen utpekadt, hvar detta vore beläget i närheten af kyrkan. Men Lasse sått dock kvar och var fortfarande samma gamle »farbror» som förut.

När detektiverna kommo till platsen, voro de små rummen rikligt upplysta, och kvinnorna tycktes vara vid det briljantaste humör. De skrattade, sjöngo och rökte cigarretter, men farbror Lars själf var vid ett miserabelt lynne. Han bara gick och småsvor och ref sig i det glesa håret.

Han var tydligen väl bekant med polismännen och nickade mot dem, när de inträdde.

— Är det för den fördömde cigarragenten, herrarna komma? Husch då, husch en sådan en! yttrade han. Han har totalt förstört mitt goda renommé.

— Lugna sig, farbror, så farligt är det väl ändå inte.

— Husch då, husch, hvad ska' mina gäster säga?

»Farbror» hade nog anledning att vara förtretad. Sedan längre tid tillbaka hade hos honom föröfvats en mängd penningstöder. Personer, som bott hos honom, hade blifvit bestulna på ur och portmonnäer. Naturligtvis hade flickorna hos honom blifvit misstänkta och gång på gång tagits i förhör, men det hade dock icke framkommit något bevis om, att de voro tjuvarne. Så kallade omständigheter hade nog framkommit, men flickorna hade merendels kunnat redogöra för, på hvad sätt de åtkommit sina penningar. I dylika fall blifva ju alltid fallna kvinnor genast misstänkta. Det visade sig emellertid, att det icke blott var här, som dylika stöder föröfvats, utan på ett femtiotal andra liknande ställen, och tjuvarna hade öfver allt gått tillväga på samma sätt.

Nattetid hade någon person, som tydligen kände väl till lokalerna och var riktigt hemmastadd, beredt sig tillträde, och från de logerande, under det de sofvo, stulit deras penningar och ur. Man hade också misstänkt personer, som ofta brukade vistas på dylika ställen, men äfven de hade kunnat klara sig, och ingenting hade framkommit vid förhören, som visade att de kunde vara gärningsmännen.

Och så hade nu denna morgon »farbror Lars» tagit tjuften på bar gärning och hade öfverantvardat honom åt polisen. Gubben hade varit uppe och hört, att någon öppnade porten och gick upp för trappan och sedan med nyckel beredde sig

tillträde till ett rum, där en karl och ett fruntimmer sofvo sin djupa sömn.

Han visiterade snabbt fickorna i deras aflagda kläder och skulle just begifva sig in i ett annat rum, då »farbror Lars» grep honom med ett fast tag i nacken. Till sin förvåning igenkände han i honom en person, som han aldrig kunnat misstänka. Personen ifråga var en agent, som just hade till specialitet att gå omkring på dylika ställen och sälja cigarrer och cigaretter och som ansågs förtjäna rätt mycket pengar på sin affär.

Man hade aldrig kunnat misstänka honom hvarken här eller på andra dylika ställen. På grund af sin affärsverksamhet hade han om dagarna obehindradt tillträde till dylika lokaler, och han begagnade sig också däraf. Han tog reda på de lokala förhållandena, tog vaxaftryck till nyckelhålen och lät sedan göra sig egna nycklar, hvilka han begagnade att öppna låsen med.

För öfrigt var han ansedd som en respektabel karl, han var bosatt i Vasastaden, där han var gift och hade flera barn. Man ansåg, att han var en lycklig äkta man, som förde ett ordentligt lif, fastän han för affärens skull nödgades dagligen besöka sådana ställen.

Det framkom emellertid, att han på senare tiden börjat lefva utelif och göra af med betydliga summor för nöjen; följden hade blifvit, att förtjänsten ej räckt till och att han därför kommit på den tanken att stjäla på bordellerna.

Det var denna affär, som irriterade gubben, och han mumlade gång på gång:

— Ett sånt spektakel, en sådan historia, och att det just skulle hända mig. Nu kommer det förstås i tidningarna, och mitt rykte blir fördärfvadt, folk törs inte komma hit, och hela min affär är bortskämd.

Detektiverna kunde icke annat än skratta åt gubbens otålighet.

— Lugna ni er bara, Lasse, folk bli inte rädda för så litet, och för resten är ni väl en så gammal praktikus, att

ni vet, att folk skulle gå hit ändå, så länge ni har edra flickor, om man så stule pengar här hvar eviga dag.

Gubben blef ändå icke lugnad.

— En sådan förbaskad historia i alla fall. Ja, jag må säga det.

— Det är nu egentligen inte för den saken, som vi kommit hit; det är andra, som skola ha hand om den utredningen.

— Jaså, nå hvad vill herrarna då?

Gubben såg ganska intresserad ut och betraktade polis-männen med nyfikna ögon.

— Hvar har ni Tina för tillfället?

— Tina, hm, kan inte f—n hålla reda på alla jäntor. Hon är väl ute i något ärende, kan jag tänka.

De i lägenheten varande kvinnorna omringade detekti- verna och började alla snattra och prata på en gång och ville göra sig märkvärdiga. Alla hade de upplysningar att lämna.

— Tina jo! Hon är nog nu som bäst i farten. Hon gaf sig sjutton på, att hon skulle på balen på Mosebacke, ni vet salen där nere; för hon är så danstokig af sig. »Se hvita ben, hvita ben, vid ljus och lampors sken!» Hon ville inte ha sällskap med någon, som icke ville till Mosebacke, sa' hon.

— Vet ni hvem hon skulle ha sällskap med då?

— Nej, men jag är alldeles säker på, att hon är där, för hon ville inte gå någon annanstans i afton. Hvad kan sådana herrar vilja vår lilla, söta Tina i afton?

— Åh, vi vilja bara ha en liten pratstund med henne.

— Ja, visst ja, det kan man tänka sig. Det är bra, att man får tro, hvad man vill.

Den detektiva polisen har alltför ringa resurser i vanliga fall. Det borde finnas expenser för sådana ändamål som att komma hastigt till ort och ställe, men dylikt är icke vanligt, utan merendels få detektiverna traska i sitt anletes svett från den ena platsen till den andra, då de kanske fortare och lättare skulle kunnat uträtta sina ofta svåra uppdrag, om de haft till-

gång till åkdon. Dylika få de dock sällan använda, utan när de först lyckats få tag i en brottsling, och denne visar sig särdeles svårhandterlig eller också befinner sig i sådana omständigheter, att han själf, för att ej väcka onödig uppmärksamhet, kan betala för skjutsen.

Då de nu förmodade, att kyparen å Rydberg haft sanningenliga uppgifter, och att den person, de sökte, just kommit i Tinas sällskap, begåfvo de sig i väg till Mosebacke, där de också infunno sig efter en halftimmes vandring.

— Det skulle vara ganska lyckadt, om han just anträffades på en dylik muffbal!

— Det är då ingen plats just att gömma sig på.

— Nej, isynnerhet som vi antagligen ha några kamrater där förut.

I denna beryktade salong, där danstillställningar anordnades under åttioalet och ännu senare, hade en gång den beryktade balarangören, förre skådespelaren och muntrationsrådet, Wallman, en gång haft sina glansdagar. Det var han, som här införde de mycket omtalade muffbalerna, med den mest blandade publik. De, som senare försökte upptaga hans mantel och på samma plats anordna danstillställningar, visade sig icke innehafva hans goda arrangeringsförmåga. Det var icke detsamma som förut — någonting fattades — och till sist förföllo dessa baltställningar i sådant vanrykte, att det nära nog betraktades som en skam att gå dit. Många funno det icke heller så värst roligt att dansa under polisuppsikt. Dylikt händer ju ännu på många publika ställen. Inga teaterföreställningar gifvas ens, utan att hemlig polis finnes tillstädes, men här var det något annat.

Vid alla dörrar stodo uniformerade poliser och granskade de inträdande, och ofta måste de, af gifven anledning, blanda sig med danssällskapet och ställa till rätta, när det var oordning, eller förpassa ut någon bråkig sälle, som fått sin hjärna allt för mycket omtöcknad af rusdrycker. Här fanns verkligen också en blandad publik, som hofskräddaren en gång lär ha uttryckt sig till kung Carl XV, då han händelsevis kommit med på en hofbal.

I hela salongen rådde merendels ett vildt lefverne; man hörde stampningar, hojtande och skrik, som öfverröstade musiken, men man kunde knappast urskilja de dansande för allt det damm, som upprördes, och all cigarröken.

Publiken bestod ofta af en del unga arbetare och arbeterskor, som i sin nöjeslystnad icke tänkte så noga efter, i hvilket sällskap de befunno sig, men flertalet utgjordes af gatornas och grändernas döttrar och de »alfonser», som alltid följde efter dem och lefde på deras bekostnad, för det de spelade en slags beskyddareroll gentemot dem. Här trufdes också det slag af ligaynglingar, som allestädes äro framme, hvarhelst de anse sig ha någon utsikt att kunna tillstålla bråk och oreda.

Sällan förlopp heller någon dylik bal, utan att ett eller flere slagsmål arrangerades, hvarvid polisen måste inskrida och anhålla bråkmakarne. Så funnos här också en del »nattsvirare», så kallade bättre herrar, hvilka, sedan schweizerierna stängts, kommo hit för att dricka mer punsch och »se på flickorna». De flickor, som några gånger bevistat dessa baler voro icke heller svårtillgängliga och formerade lätt bekantskap med de så kallade herrarne. Detta ledde rätt ofta till, att flickornas fästmän blefvo bråkiga och gingo omkring och stukade cylinderhättar och krossade pincenez, och när i något hörn en så kallad herre fick smaka på knytnäfvarne, kunde man alltid vara öfvertygad om, att det kring honom och hans antagonist samlades en stor och intresserad publik. Herrarne skulle både i tid och otid ha smörj, och anledning behöfde bara vara, att de tilltalat en fabriksflicka eller bjudit en flicka ett glas punsch utan att samtidigt bjuda fästmannen.

På bägge sidor om danssalen voro nämligen anordnade små, halfskumma rum, försedda med teaterdekorationer, föreställande landskap med palmér och många andra konstiga träd, och här lefdes ganska fritt.

Den detektiva polisen hade naturligt nog på en dylik lokal ett ganska tacksamt arbetsfält. Här kunde den göra sina observationer och iakttaga, hvilka som ansågos lefva öfver sina tillgångar, och hvilka som depenserade mera penningar, än

som egentligen kunde anses vara deras egna och ha åtkommit på ärligt sätt; och här träffade de många af sina gamla, kända poliskunder.

Det var en tid, då detta ställe var ett ovärderligt tillhåll för detektiverna, de behöfde bara gå hit och, som det heter, taga dem de sökte, som om det vore på hyllan. Och de polismän, som tillhörde »byrån» och hade att hålla uppsikt öfver de 1,200 kvinnor, som finnas inregistrerade i den svarta boken, kunde här med lätthet träffa många, som under senare tiden tredskat och ej iakttagit den ordning öfverståhållareämbetet genom sin särskilde kommissarie ålagt dem.

Det rådde idenna afton samma lif som vanligt, samma skrik och hojtande och samma vilda backanalier pågingo. De utskickade konstaplarne, som voro vana att tåla så mycket, hade dock icke hittills funnit någon anledning att ingripa för att uppehålla ordningen, alldenstund man får göra ganska mycket inomhus, innan polismakten har rättighet att ingripa, isynnerhet som tolkningen, af hvad som egentligen menas med offentlig och allmän lokal, i vår lag är ganska sväfvande.

Det har sålunda visat sig, att en person, som sparkat benet af en annan på en krog, kunnat blifva frikänd af rådhusrätten, emedan man ansett, att allmänna åklagaren icke därvid ägde befogenhet att föra talan, under det däremot en annan person blifvit dömd för våld, som han föröfvat i kapprummet till ett schweitzeri.

Detektiverna blandade sig snart i folkvimlet och voro med detsamma igenkända, och omringade af några äldre flickor, som luktade spritvaror på långt håll.

— Nej, se civila grisar, det var lifvadt! Med dem kan man åtminstone umgås, utan att blifva misstänkt, ropade en drucken hetär och drog den ene detektiven i armen.

— Lilla raring, jag är så törstig, bjud mig på punsch och sockerdricka, hviskade en annan, det är så länge sedan vi träffades sist, och Gud vet, när det blir härnäst.

— Ja, om ni inte håller er i skinnet, så kan det bli snart nog.

Han skakade af sig kvinnan, som nästan hängt sig upp på honom.

En uniformerad konstapel, som från sin plats nere vid dörren åsett uppträdet, kom genast tillstädes, hvarpå kvinnorna lugnade sig.

Men i detsamma försökte en välklädd person gå ut den väg, som den uniformerade lämnat fri.

Han hade rockkragen uppslagen och hatten neddragen i pannan, så att detta genast ådrog sig detektivernas uppmärksamhet. De skyndade båda efter honom för att kunna närmare se honom i ansiktet. I detsamma rusade en kvinna efter.

— Hör du, du har inte betalt. Var så god och gör det, annars släpper vaktmästaren inte ut mig.

Karlen tycktes emellertid ha mycket brådt och lystrade icke till hennes ord, utan skyndade, sedan han fått dörrarne uppslagna, upp för trappan.

— Nej, sicken en ingenjör, den är fin, han!

Vid kvinnans rop observerade konstaplarna henne.

— Se, där ha vi ju Tina!

— Ja, hvad vill ni mig då.

De brydde sig emellertid icke om henne utan skyndade efter hennes sällskap, som just kommit upp för trappan och började springa.

Han tycktes dock vara ganska villrådig och ilade än hit än dit. Det märktes, att han tagit sig något för mycket till bästa, och polismännen hade därför icke synnerlig möda att få tag i honom.

Nere i den mörka, krokiga och smala Clevegränd upphunno de honom också och höggo honom i armarna.

— Hvarför så brådt med att försvinna, när det är så roligt där inne.

— Jag har ett ärende att uträtta.

— Kanske i femman här? Ni behöfde ju inte sprungit från flickan då. Fru Larsson i femman släpper inte in någon i kväll, det kan ni vara lugn för.

Den andre konstapeln tog hastigt af honom hatten, men satte den strax åter på honom.

— Nej, se god kväll, Johansson!

— Nå, än sedan?

— Det behöfver ni väl inte fråga om!

— Jag frågar inte heller.

Vid det svaga skenet från en på något afstånd varande lampa hade polismännen igenkänt mannen, så att de voro fullkomligt säkra på sin sak. De hade ändtligen fått tag i den beryktade villatjufven, hvilken så länge fört krig mot samhället och beröfvat de förmögna en del af deras ägodelar.

Han visade sig emellertid icke vara någon bråkig fånge utan följde beskedligt med.

— Hvad ämnar ni nu göra med mig? frågade han i gemytlig ton.

— Det vet man inte så noga, svarade den ene detektiven. Vi få kanske ställa om, att det blir tjockare och starkare tak öfver det ställe, där vi ämna sätta in er, än det var på Södertäljetåget.

— Ja, inte lär väl jag rå för, att de hade så dåligt tak. Hvem som helst kunde ju vara frestad att promenera ut genom ett sådant.

Han var af det mera gemytliga och treffliga slaget af fångar och tog sitt öde med resignation, hvadan det icke var svårt att afföra honom till bestämmelseorten.

Kap. XXXIV.

Sedelförfalskaren Skogh.

Den i de första kapitlen omnämnde artisten och målaren Skogh, som en tid bott hos den så olyckliga gumman, änkan Englund, var en af de få förbrytare med verklig talang, som någonsin funnits i vårt land, och det var mångas mening, att det var en olycka, att en sådan person skulle använda sina rika gåfvor i det ondas tjänst. Född nere i Östergötland hade han endast erhållit den vanliga skolbildning, som den tiden bestods fattiga barn å landet. Han hade sedan varit vallpojke, arbetat som minderårig vid fabriker och dylikt, till dess han kommit i målarelära. Där hade han visat så stora anlag för målning och teckning, att förmögna personer intresserat sig för honom och velat bidra till hans utbildning som artist.

Han hade emellertid ett allt för underligt och ojämt lynne, som aldrig med åren stadgade sig. Som ganska ung gosse hade han en dag ritat en enriksdalerssedel och färglagt denna så, att man knappast kunde skilja den från de äkta riksdalerssedlarne.

Man försökte skrämman honom och tala om, hvad straffpåföljden vore, ifall man efterhärnade riksbankens sedlar. Man talar om, att lagen stadgade, att »den som denna sedel efterapar, han skall varda hängd», och att det visst någonstädes fanns en förordning om, att den som efterapade en

sedel skulle mista högra handen. Gossen, som i sin hembygd hört talas om många i hans ögon svårare brott, som hvarken befrades af åklagare eller bestraffades, tyckte att dylika lagar voro hårda och orättvisa. Han hade föga begrepp om lagarnas innebörd och visste icke, att folket öfverdref med sitt prat. Då han trodde, att han skulle få beröm för den kopia han gjort, fick han i stället övett och bannor, och man försökte skrämma honom med alla möjliga slag af svåra straff, som för längesedan voro afskaffade.

Följden blef, att hotet gjorde rakt motsatt verkan, han blef icke längre rädd för straffet utan i stället trotsig, och han fortsatte att utveckla sina anlag med att rita sedlar, som han visade för vänner och bekanta. Deras hot och tal skrämde honom icke på något vis. Han utbildade sig emellertid i sitt yrke och blef ansedd som skicklig målare och på samma gång gravör, hvilket senare han lärt sig å lediga stunder. Så kom en tid, då han började lefva med och vara ute på festligheter; arbetslönen räckte icke längre till, och då begagnade han sina talanger till att förfälsa olika, enskilda bankers sedlar. Han började visserligen i mindre skala, men han kom så småningom så i farten, att hans konstskicklighet kom att kosta våra banker — icke minst riksbanken — öfver hundratusen kronor. Skogh blef första gången upptäckt, då han i en hotellträdgård i en stad i Östergötland växlade bort af honom själf tillverkade sedlar, alla utomordentligt bra efterapade. Hade icke ryktet varit i gång om att falska sedlar varit i omlopp och bankerna genom tidningarna låtit varna allmänheten, skulle han icke den gången blifvit upptäckt.

Han hade emellertid blifvit så betagen i samtliga af de kvinnliga medlemmarne i musikkapellet »Svea», som gaf konserter i hotellträdgården, att han ovillkorligen ansåg sig behöfva bjuda dem på champagne, och efter det musiken slutat på en splendid supé, som icke gick af för hackor.

— Det var en tusan till fruntimmerskarl, mente några, som inte nöjer sig med mindre än ett helt damkapell!

— Det var en tusan till målaregesäll, menade stadsfiskalen, som var tillstädes. Och när han fick veta, att målaregesällen

endast betalt med nya, ännu icke vikta sedlar, ville han ovillkorligen syna dessa på närmare håll.

Det befanns då, att en hel del falska sedlar utlämnats på platsen af Skogh, och han blef då häktad.

Det var visserligen första gången han blef fast, men han tog det icke så synnerligen hårdt; han erkände lugnt sitt brott, och då åklagaren, som en försvarande omständighet framhöll, att förfalskningen var så väl gjord och att straffet därför borde blifva synnerligen strängt, såg Skogh belåten ut som en skolgosse, hvilken får ett bra betyg.

— Ja, se, jag gör inte något fuskverk, inföll han.

Efter det han aftjänat det honom härför ådömda straffarbetet, reste han för första gången öfver till Nord-Amerika, och det var då, han höll på att göra Chicagos och Newyorks polis alldeles yr i hufvudet, genom sina många sedelförfalskningar och i synnerhet, sedan han utfört det konststycket, att medan han spelade dragharmonika och sjöng en svensk bevärningsvisa, vandra ut ur fängelset midt på näsan för sina vaktare.

Denna rymning tillgick på ett ganska knepigt sätt.

Skogh hade väl reda på, huru det tillgick i de amerikanska fängelserna, och han visste, huru bekvämt en fånge kunde ha det där, blott han vore i besittning af penningar och kunde muta fångvaktarne.

Han var i deras ögon en remarkabel fånge. Banktjuvar och skickliga sedelförfalskare äro inför polisen och fångbevakningen något helt annat än vanliga simpla tjuvar. Det finnes, egendomligt nog, också en viss rangordning och klassskillnad inom fångarnes krets.

Skogh, som i fängelset hade många äkta sedlar kvar och själf fick behålla sina penningar, bjöd ibland väktarne på ett litet kalas i sin cell. Han var minnsann icke den, som sparade på slantarna, och en glad och treflig själ var han, hvarför han stod högt i gunst hos sina vaktare.

Dessa medgäfvos honom därför åtskilliga friheter, som icke bestodos de andra fångarne. Så till exempel uttryckte han en dag sin önskan att få ett svenskt dragspel, på hvilket han kunde spela sitt hemlands sånger och melodier. Han

lämnade pengar, och en af vaktarne gick till en svensk affär och köpte instrument åt honom.

Sedan blef det musik i fängelset!

En dag bjöd denne treflige fånge samtliga vaktarne på ett stilla kolifej i sin cell, och de begagnade sig i tur och ordning af bjudningen. Skogh bjöd öfver lag på spritdrycker, som han fått insmugglat till sig, och utförde musik å sitt svenska dragspel. Om man någonsin kan säga, att en angenäm stämning varit rådande i ett fängelse, så var det här. Vaktkonstaplarna blefvo uppiggade af whiskyn och muntrade till så, att de började dansa gigg och sjunga och skråla af hjärtans lust, under det Skogh spelade sitt »hemlands milda melodier».

Plötsligt hördes emellertid oväsen i cellerna en trappa ner i fängelset. Fångar, som icke fingo vara med om fröjden, blefvo bråkiga och tillställde oväsen, så att konstaplarna måste gå åstad för att tysta ner dem.

Under inflytande af de inmundigade rusdryckerna voro de dock välvilligt stämde och förklarade, att de tyckte det vara synd om deras välvillige värd, fången, att han skulle sitta inspärrad, medan de gingo att uträtta sitt värf. I betraktande af, att det var hans födelsedag, tilläto de också, att celldörren under tiden finge vara öppen, men på ett villkor. Detta var, att Skogh hela tiden, medan de voro nere hos fångarne, skulle spela på sitt handklavér, så att de kunde höra, om han höll sig vackert i skinnet och stannade kvar.

Han lofvade naturligtvis detta och spelade på af glatta lifvet, medan hans nya vänner gingo ut, men så snart de blifvit osynliga, klämde han i med melodien till den ynkliga och rörande bondvisa, som lyder:

»En visa vill jag sjunga
Förr'n solen den går ner;
Den handlar om en yngling,
Som spelte på klavér,
Han spelade så innerligt,
Han spelade så väl,

Han spelade så rörande
Att Herren tog hans själ
I sin ungdom.

Under handklavérets smäktande toner klef han ut och spelade, medan han sakta och försiktigt gick ner det ena trappsteget efter det andra. Vaktarne, som voro upptagna med sina fångar, märkte ingenting, men de hörde musiken, som de trodde komma uppifrån, och kände sig därför lugna beträffande den svenske sedelförfalskaren. Han bara spelade på och gick utför trapporna och ner i porten. Någon portvakt syntes icke till, och det var blott att taga portnyckeln, där den hängde på sin krok, öppna porten, och så var han i det fria. Men där tystnade musiken. Han slängde handklavéret i ett dike och sprang allt hvad han orkade.

Under ett par år uppehöll han sig sedan i Chicago och trotsade alla den amerikanska polisens ansträngningar. Han förstod att på skickligt sätt maskera sig, så att han icke blef upptäckt, och hade icke mindre än tre bostäder i olika stadsdelar, och i hvar och en af dessa bostäder hade han en kvinna, som han uppgaf vara sin hustru. A ett ställe var Skogh urmakare, å ett annat gravör, och på det tredje stället åter, där han ibland lefde tillsammans med en andligt sinnad kvinna, var han väckelsepredikant. Han uppträdde på missionsmöten och alla möjliga gudstjänstillställningar inom vissa kvarter, där han ansåg sig icke behöfva frukta att blifva upptäckt, och predikade värdeliga på samma gång, som han tjusade till den kvinnliga publiken.

Denne unge väckelsepredikant påstods vara oemotståndlig, kvinnorna afgudade honom, och han skulle nog kunnat gå ganska långt och haft en framtid för sig bland de religiöse, om han icke varit så rädd och försiktig, som den måste vara, som har en historia att dölja.

På de andra platserna, där han hade sina bostäder, låtsade han, att han reparerade ur och graverade dörrskyltar, under det han tillverkade väl efterapade sköna amerikanska dollarsedlar.

Dessa falska sedlar väckte en tid stor sensation, och den amerikanska polisen gjorde sig all möda, att få sedelförfalskaren i sina händer. Man tyckte sig märka, att dessa sedlar voro af samma tillverkning som dem, den så beryktade svenske sedelförfalskaren förut släppt ut i marknaden, men man kunde, oaktadt alla spaningar, dock icke få tag i honom.

En dag tyckte han emellertid själf, att det började osa för hett, sedan han läst en del uttalanden i tidningarna, hvadan han lämnade både sina butiker och »fruar» i sticket och reste med första lägenhet tillbaka till »gamla Sweden».

Här i landet lefde han en hemlighetsfull tillvaro i olika städer och vållade polisen mycket besvär, innan han till sist utförde sin stora kupp, nämligen att fabricera hundrakrone-sedlar i en sådan skala, att det väckte sensation icke blott i Sverige, Norge och Danmark utan äfven i Amerika.

* * *

Som vi minnas hade detektiven Wand, som beordrats ut till Djurgården och trakterna däromkring för att söka efter rymmaren från rannsakningsfängelset, »mannen med det långa ansiktet», per telefon omtalat, att han behöfde permission på några timmar, och han hade nog icke heller så orätt däri.

Då han omsider kom ut till Djurgården, mötte han där en af de yngre poliskonstaplarne, en ganska pigg ungdom, som började ett samtal med honom.

— Det är någonting här ute, som jag anar är på tok, berättade denne. Jag vet inte, hvad jag skall säga om det, men galet är det på något vis, och det är något för dig att göra i.

— Hvad nu då? Händer det något vintertid på Djurgården?

— Jag tror till och med rätt konstiga saker, om jag får säga min mening. Vi konstaplar här ute ha ju mest bara att gå och paradera utanför Alhambra, Novilla och Hasselbacken vid den här tiden och att taga en och annan fyllbult

eller vara med om ett slagsmål eller sådant där. Det känner du till, men jag tror, att här finns finare saker att göra i.

— Hvad då för slag?

— Kan du tänka dig, att en gammal döf käring — hon har visst en gång varit tidningsgumma — ger sig gång på gång ut att åka i hyrkuskekipage. Hon brukar nu till och med ta den stora turen Djurgården rundt.

— I hyrkuskekipage?

— Just det, och det roligaste är, att hon ibland åker sådana turer flera gånger om dagen. Jag tycker, att käringkräket skulle frysa sig fördärfvad, och föröfrigt kan hon väl icke ha vidare nöje af att ge sig af på sådana vidlyftigheter, då hon knappast kan hvarken höra eller se. Jag tycker verkligt det är synd om gumstackaren.

— Nå, hvad tusan åker hon för? Kunde hon inte i stället sitta hemma vid spisen och värma gikten?

— Ja, säg det! Det är just det, som jag inte begriper, och jag har frågat kuskarne, de få icke taga emot betalning såsom seden ibland är vid hyrkuskverken, men de tala om, att gumman ordentligt betalar sina hyrkuskräkningar. För blott någon tid sedan såg hon så ynkelig och eländig ut, att jag trodde hon lefde på fattigunderstöd.

— Hvad har hon då fått för fin affär? Hon har kanske fått ett bättre arf på gamla dagar? Dyligt har man sett en gång förut.

— Men i så fall tror jag icke, att en så gammal gumma skulle gifvit sig ut på sådana vidlyftigheter. Hon skulle nog sparat på slantarna, och hellre hade hon väl lagt dem på kistbotten än hon hade gett sig ut att åka och betala stora summor till hyrkuskverk.

— Nå, hvad tror du då om saken?

— Jag har nog tänkt därpå och har kommit till den åsikten, att hon icke frivilligt ger sig ut att åka.

— Ser man på!

— Jo, utan att hon tvingas därtill.

— Af hvem?

— Det kan jag ännu icke säga, men om ni vid detek-

tiven icke bry er om att taga reda på förhållandet, så skall jag försöka, fastän jag kanske då handlar öfver min befogenhet, som det visst lär heta någonstädes.

— Och skall lyckas och stiga i graderna?

— Ja, inte har jag tänkt att gå här som extra i all min tid.

— Jag börjar tro dig, gosse lille, du verkar öfvertygande, och fantasi har du. Äfven jag hade sådan, när jag började vid polisen. Jag tänkte bara på att upptäcka mystiska saker och att utreda hemliga historier. Jag vädrade brott och intriger, hvar jag gick fram, och jag uppgjorde väldiga planer för att komma förmenta brott på spåren och att så på en gång blifva befordrad, vinna ära och framgång, få högre lön och belöning med mera sådant, så att man genom sitt arbete skulle kunna lefva under drägliga villkor. Men ser du, gubbe lilla, fantasien bleknar allt mera med åren, när man får lefva och gå omkring och trampa i detta eviga enahanda. Vakt på kontoret, tjufvar och djäklar, mest af det enformigaste slag, och så trask och trask omkring på pantbanker för att titta efter gamla ur och hos lumphandlare för att leta efter stulet järnskrot och telefonrådar. Man blir trött af det där, och den så kallade fantasien går bort, och man tänker sällan på mystiska historier, som man skall taga inblick i. Allt blir så hvardagligt och handverksmessigt. Vet du, hvad jag tror om din gumma? Jo, intet annat än att hon samlat litet pengar, som hon snålat in, och att hon på gamla dagar fått en eller flera skrufvar lösa och nu vurmar för att åka och göra af med sina surt förvärfvade slantar.

Den unge konstapeln hade utan motsägelse åhört sin äldre kollegas visdomsord, men han tycktes ändå ha sina egna tankar om saken och såg icke alls berörd ut af talet.

— Men antag, att någon har intresse af att gumman på vissa tider så där åker omkring!

— Det skulle alltså, enligt din mening, vara i brottsligt syfte man spökade ut henne och narrade henne ut att åka sådana där långa turer.

— Ja, hon ser för resten icke så värst belåten ut med

det, och för öfrigt är det ju icke så lätt att veta, hvad en sådan där gammal en har för tankar.

— Hvad har du då själf för tankar om saken?

— Som jag sagt, har hon förut lefvat mycket fattigt och indraget i en liten stuga där nere vid sjön och har icke alls haft några sådana där extravaganser för sig. Dem har hon lagt sig till med på senare tiden, sedan hon fått några hyresgäster hos sig.

Detektiven började nu att spärra upp öronen.

— Vet du något om dessa hyresgäster då? Vet du hvad de äro för slags folk?

— Nej, inte annat än att det är en karl, ungefär trettio år; han är elegant klädd och ser rätt bra ut, och så har han i sitt sällskap en ung kvinna, kanske tjugu år, kanske något mera. Jag har bara sett dem en gång här inne på kaféet.

Konstapeln gjorde en gest med ena handen och pekade på ett af de små kaféerna, som om hvardagarna under vintertiden merendels stå tomma men på sommardagarna äro öfverfyllda, så att man knappast kan få en sittplats.

— Hörde du efter, hvad det var för slags herrskap?

— Inte då, det var först senare, som jag på särskild anledning frågade. På kaféet förmodade de, att han vore musikant, men det är ju icke att rätta sig efter. Här ute på Djurgården hade ju om hvardagarne nära nog inga andra gäster än musikanter och artister af olika slag. Kvinnan antogo de vara hans fru eller åtminstone fästnö. Jag fick höra, att det där herrskapet hade mycket godt om pengar, och de försakade icke något, af hvad som kan fås på ett sådant ställe. Jag hade anledning — du beskyller mig ju för att ha fantasi — att särskildt intressera mig för dem, och jag tog så reda på, hvar de bodde, och det befanns vara hos den gamla gumman, som nu blifvit så vild på att åka i hyrkuskekipage.

— Misstänker du då också, att det är de, som betala för åkningen? De vilja väl inte ha käringen ut, för att hon skall frysa ihjäl heller.

— Inte tror jag det precis, men det är nog någon annan

afsikt, det är jag säker på, och hade jag inte varit en fattig extra, så skulle jag nog tagit reda på förhållandet.

— Hvad har hindrat det?

— Jo, man känner nog till, hvad de äldre skulle säga.

— Om du lyckats att upptäcka något ja.

— Se där!

Vid detta utrop ryckte konstapeln Wand i armen och pekade ner åt Djurgårdsslätten.

— Hon är ute och åker i dag med.

— Är det den gumman?

— Ja, det stämmer det!

Där borta kom ett hyrkuskekipage, som körde i sakta mak framåt i riktning mot Allmänna gränd, kusken satt där å kuskbocken och såg så säfelig ut, och hästarna gingo i en så kallad kolunk, som tydde på, att man icke hade någon vidare brådska. I åkdonet satt en liten gumma, insvept i sjalar, och tycktes icke heller ha brådt om att komma fram. Hon såg slö och likgiltig ut och tycktes fara fram utan något mål, utan att bry sig om hvart hän det skulle bära. Hon brydde sig icke ens om att se sig omkring för att beundra naturen eller titta på de få fotgängare, som vid denna tid passerade å ömse sidor.

Wand tog hastigt afsked af konstapeln och närmade sig åkdonet. Han hade omsider efter kamratens tal kommit till den öfvertygelsen, att det var något mystiskt här ute, ehuru han icke velat låtsas om det. Han ville icke synas taga emot underrättelser af en yngre i tjänsten, men hans åtgärder visade dock, att han fäst at afseende vid, hvad den yngre berättat.

Han gaf en vink och kusken, som väl kände honom, gjorde honnör med piskan och stannade ett ögonblick.

De äldre detektiverna äro allt för väl bekanta, åtminstone för de kuskar, som köra dagligen, och denne gjorde ingen invändning, när Wand steg upp på kuskbocken och placerade sig bredvid kusken under den enkla förklaringen, att han ville åka med ett litet stycke. Detta var nu förstås icke så alldeles juste, men det hörde till det slags oegentligheter, som

ofta begås, då polisen har något att utreda. Kusken sade icke heller någonting utan makade sig beskedligt undan, så att där blef plats för detektiven. Han inföll därpå leende:

— Något att söka efter kan jag tro?

— Vet ännu icke, men jag kan ju få åka med en bit af vägen.

— Icke mig emot, var så god! Är det något att fråga efter, så säg bara ifrån. Jag kan tala om, att gumman där är alldeles stendöf, hon hör inte ett smack, och det tjänar icke heller till att säga något åt henne. Jag har flera gånger försökt, men det är lönlös möda. Bättre kan man använda sin tid än att försöka tala med en stendöf käring.

— Har ni kört för henne förut?

— Usch ja, och roligt är det inte. Jag tycker, det är som om jag körde i ett liktåg, när jag har henne här i vagnen. Kan någon säga, hvarför en sådan där gammal människa skall ut så där hvarenda dag? Inte ser hon och inte hör hon; kunde hon icke då stanna hemma? Och inte ser det ut, som om hon hade så värst roligt heller, där hon sitter, det gamla skrället, och åker.

— Kan ni förklara, hvad hon har ute att göra?

— Ja, säg det, men när hon bjudes så. Inte brukar man säga nej, när man blir bjuden, och den här människan har väl inte haft för roligt i sina dagar, kan jag tänka.

— Hvem är det som betalar?

— Det är alltid en ung, gentil herre, och han knusslar inte på drickspengar, skall jag säga. Tror nå'n det! En tvåkrona är jämt i »dricks», för det jag kör omkring och förevisar människan. Och alltid är han vänlig och artig; man brukar annars icke vara så hygglig mot kuskarna!

— Hvad kan en sådan herre heta?

— Ja, säg det! Jag vet det inte, och jag vill inte någon syndares död, men nog tycker jag, att det här ä' konstiga tillställningar alltid. Det förvånade mig därför icke alls, att konstapeln nu kom och ville åka med en bit och kanske längre än så. Uppriktigt sagdt, hade jag väntat, att det en vacker dag skulle bli på det viset.

— Hur så?

— Hm, man ser mycket, fastän man bara är en hyrkuskdräng, och man tänker en del och profeterar kanske en del. Vi förstå hvarandra! Icke sant?

— Sjung ut, hvad ni vet, om jag skall åka med längre. Turen brukar ju vara rätt lång.

— Ja, jag skall alltid vara borta med gumman minst en och en half timme, det har den hyggelige herrn sagt, och jag lyder och mår inte alls illa af det, om jag skall säga som det är.

— Hvarför just så lång tid? Man kan ju tänka, att det skulle blifva oväder eller sammanstötning eller någon olycka!

— Det hjälper inte. Jag har mina order. Kommer jag för fort, håller jag i stället en stund utanför Bellmansro och rastar, och då har gumman merendels inslumrat.

— Jaha, och ni går in och glöggar ett tag, det kan jag så väl förstå. Men säg en sak, ni nämnde, att ni väntat, att jag eller någon af mina kamrater, sak samma hvem, en dag skulle komma och följa med det här ekipaget. Hvad menade ni med det?

— Jo, att bakom alltihop ligger något mystisk. Det tillhör inte mig utan polisen att utreda. Just så är det.

Kusken gaf därpå en klatsch, och hästarne ökade farten.

En tystnad inträdde nu, och detektiven satt och hade sina egna funderingar, medan vagnen rullade i väg utmed stranden. Gumman satt tyst som förut och nickade och lät köra sig omkring som ett liflöst bylte.

Hvad kunde väl meningen vara med dessa promenader i vagn, och hvem vore väl den, som bekostade dem? Gumman såg sannerligen icke vidare glad ut öfver att köras omkring på det sättet. Hon såg dock icke heller ledsen ut, utan tog det med lugn, som om det skulle vara så arrangeradt för henne och icke annorlunda.

Men hvem kunde hafva intresse af att betala pengar, för att hon skulle färdas så där omkring? Hon var för gammal till att plötsligt ha fått någon »rika morbror» från Amerika, och föga troligt var också, att någon son till henne hemkommit och spelade millionär.

Kusken slog till en klatsch och utbrast:

— Man får erfara rätt konstiga saker, dels när man, som ni, är ute i era ärenden, dels när man, som jag, sitter på en hög kuskbock. Inte sant?

— Åh jo, men ni får väl bevittna det mesta nattetid?

— Ja, det stämmer. Kan ni tänka, hvad som en gång hände mig? Det är för resten ett minne för hela lifvet. Jag har det minnet kvar där hemma. En vacker sommarnatt kom jag att skjutsa en kvinna, som hade hela ansiktet doldt af flor. Jag kunde på klädedräkten och hela hållningen se, att det var en kvinna af bättre familj.

— Jag körde Strandvägen hit ut till Djurgården. Då vi kommit till bron bad hon mig stanna ett ögonblick, hvarvid hon började förhöra sig om min person och mina familjeförhållanden. Morjens, tänkte jag, här är åter en sådan där tokig öfverklasskvinna, som blifvit kär i en kusk; man hade Gud bevars läst om dylikt i bladen. Kanske det jäkla fruntimret vill enlevera mig på eviga fläcken, tänkte jag; och det var inte utan, att jag fick konstiga tankar. Men så erinrade jag

mig, att jag hade min egen gumma, Sofia, där hemma, och hon går inte af för hackor, skall jag säga. Jag hade nog en stund vacklat och ämnat säga, att jag vore ungarl — man kan väl få lof att ha en liten roman, så väl som andra människor — men tanken på Sofia, som ju inte något ondt gjort, vållade, att jag omtalade, att jag vore gift hade ett lyckligt hem, ehuru vi saknade barn.

— Det var synd om er, barn äro ju en välsignelse, och utan barn blir det sällan något egentligt hem. Det är då, som om två människor vore ständigt resande här i lifvet och jämt bodde på hotell.

— Förbaska mej har inte människan rätt i det, tänkte jag. I detsamma hade hon stigit ur vagnen. Se nu hoppar hon i sjön bara för min skull, tänkte jag. Det grep henne allt, när hon fick höra, att jag var gift, och det slaget kan hon icke öfverlefva. Jo, jo, men! Man råar inte för, att man är en vacker och gentil karl, fastän man bara är en fattig hyrkusk!

— Nå, ni hoppade väl efter och räddade henne från en säker död, kan jag tänka.

— Jo, i helsicke! Människan hoppade icke alls, och jag behöfde alltså icke hoppa ur vagnen ens. I stället tog hon helt lugnt upp och visade sin kvitterade hyrkuskräkning, och så lämnade hon mig ett bref och sade:

— Här är något till er hustru, hälsa henne från mig, det skall medföra lycka för er!

— Hm, känner fröken min hustru? tillät jag mig att spörja.

— Nej, men jag tror, att hon är en bra människa, och när ni få barn nå'n gång — det dröjer nog icke så länge — så uppfostra dem väl!

— Hm! kunde jag inte underlåta att mumla, under det jag pliktskyldigast tog mössan af mig. Den underliga kvinnan vände därpå tillbaka till Östermalm och försvann i någon af gatorna där. Jag var förstas nyfiken och undrade, hvad hon kunde ha att skriva till gumman min och öppnade kuvertet. Där fanns inte en tillstymmelse till skrifning, men i

stället funnos där sedlar, och jag räknade ända till femhundra kronor. Tänk er femhundra kronor, som liksom regnat från himlen ned öfver en stackars kusk! Min förvåning blef naturligtvis stor, och jag fick alla möjliga tankar, men gåtan kunde jag på en lång stund icke lösa.

— Lyckades det sedan?

— Ja, var lugn för det! När jag kom tillbaka till mitt hyrkuskverk, fann jag ett bylte i vagnen. Kanske det också är en present, tänkte jag, och grep tag i detsamma, men har man hört på jäklarna — det pep och skrek, och ur en tjock sja! stack två små, röda händer fram. Först nu kom jag att tänka på, att kvinnan haft något att bära, när hon steg upp i åkdonet, men att hon icke hade något med sig, när hon steg ur detsamma. Jag skyndade hem till hustru min med både pengarne, som väl skulle vara »i ett för allt», och det lilla pyret, och gumman blef förtjust i både pengarne och pojken. Han heter för resten Karl Johan, och den pojken vilja vi inte bli af med.

— Hon spådde alltså rätt, när hon trodde det ej skulle dröja så länge, innan ni blefve välsignade med barn!

— Ja, hon hade nog spått litet förut, huru det skulle gå till!

— Har ni inte hört af henne sedan?

— Nej, aldrig! Och vi önska det inte heller, för inte får hon pojken tillbaks nu inte. Den är vår.

— Hon kan ju icke bevisa sin rätt till honom, hvilket hon antagligen icke heller vill.

Kusken hade nu gjort sin sedvanliga rond och stannade, hvarpå han med piskan pekade mot en gångstig.

— Den där vägen brukar gumman gå till sitt hus, som ligger där nere vid stranden.

Gumman hade under åkningen slumrat in och satt där nu och nickade, men kusken steg af, väckte henne samt hjälpte henne ner ur vagnen.

— Se så, frun lilla, skrek han henne i örat, nu ä' vi framme igen!

— Ja, jag ser de', och gu' ske lof för de'. Jag börjar

bli trött på det häringa åkandet, och inte vet jag, hvad det skall tjäna till.

Gumman nickade till afsked och klef öfver ett litet dike, i hvilket hon höll på att fastna. Men Wand, som var nyfiken att få veta orsaken till dessa åkturer, hade hastigt hoppat ur vagnen och hjälpt henne till rätta.

Han ansträngde sig att tala tillräckligt högt, för att göra sig förstådd af henne, och det lyckades honom slutligen.

— Tycker frun mycket om att åka?

— Om jag tycker om att språka? Ja, det beror på, hvem man språkar med.

— Nej, jag menar att åka i vagn.

— Nej, då, jag går hellre; jag är inte van vid sådan där vidlyftighet.

— Hvarför slösar ni då med så mycket pengar på sådan onödighet?

— Slösar jag, tycker nå'n de'? Inte är det väl jag, som slösar! Det är allt andra, som slösa, och vore det inte för att det är så innerligt rart och beskedligt folk, som betalar skulle jag minnsann inte bry mig om sådant.

— Äro de mycket rika?

— Ja, pengar fattas aldrig. Det är värre än om de gjorde pengarne själfva.

— Jag har, inföll detektiven med höjd röst, en släkting här ute, som är mycket rik. Han har varit i Amerika. Jag vet icke nu, hvar han bor, men han lär vara mycket hjälpsam och slösaktig.

— Jag vet inte, hvad de här heta, som bo hos mig. När de betala rejält, har man ju inte med namnet att göra. Jag vet inte alls, hvad herrn heter, men fästmon hans eller frun, eller hvad det nu är, heter i förnamn Elin, så mycket har jag kunnat höra. Det har hon för resten själf sagt till mig.

Under vandringen hade de nu kommit ut till ett litet, gult landthus, där gumman visade sig vara hemmastadd.

— Här bor jag, och här har jag varit i trettio års tid, och här bodde min man med. Ja, det var andra tider förr, ska' jag säga!

Medan gumman muttrade för sig själf, tog hon upp en nyckel ur fickan och öppnade.

Detektiven hade visserligen icke sagt, hvarför han gjort henne sällskap, men han följde något efter, och gumman tycktes icke ha något emot det.

— Hm, hm, muttrade gumman. Hvad skall det betyda, att de nu inte stänga dörrarna efter sig?

Inne i huset stodo alla dörrar öppna, och oordning rådde. Olika saker voro kastade huller om buller.

— Du milde, hvad skall det betyda! ropade gumman och stultade in i ett annat rum. Det har väl inte händt någon olycka, och inte ha väl människorna gjort af med sig?

Hon kunde dock icke finna andra spår af sina hyresgäster än några kringkastade kläder.

— Och de, som alltid lade allting så ordentligt i ordning! Hvad skall det betyda? Aldrig gick dom annars ut så där.

Wand stannade plötsligt och tog i betraktande en stor affisch, som hängde på ena väggen. Vid närmare betraktande fann man, att den var målad och utgjorde en träffande och väl utförd kopia i förstora skala af riksbankens gamla enricksdalers-sedlar. Något i ögonen fallande var, att med stora röda bokstäfver målats:

**"Den, som denna sedel efterapar, han skall
varda hängd."**

Det var samma inskription som å de gamla sedlarna.

Detektiven tycktes med synnerligt intresse betrakta affischen.

— Har frun länge haft den här vackra taflan?

— Nej, då, den ha de satt upp i dag. Jag vet inte, att den hängt på väggen förr. Men min hyresgäst visade mig den för några dagar sedan, när han målat den, och han tyckte nog, att han gjort ett bra arbete, ty han skrattade så hjärtligt.

— Hvad skrattade han åt?

— Det vet jag inte, men han sade:

— Åt den där taflan skola mina goda vänner, som jag en dag väntar på besök, få mycket roligt.

— Ha' några af hans vänner sedan kommit?

— Nej, inte som jag vet. Kanske ha de nu farit ut att bjuda dem, eftersom de haft så brådt, att de slarvat på det viset med kläderna och inte lagt någonting i ordning efter sig.

Wand betraktade ännu en gång den underliga affischen och såg sig om i rummen, hvarefter han tog farväl af gumman, som ovillkorligen ville bjuda honom på kaffe.

Han tog emellertid icke vägen till staden, utan uppehöll sig å Djurgården i närheten af det gula huset.

Han hade nog fått någon ny plan i kikaren.

Kap. XXXXV.

Falskmyntaren Stenberg.

 en detektiva polisen hade sedan åratal haft reda på, att en gammal straffånge, som uttjänt sitt straff, vid namn Stenberg, bodde i en liten stuga å en ö i Stockholms skärgård, och den hade också flera gånger gjort besök hos honom, då den på goda skäl misstänkte, att han brukade nedsmälta guld och silfver åt tjufvar. Han var gammal och van i den handteringen och hade därför undergått olika straffgrader såsom straffarbete och slitning af spö, han hade äfven »stått i gapstocken» i kyrkan och undergått kyrkoplikt, men ingenting hade hjälpt på honom.

För många år sedan hade han börjat sin brottsliga bana i en af Hallands skogsbygder. Till honom kommo tjufvar, som stulit silfver i kyrkor eller genom inbrott å andra platser, och han visste alltid på råd. Ibland smälte han ner silfvret åt dem, men ofta köpte han också detta kontant och använde det för egen räkning. Han uppblandade nämligen silfvret med andra metaller och tillverkade falska silfvermynt i långa banor.

Han kunde konsten och efterapade de äkta mynten så väl, att man knappast kunde skilja på de äkta och oäkta.

Massor af dylika falska mynt voro spridda i olika orter, innan man upptäckte förfalskningen och fick klart för sig, i hvilken stor skala denna skett. Då fingo länsmän och stadsfiskaler ett svårt arbete med att spana efter brottslingen.

Stenberg hade också medbrottslingar, hvilka man icke kunnat misstänka, men de upptäcktes dock omsider.

Det befanns, att en stor del falska mynt äfven hamnat i Köpenhamn, där de utväxlats af bättre klädda personer. Efterspaningarne ledde till det resultat, att Stenberg blef häktad och dömd till långvarigt fängelsestraff, som på vissa tider aflöstes med det då ännu här i landet existerande straffet på vatten och bröd. Man gjorde alla ansträngningar att förmå honom bekänna, hvilka som varit hans medbrottslingar. Man till och med lofvade honom vissa förmåner, som stodo i strid med straffreglementet, men Stenberg, som antagligen misstänkte, att löftena icke skulle hållas, gick icke i den fällan.

Han erkände, hvilka förfalskningsbrott han själf begått, men man fick honom icke att nämna ett ord om dem, som varit med om utprånglingen. Där hade han suttit uppe i sin stuga i skogsbygden som en vanlig flitig och skicklig handverkare och tillverkat sina varor — och dessa voro idel falska pengar — och där hade kommit personer och köpt dessa kontant för äkta pengar och hade sedan i sin tur och ordning förtjänat på dem, men hvilka köparne voro, påstod han sig icke veta.

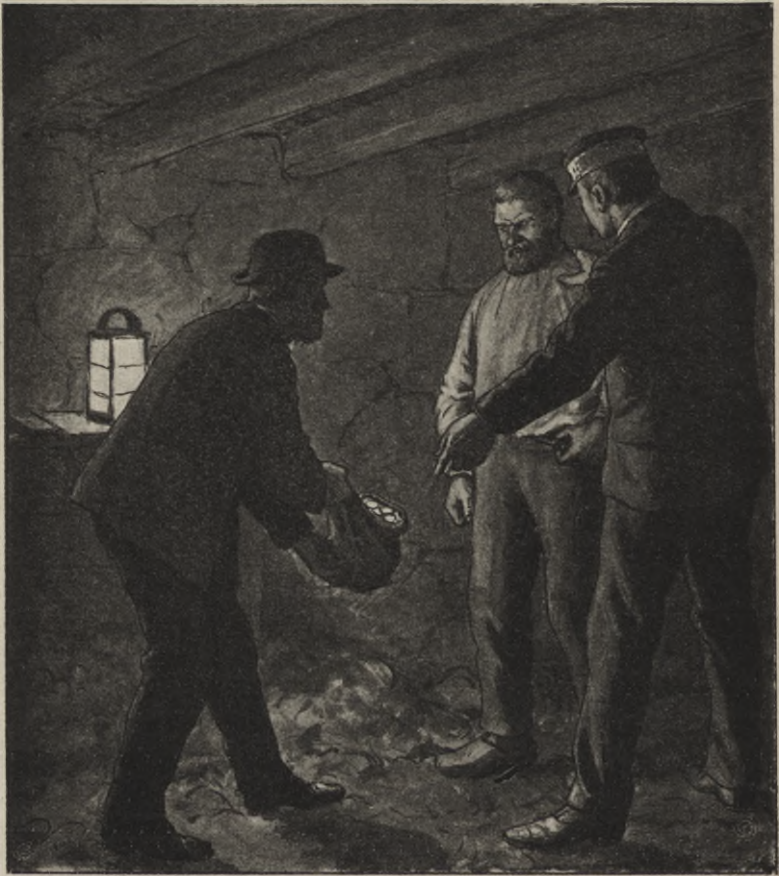
Han teg och aftjänade sitt straff, och så tyckte han, att myndigheterna kunde vara nöjda.

Straffet verkade ingenting på honom. När han åter kom ut från fängelset, gjorde han sig nya stanser och andra redskap i stället för dem, som myndigheterna lagt beslag på, och han började åter med sitt gamla arbete. Det finns många dylika förbrytare, på hvilka straffet icke verkar. Det sporrar dem i stället; de ställa sig i harnesk mot samhället och vilja icke uppge den kampen, fastän de veta med sig, att de dock till sist skola blifva de besegrade.

Erfarenheten hade gjort, att den förhärdade falskmyntaren i fängelset funderat ut en annan metod. Han gick icke längre tillväga på det gamla sättet att efterapa svenska mynt. Han gjorde i stället falska danska och norska specieriksdaler-bankomynt, och lät utprångla dessa i Köpenhamn.

Dessa voro likaledes utomordentligt skickligt efterapade, så att det dröjde lång tid om, innan förfalsknungen upptäcktes.

Det väckte stort uppseende i grannlanden, och dess polis hade mycket arbete med sina efterforskningar. Den sökte bland alla de förfalskare inom de båda länderna, de kände, och många misstänkta förbrytare uppsöktes och förhördes, men någon bevisning mot dem kunde icke förebringas.

Anmälningar gjordes slutligen också i Sverige, och då kom man att tänka på den förhårdade falskmyntaren i Halland.

Man uppsökte honom också och trodde, att man skulle taga honom på bar gärning, i full sysselsättning med sitt olagliga, men så kära handverk.

Stenberg befanns emellertid vid tillfället ha en så oskyldig sysselsättning som att göra ett par träskor åt sig själf.

Länsmannen tog honom emellertid i förvar och anställde därpå undersökning, och därvid fann man i en potatiskällare stanserna samt en påse, nära nog fylld med specieriksdalrar.

Det gagnade icke längre att neka, och han gjorde inga vidare försök därvidlag. Men han var fortfarande lika obenägen att bekänna på några medbrottslingar. Dessa upptäcktes dock en tid efteråt och befunnos vara ett par hemmanssöner, hvilka hela sin tid varit odågor, men väl förstått sig på konsten att utprångla falska mynt och bevara sin hemlighet.

En gästgifvare, känd för sin girighet, var äfven misstänkt och underkastades förhör, men man kunde icke mot hans ihärdiga bestridande, och då inga bevis funnos, åtala honom.

Falskmyntaren Stenberg trufdes icke längre i sin hembygd, sedan han aftjant det honom för andra gången ådömda straffet, utan flyttade till Stockholm, och här hade han en del mystiska saker för sig, som gjorde, att han gång på gång antastades af polisen.

Till sist drog han sig undan och for ut till skärgården, där han trodde sig vara mindre uppmärksamrad. Man tog emellertid snart reda på hans nya bostad, och äfven där erhöi han besök, när stora inbrottsstölder föröfvats och stulet guld och silfver ej kunnat tillrättaskaffas.

På goda grunder antog man, att Stenberg fortfarande behöll sitt gamla yrke och var alla inbrottstjuftvars hjälpredda, när det gällde att nedsmälta ädla metaller, så att godset icke skulle kunna misstänkas vara stulet.

Man hade just nu nere i »fyran» åter kommit att tänka på denne gamle brottsling, genom upptäckten af en stöld, och hvilken upptäckt skedde på ett ganska enastående sätt.

Den är åtminstone hedrande för de polismän, som då genom sin djärfhet ingreppo och lyckades göra ett präktigt fynd.

På själfva julafton, tre år före den tid, som här åsyftas, hade inbrott föröfvats hos en gammal förmögen juvelerare vid Drottninggatan, hvarvid guld och silfver till ett värde af 15,000

kronor kommit bort. Man hade haft mycket arbete, och spänningar hade pågått så väl här som i utlandet, utan att man lyckats anträffa tjuvarne. Flera personer hade också kallats till förhör såsom misstänkta, men de hade kunnat bevisa sitt alibi, som det heter, d. v. s. att de vid tillfället varit på helt andra platser, och därför hade de fått gå sin väg.

En afton, då Monk var på väg till sitt hem å Söder, kom han emellertid att fästa sin uppmärksamhet vid två personer, som stodo och samtalade utanför ett butiksfönster. Han gick visserligen hastigt förbi dem, men kom snart att erinra sig, att han sett de två personerna någon gång förut.

Hvarifrån och från hvilket tillfälle kände han igen dessa ansikten? Efter en stunds funderande kom han underfund med, att de båda två på samma gång varit häktade för inbrottsstöld.

De sågo dock nu så välmående ut, att ingen annan än en gammal detektiv skulle kunnat misstänka dem vara straffade inbrottstjuvar.

Andra människor få ju icke vara så där misstänksamma mot sin nästa.

Monk stannade på något afstånd och tog sig en funderare. Därunder såg han en annan person sälla sig till de två, skaka hand med dem och samtala en stund, hvarpå denne åter aflägnade sig.

Detektiven kände denne mycket väl. Det var en hederlig och hygglig arbetare, som en gång bott i det hus, där han själf varit vice värd. Han var tydligen på väg från arbetet till sitt hem, där hustru och barn väntade honom.

Monk ställde sig med afsikt i arbetarens väg, så att denne såg honom och hälsade.

— Hvad var det för två fina herrar, ni talade med där borta?

— Den tjocke där heter N., det är min tillfällige principal. Han är byggmästare och bygger hus vid X—gatan. Det är en mycket hygglig karl och resonnabel på alla sätt. Det är en karl, som man kan tala med!

— Hm!

Detektiven tuggade en stund på pipskägget, medan han funderade.

— Hur länge har han varit sin egen?

— Han började visst för ett par år sedan.

— Och affären går bra?

— Ja, det tror jag, han utbetalar åtminstone alltid aflöningarna punktligt.

— Nå, känner ni den andre också?

— Jag har bara sett honom ett par gånger, då han hälsat på N. vid nybygget. Han är visst handelsresande och reser mycket i landsorten. Jag har ett par kamrater, som känna igen honom från den tid, han bara var en vanlig arbetare. Det är förstås somliga, som ha flax!

— Ja, det tyckes så.

Monk tryckte arbetarens hand till afsked, hvarefter de gingo i olika riktningar.

— Den ene byggmästare, den andre handelsresande; jo, det låter något! mumlade han för sig själf.

Ehuru han tyckte sig icke ha några direkta skäl till misstankar mot de två fina herrarna, kunde han dock icke låta bli att följa efter dem. En gammal polisman vill gärna syna de forna kunderna en smula i sömmarne, helst när de ha en sådan meritlista, som dessa två och så hastigt, som det tycktes, kunnat komma upp sig.

»Byggmästaren» var straffad flera gånger för inbrottsstöld och rån, samt för det han å Tjurkö tvångsarbetsanstalt dräpt en fångvaktare, och »handelsresanden» hade både här och i landsorten många gånger straffats för inbrottsstöld.

Det var personer med meriter!

Monk gick på något afstånd efter dem och följde dem gata upp och gata ner, till dess de stannade utanför ett hus vid Bellmangatan och samtalade. Så gingo de in, och om en stund såg han ljus tändas i ett fönster, hvarefter gardinen rulades ner.

Han gaf sig nu god tid och promenerade sakta af och an, allt jämt så, att han höll sig något i skymundan, men

dock kunde se det nytända ljuset och observera dem, som kommo eller gingo in eller ut genom porten.

Efter en half timmes förlopp såg han också de båda komma ut ur porten, hvarvid de, efter att ha yttrat ett par ord, skildes åt. »Byggmästaren» gick tillbaka söderut, och den andre gick mot norr.

Monk i sin ordning gick in i huset och talade med portvakterskan. Han framställde förfrågningar om de två personerna, som nyss gått ut, och påstod, att han kommit att tänka på, att han bestämdt vore barndomskamrat till dem. Han ville därför så gärna tala med dem båda.

— Vid hvilken tid bruka de komma hem på kvällarna?

— De komma merendels icke alls. Ibland äro de inte här på fjorton dagar. De äro visst affärsmän, som resa i landsorten, och de ha blott hyrt rummet här för att, när de träffas i staden, där kunna tala om sina affärer. De tycka nog icke om att taga in på hotell utan vilja hellre bo privat.

— Nej, nej, det är många, som inte tycka om att bo på hotell.

— De väntas alltså icke hem mera i kväll?

— Nej, de sa' ingenting därom, men inte tror jag, att de komma igen mer i dag.

— Hur länge ha de bott här?

— Låt mig se! Nog är det tre år, sedan de flyttade in. Det tycks vara folk, som har godt om pengar, alldenstund de under så lång tid betala hyra för ett rum, som de icke använda mer än en och annan gång.

Monk begaf sig åter ut på vandring, men han kunde icke komma ifrån den tanken, att dessa två, nu till utseendet fina karlar, dock varit med om något af de senare i hufvudstaden föröfvade brotten. Sedan han alltmera fått denna tanke stadgad, begaf han sig tillbaka till detektiva stationen, ehuru han icke hade vidare tjänstgöring den dagen.

Där hade han ett kort samtal med en af sina förmän, och sedan han omtalat, hvad han tänkte, beslöt man att handla raskt.

— Jag kan inte hjälpa det, men jag är alldeles öfvertygad,

att de två gjort guldstölden, inföll han. Jag känner det på mig.

Det dröjde icke heller många timmar, förrän polisen hade infångat både »byggmästaren» och »handelsresanden». Båda nekade. Den förre grät och bedyrade, att han beslutat blifva en hederlig människa; han hade nu en god affär och hade förlofvat sig med en flicka, som han snart skulle gifta sig med, och nu kom polisen och förstörde alltsammans för honom.

»Handelsresanden» kunde emellertid icke mycket säga. Ett par polismän upptäckte nämligen, att han måste vara identisk med en efterlyst person, som i guldsmedsbutiker och pantbanker i landsorten föröfvat inbrottsstölder och därvid lyckats tillägna sig en massa dyrbara saker. Han ville ingenting yttra därom, men nekade icke heller.

Under det förhöret pågick, hade några stycken detektiver ett underligt arbete uppe i huset vid Bellmansgatan. Då guld-sakerna icke anträffats hade man kommit på tanken att de voro förvarade här, samt att de båda tjufvarna använde detta rum till förvaring för stulet gods och för att uppgöra planer.

De funno emellertid ingenting annat än några tarfliga möbler, men Monk uppgaf dock icke hoppet. Han gick omkring och bankade i väggarna och knackade här och där.

— Inte kan det finnas något inne i dem, inföll en.

— Du skall tänka på, att N. är murare till yrket, och att här satts nya tapeter på.

Han knackade vidare, och hans kamrater, som blefvo smittade af hans starka öfvertygelse, hjälpte till att knacka och lyssna vid väggarne.

— Det är inte samma murbruk här som på de andra platserna, inföll plötsligt Monk. Det måtte vara cement här, jag höll på att slå skinnet af knogarna. Här ska' undersökas!

I detsamma drog han af en bit af tapeten, och det visade sig mycket riktigt, att en del af väggen var murad med cement.

— Hit med verktygen, här ska' vi gräfvä guld!

— Hör du att det klingar?

— Visst klingar det.

De lade samtidigt örat mot muren och knackade och lyssnade för att uppfånga något ljud af ädla metaller.

— Visst är det här, förklarade Monk, som skatten är gömd, men vi ha nog för dåliga verktyg med oss för att med dem kunna bryta upp cementmurningen, som antagligen N. själf har verkställt.

— Och inte kan man väl alltid gå och bära en kofot på sig, fastän den skulle behöfts vid det här tillfället.

— Kanske portvakten har någonting, som vi kunna bräcka hål med.

En af de yngre polismännen gick ner och kom om en stund upp med en grof yxa.

— Den här skall väl duga, hoppas jag.

— Ja, låtom oss nu gripa verket an!

Nu började ett för polismän rätt egendomligt arbete. Man arbetade och högg med yxan i cementet och plockade ur små bitar af den hårda muren. De ville icke gå allt för brådstörtadt till väga för att, om tjufgodset verkligen vore gömdt där, det icke skulle taga någon skada.

Ändtligen hade man fått ett så stort hål i väggen, att en af dem kunde krypa in med en del af kroppen.

Man fann nu, att det var en mycket smal garderob, som blifvit igenmurad så väl och med sådan omsorg. Detektiven kastade ut några gamla klädesplagg, som voro förvarade där, och sedan drog han fram en del mera värdefulla föremål. Här funnos guld- och silfvertackor lagda i en liten hög.

— Sickna jäklar, mumlade Monk, i det han betraktade de olika tackorna, en efter en, och vägde dem i sin hand, som om han ville beräkna deras värde. De ha låtit nedsmälta det, och sedan ha så gentila karlar kunnat sälja det hos guldsmeder, utan att dessa behöft låtsa om, att de hyste några misstankar om godsets oärliga åtkomst. De ha på det viset sluppit vända sig till lumphandlare och andra tjufgodsköpare och ha alltså fått mera betaldt.

— Men hvar ha de nedsmält det? Här finns ju inga apparater till det.

— Har nog icke heller blifvit gjordt här. De ha nog

skickat det till en treflig farbror, som förstår sig på sådant arbete och som har både degel och salpeter och annat, som man behöfver vid dylikt arbete.

— Ja, ha, då ha de skickat det till landet, precis som man skickar tvätt ut till landet, för att få annan fason på det.

Polismännen plockade ut en hel liten hög tackor, som lades upp på en stol.

Monk började se betänksam ut.

— Det här är nog mera, än hvad de kommit öfver vid Drottninggatan, och ändå ha de antagligen tagit och realiserat en del för att få pengar till sin husbyggnad.

— Ja, här finns nog åtskilligt af »handelsresandens» lager, som han samlat upp under sina färder i landsorten:

— Bland pantbanker och guldsmedsbutiker.

— Ja, det ser nog så ut.

Detektiven, som sökte inne i skrubben började nu langa ut urkedjor och boetter af guld, ringar, broscher och andra smycken.

— De äro nog solida karlar, som inte behöfva pengar hvar dag och inte gå och slarfva omkring på krogarna.

— De hade väl tänkt bli husägare och kapitalister till slut.

— Kanske stadsfullmäktige och stöttepinnar i samhället.

— N. som ju är den värst meriterade, kan ibland ge intryck af att vara själfva hederligheten, så det bör inte förvåna en, om han på äldre dagar gått och tänkt att blifva en så kallad hederspamp.

Sedan man noga genomletat skrubben, och något vidare misstänkt gods icke stod att finna, räknades de olika föremålen och anteckning gjordes, om hvad som anträffats. Detektivena drogo upp sina näsdukar och svepte fynden i dessa, hvar efter de stoppade ned dem i fickorna.

— Tag inte för mycket hvar och en, så det blir slagsida, sade den lille Bell och skrattade, under det han stoppade en del af tjufogodset på sig.

— Se så där ja, om man kunde gå omkring och plocka

på det viset hvarje dag, för egen räkning förstås, så vore vi snart rangerade karlar.

— Rikt folk, allihopa, och jag me'.

De släckte sina ljus, och stängde dörren, hvarpå Monk tog nyckeln med sig. Oaktadt den ganska sena tiden hade ute i

trapporna samlats en del i huset boende personer, som fått reda på, att detektiverna besökte platsen. Nyfikenheten är, som bekant, stor i Sveriges hufvudstad, och så snart ryktet kommer, att detektiver göra besök i ett hus, samlas det nyfikna människor i trapporna och prata och rådslå och göra sina

utläggningar. Bland dem, som väntade, var äfven portvakterskan, och hon fick af husets hyresgäster uppbära en del försmädliga yttranden.

— Att frun inte förut kunnat tänka på, hvad de där två herrarna gingo för! Och så skola hederliga människor bo i samma hus och inte veta om någonting. Hvad skulle de inte kunnat göra här? Usch, jag vill inte tänka på det. Att man skall behöfva bo i samma hus där »dektiver» komma och söka folk och bryta sönder väggar och tak för att få fram tjufgods. Det var då mer, än man kunde tänka sig i ett hus, som skulle anses vara så fint och ansedt.

Portvakterskan försökte försvara sig.

— Det får ni säga till värden om, det är han, som hyrt ut åt dem, och han har tagit mot hyrorna, och dem ha de alltid erlagt hyggligt och rejält. Inte kunde väl någon ana, att dom var tockna där karlar. Jag såg dem aldrig fulla, och aldrig kommo de heller hem med fruntimmer, utan tyst och anständigt gingo de tillväga.

— Men, herre gu' begriper ni inte, att folk, som hyr rum så där och inte använder det mer än någon gång, kunna anses som mystiska. Och så kommo de merendels i skymningen.

— Ja, hvarför fick inte fru H. några misstankar och sade ifrån?

— Jag hade ju inte förr med saken att göra, men när man nu får höra, huru eländigt det varit, kan en stackars människa verkligen bli rädd, och här måste sägas ifrån till värden ordentligt, så att man inte behöfver vidare ligga under samma tak som bofvar och banditer.

Kvinnorna tystnade i detsamma med sitt prat, då polis-männen kommo ut.

Monk vände sig till värdinnan.

— Jag behåller nyckeln till rummet så länge. Behöfver ni den, så säg ifrån på detektiva stationen.

— Ja, tack, det brådskar nog inte med den.

De aflägsnade sig därpå och gingo ner mot Hornsgatan. Där fingo de i mörkret syn på ett litet roligt bylte, som

gjorde försök att dansa framför dem. Egentligen var det en liten, tjock och hjulbent gubbe, som ibland raglade och ibland, för att roa sig själf, tog några steg och ansträngde sig i Terpsichores ädla tjänst. Ibland gjorde han också en liten öfverhalning men blef ändå stående på sina plattfotade fötter. Han försökte också att sjunga, hvilket ju vid den tiden på dygnet af polisen kallas att störa närboendes nattro.

— Det där var mig en lifvad »gycke», inföll en af detektiverna.

— Han tyckes ha fått litet för mycket i näsan.

— Så han dansar! Se hur han svänger på hjulbenen!

Gubben var nog i gladt humör, där han stod och svängde rundt på trottoaren och fäktade med armarna. Han sjöng också på en rörande melodi.

»Och jag har pryglat länsman,
Och jag har pryglat präst,
Men flickor har jag älskat trehundrasextisex,
I min ungdom».

Hur han svängde och stampade takten till sin visa och tycktes ha öfverådigt roligt, så tog han en svårare öfverhalning och damp i gatan, där han, till utseendet helt förnöjd, blef sittande.

Det tycktes på honom, som om han fann hela situationen rolig; han började åter sin visa, och när han sjöng »jag har pryglat länsman, och jag har pryglat präst», dunkade han med stöfvelklackarna i stenläggningen.

Polismännen, som nu kommit fram till honom, igenkände strax personen.

— Det är ju »Väduren».

Gubben tycktes oberörd, han bara fortfor att tralla »och jag har pryglat länsman», och han dunkade fortfarande med klackarna i gatan.

— Hvad har »Väduren» ute att göra i kväll?

Han blickade upp mot polismännen:

— Herrarna se väl, att jag är ute och roar mig!

— Ni är ute, ja! Men det är ett något besynnerligt sätt att roa sig.

— Man har min själ inte roligare än man gör sig själf. Eller kanske herrarne vill roa mig en smula.

— Kommer traktpolisen om en stund, så muntrar han nog upp er!

— Asch, den kan inte vara rolig.

— Upp med er! Hvad sitter ni här för?

— Bara för att det roar mig.

Han började åter på sin gamla trall.

— Kan ni ingen annan visa än den?

— Åh, jo men, kan jag så. Jag kan en, som heter »Min gärning nådigt skåda», men melodien till den är inte så lifvad som till »och jag har pryglat...

— Börjar ni nu igen?

— Om jag börjar? Den visan har jag sjungit i alla mina da'r, så inte börjar jag den väl nu inte.

En konstapel tog ett kraftigt tag i hans rockkrage och lyfte upp honom.

— Se så där, ni kan ju mycket väl stå på benen.

— Om jag kan stå? Ja, hade herrarne sådana ben som jag, så blåste ni inte omkull så lätt.

— Och inte är ni full heller?

— Skall man tvunget behöfva vara det för att umgås med herrarne?

— Hvarför spelar ni då tok?

— Snälla konstapeln, jag är född sådan. Min far och min mor och mina bröder och alla dom gamla, allihop voro di så där tokiga, men alla ha vi haft roligt i våra da'r. Och för resten så spelar jag inte, jag dansar och sjunger, och när jag blir trött, så sätter jag mig och hvilar en liten smula.

Monk hade under tiden icke deltagit i samtalet, men hade i stället med betänksam min observerat gubben. Han hade därvid iakttagit, att denne gjort flera olika rörelser med händerna och försökte att få dessa i beröring med konstaplarnes fickor.

Hvad meningen därmed var, kunde han nu icke få klart

för sig, men han fann det i alla fall märkvärdigt. Han hade också noga iakttagit, att dessa handrörelser icke skett oafsiktligt. Han visste äfven, att »Väduren» ej var någon tjuf, som själf stal, och så finurlig vore han nog, att han icke försökte sig på att stjäla från polismän.

Han trädde närmare intill den kuriösa företeelsen och gjorde sina observationer.

— Ni luktar ju inte sprit och kan alltså icke vara berusad, fastän ert beteende tyder därpå!

— Snälla herrarne, jag har bara druckit litet kaffe, och det är just det, som jag är så lifvad af. Den lilla kaffetären är ändå något, som kan pigga upp en gammal stackare som jag.

— Det är bäst ni följer med.

— Kan de' roa herrarne, så gärna för mig; jag kunde kanske annars komma att ligga här och sprattla, till dess ångspårvagnen kommer i morgon, och då toge dom väl dö på mej på allvar.

Han gjorde inga invändningar alls, utan följde villigt med i riktning mot Myntgatan, under hela tiden underhållande sällskapet med sitt prat.

Först när man kom till ingången till »fyran», stannade han.

Han tog skinnmössan af sig och bugade sig.

— Hvad skall ni med mig här, om jag får fråga?

— Ni skall in och prata litet med oss!

— Äsch, hvad tjänar det till? Det är inte många dagar, sedan jag var där, och då körde ni ut mig. Jag vill nu bums på skifvan veta, om jag kan få stanna kvar. Det är så otäckt att veta, att man blir inbjuden till ett ställe och så strax därpå utkörd. Nej, ska' ni ha' mig, så behåll mig, så att jag i lugn och ro får sitta och skratta en smula.

Det blef ett tag i rockkragen i nacken, och så hifvades »Väduren» in och placerades på en träbänk.

Där satte han sig och betraktade en stund sina ben, åt hvilka han tycktes ha mycket roligt, och därpå började han göra de värsta grimaser.

— Håll er i skinnet, gamle rackare! röt en konstapel.

— Ursäkta, men jag har aldrig ännu dragit skinnet af någon gris!

Den var omöjlig. Man kände till honom sedan gammalt, och man visste, att han icke var god att knäcka nötter med. Merendels måste man, för att undvika onödigt tidspillan, låta honom behålla sista ordet.

* * *

Det behöfdes icke något långt förhör, sedan de af en ren slump misstänkta fångarne fått se de i Bellmangatan tillvaratagna sakerna.

Man skulle icke kunnat tro, att en så många gånger straffad brottsling som N. kunde taga det så hårdt. Han erkände allt och berättade, huru han gått tillväga och hvilken del hans medbrottsling hade. Han bara beklagade sig öfver, att det gått honom så illa just nu, när han tyckte att han hade det så bra, och när han till på köpet stod i beredskap att gifta sig. Han hade också med flit slagit sig ner i en af Södermalms utkanter, där han icke trodde, att människorna skulle känna till något om hans föregående öden och äfventyr.

Han påstod med den trovärdigaste min, att han gjort en kupp för att sedan kunna lefva ärligt och redbart.

Polismän äro emellertid mycket skeptiska och taga icke alltid tårar för kontant.

De anställde förhör med »handelsresanden», och denne, som icke längre fann det mödan värdt att neka, erkände utom annat, att han i landsorten stulit en mängd guld, som N. mottagit.

Dylikt hade han till och med tagit emot blott några dagar innan upptäckten skedde.

Båda voro emellertid eniga om en sak: att icke lämna några som helst upplysningar om, hvem som nedsmält allt det myckna guldet och silfvret.

De påstodo, att de gjort det själfva, men de kunde icke uppgifva, hvar de hade de därför behöfliga redskapen eller hvilka kemikalier, som behöfts vid dylik nedsmältning.

— Nå, det skall väl bli utrönt det också, menade kommissarien.

Efter en arbetsam dag gingo Monk och hans kamrater från stationen.

— Det skall bli intressant att få göra en liten tur ut i Skärgården vid den här tiden på året. Jag far i morgon med första båten till Dalarö.

— Lycklig du, som får fara ut och fiska gäddor!

— Jo, jo, på Stenberg!

* * *

Ute å Kullerön i Skärgården, hvilken ö endast rymmer några små stugor, bebodda af en utfattig befolkning, gick en liten krokig och hvithårig gubbe och påtade med en spade i jorden, när detektiven anlände dit ut. Egentligen kom gubben icke någon hvar i den stenbundna marken, i hvilken kälven ännu fanns kvar, men hans ansträngningar voro berömvärda.

Detektiven stod en stund och betraktade honom från sidan och beskådade, hur han högg och knogade med spaden för att komma i jorden. Detta var emellertid förgäfvets, och till sist blef gubben arg och slängde spaden i husväggen, så att det sjöng efter'et, och ref sig med ena handen i de glesa hårtestarna.

— Knogigt arbete det där! yttrade plötsligt detektiven.

Gubben vände sig häftigt om, han hade tydligen icke förut observerat att någon nalkats.

— Ni sliter ut er, Stenberg, genom att gå här på gamla dagar och gräfva i kälbunden jord! Då hade ni ett bättre arbete i er ungdom.

Den, som tilltalats med namnet Stenberg, sneglade på främlingen. Huru var han, och hvad kunde han mena med sitt besök här ute? Han minnes icke, att han förut sett honom.

— Man får väl arbeta och stå i för att kunna försörja sig, mumlade han.

Gubben Stenberg hade visserligen icke mycket bättre anseende än många andra af öborna här ute, men han ansågs vara en god arbetare, som höll sin lilla stuga i skick och lade sig icke på latsidan. Han hade också, sedan han öfvertagit den, gjort åtskilliga anordningar, som gjorde, att den ansågs som den förnämsta på ön.

Det var dock icke så säkert, att han vidtagit allt arbete här för bostadens egen skull; det fanns de, som trodde, att han inredde små kamrar och lönkällare, dit han förde smuggelgods, som han mottog af sjömän.

Litet smuggling till husbehof voro ju de flesta vana vid, och som de icke hade reda på Stenbergs föregående historia, kunde de väl misstänka honom att vara med smuggling. Det kände man till, huru den bedrefs, men falskmyntning hade man föga reda på.

— Jo, jo, ni få slita här, ni öbor; jag tycker det är synd om er.

— Hm, hm, muttrade gubben, synd eller icke synd, så får det väl gå ändå för oss härute.

Han undrade, hvar herrekarlen kommit ifrån och hvad denne kunde vilja. En sådan var mycket sällsynt här ute; hit kom sällan någon annan än en eller annan sjöman, som kom roende på natten, lade tyst till och förde i land kontraband, som lades upp och gömdes till dess ett bättre tillfälle gafs att afhämta detsamma.

Han böjde sig sakta ner och tog spaden, hvilken han nyligen i förargelsen kastat ifrån sig, och vände herrn ryggen.

Denne följde emellertid efter honom och tilltalade honom.

— Säg, hade det icke varit er mening att, om ni fått håll i jorden, där gömma något, som icke finge synas?

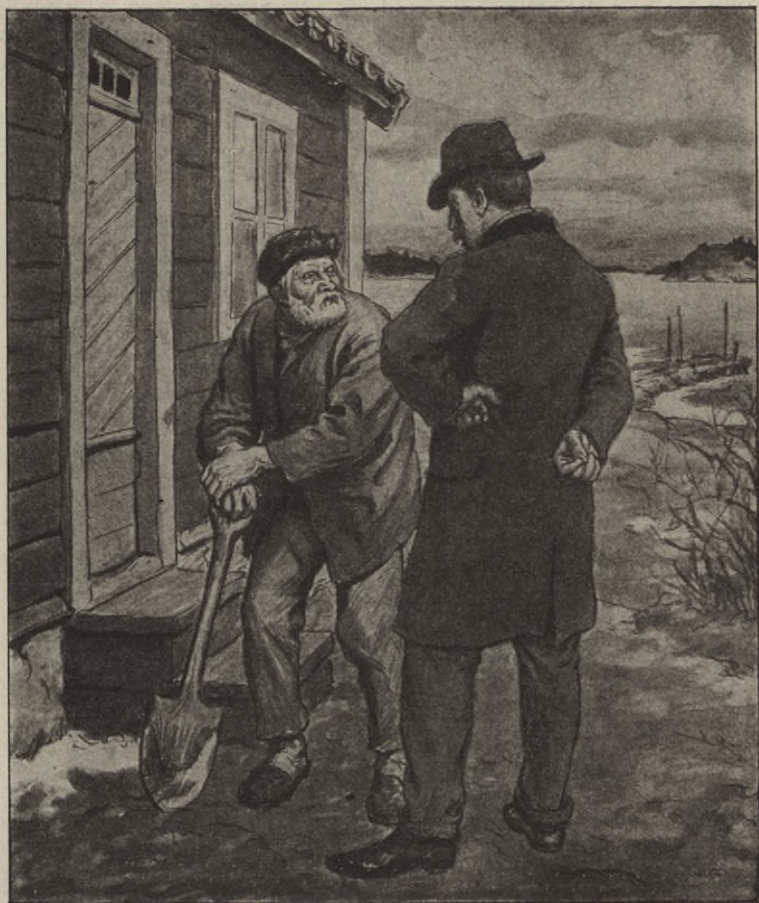
Nu gick ett ljus upp för gubben. Den främmande herremannen vore utan tvifvel en tulltjänsteman, som kommit ut för snoka i andras angelägenheter.

— Nej, jag brukar inte befatta mig med sådant där smuggleri, utbrast gubben.

— Det behöfs ju inte precis vara smuggelgoods, som man vill gömma. Det kan ju till exempel vara tjufgods.

— Sådant har jag inte heller att göra med.

— Har ni blifvit bättre på senare tiden då?

— Men, herre, hvarför går ni efter och skäller på mig och beskyller mig för allt möjligt? Tag ni och packa er härifrån och det fortare än ni kom hit!

— Se så, Stenberg, han skall inte taga så fasligt humör. Vi kunna ju resonnera förståndigt. Säg, vet ni af, att den så

kallade byggmästaren N. blifvit häktad, och att han erkänt både på sig själf och sina medbrottslingar?

Gubben förlorade nu helt och hållet sin förställningsförmåga. Han grep detektiven i rocken och frågade i ifrig ton:

— Är han verkligen häktad och har bekänt?

— Ja, på er också för delaktighet.

— Ja, jag har väl inte varit vidare delaktig. Jag har nu förlorat min förra arbetsduglighet.

— Må så vara, men nedsmälta guld och silfver åt tjufvar, den konsten kan ni väl fortfarande, hoppas jag!

— Inte så mycket nu som förr.

— Det kan jag väl tänka. Men ändå kan ni väl hjälpa till med något och uträtta någon liten tjänst åt edra vänner?

— Åh, ja, nog får jag göra det alltid.

Den gamle brottslingen kunde icke nu med att neka såsom fordom. Därtill hade han blifvit för slö på gamla dagar. Han bara stod en stund och funderade och mumlade:

— Jaså, unga karlar gå nu för tiden och bekänna, med samma länsmanen kommer.

— Nej, det här var polisen i Stockholm.

— Ack, ja visst, jag glömde ju.

— Att ni själf haft mest med länsmanen att göra.

— Ja, just så.

Stenberg öppnade dörren till sin stuga och lät polismanen medfölja. Denne hade gjort en svår promenad öfver kullar och bergsknallar, hvadan han kände sig trött.

Han nedsjönk också genast i en gammal stoppad länstol, försedd med svart läderöfverdrag, och presenterade sig som polisman från Stockholm.

Stenberg lutade sig framåt och sade i hviskande ton:

— Huru mycket ha' de tagit på sig då?

— Det är visst allt, hvad de varit med om. Men nu är det så, att en del guld och silfver saknas. Och de säga, att de lämnat det till er till förvaring.

— Nej, visst inte, det var för att jag skulle smälta ner det!

— Ni kan sådana konster?

— Ja, något, mumlade gubben leende.

— Hvar har ni det nu då?

— Det är just inte roligt att tala om, men se saken är den, att jag i går var inne i staden, och jag fick då höra, att de anammats af polisen. Guldet — det är icke så mycket för resten — ligger där i skåpet.

Han öppnade därvid ett gråmåladt väggskåp, å hvilket fanns konstiga figurer, som skulle föreställa fåglar och blommor, ett af det slag, som man ännu får se i riktigt gamla bondgårdar och i gästgifvaregårdar, där det saknas spirituosa-rättigheter. I sådant skåp tronar ofta besk-flaskan bredvid flaskor med renadt och pomerans, och de resande lära sig snart förstå, hvad skåpet innehåller, att döma efter de täta promenaderna till detsamma.

I ett till utseendet liknande, men till innehållet mycket olikt skåp plockade Stenberg fram några små guldbitar, hvilka detektiven tog och betraktade. Därpå sade han leende:

— Ni gräfdes således i marken för att där gömma de här fingestarna?

Efter en stund hade Stenberg, på polismannens tillsägelse, tagit på sig sina snyggaste kläder och följde nu beredvilligt med till staden.

Kap. XLVI.

De Tjolanderska flickorna.

De Tjolanderska flickorna hade fått denna benämning, icke för någon släktskap med en viss Tjolander, hvilken brukade resa omkring med skjutbanor å marknader och torgdagar i landsorten, utan blott emedan de innehåft plats hos honom.

Denne Tjolander var en hos polisen föga välkänd person. Han hade varit straffad för häststöld och varit åtalad för mordbrand, men blifvit därifrån frikänd i brist på fullt bindande bevisning. Då skjutbaneaffärerna gingo dåligt, brukade han inbjuda bönder att komma in och se på hans flickor. Då passade han på att supa offren fulla, hvarefter han spelade från dem deras penningar. Dagen därpå måste han merendels med sina flickor, skjutbana och attiraljer skyndsamt begifva sig i väg af fruktan för att bönderna skulle kommo tillbaka med sina drängar och klå upp honom.

Han kände nämligen till deras sätt att ta revanch, ty han hade många gånger fått göra en mycket intim, men ej på långt när så angenäm bekantskap med deras bastanta näfvar.

Det gick snart utför med honom, han kunde icke längre hålla den lilla affären uppe, och så småningom förföll han till en vanlig buse, som dref omkring vid hamnarna och krogarna och tiggde pengar till supar.

Flickorna däremot, »vackra Emmy» och »långa Anna», hade en tid en för deras ställning god tur i Stockholm. »Vackra

Emmy» var liten till växten med mörka ögon och korpsvart hår och »långa Anna» var blond och ljushårig med gråblå, skålmska ögon.

Båda klädde sig väl och fingo därför snart platser å finare schweitzerier, där man icke kände något om deras förtid.

»Vackra Emmy» fick plats å »restaurant Tyska hörnet» och »långa Anna» å kaféet »Bagarevalsen», så kalladt, emedan det grundlagts af en bagare. Dessa restauranter voro inredda med samma lyx och elegans som våra nuvarande, dyrbara gullkrogar och hade också de beryktade grilljannarne till sina stamgäster.

På sådana ställen vill man också gärna ha uppasserskor, som icke visa sig vara så nogräknade, och därför passade Tjolanders flickor briljant, där de nu hamnat.

Men så en vacker dag kom polisen, stängde portarne till »Tyska hörnet» och tog med sig såväl källarmästaren som flickorna. Det hade nämligen anmälts, att källarmästaren, som var en f. d. tysk bildhuggare, ockrat på kvinnlig ungdom och skönhet och gjort sig en vacker vinst på dem.

Uppasserskorna måste, huru mycket de gräto och bådo, underkasta sig den sedvanliga tvångsåtgärden, som påstås skall vara till skydd för samhället. Och källarmästaren gaf sig hals öfver hufvud till utlandet. Det säges, att han sedan slog sig ner i Amsterdam och där likaledes förde en verksamhet, som i de flesta länder är belagd med strängt straff. Han skulle nämligen där ha i stor skala drifvit handeln med flickor, hvilka han importerade från Sverige och Danmark.

Emmy — det är för resten icke sagdt, att hon hette så, lika litet som att Anna bar detta namn, det är nämligen ganska vanligt, att kvinnor af en viss klass bära andra namn än sina rätta — hade en tid slagit sig tillsammans med »långa Anna» och etablerat en cigarraffär i Vasastaden.

Detta var en affär, där det lefdes muntert och lustigt hvarje dag. Cigarrerna måtte ha varit af prima kvalitet, ty det berättas, att herrar foro långt från sina platser ute å Söder upp till Vasastaden för att köpa cigarrer, och man hörde

aldrig, att de förklarade sig missnöjda öfver att ha farit den långa vägen.

Men så upphörde en vacker dag denna affär. De vackra väninnorna hade icke kunnat spara på slantarna, så att de hade några pengar aflagda till värden. Där fanns mest tomma cigarrlådor, och dem tyckte värden det icke var någon idé att behålla utan han lät kasta ut såväl flickor som tomlådor.

Efter denna tid började för Tjolanders flickor ett mera äfventyrligt lif än det de förut fört. Emmy lärde sig raka och blef barberarebiträde, men under det hon rakade kunderna passade hon behändigt på att stjäla deras guldkrånålar eller ur, och så blef hon fast för första gången i Stockholm. Medan hon satt i fängelset gick Anna och leddes vid och hade tråkigt i hufvudstaden.

Man kan tänka, väninnan var borta!

Hon fann emellertid på råd. Hon lärde sig åka bicykel och införde i morgontidningarna annonser om att »en ung dam af fin familj» önskade för ömsesidigt nöje om morgnarna göra cykelturer tillsammans med yngre, bättre herre för att i hans sällskap beundra Stockholms sällsynt sköna omgifningar.

Man skulle inte känna de svaga herrarna i Stockholm, om man misstänkt, att hon icke fick något svar. Hon fick många dylika, och däraf kom det sig, att hon för olika dagar cyklade olika vägar till olika platser, och alltid i sällskap med olika herrar.

På så sätt gick tiden ganska fort och lustigt för henne, medan väninnan dvaldes bakom de grågröna, fula murarna till kvinnofängelset å Norrmalm.

De blefvo snart de bland polisen mest beryktade äfventyrerskor, och en mängd historier berättades om dem.

De hittade på en hel hop puts, som polisen måste taga reda på. Men det gick endast till en tid, och snart voro de åter fast.

I hufvudstaden liksom i landsorten har det alltid varit illa ställd med fosterbarnsväsendet, och det är så ännu, ehuru man till en del sökt stäfja ofoget att ogifta föräldrar kasta

bort sina barn till hvem som helst, utan att veta om fosterbarnsmottagarne kunna föda barnen, eller om de ens ha mat till sig själfva eller ha sunda bostäder.

Barnen äro en plåga för sådana föräldrar, och dessa slänga, utan att tänka på de små oskyldigas lidanden, bort dem till första megära, som kommer och svarar på en annons.

Lyckas denna få en summa i ett för allt, några hundra kronor, så far hon i sin tur ut till landet och uppgifver barnet vara hennes dotters, och att denna tjänar hos ett så rysligt fint herrskap, att hon icke törs låta dem veta, att hon har något barn.

Fosterbarnets moder lyckas så öfverlämna barnet och lämnar 15 kr. i förskott för en månad till barnets underhåll.

Men se'n synes hon aldrig mera till.

I andra fall föredraga dylika människor att långsamt taga lifvet af den lille stackaren genom att hälla i honom nervdroppar eller brännvin. I så fall behöfva de ju icke dela de erhållna pengarna med någon annan.

Under senare tiden hade flera bondhustrur från närmast liggande landsbygd kommit in till detektiva polisen och gjort anmälningar, att de på detta sätt blifvit lockade att mottaga barn från hufvudstaden, men de, som lämnat dem, hade aldrig sedermera hörts af.

Liknande anmärkningar hade gjorts till vederbörande kronolänsmän och fattigvårdsstyrelser.

Man var öfvertygad, att bedrageriskorna voro bosatta i hufvudstaden. De voro klädda som tjänstflickor i bättre hus, och talade om sina fina familjer. Den ena uppgaf, att hon tjänade hos en major vid Östermalmsgatan, och den andra, att hon tjänade hos en professor vid Kungsgatan. Då man gjorde förfrågningar där, befanns det, att kvinnorna med barnen varit med falska uppgifter.

Tillsammans gjordes på en vecka tio dylika anmälningar.

Kvinnorna voro tydligen välförsedda med barn. Kanske de rent af hade en hel koloni.

En dag observerade en poliskonstapel, som hade pass på Norrtullsgatan, två kvinnor i en droska med hvar sitt barn

i knäet. Han förvånade sig öfver detta, ty han kände dem mycket väl och kände äfven till, hvad de under senare åren haft för sig.

Dessutom visste han, att kvinnor af den sorten sällan få några barn att vårda.

Han ansåg saken så viktig, att han meddelade förhållandet för den första detektiv, han anträffade.

— Där ha vi det, det är Tjolanders flickor, som slagit sig på att blifva fostermödrar.

Samma dag blefvo de båda anhållna för bedrägeri. De dömdes till några månaders fängelse hvardera.

De hade emellertid icke väl aftjant sina straff, förrän de åter, försatta i frihet, började på en vidlyftigare affär.

De satte nämligen upp en giftermålsbyrå.

Polisen har alltför väl reda på dessa giftermålsbyråers soliditet och deras sätt att lura en giftas- och — naturligtvis — penninglysten allmänhet. För att i tid stäffa bedrägerierna har en särskild metod därvidlag uppgjorts, och denna följes ännu i dag.

Detektiva polisen följer mycket noga med tidningarna, i synnerhet dessas annonssidor. Och den har också ett rikhaltigt urklipp af mystiska annonser, som ständigt förvaras.

Så snart man läst en annons, där annonsören begär utfå pengar på sätt, man finner vara bedrägligt, inställa sig polis-män i centralpostkontoret vid Rödbodtorget och göra sina förfrågningar hos postmännen vid den ankommande posten. Det är ju gifvet, att adressaten icke i dylika annonser uppgifver sin adress utan bestämmer brefven till exempel till »God framtid, poste restante, Centralpostkontoret, Rödbodtorget».

Ibland kunna postmännen lämna goda upplysningar angående poste-restanteförsändelser. Det händer också ibland, att de rent af känna igen en poste-restante-adressat och kunna gifva ledningar, om hans bostad.

I synnerhet kunna brefbärarne detta, de äldre af dem äga en ovanlig människokänedom och fint väderkorn.

När detektiverna kommo in för att få upplysningar om några adressater tog en af de yngre tjänstemännen fram en

packe på öfver ett hundra bref, alla ställda »poste restante till 'Sympati och förmögenhet', Stockholm, Centralpostkontoret».

De båda herrarna tittade på brefven. Någon annons med den adressen hade de icke funnit i alla de Stockholms-tidningar, de genomläst.

I hvilka tidningar kunde väl den annons, på hvilken ingick så många svar, stått införd.

Saken verkade humbug, det märkte de, och de ville gärna ha reda på hvad den gällde, fastän någon anmälan i den riktningen icke ännu ingått.

De vände sig åter till posttjänstemannen.

— Har den adressaten förut hämtat bref här?

— Ja, då, flera hundra. Den är så kräsen, så den bryr sig icke om att afhämta dem, förr än det blir ett par tre hundra på en gång. Se här, det synes, att alla brefven äro komna långt bortifrån, såsom Malmö- och Ystadstrakten, från Luleå- och Östersund och många andra vidt aflägsna platser. Men här finns inga, som äro afsända från Stockholms län, ja, inte ens från Uppsala.

Detektiverna betraktade en del af brefven och funno, att postmannen hade rätt. De tackade artigt och aflägsnade sig.

— Den, som förstår att narra till sig alla de här brefven, är allt bra knepig. Han annonserar antagligen bara i småtidningar i landsorten, sådana som vi icke kunna få tag i här.

— Om vi ändå skulle försöka.

— Ja, kör till! Det skall vara roligt att se efter det här. Fastän annars är det nog ett djäkla göra, att stå och slå upp tidningarnas annonsidor, och leta efter den eller den lilla annonsen.

Fallet intresserade dem, och de gingo till de olika tidningskontoren, men huru de här letade kunde de icke finna någon annons, som kunde förklara myckenheten af de många brefven.

Till sist började de äfven leta i småtidningarna från landsorten, hvilka de fått låna å redaktionerna. Här funno de en ofta återkommande annons, som de tyckte visade stor sannolikhet för tillkomsten af de många poste-restante-brefven.

Denna annons lydde:

Hör och läs!

»En tjugufemårig kvinna, som under vistelse i Argentina å dess statslotteri vunnit i svenskt mynt 100,000 kr., frågar, om någon svensk man vill gifta sig med henne. Han behöfver blott vara en redlig man, sedan kan han få vara, hvad som helst, dräng, torpare eller bonde. Svara till »sympati och förmögenhet» poste restante, Stockholm, Centralpostkontor, och bifoga för den giftermålsbyrå, som åtagit sig ordna saken, en krona i fri- och sparmärken.»

De urklippte en annons för att göninna den.

— Den är väl affattad, och hvilken bonddräng tror man icke önskar få den tösen med de 100,000 kr.

— Bara hon icke fått dem i Argentinska statspapper, ty de lära ju vara litet ombytliga i kursen.

— Det är nog i alla fall på den annonsen, som brefsvaren kommit. Den är så knepigt affattad och satt med så stor och i ögonen fallande stil, ofta på första sidan, hvilket ju annars icke brukas. De där annonserna bruka ju annars placeras allra sist.

— Ondt om penningar har icke annonsören; annonsen är ju nästan lika stor som manufakturhandlarnas bruka vara.

— Har du lagt märke till något visst med den?

— Nej.

— Jo, annonsen från Stockholm till landsortstidningar bruka alltid vara sända genom någon annonsbyrå i hufvudstaden, och dessa byråer sätta alltid sina märken under annonserna. I ingen af dessa annonser finnes något dylikt märke. Alltså anser jag, att annonsören skickat annons och likvid direkt, ehuru detta är dyrare.

— Och hvarför skulle han ha gjort det?

— Jag kan tänka mig, att, om någon anmälan göres mot annonsören, en af annonsbyråerna då skulle kunna gifva upplysningar om annonsören, och att denne därför skickat annonsen direkt:

— Han skulle alltså känna till våra vägar, när det gäller att upptäcka eller förhindra dylika bedrägeribrott.

— Det är nog en, som varit fast förut, och därför blifvit mera försiktig, varnad af den erfarenhet vi gifvit honom.

De hade under det korta samtalet hunnit ner till den plats på Rödbodtorget, där nu Centralpalatset ligger, då de plötsligt blefvo uppmärksamma på två fruntimmer, som kommo åkande i droska. Bägge två tycktes känna igen dem, och den ene af dem mumlade:

— 316, Hanssons åkeri.

— Så-å, du såg det! Jag var så intresserad af själfva flickorna, att jag glömde både kusk och droska. Tusan, hvad de voro eleganta i dag.

— Kanske de ha fått någon rik fästman.

Den andre slog ihop näfvarne.

— En sådan tanke, hvar fick du den ifrån? Och så kanske det skall vara en fästman i stället med 100,000 kr.

— Det vete tusan, hvar jag i hastigheten fick den ifrån, den riktigt föll öfver mig, så snart jag såg dem så där manifika.

— De ha ju varit ute flera gånger för sina konster.

— Ja, jag håller icke otroligt, att de, som satt in annonserna i bedrägligt syfte, endast för att tillnarra sig penningar, likaväl kunna vara två slipade fruntimmer, kända, som äfventyrerskor, som en karl.

— Nej, Tjolanders flickor äro skojskor, som kunna vara med om litet af hvarje, men dumma äro de icke.

Detektiverna gingo ner till »fyran», där de för chefen rapporterade, hvad de iakttagit.

— Sådant där skoj måste stärfjas, äfven om vi inte ha någon målsägare. Sådana få vi väl.

Chefen var vid ganska munter sinnesstämning, men så hade han också denna dag inne å hotell Östergötland ätit en bättre frukost med chefen för detektiva polisen i en af grannlandens större städer, hvilken kommit hit för att studera våra polisförhållanden.

Till på köpet hade han kunnat förevisa för denne en raritet, en tagen lösdrifvare, som härstädes bettlat, då han saknat existensmedel.

— Se, han är så vackert målad, så en så grann karl får du aldrig mer skåda i hela ditt lif.

— För genast in i mitt rum den granne karlen! hade han befallt, och befallningen hade genast åtlydts.

Karlen befanns vara på det mest konstnärliga sätt tatuerad öfver hela kroppen ända från halsen ner till tårna. Det fanns knappast en bit af hans kropp, så stor som ett knappnålshufvud, som ej bar märke efter tatuerarens skicklighet i sin konst.

Armarne omslingrades af nakna kvinnofigurer, ormar, dansande sjömän, ankartåg och kettingar. På bröstet fanns ett vackert landskap med en hvit kyrka, inbäddad i grönska, röda bondstugor och en muntert sorlande bäck. På en skogsbacke dansade bondfolk till melodierna från ett par spelmäns fioler. Vidare syntes en jägare på jakt med sina två hundar.

En präst promenerade på en sandig landsväg framåt, klädd i full prästdräkt med pipkrage.

Därunder seglade ett fartyg fram i full storm och med sjömän, som arbetade. Här och där voro sjungande näkter-

galar, narcisser, rosor och reseder med mera. Hela ryggen var likaledes tatuerad med ett landskap. En vallgosse vallade svin, en annan betade en häst i ett dike, medan han hängde öfver hästens rygg och latade sig. Två flickor räfsade hö, och en bonddräng försökte med en räfsa draga den ena till sig. Ornamenten samt narrar med bjällror voro här och där instuckna.

Rundt om på låren voro målade alla matadorerna i en kortlek, och på läggarna och smalbenen voro figurer målade. Till och med tårna voro prydda med figurer. Det var blott ansiktet, som blifvit lämnadt fritt af tatueringstickeln.

— Är han icke vacker så säg!

Den utländske detektivchefen hade under beskådandet af konstverket haft mycket roligt. Han skrattade och inföll:

— Det var åtminstone det bästa jag någonsin sett inom den konstgrenen.

Vår chef gjorde en gest med handen.

— Låt honom kläda på sig, sedan får han gå ner igen.

— Den här karlen är egentligen en beskedlig stackare, som väl tyckt om att vara vacker. Han är sjöman och har egentligen icke gjort något annat än bettlat, när han var hungrig. Vi skola bara skicka honom i väg till Köpenhamn.

— Sådana där stackare har jag haft med många att göra, men de ha inte alltid varit så prydliga.

— Det är en rolig historia med den här prissen.

— Muntra historier kan man ju tycka om efter en god frukost.

— Han vägrade nämligen absolut att tala. Inte ville han säga, hvar han kom ifrån eller hvad han hette, och några papper hade han icke heller på sig. Då han gaf sig till att bettla, hade han tydligt kastat allt öfver bord, för att man icke skulle få veta, hvem han vore. Af en del landskap på karlen kunde man tro, att han vore svensk, dansk eller tysk, och vi frågade, men han svarade icke ett jota.

Icke ett ord kom från hans mun.

Vi ha å stationen flera duktiga språkarlar och kunna godt reda oss med flera olika slag af utlänningar. Denne

blott skakade på hufvudet till tecken, att han inte förstod. Så kom jag att tänka på en gammal translator, »Johannes» kallad, hvilken kan flera språk, och skickade bud efter honom.

Johannes kom och började så godt han kunde. Han drog till med spanska och italienska, ryska och kroatiska med flera andra språk, som våra polismän icke kunde.

Till sist var den stackars translatorn blåsvart i ansiktet och han svettades värre.

— Nej, den där måste vara en grek, och nygrekiska förstår jag mig inte på, inföll han till sist.

Jag hade emellertid under tiden observerat karlen och hade fått mina egna idéer om denne sjöman, som inte kände till något språk, och som därför antogs vara en grek. Jag inföll plötsligt i vänlig ton:

— Vil De have en Bajer?

— Ja, jeg takker, ropade han, tydligen mycket glad i hågen, helt och hållet glömmande all förutvarande försiktighet.

— Han var bara en sugen dansk. Men han fick också sin Bajer, och Gud hvad han njöt af den! Han tittade riktigt girigt efter mer.

— Nå, hvad sade er translator om det fallet?

— Han bara såg på sjömannen, lade sitt humoristiska ansikte i rynkor och sa bara de enkla orden:

— Det var en fan.

* * *

Detektiverna, som fått i uppdrag att söka de två äfventyrliga kvinnorna, hade genast efter chefens order begifvit sig åstad.

— Jag undrar om kusken kommit hem ännu?

— Det beror väl på om »vackra Emmy» och »långa »Anna» begifvit sig ut på en promenad eller voro på väg till sina hem.

— Eller kanske till sina älskare.

— Eller också skulle ut att festa, det finnes många tillfällen och omständigheter.

— Om vi skulle ringa på i telefon till åkaren och fråga, om droskan var beställd och i så fall till hvilken plats.

— Nej, det akta vi oss för!

— I synnerhet, som det är du, Bonde, som i dag för ordet. Hvarför skulle det inte gå för sig att telefonera till åkaren och fråga, hvarthän droskan 316 är beställd?

— För det första har den antagligen ej blifvit beställd, utan kvinnorna ha träffat kusken ledig vid droskstationen. För det andra kanske kusken nu kommit hem och ställt in hästarne, han skulle då höra på samtalet, och som han antagligen fått goda drickspengar — ty dylika damer ge alltid bra med drickspengar, när de ha — skulle han i telefon varsko dem. Droskkuskarna hålla alltid med de lätta damerna, emedan de af dem få de bästa drickspengarna.

— Det är ju känd sak. Nå, då få vi väl gå den långa vägen.

De hade raska ben och föga anlag för astma och kunde därför marschera fort. Inom en half timme voro de vid åkaren Hanssons långt ute på Kungsholmen belägna åkeri, där de framställde sitt ärende och begärde få veta, hvarthän man kört med droskan 316.

— Jo, det tror jag skall bli lätt att säga, ty jag befann mig på åkarestationen, då droskan beställdes. Jag kommer inte ihåg hvarthän, men min son, som också var där, frågade kusken, hvart han skulle köra, blef åkarens svar. Och han är ännu kvar där. Han har så godt minne, så herrarna kunna bara fråga honom.

Stationen vaktades för tillfället af en stor adertonårig pojke af det mera munviga slaget. Han igenkände genast detektiverna, och, när de framställt frågan, besvarade han den genast med Nybrogatan nummer 00.

— Där bo visst vackra flickor, har jag hört? frågade han intresseradt.

— Det är du för liten till att fråga efter!

— Nå, så blir jag väl stor en gång. Dom här va' vådligt svajiga.

Polismännen lämnade den pratsjuke ynglingen, och denne

tog till en kvast och började sopa bort en del sädeskorn, medan han gnolade på en visa.

I det uppgifna huset vid Nybrogatan tycktes bo en synnerligen liflig befolkning. Unga kvinnor sprungo barhufvade utanför och flinade och skrattade åt personer, som de mötte. Uppe ifrån våningarna hördes skratt och sång, och till och med ett dragspel lät höra sina för många så sköna toner till säkerligen vilda hemlandsmelodier.

Polismännen sökte flera trappor upp de af dem efterletade personerna, till dess de kommo tre trappor upp, där de stannade.

— Här är det nog som verksamheten bedrifves.

De läste två olika visitkort, af hvilka det ena satt öfver det andra.

På det öfversta lästes:

Emmy Erlandson
Anna Petterson

Å det andra lästes:

Nya Giftermålsbyrån.

INNEHAFVARE **A. Carlson.**

Motto: *Sympati och förmögenhet.*

— Det är allt. Ingen mottagningstid står utsatt.

— Vi stiga väl på ändå.

Ett långt snöre hängde och dinglade på den gammaldags mörkgula dörren. Bonde tog tag i snöret och ryckte till ett häftigt tag.

Den flicka, som var känd under namnet, vackra Emmy,

öppnade dörren på glänt, men när hon såg, att det icke var några af hennes goda vänner, slog hon åter igen den.

Polismännen gån sig emellertid icke för så litet, utan ringde åter på raska tag.

Nu kom Anna ut och öppnade:

— Hvem söker herrarna?

— Den A. Carlsson, som har giftermålsbyrå här.

Hon öppnade nu dörren och bjöd dem att stiga in.

Rummet, i hvilket de inträdde, gaf sannerligen icke intryck af att en sömmerska bebodde det. Här syntes inga sysaker, ingen tillstymmelse till en symaskin eller några tyger. På ett rundt bord å golfvets midt, öfver hvilket en duk, som räckte ända ner till golfvet, var dragen, funnos blott ett fotografi-album, två cigarrkoppar med en del blott till hälften rökta cigarretter.

De tycktes icke vara några hemmets människor, som bodde här. Här syntes hvarken broderi- eller virkningsarbeten, allt var köpta butiksväror, och dessa voro till och med placerade i en stor oordning. I det intill gränsande rummet, dit detektiverna tillätos inträda, såg det ut på liknande sätt. Här var något mera komfortabelt, men en vild oordning rådde dock.

— Jaså, herrarna vilja träffa Carlsson. Ja, jag må säga, här i det här rummet har han bott, men slarfvigare människa än han, ha vi aldrig träffat på. Och sådana bekantskaper sedan, som han drog hem; jag vet sannerligen icke, hvar han fick tag i dem alla.

— Bor han alltså inte kvar här nu?

— Nej, tror någon det, att man vågade ha honom kvar?

— När flyttade han då?

— Jo, det var i förra veckan.

— Men visitkortet sitter ju ännu kvar.

— Vi ha glömt det, och så var det en annan omständighet, som gjort, att vi från första början, sedan han flyttat, icke tog ner det. Se, han tiggde och bad oss, att han skulle få gå hit och hämta sina bref.

— Hade han stor korrespondens då?

— Åh, ja, inte så liten för att vara en sådan.

— Hur såg han ut?

Kvinnan ansträngde sig att gifva någon beskrifning på honom, och hon gaf ett signalement, som passar in på många personer här i landet.

— Det var tråkigt, att herrarne icke kommo hit medan han var här. Hvad har den förfärlige spelevinken nu gjort för sla'?

— Kan ej så noga säga det, men han har visst våldfört sig å kvinnor och sprungit ifrån polisen, när man skulle an hålla honom.

— Nej, jag må säga, utbrusto båda två i korus och skrattade.

— Det var väl, att vi gáfvo honom respass, så man blef af med honom.

— Hur ha herrarne fått veta, att han bodde här då?

— Åh, det är af en ren slump, dylika slumpar hjälpa oss så ofta.

Båda kvinnorna hade nu blifvit betydligt upprymda och skrattade högljudt, när de talade om den förfärlige Carlsson.

Bonde hade under samtalet observerat, att hörnen af en del på hvarandra lagda bref stucko fram under den stora bordduken. När han afslutat samtalet och skulle gå ut, bar han sig så fumligt åt, att duken följde med ner i golfvet, och cigarrkopparna slogos i kras.

Han böjde sig ner liksom för att plocka upp bitarna.

— Nej, låt bli det. Det var ingen skada skedd med de gamla skrällena, och jag köper nya igen.

Bonde bad om ursäkt för slarvet och lade i detsamma upp en del ouppskurna bref på bordet.

— Är det här Carlssons korrespondens?

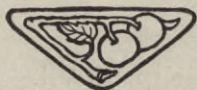
— Ja—, vi kastade den där, för vi ville icke ha den liggande framme.

I själfva verket var det de bref, detektiverna samma dag sett på postkontoret. Emmy hade kastat dem under bordet, när hon blifvit förskräckt öfver detektivernas ankomst.

Det hjälpte ingenting till. De måste följa med båda två, och visitation anställdes. Där funnos bevis för många

bedrägeribrott, af hvilka en del dock icke blifvit fullbordade. För andra dömdes de däremot till 1 års fängelse.

Det befanns nämligen, att någon A. Carlsson icke bott hos dem och haft giftermålsbyrå. Utan A. *Carlsson* bestod af *Emmy Erlandsson* och *Anna Pettersson*, de beryktade »flickorna Tjolander».

Kap. XLVII.

Den svartklädda kvinnan.

Det var tidigt på morgonen. Klockan var ännu icke nio. Chefen och kommissarierna voro ännu icke komna, men ett antal detektiver, som tidigt hade ätit frukost hos »flickorna på Ankaret», hade redan infunnit sig och väntade på order.

— Jag undrar, hvad vi skola på för expedition i dag? yttrade Börje.

— Var inte ledsen, min lilla gris, skrattade Bell, alltid blir det något. Här finns arbete för alla. Jag har nu varit här i tjugu år, men aldrig vet jag, det varit någon dag, som man sagt, att i brist på sysselsättning kunde vi slå oss ner i plyschsofforna och röka långpipor. Eller hvad säger du, »tjocka Anders», som varit längst i tjänsten?

— Ja, inte minns jag någon dag, då man ej haft full sysselsättning.

— I värsta fall kan man ju gå ut och vädra Väduren ett tag.

— Jo, den han är god han! Nu förstår man hela kombinationen.

— Han handlade förstås för Stenbergs räkning.

— Ja, gamla gubbar ha aningar, säges det, och Sten-

berg tycktes ha ej varit den sämste i det fallet. Han hade fått för sig, att tjufvarne blifvit upptäckta, och därför kom han in till staden för att höra, huru därmed förhölle sig. Han uppmanade därvid sin gamle vän, Väduren, att hålla utkik vid Bellmansgatan och taga reda på, om där gjordes någon visitation. I synnerhet var han mycket angelägen att få kunskap om, huruvida guldets anträffats. Det var därför Väduren var så efterhängsen; han skulle ju lämna Stenberg under rättelse så fort som möjligt.

— Han spelade onekligen sin roll ganska bra.

— Man kan då inte just säga, att han är någon nybörjare i komedifacket.

— Hvar helst man anträffar honom, utförande något fuffens, kan man också gärna ge sig hin på, att det ligger något bakom. Han uppträder inte så för sitt eget höga nöjes skull.

— Utan tager andel i den eventuella vinsten.

— Jo, jo, men sann, ehuru han aldrig velat ut med det. Han slipper ju alltid undan med böter för förargelseväckande beteende, och dem betalar han alltid under ett försmädligt hånleende.

— Men hvad som är synd är, att vi icke fingo tag i den fördömde Skogh och hans fästmö. Hade man tänkt det om jäntan, när hon var här senast!

— Man kan väl icke vara allvetande heller, och hvem kunde väl ana, att han höll sig så säkert dold hos en gumma nere vid Djurgårdsstranden.

— Det signalement på honom, som vi fått, har för öfrigt varit otydligt. Det porträtt, vi fått, var taget under den tid han arbetade som lärling i målareyrket, och han har mycket förändrats sedan den tiden.

— Sedan han blifvit en finare förfalskare och anlagt herrefasoner.

— Få nu till på köpet tidningarna veta, att han uppehållit sig härstädes, och att vi icke fått tag i honom, då blir det väl ett himla lefverne igen.

— Då borde de också få veta, huru mycket arbete inom

staden vi nedlagt för att få den gunstig herrn fast, och att vi ofta genom falska uppgifter råkat på villospår.

De borde äfven få veta, att en polisman fattat misstankar och börjat söka honom på ett ställe, där man föga skulle kunnat tro honom finnas, men att Skogh på något sätt också fattat misstankar och hals öfver hufvud begifvit sig af.

— Man får se, om polisen i Östergötland kan ha bättre tur än vi.

— Det kan ju vara möjligt beträffande detta fall. De känna ju till honom bättre. Men det är väl inte så säkert, att han beger sig åt det hållet.

— Chefen kommer! ljöd det, och i detsamma kommo äfven flera kommissarier, och arbetet började.

Han vände sig till »anmälararen».

— Har det kommit flera nya angifvelser om inbrottsstölden, föröfvade på liknande sätt som dem, man tillskrifver »den svartklädda kvinnan».

— Ja, herr stadsfiskal, här har kommit en hop, alla tyckas de vara på samma sätt föröfvade, och det är liknande saker, de utvalt, som dem hon brukar taga.

— Vi måste ha flera som spana efter henne.

— Säg till fyra man, som äro lediga, att de komma in till mig.

Han gick därpå in i kommissarierummet och började öppna en del bref. En stor hög, ännu olästa, låg framför honom, då polismännen inträdde.

— Ni ha väl, som alla andra, reda på den svartklädda kvinnan och hennes tillvägagångssätt?

— Ja.

— Då måste ni hjälpa dem, som särskildt äro beordrade att gripa henne. Nu har hon hållit på länge nog, och hon borde vid det här laget vara rätt förmögen, ifall hon sparade. Men det anar mig, att hon är af det slags kvinnor, som äro lifvade för att festa mycket, och som betala sina älskare. Ni måste därför om nätterna hålla er till varietéerna och restauranterna och iakttaga fruntimmer. Antagligen är hon då icke så sedesamt och svart klädd som på dagen, när hon arbetar.

Det är väl inte första gången, ni fått i uppdrag att särskildt observera fruntimmer, som bjuda och erlægga betalning för karlar. Här har jag fått ett anonymt bref om ett konstigt par, som en natt logerat å Berzelius. Tag det med er!

Den ene mottog brefvet och lade det i sin anteckningsbok.

— Har ni nu förstått, att ni med det snaraste måste ha tag i henne? Hon har för längesedan begått rent för många brott.

— Ja, herr stadsfiskal!

De aflägsnade sig därpå och iklädde sig öfverrockarne.

— Brefvet måste vi läsa. Kanske det kan lämna någon upplysning.

Det lydde:

»Här öfverdektiv. Vill meddela att flera gånger på kvälarna ett konstigt par synts supera. De ha också varit synliga andra tider. En nat ha dom bott på hotelet, och på morgonen påstod hon att karlen stulit pengar från hene. De blefvo dock sams igen. Hon betalar alting. Ingen af dem ser fin ut, tyckes därför besynnerligt att dom ha så mycket penga. Ursäkta, det var bara deta vile ha sagt.»

— Det är naturligtvis någon af betjäningen.

— Jag vet inte, hvad vi skola med den svartklädda kvinnans signalement flera gånger, ifall det nu var hon. Men någon af oss kunde kanske försöka få reda på, hvad det var för en karl, efter som nu chefen tyckes ha fått för sig, att hon försörjer älskare.

— Då kan hon allt få många att försörja. Det finns ju tusentals lättingar till karlar i den här staden, som blott lefva på kvinnor.

— Ja, hvarför inte. När de finna det vara ett bekvämt sätt och när kvinnorna äro så förbannadt dumma. Det är lika godt åt dem.

Den person, om hvilken de talade, den svartklädda kvinnan, var länge en mystisk gåta för polisen och den stora allmänheten i hufvudstaden. Tidningarna innehöllo nära nog dagligen notiser och artiklar, om den svartklädda kvinnan,

som visat sig å olika platser. Hon öppnade, utan att skada låsen, dörrarna till stora våningar och tillgrep guld och nipper samt penningar till stora belopp.

En änkegräfinna gick en dag och sysslade i sin salong, då hon plötsligt ser en för henne okänd kvinna inne.

— Hvem har släppt in er? Hvad vill ni? ropade hon, utan att få något svar. Den svartklädda gick under tystnad ut.

Hennes nåd trodde till att börja med, att ett spöke gjort påhälsning, och måhända skulle hon ännu left i den tron, om icke hon sedan funnit, att »spöket» tagit med sig som minne ett dyrbart halsband.

En i Vasastaden boende ingenjör, som en söndag varit ute på en kort promenad, fann, att tjufvar under tiden varit inne i hans rum och stulit pengar, som legat i en olåst skrifbordslåda, guldarmband och annat, som legat i en halft utdragen byrålåda.

Då han gjorde undersökning, huruvida mera var borta, fann han å en stol tre honom tillhöriga ur ligga insvepta i en liten fruntimmersnäsduk, som bar initialerna E. A.

Han gick till detektiva polisen och gjorde anmälan om förlusten. När han jämte detektiver kom tillbaka voro uren och näsduken borta. Tjufven hade antagligen, sedan den kommit ut, erinrat sig, att den glömt något, och därpå återvänt och tagit äfven det.

Vid förhör med i huset boende personer utröntes, att tjufven äfven här måste vara den så mycket omtalade svartklädda kvinnan. En tjänstflicka hade sett ett svartklädt fruntimmer taga upp ur fickan en nyckel och stiga in.

Hon hade icke hyst några misstankar, då hon fullt och fast trott, att kvinnan vore berättigad att gå in. För öfrigt var flickan från landet och hade nyligen fått plats här i staden. Hon kunde inte begripa, att man hade nycklar till andra än sina egna lokaler, och hade ännu icke hört talas om de durchdrifna stockholmstjufvarna.

På liknande sätt hade den kvinnliga stortjufven under lång tid oftast midt på ljusa dagen med egna nycklar öppnat

låsen och gått in och tagit de värdeföremål, hon kunnat få fast i.

Man beräknade nu, att enligt angifvelserna och de omständigheter, som framkommit, hon måste tillgripit penningar och kontanter till belopp, vida öfverstigande 50,000 kr.

En grosshandlare å Östermalm låg en dag å soffan i sitt skrifrum och slöade efter middagen. Då han hörde någon röra sig i matsalen, trodde han det vara husjungfrun och ropade:

— Mina, tag hit en filt åt mig.

— Ja, herr grosshandlare, fick han till svar.

Han tyckte emellertid, att han icke riktigt kände igen rösten, hvarför han rusade upp. Han kom i tillräcklig tid för att se ett svartklädt fruntimmer försvinna genom tamburdörren.

Han rusade emellertid efter, men kvinnan var rörligare och snabbare än han. När grosshandlaren kom ner på gatan var hon försvunnen.

Det befanns vid undersökning, att hon ur fickan till en kavaj, som hängde i matsalen, bortstulit 500 kr.

Sådana där historier berättades från olika håll, om huru djärft hon gått tillväga och kanske mest genom denna djärfhet och förslagenhet blifvit den farliga inbrottstjuf, hon var.

Polisen hade arbetat med verkligt högtryck för att få tag i henne, men hittills hade man icke lyckats komma henne närmare in på lifvet.

Hon fortfor som förut, att stjäla midt för näsan på folk och därpå hastigt försvinna.

Detektiva polisen hade genomletat alla sina samlingar af kvinnoporträtt, men den hade icke kunnat finna något, som liknade de beskrifningar, som från många olika håll lämnats å henne. De flesta tycktes endast ha observerat henne på ryggen, och endast i ett fall hade en tjänstflicka i hastigheten sett så mycket af hennes ansikte, att hon funnit, att hon var något röd å nässpetsen.

Det var allt!

I Stockholm är det, som man vet, betydligt värre att få ordentliga tjänstflickor än annorstädes. Utelifvet, tankarna på Berns och Blancs, varietéerna och teatrarna gripa dem snart med sin allmakt.

Bondflickan har i årtal gått och drömt och undrat om det glada Stockholm, och äntligen kommer hon hit, och hon lyckas ofta, just emedan hon är en landtflicka, erhålla bra plats hos fin familj. Denna öfverser gärna med hennes dumhet och naivitet och ofta äfven med hennes olust för arbetet.

Tänk, nu har man ju ändå fått en riktig landtflicka, sedan man i årtal fått dragas med stadsflickorna, som byta platser hvar fjortonde dag, ännu tätare.

Herrskapet får emellertid snart skäl till underliga betraktelser öfver den oskyldiga landtflickan. Efter åtta dagars förlopp är hon bekant med alla tjänare i huset, det går trögt med hvad hon skall uträtta, och går hon ärenden, glömmmer hon hälften.

Efter ytterligare några dagars förlopp har hon på kvällarna långa samtalsstunder i porten, och snart har hon äfven en gardist till fästman.

Nu kommer hon med pretentioner. Hon begär ledigt på kvällarna för att i sällskap med sin fästman besöka Berns eller Blancs, och merendels vill hon ha hvarje söndagseftermiddag ledig. Hon är nu precis som de andra, och hon har på kort tid förvandlats till stadsflicka.

Om herrskapet säger något, svarar hon som de andra från staden. Och talas det om, att hon får flytta, så slår hon en knyck på nacken.

Visst kan hon flytta! En landtflicka får alltid plats, på hvilket kommissionskontor som helst.

Så flyttar hon och flyttar från det ena stället till det andra, och så, innan hon vet ordet af, har hon flyttat ned på gatan och öfvervakas af polisen.

Det behöfves icke lång tid till det.

Vid Artillerigatan bodde emellertid en familj, som tyckte sig ha alla skäl att vara belåten med sin jungfru. Konsul X. och hans hustru hade i nära ett år haft ett mönster till

tjänsteflicka. Frun kunde icke nog berömma henne för hennes villighet och tjänstskicklighet och hennes fina och tysta väsen. Det kunde aldrig komma på fråga, att hon gaf svar, som det heter. Herrn tyckte också om hennes tysta och ödmjuka sätt, och han satte därjämte värde på, att denna kvinna af folket själf tillägnat sig en betydande bildning.

Konsuln och konsulinnan utgjorde hela familjen. De hade i många år vistats i Paris och förde därför Pariserlif.

De voro djupt intresserade för de sköna konsterna och voro därför alltid tillstädes vid hvarje konstutställning och besökte de olika teaternarna och musikkonserterna. Ofta åto de också middag ute, och det kunde just icke sägas, att deras tjänsteflicka behöfde öfveranstränga sig, men de satte värde på hennes påpasslighet.

Strax efter det hon kommit i tjänsten, bad hon konsuln i ödmjuk ton att någon gång, när herrskapet var länge ute, få låna en eller annan god bok att fördrifva tiden med, ty hon vore så glad vid läsning. Konsuln fann detta vara in-

tressant, och han hörde henne på prof.

Tjänstflickan citerade eller deklamerade långa stycken ur Esaias Tegnér, Runeberg, Franzén och Bellman. Men inte nog med det, hon kände äfven till en del norska och danska författare.

Konsuln satte monoclen tillrätta och log sitt blidaste leende.

— Ni är en högst märkvärdig tjänsteflicka!

Hon fick därpå tillåtelse att, med villkor att hon ställde allt på sin plats igen, låna de böcker, hon önskade läsa, ur biblioteket.

Hon begagnade sig också flitigt af denna tillåtelse. När herrskapet var ute bland sällskap, och talet föll på tjänare, inföll också konsuln ofta med skämtsam ton:

— Vår jungfru, hon sitter i biblioteket och öfversätter Byron och Schiller, till dess vi komma hem.

Endast en gång hade frun blifvit något missbelåten med henne.

När herrskapet kom hem, fanns icke flickan tillstädes. Hennes jungfrukammare var stängd, och huru mycket man än bultade, så svarade hon icke.

Dagen därpå kom hon emellertid ödmjuk och ångerfull och bad herrskapet om förlåtelse. Hon hade fått tag i en så intressant bok, att hon icke kunde slita sig lös från densamma. Hon hade tagit den med in i sin kammare, hade lagt sig på sängen och läst, till dess hon insomnat, och sedan hade hon icke hört, när herrskapet kallat på henne.

— Hvad var det för en intressant bok? frågade konsuln.

— Först var det Singoalla och därpå Den siste Atenaren af Viktor Rydberg.

— Ni är en underlig flicka i sanning, sade konsuln. Det får väl passera för den här gången då, men för framtiden vilja vi blifva uppassade, när vi komma hem.

Flickan neg djupt och aflägsnade sig.

— I sanning en underlig människa! kunde konsuln icke underlåta att ännu en gång upprepa.

— Det vet man väl, att värre kunde man få!

* * *

Man tvistar ännu, och man har egentligen i många år tvistat om, när hufvudstaden är som fagrast. Somliga hålla före, att den är detta sommartiden, då allt är inbäddadt i grönska, men andra tycka bäst om vinterkvällarna, då ljusen stråla i de offentliga lokalerna, och lif och munterhet råda.

Det är nog så, att de flesta tycka om naturen, men de inbitna stockholmarna se dock icke ogärna, när den döda säsongen är slut och portarna öppna sig till nöjestemplen.

Denna afton rädde, som vanligt, ett rörligt lif i de stora nöjeslokalerna, och folk riktigt trängdes om platserna. De fyra detektiver, som fått i särskildt uppdrag att besöka dessa ställen, hade just börjat observera dem, som trängde sig in på ett ställe.

— Apropos, Monk, innan vi börja på allvar, skulle jag allt bra gärna vilja veta, huru stor krigskassan är; man känner sig då alltid litet mera trygg, inföll Bell.

Monk slog sig öfver sitt bröst.

— Här hvilar den, och den utgör för tillfället tjugofem krigare.

— Alltid något, man kan ju alltid börja med den summan.

— Det vore i alla fall bäst, om vi sluppe röra den, sade Monk i allvarlig ton.

— Nä', gör oss nu inte ledsna. Jag blef nyss så ledsen åt den där Berzeliuskyparen, som icke på något sätt kunde beskrifva de af honom misstänkta personerna, emedan han glömt se efter, huru de sågo ut i ansiktet. Han bara tyckte, att de icke sågo nog fina ut, och därför misstänkte han bums. Han ansåg dock, att han gifvit så viktiga upplysningar, att han borde komma i åtanka, nästa gång någon plats hos oss blir ledig. Han ville att jag skulle rekommendera honom hos chefen.

— Det gör du naturligtvis.

— Var lugn för det.

Polismännen kommo öfverens, att fördela sig så, att nere vid Hamngatan och Kungsträdgården endast en skulle gå in och taga en överblick på hvart ställe hvarefter de skulle samlas igen i Berns salonger.

De ensamma personer, som kommo in å hvar sitt ställe och rekvirerade en kopp kaffe, skulle därför icke väcka någon vidare uppmärksamhet, hvilket de möjligen kunde ha gjort, om alla fyra kommit på samma gång.

— Det är nog för tidigt i alla fall, vi äro ute, hviskade

Monk; sådant där herrskap väntar jag mig icke, förrän längre fram på kvällen.

— Vi kunna ju i alla fall se oss omkring.

De skildes därefter på en stund, och Monk gick i riktning mot Berns. Inkommen tog han plats i salen i närheten af ett af kapprummen.

Den kypare, som hade serveringen vid det bordet, var tydligen bekant med detektiven. Han nickade och hviskade:

— Det var bra, att hr Monk kom hit i kväll, vi ha åter en sådan liten affär här på platsen.

I så väl de större som de mindre nöjesetablissemanten är det icke ovanligt, att saker af olika slag komma bort, och detektiven hviskade därför:

— Jaså, det är en stöld igen. Hvari består den den här gången?

— En af musikanterna i orkestern förlorade i går en dyrbar käpp, som han ställt ifrån sig i garderoben. Den saknades icke förrän, då musikanterna på natten skulle aflägsna sig.

— Är anmälan gjord?

— Nej, inte ännu.

— Misstänker ni särskildt någon då?

— Nej.

Kyparen lämnade en noggrann beskrifning på käppen, och Monk, som hörde uppmärksamt på, gjorde några anteckningar i sin anteckningsbok.

Flera gånger, då tid gafs, kom kyparen tillbaka och samtalande med detektiven.

— Apropos, inföll denne vid ett tillfälle, har ni nu som förut besök af kvinnor, som jämfä betala förtäring för män med tomma portmonnäer. Eller, rättare sagdt, besök af herrar, som tyckas lefva på kvinnor.

— Sådant ser man ju alltid. Vi ha först att börja med vår gamla majorska, som alltid betalar för sin lille Georg.

— Jaså, hon, som dricker konjakskupor ur kaffekoppar, medan lille Georg blott får dricka té. Den har ju gått här många år, vill jag minnas.

— Ja, det tyckes vara en mycket gammal kärlek. Men

vi ha också andra par, där man tydligen ser, att det är kvinnan, som bjuder och mannen, som lefver på hennes bekostnad. Men de komma och gå, man observerar dem, men så glömmas de bort igen, och andra dylika komma dit i stället.

— Har ni inte särskildt under senare tiden observerat något dylikt par?

— Nog vill jag minnas, att jag flera gånger sett en kvinna, som haft mycket sedlar — hon har alltid frasat med sedlar — bjuda en karl, jag tror till och med det varit olika karlar, men jag har inte fäst mig så noga vid det. Man får minsann se så många både maka och omaka par här, att man icke längre känner någon förvåning öfver något.

— Nå, hon med sedlarna, hur såg hon ut?

— Hon var elegant klädd, vill jag minnas, och hade vid ett tillfälle åtminstone en mycket dyrbar skinnkrage. Jag fäster mig, som sagdt, icke så mycket vid utseende eller klädsel, jag bara såg på hennes näsa, så den höll på att rent af hypnotisera mig.

— Hvad var det med den då?

— Den såg så komisk ut. När kvinnan kom in var den näsan som andra näsor, fastän något spetsigare. Men när hon suttit här något i värmen, började sminket rinna af, och då visade nässpetsen sig i den allra rödaste, grannaste färg.

— Alltså en liten brännvinsnäsa?

— Det tror jag inte ändå. Sådana ser man ju på karlar, men de taga sig ej ut på det viset. Den röda färgen är nog medfödd eller också är det frosten, som åstadkommit den. Säkert är i alla fall, att en dylik nässpets ser rolig ut, när den sitter midt i ansiktet på en flicka.

Efter denna reflexion aflägsnade kyparen sig åter.

— Hm, mumlade Monk för sig själf, skulle den där röda nästippen kunna vara densamma, som en jungfru sett på den svartklädda kvinnan uppe i Vasastaden?

De andra detektiverna hade från olika håll gjort sina promenadurer genom etablissementen och återkommo nu och slogo sig ner vid Monks bord.

— Något nytt i saken? hviskade denne.

— Jag vet inte precis, men jag hörde en kypare i Svea-salen tala om ett fruntimmer, som alltid var ute och festade på kvällarna och bjöd, som han uttryckte sig, herrar på förtäring.

— Jo, sköna herrar!

— Hvad var det för märkvärdigt med henne?

— Jo, hon säges ha så rysligt brådtom för att riktigt kunna njuta af lifvet, att hon sällan stannar på ett ställe mer än en halftimme, och så åker hon med sin älskare, eller hvad det nu är för en gycke, till ett annat ställe. Hon ger mycket drickspengar och slösar, så att antingen måtte hon ha fått ett arf och aldrig förut haft pengar, eller också har hon bekommit dem på oärligt sätt.

— Vi antaga, att det senaste nog är troligt.

— Hade hon inga vissa tider, på hvilka hon kom dit.

— Jag frågade därom, men detta kunde min sagesman ej erinra sig. Däremot erinrade han sig, att hon har en liten rodnad på nästippen, och att hon därigenom ser rätt komisk ut. Hon har ju också ett dylikt lyte, vår svarta mamsell från Vasastaden.

— Hvad de alla ha lagt märke till den näsan! Jag har hört liknande härifrån också.

Monk såg på klockan.

— Nej, vi bryta väl upp och fara ut till Djurgården ett slag.

De voro eniga däri och gingo ut till Norrmalmstorg, då i detsamma spårvagnen till Djurgården ringde till affärd.

Inom kort voro de ute i Allmänna gränd och började ströfva omkring å Djurgården. De köpte cigarrer i Schmitts cigarrhandel och skämtade med flickorna, som vanliga gentleman och ej som den stränge Hermandads tjänare. De besökte ett par ölstugor, där de under muntert skämt förfriskade sig en stund, hvarefter de kommo öfverens om, att det vore tid att besöka varietéerna.

Å Alhambra fanns endast ett bord ledigt, och det var reserveradt, påstod kyparen. Men på hofmästarens tillsägelse inbjödos polismännen att taga det i besittning.

Uppe å den lilla scenen voro artisterna redan i full verksamhet med att sjunga de senaste kupletterna om dagens händelser, hvarefter de aflöstes af sångerskor med mer eller mindre vacker röst.

En kuplettsångare gjorde stor lycka genom att afsjunga den så kallade ungarlsvisan. Der handlade om riksdagsmannen Nils Persson i Vadensjö och hans motion om skatt på ungarlar.

Det var i synnerhet refrängen, som var mycket senterad, ty i den fick publiken sjunga med.

Den lydde:

»Ty den, som kommit vår fröjd att dö,
De' ä' Nils Persson i Vadensjö.»

Alla ungarlar utvecklade sina sångresurser för att riktigt kunna gifva kläm åt refrängen.

Polismännen, glada prissar som de voro, hjälpte också till och stämde i och tycktes vara mycket uppspelta.

I själfva verket hade de sina blickar och tankar riktade på två personer, som sutto vid ett bord i närheten af ena reservutgången. Den ena var en cirka trettiofem år gammal kvinna, ganska mager och spetsnäsig. Värmen där inne var väl orsaken till, att hon skjutit ner den äkta kragen öfver axlarna, men det kunde möjligen också hända, att orsaken var den, att hon ville visa ett dyrbart halsband och två massiva guldkedjor, som hängde öfver bröstet.

Handskarna hade hon dragit af, så att man vidare blef i tillfälle att se, icke blott två gedigna armband utan äfven flera blixtrande ringar å fingrarna.

— Den där är ju en liten ambulerande juvelerarebutik, yttrade Bell.

Karlen, som höll henne sällskap, hade något militäriskt i sitt utseende, annars var det icke något vidare märkvärdigt med honom, utan han såg ut som folket är mest.

De hade druckit kaffe med munklikör, men detta var

tydiligen icke i hans smak. Han pekade på brickan visande, att den skulle tagas bort.

Polismännen observerade, att kvinnan betalade den redan intagna förtäringen, och att det var hon, som rekvirerade ny uppsättning.

— Jag kan svära på, att det är hon, hviskade en af polismännen.

— Jag tror mig om att våga mera, jag tror mig om att kunna gå bort och taga henne, hviskade Monk tillbaka.

— Men hon har ju pärlgrå klädning och icke ...

— Svart, menar du. Åhnej, den svarta, den har hon naturligtvis som arbetsdräkt. Den inger förtroende, och det ser så anständigt ut att gå i en snygg, svart klädning. Den är icke heller ägnad att på något sätt väcka uppmärksamhet.

— Nå, skola vi då nu skrida till verket?

— Vi vänta till det blir lämpligt tillfälle, för att ej väcka uppseende.

— Skola vi inte vänta till litet längre fram på kvällen?

— Till nästippen blir röd, menar du? Nej, vet du, det behöfs ej; jag är tillräckligt säker på min sak redan nu, hviskade Monk. Vi göra nu som vi gjort en gång förut. Vänta blott en liten stund tills musiknumret tar slut, och applåderna taga vid, och hvar och en har sin uppmärksamhet riktad mot musikestraden. Jag går nu och ställer om, att vägen blir klar genom reservutgången, och, så snart musikstycket är slut, taga vi dem båda två; jag har då reservdörrarna öppna och tar emot dem.

— Afgjordt då!

Monk aflägsnade sig, tyst som han kommit, och uppsökte hofmästaren, med hvilken han en stund samtalade. De följdes därefter båda ut.

Pausen inträdde. Det gick precis som man beräknat, och ingen oordning uppstod. Det omtalade paret anmodades att genast följa med, och i detsamma öppnades dörrarna till reservutgången, hvarpå de två mistänkta fördes ut.

De hade blifvit fullständigt öfverrumplade, i synnerhet kvinnan, och det dröjde en god stund, innan hon hann hämta sig från sin förskräckelse.

Karlen åter såg mer förvånad än förskräckt ut.

— Hvad nu då? Hvad vill man oss? Låt oss vara i fred! ropade han gång på gång.

Han var tydligen icke hemma i situationen.

— Lugna ni er så länge. Det kan ju hända, att det icke blir så farligt för er!

— Så vidt jag vet, har jag intet ondt gjort. Hur kan man då behandla oss på detta sätt?

— Var lugn för all del! Det kanske bara blir ett förhör.

Kvinnan åter brydde sig icke om att hvarken jämra sig eller fråga något; sedan hon hämtat sig från den första öfverraskningen, var hon lugn, men såg dock förtretad ut.

— Kom med den här vägen!

De anhållna fördes ut till två utanför väntande droskor. Kvinnan jämte två af polismännen placerades i den första och mannen i den andra droskan, och så bar det i väg med fart, till dess droskorna stannade utanför »fyran».

Det var verkligen en fin fångst, de nu hade med sig.

Kvinnan försökte till en början neka, men så nödgades hon till sist erkänna alla de inbrottstöder, hon föröfvat i hufvudstaden. Orsaken till att hon så länge kunnat »arbets» ostörd var den, att hon aldrig pantsatte något.

Guldet och silfvret, som hon tillgripit, sålde hon till guldsmeder efter dess metallvärde. Och guldsmederna smälte ner och omarbetade de ädla metallerna, så att de i helt annan form kommo ut i marknaden.

Hon befanns verkligen vara den så mycket omtalade »svartklädda kvinnan». Men hon kändes igen äfven under en annan dräkt. Vid visitation i hennes bostad hade anträffats en del böcker, en pålskappa m. m., hvilka saker hon uppgaf sig hafva tillgripit från konsul och konsulinna X.

Denna igenkände i den häktade sin dygdiga och tystlåtna tjänstflicka, som så lifligt intresserade sig för litteraturen.

Mannen, som anhallits i hennes sällskap, befanns vara oskyldig; han hade icke haft någon kännedom om, på hvad sätt kvinnan kom åt de pengar, hon spenderade för.

Men den svartklädda kvinnan dömdes till 4 års straffarbete.

Kap. XLVIII.

”Diamantgrefvinnan”.

Skall du begifva dig ensam åstad i dag? frågade anmälaren Wand, som just höll på att taga öfverrocken på sig.

— Ja, inte vill jag ha vittne med mig, när jag skall gå och hälsa på en treflig flicka.

— Sa' du treflig?

— Treflig är hon nog, men inte är hon så värst mycket flicka. Vi kunna väl snarare kalla henne fru.

— Akta dig för fruarna, dom ä' värre än flickorna, har jag hört.

— Ja, det må vara din åsikt, men jag måste i alla fall hälsa på den här frun, ty vi äro gamla bekanta.

— Ahå, du skall hälsa på »diamantgrefvinnan». Jag hörde ju talas om henne i går.

— Det stämmer.

— Du kommer för sent. Den där är en, som kan stiga upp om morgnarna. Skall man träffa henne får man vara där före kl. 7.

— Jag vet, hvar jag skall få tag i henne ute i staden också. Till och med, hvar hon kan vara på ett visst klockslag.

— Ja, när du träffat henne förr, kan du väl också nu göra det. Skall hon följa med hit?

— Det beror helt och hållet på, hvad lager hon har eller vid hvilket lynne hon är i dag.

Konstapeln tog sin käpp och gick ut småhvisslande.

Visst kände han diamantgrefvinnan, med hvilken han så många gånger haft att göra, då det gällt att utreda fruntimmers trassliga affärer, då dessa kommit så långt, att de blifvit anmälda.

»Diamantgrefvinnan» eller, som hon också kallades, »frun med diamanterna», var ett gammalt original på sitt sätt, ehuru de allra flesta icke kunde se något originelt i hennes uppträdande. Men dessa hade icke heller reda på hennes sätt att förtjäna brödet och litet annat därjämte.

»Frun med diamanterna» hade i många år med en korg på ena armen och en läderväska i den andra handen synts vandra upp och ned på Stockholms gator. Det såg ut, som om hon vore en kringgående handelsidkarska, men hon utbjöd aldrig något af korgens eller väskans innehåll till salu, och när hon slog sig ner å något torgkafé för att hvila sig och öfverräkna sin kassa, blef hon mycket förgrymmad, när någon af uppasserskorna ville se, hvad hon hade i korgen.

— Nej, jag säljer ingenting!

— Men om det är något, som passar mig, så köper jag; ni kan väl tro, att jag har pengar.

— Nej, min lilla vän, ni är för fattig till att kunna köpa något af mitt lager.

— Det var mig en rolig handelsmänniska, som går omkring och släpar på korgar och sedan icke vill sälja något.

— Ja, så rolig kan det hända, att man blir på gamla dagar, när förståndet börjat vakna. Förr gick jag nog och sålde allt möjligt och kunde med möda försörja mig. Men sedan gaf jag mig katten på att icke sälja något, utan att blott gå och promenera med korg på armen och läderväska i handen, just så här som ni ser mig.

— Och frun reder sig bra på det?

— Var lugn hon, lillan, det är andra tider nu för mig, än det var förr. Nu kan man sätta näsan i vädret en smula.

Förr fick jag tigga och be andra, nu är det andra, som få tigga och be mig att göra dem en tjänst, ska' jag säga.

Därpå aflägsnade sig »frun med diamanterna».

Denna var en liten, väl bibehållen gumma, alltid snyggt och propret klädd. Man skulle kunnat tro, att hon gick omkring och dref handel, men hon hade i stället en rätt inbringande kommissionsaffär. Många förnäma fruar kunna ibland ha det svårt att få hushållspengarna att räcka till, och när de äro slut, hvad är då att göra? Man har juveler, nipper och guld, som man godt kunde undvara för någon tid, ifall man fick pengar i stället, men huru skall detta tillgå?

Inte kan den förnäma damen själf gå till pantlånaren, icke kan hon anförtro sig åt någon släkting i denna grannliga sak — det skulle vara skandal — och ännu värre skandal skulle det vara att skicka någon af tjänarna till pantbanken.

Hon vet af erfarenhet, att det gagnar föga att säga till sin man om penningar före månadens slut, och ändå är det så mycket, som hon behöfver, både för sig själf och andra. Och om ett par dagar äro flickorna bjudna på bal. Då behöfves det så mycket pengar till oförutsedda utgifter.

Bäst frun grubblar öfver detta svårlösta problem, kommer »frun med diamanterna» och slår sig ner i köket, där hon tyckes vara synnerligt hemmastadd.

Då husmodern kommer ut och får se henne, skiner genast hennes anlete upp. Det är som om alla bekymmer med ens voro bortblåsta.

Den kringvandrande frun föres in i våningen, och här börjar man genast underhandla om affärer, här beräknas, värderas och kalkyleras. Så och så mycket behöfves. Räcka dessa ringar, halskedjan, armbandets och nipperna till? Man kommer öfverens om, att nipperna ej kunna behöfva belånas den här gången. Och så tager gumman den öfriga härligheten med sig och lofvar att återkomma med kontanter på eftermiddagen.

Frun i huset har icke behöft tillsäga henne att iakttaga någon som helst försiktighet eller tystnad.

Man känner sedan gammalt »frun med diamanterna» och

har haft många affärer med henne, hvilka alltid utfallit till belåtenhet.

Man vet, att hon aldrig skvallrar ur skolan, och att hon icke för någon främmande eller annan person skall yttra ett ord om transaktionerna. Hon pantsätter alltid i sitt eget namn och sköter om omsättningar och uttagningar. Genom denna kringvandrande kvinnas händer gå årligen hundratusentals kronor, och hon har kunder i alla stadsdelar bland förnämt folk, som behöfver pengar, men ej vill synas behöfva anlita pantlånaren.

Hon nämner aldrig ett ord för den ena kunden, om hvilka andra kunder hon har, och är härvidlag tystlåten som själfva muren. Hon kommer, när hon tror, att hon kan behöfvas, och merendels händer det, att hon räknat rätt, och att hon behöfs just då.

Gumman har pengar själf, men det låtsar hon icke om. Nu händer det ofta, att hon tager af sina egna pengar och lånar ut, och så behåller hon själf pantbanksräntan och får ändå hederligt kommissionsarvode. En och annan har nog misstänkt, att hon har pengar, men då har hon jämt bedyrat, att hon vore så fattig, så fattig, och att hon icke hade något annat att lefva af än de slantar, hon får för det hon uträttar ärenden.

Det låter komiskt, men är dock ett faktum, att detektiva polisen mången gång måste taga reda på denna gummas verksamhet, och att den ibland haft rätt mycket besvär för hennes skull.

Äkta mannen i huset upptäcker en dag, att ett dyrbart smycke eller något annat värdefullt saknas. Hvar har det blifvit af? Han vänder sig till frun. Denna bleknar och rodnar om hvart annat och känner sig upprörd. Herre Gud, hon vet ingenting, antingen har det blifvit förlagdt, eller ha tjufvar varit där.

Jo, det var snygga historier! Låta dyrbarheterna ligga vind för våg, så att tjufvar kunna komma och stjäla dem. Herrn rasar, och frun vågar icke säga, att hon lämnat det till frun med diamanterna. Herrn far i väg till detektiva polisen och gör anmälan om stöld.

Så söka detektiverna efter smycket på pantbankerna, de finna det också och se i boken, att den, som pantsatt det, är »frun med diamanterna».

De veta då, att det icke är stöld, ty de ha sedan gammalt reda på den kvinnans affärer. Man anmodar merendels henne att utlösa det pantsatta, och det gör hon också, och så undvikes skandalen den gången.

Nu senast hade emellertid kommit något annat, om hvilket man talade å detektiva stationen. Det var något, som den tokiga kaptensdottern ställt till igen. Det var icke första gången, hon var framme.

Denna stackars flicka — hon hette Elvira J. — hade haft en dyster och tråkig barndom. Hennes föräldrar — fadern var kapten och gymnastiklärare — voro mycket förmögna, men de kunde aldrig draga jämnt. De kifvades och grälade dagligen, och till sist blef det skilsmässa af. Det bestämdes icke, hvem som skulle hafva barnet; ibland var detta någon tid hos fadern, ibland hos modern. Denna senare hade en väninna, hvilken helt och hållet lyckades förvrída hufvudet på den stackars flickan.

Denna lärde sig att liksom moderns väninna kläda sig i extravaganta toiletter och att kokettera.

Hvarken modern eller dottern visste väl, att väninnan för flera år sedan varit tagen af polisen för sitt besynnerliga uppträdande.

Modern dog emellertid, och Elvira var ensam arftagarinna efter henne; men som hon ännu var omyndig, förordades förmyndare för henne. Dessa förvaltade nog efter bästa förstånd förmögenheten, men att uppfostra flickan förstodo de sig icke på.

Hon fick därför lefva ett fritt lif och var ofta långa tider borta från hemmet, utan att hon, när hon kom tillbaka, behöfde redogöra för, hvar hon uppehållit sig.

Polisen, som är van att hålla utkik på den publik, som fyller nöjestemplen, visste i hvilket sällskap hon dvaldes. Det var mest i sällskap med unga odågor, och en, som kallade

sig handelsresande, som utan att dock ha någon anställning gick och gällde som hennes fästman.

Fadren hade under tiden gift om sig, och han brydde sig icke längre om flickan, hon fick handla bäst hon ville, och hon begagnade sig också af tillfället.

Hennes ene förmyndare hade en dag kommit till henne och framställt en besvärlig fråga, hvar moderns efterlämnade guld och juveler, hvilka i bouppteckningen voro upptagna till ett värde af 3,000 kr., blifvit af.

Hon förklarade, att hon icke visste detta, och alltså inte kunde gifva något svar på frågan.

— Men de måste finnas här. Jag stängde själf chiffonieren därborta, sedan jag lagt in det, och jag tog nyckeln med mig.

— Jag har inte ens tänkt därpå, sedan den gången, svarade flickan trotsigt och otåligt.

— Bevara mig väl, barn, kom i håg, att jag som förmyndare är ansvarig för medlen, och att detta är ett ganska strängt ansvar. Du vill väl inte göra mig olycklig heller?

— Jag kan inte säga annat, än hvad jag sagt; jag vet icke alls, hvar det blifvit af.

— Har här varit några människor, som kunnat ha tagit dem?

— Nej, här har ingen annan varit än min fästman.

— Olyckliga barn, går du och skaffar dig fästman också?

— Skulle man inte det då?

Flickan intog en hånfull ställning.

— När pappa går och gifter sig, så kan väl jag också få gifta mig.

— Jag är bara rädd, att det inte blir bra för dig, men det blir din sak. Jag vill för min del icke komma i klistret. Säg nu genast, om du vet, hvar juvelerna finnas, och om de kunna tillrättaskaffas. I annat fall kommer jag ögonblickligen, att hos detektiva polisen göra anmälan om förlusten. Jag är ansvarig, men vill dock icke bära ansvaret, för hvad andra personer gjort.

— Som jag sagt, jag vet ingenting därom mer än ni själf berättat. Jag har ingenting att säga.

— Du har då alltså ingenting emot, att jag går till polisen?

— Nej, vars, bara gå, för resten har jag själf varit där ett par gånger.

— Du hos polisen, hvad hade du där att göra?

— Jag ville taga min fästman i försvar. De hade tagit honom och påstått, att han varit berusad samt skrikit och skrålat å gatorna.

— En ganska snygg fästman!

— Ah, han hade inte något ondt gjort; jag var hela dagen i sällskap med honom, och jag kunde ej observera, att han var berusad.

— Nå, hur gick det då?

— Han blef naturligtvis dömd, ty polisen skall ju alltid ha rätt.

— Det är bäst att slå upp med den där fästmannen!

Flickan himlade med ögonen och slog sig för bröstet, under det hon utbrast:

— Nej, aldrig öfvergifver jag honom!

— Äfven om han skulle befinnas vara en tjuf eller bedragare?

— Det är omöjligt! Han är själfva öppenheten och hjärtligheten.

Förmyndaren tog sin hatt och gick mot dörren, där stannade han dock, vände sig om och betraktade åter flickan.

— Jag går väl direkt till polisen då?

— Ja, gärna för mig. Jag vet inte, hvar det finns; hade jag vetat det, skulle jag väl ha sökt efter det.

Förmyndaren gick sin väg direkt till detektiva stationen och anmälde förlusten.

Polisen tog upp anmälan.

— Då har er myndling med säkerhet mera reda på det försvunna, än hon velat låta förstå. Fråga henne, hvarifrån hon på senare tider fått penningar att slösa bort i tvetydiga sällskap på varietéerna.

Det var denna anmälan, som delgifvits Wand för att han skulle reda ut den trassliga härfvan. Han ansågs mest

lämplig att göra detta ensam, alldenstund han förut haft uppdrag för både familjen, dottern och andra, som umgingos där.

Nu stod han på förmiddagen nere vid Slussen och såg efter alla frunntimmer, som kommo den vägen fram.

När han väntat en timmes tid, kom också mycket riktigt

den han sökte, »frun med diamanterna». Han gick sakta efter henne, och tycktes väl veta, hvilken väg hon skulle taga. Vid Kornhamns torg gick hon också mycket riktigt in å ett kafé.

Dessa torgkaféer i hufvudstaden hafva sin egen typ, och de äro olika alla andra kaféer längre upp i staden. Där utgöra öl och porter det mesta af hvad som säljes. Här däremot är det nästan alltid bara kaffe, som flödar. Tjocka, rödkindade, välmående slaktarfruar slå sig här ner vid de olika borden och rekvirera det ångande kaffe, som puttrar därborta i den stora kaffekitteln. Och här komma bondgummor, som i flera timmar stått på torget och frusit medan de afyttrat sina landtmannaprodukter och nu så innerligt gärna vilja ha en kopp riktigt varmt att tina upp de frusna lemmarna med.

Innanför disken står ägaren själf, »patron», som han ibland låter kalla sig, iklädd ett stort, hvitt förkläde, och på hufvudet bär han en stor, hvit mössa, sådan som begagnas af köksmästaren å de större hotellen. Han arbetar i sitt anletes svett, tager emot pengar och lämnar ut kaffe, smörgåsar och porter med mera. Snygga, hvitklädda jungfrur rusa af och an med brickorna till de olika gästerna, som sitta samtalande

vid borden. Allt går till väga med den största ordning och punktlighet, intet oljud och oväsen får störa de matfriska fruarnas ro, där de sitta belåtna vid sina kaffekoppar och brödkorgar. Kommer någon berusad yngling in, som icke känner till seder och vanor å stället, så är mannen i den hvita mössan kapabel till att ögonblickligen kasta ut honom.

Den mannen arbetar och knogar i tio år till, tyst och stilla bakom sin disk, och sedan kan han köpa en större landtgård för de pengar, han förtjänat på sitt kafé, och i lugn och ro njuta sitt otium. Detta är hans dröm, och därför arbetar och knogar han för att en gång få det lika bra som andra, som han känner, hvilka haft liknande torgkaféer och skött sig.

»Frun med diamanterna» hade i det innersta rummet slagit sig ner vid ett vid ett fönster stående bord, där hon med ifver börjat studera annonserna om stadsauktioner i Stockholms Dagblad, under det hon smuttade på kaffet.

Wand närmade sig henne och slog sig utan vidare ner vid hennes bord och hälsade på henne som man hälsar på en gammal bekant.

— Nå, hur gå affärerna nu för tiden?

— Allt går sin gilla gång nu som förut.

— Har frun börjat några affärer för den nya kaptenskan?

— Hm! Det där är affärshemligheter. Men jag kan förstå, att det är något ni vill veta. Ut med det, om jag skall kunna hjälpa er på tråden.

Wand berättade därvid de omständigheter, som gjort att Elvira J:s förmyndare måst afgifva anmälan om de försvunna juvelerna.

»Frun med diamanterna» var ingalunda den, som förnekade all vetskap. Hon ansåg sig jämt hafva rent bröd i påsen och hade därför intet att fördölja.

— Ja, det är nog sanning, att jag i flera omgångar gått och lånat på det där. Jag hade sådana uppdrag för modern och ville därför också hafva dotterns förtroendeuppdrag, men inte tänkte jag på, att flickan icke var myndig. Aldrig kunde

jag väl tänka, att någon hade att bestämma om det mer än flickan själf.

— Ja, men se, som det nu är, är det ett litet kinkigare förhållande, då förmyndaren är redovisningsskyldig.

— Ett sådant spektakel! Hvad skall man göra vid det?

— Jag ser ingen annan utväg, än att ni följer med till kontoret, och att vi där kunna försöka få denna affär ordnad på bästa vis.

— Ja, men jag har fruar, som vänta på mig och mina små tjänster i dag.

— De kunna väl vänta till litet senare på dagen. En sådan jänta! Där ser man ändå, att hon gjort af med det, och ändå kunde hon neka så fräckt inför sin förmyndare.

— Ack, herre, hon är så oförståndig ännu!

— Ja, möjligen i sällskap med karlar, men hon tycktes godt förstå sig på att skaffa pengar till sina nöjen.

Gumman doppade under tystnad ett par bröd till och såg djupt förnumstig ut.

— Ja, jag följer väl med. Det kan väl inte bli annan råd, eftersom jag blandats med in i denna historia, än jag får lösa igen det pantsatta och lämna det tillbaka.

— Ni kan nog taga igen, hvad ni då får lägga ut, på ett eller annat sätt.

— Ja, om man har lyckan med sig så — — —

* * *

— Är det inte något, som heter nemesi eller något sådant där, yttrade inne å stationen Olle, som just kom utifrån och höll på med att hänga upp öfverrocken.

— Har du blifvit filosof, din baddare?

— Ja, man kan nog börja att fundera på litet af hvarje, när man får höra, att de fått död på Vild-Karolina.

— Hva' hör jag? Är Vild-Karolina död? Hon som tålde allt möjligt, och som vi bara för ett par dagar sedan nödgades släppa lös, emedan bevis saknades för hennes del-

aktighet i mordet vid Österlånggatan. Hon, som var så stark, hur sjutton ha de kunnat göra kål på henne?

— Det har nog Lök-Johan gjort.

— Han, som släpptes ut samtidigt med Vild-Karolina. De blef väl ett par med detsamma.

— De firade åtminstone gemensamt befrielsens glädje med att köpa brännvinslitrar och tåga ut till Hvita bergen. I dag på morgonen tillkallade ett par personer den patrullerande polisen och anmälde, att två personer funnits mördade uppe i bergen. Konstapeln gick upp och undersökte förhållandet.

Han fann Vild-Karolina död och kall med ett stort krossår i pannan. Bredvid henne lågo flera stora stenar. Ett stycke därifrån låg Lök-Johan, också han till utseendet liflös. Äfven han hade krossår i hufvudet. Det var dock icke så farligt med honom, han var bara dödfull, och man fick snart lif i honom, men han var då så virrig, att han icke visste något, om det som passerat. Sedan han förts till finkan, anställde vi förhör där ute.

De, som visste bäst besked, voro några pojkar, som drifvit omkring i bergen.

De omtalade att karlen och fruntimret kallat på dem och bjudit dem på brännvin. Likaledes hade de skickat en af gossarna till staden för att köpa cigarretter.

De syntes icke då ha varit ovänner, men efter ett par timmars förlopp sågo pojkarne stenar flyga i luften. Och då de gingo närmare sågo de Karolina kasta stora stenar mot Lök-Johan, under det denne i sin tur slungade dem tillbaka. En sten hade träffat Karolina, så att hon stupat, det var antagligen dråpslaget. Johan stod så en stund och funderade. Därpå lade han sig ner att sofva och blef liggande på samma ställe, till dess polisen kom och tog honom.

— Usch, det är ruskigt! Ett sådant lif och en sådan död.

— Är Lök-Johan häktad?

— Ja, han kom alldeles nu.

— Den här gången vill han väl inte neka.

— Han skulle nog gjort det, om han kunnat, men det är ingen idé med att neka nu. Han spelar nu rollen af ett

offer för en njutningslysten kvinna, och han tyckes vara mycket nöjd med att få spela en dylik roll. Han påstår, att kvinnan började kasta sten och mätta särskildt efter hans hufvud. Då han så träffades blef han förtretad och kastade sten tillbaka utan att bry sig om, huruvida stenarna träffade eller ej.

— Kanske han blir medgörligare nu beträffande den där andra affären och kan förmås att bekänna sig skyldig till mordet vid Österlånggatan.

— Jag tror aldrig, att han kommer att tala något därom. Därtill är han alltför slug. Straffarbete för dråp kan han nog med lugn emottaga, men han torde icke hafva vidare lust att blifva af med hufvudet. —

— Nå, då är man af med Vild-Karolina. Jag undrar huru många af oss, som måst slåss med henne i sina dagar.

* * *

»Frun med diamanterna» hade i Wands sällskap anländt och infördes till en af kommissarierna. Hon ombads att slå sig ner vid ett bord.

— Frun fortsätter med samma geschäft, kan jag förstå, yttrade kommissarien.

— Jo, jo, men, sann. Här skall kommissarien få se något, som är grannt. Dom kallar mig »frun med diamanterna», och då vill jag också visa att jag kan göra skäl för det namnet. Se här!

Hon låste upp läderväskan och tog fram ett paket, som flera gånger var ombundet med snören. Därefter bredde hon ut öfver bordet gnistrande diamanter, halskedjor och armband, guldringar med inlagda diamanter. Det såg en stund ut, som om en juvelerare disk blifvit flyttad dit in.

Kommissarien beskådade de olika föremålen. Han blef för ett ögonblick bländad af glansen.

— Det här representerar ju en hel förmögenhet.

— Ja, om man bara själf rådde om det alltsamman!

— Något af det här är väl ändå ert eget?

— Ah, ja, några småsaker, förstås.

— Ni skall akta er för att gå och bära allt det här med er. Ni kunde blifva bestulen.

— Det är jag inte rädd för, då jag aldrig lämnar något ifrån mig utom till exempel, när jag visar det här.

— Det var samnerligen en vacker samling och kunde fresta många tjuvar, i fall de visste, hvad ni hade i eder läderväska.

— Ja, man får ju försöka draga sig fram i världen på olika sätt.

— Jag hör genom konstapeln, att ni medgifver, att ni för den tokiga kaptensdotterns räkning mottagit och pantsatt en del guld och nipper. Finnes något af det med här.

— Nej! Jag kunde inte då ligga ute med pengar, och därför måste jag pantsätta det åt henne. Inte tänkte jag väl på, att hon stod under förmyndarskap, hon som alltid lefvat så fritt och själfständigt som någon.

— Ja, det kan jag tänka. Hon var till och med så »fri», att när hennes fästman en gång blef tagen för fylleri och insatt i finkan, hon kom och pockade på att få ligga hos honom i finkan. Hon ville icke ens rygga tillbaka, när hon upplystes om, att tvenne buvar redan delade samma logi. Hon var så envis, att polisen måste kasta ut henne. Sedan klagade hon visst i tidningarna däröfver.

— Hon är nog inte bra uppfostrad.

— Kan ni nu för tillfället göra upp med hennes förmyndare? Det är husägaren E., Mariagatan, antingen ni löser ut det pantsatta och lämnar honom eller annars ställer för er af honom antaglig borgen, så behöfver det ju icke blifva polissak af.

— Jag får väl försöka, fastän det är hårdt. I stället för att, som jag trodde, förtjäna litet, får jag då gifva ut; men det kan väl icke hjälpas.

— Ni får hålla er till flickan och taga ut det af henne i stället!

— Asch, de pengarna har hon gjort af med eller lånat sin fästman, så af dem finns väl intet kvar.

— Men hon blir väl snart myndig, och då kan ni taga

ut det. Glöm för all del inte att få ordentlig skuldförbindelse af honom. Det är ingen, som vet, hvilka åsikter hon kan hitta på att få, när hon en gång slipper undan förmyndarne.

— Ack, ja, jag får väl hitta på någon råd, men så är min dag förstörd, och jag kan inte göra mer nytta i dag.

— Det kommer åter en dag i morgon, och fruarna behöfva nog då också låna pengar på sina smycken.

Kvinnan lade åter mycket noggrannt in sina dyrbarheter i ett paket och stoppade detta försiktigt ner i läderväskan, hvarefter hon aflägsnade sig. Hon gick tankfull ner genom Stora Nygatan med dess folkhimmel och funderade öfver denna nya affär, som icke skulle inbringa henne någonting annat än förtret och förargelse. Hvarför hade hon någonsin inlåtit sig i affärer med Elvira? Hon hade ju vida finare och bättre kunder. Och så icke nog med förargelsen och förlusten, hon kom ju rent af ifrån sina vanor också. Och nu skulle hon till på köpet gå hem till en snål husägare och ödmjuka sig för denne, som om hon vore en tjuf.

Nej, det var en dag med otur, det kom hon öfverens med sig själf om. Hon undrade hvilket ben, hon egentligen, då hon på morgonen kröp ur sängen, satte först på golfvet. Det är en gemen otur med ett af benen, men nu kunde hon inte erinra sig, om det var det vänstra eller det högra eller hvilket af dem det egentligen är otur med. Och så hade hon mött en käring i trappan. Hon hade visserligen så tyst spottat tre gånger, men detta tycktes icke ha varit tillräckligt.

Vid Kornhamnstorg stannade hon framför ett fönster, i hvilket hängde idel lottsedlar. Där funnos lottsedlar till konstlotterier och handtverkslotterier, men de finaste voro ändå i hennes ögon de, å hvilka man kunde vinna penningar. Det hängde fullt med sedlar till Nordiska museets penninglotteri. Dragning den 1 april stod det. Jo, jag tackar, det är bara några dagar till, och då skulle det vara bra att få en fin vinst. Högsta vinsten 50,000 kr. Den skulle passa. Om hon skulle köpa en lottsedel. Naturligtvis skulle hon det, bara hon kunde vara säker på att vinna, ty att kasta bort pengar utan att få valuta är icke roligt.

Vinna skulle hon naturligtvis, det blef hon allt mera öfvertygad om.

Hon hade blifvit så ifrig, att hon ställt sig att tala för sig själf, utan att hon visste om det. En mängd personer hade också samlats rundt omkring henne, och man skrattade och kastade speord åt henne. Hon vände sig om, och till sin förskräckelse fann hon sig inne i en stor folksamling.

Plötsligt ryckte någon — hon kunde icke se, hvem det var — i hennes läderväska och slet den ifrån henne, hvarpå han försvann i folkvimlet.

Frun gaf sig till att skrika och ropa af alla krafter:

— Tag fast tjufven. Han stal mina diamanter. För Guds skull, tag fast tjufven!

Stölden hade i trängseln skett så snabbt, att ingen observerat, när den begicks, och därför trodde folkmassan icke heller på hennes uppgifter utan bara skrattade åt henne.

Hon ropade ändå högre:

— En tjuf har stulit min väska. Hjälp mig, kalla på polis!

Hon försökte tränga sig ut, men folksamlingen hade blifvit för stor, och det var blott polis, som kunde bana sig väg.

En konstapel kom också.

— Hvad står på här?

— Det är ett fruntimmer som blifvit tokig.

— Hvad gör hon då?

— Hon stod och tittade på alla lottsedlarna, så hon visst fick »flugan». Först skrattade hon och såg belåten ut, och nu gråter hon och skriker, att någon tagit hennes diamanter.

— Hon tror visst redan att hon vunnit.

Konstapeln tog henne i armen:

— Ni får inte stå här, ni ställer till folksamling.

— Snälla konstapeln, någon tog min väska med mina diamanter. Hjälp mig att få igen väskan och allt i den.

Konstapeln såg på henne ett ögonblick.

Var hon tokig eller icke. Så vände han sig till folksamlingen:

— Har ni sett, om någon tagit en väska från frun här?

Nu skrattade en hel hop.

— Nej, bevara mej, ropade en gumma, inte har jag sett det åtminstone. Jag tror aldrig, att hon haft hvarken väska eller diamanter.

— Hon är bestämdt sjuk.

— Hör nu, frun, återtog konstapeln, hur är det egentligen med er? Är ni inte riktigt frisk?

— Dom har bestulit mig, jag vidhåller det. Hade man skyndat sig att hjälpa mig, när jag ropade, hade man med all säkerhet fått fast tjuften.

Ännu en konstapel kom tillstädes och skingrade de nyfikna.

— Nu får frun också gå härifrån.

— Hjälp mig då att återfå min väska.

— Det är väl bara prat med den där väskan. Ingen annan människa har ju sett er inneha någon sådan, lika litet som någon sett att en person tagit den från er. Det är väl bara prat.

— Är det prat, och då är det icke många minuter, sedan jag för kommissarien på detektiva stationen uppvisade väskan och dess innehåll.

— Är det så?

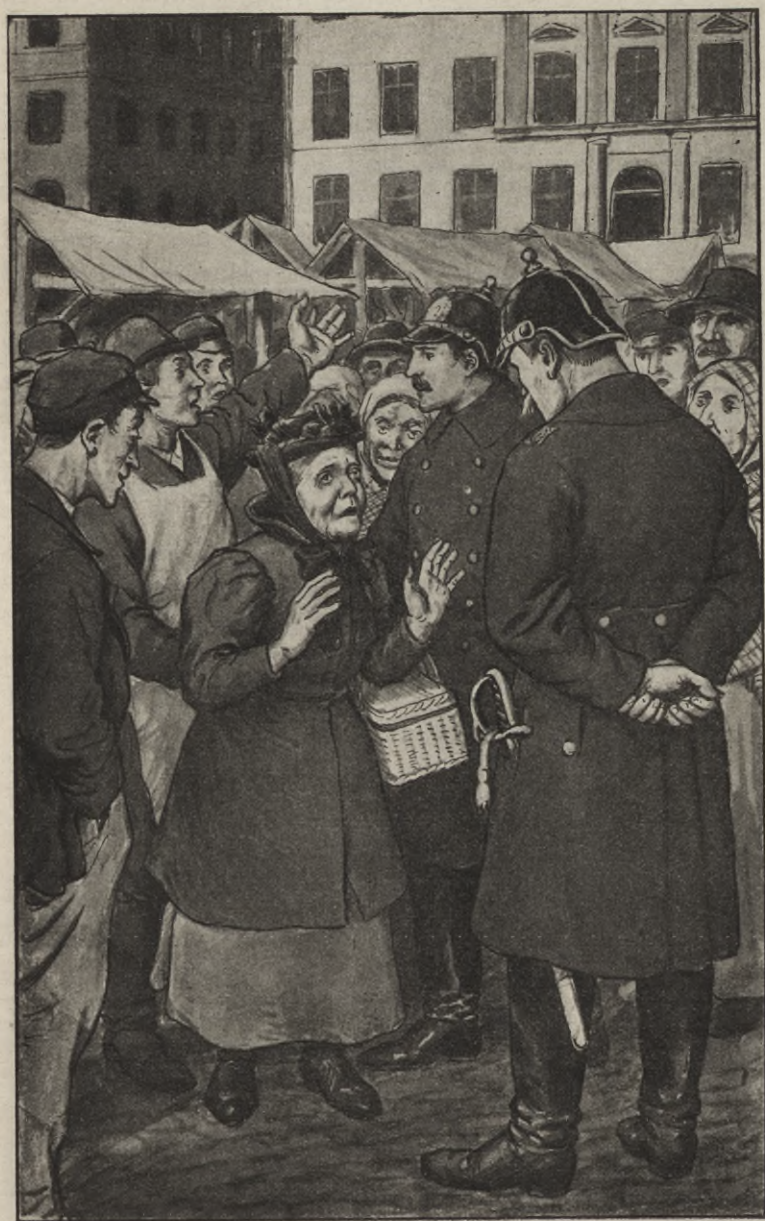
Konstaplarna började först nu tro på historien. De gingo omkring och frågade de närmast gatan stående slaktarne och andra, om de under folksamlingen sett en person aflägsna sig med en väska i handen. De flesta af dem hade icke sett någonting, men nu erinrade ett par personer sig, att en liten, sluskig karl nyligen kommit bärande en väska. Han hade haft mycket brådt om och hade gått i riktning mot Mälarbåtarnas kaj.

Den ene konstapeln skyndade efter i den antydda riktningen, medan den andra stannade kvar på platsen.

— Frun borde genast gå ner till detektiven och göra anmälan, det är ej värdt att förhala tiden, utan man måste handla raskt.

— Och jag som kommer därifrån alldeles nyss.

— Det kan inte hjälpa stort att lägga armarna i kors, när olyckan är öfver en.

Det var som om den annars energiska kvinnan för en stund blifvit slagen med förlamning. Hela hennes viljekraft var liksom förintad. Men så kom hon att tänka på allt, hvad hon stod i ansvar för, och att många människor rådde om den förmögenhet, som på ett ögonblick blifvit bortstulen.

Hon rusade i väg, allt hvad tygen höllo, och tänkte på, att nu hade hon blifvit »frun utan diamanter».

Hon kände sig rasande och betraktade med misstroende hvarenda person, som hon mötte eller gick förbi.

Någon hade tagit hennes väska. Men hvem bland alla dessa människor? Var det den eller den eller den, som tagit den och hastigt gömt dyrbarheterna? Hon tyckte, att alla människor sågo lika brotliga ut, och att hvem som helst, af dem, hon mötte, skulle kunnat ha begått gärningen.

Nu var det slut med allt det stora förtroende, som hon länge varit så stolt öfver. Nu blef det allt något annat af. Hon skulle icke våga mera visa sig för sina kunder, därtill blygdes hon allt för mycket.

Tänk, om de låte sätta henne i fängelse?

Under sådana dystra tankar hade hon kommit tillbaka ner till Myntgatan och stod beredd att träda in i fyran, då hon mötte Wand. Hon ansåg detta vara det bästa möte, hon kunde få, då han ju hade alla skäl att tro på hennes uppgifter. Hon berättade i korthet, hvad som passerat och beklagade sin olycka.

— Lugna sig, frun, vi skola nog få dem igen. Är det en buse, som tagit väskan, så kommer han inte långt med att belåna diamanter, och jag skall ställa om, att pantbankerna bli underrättade, innan de öppnas.

— Hvad skall jag taga mig till, jag arma människa, jag kan ju ingenting göra, intet alls under tiden.

— Håll er då här nere så länge, så kanske frun ganska fort kan få underrättelse om att gynnaren blifvit infångad.

Det dröjde icke många minuter, förr än ett antal detektiver kommo ut och gingo mot de närmast liggande torgen och kajerna, under Riddarholmsbron samt andra platser i när-

heten, där man kunde antaga brottslingen i första häpenheten skulle tänka på att gömma sig.

De dröjde emellertid länge borta. Ingen kom att förkunna för diamantfrun det glädjande budskapet, att juveltjufven var anträffad. Hennes otålighet hjälpte icke, det hjälpte icke huru mycket hon spanade efter återvändande detektiver.

Ängslan snörde samman strupen på henne, och hon kunde icke ens tala för att uttrycka sin klagan.

Hon hade icke längre någon ro att sitta inne och vänta, och ute hade hon icke heller någon ro. Hon sprang af och an de vägar, hon sett polismännen taga, då de aflägsnade sig för att leta efter hennes skatt. Men hon såg ingen komma tillbaka. Märkvärdigt, tyckte hon! De skulle väl i alla fall komma och omtala, att de intet funnit, så att hon fick klart för sig hela vidden af sin olycka.

Hon tyckte aldrig tiden varit så lång som nu, och intet kunde drifva den att gå fortare. Hennes hufvud värkte, och tinningarna bultade, det svindlade för ögonen, blott hon tänkte, på hvad hon kunde råka ut för, på grund af allt detta försvunna, åt henne anförtrödda gods.

Hon dref åter ner mot »fyran» i hopp, att möjligen någon af de utsände kommit tillbaka en annan väg.

Man visste emellertid nu lika litet om väskans öde, som då hon nyss hörde efter den. Hon träffade åter kommissarien.

— Det är ju för beklagligt för er, stackars människa. Min varning tyckes ha kommit för sent, men vi skola hoppas det bästa ändå.

— Bara de lyckas!

— Jag förmodar, att den som så djärft vågar sig på att stjäla i en folksamling varit en hungrig sate, som till hvarje pris måste tillfredsställa behovet efter snus eller sprit, och då måste han på ett eller annat sätt söka att realisera något. Och då blir han nog upptäckt.

— Ja, om det vore så väl!

— I värsta fall bör ni lugna er, så att vi kunna uppsätta en noggrann redogörelse för innehållet i väskan. Det är i alla

fall nödvändigt. Om ni sätter er där vid bordet, skall jag kalla på en konstapel.

— Jag arma människa, tråkigt hade jag under hela mitt äktenskap, tråkigt har jag haft allt sedan, till dess jag lyckades få förtroende bland fina fruar att gå deras ärende, och nu, när jag började få det någorlunda bra, skulle detta komma. Jag kan icke uthärda lifvet, så vida jag ej lyckas återfå det stulna.

— Ni får lugna er.

Om ett par minuter kom en konstapel tillstädes och tog plats vid samma bord. Frun fick redogöra för innehållet, och det visade sig, att hon hade ett godt minne. Hon mindes hvar-enda sak, värdet å densamma, och hvem som den tillhörde. Naturligtvis hade hon också god reda på sina egna tillhörigheter.

Bland andra saker fanns ett smycke, värderadt till 700 kr., hvilket hon fått för att pantsätta. Hon hade emellertid icke gjort detta utan hade föredragit att behålla det som egen pant för att själf förtjäna den ränta, pantbanken skulle ha tagit.

Under tiden hade kommissarien kommit i samtal med två välklädda herrar, tillhörande handlandenas krets, hvilka nyligen inkommit.

— Ja, det var en skön soppa, den där om Hemslöjdsaktiebolaget, som herrarna gifvit oss att utreda.

— Är det inte märkvärdigt, hvad folk kan vara påhittigt, när det gäller att skaffa sig pengar eller andra fördelar.

— Det där påhittet har också gjort, att vi i dag häktat tre af de så kallade styrelseledamöterna. Jag vet icke, huruvida vi kunna ställa flera under åtal. För öfrigt, sådana där bolagsgrundare är det synnerligen godt om här i staden, ibland gå de ganska fiffigt tillväga och ibland klumpigt; men oftast lyckas de till en tid.

— När jag nu sett dem vid förhör här, inföll den ene, kan jag inte begripa, att jag kunde vara så lättrogen att lämna dem så stor kredit.

— Många andra säga detsamma, men ändå ha skälmarna lyckats till en tid.

Den affär, Hemslöjdsaktiebolaget, som herrarne åsyftade,

var åter ett af de många gründerföretagen i hufvudstaden, där grundarne blott hafva för afsikt att lura till sig pengar.

Och det hade lyckats öfver alla förväntningar.

Här skall man få se, huru lätt det kan gå för personer, som ingenting äga och ingenting kunna, att bilda ett bolag. En krympling, hvilken gick stödd på två kryckor, och två andra personer, som under åratat gått och drifvit på hufvudstadens gator och dels uppehållit lifvet genom mystiska affärer, dels genom finare bettleri, kommo en dag tillsammans och beslöto bilda ett stort bolag. Krymplingen var så pass hemma i slöjd, att han själf kunde tillverka sina kryckor, men icke stort mera, och så kommo de öfverens om att upphjälpa den svenska slöjden. Detta skulle ske på det sättet, att de i olika stadsdelar skulle upprätta bodar, där de skulle drifva kommissionärskap, med svenska slöjdalster. Vidare skulle de uppsätta en slöjdskola och taga emot elever, som skulle betala för sig. Äfven deras tillverkningar skulle i kommission försäljas i bodarna. Något kapital fanns inte, en bolagsordning uppsattes af en advokat, men vederbörlig fastställelse å densamma söktes icke.

Vackra aktiebref trycktes emellertid, å hvilka krymplingen prunkade som verkställande direktör och de två öfriga som styrelseledamöter.

Pråliga cirkulär utsändes, åtföljda af vederbörliga puffar för bolaget, som uppgafs skola blifva så välsignelsebringande för landet, och som skulle lyfta den svenska slöjden till en hittills icke anad höjd och storhet. På det sättet fick man från olika delar af landet slöjdalster, på kredit förstås, och dessa realiserades hasteliga. Det unika bolaget behöfde en stor kontorspersonal och annonserade därför om förmånliga platser. När de platsökande kommo, upplystes de om, att de kassor, de komme att få sig anförtrodda, blefve så stora, att bolaget ansåg sig behöfva säkerhet för omhänderhafda medel.

De sökande deponerade från 200 till 700 kr. och placerades sedan vid olika bord att skriva adresser å kuvert

ur Sveriges handelskalender samt Stockholms och Göteborgs adresskalendrar.

Men några pengar sågo de emellertid icke till, icke ens de åt dem utlofvade lönerna. Bolagsherrarna uppvaktade för välgörenhet kända personer och lockade dessa att, för den goda sakens skull, köpa aktiebref eller andelsbevis, och för öfrigt passade de på att med uppvisande af aktiebrefven lura en massa handlande på varor.

Under tiden lefde bolagsherrarne ett behagligt lif, och det syntes tydligen på dessa, huru välmågan steg dag för dag. Men så sprack bubblan till sist, när bedragna kontorsbiträden gjorde anmälningar, och när personer i landsorten läto genom vederbörande kronolänsmän anmäla det sätt, hvarpå de blifvit bedragna.

Polisen kom och synade bolaget närmare i sömmarna, och resultatet blef, att den tog de själfvalde styrelseledamöterna med sig.

Och nu sutto de där i säkert förvar, och man väntade blott att få ännu flera anmälningar, så att man kunde få en öfverblick öfver hela dess verksamhet.

En af de med kommissarierna samtalande herrarne, som blifvit grundligt dragen vid näsan, inföll:

— Att sådant skoj kunnat fortgå så pass lång tid!

— Ja, det är det vanliga. De, som blifvit af med sina pengar eller varor, vänta i det längsta att göra anmälan. Alltid hoppas de att få tillbaka något. Men ändtligen komma de riktigt underfund med huru landet ligger, och först då komma de hit och göra anmälningar, och så skola vi utreda det.

Detta är så vanligt. Om man kommit sig för med att omtala förhållandet litet förut, så kunde en del människor åtminstone sluppit råka i deras klor, och deras penningar hade då varit räddade.

— Ja, man vill ju inte gärna någon syndares död, men när man ser, att skojet går rent för långt, känner man sig förargad å både egna och andras vägnar. Så känner åtminstone jag det, och andra väl med mig.

— Det lär väl inte bli något att få tillbaka.

Kommissarien gjorde en betecknande åtbörd med sitt ena finger på ena tummens nagel:

— Nej, inte så mycket som så!

— Utsupet alltså, som Wadman sa'!

— Vi borde sätta in många flera än dessa aktiejobbare, men när herrarne äro så beskedliga, att de låta draga draga sig vid näsan, och äro nöjda därmed, så kunna vi naturligtvis icke göra något vid saken.

De båda herrarna aflägsnade sig, och kommissarien slog sig åter ner vid bordet, där man höll på att avsluta förteckningen på de stulna juvelerna.

— Nå, hur går det?

— Ännu har inte synts ett spår af dem.

— Jag får väl aldrig mera se dem, jag arma varelse, mumlade kvinnan.

De utsända konstaplarna kommo nu den ene efter den andre. Ingen hade lyckats få tag i tjuften eller väskan, ehuru man letat öfverallt i omnejden. Då en af detektiverna kom fram till Ridrarholmskajen gaf sig en ruskig individ, som uppehöll sig där, till att springa sin väg.

Detektiven ville veta, hvarför han sprang, och satte efter honom. Han upphann honom och tog honom med sig till stationen, där just nu förhör pågick.

Men ännu hade man icke fått veta, hvarför han sprang, så fort han såg polisen.

Kap. XLIX.

Menedareligor.

id rådhusrätten behandlades för närvarande ett mål, som var af den uppseendeväckande art, att den afdelning, som hade detta mål om hand, för att kunna få någon inblick i den trassliga härfran, måste förflytta sig långt ut på söder och där hålla cession.

Det var uppenbart, att några vittnen hade vittnat falskt, men hvilka voro de? Kärandens och svarandens vittnen hade nämligen gentemot hvarandra haft rakt motstridande uppgifter. Det den enes påstodo vara sanning påstod den andres lika bestämdt vara lögn.

Man talade därom inne på stationen under vaktjänstgöringen, och därmed kom man att erinra sig åtskilliga lika invecklade affärer.

— Kommer du ihåg den Hanssonska menedarligan.

— Ja, som om det varit i går! En kamrat hade då med all säkerhet kommit på Långholmen, om icke kommissarien

handlat så raskt som han gjorde och i sista stund lyckats få fram bekännelser om mened.

— Jag har glömt detaljerna nu.

— Men jag erinrar mig dem. Den där Hansson en f. d. gardist och f. d. skrivare hos någon f. d. länsman gick en dag och skrålade och var berusad å någon af gatorna i staden mellan broarna. En konstapel försökte tysta ned honom, men detta lyckades icke, hvarför han anhöll honom och förde honom med till vaktkontoret.

Hansson gick emellertid, sedan han åter kommit på fri fot, och rufvade på hämnd, hvilket han äfven lät konstapeln och en dennes kamrat förstå.

Några dagar därefter uppvaktades de också af stämning till rådhusrätten. I denna yrkades ansvar å dem, för det de å Köpmangatan misshandlat Hansson och i polisdomstolen vittnat, att han varit berusad. Nu erbjöd käranden sig att med många vittnen styrka så väl misshandeln som påståendet, att konstaplarna vittnat falskt.

Bland vittnena funnos en gammal tullvaktmästare, en medelålders kvinna och några lösa arbetare. Alla hade de tagit del af polisdomstolens protokoll och intygade, att polis-männens vittnesmål voro falska; likaledes styrkte de, att polis-männen utan anledning våldfört sig å käranden.

De åtalade sågo förvånade ut öfver denna massbevisning, men de kunde intet annat göra än bestrida målet och bedyra sin oskuld. Detta hjälpte dock föga inför rättvisans stränga kraf.

Målet blef emellertid af rätten uppskjutet för utslag till viss dag.

Nämnda dag mycket tidigt på morgonen kom den yngste af de åtalade konstaplarna och bad kommissarien om ett samtal. gällde menedsmålet; han berättade med trovärdighet, huru allt tillgått, och bedyrade, att både han och hans kamrat voro oskyldiga, men att de icke kunde rädda sig undan menedarligan, som så snärjt in dem, att han icke längre visste sig någon utväg. »Om det bara hade gällt mig», slutade han, »skulle jag inte brytt mig därom; jag skulle tagit emot både afsked

och Långholmen, men det gäller i lika hög grad min kamrat. Han är gift och har flera barn; jag tycker det är mest synd om honom. Det är för hans skull jag talat här, och för hans skull jag beder kommissarien om hjälp i sista minuten».

Hans tal lät så trovärdigt, att kommissarien icke en stund hyste några som helst misstankar mot dess sanningsenlighet.

Han tillsade konstapeln att gå ned till detektiva stationen och vänta, till dess han själf komme dit.

Kommissarien klädde sig därefter skyndsamt och begaf sig i väg. Å stationen gaf han detektiver i uppdrag att genast föra dit tullvaktmästaren och kvinnan samt så många andra, af vittnena, som kunde anträffas.

Där hölls ett skarpt förhör i öfver två timmars tid.

När klockan slog elfva påropades åter målet mot konstaplarne. Det skulle blifva utslag, och därför hade många kommit tillstädes. Målet hade nämligen väckt stort uppseende, och många af det slags folk, som bruka ligga i delo med polisen, för att fröjda sig öfver att denna någon gång själf kan blifva tillstukad, funnos nu närvarande.

Svarandena hade inställt sig på sina platser, och domaren tog fram ur högen ett papper — det var utslaget — som han just skulle läsa upp.

— Herr ordförande!

Kommissarien kom i detsamma inrusande.

— Herr ordförande, kändanden är, som synes, icke i dag här. Detta beror på, att han blott för en kort stund sedan blifvit häktad, för det han tubbat vittnen till mened i detta mål. Samtliga vittnen hafva också i dag på morgonen häktats och ha erkänt, att de vittnat falskt på Hanssons uppmaning.

— Det var märkvärdigt!

Den gamle domaren tummade rättegångshandlingarna.

— Nå, jag får sannerligen gratulera konstaplarna, ty de vittnesmål, som i detta mål aflagts, voro de allra mest bestämda, man kan tänka sig. Nu låta vi målet hvila till dess rätten fått se polisrapporten.

Blott en kvarts dröjsmål till, och konstaplarna skulle varit dömda. Nu vidhöllo de häktade sina bekännelser — det vete kat-

ten, huru kommissarien bar sig åt för att kunna öfverrumpla dem så fort. Hansson dömdes till 8 års straffarbete för anstiftande af mened, och de andra fingo mellan 2 och 4 års straffarbete. Det befanns, att kvinnan, som vittnat, bodde tillsammans med Hansson, och att hon öfvertalat den gamle tullvaktmästaren att vittna falskt.

— Minns du ett fruntimmer, som en gång stod här och vilde göra anmälan mot sin fästman för det han slagit henne på ett hotell i staden?

— Jag minns, man ansåg sig icke kunna taga upp anmälan därom. Hon blef ifrig, fäktade med armarna och ropade:

— Nå, då så, då skall jag taga det på ett annat sätt, men fast skall han blifva, om det så skall bli för mened. Jag tänker, att han kan väl få värre straff för mened, än för det han gifvit mig litet pucker.

— Hör nu, kom med in till mig!

Det var chefen, som just kom genom rummet och hörde de sista yttranden, som den lilla kvinnan fällde. Han blef naturligtvis genast intresserad och kallade henne in i sitt rum.

När hon gick därifrån, hade hon yppat namnen på en menedareliga om fem personer, af hvilka den ene var hennes egen sköna fästman, som nyligen misshandlat henne. Hon hade hört honom helt cyniskt berätta meneden, tala om sina medbrottslingar, och hvad de alla fått för det de vittnat falskt för ett par år sedan.

Sådana ligor kunna lätt samlas i hufvudstaden, och det finnes tillräckligt många bevis för, att man kan få dylika att vittna om snart sagdt hvad som helst. De här åsyftade sällarne hade vittnat om, att de sett ett slagsmål å källaren Monitorn, ett ställe, till hvilket de icke ens ägde tillträde. Men efter hörsägnen afgåfvo de dock så bestämda vittnesmål, att svarandena dömdes, oskyldigt som det senare visades.

Samma dag som menedaren upptäcktes och häktades, släpptes ut från Långholmen en person, som, ehuru oskyldig, på grund af dessa banditers vittnesmål suttit i fängelse i sex månader. Man kan tänka, att det var med stor tillfredsställelse han

fick veta, att bofvarna råkat fast. Det var hela den upprättelse, han fick.

— Det menedsdrama, som nu försiggår inne å rådhusrättens fjärde afdelning öfverträffar dock de andra i spänning. Tänk dig en person, som häktas inför rätta, strax efter det han aflagt värjemålsed. Han gråter och bedyrar sin oskuld, men efter värjemålsedens afläggande drager käranden fram vittnen, som han hela tiden haft i rådhuset, och så vittna de, att värjemålseden är falskeligen aflagd.

Det var synd om svaranden; jag har sällan sett en mera förvånad uppsyn på en person än på denne, när han hörde, hvad de nya vittnena hade att berätta.

— Och allt det de säga, skulle jag ha gjort, ropade han. Nej, vid den evige Guden, de ljuga hvart enda ord de säga!

Det blef emellertid en kort öfverläggning, och så förklarade rätten, att på grund af vittnesmålen och den bevisning, genom dessa förebragts, svaranden skulle såsom förvunnen till att ha begått falsk värjemålsed genast träda i häkte.

Stackars människa, han var så förbluffad, att han visste icke till sig. Han bad att först få gå hem och taga farväl med hustru och barn, men detta kunde icke beviljas honom, utan han fördes genast ner i fängelset till nästa rannsaking.

Där ute stodo svarta judar och grinade, så ögonen höllo på att trilla ur skall'n på dem.

— Jag följde inte sä mycket med det målet. Jag vill dock minnas, att det började med en anmälan här.

Ja, en gammal rysk jude Schemulowickz — en elak gubbe för resten — hade råkat få en konkurrent i en person vid namn Sandberg, hvilken bodde midt emot juden och liksom denne handlade med färdigsydda kläder. Det hade rådt en längre tids oenighet mellan dem, då juden kom hit och anmälde, att Sandberg hotat mörda honom, att han trängt in i hans butik och slagit omkull honom och föröfvat miss-handel.

Anmälningen var så obestämd, att vi icke då kunde taga

mot den, utan hänvisades juden att stämma till rådhusrätten. Han gjorde så, och det märkvärdiga är, att när han var här hade han inga vittnen, men väl kommen till rådhusrätten hade han en hel hög. Och sedan det illistiga sättet! Svaranden nekade och bestred bestämdt, att han någonsin varit inne i judens bod, eller att han vid något tillfälle misshandlat juden.

Då drog denne fram med ett vittne, så att det blef half bevisning, och svaranden ålades edgång. Han förklarade, att han med godt samvete kunde gå värjemåsed, då han visste med sig, att han icke handlat, såsom i stämningen lades honom till last.

När han så hade gått eden, kommo, som jag berättat, tre vittnen fram och bevisade, att han svurit falsk värjemåsed.

— Dom kan kuckla till det!

— Men är nu den andre oskyldig, som jag tror att han är, så måtte det vara ett litet helvete att sitta i fängelset, blott emedan några busar talat osanning.

— Chefen har gifvit ett par af våra kamrater en vink om att noga följa med detta mål.

— Det tyckes, som om det kunde behövas.

* * *

Rådhusrättens fjärde afdelning hade i vagnar förflyttat sig långt ut på Götgatan, förbi Landtmätarebacken. Och i fångskjuts hade svaranden transporterats dit ut. Uppgifterna om, huru judbutiken var inredd och huru man utifrån genom fönster eller en glasdörr skulle kunna titta in och se, hvad som försiggick där inne, hade varit så skiftande, att rätten ville öfvertyga sig själf om, huru det såg ut.

Domaren och bisittarne började med att försöka se genom fönstret, ty de senaste vittnena hade ju påstått, att de genom detta skulle ha sett, när Schemulowickz misshandlades. visade sig emellertid nu vara rent omöjligt att ens vid full dager se in i butiken. Fönsterrutorna voro nämligen gamla, gröna och gredelina af år och väder, och dessutom betäckta med ett

tjockt lager af smuts. I fönstret hängde dessutom hängslen, klockkedjor, halsdukar och strumpor till skyltning, så att, om intet annat hindrat en från att se, så skulle dessa sammanträngda skyltar ha gjort det.

På samma sätt var det med fönstret; utom hvad som förut uppräknats, fanns här därjämte en samling käppar.

Ordföranden försökte förgäfvos på flera ställen att se in, men det var omöjligt.

Och ändå ha vittnen påstått, att de en afton i skymningen, innan ljusen blifvit tända, härutanför skulle ha bevittnat det omnämnda uppträdet.

Juden fick gå in och sätta sig på den soffa, där han skulle ha blifvit omkullslagen och misshandlad. Där satt han och rullade ögonen, men ingen såg honom.

Vice ordföranden ansträngde sig också med att försöka se in. Han måste uppgifva försöket.

— Och ändå har jag alltid haft ordet om mig, att vara ganska klarsynt, men här är det ju bara mörker och trasor. Härifrån är det ju alldeles omöjligt att se hvarken soffan eller juden!

Tredje man hade kommit till alldeles samma resultat som de öfriga ledamöterna af rätten. Man kunde utifrån icke se någonting af hvad som tilldrog sig inne i den skumma judebutiken.

Och dock var det nu vid samma tid och vid samma belysning, som den tid, då vittnena påstodo, att de sett så mycket om våld och misshandel.

Plötsligen gick dörren, som öppnades inåt, upp, och det blef mera ljus i butiken.

Hvad stod på?

Ordföranden såg högst allvarsam ut, då han blickade in.

— Hvarför gör ni så där?

Juden såg först nu upp. Han hade varit som bäst i farten med att i sitt anletes svett slita och draga i en gammal, stor soffa, tydligen för att få denna i ett annat läge.

— Hvad nu då, inföll ordföranden. Ni lofvade ju att icke ändra någonting och att intaga i soffan samma ställning,

som den ni hade då ni blef öfverfallen af er motpart. Hvarför flyttar ni då soffan? Ni har ju knogat, så att svetten dryper om er.

— Ach, mein Gott, mein Gott, herr domer, bäst jag satt, kom där så micket kackerlackor und bobber und fans-tyg, som bet mig. Jack slogs mit di bobber und ville hafe dem heraus, tet förpannette pack. Tet är fäl ten Santperk, som hexet tem hit. Ach ten Santperk! Ten vill jack pe herr domeren hjälpe mick met, så jack plir en kvitt. Annars aldrig noken ro.

— Hm, hm! Kan tänka det!

Domaren behöll sina tankar för sig, men han vände sig till de närvarande detektiverna:

— Herrarne kunna ju också lätt konstatera, att man icke kan se utifrån genom fönstren eller glasrutan på dörren, för all smuts och bråte, som finns där.

— Alldeles riktigt, yttrade de. Vi kunna inte se in genom glasrutorna.

— Jag tänker det här blir något, som herrarne få att göra med i första hand.

Ute å gatan hade en mängd människor samlats, män, kvinnor och barn och alla hade sina funderingar om, hvad som stod på hos juden.

Det var en ovanlig företeelse, att ett hyrkuskekipage stannade utanför något af dessa små hus i en af Söders utkanter, och ändå mera sällsynt var att se så fina herrar stiga in i en eländig klädmäklarebutik, där det var så lågt i taket, att de höga hattarne sopade spindelväfven af detsamma.

— Juden har storfrämmande i dag, mumlade en liten gubbe med ett illmarigt leende, under det han tog pipan ur munnen och blåste ut ett rökmoln.

— Han slår på stort, han, instämde en kvinna. Han har väl sålt ett par »pixer».

— Ja, eller också kommit öfver för många utan att betala.

— Akta er, människor, för hvad ni säger! Kom ihåg, att juden är svår till att processa, han har ju redan processat, så att han fått in den stackars Sandberg, och håller han på,

kan han lika gärna få oss allesammans in, påstod en stor, robust smed, som stod där med uppkaflade armar.

— Fattas bara det, menade en liten kvinna och slog en knyck på nacken. Man skall väl åtminstone ha gjort något otyg, innan dom kan sätta in en fattig människa i fängelset.

— Ja, inte har väl Sandberg gjort juden något ondt, det kan jag svära på, fortfor smeden och knöt näfven. Jag känner Sandberg, och inte är han så dum, att han begår hemfridsbrott och piskar upp en gammal, otäck jude i dennes egen lokal.

— Åh, nej! Men fast är han, och det är för det judarne och deras anhang användt något satans knep. Men träffar jag juden ensam ute, skall jag lära honom, hvad dylikt är värdt.

— Kors, har han månne fått en oskyldig människa att blifva häktad?

— Jag säger bara, har Sandberg misshandlat juden, så har jag det också.

— Kanske han är en riktig sådan där advokat, som kan vränga och förvrída lag och rätt och göra lögn till sanning.

— Det är han nog själf för dum till, men jag var nere vid rätten första gången, och då hörde jag, att han hade en sådan där knepig sakkörare, som visst kan göra hvad som helst. Det var en ryss och jude den med. Om jag ej misshinner mig hette han Janowski.

— Kors, den får väl praktik, som kan göra sådana frukter. Det finns mycket folk, som behöfver sådana advokater.

— Det går till en tid förstås. Hvad tror ni de där fina herrarna ha hos juden att göra.

Alla samlade sig nyfikna kring smeden.

— Ni tro kanske, det är detektiver? Eller kanske tro ni, att det är civila poliskommissarier. Nej, högre upp, säger jag eder. Dessa herrar i de höga hattarna äro domarne på rådhusrättens 4:de afdelning, jag har själf sett dem sitta i vällofliga rätten där.

— Köss, kanske att de inte ha dömt rätt, inföll den lilla kvinnan, och att de nu vilja rätta det.

— Tror man sällan. Jag för min del menar, att de äro här för att sedan kunna döma rätt. Han är inte van vid fint sällskap, och inte har han heller sin advokat att fråga till råds.

— Men de två herrarna, som stå i dörröppningen äro åtminstone detektiver. Jag kommer ihåg dem från det de en morgon voro och togo Hejsa-Johannas Karl August, den odygdspåsen.

— Det stämmer nog, men det är inte de, som föra ordet därvidlag.

— Tänk, om de ta juden med sig. Hvad skall hans sköna fästmö då säga. Liten näsa har hon, men då blir den allt bra lång.

På detta sätt pratade folket å gatan utan att dock ha något riktigt klart för sig, hvarför ett hyrkuskekipage stod väntande på platsen sedan en timme, eller hvarför herrarne sysslade så mycket inom boden.

De kommo till sist öfverens om, att det måtte vara något på tok och hoppades, att de under de närmaste dagarna skulle få se något därom i »bladen».

De besökande kommo emellertid åter ut och åkte iväg, och detektiverna gingo också från platsen.

Juden kom ut, satte glasögonen till rätta och betraktade de nyfikna, som samlats utanför; han såg blott gäckande miner och skadeglada leenden. Ingen af alla dessa tycktes unna honom något riktigt godt.

Han slog igen dörren med en smäll, satte hänglås för, svor ett tag och spottade omkring sig.

Och så begaf han sig därifrån, tydligen i ett mycket dåligt humör.

* * *

— Det här målet är minst sagdt konstigt, yttrade domaren till sina kolleger, då han åter befann sig i sin cessionsal.

De andra nickade instämmande.

— Vi få hålla en extra cession, och så öfverlämna vi handlingarna i målet till detektiva polisen för utredning.

Han ringde på en klocka, och en stadstjänare inställde sig genast.

— Vill Larsson skynda sig att kalla hit allmänna åklagaren.

— Skall ske, herr domare! Och den lille, tjocke och fryntlige stadstjänaren skyndade i väg.

Samtidigt lämnades till fängelset rekvisition för Sandbergs inställelse vid rätten.

Denne såg då han infördes mycket blek och nedslagen ut. Domaren granskade honom med en allvarlig min och sade därpå:

— Sandberg, i dag finnas här inga åhörare, som ni behöfver känna er generad för. Ni står endast inför rättens ledamöter och åklagaren. Svara, vidhåller ni ert påstående, att ni icke föröfvat misshandeln och hemfridsbrottet.

— Ja, jag vidhåller; vid Gud, jag har ej gjort mig skyldig till hvarken detta eller annat brott.

— Men här ha två personer vittnat, att de sett, när ni begick våldet.

— Så sant jag lefver ha de vittnat falskt!

— Ni är häktad för det ni skulle ha begått falsk värjemålsed, häktningen har skett efter dessa två personers vittnesmål.

— Jag har icke svurit falskt. Min ed är sann.

Hvarje den häktades yttrande lät fullt trovärdigt, och det märktes allt för tydligt, att rätten började sätta mera tillit till honom, än till den dubbla bevisning, som förebragts.

Vänd till allmänne åklagaren, inföll domaren:

— Nå, hvad säger åklagaren?

— Jag vill först höra, om Sandberg tänker begära blifva försatt på fri fot. I så fall har jag inte något däremot.

Den häktade var så förvirrad, att han numera troligen icke skulle tänkt på att framställa en dylik begäran.

— Vill ni blifva försatt på fri fot under utredningen?

— Ja, om jag får lof.

Rätten förordnade därpå, att målet skulle förklaras hvilande.

de, till dess detektiva polisen hållit utredning, och att Sandberg under tiden skulle vistas på fri fot.

Till åklagaren öfverlämnades därpå handlingarna i målet, och ordföranden delgaf därpå sina egna tankar och erfarenheter i saken.

Åklagaren, hvilken icke var någon annan än detektiva polisens chef, hade emellertid redan satt sig in i målet och hade, som vi sett, sändt ut detektiver att skaffa upplysningar och hämta judens vittnen till förhör.

Dessa voro emellertid icke lätta att träffa. De hade vid edens afläggande kallat sig åkardrängar, men det märktes snart, att de voro åkardrängar utan vare sig arbete eller fast bostad. Hvar polismännen än sökte dem, så hade de varit där en eller ett par dagar, men sedan hade de försvunnit.

Det finnes sådana där luffare inom staden också.

Detektiverna hade nu efter olika vandringar hit och dit kommit till Kungsholms torg, där de stannade och funderade.

— Om vi skulle göra en titt i »tjufladan».

— Ja, hvarför inte! Sådana där gökar kunna naturligtvis icke hålla sig för goda att vistas i tjufkvarter och umgås med tjuftar.

— Bara inte tjuftarne skämmas för sällskapet.

— Ja, vet du, jag anser en tjuf vara hederligare karl än en menedare.

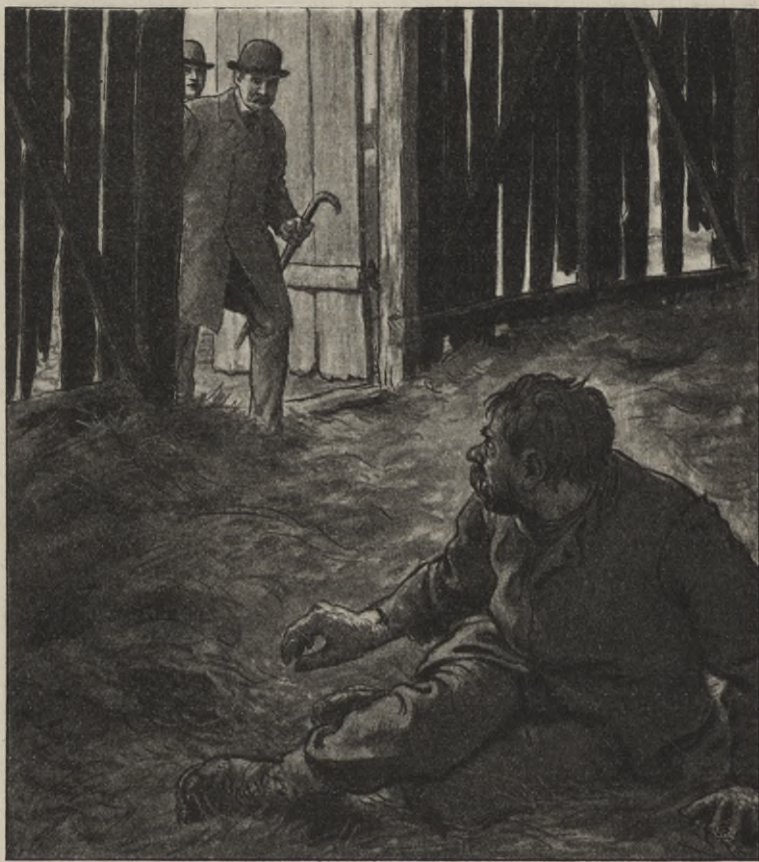
— Det anser ju själfva Sveriges rikes lag också. En tjuf kan få tillbaka sin goda frejd efter ett eller annat år, men en menedare får sakna medborgerligt förtroende under hela sin lifstid.

— Ja, låtom oss hälsa på i tjufladan; alltid finnes där väl något att göra!

Den så kallade tjufladan låg å vänster hand ute på marken, när man kommit till slutet af Handtverkaregatan. Det var en ruskig och snart fallfärdig byggnad med stora hål, genom hvilka vinden svepte in och tjöt i alla möjliga tonarter. Här och där funnos å väggarne så stora öppningar, att fullvuxna personer ledigt kunde krypa in genom dem, och dörrarna hängde och slängde för vinden utan ordentliga lås.

Man ansåg, att något af värde ej kunde förvaras i denna lada, som tycktes vara öfvergifven af ägaren. Senast hade den användts att förvara tobak i, men den dugde icke längre ens till detta, sedan en mängd lösdrifvare och slödder där fått sitt tillhåll.

Det gagnade icke att försöka utestänga dessa.

Hemska rykten gingo bland den här ute boende befolkningen om tjufladan, och sällan vågade någon, sedan skymningen inträdt, komma i hennes närhet. Man talade om, att här bodde röfvare, som nattetid plundrade vägfarande, och att tjufvar hade sitt tillhåll där, sade ju själfva namnet på ladan.

Man visste också berätta, att från Konradsberg rymda, sinnesrubbade människor höllo sig gömda där och mycket annat.

Faktum var, att polisen flera gånger kommit från staden hitut och företagit razzior, hvarvid de rensat ladan och tagit med sig en del ruskiga personer af båda könen.

Detektiverna, som marscherat från Kungsholms torg hit, närmade sig nu ladan.

— Sådana där ruckel, de kunna få stå, sade den ene.

— Ja, tjufvar och rackare, de ha alltid tur med sina bostäder. De bli alltid stående kvar, om det blåser aldrig så.

— Det brinner så mycket, som borde få stå kvar, men sådana här förbaskade ruckel glömmar dom att tulla på.

— Och ändå finns det så godt drag i de där ladorna!

De hade nu kommit fram och kikade in genom springorna, men kunde icke upptäcka annat än rutten halm, ris och bark, samt en del trasiga tomsäckar. De togo emellertid tag i en stor dörr, som var bunden med gamla rep.

Banden voro så multnade och ruttna, att de strax sletos upp, och dörren flög upp på vid gafvel.

Det larm, som därvid uppstod, och det ljus, som plötsligt strömmade in i ladan, väckte upp en ruskig individ. Borta i ett skumt hörn reste en person sig hastigt upp. Men han blef troligen missnöjd öfver besöket. Han utöste en svordom och kröp sedan åter ner i den ruttna halmen, där han borrade sig långt ner.

Detektiverna skyndade bort.

— Hallå, hvem är där?

— Skrik i helsike! Hvem är ni själf, som kommer och stör en, när man sofver middag.

Polismännen sparkade i halmen rundt omkring och drogo med kryckorna af sina käppar halm undan, så att människan kunde i det närmaste anses vara uppgräfd.

— Ser man på, det är ju själfvaste Bönås-Kalle.

— Ja, får man inte vara det då, men hvad är ni för brunsvedda orangutanger, som inte kunna låta en människa vara i fred, när man ingenting gör.

— Hvad har ni tagit er till, sedan ni senast kom ut från tvångsarbetet?

— Hvad jag gjort? Kanske ni tror, att jag stått staty eller deltagit i regeringens förhandlingar eller varit med om något annat finare jobb. Misstag mina herrar, jag har helt enkelt bara gjort en konst i att göra någonting. Det lönar sig inte nu för tiden, sedan världen blifvit så där elektrisk af sig, och jag förstår mig inte en smul på elektricitet. Då förstår en katt sig fan så mycket mera därpå.

— Ni har då bettlat och lefvat så här som uteliggare?

— Ja, säg, hvad skulle jag väl annars ha gjort?

Det var med den mest oförställda förvåning, som denna samhällets paria framställde frågan. För honom var det alldeles klart och tydligt, att, när han ej hade andra resurser, han borde tigga och ligga ute.

— Det är så godt, att Kalle genast följer med oss till staden.

— Och så tror ni, att ni ska få busen på tvångsarbete å Svartsjö en gång till. Nej, mina herrar, jag sätter stopp för det den här gången.

Han tog på sig en viktig och högeligen komisk min, sköt fram bröstet och satte båda händerna i sidorna.

— Katten, hvad Kalle ser morsk ut.

— Ja, si, det går inte med lösdrivare nu. Jag har någonting i bakfickan, jag, skall jag tala om för däckarna.

— Har ni laga försvar också?

— Jo, jo men san, och det ett fint ett, med fast bostad på Långholmen, kost och logi och upppassning, allting fint.

— Jaså, du har varit ute och gjort »brytningar», din rackare. Men det få vi tala om sedan. Följ nu med!

I stället för att lyda uppmaningen lade karlen sig ner i halmen, där han började böka och rota, så att halm och mögel och gamla trasor flögo omkring. Han pustade och flåsade, medan han gräfde sig djupare och djupare ner.

Den ene konstapeln högg honom i nacken.

— Du ämnar väl icke krypa genom och ut någonstädes här?

— Var lugn! Jag skall inte försöka kila, men jag har den där bakfickan, som skall rädda mig från Svartsjö.

Därpå dök han djupare ned och drog till sist upp ett stort, i en mängd säcktrasor inlindadt paket. Detta kastade han vid konstaplarnas fötter.

— Se här, tag det! Jag har aldrig haft någon nytta af det där, och aldrig kunnat få heller, men nu kan det åtminstone rädda mig från tvångsarbete.

Polismännen skyndade sig att slita de många trasorna af, och när detta var gjordt, mötte dem en öfverraskning. Insvept i trasorna låg en svart handväska, som de mycket väl kände igen.

Det var diamantfruns väska.

De skyndade sig att öppna och funno en massa dyrbarheter kvar, ehuru de icke kunde afgöra, om det var allt det stulna.

Tjufven tycktes läsa deras tankar.

— Det är allt, sade han, alltsammans. Det går min sann inte lätt för en buse att kursa sådana där läckerheter. Jag har försökt, men öfverallt har jag misslyckats. Där finns en sak, som jag ansåg vara den billigaste, ringen där; den var jag med på två pantbanker, sådana där farbröder, som vilja ha 5 öre på kronan. Jag såg på deras minner, att de misstänkte mig, men jag lät dem icke få tag i ringen utan jag gnodde i väg i stället. Herrarna ska' tro, att det inte varit roligt för en stackare, att ha en hel förmögenhet nedgräfd här i bosset och icke kunna göra någon nytta med den, icke kunna afyttra något och skaffa sig så mycket som en bit bröd och en sup. Jag gick en kväll in på ett syltkafé utan pengar, men med den där ringen i västfickan. Där satte jag i mig tre halfvor öl och började känna mig modig, och artig blef jag, så att jag kallade en gammal käring för jungfru.

— Hör nu, jungfrun lilla, sade jag, först nu märker jag, att jag har glömt min portmonnä i de andra byxorna, men jag skall komma hit i morgon och betala.

Människan granskade mig från topp till tå och blef all-

deles grön och gul i ansiktet af ilska och hon kallade mig buse och lät förstå, att jag nog inte hade andra brallor* än dem, jag bar på mig, och alltså inte kunde ha glömt portmonnäen.

Jag kallade henne jungfru minst femton gånger och försökte tala reson med henne, men detta hjälpte inte. Till sist drog jag upp guldringen, men då blef hon etter värre och sade, att jag var en tjuf. Hon öppnade dörren och skrek af alla krafter på polis. Då måste jag slå omkull käringen för att bereda mig väg ut, hvarefter jag sprang af glatta lifvet. Säg, hvad glädje hade jag af min förmögenhet!

— Säg stulna förmögenhet.

— Gör detsamma! Från kaféet gick jag in på krogen »Målarfördärfvet», där var en gammal flicka, som jag kände från den tid, då jag ännu körde för bönåsar**. Jag pratade vackert med henne, som i forna da'r, och hon slog upp brännvin åt mig. Men så sade hon:

— Ni pratar så mycket goja i dag. Då har ni väl inga pengar?

Jag drog nu fram ringen och sade, att jag ville lämna henne den i pant för en portion mat och en sup. Tror någon jag fick. Hon blef lika vild och rusade ut och såg sig om efter polis. Jag förstod emellertid, hvad saken gällde. Hastigt svepte jag supen i mig och gnodde i väg.

— Kalle har alltså bara haft oflax med sin förmögenhet?

— Jag har ingen framgång, för jag har ingen talaug att växla, och hade jag anførtrott mig åt någon annan, hade den naturligtvis roffat alltsammans. Jag är tydligen inte skapad för att ha hand om någon större förmögenhet. Jag blef också nästan rädd, när jag först öppnade den där väskan och såg ett helt juvelerarelager.

— Hvad fick ni då för tankar?

— Stora, stora! Först tänkte jag gömma lagret här och så gå ut i staden och realisera ett smycke hvarje dag; och

* Byxor. ** Bönåsar är i Stockholm en gammal benämning på ett visst slags åkare.

när jag då förvandlat allt i en stor summa, skulle jag kläda mig gentil och fin och fara utrikes.

— Ni slog sedan ned edra pretentioner?

— Ja, när man inte ens kunde byta sig till en half öl för en småsak. Jag gitter inte se på det här eländet.

Han gaf i detsamma väskan en lindrig spark.

— Hvad skulle ni med den att göra då?

— Kors, jag trodde det fanns något nyttigt i den. Något, som jag kunde använda, men hvad skall en Svartsjöare väl att göra med guld och diamanter.

Den ene detektiven tog väskan, under det den andre, som slagit ett snöre om tjufvens hand, stoppade ena ändan af detta i sin ficka, så att det såg ut, som om han gick arm i arm med den anhållne.

Därpå begåfvo de sig inåt staden, utan att den anhållne på något sätt gjorde motstånd.

Det hade åter gått så, som det ofta händer. Detektiverna hade gått ut för att spana upp judens två bostadslösa vittnen, men i stället hade de af en ren slump träffat på den, som stulit diamantruns dyrbarheter, och hvilken man förgäfvades med stora ansträngningar försökt att få tag i.

De voro belåtna med sin jakt, och ansågo, att detta fynd var minst lika godt som de efterspanade vittnena, om icke bättre.

Journalhavande kommissarien gratulerade dem också till fyndet

— Nu blir det väl att genast söka upp diamantrun och kalla henne hit, såvida hon inte redan har tagit lifvet af sig af grämelse och sorg. Jag förmodar, att man väl inte behöfver säga, att hon skall skynda sig för att taga sina klenoder i betraktande.

Tjufven sattes under tiden ner i förvaringshäktet, och den tillrättaskaffade väskan låstes in i ett skåp i säkert förvar, så att den icke skulle komma ut på flere äfventyr, innan ägarinnan hann anlända.

Bonde kom inrusande under lifliga gester och slog en af kamraterna ett duktigt slag på axeln.

— Tre, kanske fyra flugor i en smäll!

— Ja, men smäll därför inte till mig så förbaskadt med din grofva labb, replikerade kamraten och låtsade förvrída ansiktet af smärtor, under det han med handen kände å den punkt, där den stora handen slagit ned.

— Jo, det gjorde ingenting, att ni inte fingo tag i vitt-
nena, de äro här nu! Det var bättre att ni högg diamant-
tjufven. Det ser ut, som om' allt skulle vara uträknadt.

— Bodde de någonstädes då? Vi kunde emellertid inte få slag på deras logi.

— Nej, nu ska' du få höra på! Adolf och jag voro ute och gingo ett slag i Österlånggatan, och bäst vi då kommo midt för Dryckesgränd få vi där se den lille svarte, Schemulowickz, som stod och kisade genom sina glasögon.

— Där är ju juden, hvad gör han i den här stads-
delen?

Juden tycktes emellertid vänta på någon, han spanade än mot Järntorget och än mot Slussen, men då han icke såg den han väntat, drog han sig för en stund något i skymundan för att kort därpå åter komma fram och kika omkring sig.

— Hvad kan han ha för sig?

— Han har kanske stämt möte med sina vittnen.

Vi drogo oss undan in i en portgång midt emot gränd-
den, där vi kunde iakttaga honom utan att själfva blifva sedda. Han tycktes vara mycket orolig, gång på gång drog han upp sitt ur och såg efter hvad detta var.

Plötsligt kom han emellertid fram på Österlånggatan, sedan han observerat ett fruntimmer, som kom i sällskap med två karlar.

— Jaså, ni kommer ferst nu, und här har jack jo ventet so micke, so micke. Ferstert tirpar tid.

Kvinnan, som var röd och svettig, berättade, att hon haft så mycket att göra med att springa omkring och söka dem, och att hon först nu efter mycket besvär träffat dem.

Karlarne instämde häri, att de varit svåra att träffa, emedan de just hållit på med att gå omkring och söka sig logi.

Efter några hviskningar sågo vi kvinnan, som icke var någon annan än judens så kallade fästmö, aflägsna sig. Han tog därefter de två karlarne med sig in å det lilla kaféet bredvid Bachi vapen, och vi sågo att de gingo in i det inre rummet, där ett skepp i miniatyr alltid står i fönstret och döljer utsikten.

Nu skulle väl de viktiga förhandlingarna försiggå. Vi hade en aning om, hvad juden skulle ha att tala med dessa personer om, och misstänkte icke ett ögonblick, att de ej voro hans vittnen. Likaledes antogo vi, att detta möte stod i samband med den okularbesiktning, som rättens ledamöter samma dag företagit å judens butik.

Vi öfverlade därför icke utan stego efter in på samma kafé och togo plats nere vid dörren.

— Det var väl inte mycket att höra på, kan jag tänka.

— Nej, inte just, och vi behöfde blott vänta så länge till dess vi fingo reda på, att arbetskarlarne verkligen voro de eftersökta vittnena. Då gingo vi in och anmodade hela sällskapet komma med oss på en stund. Juden blef förstas desperat och ställde till en smula komedi. Han satte glasögonen till rätta, tittade mot taket och talade om sitt goda samvete och om svensk frihet och rättvisa och orättvisa och mycket annat. Vi hade ganska svårt att tysta ner honom, men så till sist, när han icke såg någon annan utväg, måste han bekväma sig att följa med och underkastas förhör tillsammans med de andra.

— Är det det, som pågår ännu?

— Ja, de ha nog kommit ganska långt i texten, de hålla på med att läsa och förklara rådhusrättens vidlyftiga protokoll.

* * *

Detta och förut nämnda jämte många andra liknande fall visa, huru personer kunna handskas med sanningen till och med, när de skola tala under edlig förpliktelse. Vittnen fin-

nas att få för snart hvad som helst, vittnen, som kunna vränga sanning till lögn, och tvärtom, antingen för att vinna egna fördelar eller för att skada andra.

Ganska betecknande i detta fall är ju den blott några år gamla menedsaffären, där en brännvinsadvokat vittnade, att han å en krog vid Mästersamuelsgatan, inom Klara församling, sett en krogföreståndare misshandla två gäster. Och detta tog han på sin högtidligt aflagda ed.

Olyckan ville emellertid att det snart uppdagades, att han icke alls åsett något dylikt upptråde. Han hade nämligen vid den angifna tiden varit anhållen för fylleri inom Maria församling. Han hade emellertid själf anmält sig som vittne och hade icke erhållit någon ersättning för sitt »besvär».

Så lätt går det att få falska vittnen, som åtaga sig att vittna, att de sett allt möjligt.

De nu ifrågavarande vittnena erkände vid polisförhöret, att juden tubbat dem att vittna mot den för dem alldeles okände Sandberg, och så hade de vittnat, så att denne blifvit häktad inför deras ögon.

Intet samvetskval hade dock tyngt dem, ingen orolig tanke hade kommit och påmint dem om, att de handlat orätt, och att de störtat i olycka en oskyldig människa och dennes hela familj.

De voro nöjda med den betalning de fått af juden. Den ene hade erhållit en liter brännvin och ett par strumpor och den andre en krona och ett kvarter brännvin, allt för att de skulle »svära bort sina själar».

För dessa var det väl dock icke så stor olycka som för de människor, som blefvo offer för menedarne.

De falska vittnena dömdes till hvardera tre års straffarbete och ständig vanfnejd.

Juden dömdes som anstiftare till sju års straffarbete och samma vanfnejd, och Sandberg blef förstås helt och hållet frikänd.

Men nästan alltid finnes det kryphål, där den, som anlitar en durchdrifven advokat, kan slingra sig igenom. Denne framhöll ständigt genom klagomål i alla instanser, att bevis

saknades för att Schemulowickz narrat menedarne att begå mened. Hvarför skulle de då ha vittnat falskt till hans fördel? Detta brydde man sig icke om att besvara, man vidhöll taktiken att neka och bestrida på den grund, att inga bevis funnos.

På det viset gick det så, att juden, sedan han suttit nära ett år i rannsakningsfängelset och klagat, i brist på fullt bindande bevisning och på grund af sitt enständiga nekande blef af högsta domstolen frikänd och försatt på fri fot.

Men redskapen fingo sitta där de sutto, och så var den menedshistorien utagerad.

Kap. L.

Ett utsatt barn.

Diamantfrun hade icke varit sen att komma till stationen, så snart hon fick höra, att hennes dyrbarheter anträffats, och när hon nu steg in var hon i det mest öfversvallande glada lynne.

Hon klappade och omfamnade i glädjen konstaplarne.

— Nej, men hvad hör jag, mina kära vänner! Och allt finns kvar, och jag kan få se det nu?

— Ja, om ni lugnar er.

— Hvad var det för en hyggelig tjuv? Jag skulle riktigt vilja krama honom också af bara glädje.

— Då kan man vara rädd, att ni kramade för hårdt.

— Ack nej, jag är så lycklig öfver att få det tillbaka! Betänk, det var ju inte mitt, åtminstone inte det mesta och dyrbaraste.

Stölden, tjufvens bekännelse och alla andra till målet hörande omständigheter lågo så i öppen dager, att det icke mötte någon svårighet för kvinnan att genast utfå sin dyrbara väska.

Hon tog den också och betraktade den med ömhet.

— Akta er nu, att ni inte blir af med den en gång till!

Det är inte säkert, att det alltid går så lyckligt som denna gång.

— Har ingen fara!

— Det är bäst att hålla i den med båda händerna.

— Mina herrar, jag skall bära den i famnen som ett litet lindebarn!

Gumman neg, och hela hennes rynkiga, gamla ansikte glänste, när hon aflägsnade sig från »fyran».

Hon hade icke väl slagit igen dörren efter sig, förr än Monk kom in, bärande ett bylte. Den gamle detektiven såg ganska generad ut öfver bördan, och han tycktes knappast veta, om han längre skulle stå och hålla på den, eller om han skulle lägga den ifrån sig.

— Hvar har du där?

— Vete fasingen, men nog är det något som skriker.

— Är det ett barn kanske? Herre Gud, du bär det ju med hufvudet neråt!

Monk var just icke den, som brukade känna sig bortkommen eller tafatt under några förhållanden, men den här situationen var han inte vuxen. Han lade byllet på bordet, midt emot kaminen, som spred en behaglig värme.

En annan konstapel, som tydligen var mera van vid sådana små bylten knäppte upp ett par säkerhetsnålar, som sutto i en stor schal. Sedan denna rullats upp, fanns ännu en schal, denna mera mjuk och fin, lindad om ett litet barn.

Detta började nu gifva ifrån sig en del pip och oartikulerade ljud; värmen från kaminen började snart sprida sig till det lilla pyret och sätta rosor på kinderna.

Barnet, som nog var några månader gammalt, var väl klädt och hade under schalarne en fullständig beklädnad. Det var varma och präktiga kläder, en sådan liten barnutstyrel, som tydligen var köpt fullt färdig. På de små händerna funnos till och med vantar till skydd mot kolden.

— Det tyckes åtminstone inte ha frusit, där det varit, men nu vill det ha mjölk. Ja, ja, lilla pyret är så hungrigt.

Detektiven tog barnungen och började hoppa och dansa med den.

— Ja, ja, lilla pyret är hungrigt, ja, ja, tjo, tjo, tjo, men nu ska vi ha hit en snäll dadda, som ska' ge det mjölk. — Människor, kalla hit Lina Lind, eftersom hon är vårt enda fruntimmer, så länge, så får hon passa det tills vidare.

En konstapel gick ut och kom strax tillbaka, han hade med sig den hurtiga poliskvinnan.

— Här är en liten, som vill ha en fostermor. Nu gäller det, om Lina kan åtaga sig den befattningen.

— Tig han tokstolle! Hit med barnungen.

Kvinnan fick tag i barnet och svepte schalarna om det.

— Jag går upp till vaktmästaren så länge och ställer om att det får mjölk i sig, det lilla lifvet.

— Lagg ingenting i oordning eller förstör någonting, som finns på barnet, yttrade Monk. Vi komma om en stund upp för att se, om vi genom kläderna kunna få någon ledning till upptäckande af den, som utsatt barnet.

— Ah, är det en sådan liten stackare, som ingen vill kännas vid, en som de satt ut för att blifva af med!

Kvinnan aflägsnade sig med barnet, och Monk telefonerade till Maria sjukhus med begäran, att en diakonissa måtte komma dit för att för tillfället taga hand om ett hittebarn och gifva det vård.

Det är, tyvärr, icke något ovanligt, att detektiva polisen måste taga hand om dylika små stackars barn, som blifva utsatta och öfvergifna af föräldrar, oftast förtviflade mödrar, som icke veta, på hvad sätt de skola kunna försörja sina barn. Det händer ofta att fattiga fabriksflickor, som blifvit mödrar och icke se sig någon utväg att kunna försörja barnen, sätta dem ut, i hopp att välvilliga människor skola taga hand om dem. De veta icke, hvad de skola taga sig till. Barnets fader drager sig undan sin skyldighet att bidra till barnets uppehälle och försöker kanske på annat håll att inleda nya förbindelser och göra andra kvinnor olyckliga.

Hvad skall hon taga sig till? Stadssamhället har endast anvisat henne att gå till fattigsakföraren, men huru mycket denne än gör, blir det sällan till någon lindring för den olyckliga. I många fall stämmer fattigsakföraren den uppgifne barnafadern, och så svär denne sig fri. Ofta påstår han att han aldrig förut sett kvinnan. Nej då, tycker någon det!

I andra fall måste en fader erkänna, då sådana omständigheter föreligga, men processen drager ofta ut på tiden, och det är långa och många dagar från det stämningen uttages till dess domen faller, och under tiden få moder och barn svälta.

Ofta undandrager också en dömd fader sig sina förpliktelser genom att fara till landsorten och där skaffa sig arbete.

Kvinnan själf förlorar mången gång sin plats, sitt ar-

bete för barnets skull, och om hon lyckas få något arbete på en fabrik, så är lönen så ringa, att hon ändå själf och barnet måste lida nöd, brist på kläder och brist på föda.

Rår en sådan kvinna egentligen för hvilka tankar, förtviflan och nöd sätta i henne? De resultera dock alltid i, att det är barnet, som är i vägen. Hade hon icke det, så skulle hon nog kunna skaffa sig sitt dagliga bröd, att föda två räcka hennes krafter icke till.

När så förtviflan bragt henne halft till vanvett, sätter hon ut barnet, troende att det väl skall komma i händerna på någon snäll människa, som åtager sig detsamma.

Det kommer emellertid mest till polisen, och polisen brukar ofta ganska snart taga reda på hvem modern är.

Med detta fynd tycktes det emellertid vara något annorlunda. Barnet var väl födt och syntes ha fått en god vård, det var ju också synbarligen väl klädt. Det såg icke ut, som om så stor nöd förmått modern att sätta ut det.

Sedan Lina Lind burit barnet upp i vaktmästarens bostad, bredvid polisdomstolen, ville kamraterna veta af Monk, huru han anträffat barnet.

— Det låg inte längre borta än där uppe i Storkyrkobrinken. Jag kom där och tänkte då egentligen icke på någonting, då frun, som har kaféet, kom mot mig.

— Konstapel, ropade hon, det är något mystiskt med det där! Och så pekade hon mot det här byttet, som låg alldeles intill husväggen.

— Det är väl någon som tappat paketet, inföll jag.

— Hm, jag tror inte det är något vanligt paket. Jag rörde vid det, och jag tyckte mig höra ljud. Det är något mystiskt, men vi få väl se.

Jag böjde mig då ner och tog upp det, och gick in på kaféet med byttet och där märkte jag, att det var lif i det.

— Hm, en treflig present, hviskade frun; jag undrar, hvem som kan ha lagt ut den.

— Ja, det är just det, jag också undrar öfver.

— Se, någon alldeles fattig är det då inte, det syns ju. Jag undrar — — —

— Hvad undrar frun öfver?

— Jag har observerat ett fruntimmer gå här så länge af och an på gatan, ett ganska långt och välklädt fruntimmer. Än stod hon en lång stund och tittade i hattbutiken, än i fönstret till optiska affären där, och hon såg länge på termometern, som om hon såg efter, huru många grader där var. Se, hon ville förstås förvissa sig om, huruvida det var kallt eller inte. Ah, ja, det är ju inte någon kyla i dag heller att tala om.

— Såg frun henne sedan?

— Asch, ja, hon dref af och an, så jag trodde, att hon gick och väntade på någon, men det måtte ha blifvit en lång väntan. Sedan flyttade hon sig bort och tittade i fönstret i Stockholms Dagblads annönskontor, och därefter gick hon till konditor Landelius fönster. Jag tröttnade till sist att kika efter människan.

— Såg frun om hon hade något att bära?

— Nej, det kom jag inte då att tänka på. Det var ju då ingen andledning att se efter det.

— Såg frun henne icke sedermera?

— Nej, om en stund gick jag ut. Jag tänkte, jag skulle se, om hon gick där ännu. Då fanns hon inte där, men i stället såg jag det här byltet.

— Och det hade frun icke sett ligga där förut?

— Nej då.

— Ja, det är väl en af de många, som inte längre kunnat draga sig fram med barnet, inföll jag.

— Ja, och så har hon varit så försiktig att lägga det så i närheten af polisen. Hon har nog räknat ut, att det snart skulle anträffas och öfverlämnas till den blott några steg härifrån boende polisen.

Frun hade emellertid icke något annat signalement på kvinnan, än att hon var lång och välväxt och välklädd. Klädningslif och kjol hade mörk eller blå färg, mera kunde hon inte säga, och ansiktet hade hon icke sett. Vi veta ju för resten icke om det är hon, som är den skyldiga det kan

ju vara blotta antaganden. Nej, nu får jag tala om det för chefen. Är han upptagen ännu?

Denne kom emellertid i detsamma ut, och han såg genast på sina polismäns ansiktsuttryck, att något nytt inträffat, som sysselsatte deras tankar.

Han var van att ganska snart genomskåda sitt folk.

— Hvad är det? frågade han i sakta ton.

— Ah, jag har bara gått och hittat ett barn, svarade Monk med orubbligt allvar.

— Ja så, är det samma gamla historia igen!

Monk berättade därpå alla detaljer, hvarefter chefen gaf honom och Börje i uppdrag att verkställa spaningar.

De fingo snart klart för sig, att detta uppdrag icke var så lätt, som i en del andra liknande fall. De hade noga granskat barnets kläder och hade i sina anteckningsböcker noggranna beskrifningar öfver dessa, men de hade icke funnit något särskildt, som tydde hvem modern kunde vara.

Barnet befanns vara en gosse, som nog var sina tre månader gammal, men det fanns inga antydningar om, hvad han hette eller dylikt. Man hade funnit en liten, fin battistnäsduk med ett trasigt monogram, å hvilket ett B. var synligt.

Detta var allt.

Då spaningar skola göras efter alldeles blottställda kvinnor, som utsatt sina barn, vänder sig polisen först till barnbördshuset och får där uppgifter på, hvilka obemedlade kvinnor, som under senare tider utskrifvits, eller också vänder den sig till fattigbarnmorskorna. Alltid lyckas den få någon uppgift att hålla sig till.

Men i andra fall kan det vara kinkigare att taga reda på en moder, som för något brott eftersökes. Det finnes så många ställen i hufvudstaden, där en kvinna, som har pengar, kan dölja sig, och det finnes också så många barnmorskor, som visa sig tysta som muren och trotsa alla polisens bemödanden, när den vill hafva dem att tala. De äro så vana vid så många snärjande frågor och förstå så väl att parera frågorna.

För allt i världen, de ha blifvit hederligt betalda för

sin tystnad, och ingenting i världen skall förmå dem att bryta den, såvida det icke är någon så pass viktig omständighet, att de kunna tvingas med hot om edgång. Då kan det ju blifva en annan sak.

Det finns ett barnbördshus i Stockholm med gamla statuter och föreskrifter, nämligen Pro patria, vid Stora Badstugatan, där icke heller polisen kan begagna något maktspråk.

De kvinnor, som behöfva taga in där, kunna vara alldeles okända till och med för anstaltens sköterskor, och det har mer än en gång händt, att man där aldrig sett barnaföderns ansikte.

Försedd med mask för ansiktet har hon kommit dit för att dölja sig, med mask för ansiktet har hon bidat sin tid och med mask för ansiktet har hon genomgått sina födslovårdar.

Till sist har hon lika beslöjad, okänd och ogenomtränglig, åter dragit sina färde utan att någon sett hennes ansikte.

* * *

De båda detektiverna, som utsändts med anledning af det upphittade barnet, hade hela dagen arbetat i sitt anletes svett och måst vandra från det ena stället till det andra utan att de därför kommit på något spår efter den onaturliga modern. De hade besökt en mängd platser, där de trott sig skola finna något spår, men ännu tyckte de sig icke ha kommit sanningen ett spår närmare.

— Usch, det här blir pin svettigt, mumlade Monk och torkade sig med näsduken öfver pannan.

— Det blir mödosammare än att bära hem barnungen, instämde Börje.

— Ja, se att gå omkring och tala med fruntimmer en hel dag, det hör rent af helsike till. Det kan man bli trött på, om inte på annat. Man får ofta inte ett ordentligt svar af dom jäklarne; de tala mest om helt annat, som icke alls hör till en dylik affär, och när man till sist kommer under

fund med det, så är det de, som stå och utfråga oss, i stället för att vi skulle fråga dem.

— Nå, har du räknat ut fler ställen, som vi skola gå på i dag? frågade Börje.

Monk log ett halft leende och såg något betänksam ut.

— Jo, vi ha allt glömt att hälsa på fru A., och det är bäst vi därför med detsamma begifva oss dit.

— Hon, som är så svår och misstänksam!

— Ah, hon tycker om mig, sedan jag hade en liten affär att utreda där. Och hon skall nog bli bra att ha att göra med, om hon blott har något att meddela.

Den fru A., som de åsyftade, var åtminstone genom sin annonsering i tidningarna vida bekant. Hon var barnmorska och brukade annonsera öfver land och rike, att patienter bäst kunde döljas hos henne, och hon utlofvade tystlåtenhet och diskretion. För ett någorlunda billigt pris emottog hon fruntimmer till vård, och denna inackordering blef med tiden en så lönande affär, att hon helt och hållet slutade upp med sin vanliga praktik, som hon förut under åratat utöfvat.

Vid Bryggaregatan i ett af de allra äldsta husen på platsen, ett gammalt rödmåladt stenhus med vindskupor och snedt och brutet tak, utöfvade hon sin verksamhet. Entrén var icke vidare lysande. Man kom upp genom en mörk och skum, ofta smutsig stentrappa och kunde med möda läsa skylten på dörren.

Polismännen hade kommit ett stycke ner åt Klara norra Kyrkogata, då Monk plötsligt stannade.

— Fick du en idé?

— Inte precis, men jag kom att tänka på, att jag kanske skulle lyckas bäst ensam. Gumman har sina sidor, och hon talar icke så gärna i två personers närvaro. Som sagdt är det ju blott en lös tanke, att hon skulle kunna lämna någon upplysning i berörda fall, det kan ju vara en möjlighet, det kan också tänkas, att man går förgäfves.

— Hvad det beträffar, så har man fått gå förgäfves så mycket i sina dagar, att man börjar blifva van. Hvad det andra beträffar, så får du så innerligt gärna gå ensam upp.

Jag tycker inte mycket om barnmorsketillställningar. Jag tror inte, att man härvidlag behöfver höra efter för att möjligen blifva vittne.

— Nej, med säkerhet inte!

— Nå, i så fall går jag in på kaféet här. Det finns ganska godt öl där.

— Du väntar tills jag kommer igen?

— Naturligt, sa' tysken.

Det hade redan börjat skymma, och ljusen började tän-

das här och där. Börje gick in på kaféet och slog sig ner vid ett bord med en del färska tidningar, där han beslöt afvakta kamratens återkomst. Han var vid tillfället ensam gäst och hade ingen att kifvas med om de färskaste nyheterna. Han blef ifrig i sin tidningsläsning och satt djupt försjunken i denna, när Monk om en half timma kom tillbaka.

— Är ölet fortfarande lika godt?

— Ja, men jag glömde att dricka mera än en sejd.

Under det han rekvirerade en omgång öl, höll han sin aftontidning hårdt i handen, som om han fruktade, att någon skulle taga den ifrån honom.

— Nå, fick du veta något?

— Ja, jag fick låna två fotografikort, ett af en barnunge, och ett af modern. Jag för min del tycker, att alla barnungar äro lika, men jag kan inte hjälpa, att jag finner detta fotografi, taget vid två månaders ålder, rätt likt vår lilla skyddsling.

Han kastade därpå fotografikortet på bordet och Börje tog det.

— Hm, det är ju möjligt, att det är likt, fastän jag inte med bästa vilja i världen kan upptäcka annan likhet, än alla sådana där små barnungar ha med hvarandra.

— Gumman har i alla fall lofvat komma och taga vår skyddsling i betraktande för att se, om han är af dem, som kommit till världen hos henne. Men det är en sak, som jag tänker på, och som icke kan gå i lås med de funderingar, jag har förut.

— Hur så?

— Jo, fru A. har beskrifvit modern som liten och spenslig; sådan skulle ju icke det fruntimmer ha sett ut, som varit synligt å Storkyrkobrinken, kort innan barnet anträffades. Efter de beskrifningar, jag erhållit, har jag tänkt mig, att den, som utsatt barnet, kunnat vara den senare.

Båda försjönko en stund i tankar, medan de rökte på sina cigarrer och utstötte rökmoln.

Börje afbröt tystnaden och lyfte upp en tidning.

— Ja, fruntimmer kunna ha sina idéer. I tidningen här finnes ett bref från Uppsala, i hvilket berättas en kuriösa fruntimmershistoria. Det var så intressant, att jag läst igenom det icke mindre än två gånger.

— Gäller det äktenskap eller barnuppfostran då?

— Det är inte utan, att det gäller båda delarna. Tänk, att de kunna hitta på en del rackartyg i landsorten också!

Monk tog tidningen och läste uppsalabrefvet, som hade till underrubrik:

"En skandal i Uppsala."

Artikeln lydde:

»Vi ha också här i Uppsala vår chronique scandaleuse, och hvart man kommer, hör man blott talas om det Clementssonska målet, hvilket för närvarande sysselsätter allas sinnen och, hvarje gång det förekommer, till trängsel fyller alla platser i stadens ärevördiga rådhus.

Att det är ett oblygdt prejerimål är utom allt tvifvel, men människan vill ju gärna tyda allt till det värsta, och därför hade meningen en tid vridits så, att man verkligen påstod, man och man emellan, att det nog i det här fallet icke var någon eld utan rök. Den, som är utsatt för detta prejeriförsök, är den sympatiska och allmänt omtyckte, kanske något för beskedlige och medgörlige doktor X. Honom känner man då väl till under det kändanden, en ogift kvinna vid namn Clementson, har en ganska dunkel förtid. Det sägs, att hon för lösdrifveri varit inburad å Norrmalms kvinnofängelse i Stockholm, det gamla spinnhuset, och hon påstås äfven ha tillbragt en sejour å Uppsala kvinnofängelse. Denna kvinna, som tycks hafva en betydande erfarenhet, uttog till en början stämningar å doktorn, under yrkande, att han måtte af rätten åläggas fullborda det äktenskap, han skulle hafva lofvat kändanden. Sedan stämningen uttagits, sändes en mindre nogräknad s. k. advokat till svaranden för att förmå denne göra upp i godo och betala en summa i ett för allt.

Svaranden förnekade, att han gifvit henne något som helst löfte; han kastade prejeriadvokaten utför trappan och bestred åtalet vid rätten.

Rätten ogillade också kändandens anspråk, såsom fullständigt obestyrkta.

Det blef emellertid ett efterspel. Kvinnan Clementsson gaf sig icke. Hon litade tydligtvis ännu på doktorsnäs kända beskedlighet och hade tydligen föresatt sig att omsider med honom dela hans förmögenhet.

Nu tog hon ut stämning med yrkande att utbekomma barnuppfostringsbidrag åt ett barn, till hvilket doktorn skulle

vara fader. Lika välvillig och tillmötesgående som förra gången var hon äfven nu. Hon lät först sin advokat visa doktorn stämningen, i fall han skulle känna sig benägen för en uppgörelse i godo.

Det behöfdes ju blott kosta några få tusen kronor.

Svaranden förklarade emellertid fortfarande, att om fröken Clementsson hade några barn, så hade han icke något därmed att skaffa. Några pengar lyckades man icke heller denna gång utpressa af honom.

Nu följde emellertid en ganska dramatisk process. Käranden inställde sig vid rätten med ett litet barn på armen och påstod att svaranden vore fader till detta, och att hon ville förebringa bevisning därom. Svaranden bestred och redogjorde för de prejeriförsök, för hvilka han förut varit utsatt från samma håll, och så blef målet den gången uppskjutet, för att käranden-Clementsson vid nästa rättegångstillfälle skulle förete bevisning.

Vid nästa rättegångstillfälle uppträdde och vittnade en äldre kvinna från hufvudstaden, och hon hade så pass mycket att säga, att svaranden nog på grund däraf kunnat blifva ålagd värjemålsed. Svarandens advokat, som förut icke gjort någon invändning mot hennes behörighet att vittna, fann sig emellertid till sist och begärde, att, då hennes uppgifter voro synnerligen otroliga, och hon icke härstädes vore känd, hon måtte förklaras såsom återgångsvittne.

Detta blef också rättens beslut. Men sedan lyckades man aldrig vidare få tag i det där återgångsvittnet, som visste så mycket. Gumman inställde sig icke vidare inför rätten, och hon var omöjlig att med kallelse anträffa. Det blef alltså ingen komplettering af vittnesmålet. På domarens frågor förklarade käranden, att hon icke visste, hvar vittnet fanns, och hon tycktes icke heller vara angelägen om att få det hit.

Så stod saken, då svaranden händelsevis af en läkare erhöll underrättelser om Clementsson, underrättelser, som gjorde, att han vände sig till polismyndigheten, hvilken föranstaltade om förhör.

Läkaren förklarade sig på ed kunna intyga, att Cle-

mentsson varit hos honom och sökt honom för sjukdom. Hon hade då uppgifvit, att hon vore i hafvandetillstånd, och att hon skulle gifta sig med doktor X. Läkaren hade funnit hennes uppgifter mindre troliga, hvarför han gjort en grundlig undersökning. Enligt denna kunde han nu intyga, att kvinnan vid tillfället icke varit hafvande, utan hade hon blott stoppat upp sina kläder med mycket vadd och små kud-
dar. Han hade visserligen icke vidtagit någon undersökning därom, men han trodde sig dock kunna påstå, att Clementsson aldrig varit moder.

Då hon alltså uppträdt här vid rätten med ett barn, som hon föregifvit vara sitt, måste man fråga, huru hon bekommit detta och hvem den verkliga modern vore, som utlämnat det till henne. Det är emellertid icke nog med detta. Hon har äfven å sitt prästbetyg fått barnet antecknad som sitt eget, och huru härmed tillgått blir väl en sak, som vår och hufvudstadens polis får utreda tillsammans. Det kan ju på det viset blifva stoff till en hel engelsk miss-roman med bortröfvade barn och arfshistorier med mera dylikt.

Doktor X. och hans advokat följdes åt till vaktkontoret och gjorde en bestämd anmälan mot Clementsson. Man angaf henne för att ha uppgifvit annans barn som sitt eget samt för obefogad rättegång och falska beskyllningars utspridande. Det påpekades jämväl, att allt detta skett uteslutande i prejerisyfte.

Undertecknad har af polisen hört, att verkligt fog för denna anmälan finnes, och att Clementsson, för att skaffa sig pengar, spelat denna äfventyrliga roll. Men hvar skall man nu få tag i henne? Hon har försvunnit från sin bostad i Uppsala, och ingen vet, hvart hon tagit tagit vägen.

Hennes föregifna barn har likaledes försvunnit, och, som nämnts, äfven det så kallade hufvudvittnet. Det blir allt en konstig historia att utreda, men man hoppas, att hufvudstadspolisen skall kunna lämna kraftigt bistånd. Den lär redan förut ha gjort bekantskap med Clementsson, och troligt är, att hon icke håller sig dold längre borta än i Stockholm eller någon af dess närmaste omgifningar.

Man har skrivit till vederbörande pastorsämbete och dit öfversändt det prästbetyg, hon till rätten inlämnat, men något svar har ännu icke anländt.

Det fattas bara, att denna förslagna kvinna också tagit sig för att förfalska prästbetyget!

Man hoppas, att polisen skall göra sitt bästa för att få allt utredt. Det är ju ur rättssynpunkt ett ganska intressant fall. Huru som helst, så har nu Uppsala fått ett ämne till skvaller, och det kan användas mycket länge!

— F—n anamma!

Monk hade noggrannt läst igenom hela artikeln och lade ifrån sig tidningen med ofvannämnda upprop. Detta gaf tillkänna, att han kände sig intresserad.

— Jag kan undra om anmälan kommit till oss ännu!

— Vi få väl se.

Monk blef en stund sittande tyst, tuggande på sitt korta pipskägg, under det han gång på gång strök med ena handen öfver pannan. Det var ett tecken till, att han tänkte på något äfventyr, som han varit med om, något förflutet, något gammalt minne, som åter kom fram.

— Det vete katten, om jag inte känner den där Clements-son! Jag har nog haft med henne att göra här i Stockholm. Jag kan bara nu inte riktigt komma i håg, under hvilka omständigheter det var.

— Hon kanske har varit med i prejäreligorna här också?

— Tyst, jag har det! Det var hon, som en gång gjorde myteri på gamla spinnhuset. Det var en ganska lustig historia, som jag har skrattat åt många gånger. En dag samlade Clementsson ett tiotal där intagna flickor, under den tid de voro ute och hämtade frisk luft på fängelsegården, och visade dem ett ställe, där de kunde klättra öfver planket och komma ut på Vallingatan. Hon hade nämligen några dagar förut inslagit i bräderna till planket gamla spikar, som hon hittat. Dessa voro till nytta för de vid klättring mindre vana kamraterna; själf svingade hon sig ledigt upp öfver planket och hoppade ner å gatan på andra sidan.

Här stodo nu i friheten dessa fångar, klädda i grå kappor

med kapuschonger hängande på ryggen och hvita hucklen på hufvudena. Huru skulle de kunna tänka sig möjligheten af att komma undan? Deras flykt var mer än djärf; de tänkte väl icke heller att komma just så långt eller att få vistas så länge i frihet, och det var väl mest därför, som det lyckades så bra.

Clementsson och en annan, som var lång, ställde sig i teten, och så marscherade de rymda fångarna sin väg genom Vallingatan mot Drottninggatan, utan att de blefvo hejdade. Personer stannade och tittade på det underliga tåget och läto det passera. Det var väl egentligen få, som trodde, att det var fångar, som rymt, och passerade så obehindrade fram öfverallt.

Vi hade nyligen fått hit frälsningsarmén och hade sett alla möjliga underliga flickor passera i procession genom gatorna. Och tro mig eller ej, men här funnos många, som trodde, att detta var något liknande.

Jag hörde sedan åtskilliga dagar efteråt personer tala om, att de sett frälsningsnunnor ute på gatorna. Man hade troligen aldrig förut å gatorna sett kvinnor, klädda i fångdräkt, och många visste troligen icke, huru en fångdräkt såg ut. Nu trodde de, att gråkapporna voro någon slags frälsningsuniform, och att det var nunnor, som buro den.

— Hm, sköna nunnor!

— Jo, riktiga botgörerskor! De hade turen att icke, där de sedan gingo genom smågatorna, stöta på någon polis, utan fingo obehindradt marschera, ehuru de öfverallt ådrogo sig uppmärksamhet. Jag hade just den dagen något att göra uppe vid Roslagstorg och stod där, när hela processionen kom och vek af in på ett kafé. Jag fann naturligtvis genast, hvad det var frågan om, ehuru jag inte kunde begripa, på hvad sätt människorna sluppit lösa och kommit dit.

Roslagstorgsligans dåvarande anförare »Kalle Brännvin» kände tydligen också till uniformen; han kom fram och knuffade mig i sidan och frågade hviskande, om jag sett?

— Visst såg jag!

— Husch, det var väl, att konstapeln också såg, mum-

lade han. Man kan komma att tänka på flugan, när man står midt å Roslagstorg och ser sånt där.

Han kände sig tydligen lugnad, då han fick veta, att han icke varit utsatt för några brännvinshallucinationer.

Sedan jag ringt upp fängelset och omtalat, hvar de bortflugna kanariefåglarna höllo till, samt tillkallat polisen, gick jag in på kaféet. Där var idel fröjd och glädje högt upp i taket. Man hade redan friskat upp sig med varma koppar kaffe och börjat skölja ner detta med öl och porter. Så där hvilade inga ledsamheter!

Det var Clementsson, som hade kassan om hand och bjöd och betalade. Det vet katten, hvar hon hade fått pengar ifrån, och hvar hon kunnat dölja dem. Men för resten, i det där gamla fängelset hade fångarna ju så många sätt att sända bref ut i världen och mottaga svar. Det var en tid, då de till och med läto sin brefväxling skötas af nattåkarne, ehuru äfven detta sent omsider blef upptäckt.

Pengar hade de emellertid, och det var icke långt ifrån, att jag också blifvit bjuden med på ett hörn. Men i detsamma kommo två fångvagnar, och så måste de utflugna fåglarna, ehuru motvilligt, åter krypa in i dessa och åka med tillbaka. På den korta tiden hade de dock råkat i munter sinnesstämning, och det var icke lätt att tysta ner dem.

— Det blef förstås disciplinär bestraffning?

— Ja, de fingo nog ligga en tid utan sängkläder. Apropos, nu erinrar jag mig också det andra tillfället, då jag hade den äran att sammanträffa med Clementsson.

— Det var väl under andra omständigheter än den här gången?

Monk skrattade och slog sig med båda händerna på knäna.

— Jo, det kan du vara lugn för! Jag hittade henne den gången hängande utanpå en vägg i Gråmunkegränd, och hon hade till och med mycket litet kläder på sig.

— Hängde hon där och är ännu vid lif? Det var mig en seglifvad f--n!

— Ja, hon till på köpet gaf hals och skrek, så att

det hördes visst ända ner till Skeppsbron. Det var en kväll, då jag och »tjocka Anders» efter vår dag voro på väg hem som vi hörde ett hemskt nödrop. Vi stannade och lyssnade.

— Det är uppe å de förbannade hotellen, mente Anders och ville, vi skulle fortsätta.

Jag tyckte emellertid, att skriket hördes komma ut ifrån. Det blef allt högre och gällare.

— Vi ha redan gått förbi det, påstod Anders.

— Då gå vi tillbaka igen! Vi gjorde så och kommo in i Gråmunkegränd, och där sågo vi en hvit skepnad hänga och flaxa på väggen två trappor upp, alldeles öfver ingången till ett af hotellen. Människan, som hängde där, skrek fortfarande, och det lät riktigt otäckt.

— Hur kunde hon blifva hängande där utan att falla ner?

— Jo, du skall få höra. Vi två gingo in i hotellet och frågade, hvad det var för ett oväsen, som där fördes. Man förklarade sig vara glad öfver vår ankomst; man hade redan ringt på till polisen, men ingen hade ännu hunnit komma.

— Den där människan har bestämdt plötsligt blifvit tokig. Synd om henne, för hon såg så hygglig ut, när hon kom in, förklarade portieren.

Vi skyndade oss upp och funno där en välklädd herre — han var finne, som vi sedan hörde — nervöst promenera af och an bland glasbitar från sönderslagna fönsterrutor.

Vi skyndade oss först att lösgöra kvinnan och draga in henne genom fönstret, hvarpå vi förmådde henne att kläda sig. Hon hade varit mycket lätt klädd, men hade ändå varit så försiktig, att hon haft en lädergördel spänd om lifvet. Nedanföör fönstret funnos två uppstående bastanta järn, hvilka antagligen sutto kvar från en tid, då man haft markiser här, vi funno snart, att kvinnan fallit mycket nätt, sakta och försiktigt, och att hon fått sin lädergördel att fastna mycket säkert i de bastanta järnen.

Det fanns nära nog ingen risk för att hon skulle kunnat falla ner härifrån.

Sedan hon klädt sig, var hon rätt elegant, och jag igenkände genast Clementsson, ehuru hon hade en helt annan skrud nu än förra gången. Jag undrade öfver, hvad hon nu haft för idéer igen, och beslöt därför att fråga hennes sällskap först. Detta tycktes icke ingå i hennes planer, ty hon började genast att själf blifva talför och skrek och talade om hvarannat. Hon påstod, att karlen plötsligt betett sig som tokig, dragit upp en revolver och ropat, att de två skulle dö i skönhet. Hon blef då så förskräckt, att hon icke visste, hvad hon gjorde, utan i sin förfäran slog hon sönder fönster-rutorna och kastade sig handlöst ut genom fönstret. Lyckligtvis blef hon hängande på markisjärnen, och därmed var lifvet räddadt.

Detta berättade hon andfådd och hastigt i ifvern att få tala först.

Mannen åter såg delvis förvånad ut, men log därpå ett skeptiskt löje.

— Jag ber herrarne söka öfverallt här och se efter, ifall jag har någon revolver. Jag är sannerligen inte så led vid lifvet, och inte skulle det falla mig in att »dö i skönhet», som de visst kalla det, tillsammans med en sådan kvinna. Nej, det har allt gått till på ett annat sätt! Kvinnan här träffade jag ute, och jag bjöd henne följa med hit och dricka litet vin. Hon hade ingenting däremot, men påstod blott, att hon vore så förskräckligt rädd för sin man. Jag tänkte nog, att det väl ej vore så farligt med den där rädslan för mannen, och att, när allt kom omkring, hon helt säkert icke hade någon man. Ja, så talade vi icke mera om mannen, men kvinnan här kom att se min plånbok, och hon tog ur den ungefär femhundra kronor, som hon påstod, hon ville ha. Ja, det kunde jag mycket väl förstå, att hon ville, men nu ville jag också ha dem, och därför tog jag pengarna ifrån henne.

Då började hon utspela scener. Hon hoppade och skrek och fäktade och slog sönder rutor och gaf sig ut, men min

tro är ändå, att hon nog lugnat sig, om jag gifvit henne pengarna. Jag tror därför, att hon bara spelade stor komedi för att komma åt dem. Det kunde ju varit den, som icke velat blifva inblandad i sådant här, om det varit en, som till exempel varit stockholmsbarn. Men jag är ju utländing och främling, så mig gör det ingenting. Och för resten är man ej så lätt skrämmd, när man varit i Amerika. Och där har jag en gång en natt slagits med tre negresser, som ville plundra mig, men det lyckades ej heller för dem.

Uppriktigt sagdt trodde vi finnen mera än vår svenska kvinna. Hon försökte vidhålla sina uppgifter, men vi insågo nog, att hon handlat i utpressningssyfte, och att hon velat ställa till skandal. Hon fick genast följa med, och finnen tillsades, att, när det blifvit dager, infinna sig å stationen.

— Den där tyckes alltså inte rygga tillbaka för något!

— Nej, inte när det är fråga om pengar.

— Kanske vi få med henne att skaffa igen, efter hvad som spörjes från Uppsala.

— Hon är inte så god att ta's med; det är en fräck djäkel. Och i konsten att ljuga ihop historier är hon en mästare. Man kommer aldrig någon vart med henne, om man inte i allt kan slå henne på fingrarna med bevis.

Börje tog fram sin käpp och beskref med den en cirkel i luften.

— Hvad tänker du nu på?

— Jo, svarade denne skrattande, jag tänker på bibelns ord: »hvad gingen I ut till att se?»

— Jaså, du menar, att vi nu kommit bra långt bort från vårt ursprungliga ämne.

— Ja, just så!

— Jag tänker på något helt annat, ehuru vi ännu ha långt dit. Hvem vet, om inte vi ha kommit något närmare. Kanske just det utsatta barnet har något samband med den där uppsalahistorien.

— Ja, nog har man sett dylikt en gång förut. En händelse har fogats till en annan, och så har man helt plöts-

ligt, innan man vetat om det, fått ett uppslag, med ett ord något att gå efter.

De hade under sitt samtal kommit ner i Riddarhusgränd, där Monk plötsligt stannade.

— Om vi skulle gå in på kaféet i Storkyrkobrinken, kanske frun har dragit sig något till minnes, huru det där fruntimret såg ut, så att man kan få ett något så när signalement på henne.

— Det kostar ju icke mycken möda att gå de stegen, när man förut hela dagen fått gno omkring så mycket.

Det var mycket litet folk inne å kaféet, och värdinnan hade slagit sig ner att studera morgontidningarna, hvilket hon påstod, hon icke förut på hela dagen haft tid till.

När hon såg polismännen inträda, lade hon emellertid genast tidningarna åt sidan. Det såg ut, som om vid deras inträde något annat intresserade henne.

— Hon har varit här i eftermiddag, yttrade hon. Ja, det var hon, jag är alldeles säker därpå.

— Kvinnan, som gick så länge här utanför?

— Alldeles!

— I så fall kan det väl knappast antagas vara den, som satte ut barnet. Denna skulle väl näppeligen vågat komma hit i gatan i dag igen.

— Kors, hon kan ju inte veta, att jag observerat henne trafva här utanför, eller att någon människa misstänker henne.

— Man kan ju tänka, att hon kunde komma hit för en annan sak.

— Ja, naturligtvis för att höra efter, om man sade något om barnet och hela den där historien. Ah, jo, folk ä' så fulla af håkan nu för tiden, så de kunna nog fundera ut, huru de skola ta' det.

— Frågade den här något?

— Nej, hon bara frågade, om det var aftontidningarna, jag läste, och om det stode något nytt i dem. Äsch, det är bara de' gamla vanliga, svarade jag, och det är så gammalt så. Hon var envis och tyckte, där väl dock borde stå något som inträffat i dag. Till sist ville hon veta, när tåget till Uppsala gick, och

då lät jag henne få en hel hög med tidningar, så att hon kunde själf leta upp det. Jag gitte inte stå till tjänst därmed.

Detektiverna fortsatte hviskande samtalet, hvarigenom de fingo ytterligare någon beskrifning på henne. Denna lydde: ganska lång i ansiktet, rätt lång näsa, pigga ögon, blek och fin hy.

Monk tycktes lägga signalementet noga på minnet, och han försjönk för en stund i tankar. Han reste sig emellertid plötsligt och yttrade skrattande:

— Jag tror, jag har sett en sådan människa en gång förut. Det här är nog värdt en pinne. Har frun några goda cigarrer?

— Ja, då, hvad jag det har, svarade denna och serverade det begärda, hvarpå herrarne aflägsnade sig.

— Har jag gissat rätt, så kom in och tala om det en dag, jag är så rysligt nyfiken, ropade hon efter dem.

— Frun har nog gissat åt helsicke.

— Ah, beware mej, det har jag väl ändå inte gjort.

Kap. LI.

Vidskepelse och brott i katekesens skugga.

De dagliga hufvudstadstidningarna bruka gärna då och då ur landsortsbladen klippa notiser, som handla om enfaldigt och beskedligt folk i landsorten, som ännu tror på underkurer, trolleri och lappskott, om folk, som äro så »kloka», att de kunna bota svartsjuka eller få ungdomar förälskade i hvarandra med mera sådant, och man sätter gärna till rubriker »från det mörkaste Småland», »i katekesens skugga», »i nådens år 1902» o. s. v.

Beklagligt är det naturligt nog, att i ett land, där undervisningsväsendet är så väl ordnad, ännu en skymt af skrock och vidskepelse skall finnas kvar, men vi undra, hvad man skulle säga på hufvudstadstidningarnas redaktioner, om någon gammal detektiv med stor erfarenhet kom upp en dag och läte redaktionsherrarne veta något af, hvad han fått vara med om, och hvad han sett och hört i den vägen, just inom hufvudstadens hank och stör.

Han behöfde icke alls vara högräfvande och börja en inledning om, att vi lefva i upplysningens tidevarf, tala om vårt elektriska ljus och våra många ljushufvuden, han behöfde icke tala om, att vi lefva vid en bildningshärd, ha högskola, tekniska skolor och en teknisk högskola, latin- och realläroverk, ståtliga folkskolor, en massa privata skolor, bibliotek och läsesalar, samt hundratals ställen där föreläsningar hållas, opera,

musikalisk akademi, teatrar och mycket annat, där säkerligen ingen vidskepelse predikas.

Han kunde bara börja så här enkelt:

— Mina herrar, den där historien, om huru den »kloka gumman» narrade en tjänsteflicka att, för det denna skulle blifva gift under årets lopp, klockan tolf på natten leda en rödbrokig ko »tre gånger avvigt och tre gånger rätt» rundt omkring kyrkan tre torsdagsnätter å rad, var mycket rolig, och både jag och min gumma ha skrattat däråt rätt godt. Men hvad säger ni om, att det icke blott är på landsbygden dylikt kan ske. Här midt i Sveriges hufvudstad ha vi också godt om både trollpackor och kloka gummor och gubbar, och enfaldiga människor ha vi i långa banor, människor som blott, till hvad pris som helst, vilja blifva lurade och bedragna. Och här finnes masstals af gummor, som under många år aldrig gjort annat än spått i kort och kaffesump, och de ha därpå haft sin goda förtjänst, så att de aldrig behöft göra annat än narra godtrogna, och rabbla upp några utanläxor. På dem ha de till och med förtjänat så, att de kunnat lägga pengar undan, och detta ha de då aldrig kunnat, om de skolat försörja sig genom ärligt arbete. Jag känner sådana, som till och med hafva hemma fullvuxna barn, lättingar och odågor, som ingenting göra, och som de fullkomligt försörja på medmänniskors enfald.

De alltid påpassliga tidningsmännen vilja veta adresser på dessa »kloka» och dessa spåkvinnor.

Detektiven behöfver icke draga upp några anteckningar, sådana där gamla historier har han magasinerade i hufvudet, och han tänker på de många besök, polisen gjort i dessa nästen för att taga reda på under falska uppgifter föröfvade bedrägerier, eller för att göra slut på en serie redan påbörjade bedrägerier, som kommit till polisens kännedom.

Han kan nog gifva adresser. Vid Kindstugatan fortsätter sedan tjugu år tillbaka en gumma att spå i kort och narra penningar från personer, och uppe vid Stora Badstugatan å Norr finnas sedan gammalt två stycken spåkärningar, bägge nästan allmänt kända. Värst var det förr vid Grefturegatan, medan de många gamla rucklena ännu funnos kvar, innan byggherrar

jämnade dem med jorden och uppförde moderna storstadspalats. Vid samma gata funnos sedan många år tillbaka icke mindre än fem stycken spåkåringar, som alla tycktes ha fullt upp att göra och hade dagliga mottagningar. Innan det fina Östermalm kom till, hade de fordom utöfvat sin praktik i smårucklena vid Ladugårdslands utkanter, men sedan hade de flyttat närmare inåt staden.

Andra bodde vid olika gator å Kungsholmen och å Södermalm, och i synnerhet vid Åsögatan bodde en vidtberytad sibylla, som var mycket efterfrågad. Det gick många mystiska rykten bland enfaldigt folk om henne, det sades bland annat, att hon var närmare hundra år, men att hon sedan sitt sextionde år icke kunnat åldras mera, och detta skulle bero på någon hemlig konst. Somliga visste till och med berätta, att hon icke kunde dö.

Det förhöll sig i själfva verket så, att den gamla spåkvinnan var död sedan flera år tillbaka. Hennes å landet boende syster, som funnit, hvilken god inkomst hon hade, sålde sitt hus och flyttade in i lägenheten. Hon iklädde sig systemens kläder och upptog hennes praktik, och detta lyckades förträffligt.

Ganska få hade någon reda på ombytet, och detta slags kunder lugnade sig med, att den nya sibyllan i alla fall spådde lika bra som den vida äldre.

Och dessa spåkåringars kunder? De voro folk af blandadt slag, de voro tjänstflickor, som ville veta, om de skulle blifva gifta och huru deras tillkommande skulle se ut, fattiga, förpinade och hysteriska arbetarhustrur, som gärna ville höra spågummorna utmåla för dem, huru deras bedröfvelse snart skulle taga en ända, då det skulle komma arf från aflägsna släktingar och göra dem rika, och hit kommo ynglingar, som ville att gummorna skulle prata med flickor, som de hade tycke för, så att det blefve kärlek af.

Till dessa ruckel kommo också personer, af hvilka man kunde väntat bättre. Det var icke blott fattiga, som hos sibyllorna sökte tröst och ljusa förhoppningar. Dessa hade äfven till kunder förmögna personer, af hvilka man åtminstone

kunnat vänta, att, om de icke gjorde något annat, de dock skaffade sig en smula allmänbildning för de pengar, öfver hvilka de voro så stolta.

Men man kan ju egentligen icke vänta bättre hos folk, där väl penningpungen är stinn, men hjärnan ofantligt skrai.

Å detektiva afdelningen hade man många gånger haft dylika »kloka» och spåkunniga inkallade till förhör, hvarvid de fått redogöra för sin verksamhet, men de fall, där man kunde åtala dem voro ganska få.

Allmänne åklagaren tyckte, att åtal för signeri och dylikt vore alltför medeltidsaktigt och skulle i vår tid leda till föga straff, om ens något. Man kunde visserligen med den känedom, man hade om de mystiska affärerna, tala om bedrägeri, men målsägarne voro i så fall så ofantligt många, och de belopp, hvar och en blifvit frännarrad under falska uppgifter, voro ganska små.

Målsägarne voro egentligen icke heller livvade för att framträda inför rätta och omtala, att de gifvit pengar för att blifva spådda kärlek och äktenskap, eller för att få veta, om deras Kalle eller Pelle vore dem otrogna.

Men nu hade det emellertid blifvit anmaldt en affär, som man icke kunde draga ett streck öfver. Det var en serie bedrägerier, alla vittnade om en människas enfald och godtrogenhet och en annan människas förmåga att därigenom tillnarra sig penningar.

En fyrtioårig tjänstflicka hade anmält, att en spåkvinna vid många olika tillfällen narrat ifrån henne alla hennes besparingar, som uppgingo till 1,100 kronor och att denna sedan, när inga pengar vidare funnos att få, narrat från henne hennes linne och andra kläder, så att den arma människan, när hon omsider gjorde anmälan, icke hade annat än hvad hon gick och stod i.

Världen vill bedragas! Människorna vilja bedragas!

Denna tjänstflicka hade i årtal gått och arbetat och sparat ihop sina löner och hade lagt det ena till det andra, så att hon när som helst skulle kunna sätta bo, och hon,

som varit så sparsam, hade plötsligt blifvit som gripen af förstörelsen ande och hade gjort af med allting.

Hon hade blifvit som hypnotiserad, och det var först, sedan hennes husbondefolk för sent upptäckt bedrägerierna, som hon fått ögonen öppna. Hennes matmoder hade nära nog tvingat henne att göra anmälan och hade därvid förespeglat henne, att hon möjligen kunde få något tillbaka af de penningar och gods, hon hade blifvit af med.

Huru hade rofferiet nu tillgått?

Den historien är ganska lärorik och uppbygglig äfven och visar, hurusom det också finnes något, som kan kallas »från det mörkaste Stockholm».

Hon hade råkat ut för en fru Mårtenson, som bodde vid Luntmakaregatan, och om hvilken hon aldrig förut haft en aning. Denna återigen hade genom andra tjänare fått tillräcklig kunskap om målsägarinnan, jungfru Mathilda A., vanligen kallad Thilda. Hon hade fått veta, att det var en människas, som var snål och sparsam och hade för flera år sedan kommit hit från landsorten och hade sedan haft goda platser. Man trodde, att hon gärna ville gifta sig, ehuru hon var till åren kommen, och därpå byggde denna spåkäring sin plan. Hon formligen spejade efter henne och bevakade en tid hvarje hennes steg, utan att tjänstflickan visste något om detta förhållande.

En dag stötte hon emot denna å Östermalmstorg, där Mathilda varit för att göra uppköp till sitt herrskap.

Gumman bad om ursäkt och beklagade, att hon gick så där drumligt.

Tjänarinnan blott nickade och tycktes gärna ursäkta henne. Hon lade blott litet till rätta i sina korgar och ville åter aflägsna sig, men detta ingick icke i gummans planer.

Han ställde sig åter i hennes väg, spärrade upp ögonen och tycktes vara gränslöst förvånad.

— Åh, hvad ser jag! ropade han, det är ju fröken, som jag sett så ofantligt många gånger. Alldeles sig lik, som jag ser.

— Men jag minns inte ...

— Nej, att ni träffat mig. Det tror jag väl, men jag har läst så mycket om er skall jag säga.

Tjänarinnan höll på att i förskräckelsen släppa båda sina korgar.

— Har ni läst om mig?

— Jo, just om lilla fröken.

— Det är osanning, för jag har inte något ondt gjort.

Hon tog på sig en riktigt ond min.

— Ja, ja, tro nu inte, lilla fröken, att jag menar, att jag läst om henne i någon tidning. Åh, nej, lilla fröken är nog för rar och anständig att komma i bladen.

— Hvar har ni då läst, inte var det väl i någon visa heller, och det kan inte vara i bref, för jag brukar hvarken skrifva eller få bref.

— Bevars väl, jag skall väl inte skrämma lilla fröken heller, men jag har både sett er och läst om er i korten.

— I korten, hvilka kort?

— Dem som man brukar spå i.

— Kan ni då spå i sådana?

— Jo, var lugn, lillan, jag är ganska känd för det. Fråga alla människor i trakten. För resten skall jag säga, att jag också sett er flera gånger i drömmen. O, så fin ni då var och så söt ni såg ut.

— Åh, så ni pratar!

— Det var därför, jag blef så häpen, när jag nu fick se er. Jag kunde icke strax erinra mig, hvar detta varit, men, som sagdt, det var i korten och i drömmen.

Mathilda gick nu på allvar sin väg, ner mot Humlegården, men den gamla kvinnan följde lika envist efter.

— Säg, när har fröken tänkt att gifta sig?

Detta var en fråga, som för en stund gjorde den gamla mön vimmelkantig. Detta hade hon många gånger tänkt på, men blott för sig själf och hon hade icke velat tala med andra människor därom. Det var därför, som hon sparat, i hopp att hafva något till ett bo, när en gång en friare kom.

Men åren gingo, och hon blef äldre, och ändå kom icke någon friare.

— Ser man på, fortfor gumman, fröken har en fästman och skall snart gifta sig. Jag har inte sett så orätt. Ah, jo, man ser nog ofta mer än andra människor, fastän man är gammal.

— Men jag försäkrar, att jag har ingen fästman alls.

— Prat, så där säga alltid flickorna.

— Jag säger sant och vill inte längre prata med er därom.

— Och jag säger, att ni har en fästman, fastän ni kanske icke ännu vet om det.

Gumman grep henne i armen och fick henne att stanna och såg henne därvid in i ansiktet.

— Ser jag, gamla människan ut, som om jag brukade ljuga? Jag säger er, att ni har en fästman, som ni kanske inte själf vet om, men han tänker på er och har gjort det länge; han menar allvar, och det kommer att blifva giftermål af. Sanna mina ord! Hvad jag har sagt, det har jag sagt.

— Hvad skulle det då vara för en?

Tjänstflickan började tydligen blifva nyfiken, och gumman märkte till sin stora belåtenhet detta.

Nu hade hon henne snart fast, det gällde blott att handla.

— Jo, det är en både ordentlig och fin karl, och han är mycket rik. Det kan jag försäkra er. Jag har också sett honom så tydligt, att jag när som helst skall kunna beskrifva honom, men det har jag inte tid med nu. Jag har ett litet ärende här i trakten. Har fröken tid att komma hem till mig — låt se, det är ju blott ett par dagar till söndag — ifall ni vill veta, huru er tillkommande skall se ut, och jag skall beskrifva honom, så att ni genast känner igen honom, när ni ser honom. Har ni ledigt på söndag någon tid?

— Ja, efter klockan sex.

Det hördes på henne, att hon ännu var tvekande, men nyfikenheten tog dock öfverhand. Gumman märkte till sin stora belåtenhet detta och ändrade därför genast ton för att bättre kunna fånga henne.

— Ja, gu' bevars, inte är man angelägen om att göra en människa en tjänst, men är det så, att man har förtroende för mig, så gör jag det gärna. Det är ett viktigt steg fröken

kommer att taga, så jag ber henne, att på de här två dagarna noga betänka sig. Men jag kan inte finna, att det kan vara till någon fördel att tjäna längre, då man när som helst kan blifva bra och rikt gift och få ett eget hem. Jag vet sannerligen dem, som med uppräckta händer skulle komma till mig och bara fråga, huru de skulle göra. Så bara tänk efter! Om jag inte vore så säker på, hvad jag sagt, skulle icke ett ord därom ha kommit från min mun, det är då säkert. Ni är välkommen hem, om ni kommer på söndag.

Mathilda tog hennes utsträckta hand till afsked. Därpå inföll hon tvekan:

— Men frun sade ju icke adressen. Eller kanske jag icke hört upp.

Gumman log nu ett bredt, belåtet leende. Hon var säker på sin sak.

— Kors, glömde jag att säga det? Ja, jag skall säga, man gör så mycket för andra, att man glömmet bort sig ibland. Jo, jag heter fru Mårtensson och bor i nr 00 Luntmakaregatan på nedra botten till vänster. Det är litet mörkt i ingången vid den tiden, men jag skall nog passa på, så att fröken hittar rätt.

De skildes därpå åt. Gumman gick i väg med raska steg och såg belåten ut. Hon mumlade något för sig själf. Offret var fast.

Tjänstflickan åter gick långsamt sin väg utan att tänka på, hvad matmodern skulle säga därför, att hon kom senare hem från torget i dag än vanligt. Hon hade ju också fått så mycket för henne ovanligt att tänka på, att hon behöfde draga litet ut på tiden, medan hon hämtade sig från sin förväning.

Under de dagar, som sedan gingo, kunde hon icke låta bli att tänka på, hvad kvinnan sagt, och mest tänkte hon på denne för henne obekante fästman, som nu fyllde hennes fantasi. Gummans tal hade helt och hållet hypnotiserat henne, och när söndagen kom, hade hon för sig alldeles klart och tydligt utmålet, huru denne hennes blifvande äkta man såg ut. Han var naturligtvis skapad och klädd så, att han föll full-

komligt i hennes tycke, och det var intet tal om, att han ej var mäkta rik.

När söndagen kom, passade hon på i rätt tid — egentligen hade hon gått en god half timme och väntat på gatorna — och hon hittade mycket lätt spåkvinnans dörr, där hon ringde på ett trasigt och smutsigt rödt band, som hängde i en ringklocka.

* * *

Detektiva polisens rapporter äro vanligen mycket utförliga och noggrannt affattade. Sällan får någon detalj eller omständighet, som kan lända till målets allsidiga bedömande, uteblifva. Många af dessa rapporter komma säkerligen en gång, då såväl de omhandlade personerna, som de, som affattat rapporterna, ej längre finnas till, att blifva offentliga och tillgängliga för forskaren, som däri får läsa om gångna tider och dess människors förvillelser och brott.

Den ifrågavarande rapporten om spåkvinnan var också ganska utförlig, det var ett intressant fall, och här kom den ena detaljen till den andra.

Enligt den bedragnas berättelse hade hon, som hon lofvat, på söndagsaftonen kommit till gumman Mårtensson. Denna hade därvid ideligen talat om den nye fästmannen och hade lagt ut korten i en lek på bordet och sedan förändrat dess läge många gånger. För hvarje gång hon flyttade korten, såg hon mera mystisk ut och yttrade:

— Jo, jo, han har också sett fröken, och han drömmer om henne och tänker på henne natt och dag.

Tjänstflickan blef naturligtvis nyfiken och ville ha närmare besked om denna person. Gumman beskref honom emellertid i allmänna drag och tog åter på sig en mystisk och ogenomtränglig min.

— Men huru kunde ni känna mig, inföll tjänstflickan, då ni träffade mig å torget?

— Sade jag inte, att jag sett er i synen och det är

lika säkert som att det af den synen blir lefvande verklighet, nämligen, om ni själf vill.

— Huru tedde sig den synen?

Kvinnan tog henne i kappan, drog henne nära intill sig och såg åter högeligen mystisk ut.

— Jo, nu skall ni få höra, huru det kommer att gå er, om ni vill. Ert öde är nog bestämdt för resten. Jag drömde en natt, att jag stod å Drottninggatan och såg en mängd människor strömma till Adolf Fredriks kyrka, hvars portar stodo

öppna. Jag frågade, hvad som stod på, och då svarade en gumma, att det skulle blifva ett så storståligt och fint bröllop i kyrkan, att man sällan sett maken, och därför hade alla så brådt om att komma dit och intaga sina platser i rätt tid. Man talade om, att brudgummen var en mycket rik och förnögen man, som hade råd att ställa om ett högtidligt bröllop. Man talade också om, att han bara gifte sig af kärlek till en fattig flicka, som icke här i världen hade mera än sitt goda hjärta.

Den där måste jag se på, tänkte jag, och ställde mig därför

vid den väg, där vagnarna skulle köra. Ja, det var en brudståt, det vill jag lofva; jag räknade icke mindre än sexton vagnar i brudföljet. Bruden det var ingen annan än ni med slöja och krona och krans, och ni såg så förnöjd ut, där ni satt bredvid er ståtlige brudgum. Jag kunde icke få er ur minnet, och när jag sedan gick hem och lade ut korten, såg jag också precis samma bröllopståg med er och honom. Ni var klädd på samma sätt.

Efter denna inledning var tjänstflickan insnärjd i spåkåringens garn. Rapporten berättar, huru hon den första gången, hon var på besök, blott erlade den vanliga afgiften för spådomen. Gumman hade på tillfrågan, huru mycket hon skulle hafva för spådomen, svarat:

— Allt efter behag, en krona eller ett par, hvilket fröken kan undvara.

Denna hade då gått en medelväg och lämnat en krona och femtio öre, med hvilket belopp gumman förklarar sig vara nöjd.

Sedan hade de emellertid träffats tidt och ofta, tjänstflickan hade icke kunnat styra sin nyfikenhet utan hade gång på gång gått till »fru Mårtensson» för att läsa i korten och få veta, när den rike friaren skulle komma, och för hvarje gång hade hon fått sådana svar, att hon för tillfället kände sig tillfredsställd, ehuru hon började längta efter den tillkommande, hvars lof höjts i så höga toner.

Snart börjades emellertid en annan taktik. Gumman kom gråtande och berättade, att fästmannen plötsligt blifvit så märkvärdigt sjuk. Han hade vändt sig till henne för att genom spådom i korten få veta, hvad det var för sjukdom, han led af.

Spåkvinnan hade noga och väl anlitat korten, och till sist hade hon funnit, att han fått en mycket svår och besynnerlig sjukdom, och hon visste också, hvad som vållat denna. Hon anförtrodde också tjänstflickan, att orsaken var en annan kvinna, som var bosatt i landsorten. Denna hade på något sätt fått kunskap om, att han ämnade gifta sig i Stockholm, och som hon själf ville hafva honom till man, hade hon gjort

allt, hvad hon kunnat, för att förhindra honom att fria »till den enda rätta» och gifta sig med henne.

Hon hade därför vänt sig till en »klok gumma» på landet, och denna hade gjort så mycket, att »fästmannen» blifvit sjuk.

Spåkvinnan visste dock ett sätt att häfva förtrollningen, men detta skulle komma att kosta betydligt med pengar, om det skulle lyckas riktigt.

Hvad kan icke en giftaslysten gammal flicka göra! Nu tog hon för första gången ett rätt djupt grepp i sina besparingar och lämnade pengar till fru Mårtensson, för att denna skulle bota den fästman, hon aldrig sett, och göra en fullkomligt okänd rivals onda planer om intet.

Det är kuriöst att läsa dessa berättelser om de olika uppgifter, spåkvinnan hade. Man vet icke, om man mest skall harmas öfver dennas oförskämndhet eller gråta öfver den andras enfald.

Gång på gång kom spåkvinnan, och vid hvarje tillfälle fick hon med sig pengar, ibland flera tiokronesedlar åt gången.

Till sist kom hon med en ny historia; nu berättade hon hvem »fästmannen» vore. Han hette Eriksson och var en stor fabrikör med många arbetare, men fastän hon meddelade detta, var det dock icke rådligt att träffa honom, förrän än han själf tagit första steget. Nu hade han emellertid blifvit ännu skralare, stackaren, och gumman hade fört honom till en privat vårdanstalt, där han en tid skulle vårdas.

Man hade emellertid gifvit godt hopp om hans tillfrisknande inom kort tid.

Som vanligt behöfdes pengar, för att han snart skulle blifva frisk. Visserligen hade han själf så mycket pengar, man kunde önska sig både i banker och annorstädes, men den illmariga gumman förklarade, att det icke såge bra ut, om en affärsman toge ut pengar ur en bank. Man skulle tala därom, och det vore inte bra. För öfrigt behöfdes en mängd pengar, för att fabriken skulle ostörtd kunna gå under hans sjukdom.

På detta sätt plockade hon sitt menlösa offer, till dess icke längre ett öre fanns kvar, och knappast då ens fick tjänarin-

nan ögonen öppnade för det grofva bedrägeri, hon varit utsatt för.

Under utredningen och de många förhören inför detektiva polisen kom i dagen, att Mathilda icke vore det enda offret; man fick reda på en del äldre, ogifta tjänarinnor, som på liknande grofva sätt blifvit plundrade af den uppfinningsrika bedragerskan.

Denna var mycket tyst och förbehållsam vid alla förhören och ville icke lämna några upplysningar, men hon nekade icke heller, när polisen upptäckt hennes många knep och visade, att den tagit reda på dem.

— Har ni gjort fler sådana här rackarstreck än de här, låt se, de äro visst redan ett femtontal, som äro kända? frågade en öfverkonstapel.

Gumman teg.

— Ni tycker kanske, ni gjort det bra, när ni så här lurat enfaldiga människor?

— Det var lika bra, som om andra fått pengarna.

— Ni tyckes icke ångra edra brott?

Hon rusade upp för ett tag.

— Brott, inte är de' väl brott, alla människor vilja väl förtjäna pengar.

— De här pengarna äro icke förtjänta, dem har ni skoajat er till.

— Hm, kallas det nu så också?

— Ja, man brukar på det här stället ha den rätta användningen för orden.

Efter många förhör och en vidlyftig utredning gick det med det här målet som med flera liknande. Änkan Mårtensson, som hon i rapporten kallades, ställdes inför rätta. Hon dömdes för spådom enligt en gammal förordning att böta några daler silfvermynt och fick sig några månaders fängelse för bedrägeribrotten, hvarjämte hon dömdes utgifva ersättning åt målsägarna med de belopp, hon lurat sig till. Största delen af penningarna hade hon emellertid förstört, eller också hade hon, då hon fruktat efterräkningar, gömt dem på något ställe, där de icke kunde anträffas.

Man fann endast några hundra kronor insatta i sparbank, och dessa delades emellan de bedragna målsägarna.

Men på samma gång, man höll förhör med henne, kom polisen underfund med, att hon haft sin hand med i litet af hvarje, i en del andra mystiska affärer. Hon befanns ha varit en hjälpredda åt ogifta Clementsson, som hon på flera sätt bistått under dennas orättfärdiga process i Uppsala, och det var den kunskap, polisen fick härom, som gjorde ett uppslag i det målet.

Det visade sig under förhören, att änkan Mårtenson just var det från Uppsala eftersökta, men ej anträffade mystiska vittnet, som en gång afgifvit en sådan vittnesberättelse, att doktor X. skulle kunnat blifva hänvisad till sin själasörjare för att undervisas om edens vikt och betydelse för att sedan, om han det gitte, gå värdjämåled.

Hon undanskyldde sig nu med, att hon vore så gammal och oförständig i sådana saker. Hon hade visserligen icke själf sett, hvad hon omvitnat, men hon hade hört andra personer berätta så, och därefter hade hon vittnat. Hon hade tyckt detta vara lika bra och rätt.

Emellertid kom det fram, att hon varit med om ännu flera affärer, som hörde till den beryktade Uppsalahistorien. Hon måste medgifva, att hon tjänat som mellanhand, och att hon skaffat ogifta Clementsson det barn, denna behöfde för att kunna fortsätta sitt prejerimål med utsikt att lyckas.

En något bemedlad kvinna från landet var barnets moder. Hon hade vistats här några månader, inackorderad hos barnmorskan, och när hon tillfrisknat, hade en annons utsatts om barnet, hvarvid lofvades, att den, som för framtiden ville vårda det, skulle få en summa i ett för allt.

Detta passade just för Clementsons planer. Hon behöfde både pengar och barn, som antagligen ingen sedan skulle bry sig om, hvar det hamnade. Hon läste annonsen om och om igen och sökte därpå upp gumman Mårtenson, med hvilken hon gjorde upp planen.

Denna åtog sig genast att spela den blifvande foster-

moderns roll, och hon lyckades äfven, så att samma dag hade Clementsson både barn och pengar i sitt våld.

Därpå gaf hon strax ut det som sitt eget, och började spela sin omtalade roll i Uppsala.

När hon sedan misslyckades så grundligt, ville hon återigen på hvarje villkor vara kvitt det besvärliga barnet, och det var då som hon passade på att obemärkt utsätta det i Storkyrko-brinken. Hon blef emellertid upptäckt i detta fall samt häktad och undergick flera rannsakingar såväl här som i universitetsstaden.

Vid alla förhör uppträdde hon med stor fräckhet. Hon tyckte, att hon gjort upp sin plan väl, och att hon nu så grundligt misslyckades var icke hennes fel, det berodde, förklarade hon, på omständigheter, som hon icke kunde råda öfver.

Hon förklarades här saker, för det hon utsatt barn samt remitterades till Uppsala att där sluttömas, och där blef det rätt hårdt straff. — Domen handlade om falskt åtal, förfalskning af prästbetyg och undanstickande af barn. Med detta senare uttryck menar vår gamla lag, att en kvinna falskeligen inför myndighet uppgifver en annans barn vara sitt eget.

Clementsson dömdes till sammanlagdt tre och ett halft års straffarbete.

Sedan var hon ur leken, och den goda doktor X. kunde lefva i lugn och ro för henne och hennes ränker.

Kap. LII.

Hultströms päls.

— He, se, se! Hvad tar ni er till där? Inte är det väl pälsväder i dag? sade tjocka Anders, i det han kom in på stationen röd och pustande.

— Man vet inte, när man kan behöfva en sådan här fin päls!

Två detektiver hade just knäppt upp en präktig, stor respäls, som de bredde ut öfver ett bord och tycktes syna i alla sömmar.

— Den här har allt kostat sina modiga hundralappar, menade den ene.

— Ja, men så är ju också ägaren en rik karl, inföll den andre med en viss ironi i talet.

— Hör nu, ha'n I ämnat bli pantlånare, eller hvarför granska ni den där så nog? Kanske den är stralad?

Tjocke Anders blef själf nyfiken och började fingra på pälsen.

— Förbaska mej, känner jag inte igen den där pälsen. Hm, den starka parfymen, som annars sällan tränger i pälsar, ja ha, och så här kragen, ja, det är ackurat samma päls jag sett en gång förut.

— Men hvar och på hvem? Nu skola vi ställa din fyndighet på prof.

— Lyft upp den, får jag se, huru lång den är.

Polismännen lyfte upp pälsen, som var ovanligt lång, och svängde med den fram och tillbaka.

Anders drog i sitt hvitgråa, spetsiga helskägg.

— Asch, måtte väl känna den! Det är ju Hultströms päls. Och den är minsann icke stulen, för jag vet, att den är ärligt köpt hos Forsells, men jag vill min själ inte gå i borgen för, att pengarna, som han betalade med, voro ärligt åtkomna.

— Nej, det tror jag med! Undrar just, om han någon gång haft någonting, som åtkommits ärligt!

— Hvad skall ni med hans päls att göra?

— Jo, ser du, det är ännu en hemlighetsfull historia. Vänta till dess chefen kommer, så skola vi se, om inte han skaffar hit Hultström också, så att denne får ikläda sig hela sin fina skrud.

— Men jag förstår inte, hvad det skall tjäna till. Ursäkta, jag är lite dum i dag, men de' går väl öfver.

— Jo, ser du, det är visst någon åklagare i landsorten, som vill låna både Hultström och hans päls.

— Nej, jag har väl aldrig hört på maken! Vill dom låna Hultström?

— Jo, du!

— När ingen annan vill ha honom.

— Ja, tycke och smak är ju så olika!

— Och därför ha ni dragit hit pälsen för att Hultström sedan skall komma efter densamma. Nå, ja, sättet är egentligen icke så litet originellt.

— Du är upplagd för skämt i dag på morgonen, bästa bror, annars förhåller det sig icke precis så. Ser du, det är någon, som gärna vill se Hultström i päls och i värsta fall blott å ett fotografi. Nå, vi voro hemma och sökte honom. Hans alltid gentila fru var hemma och tog emot oss och förklarade, att hennes herre och gemål icke var hemma. Han hade åter tillbragt natten ute. Vi beklagade naturligtvis frun, därför att hon hade en så orolig och ostadig man, men hon tyckte detta icke vore just något att beklaga, då hon ju därigenom hade så mycket större frihet.

— Hon var väl gentil som vanligt?

— Jo, något, och hon bjöd på präktigt vin inne i sitt allra heligaste, och så ville hon pumpa oss angående vårt ärende. Vi låtsade emellertid om ingenting, utan anmodade henne tillsäga herr gemålen att komma hit ner, när han komme hem. När vi skulle gå ut, kommo vi att få syn på pälsen, och då tänkte jag som så: när Hultström hör talas om vårt besök, kanske han tar och skickar bort pälsen. Det är bättre att förekomma än att förekommas. Därför hankade vi plagget.

— Men tänk, om det hastigt skulle bli omslag i vädret och bli kallt; då kanske han inte vill komma hit af omtanke för sin dyrbara hälsa, när han finner att pälsen är borta. Apropos, gaf frun er tillåtelse att få låna den, annars kan det bli en otreflig historia. Han kan ju processa och är ganska van inför rätta. Kanske han stämmer er, för det ni tagit hans päls. Det skulle min sann vara rätt roligt att en gång se honom inför rätta som målsägare; förut har han jämt varit van att stå på svarandesidan.

— Jo, något! Men han kommer nog snart hit. Ett par gossar ha fått reda på, att han varit på ett ställe, där de hållit speljunta i natt, och de komma nog snart med honom.

— Då är han allt bra omorgnad, men dom brukar ju bli »väckta» här ibland.

Chefen, som nyss anländt, kom i detsamma in och tog i en hast del af detektivernas berättelse.

— Det är bra! Så snart ni få hit honom, skall han komma in till mig. Ett par af er går då, med in, så skola vi läsa upp vittnesstämningen för honom.

Detta passerade under den tid, då Hultströms gode vän, stortjufven Westermarsk-Rosén, var häktad i Norrland, för det han å tåget skulle ha föröfvat rånmord å trävaruhandlanden Johansson. Alla veta hvilket uppseende detta mål väckte och kanske lika mycket de vidlyftiga rannsakingarne, till hvilka en mängd vittnen från alla delar af landet voro inkallade. När man nu så långt efteråt erinrar sig, huru man envist fasthöll vid den enda möjligheten, att Westermarsk-Rosén ovillkorligen skulle vara mördaren — han och ingen annan — därför, att han vore känd som ficktjuf och vid tillfället vistades i Norrland, kan man icke värja sig för tanken, att polismyndigheterna i Norrland allt för mycket hypnotiserat sig själfva, då de envist följde ett spår och höllo fast vid sitt första antagande.

Westermarsk-Rosén måste vara mördaren, han och ingen annan. Till sist gick man så långt, att man ville på allvar ha inblandade alla, som voro bekanta med den durchdrifne ficktjufven. Man ville ha inblandad hela den så kallade Westermarsk-Rosénska ligan och antog, att denna i förväg planlagt mordet.

Man höll så fast vid detta antagande, att om nu någon annan verkligen vore mördaren, hvilket icke är otroligt, utan nu inom poliskretsar antages vara mycket möjligt, hade denne det allra bästa tillfälle att icke blott undkomma utan äfven lätt och bekvämt sopa igen alla spår efter sig, och placera sina penningar, så att de icke blefvo synliga för polismyndigheterna.

Man anhöll norrländska bondpojkar, som någon gång talat med Westermarsk-Rosén å ett marknadstorg, och personer,

hos hvilka han vid något tillfälle bott, och trodde sig ovillkorligen sitta inne med hela sanningen, ehuru det var svårt att genast tvinga fram den.

Det är möjligt, att den verklige mördaren under tiden satt trygg och i god ro och skrattade åt myndigheternas fåvitska ansträngningar. Om nu en mördare kan ha ett så pass godt samvete, att han förmår skratta.

Mot antagandet, att en hel liga skulle så väl på förhand ha uppgjort en plan att mörda Johansson och taga dennes pengar strider mycket. Bland annat hade Johansson icke själf i förväg uppgjort någon plan att resa på tåget och taga så mycket penningar med sig. Åtminstone hade han icke gjort detta så lång tid i förväg, att den Westermark-Rosénska ligan skulle ha aning därom och därför kunna samlas till öfverläggning och planlägga brottet.

Mordet har efter alla antaganden föröfvats med en amerikansk så kallad sandbachs, hvilken icke lämnar något spår efter sig. Den döfvar och dödar, när slaget träffar öfver hjässan, men det blir intet blodflöde efter slaget, och inga blodspår röja mördaren. Så många gånger än Westermark-Rosén varit häktad och undergått kroppsvisitation, så har aldrig hos honom anträffats något, som antydt, att det var ämnadt till att vara ett mordvapen.

Troligt är också, att han icke heller umgåtts med dylika våldsamma planer. Han var den professionelle ficktjufven, det erkände han, men han tänkte icke på att slå ihjäl någon, kanske emedan detta alltid var för riskabelt.

Hade han vetat af trävaruhandlanden Johansson eller kommit i hans närhet och misstänkt honom inneha pengar, så hade han nog kunnat taga dessa utan att behöfva begå några våldsamheter. Den, som midt iorstädernas folkvimmel vid elektrisk ljus och bland skaror af polismän lyckats obemärkt stjäla plånböcker och portmonnäer, hade nog icke behöft så många omständigheter för att i en järnvägsakupé kunna taga plånboken från en sofvande norrländing.

De vittnesmål, som afgåfvos, voro också mycket egendomliga, och man tog sig till och med för att använda så kallade

fjärnskådare. Det var visst några hysteriska fruntimmer, som påstodo, att de i drömmen sett, huru mordet gått till. Till sist fäste man sitt intresse vid Westermars-Rosén päls, men många voro vid denna årstid ute och reste i sådana pälsar, som han hade, och så antog man, att till den öfverlagda planen också hörde, att Rosén i tid varit så förutseende, att han här och där i bygderna placerat ut karlar, som voro lika långa som han och voro klädda i sådana pälsar, som den han hade.

På det sättet fick man litet här och där i städerna och i bygderna en Westermars-Rosénsk dubbelgångare i päls.

Men under tiden reste genom Norrland en herre, som också var klädd i päls. Han hade i flera år vistats i Amerika, sandbachens land, och hade bevisligen varit med tåget, då rånmordet å Johansson föröfvats. Och han reste lugnt och tryggt, ty man hade all sin uppmärksamhet riktad på den farlige ficktjufven. Ingen tänkte på att förhöra honom. Det var, som om man kände sig ängslig för att komma in i nya spår.

Det kan gå så, när en åklagare tagit sig för mycket vatten öfver hufvudet.

Historien om pälsarne hade nu också kommit till Stockholm. Man trodde sig veta att Hultström — så mycket visste åtminstone åklagaren som att denne vore Roséns stallbroder — vistats i Norrland något under senaste tiden, och att han också varit klädd i päls.

Kanske han nu också varit Roséns gengångare och vistats där uppe för att hjälpa Rosén att bevisa sitt alibi.

Därför kom till detektiva polisen en vittnesstämning med begäran, att chefen ville låta delgifva Hultström densamma och ålägga honom komma dit för att iakttaga inställelse.

De polismän, som sändts ut för att leta upp honom, kommo också vid tiotiden in med honom i sällskap. Den gode mannen såg yrvaken ut och var förargad öfver att ha blifvit störd på morgonen, just som han börjat få tur i kortspel och lyckats taga igen en del, af hvad han förlorat till sina goda vänner på natten. Han hade just anträffats vid Greftevegatan hos den så kallade »Polkan», f. d. järnarbetaren Lagerström, där en

hel del individer hållit till under natten och pokulerat och spelat kort.

Han slog sig med en vresig min ner i en med svart vaxduk öfverdragen soffa i det yttre rummet och började tvinna sina långa mustascher.

— Hva' tusan, hvad är det nu för något igen? Herrarne börja snart bli för besvärliga.

Nu tycktes han få upp ögonen en smula, ty hans ansikte uttryckte betydlig förvåning.

— Nej, se, hvad nu! Hvad fan har ni med min päls här att göra? Har ni blifvit bundtmakare?

— Nej, den ha vi bara hämtat, för att ni inte skall frysa, när ni går här ifrån.

— Så länge skall ni slippa ha mig här, det vill jag lofva.

— Ja, vi få se, hvad chefen säger? Jag känner inte mycket till det här, inföll gamle Ekenberg, som gick och stultade omkring i rummet. Han kanske bara vill hälsa god morgon.

— Och sådant där kommer man och stör mig för, bäst som jag lyckats få tur på hand.

— Med fem eller sex ess?

— Skämta inte med mig.

— Ja, ja, när det lider mot morgonen och motspelarna bli trötta, händer det lätt, att man kan få för många ess på hand, i synnerhet, om man lyckats få gröngölingar med i spelsällskapet.

Gamle Ekenberg trodde mest ondt om människor, och det hade han läst sig till. Förut hade han deltagit som spanare efter brottslingar, men sedan han fått sitt ena ben skadadt, hade man placerat honom i ett litet rum på stationen, där han fick sitta vid skrifmaskinen och afskrifva alla rapporter, som från detektiven skulle gå upp i poliskammaren.

Och i denna samling af ömsom digra rapporter och ömsom små och tunna fick han läsa människors historier, historier om elände och brott, och ruskigheter som ej tåla dagsljuset och om tusentals bedrägerier och knep. Allt bara elände!

Han hade blifvit så hemmastadd i detta, att han fick elände till ordspråk, sade kamraterna. Man frågade ibland:

— Hur står det till?

— Ah, det är bara elände, blef svaret, och dock såg karlen frisk och belåten ut som ett vinterny.

Han deltog gärna i ett gladt lag bland kamrater och skrattade och glammade, och han, som mången annan, tyckte väl om att ibland ta sig ett glas. Frågade man emellertid:

— Hur smakar det?

— Ah, det är bara elände, blef svaret på samma orubbliga vis, men fortfarande med samma belåtna leende.

Han tycktes dock icke själf föra någon så värst eländig tillvaro.

— Jaså, Hultström trumfode bara på med tre ess?

— Inte det en gång, men Polkan hade en förtviflad otur, och så en till, som satt bredvid honom, men den var visst från landet.

— Jag kunde väl tänka det, att ni hade gröngölingar med er. Annars hade det väl inte varit något intresse att bara sitta och plocka sina vänner. Det var synd, att Westermark-Rosén skulle vara upptagen, så att han inte kunde deltaga i partiet.

— Han spelar aldrig kort, det måtte ni väl veta här. Han är för fin karl till det.

— Ja, det var ju så sant.

En konstapel kom nu in och gaf Hultström en vink.

— Följ nu med!

Därpå gick han bort och tog den tunga pälsen på armen.

— Hvart vill ni ha mig hän?

— Ni skall bara fotograferas ett tag till.

— Då går jag ta mej hin inte med. Inte ett steg ta'r jag.

— Se så, bråka inte, Hultström vet ju, att det icke brukar tjäna till något.

Han förde därpå ut hotellägaren, som motvilligt gick ut ur rummet.

— Mig har ni väl plågat och fotograferat och tagit af

så många gånger, att det nu kan vara slut med det där spektaklet.

— Men ni har förut aldrig haft en sådan här fin päls på er.

Därefter bar det i väg med honom till fotografiateljern, hvilken på denna tid var ganska trång och obehaglig på flera sätt. Nu har man emellertid fått en mycket bättre plats för detta ändamål, där man är upptagen dagen i ända med att fotografera häktade eller misstänkta personer.

Det är emellertid icke alla, som gå lika motvilligt och nödtvunget, när de skola fotograferas hos polisen, som den anammade förbrytaren. Man har ibland några personer, som bli mäkta belåtna, när de få höra, att de skola sitta för fotografen, och de intaga då gärna en ställning, som de tycka bäst skall passa dem.

I synnerhet uttrycka de sin förtjusning öfver, att det icke kostar dem något, och att de blifva fotograferade alldeles gratis. De visa sig riktigt barnsligt glada häröfver, och de kunna ju också på sätt och vis kallas ett slags naturbarn.

Ifrån öarna längst ute i skärgården, från Åland och från Finlands skär, komma på sommaren småbönder och fiskare hit och sälja sina alster af handslöjd eller andra produkter, matvaror och annat, för hvilka de behöfva de penningar, som äro så sällsynta i deras hembygd. Många af dessa äro ganska tjuvaktiga, och polisen får hålla sträng uppsikt öfver dem.

Det generar dem icke alls, att, när de försålt sina varor vid hamnkajerna, hugga för sig af säckar och annat. Gärna försöka de komma åt en kaffesäck, socker eller potatis, eller hvad helst, som de icke själfva ha och de ogärna vilja köpa, om de kunna komma åt det på annat sätt.

Ofta händer, att de blifva tagna på bar gärning, men så kan en för godset ansvarig styrman eller ägaren låta nåd gå för rätt och bryr sig icke om att yrka ansvar. Ibland får tjufven också, för att slippa undan åtal, betala några kronor till ägaren. Man gör ingen anmälan, eller om man gjort sådan, återtager man angifvelsen.

Polisen vill emellertid, för den händelse de återkomma

och upprepa försöket kanske med bättre lycka, förhöra dem och anteckna namn, födelseår och bostad med mera. Sedan föras de åstad för att fotograferas.

Dessa börja känna sig belättna med resultatet, när de få höra, att den enda efterräkningen för tillfället blir, att de skola utan någon kostnad fotograferas.

Ibland få de också hvar sitt kort med som minne.

En dag befann chefen sig inne, när man just höll på med att »taga af» en dylik skärgårdsbo från Åland.

— Är ni gift? frågade han.

— Ack ja, och jag har en snäll gumma, hon blir ledsen, för jag blir försenad för det här och icke i går kunde begifva mig af med skutan.

— Så skulle ni aktat er för dumheter. Men ni skall väl få ett porträtt extra, som ni kan ha med er hem till gumman.

— Ack, tusen tack, det var så bra det!

— Tag då på er en treflig och glad min-

Gubben anade föga, att på denna plats hundratal förvridit sina anletsdrag och gjort alla möjliga grimaser för att blifva oigenkännliga. Han strök upp håret, putsade skägget och tog på sig sin allra mest tjusiga min och sitt belåtnaste leende.

— Se så där skall man se ut, när man kommer till sta'n.

Gubben log med hela ansiktet som en solvarg, och så knäpptes det af. När det var gjordt skulle chefen gå ut, men gubben kom efter honom och hostade. Han tycktes ha något angeläget på hjärtat.

— Är det något ni vill säga?

— Ja, hm, om man får! Ursäkta, skulle jag inte få be om två kort till, ett till min dotter och ett till min son.

Chefen kunde icke annat än skratta åt den naive gubbens förtjusning öfver att blifva fotograferad, och i det han gick ut, tillsade han:

— Ge gubben fyra kort, så blir han väl nöjd!

Den konterfejade kunde icke nog uttala sin förtjusning öfver detta, som han fick för ingenting. En konstapel frågade honom därpå, om han visste, hvem den herrn var, som lofvat honom korten.

— Det var väl minst öfverfotografen.

— Nej, det var vår chef.

Det ordet begrep icke bonden, han kunde icke förstå, hvad som menades med chef, men när man öfversatte det för honom med ordet guvernör, blef han alldeles förvånad, och omtalade, att, när han kom hem, skulle han gå omkring och berätta för alla människor i byn, att guvernören i Stockholm låtit fotografera honom och som minne däraf skänkt honom fyra fotografier.

De skulle blifva något till förvånade i byn, mente han.

— Ja, så vida inte fler af gubbarna varit här och blifvit fotograferade, inföll en konstapel skrattande.

Hultström hade icke fullt så belåten min; han tog dock pälsen på sig och fogade sig efter fotografen, men han tog på sig en riktig morsk krigaremin och såg dystert allvarsam ut. Så fördes han åter ner och underkastades ett kort förhör, vid hvilket han till alla delar förnekade, att han spelat någon roll som Westermark-Roséns dubbelgångare. Han medgaf, att han varit i Norrland iklädd pälsen, men han hade icke spelat någon roll tillsammans med Rosén. Han hade blott rest för egna affärers skull.

— Hvad har det varit för affärer, ni haft i Norrland? Jag tycker ni kan ha nog med dem ni bedrifver i Stockholm, menade chefen.

Hultström var icke den, som var buskablyg eller lätt blef försagd, utan inföll:

— Åh, jo, man kan nog ha intressen att bevaka äfven i Norrland. Här har en längre tid bott hos mig flera marknadsresande från Norrland, som ha lånt mycket pengar af mig, men de ha icke, som de lofvade, brytt sig om att komma igen. Då jag nu visste, att de på marknader gjort goda affärer, reste jag upp för att inkassera mitt tillgodohafvande.

— Och ni lyckades, kan jag tro, när ni kom ibland edra goda vänner däruppe.

— Åh, det blef nog både si och så med det. Somliga voro ärliga nog att betala, andra inte.

— Nå, då får ni ju nu det bästa tillfälle att björna på

nytt, när ni skall göra en resa till ditupp. Aklagaren vill ju ha er konfronterad med er gode vän Westermarck-Rosén.

— Ja, om jag bara visste, hvad det skulle tjäna till.

— Det kan ju alltid vara bra för något.

— Och pälsen, skall jag ha den med, fastän det nu icke är kallt.

— Den skola vi nog låta polettera.

— Kuriösa tillställningar, på min ära.

— Det också!

Den vidlyftige och mångfrestande hotellägaren snodde sina mustascher och såg djupt eftertänksam ut.

— Men hvem betalar mig för resan och för tidsutdräkt och allt, hvad jag här kunde förtjänat under tiden, jag reser dit upp? Det blir en betydlig förlust för mig, som affärsman och näringsidkare?

— Kanske ni vill ha ersättning för hinder i er näring också? Det får ni tala med dem där uppe om. Adjö med er så länge, laga er nu i ordning, så skola vi nog vara nere vid tåget och både hjälpa er med poletteringen och se till att ni kommer med rätt tåg.

— Ah, mycket förbunden!

Hultström glömde icke, att han en gång i sin gröna ungdom varit betjänt. Han gjorde en synnerligen sirlig bugning, i det han aflägsnade sig, för detektivchefen, som knappt bevärdigade honom med en nick.

* * *

— Hvem skall gå till det otäcka bårhuset? frågade Berg, anmälaren, med hvilken han just hade börjat ett samtal.

— Det blir nog du, efter som du är ledig, och så en till.

— Usch, jag glömmer aldrig den första gången, jag var där, i ett tjänsteärende. Jag hade då knappast förut hört talas om Karolinska institutets bårhus, och så kom jag dit och fann liken af själfmördare eller andra omkomna, hvilkas namn man

skulle försöka taga reda på och hvilkas identitet skulle fastställas, så att man sluppe begrafva liken som okända.

— Ändå begrafvas hvarje månad, ja hvarje vecka så många, som aldrig blifva igenkända.

— Jag jämte flera andra konstaplar hade till uppgift att se efter, om vi kunde känna igen en medelålders, välklädd man, hvilken hittats med afskuret hufvud å en gata. Man hade uppgifvit, att personen möjligen vore stockholmare, ehuru ingen känt igen honom.

Nu skulle vi konstaplar se, om vi under vår patrullering i distrikten sett mannen och kunde känna igen honom. Jag

gick där omkring i bårhuset och tittade utan att kunna upptäcka det lik, jag sökte. Till sist tänkte jag vända mig till en person, som satt alldeles stilla å en stol vid ena väggen, för att förfråga mig. Det var en snyggt klädd man med grå öfverrock och mjuk svart filthatt; han satt där så stilla i samma ställning, som när jag kom in, med händerna hängande ner på knäna.

Strax tänkte jag, att det kanske vore en, som sörjde eller väntade på något. Det senare antagandet gjorde jag, emedan han sannerligen icke tycktes ha brådtom här i världen. Jag gick närmare den tystlätne och ensamme mannen, och då

märkte jag ju, huru blek han var, samt att han hade stora blodfläckar på kläderna. Så observerade jag också, att halsen var hopsydd.

Man hade helt enkelt sytt hufvudet fast på liket igen och satt kläder och hatt tillräta. Det var, för att man lättare skulle känna igen den döde, ifall man hade sett honom förut. Jag hade emellertid icke förut haft något minne af gubben, men nu fick jag. Långt efteråt tyckte jag mig se den döde sitta med sitt påsydda hufvud och sina blodiga kläder. Hvad är det för en, som de hittat nu?

— Jag vet inte, det blef ju alldeles nyss anmäld. Nog af, man har hittat ett mycket söndertrasadt lik i vattnet vid någon af bryggorna därute vid Gäddviken.

— Det får väl som vanligt politikarlarna och traktpolisen taga hand om.

— Nej, det är något särskildt med det här.

— Af finare beskaffenhet då, om man får tala om finare lik.

— Nej, inte just det, men man antager, att de trasor, i hvilka liket var svept, en gång tillhört en fångdräkt, och därför måste vi naturligtvis försöka få klart för oss, hvar denna kan härstamma ifrån. Politikarlen Venus mumlade någonting i skägget, men han var visst icke på det klara med, hvad det var han sade.

— Det där kadavret kan ju ha kommit ganska långt bort ifrån. Det behöfver icke vara här ifrån.

— Nej, bevars, men man har ja under året hört, att rätt många, såväl fångar som kriminaldårar eller å lasarett som patienter inlagda fångar, rymt, och det är ju därför nödvändigt att få identiteten konstaterad.

Samtalet afbröts, då befälhafvaren å rannsakningsfängelset kom in. Han tog hatten af sig och började med en näsduk putsa sina glasögon, hvilket han gjorde så grundligt, att det icke såg ut, som om det vore någon brådska för dagen.

Detektiverna väntade, att få höra honom säga något, under det de undrade, hvad han hade för ärende.

— Är chefen upptagen? frågade han ändtligen. :

— Nej, jag tror inte, skall se efter.

Berg skyndade in i kommissarierummet och kom strax därpå tillbaka och bad honom stiga på.

— Det ser ut, som om det skulle bli ett längre samtal i dag mellan de båda befälen.

— Ja, han från fängelset såg då ovanligt tankfull och mystisk ut, och han gaf sig så ovanligt lång tid till att torka glasögonen. Han har annars ganska brådtom, när han kommer hit in.

Det var också i själfva verket en för dem ganska viktig angelägenhet, de afhandlade. Befälhafvaren hade, så snart han fått höra talas om likfyndet och trasorna af fångkläder, sändt en af de äldre vaktkonstaplarna till bårhuset för att se, om denne möjligen hade något att säga om det. Konstapeln hade snart kommit tillbaka, då han icke behöft lång tid för att taga kadavret i betraktande. Ehuru detsamma vår städt i förruttnelsetillstånd, hade han dock känt igen detsamma, och å de grofva linnekläder, liket bar, hade han läst märkena S. S. R., hvilket betyder Stockholms stads rannsakningsfängelse. Det var ingen tvekan längre, om hvarthän kläderna hörde, och eftersom de hörde till fängelset, borde väl också den, som var klädd i dem, höra dit.

Man saknade ingen, som rymt eller försvunnit med fängelsets persedlar mer än en, och den hade man nog i godt minne. Den hade man nog spanat och letat efter, till dess man tröttnat och funnit arbetet resultatlöst. Man hade i det längsta hoppats, att han skulle dyka upp å någon annan ort, och att polisen där snart nog skulle få tag i honom.

Nu hade emellertid vaktkonstapeln å bårhuset, Stockholms »La morgue», tydligen igenkänt förrymde rannsakningsfången John Ernst Karlsson, hvilken varit häktad för såväl mord, som mordbrand och flera andra brott.

— Ja så, skulle den banditen redan ha fått sitt straff, då kan man då icke förneka, att nemesi finns till.

Chefen ringde på en klocka, och i detsamma kom Berg in.

— Ni skall ställa om, att Wand och en till, som haft att skaffa mycket med den så kallade »Mannen med det lån-

ga ansiktet», ni vet, hvem jag menar, genast gå till Karolinska institutet, och att de där se efter, om de kunna känna igen förbrytaren. Det sägs, att han skall vara där. Därpå skola de sätta upp rapport om likfyndet, och säg dem, att den vill jag ha på mitt bord, innan jag far hem till middag.

Efter denna order satt chefen en stund och såg eftertänksam ut.

— Jag betviflar icke längre, att det är han, när en af edra gamla konstaplar känt igen honom. Jag tänker på, huru han kunnat omkomma. Af fri vilja har han då icke sökt döden, ty det var då en af de segaste och hårdaste naturer, jag sett. Nu måste vi försöka få tag i den båt, han använde vid rymningen, den skall väl finnas någonstädes därute, och kanske den kan säga oss någonting. Karlen själf sade då icke mycket, under det han var i lifvet, åtminstone icke, när man skulle förhöra honom. Det var en af de värsta och lömskaste — jag jag vill inte använda uttrycket människa — vi haft med att göra, under den tid, jag tillhört denna afdelning, och det vill icke säga så litet, då man haft att göra med så många styfnackade lymlar. Hos andra fångar kan man ibland finna något godt, eller om icke precis det, så äro de åtminstone icke alltid lika styfsinta och förhärdade. Hos denne har visst aldrig funnits något annat än den mest djäfvulska elakhhet. Han skulle aldrig bekänt något brott, om vi ansatt honom aldrig så mycket och skaffat aldrig så många bevis.

— Men han tycktes ha fått sitt slut ändå, just i samma stund, som han hoppades, att han återfått friheten. Han har nog varit för ifrig, och kanske har han rott emot någon båt eller icke sett upp vid någon brygga, och så har han legat där i plurret. Han har blott haft sina tankar riktade på, huru han skulle bete sig, när han komme i land, och så har han glömt, huru han skulle taga sig fram på vattnet.

— Och ändå hade han varit sjöman, men det var nog icke så mycket bevändt med hans konst, att han kunde navigera ordentligt.

— Nå, då kan jag väl få fullständig säkerhet om, hvem

den döde är — ehuru det väl icke är något tvifvel underkastadt — när detektiverna komma tillbaka, så att jag kan få göra en afskrifning i böckerna. Det är värre tror jag, att vara redovisningsskyldig för en fånge än för en liten förmögenhet.

Kap. LIII.

Den falske detektiven.

Dan hör ibland personer, som kanske för mycket fördjupat sig i utländska äfventyrarromaner, förebrå våra detektiver, för det de alltid se ut så som de i själfva verket äro, för det de gå och se ut som andra människor, och för det de äro så lätt igenkänliga.

De borde klä ut sig, förkläda sig och uppenbara sig i olika skepnader, menar den förnumstige romanläsaren, som tror sig sitta inne med så mycken vishet, att han, när han i tidningarna läser om något brott, djärft uppgör planer, huru detektiverna skulle lyckas upptäcka gärningsmännen.

Den uppfinningsrike mannen vet troligen icke af, att hans idé är urgammal nu, och den lär icke vidare förekomma om ej möjligen i betydligt uråldriga romaner eller också i efterapare af dessa. Nutidens detektiver, såväl i utlandet som här, bruka numera uppträda fullt korrekt klädda, utan vare sig masker, konstgjorda skägg eller målningar, och de ha ofta nytta af, att de äro lätt igenkända. Däremot äro förbrytare ibland så gammalmodiga af sig, att de förkläda sig.

Vi ha visserligen en gång här i staden haft en detektiv, som brukade förkläda sig, men det var en *falsk* detektiv, och hans historia är värd sitt kapitel.

Den falske detektiven höll på en längre tid att spöka

och tillstålla oreda i staden, och han lyckades, märkvärdigt nog, att genom sina lögner, huru orimliga de än kunde tyckas, narra sig till mycket pengar under uppgiften, att han vore detektiv. Han började rätt blygsamt i liten skala och skrämde sig till pengar, men medgången gjorde honom snart djärf, så att han vågade sig på större kupper.

Säkerligen hade han hållit på redan i lång tid, då den verkliga detektiva polisen fick kunskap om denne falske kamrat, som de icke ville kännas vid. Den första upptäckten skedde genom en gammal gumma. Hon kom blygt och tyst in på detektiva stationen och tog utan vidare plats på en stol, troende, att hon skulle sitta där till dess hennes namn påropades. Hon fick emellertid sitta där länge och väl. Personer kommo och gingo ut och in, somliga stodo vid skranket och gjorde anmälningar om stölder och snatterier och allt möjligt annat. Och bud kommo från hotell och visade sina förteckningar öfver resande och gingo igen, sedan de vederbörligen viserat. Men gumman hon fick sitta där.

Så tog hon, när hon tyckte det dröjde allt för länge, äntligen mod till sig och klef fram samt frågade, om det inte snart vore hennes tur.

— Hvad är det om?

— Jo, jag är kallad hit.

— Hvad då för?

— Jo, det kom i går en detektiv hem till mig och sa', att min son, var häktad, för det han tagit kläder. Ni kan tänka, att jag blef förskräckt, för så hade han ju aldrig gjort förr, vet jag. Och så tyckte jag, det var konstigt, att han kommit till staden, utan att säga mig till, för det har han alltid gjort, och han arbetade ju, vet jag, ute vid Elfsjö. Men så visade detektiven mig sin polisbricka och sade, att eftersom min son aldrig förut vore straffad, så kunde det denna gång gå lätt att få honom lös igen, blott jag kunde skaffa femton kronor och göra upp det med. Ja, jag fattiga människa tog af mina hyrespengar och gaf honom ...

— Hvad säger ni? ropade en öfverkonstapel, gaf ni pengar till den, som påstod sig vara detektiv?

— Ja, det gjorde jag visst det. Och så sa' han, att han skulle ställa om, att det blefve uppjordt, och om jag vore nyfiken att få veta, huru det gick, så kunde jag komma hit på stationen i dag. Och visst var jag nyfiken; därför är jag ju här.

Man tog reda på hennes namn, och sonens namn, och såg efter i förteckningen öfver häktade och anhållna, däribland förekom icke sonen, och man förmodade, att kvinnan varit utsatt för en bedragare.

— Hur såg han ut, den där detektiven, som var hos er? frågade öfverkonstapeln.

— Ja, herre Gud, hur skall jag kunna säga det. Jag tittar inte så noga på karlar nu, som förr i mina unga dagar, skall jag säga.

— Nä, nä, menade polismännen och skrattade.

— Karlen var liten och välklädd. Han hade skägg, ja, de' hade han, sedan är det rent omöjligt för mig att komma ihåg mera.

— Jag kan tala om, att er son icke är här, och att vi icke häktat honom. Den där karlen har ljugit för er.

— Men, herre Gud, mina femton kronor då!

— Det blir nog det värsta att få igen dem. Träffa vi på den där karlen, skola vi kalla er, så att ni kan komma hit och se, om ni känner igen honom.

Dagen därpå gjorde man en ännu märkligare upptäckt. Ifrån polisdomstolen hade gjorts anmälan om, att personer, såsom husägare eller andra, som äro ansvariga för gård och gata, hvilka blifvit kallade till polisdomstolen för uraktlåten renhållning, därstädes företett en del underliga kvitton, som utvisade, att de redan erlagt böterna.

Polisdomaren var, naturligt nog, nyfiken att få veta, hvem som gått och inkasserat böter, innan ännu domstolen dömt till sådana, likaså hvem som kunnat bestämma bötesbeloppet, ty i fall, där polisdomstolen dömde de försumlige att hvardera för uraktlåten rengöring böta respektive fem och tio kronor,

där hade den okände inkasseraren, som då uppgifvit sig vara sundhetspolis, nöjt sig med två kronor och femtio öre.

Man hade alla skäl förmoda, att denne falske detektiv och sundhetspolis vore en och samma person. Det visade sig också, att han lyckats i ganska stor skala locka till sig pengar — man hade antagligen funnit honom vara så billig, och så vill folk ju så gärna bedragas. Annars hade nog de primitiva kvittona kunnat få personer att misstänka, att icke allt stod rätt till. Dessa böteskvitton voro med vanlig blåpenna skrifna å perforerade blad, som ryckts från ett så kalladt block.

Under det man hade fullt upp att göra med spanandet efter denne falske polisman, kom en konstapel vid Centralpolisen och hade en bekännelse att göra. Han bad att icke blifva straffad för hårdt för en tillfällig blunder, som han först försent kommit att tänka på, att han begått; han hade ju kunnat tiga därmed, men han fann, att det vore mera ärligt att tala ut och erkänna sin oförsiktighet än att längre tiga därmed.

Den senaste söndagen hade varit en för polisen ovanligt ansträngande dag, i synnerhet för centralpolisen, hvilken, när så behöfves, skall hjälpa till i alla trakter, hvar hjälpen bäst behöfves. Det hade varit en stor mans begrafning, och ett härligt väder hade rådt, hvarför hela Stockholm varit på benen för att åse den storartade processionen. Öfverallt hade det vimlat af människomassor, och polisen hade haft ett mödosamt arbete under flera timmar för att upprätthålla god ordning.

Han ville förutskicka detta som en förmildrande omständighet, till hvad som sedan skulle komma.

Efteråt hade polisen haft lika mycket arbete, ty en kunglig kortège hade då första gången efter många års förlopp kört till Djurgården och farit Djurgården rundt. Att hela polisstyrkan därför också var uppbådad på eftermiddagen säger sig själf, liksom hur ansträngande en polismans arbete måste vara en sådan dag. Det hade på aftonen varit åtskilligt annat, som lockat folkmassorna, och detta hade gjort, att ifrågavarande centralpolis i stället för hvila på natten måst vara i tjänstgöring å Gustaf Adolfs torg och de närmast liggande gatorna.

På natten hade han vid ett tillfälle, då han passerat Lejas

magasin, tyckt sig genom fönstret se en människa röra sig därinne. Då en mängd försök till inbrott samt stölder vid denna tid föröfvats i det stora affärsmagasinet hade chefen för etablissemmentet åt polisen lämnat några nycklar, så att de poliskonstaplar, som patrullerade i närmaste trakten eller omedelbart utanför, skulle kunna, så snart de märkte något misstänkt, öppna och gå in för att se efter, huruvida tjuftar där beredt sig tillträde.

Huru konstapeln gick där på natten, trött och halvesömnig, tyckte han plötsligt, att det lyste inne i magasinet, som om en sticka tändts, och han tyckte sig också se något röra sig.

Han öfvervågde en stund, men så tog han den nyckel, som passade till lokalen, och gick in. Han träffade verkligen här på en person, men denne såg hvarken rädd eller förvånad ut öfver den uniformerade konstapelns plötsliga inträde.

— Hvad gör ni här? röt den uniformerade.

— Det samma som ni, blef svaret.

— Jag anhåller er med detsamma.

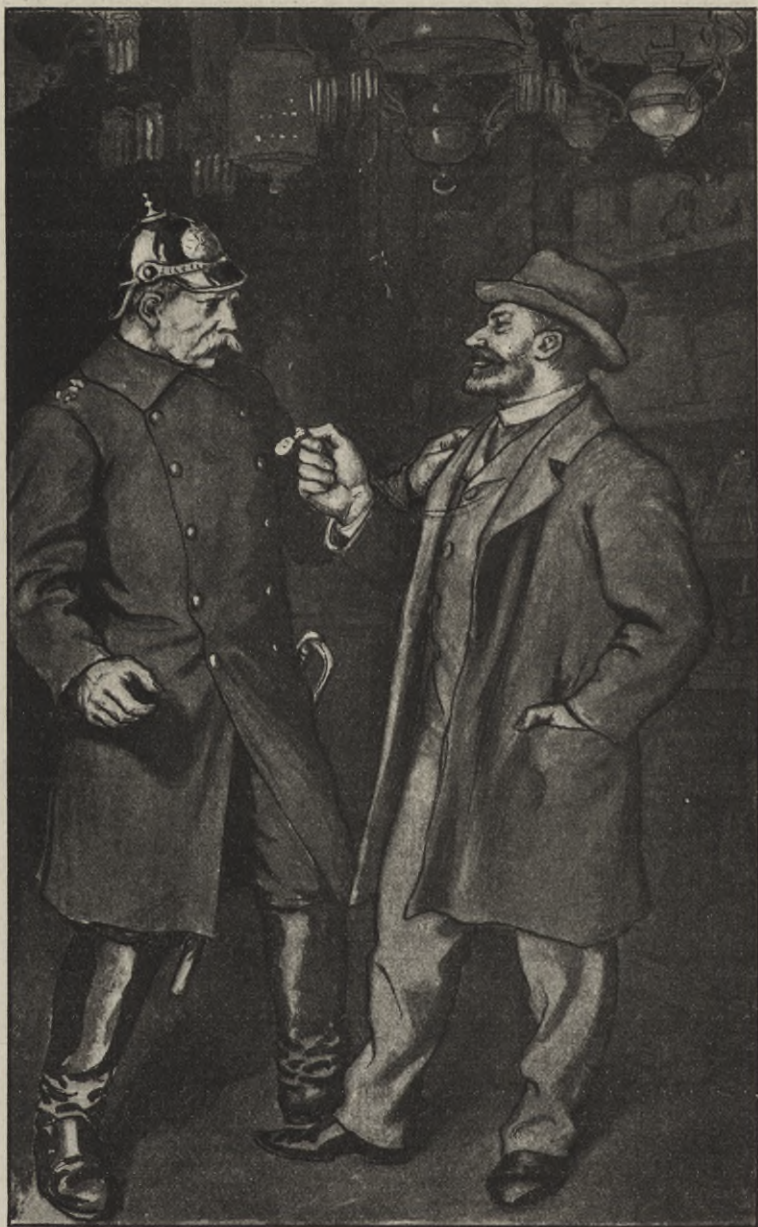
Nu skrattade den andre.

— Ni låter väl bli att anhålla en kamrat, tänker jag. Dumsnut, känner du inte igen mig från detektiven, annars kan du här få se mitt märke. Här ser du den rätta nyckeln, med hvilken jag gått in, och den har jag för precis samma ändamål som du har din. Jag kom utanför och tyckte, att någon rörde sig här inne, och jag gick in i precis samma ärende, som du, kamrat. Men här har jag lyst och lyst och icke sett till någon lefvande varelse, så nu ger jag väl fan i att leta vidare. Vill du fortsätta så var så god.

Det är icke alltid sagdt, att den uniformerade polisen känner hvarje detektiv. Så många nya komma till detektiva stationen, där de gå en tid, och sedan komma de till trakterna igen, ofta som inspektions- eller öfverkonstaplar.

Det säkra och kamratlika uppträdandet, tjänstemärket och nyckeln gjorde, att centralpolisen öfvervann alla betänkligheter. De följdes åt ut och hjälptes åt att stänga, hvarefter de togo afsked af hvarandra för att gå till olika värf.

Centralpolisen tänkte på natten icke vidare öfver saken, utan trodde, att allt vore rätt och väl, men efteråt, när han

sofvit och hvilat sig, funderade han ändå öfver, att det vore besynnerligt, om det tillkommit en detektiv, som han, hvilken vore så gammal polisman, icke skulle ha reda på. Och ju mer han tänkte därpå, ju mera blef hans tanke mognad att omtala allt.

Han hade varit så trött den där natten, att han icke vidare reflekterat öfver förhållandet.

Det befanns också vid de förhör, som anställdes med samtliga detektiver, att ingen af dem vid den tiden varit inne i lokalen, och icke heller kunde centralpolisen af alla dem, chefen lät förevisa för honom, utpeka någon, som liknade den person, som utgifvit sig vara detektiv.

Alla de gamle kände han igen, och det behöfde ju bara vara de nyaste antagna, som han behöfde beskåda, ingen hade dock någon likhet med den mystiske besökaren i affärsetablissemmentet.

Historien var onekligen mycket ledsam, i synnerhet som det också upptäcktes, att en penningsumma, ehuru icke på något betydande belopp, samtidigt försvunnit från affären.

Poliskonstapelns heder var höjd öfver allt tvifvel. Han var gammal i tjänsten, familjefader och vice värd för ett par hus samt befann sig i goda ekonomiska omständigheter. Man kunde lägga honom till last, att han i sitt trötta tillstånd låtit draga sig vid näsan af en bedragare, men ingen, som kände honom, kunde misstänka honom för den minsta oärlighet.

Tjufven var nog den falske detektiven.

Dagligen ingingo nu nya anmälningar, alla ägnade att göra förteckningen öfver denne mystiske okändes brott synnerligen lång. I synnerhet tycktes han lägga an på mödrar, hvilkas barn han visste vara frånvarande på en eller annan ort. Han uppdukade alla möjliga historier om brott eller förseelser, som dessa skulle ha begått, och sedan han tillräckligt skrämt upp de stackars kvinnorna, lofvade han hjälpa dem på ett eller annat sätt med att ställa allt till rätta igen, så att fängelse skulle kunna undvikas.

Men därför behöfdes pengar, och han pinade af dessa kvinnor, hvilka ofta voro i saknad af manligt stöd och så mycket lättare att skrämma, alla de fattiga slantar, de kunde

uppbringa genom pantsättning eller på annat sätt. Han upp-gaf sig skola utlösa af barnen stulet och pantsatt gods, muta snåla målsägare med mera.

Pengar tog han, hvar han kom — och öfverallt tycktes han ha planlagt samt på förhand gjort sig noggrannt under-rättad om familjeförhållanden och annat — därpå gick han, och lät icke sedermera höra af sig på det stället. Han uppsökte andra offer, och det visades, att han lyckades lika bra där, i synnerhet som han aktade sig för att komma till platser, där han kunde tro, att mera misstänksamma män kunde vara tillstädes och hindra geschäftet.

Och många kommo ner till detektiva stationen, när de icke hörde af något och ville veta, hur det gick med de där affärerna, och om de icke kunde få tillbaka sina barn. Till sin förvåning fingo de emellertid där höra, att de varit utsatta för en bedragare, som skamligt ljugit och skrämt dem för att tillnarra sig deras slantar. De blefvo dock icke alla förargade öfver denna vändning af saken. Upptecknaren af dessa rader såg emellertid vid ett tillfälle en djupt upprörd moder falla tårar af glädje och knäppa händerna krampaktigt ihop, när man omtalade, att det var en osanning, att hennes son tagits för oärlighet, och att hon själf blifvit bedragen.

— Gud ske lof, ropade hon, hellre ville jag varit af med allt, hvad jag fattiga människa har, än att jag velat se min son som en tjuf.

Glad och rörd aflägsnade hon sig därpå mumlande:

— Kunde nog tro de', kunde nog tro de', att han ljög på min Kalle.

Denne falske detektiv var i sanning uppfinningsrik och visste att under olika former föröfva sina många bedrägeri-brott.

En i Vasastaden boende sjökaptens änka kom en dag in på detektiva stationen och begärde få upplysning om, hvar hon skulle få lyfta arvet efter sin i Rio Janeiro aflidne son.

Därom visste man ingenting och hänvisade henne till utrikesdepartementet.

— Nej, dit behöfver jag inte gå, sades det, alla formalite-

ter äro där undanstökade, och penningar för karta och sigill har jag betalt, så jag skulle bara gå hit och hämta arvet.

— Hvar har ni betalt de där pengarna? blef nu frågan.

— Det var en herre, en detektiv härifrån, som flera gånger varit hemma hos mig och talat om arvet, och huru jag skulle få det.

— Huru vet ni, att han var detektiv?

— Kors han sade det ju själf, och så visade han ju tjänstemärke.

— Huru har ni fått bevis om, att er son är död och efterlämnat arf efter sig?

— Det har detektiven visat mig genom bref och handlingar, som han läst upp, så det är nog i sin ordning.

— Huru stort skulle arvet vara?

— Jo, det skulle belöpa sig till i svenskt mynt 61,000 kronor, och därför har jag lämnat honom till karta och sigill.

— Det fruktar jag inte är rätt, yttrade öfverkonstapeln, vi känna inte till något sådant här. Huru mycket har ni betalt?

— Det blir åttio kronor utom något för besväret.

— Ja, frun har naturligtvis, som så många andra, varit utsatt för en bedragare. Det få vi allt ha en angifvelse om.

— Är det inte rätt, då?

— Nej, det kan det omöjligt vara. Sitt ner här en stund.

Öfverkonstapeln begaf sig in till en kommissarie och relaterade i hast, hvad han hört, hvarpå kommissarien kom ut, tydiligen nyfiken på, hvilka nya knep den falske detektiven nu använde sig af.

Han gaf henne en vink att följa med in.

Sjökapstensänkan fick nu i detalj redogöra för allt, som hörde till saken, tala om huru »den falske detektiven» allra först gått till väga, huru han inledt bekantskapen, presenterat sig som detektiv och legitimerat sig.

— Men ni kunde väl ändå förstå, att en verklig detektiv icke kunde gå så till väga och komma med sådana ärenden. Det här var ju ett riktigt kommissionärsuppdrag, och vi äro här

alldeles tillräckligt upptagna af våra dagliga tjänsteåligganden, så att ingen har tid att gå omkring och uträtta kommissioner åt folk.

Den gamla frun nickade, som om hon nu väl förstod, huru det hängde ihop.

— Ja, Herre Gud, nu kan jag ju så lätt tänka mig det, men då kom jag inte att tänka på, att det kunde vara något farligt med karlen. Han såg förtroendeingifvande ut och pratade så mycket, som jag inte förstod, och så tog han ju fram polisbrickan.

— Den kan han ha hittat eller stulit. Här ha många personer i staden gått omkring och burit på polisbrickor, som de på ett eller annat sätt kommit öfver. De flesta bruka dock blott gömma dylika som en kuriositet, det är icke alla som gå och göra falskt bruk af dem.

— Men han sade, att han läst igenom och studerat handlingarna om min sons död och de andra papperen, som berättigade mig till arf.

— Har han ljugit i så mycket annat, så har han nog kunnat ljuga i det afseendet också.

— Men det är ändå en sak, som förvånar mig mest. Huru kunde han hafva så väl reda på min son och veta dennes fullständiga förnamn och födelseår, hvilket fartyg han för, och hvarhän skutan är destinerad. Han uppgaf också en förmögenhetssumma, som jag ansåg vara ganska sannolik. Jag känner så väl till min sons vanor och hans sparsamhet, jag tror mig veta, hvad han ungefär utgifvit på sina resor, och hvad han har i behållning på dem. Summan stämde ungefär med mina beräkningar.

Chefen log ett blidt leende och betraktade en stund den gamla.

— Ja, allt det där kan ju en slipad karl ha tagit reda på helt lätt och behändigt. Har till exempel frun bott någon längre tid i samma hus?

— Åh, ja, det är väl tolf år nu!

— Frun umgås väl litet med bekanta, äldre fruar, och så dricka ni väl kaffe ihop litet då och då?

— Åh, ja, Gu' bevars, nog gör man det alltid.

— Och ni gamla fruar tala naturligtvis om edra barn; om hvad de taga sig till och hitta på, så väl de, som äro hemma, som de, hvilka kunna vistas på utrikes ort?

— Ja, nog göra vi de', nog göra vi de' alltid.

— Nå, då kan lätt någon i andra, tredje eller fjärde hand ha fått höra talas om er son, och hvad ni tänker om hans förmögenhetsförhållanden.

Änkan slog ihop händerna; hon hade tydligen icke kommit att tänka på detta förut. Hon resignerade emellertid och yttrade med ett leende:

— Ja, att man skall prata så mycket, när kaffepannan står på! Nå, då är ju min lösmynthet på sätt och vis orsaken till, att karlen fått reda på mig, och jag får väl bära förlusten. Och det gör jag nu så mycket hellre, som jag ju kan ha hoppet kvar, att min son ännu är i lifvet.

— Fann ni aldrig något hos den där uppgifna detektiven, som väckte er uppmärksamhet?

— Nej, intet särskildt, mer än jag tyckte det vara en märkvärdig stark skäggväxt, han hade. Ena dagen var han hos mig och hade små mustascher, och så ett par dagar därefter kunde han komma och ha hakskägg, fastän det var då icke så långt.

Änkan fick nu lämna några ytterligare bidrag till denne mystiska persons signalement, hvarefter hon aflägsnade sig.

— Har han något af edra pengar kvar, och vi anträffa honom, skola vi se till, att ni får tillbaka er del, sade chefen, när hon gick ut.

Det kan ibland synas, som om en formlig epidemi rasade bland människorna, som gjorde, att de med all gewalt ville blifva lurade och falla offer för skurkar och bedragare. Personer, som i det vanliga lifvet äro snåla och gnidiga och knappast unna sig själfva mera än det allra nödvändigaste, kunna ofta lämna till förste bästa bedragare, som kommer i deras väg, summor, som de annars icke utan att vara därtill nödda och tvungna skulle gifvit ut.

Den falske detektiven tycktes icke hafva så liten män-

nisko- och sakkännedom, och han visste också att begagna sig därpå på olika sätt. Ett af de mest knepiga var väl, när han gjorde upp formliga kontrakt med en mängd innehafvare af nattliga bordeller, där oloflig servering af vin- och maldrycker äger rum. Dessa affärer ha merendels till synliga föreständerskor äldre fruntimmer, hvilka äro vana vid att hafva med polisen att göra.

Det finnes de, som för dylik olaglig servering dömts icke mindre än fyrtio gånger, och hvarje gång dömts att böta tvåhundra kronor. I regeln fingo de böta fyra gånger om året, och de erlade merendels också böterna, hvilka blefvo en vacker årlig förstärkning af poliskassan.

Den falske detektiven hade uttänkt ett bra sätt att äfven få något af dessa pengar. Och lyckan står ju den djärfve bi, åtminstone någon tid.

Han hade ett vinnande och öfvertygande sätt, och, som nämnts, stor kännedom om allt möjligt, och han lyckades uppträda mycket trovärdigt, när han för dessa »mammor» åt så många vuxna flickor presenterade sig som detektiv. Han lät dem också förstå, att han hade en sådan ställning inom poliskåren, att han mycket väl skulle kunna åt dem utverka vissa förmåner.

Särskildt framhöll bedragaren, att det var han, som hade den hemliga tillsynen öfver dessa lastens nästen, och att det var på honom det berodde, när åtal skulle väckas.

Naturligtvis åhörde de kvinnor, som bedrefvo dessa dåliga affärer och hade dåliga samveten, mannens tal med stort intresse, och de hade snart synnerligt förtroende för honom. Huru han nu pratade och »drillade» för dem, så hade han snart nog fått en del öfvertygade om, att han kunde ställa om så mycket, att de icke blefvo åtalade så ofta och icke heller behöfde årligen punga ut med så betydande belopp.

Han skulle göra't. För en handtryckning, hvarvid en femtilapp flyttades öfver från bordellvärdinnans hand till hans, lofvade han på heder och samvete, att hon skulle få vara mera ostörd hädanefter och mera i lugn och ro kunna sköta sin affär. Det skulle blifva billigare på det viset.

Där karlens heder och samvete icke räckte till, utfärdade han kvitto på de bekomna pengarna, och å några ställen gjorde han upp formliga kontrakt.

Han var i sina affärer så ogenerad, som man gärna kan tänka sig. Men det var icke nog därmed, han lofvade äfven att sköta tidningarna, med hvilka han påstod sig hafva stora förbindelser.

Det finnes många af dessa kvinnor, som icke bry sig om, huru ofta deras namn komma att offentligt nämnas, men så finnas också de, som af en eller annan anledning äro rädda för att blifva offentligt nämnda i samband med deras ruskiga affärer. Dylika kvinnor, som ha samlat förmögenheter på last och elände, kunna hafva barn, om hvilkas anseende de äro måna. De vilja icke, att dessa skola få veta rätta förhållandet om föräldrarnes skamliga näring.

Åtskilliga dylika barn gå i våra bästa skolor eller uppfostras i pensionsanstalter i landsorten, och föräldrarne vilja icke, att rykten skola smyga sig till dem om den verksamhet, de bedrifva, och som satt dem i stånd att gifva barnen en så god uppfostran.

En notis i en tidning, innehållande, att den eller den frun dömts för olaga nattlig servering skulle lätt blifva känd bland barnens kamrater, och barnen skulle snart få kännedom därom. Därför äro »mammorna» så ängsliga för offentligheten.

Nu hade bedragaren äfven kunskap om detta förhållande, och på vanligt sätt förstod han att begagna sig där-af och tillnarra sig penningar. Han visste, att de stora tidningarna icke togo in dylika notiser, emedan de funno dem vara för ruskiga, och därpå uppgjorde han sin plan. Han påstod, att det var han, som ensam ställde om, att de åtalade eller dömda aldrig blifvo nämnda, och till gengäld inkasserade han pengar för sin hjälp.

Det var en skojare, som begagnade sig af alla upptänkbara tillfällen och icke lät något gå förloradt, då det gällde att komma åt pengar.

Hvar gjorde han af alla dessa? Han tycktes ständigt

vara på jakt efter penningar och aldrig unna sig någon ro eller hvila. Alltid visade han sig uppfinningsrik och lade i dagen en arbetsförmåga, som vore värd en bättre sak.

Anmälningar om hans bedrägerier ingingo fortfarande; alltid var det något, där man spårade hans finger. Alltid tycktes han ha nya idéer, då det gällde att lura människor, och vid hvarje tillfälle tycktes han gå tillväga med samma grundlighet. Han gjorde undersökningar, gjorde upp planer och liksom låg i förväg och lurade på de offer, han utsett som byte. Öfverallt visade han sig ha tagit reda på deras vanor och lefnadsförhållanden, så att han hade lätt för att öfvertyga dem.

Han hade börjat med småsummor här och där, men framgången gjorde honom allt mera djärf, och snart gick han och lyfte större belopp för hvarje dag.

Nu hade också en ny anmälan i större stil gjorts. En husägare hade inställt sig och begärt få tillbaka en inteckning, som en detektiv anhållit att få låna för att göra jämförelse. Han hade uppgifvit, att en hel liga af personer, som gjort affärer i dels värdelösa, dels förfalskade inteckningar blifvit häktad. De häktade hade bland annat uppgifvit, att de förfalskat några inteckningshandlingar just efter en inteckning, som husägaren för någon tid sedan mottagit som likvid. Han hade därför begärt få låna den äkta inteckningen för att göra jämförelser.

Sedan hade han emellertid icke hörts af och hade ej lämnat värdehandlingen tillbaka till den tid, han lofvat.

Husägaren fick veta, att det hela var ett enda, stort anlagdt skoj, och att han blifvit grundligt bedragen. Den verkliga polisen kände icke till något om hans inteckning, eller hvar denna hamnat. Man lofvade emellertid göra allt möjligt för att få tag i denna ärkesvindlare, som nu allt för länge fått husera, och att så fort som möjligt försöka skaffa den bedragne kunskap om det försvunna värdepapperet.

Detektiva polisen talade icke om det för honom, men den ansåg sig nu ha fått en bättre upplysning, som den hoppades skulle leda till upptäckt.

Man räknade nämligen ut, att bedragaren tillnarrat sig inteckningen i syfte att omedelbart förskaffa sig pengar på densamma, och den kände till en del affärer, där det i hemlighet bedrefs geschäft med dylika inteckningar. Det fanns till och med en person, som var uppenbar bulvan åt procentare och för deras räkning belånade dylika papper. Denne, allt annat än välkände, individ hade i staden mellan broarna sin »Inteckningsbyrå», en affär af ganska mystisk beskaffenhet. Karlen hade ursprungligen varit kypare och hotellborstare, men sedan hade han på grund af sitt »affärsgeni» stigit högre i graderna och blifvit bulvan åt personer, som icke gärna ville synas, när de togo så där mellan fyrtio och sjuttio. procent på de penningar, de utlånade å växlar eller inteckningar.

Denne bulvan tog också med god smak emot växlar, hvilka han tydligen bort märka vara förfalskade. Han kunde å dylika gjorda papper skaffa penningar, bara han tagit reda på, att de, som belånade dessa, hade förmögna föräldrar eller anförvanter, som måste lägga sig emellan och utlösa dem, när han skrämde med de falska namnen.

Och dessa papper måste då lösas med mångdubbla beloppet för att skandal skulle undvikas.

Man misstänkte genast, att denne mångfrestande »pappershandlare» också fått hand om inteckningen, det gällde nu att förmå honom komma fram med den.

Ett par, i dylika affärer hemmastadda, polismän, som ofta haft ärende å »Inteckningsbyrå», beordrades också att söka upp den så kallade direktören för denna.

— Lycka till med affären! ropade en af polismännen efter dem. Han visste, huru svårt det var, att få fram sanningen af »direktören», förre hotellborstaren.

— Det skall blifva hin så intressant att en gång se den falska kollegan, som är så arbetsam!

— Han är till och med värre än »den amerikanske privatdetektiven».

De kunde icke annat än skratta åt jämförelsen.

— Äsch, »den amerikanske privatdetektiven» var ett vanligt nöt, fastän han verkligen varit i Amerika. Han kunde lyc-

kas lura dem i landsorten. Jag minns, när jag läste i tidningarna om »den amerikanske privatdetektiven» Rosslander, som befann sig i Göteborg på spaning efter en amerikansk, rymdmillionär. Och sådant där skulle en detektiv tala om för tidningarna, kunde jag icke underlåta att tänka för mig själf, när jag läst historien.

— Ja, men han var ju också bara »privat».

— Sedan läste jag, att den märkvärdige mannen kastat sig i en af kanalerna i Göteborg och med fara för eget lif räddat två människor, som höllo på att drunkna. Ja, ja, det var förstås på natten, så ingen lär ha sett, huru pass stor olyckan var, men han har ju själf berättat därom.

— Jag såg visst honom här en gång.

— Ja, han kom in som en väldig pamp, så mager han än var, iklädd en konstbesynnerlig rutig reskappa, och anhöll få tala med chefen. Han var mycket viktig och myndig, men jag har sällan sett någon mera snopen och bedräglig varelse än han, när han gick härifrån.

— Han blef visst visad på dörren.

— Han fick inte företräde, utan chefen kom hit ut och tog mot honom här vid skranket.

— Hvad vill ni? frågade han.

Karlen intog en skådespelareattityd och omtalade, att han i flera år varit amerikansk privatdetektiv. Han ville låta gälla, att han vore en alldeles sju helsickes karl.

— Har varit, sade chefen. Hvad är ni nu då?

— Fortfarande privatdetektiv!

— Ja, så, intet annat. Då har ni ingen fast sysselsättning. Hur är det med edra bostadsförhållanden? Hvad vill ni egentligen här?

Han omtalade då, att han vore skicklig att spionera och utspana hemligheter och erbjöd chefen sina tjänster.

— Nej, det är bäst, att ni fortfarande blir privat, inföli denne. Vi behöfva er inte, och inga andra privatdetektiver heller. Men ett råd skall jag gifva er, om ni ämnar uppehålla er i Stockholm, är det bäst, att ni så fort som möjligt skaffar

er något ordentligt arbete. Ni är ju en här i landet förut straffad person.

Den private ville protestera och tog på sig en förolämpad min.

— Akta er! När jag läste om edra bragder i Göteborg tog jag fram vissa gamla akter, vill ni se dem, eller hur?

Han ville emellertid icke detta utan skyndade ut.

— Han blef fast ändå?

— Ja, han reste ner till Linköping och upprepade sina lögner på landskansliet. Där talade han åter om den amerikanske millionären, hvilken han var på jakt efter och anhöll att ur kansliets kassa få låna penningar till hans efterspaningar. Där tyckte man emellertid, att karlen var alltför vidlyftig och höll honom kvar. Det utröntes därpå, att han i staden till-

narrat sig pengar under falska uppgifter, och så blef han häktad för lösdrefveri.

— Jag vill minnas, att han kom åter hit.

— Ja, fortfarande som lösdrefvare, och så befanns det, att han lurat folk också här. Han var här häktad för dessa brott och rannsakades vid rådhusrätten, därpå var det slut med honom. Efter strafftiden hamnade han som så många andra på ett sådant där fint hotell vid Österlånggatan. Han försökte sig visserligen en gång på att uppträda som försvarsadvokat åt en i polisdomstolen åtalad, men polisdomaren körde ut honom under förmenande, att han icke vore någon obero- ryktad person. Och så var det visst slut med hans lysande bana, åtminstone har jag icke sedan hört något om honom.

— Det går så ibland med de stora männen. Lyckas vi nu bara också få fast vår store man, den allra nyaste privat- detektiven!

— Det skall väl lyckas, om han så har medhåll af själfva hin håles mor,

— Ja, apropos det, han har åtskilligt med »kvinns» att skaffa. Jag har tänkt mig, att han måste ha något att sträfva för, hvarför annars all denna makalösa ihärdighet. Hvar skulle han göra af alla de pengar, han tillskojat sig, om icke han hade fruntimmer, på hvilka han slösade bort pengar.

— Han behöfver egentligen bara ett. Det skulle nog räcka till att plocka slantarna af honom!

— Det är ändå kuriöst att betrakta människorna här inne från den här sidan af lifvet. Här se vi fruntimmer, som stjäla och göra alla möjliga rackartyg för att få slantår med hvilka de kunna fånga karlar, och karlar, som likaledes begå alla möjliga oärligheter för att kunna köpa sig kvinno- gunst. Världen är nog litet rolig ibland, och människorna allra mest.

— Hvem tusan är det här, som filosoferar, afbröt en konstapel, som just kommit in om dörren.

Han var röd och svettig och höll just på att torka sig med en näsduk.

— Nå, hvad har du för nyheter från La Morgue, såsom de visst nu vilja kalla bårhuset vid Karolinskan.

— Tusan så otrefligt göra att se på allt. De hade nyss dragit upp ur vattnet en ung flicka, som låg där bland alla andra de gamla. Jag tyckte, att jag sett det där ansiktet en gång förut, det var nu icke vidare vanställdt, och flickan hade nog blott kort tid legat i vattnet. Jag böjde mig ner och betraktade henne och strök undan det långa håret, som böljade ner öfver ansiktet. Jag kände nu mycket väl igen henne, det var vackra Manda, som hon kallades.

— Markisinnans dotter!

— Just hon, det är icke mer än två år, sedan hon gick och läste för resten. Redan då var hon förföljd af gamla och unga libertiner, det var riktigt äckligt att se dessa rika gubbar tassa efter henne. Och när hon stod på kyrkogolfvet, det heter visst så, gick till nattvarden, hade alla dessa ynkligheter, som blott gå i kyrkorna för att betrakta vackra, späda flickor, samlats och slukade henne med ögonen. Modern hade också spökat ut henne, så att hon såg ut som en operasångerska, och nu fann jag henne här. Det var synd om flickan, men jag unnar henne hellre döden än lifvet.

— Det är naturligtvis modern, som är skuld till hennes död. Det var förstås själfmord.

— Ja, alla antaga det. Hon observerades i går afton flytande nedanför Nationalmuseums trappa och togs upp på en af färjorna. De hade icke förr än nu känt igen henne, och jag kom just för att ytterligare bekräfta, att det verkligen var Manda.

— Nå, hennes moder med de många titlarna har naturligtvis icke ännu kunskap därom, hon har antagligen ännu icke hunnit hem efter sina libationer i natt.

— Jag tycker hon skulle vara för gammal att kunna bevista festligheter och maskerader och dricka champagne hvar natt.

— Åh, hon är väl inte mera än fyrtio år. Jag minns, när hon kom hit från Finland; där hon visst varit vid någon varieté, men mest hade hon varit uppasserska å källare; hon

kallades då ryska furstinnan, emedan hon påstod, att hon varit älskarinna åt en rysk furste och till och med varit hemligt förlofvad med denne.

— Hon bytte hastigt om namn.

— Ja, se, hon blef till sist väninna åt en fransk vinhandelsagent, som bodde här, och då fick hon titeln markisinna. Och denna titel bär hon fortfarande.

— Medan hon väntar, att den ryska fursten skall komma och hämta henne som sin brud. Vänta fick hon stackare liten!

— Och under tiden har hon nöjt sig med alla möjliga.

— När jag såg flickan ligga där död och stel, kunde jag inte låta bli att tänka på, huru orätt och sorgligt det är ställt, att en människa med så dålig moral skall få uppfostra barn. Den här stackaren hade kunnat blifva en bra människa, om hon fått lof, och om hon fått annan omvårdnad, men modern satte sig emot med händer och klor, fastän det var präktiga människor, som ville taga hand om flickan. Det var en kyrkoherde, som vände sig till en af våra kommissarier, och bad denne att hjälpa honom att få flickan bort. Han gjorde hvad han kunde, men modern ville med all makt ha flickan kvar i eländet. Och i eländet kom hon. Strax efter konfirmationen blef hon inskrifven på byrån, det var moderns verk, och nu har antagligen flickan af ånger och skam öfver ett sorgligt lif själf kastat sig i strömmen. Detta är också moderns verk, och den kvinnan går antagligen i natt och dansar på en maskeradbäl, medan dottern, som hon drifvit i döden, ligger på bårhuset.

— Det skall bli stor maskeradbäl i afton på E. W. och naturligtvis skall markisinnan vara där, skinande och sminkad.

— Hon lär nu ha fått sätta ner anspråken på sina tillbedjare. — Jag hade så när glömt mitt egentliga ärende. Jag blef verkligen så gripen, när jag såg liket, att jag för en stund icke kunde slita mig därifrån för att se på de andra ohyggligheterna.

Kommissarien kom just nu in, och polismannen vände sig nu till denne och afgaf rapport. Det fanns icke längre

något tvifvel om, hvem den döde, som funnits vid Gäddviks-bryggan, var. Så väl polismännen, som vaktkonstaplarna från fängelset hade igenkänt rymmaren från rannsakningsfängelset, den för så många brott åtalade John Ernst Karlsson. Man hade äfven bevis om hans identitet genom den fångdräkt, som han hade; där funnos särskilda märken, hvilka väl igenkänts af den vaktkonstapel, som senast haft uppdraget att bevaka honom. Man hade icke upptäckt något spår af yttre våld, och det kunde endast antagas, att »mannen med det långa ansiktet» ömkligen omkommit genom någon olyckshändelse.

Det kunde ju icke antagas, att en dylik person skulle frivilligt ha sökt döden. Han tog hellre andras lif än han lät sitt eget.

Kap. LIV.

En maskeradbal på E. W.

Det gäller i afton att se särskildt upp på E. W., förmanade en kommissarie ett antal detektivkonstaplar, som han på aftonen gaf order att infinna sig å E. W. Det är nämligen säsongens sista karneval, och då komma nog många att passa på tillfället. Konstaplarne veta också, att vi just nu tyckas ha en samling af alla möjliga underliga personager här i hufvudstaden, hvilka stjäla eller skoja till sig andras pengar. Som vanligen är fallet, bruka de också fort göra af med det lättfångna godset på ställen, där man roar sig. Det är lördag i dag, och mycket folk, mellan hvilka äfventyrarna kunna tränga sig, kommer nog dit. Som sagdt, det gäller att se upp med det fina herrskapet, och får jag någon tid ledig i afton, kommer jag kanske själf dit ett tag för att se, huru det går till. Det skulle vara bra att just nu göra ett notvarp bland alla de många fula fiskarne.

Han gjorde med handen en afskedande åtbörd, och polismännen begåfvo sig i väg till den fina maskeradbalen, som under de senaste dagarna varit så mycket annonserad.

E. W., så väl dess salar som dess schweitzeri, är känt för en stor del af Sveriges arbetare. I E. W:s samlingsalar

höllos nämligen några af de första, mera betydelsefulla arbetaremötena, och här hölls också den första folkriksdagen. Huset, som är beläget långt uppe vid Regeringsgatan, är ganska stortadt tilltaget, byggdt i den stil, som var modern i början på 1880-talet. Ägare till detta var boktryckaren Hagström, som blifvit millionär på att utgifva tidningen Fäderneslandet, men namnet E. W. hade så godt som hela huset fått, emedan föreningen Enighet och Vänskap här disponerade en del lokaler.

Här skulle alltså enighet och vänskap råda, men det har nog varit litet si och så med denna vänskap, om man får döma efter de många och ibland vidlyftiga processer, dessa föreningsmedlemmar fört mot hvarandra vid rådhusrätten. Dessa processer erinra rätt mycket om en anekdot om en herrekarl, som en tidig morgon kom till sitt hem, blodig och sönderslagen i ansiktet, med kragen upprifven och kläderna sönderflängda. Han höll på att skrämma dandimpen på den nymornade portvakten, som vid åskådandet af den ömkliga företeelsen utbrast:

— Men hvar i herrans namn har herrn varit och blifvit så illa åtgången?

— På Vänskapsbrödernas årsfest, blef det korta svaret.

Författaren tror väl icke, att det någon gång gått så illa till å E. W:s föreningsfester, men att det icke alltid varit så väl beställdt med enigheten, utan att oenighet och gräl, baktal med mera sådant ofta uppstått, därom vittna rådhusrättens protokoller.

Det påstods, att det gick mycket hyggligare till, när arbetarne hade sina fester där, och om några fram på natten kommo och störde glädjen inne i lokalen, så var det berusade, så kallade bättre herrar, som kommo ifrån varietéställena, och ofta från ännu sämre platser.

Och utanför brukade ofta en del personer, som ej ämnade besöka festerna, samlas för att föra oljud.

Festerna å E. W. blefvo därför fram på natten något bullersamma, och därför fanns merendels en betydlig polistyrka i närheten för att upprätthålla ordning. Sedan några år tillbaka har platsen fått ett annat mera långsläpigt namn,

och arbetaremötena och arbetarefesterna ha förlagts till Folkets hus, men nu som förr hållas där talrika maskeradbaler och andra tillställningar.

Denna afton rådde både inne och utanför ovanligt lif och rörelse, och allt antydde, att det skulle blifva luft i luckan. På gatan och under pelarhvalvet stodo uniformerade polis-konstaplar utposterade för att upprätthålla ordningen samt hindra att trängseln blef för stor vid biljettluckan eller vid ingångarna.

De hade också betydligt att göra med att hålla undan alla bråkmakare, som endast kommit till platsen blott för att tillstålla oreda. Vi dylika tillfällen, i synnerhet på lördagskvällarne, samlades alltid en del ligapojkar och berusade personer för att göra sina högljudda anmärkningar öfver de anländande, som skulle besöka festen. De tycktes med all makt vilja lägga i dagen sin ovilja mot mera ordentliga arbetare, som voro bättre klädda och föredrogo att roa sig i en ljus och treflig balsal framför att sitta på en stinkande krog och förtära dåliga dryckesvaror.

De kommande paren påskyndade sina steg för att så fort som möjligt komma undan glåporden.

— Se, där kommer svarfvare Jutte och Kaffe-Lotta, sir man på, där ska festas! Tjö! — Hör du, svarfvare, hvar har du lånat »dressen»? Akta dej, så inte hatten stukas! Detta och dylikt ropades efter dem.

En och annan, som icke var begåfvad med så stort tålamod, ville taga en skrikhals i nacken för att tysta till honom, men då blef oväsendet ännu värre. Hvisslande och skrikande kommo bråkmakare från olika hörn fram och tyckte, att nu kunde det efterlängtade slagsmålet börja, men då grepo polis-konstaplarne in och motade undan alla, som icke tycktes ha där att göra. Bråkmakarne drefvos undan ned i olika tvärgator, och det blef tyst för en stund, men de återkommo snart. Några, som gingo i spetsen, hade på magasinen i närheten skaffat sig lösnäsor och ryska smällare, och de tågade fram med sina röda och gula, oformliga pappnäsor i vädret, upphäfvande verkliga indiantjut och kastande omkring sig de ryska

smällarna. I synnerhet måttade de med dessa åt fruntimrens fötter. Kvinnorna skreko och hoppade, och deras kavaljerer hade nog att göra med att skydda dem för påträngande pöbel och föra dem in i salen.

Men nu hade konstaplarnas tålmod tagit slut, de drogo därför sina sablar och drefvo de påträngande och skrikande sällarne undan, hvarefter konstaplar utposterades norr- och söderut på ett och ett par hundra stegs afstånd för att hålla dem undan. Omsider hördes tjetet och hvisslandet alltmera aflägsset, och det började blifva lugn och ordning på platsen utanför E. W.

Dylika orostiftare brukade tröttna, sedan de haft några nappatag med polisen, hvarefter de drogo sig undan till småkaféerna i trakten, där de drucko öl och skrånade om sina bravader, talande om huru somliga människor snöbbade och gingo på bal, men att de dock skrämt dem, så kavata de än voro.

Och så påstodo de, att de hade satt en hälsosam skräck i polisen, så att den icke vidare skulle våga att komma och fösa undan sådana helsickes karlar, som de voro. Man skulle få se på, hvad de egentligen voro för några.

De skulle nog gå tillbaka, sedan de bara en stund »hämtat»*) sig från sina ansträngningar och visa, att hos dem hvilade inga ledsamheter. Här skrånade de och drucko öl, till dess somliga blefvo alltför tunga i hufvudet och med möda kunde gå ifrån platsen.

Under tiden hade festen å E. W. börjat antaga liflig fart, ehuru det rådde betydlig trängsel i den stora lokalen. Festsdeltagarna voro i allmänhet maskerade på det dråpligaste sätt, och den minsta förklädnad, någon fick ha, var en lösnäsa eller en mask, som dolde partiet mellan ögonbrynen och nässpetsen. Detta var villkoret för att få komma in och blanda sig i folkvimlet.

Här svängde Columbina om med sin Pajazzo, och utklädda prinsar dansade med torgmadamer, härliga att skåda

*) Att »hämta» sig betyder att hvila sig, att taga igen sig.

både fram och bak. Marie Antoinette dansade med Bellman, som hade sin zित्रa fastsydd under vänstra armen, och Pelle Jöns gol alldeles förtvifladt på sin lergök.

— Marie Antoinette är alltför söt, hviskade en liten hebe till sin kavaljer, det var synd, att det skulle gå henne så illa, som det gick.

— Jag känner den här Marie Antoinette; det är en skräddare från staden.

— Inte att undra på, att hon då är så smal om lifvet. Jag kan tala om, att jag en gång varit uppe hos Schröders och profvat den där kostymen — jag känner igen den till punkt och pricka — men herre Gud! jag var ju för tjock om lifvet, och det lax inte få den på.

Kavaljeren skrattade och tog sin hebe med det fylliga lifvet och gaf sig till att dansa efter den sirliga Marie Antoinette, som i hvardagslag sydde byxor i staden mellan broarna.

För öfrigt funnos här flottister och bagare, en fiskargumma med en ål hängande dinglande vid sidan, spåkåringar och leda häxor och en sotare, som gick omkring och hängde läpp och såg ut, som om han icke tyckte lifvet vara många ruttna lingon värdt.

Midt inne bland de dansande paren rörde sig en kvinna i en mycket glänsande och prålig dräkt. Det märktes, att den dräkten icke var hyrd, och de, som brukade besöka den tidens maskeradställningar, kände lätt igen den, liksom ägarinnan tycktes vara ganska känd.

— Minsann är det inte markisinnan!

— Hon kan konsten att lefva lifvet. På festligheter dag och natt.

De två herrar, som stodo stödda mot en pelare och samtalade om denna kvinna, kände synbarligen till henne och hennes förhållanden.

Den ene af dem skrattade försmädligt.

— Det är inte att undra på, om hon älskar att lefva ett sådant lif dag och natt, hon lefver ju helt enkelt på sin tillvaro å dylika platser. Den kavaljer, som har henne med

sig i afton, har helt enkelt hyrt henne, liksom man hyr maskeradkostymer, skilnaden är väl blott, att priset ställer sig något dyrare.

— Hon har alltid förstått att göra sig betald, så hon har nog pengar samlade till gamla dagar.

— Då kanske det snart kan vara på tiden, att hon börjar dra fram dem, ty rätt snart måtte hon vara uråldrig.

— Äh, hon kan konsten att försköna sig, om icke precis att vara ständigt ung! Jag minnes den tid, då hon som »rysk furstinna» uppträdde på Mosebacke.

— Tänk, en rysk furstinna på Mosebacke! Ha, ha! Kan man inte få Hulda Malmström att uppträda som kinesisk prinsessa?

— Den så kallade ryska furstinnan skötte emellertid sina kort väl och förstod att narra pengar från dummerjösar. Mellan hvarje gång hon uppträdde på den lilla scenen, tog hon mot besök i sin klädloge. Ingången vaktades af en kammarjungfru, af ungefär samma slag som hon själf. De, som presenterade sig för divan, borde helst låta sitt visitkort åtföljas af en hundrakronesedel till »madame», och detta blef snart allmänt känt. Men så kom en dag polisen och förbjöd hennes uppträdande och underkastade henne förhör, angående hennes lefnadssätt och lefnadstillgångar. Hon blef som lösdrifverska skickad öfver till Finland, men efter ett par år kom hon tillbaka igen.

— Är hon kanske naturaliserad nu då, eftersom hon får vistas här?

— Jag vet icke så noga, men egentliga orsaken till, att hon då blef sänd öfver, var väl, att hon råkade komma med i en skandal, som väckte uppseende. Hon fick nämligen vid ett tillfälle för mycket pengar ...

— Som inte voro ärligt åtkomna?

— Det antar jag, att hon haft många gånger, men de här voro åtkomna på mer än vanligt oärligt sätt.

— Nej, det var höjden! Den där människan, som kan uppträda så där glänsande och roa sig in på femtiolet, vid en ålder då många äro mormödrar, intresserar mig verkligen nu

mera än en ung, oskuldsfull flicka skulle ha gjort, så du får allt lof att berätta något mera om den där skandalen.

De funno, att de stodo i vägen och drogo sig nu undan mot en vägg, där det fanns bättre utrymme.

— Det var medan jag ännu tillhörde polisen... —

— Innan du blifvit arftagare och husägare — — —

— Afbryt mig icke, om jag skall tala om historien.

— För tusan, visst vill jag höra den! Se nu är den gamla, glänsande galantan trött, och hon drager sig tillbaka, stödd på sin kavaljers arm. Det var mig en liten moppe, hon har till kavaljer i afton! Han passar till knähund åt henne.

— Jo, hur var det nu? Det var en afton mer än vanligt stormigt uppe i den gamla fröjdlokalen på höjderna. Där fanns ett sällskap, som ådrog sig allas uppmärksamhet, och detta hade sina randiga skäl. Sällskapet bestod af fyra unga personer, troligen i en ålder af tjugu, tjuguet år, eller så där. Man märkte genast, att de kommit från landsorten hit och skulle visa sig styfva för stockholmarne genom att blott rekvirera och förtära de dyraste varor, som etablissementet hade att skaffa.

De rekvirerade gäng på gäng champagne, slängde omkring sig med stora sedlar och gifvo tiokronesedlar i dricks-pengar åt kyparne. De tyckte sig vara ena tusans gentila herrar och skrånade och skroderade värre. Stockholmarne började emellertid visa sig förargade öfver gröngölingarne, och det såg ett par gånger hotande ut. Hade icke betjäning och polis trädt emellan, hade ungherrarne med all säkerhet fått smörj och blifvit utkastade till på köpet.

De funno emellertid snart, att man icke här beundrade deras talanger att förstöra pengar, och den hotande hållningen från de närmast sittande gjorde, att de så småningom lugnade sig — hot med stryk hjälper ibland — och när det led litet längre framåt, voro de helt spaka och beskedliga.

I stället koncentrerade de sin uppmärksamhet på den i deras tycke undersköna »ryska furstinnan». De skickade till henne sina visitkort, hvart ooh ett åtföljdt af en hundrakronesedel, och »furstinnan» tackade dem från scenen med svär-

miska blickar och slängkyssar, som hon i rikligt mått kastade mot deras bord.

— Sådana hade hon väl godt om, kan man förstå.

— Ungdomarne voro i sjunde himmelen och applåderade väldeliga.

— Stackars gossar, det var väl för mycken skönhet och kärlek för dem på en gång, misstänker jag. Hm!

— Ja, så det höll på att taga eld, oakadt vätan bakom öronen. Senare på kvällen bjödo de henne naturligtvis på en dyrbar supé med champagne, och att hon icke sade nej, låter sig lätt tänkas. Då hon på dem slösade all sin älskvardhet, kunde icke heller de visa sig ogentila, tycker någon det, och de formligen strödde pengar öfver henne. Jag hörde sedan, att de bredt ut hundrakronesedlar kring hennes kuvert, för att det icke skulle komma vinfläckar på duken.

— Men huru länge blef Adam i paradiset, eller rättare huru länge räckte den där fröjden?

— Knappast till dess supén var avslutad.

— Det var snöpligt!

— Du kan lätt tänka dig, att detektiva polisen snart blef varskodd, och den var icke sen att se efter, hvilka dessa landsortsmillionärer voro.

— Aj, tänk, att glädjen räcker inte så värst länge här i lifvet!

Ynglingarne voro först betydligt morska, men det hjälpte icke, de måste följa med, och när de kommo ut i den friska nattluften, som så skönt afkylde deras stackars hufvuden, började de snart blifva tysta och lugna. Det befanns, att dessa gökar för öfver ett år sedan i landsorten begått en då uppseendeväckande poststöld. En postsäck, innehållande trettiotusen kronor hade på álledeles oförklarligt sätt kommit bort. Man hade anställt undersökning och förhör med en mängd, för stölden misstänkta personer, men alla spaningar efter pengarna eller brottslingarne hade visat sig vara fruktlösa, och omsider hade stölden fallit i glömska hos den stora allmänheten. Men nu fann polisen här, hvad den så länge sökt; dessa skroderande ynglingar befunnos vara tjufvarne. De voro ett stationsbi-

träde, två bokhållare, och den fjärde en tjuguarung utan anställning eller yrke, son till en skolvaktmästare. Under ett helt år hade de varit försiktiga och hade kunnat hålla pengarne dolda, så att ingen misstänkte dem, men när året hade gått och de förmodade, att hela affären fallit i glömska, hade de tagit fram pengarna ur sitt gömsle och rest till Stockholm för att roa sig. De hade nog, om de ej blifvit stoppade i framfarten, ämnat begifva sig längre i väg. De voro blott för unga och för oförståndiga, och detta röjde dem.

— Voro de villiga att bekänna?

— Ja, dagen därpå, sedan de nyktrat till, och då befunno de sig i en ganska ömklig belägenhet. När de funno det vara slut med roligheten och att blott fängelset var deras resurs togo de till bönboken, gräto förtvifladt öfver, ja, jag tror icke så mycket öfver själfva brottet, som öfver sin oförsiktighet. Det kom då fram, att stationsskrifvarebiträdet uppgjort planen om stölden, hvilken han föröfvat i samråd med de två bokhållarne. Postsäcken, som medföljt aftontåget, hade tagits, under det mörker och trängsel rådde, och hade, utan att det observerades, blifvit borttransporterad. Sedan hade man anförtrott vaktmästaresonen, en ung odåga, hemligheten, och penningarne hade blifvit gömda bland gammalt bråte och kasserade böcker å elementarläroverkets vind. De hade uträknat det mycket väl, och ingen tänkte heller på att söka stulna pengar på vinden till det gamla, ärevördiga elementarläroverket. Där fingo de också ligga utan att röras till dess tjufvarne inte längre kunde hålla sig utan togo dem ut för att lufta dem. De hade tagit med sig hela summan till hufvudstaden, och generalstyrelsen fick också tillbaka större delen.

— Hur gick det med den sköna furstinnan?

— Hon fick till sin sorg och bedröfvelse lämna tillbaka alla de pekunier, hon mottagit, och fick sig dessutom en varning. Men strax därefter var hon med om en annan skandal, det var en falsk grosshandlare, som från utlandet rekvirerat på skoj hit en hel last guano. Du förstår falskt namn, falskt soliditetsintyg och falsk firma också. Och så glömde han att betala.

— Men i all världen, han bjöd väl inte »furstinnan» att festa på guano heller?

— Jo, på sätt och vis. Han sålde förstås guano till underpris, så där för halfva inköpspriset för att så fort som möjligt blifva af med det och kunna inhösta pengar, och så festade han upp alla guanoslantarna i sällskap med den där sköna. Men då fick hon icke hållas längre. Det var för en tid slut med hennes affärer här på platsen.

— Jag måste bort för att se henne på närmare håll. Kors, den människan är ju riktigt märkvärdig!

Den förre polismannen erhöll af en person ett lätt slag på axeln, hvilket gjorde, att han vände sig om.

Den, som slagit till honom, var en med lösnäsa och bockskägg utstyrd person, som tog honom i handen.

— Jaså, är det du Bell?

— Tyst, inga namn!

— Jag kände igen dig på handen.

— Du tyckes ha god reda på vår markisinna, du?

— Man skall väl fröjdas åt och intressera sig för det, som är skönt och vackert här i lifvet.

— Ja, visst ja! Du vet väl inte händelsevis, hvad det är för en liten kavaljer hon nu har?

— Nej, men det är nog åter en, som gör goda affärer, men ändå blifvit förblindad af så mycken ungdom och skönhet. Han har icke kunnat motstå.

— Det är dyrt att ha sådana bekantskaper, som hon.

— Men bekantskaper brukar inte räcka så värst länge.

— Nej, den brukar ibland ta' en ända med förskräckelse. Jag intresserar mig också af helt naturliga skäl för henne, hviskade Bell, ty hon har hittills åtminstone haft en märkvärdig förmåga att bringa folk i fängelset. Det är, som om de tvärt skulle råka ut för henne, så snart de hafva med dåliga affärer att göra.

Maskeradlifvet antog så småningom allt mera bullrande former, i synnerhet sedan en del intagit förfriskningar af olika slags stimulerande medel. Till och med den gamla fiskargumman började känna sig lättare på fötterna, och hon dan-

sade och skuttade omkring vid väggarna utan kavaljer. Hon tycktes vara lika glad för det.

Innan Bell visste ordet af, hade hon dängt till honom med sin långa ål, så att hatten flög af och näsan blef snedvriden. Han fångade under tiden snabbt upp hatten och satte åter näsan till rätta samt gjorde med handen en hotande åtbörd åt fiskargumman.

— Hör nu, se upp där, lilla madam, och släng inte så väldigt med den där fisken, hon slår ju bort både näsor och skägg på folk!

Fiskargumman ställde sig midt emot honom och satte näfvarna i sidorna.

— Nå, så ska' han inte stå där som en mes då och se ut, som om han räknade folket. Ser inte lilla herrn, att det är för litet kavaljerer och för många damer här i afton. Här får jag ensam dansa omkring med min ål, och det tyckes vara en sådan där gubbstut den här också, det är knappt något lif i den. Se själf!

— Asch, den är ju bara konstgjord.

Detektiven skrattade och tog tag i ålen, som gumman nu lät kränga och slingra sig.

— Är den konstgjord, hvasa?

— Pschast brrr!

Polismannen med lösnäsan sprutade och fräste, ty i det samma tryckte kvinnan på ålen, hvarvid en fin stråle sprutade mannen i ansiktet.

— Hur sa' han om de' hva?

— Jag sa', att det var präktig parfym, ni består er med.

— Jo, den är också äkta Farina, skall jag säga. Men nu skall jag väl hålla honom i styr, om ni lofvar att dansa med mig ett tag.

Hon böjde sig ner för att fästa sjödjuret fast vid en säkerhetsnål i förklädet. Bell passade på att taga bandet till hennes mask, men han släppte genast taget.

— Låt bli ni, otäcking! Hvad har ni där att göra?

Han bara skrattade.

— Ja, visst ska' Hulda ha sig en vals! Jag tyckte ni såg så otäckt ful ut, att jag inte kände igen er med detsamma.

— Och så var ni förstås rädd för ålen.

Den munviga fiskargumman, hvilken icke var någon annan än uppapperskan å ett af polisen mycket frekventeradt kafé, svängde nu om i sällskap med detektiven, och den förre polis-
mannen, som blifvit husägare, hade visst under tiden funnit något särskildt tilldragande hos den smarte sotarpojken, ty han följde efter med denne. Sotaren var nämligen Huldas kamrat å kaféet och var i hvardagslag betydligt fagrare att skåda än vid detta tillfälle.

Man hade blott ett par dansnummer kvar, innan det skulle blifva paus och supé, och därför passade nu alla dansande par på att röra på sig, och för en stund blef det slut på pratet och hviskningarna här och där i hörnen.

Medan glädjen som bäst stod i högan sky, hördes plötsligt ett genomträngande rop:

— Polis, polis! Finns här ingen polis?

Dansen upphörde som genom ett trollslag, alla ställde sig och stirrade mot det hörn, hvarifrån ljudet kom. Musikanterna försökte fortsätta, men genom tillrop förmåddes de tystna.

Det var den kvinna, hvilken benämndes markisinna, som ropade högljudt.

— Hvad står på? frågade man om hvarandra.

— Hon är bestämdt full, ropade en och annan, ty ingen kunde upptäcka, hvad hon skrek för.

Hon ropade emellertid fortfarande, till dess några personer trängt sig fram genom folkmassan och kommit fram till platsen.

Det var de polismän, såväl uniformerade som civilklädda, hvilka uppehållit sig å skilda platser utanför och i salen. De kommo fram till henne och funno henne mycket upprörd.

— Hvad står på? frågade en.

— Åh, jag har blifvit öfverfallen.

— Är ni bestulen?

— Nej, hjälp mig och för mig hem. Det var en för-

färlig människa. Ah, han skrämde mig, så att jag tror, jag dör.

— Hvem talar ni om?

De uniformerade uppmanade en del af de påträngande nyfikna att draga sig något undan så länge, till dess man fick utrönt, hvad som var å färde. Och till dessas beröm kan sägas, att de villigt åtydde uppmaningen.

Kvinnan visade nu, att hennes kläder på flera ställen blifvit sönderskurna.

— Är ni sårad?

Hon höll fram händerna.

— Jag tyckte, att det stack till i armen, jag tror han skurit mig också.

— Hvilken?

— Den, som jag hade till kavaljer!

— Hvar har ni honom nu?

— Han är nog inte långt härifrån, den förfärliga människan.

— Är han berusad?

— Nej, jag tror förr, att han är galen, rent af hospitalsmässig.

— Vet ni, hvad han heter?

— Jag vet inte mer, än att han heter Larsson.

Dörrarne hade blifvit stängda, så att ingen kunde komma ut, och några polismän gingo omkring för att se efter våldsvärkaren.

Kvinnan fortfor:

— Han ställde sig rakt emot mig så här och fixerade mig, så jag blef rädd. Han sade, att han nu hade gjort af med alla sina pengar och nu blott ville hämnas på alla människor. Han hade därför blifvit detektiv, bara för att kunna hämnas. Han grep mig så förfärligt hårdt i handlederna och mumlade något, som jag icke förstod, och så hade han något i handen, som han trasade till mina kläder med. Jag tror, att han huggit mig; det känns så ömt i armen.

— Det är kanske inbillning. Här syns inte något blod.

I det samma uppstod helt nära ingången buller, och man

hörde rop och skrik. Här hade Bell och en kamrat till honom fått tag i den lille mannen, som man under aftonen observerat vara markisinnans kavaljer. Denne satte sig till kraftigt motstånd och gjorde häftiga försök att slita sig lös, under det han upphäufde höga rop.

— Jag är detektiv, skrek han. Det är bara jag, som har att här öfvervaka ordningen. Alla de andra, som påstå sig vara detektiver, äro bedragare. Det är bara jag, som är en äkta. Människor, hjälpen mig! Jag är ordningens upprätthållare. Hjälpen mig, när ni se, att falska detektiver lägga hand på min person.

Han kastade sig hit och dit och vred och vände på sig och skrek:

— Hjälp mig, de äro bedragare alla utom jag. Jag skall hjälpa er i stället sedan utan betalning.

Detektiverna fingo honom omsider på fötter igen, hvar efter de ställde honom mot väggen.

— Telefonera efter en droska, ropade Bell.

En af de uniformerade konstaplarna skyndade genast bort, och en annan kom och intog hans plats vid dörren.

Den anhållne karlen hade nu lugnat sig något, men han ropade:

— Jag är öfverdetektiv öfver allesamman, jag kan häkta er alla, om ni inte hjälper mig genast. Jag kan hämnas förfärligt. Jag har makt hör ni det, och jag kan hämnas, jag tar ingenting i betalning för det. Hör ni inte, att jag hämnas alldeles gratis, ha, ha, ha!

Orden drunknade till sist i ett fånigt skratt. En dåres skratt.

Den eftertelefonerade droskan hade skyndsamt kommit, och karlen bars ut och lades upp i denna, hvarefter han först kördes till det närmaste vaktkontoret. Där uppförde han sig så vildsint, att han måste beläggas med hand- och fotbojor och genast föras till rannsakningsfängelset, där han förvarades under natten.

Uppträdet hade för en stund verkat något pinsamt bland de balbesökande, och det hade varit en något tryckt stämning,

men, sedan äfven »markisinnan» blifvit förd bort, var oljudet som bortblåst, och man började åter roa sig.

Inte hade man några sympatier för »den där gamla apan», som många nu uttryckte sig, och hvad hennes tokige kavaljer beträffade, så kände man icke honom; hvarför skulle man gå och hänga läpp öfver vildt främmande människors dårskaper.

Bevars, man hade ju kommit hit för att ha roligt, och därför hade man betalt sina dryga slantar. Då skulle man också ha roligt, resonnerade man med rätta.

Det var dock icke utan, att de flesta, såväl herrar som damer, vid supén styrkte sina nerver med litet mera stimulantia, än som precis varit nödvändigt. Men de ville fördrifva det obehagliga intrycket, och så kommo de öfverens om att hålla ihop och roa sig i stället så mycket längre för att taga igen den förlorade tiden. Och dansa skulle de, så länge myndigheterna tilläto.

* * *

Man hade mycket besvär med den å maskeradbalen anhöllne personen, som först måste behandlas af läkare och underkastas särskild undersökning, för att man skulle kunna utröna hans sinnesbeskaffenhet.

Det visade sig emellertid, att han var sinnesrubbad, och att det icke fanns möjlighet hålla någon ordentligt polisutredning, angående hans person eller görande och låtande här i staden.

Det enda, man till fullo fick konstateradt, var, att han var den person, som, medan han ännu befann sig i sitt normala tillstånd, föröfvat de många bedrägerierna och gått och gällt under benämningen »den falske detektiven». Det tjänade icke till att fråga honom härom, ibland gaf han blott ifrån sig oartikulerade ljud, men då han någon gång talade, ropade han blott, att han var den ende detektiven i Sverige. Man fick emellertid veta, att han i sin ungdom varit pantbanksbiträde i Stockholm, och från den tiden hade han också god reda på en del hufvudstadsförhållanden. Sedan hade han etablerat sig som handlande i

en landsortsstad. Han hade en tid haft framgång med sig, men så hade han blifvit högmodig samt börjat lefva öfver sina tillgångar.

Carl Larsson var hans rätta namn, hvilket han emellertid ändrat till Lahrsén, som visst i hans tycke skulle vara något finare. Under detta namn hade han gift sig med en bondflicka, som hade några tusen kronor i förmögenhet. I den tanke, att han skulle blifva rik och göra stora affärer, hade han etablerat filialer vid ett par stationer, men dessa gingo icke.

De gjorde i stället, att han måste företaga många dyrbara affärsresor, hvarunder hans penningar gingo åt. Han ingick en tid stora borgensförbindelser, hvilket han så mycket bättre trodde sig böra göra, som han själf uppehöll affärerna genom växelrytteri i stor skala.

Men så försvann han en dag från affärer och familj och hördes icke vidare af i sin hemtrakt. Lahrsén begaf sig hit, han som så många andra, och förde här en tid en sorglig tillvaro. Han blef agent mot provisison men lyckades knappt förtjäna så mycket, att han därmed kunde uppehålla sig själf.

Det var då, när han saknade det nödvändigaste, som han började uppträda och falskeligen utgifva sig vara polisman. Han lyckades en tid, så länge han kunde narra till sig pengar, och när dessa räckte till mera än hans dagliga uppehälle, började han åter föra uteliv. Den lätthet, hvarmed han kunnat åtkomma pengar, gjorde honom allt mer djärf och fräck, och han visade snart, att han icke låg på latsidan, när det gällde att uppträda som bedragare. Han visade sig därvid mycket slipad och uppfinningsrik, och, som bekant, föder det ena brottet lätt idéer till det andra.

Sedan han kommit öfver pengar, råkade han in bland sådana sällskap, som gärna göra natten till dag, och det var här han träffade på »markisinnan».

Inför henne ville stackaren uppträda som den rike mannen, och ehuru hon numera icke kunde uppträda med samma pretentioner som förut, eggade hon dock upp honom. Till sist måste han dagligen vara på jakt och ha nya idéer för att skaffa

pengar på bedrägligt sätt och tillfredsställa hennes behof. Han var så inne på den brottsliga banan, att han icke hade någon annan utväg än att fortsätta, till dess han icke kunde längre, och då hamnade han i dårhuscellen.

Sedan en del bedragna personer kallats och förklarats, att de igenkände honom, och att han var den, som bedragit dem, affattade polisen sin rapport, som skulle lämnas till poliskammaren.

Och så var »den falske detektiven» ur vägen.

Kap. LV.

”Baronens Kavaljer”. Den falska
sjuksköterskan.

en gångna lördagen hade för de-
tektiva polisen varit en het dag,
i synnerhet hade det varit mödo-
samt på natten, då icke blott från
E. W:s maskeradbal utan äfven
från en del andra platser, där det
gått festligt till, en hop misstänkta
personer infångats.

De flesta af dessa voro per-
soner, som gingo omkring och
gällde för att vara fina, detta voro de nog också, hvad klä-
derna beträffar, och polisen var äfven af den åsikten, att de
kunde tåla benämningen »fina», men lade då merendels
till ordet gossar eller dylikt; uttryck, såsom »ni ä ena fina
nummer» hördes också om dessa inne å stationen. Flera
af dessa inburade hade varit oklanderligt klädda och hade
lagt i dagen en viss nobless i sitt uppträdande, och detta
var just också behöfligt, för att de skulle kunna skiljas från
vanliga simpla brottslingar, som stjäla småsaker och drum-
la, så att de genast blifva fast.

Bland dessa funnos sådana, som många gånger lyckats slingra sig undan och bedrifva sin verksamhet så, att polisen icke skulle få syn på dem. Det lyckas stundom till en tid, men så en dag fastna de allihop i ett sådant här notdrag, och då hjälper det icke längre, huru mycket de slingra och svänga sig.

En af dessa odågor, som sällan arbetat annat än i brottets tjänst, men därvid ådagalagt ett intresse, som vore värdt en bättre sak, gick under benämningen »Kavaljeren», och han var en af de förste, man anställde förhör med. När han infördes, var han klädd i en elegant frackkostym och var vederbörligen stoppad, för att formerna skulle synas. Han höll handskarna i ena handen och intog på stående fot en lätt vårdslös ställning. Men så uppmanade polisen honom att stoppa skräpet i fickan och intaga en mindre ogenerad hållning, ty nu skulle det blifva annat af än spela kavaljer.

Det fina går så lätt bort i fängelset, och när »Kavaljeren» fått tillbringa en natt och en förmiddag i cellen och åter infördes, såg han så lagom gentil och märkvärdig ut. Kläderna hade blifvit dammiga, skrynkliga och tillsölade, handskar behöfdes icke längre på de rödfrusna händerna, och äfven ansiktet hade genomgått förvandling. Karlen var nu lagom spansk, han var grådaskig i ansiktet, okammad och smutsig, och hans mustascher, som dagen förut varit svarta och uppåtvridna, hängde nu neråt, slaka och ovårdade och gáfvo sin ägare ett ganska snopet utseende. De hade till och med ändrat färg och hade blifvit röda. Detta märkte också öfverkonstapeln, som yttrade:

— Ni tycks inte ha haft tillgång till blanksvärta!

— Jag använder allt bättre saker, när jag kommer ut.

— När tror ni det blir?

— I dag naturligtvis, ni har ingen rättighet att hålla mig fast.

— Vi få talas närmare om den saken sedan. Först ha vi här en gammal historia från i fjor. Ni var då ålagd att vid hämtningspåföljd inställa er i poliskammaren; hvarför inställde ni er icke?

— Jag hade inte tid; ty jag skulle resa bort för en angelägen affär.

— För att infinna er i Göteborg, ja! Var lugn; vi ha nog fått tag i er resruta.

Han var en ganska mångsidig herre, denne af hela landets polis under benämningen »Kavaljeren» kände förbrytare. Han medföljde en gång som stallpojke ett cirkussällskap hit, och sedan kom han att stanna här och bedref flera mystiska affärer.

Många minnas väl ännu den märkvärdiga cigarrbutik, han hade vid Nybrogatan en håla, dit hyggligt och anständigt folk icke gärna gick mera än en gång, sedan de af misstag råkat komma dit in. Cigarrbutiken var ett litet krypin af det slag, som det finnes hundratals här i staden, och sedd utifrån företedde den icke någon märkvärdighet. Men när man kom in, kände man sig strax förbluffad öfver den pipiga stämman, som hälsade en välkommen eller »god dag, min herre».

Strax trodde man, att rösten kom från något äldre fruntimmer, men något sådant kunde icke upptäckas. I stället stod innanför disken en petig, liten karl med långt, rödt hår och rödfräknigt ansikte. Han var något underligt klädd, denne forne stallpojke från cirkus. Kragen var betydligt stor och karlen såg djupt uringad ut. Öfversta delen af västen sammanhölls af en stor fruntimmersbrosch och en väldig rosett i skrikande färger. Karlen tycktes vara en vän af glitter, ty han bar en urkedja om halsen, på händerna hade han flera ringar, och om handlederna hade han armband af sammanfogade tioöringar. Han hade också parfymerat sig med stark parfym, kanske emedan han icke var riktigt säker på, huruvida stalldoften blifvit utplånad.

Han affekterade att efterapa fruntimmer, då han utbjöd sina cigarrer och cigarretter och därunder inlät sig i samtal. Hela personen verkade emellertid äckel, så att man så fort som möjligt drog sig tillbaka ut i friska luften.

Vid denna tid kallades han »Baronens kavaljer», emedan han så ofta syntes ute i sällskap med en snobbig »Baron Ossian», en person med det allra sämsta rykte, som gärna tänkas kan,

oaktadt hans namn återfinnes i den stolta adelskalendern. Denne noble baron var egentligen mera observerad af hemliga polisen, hvar han än uppenbarade sig, än själfva Westermarck-Rosén. Baronen, som är son till en afliden kyrkoherde, hvilken var af friherrlig ätt, blef vid några och tjugu års ålder gift med en mycket förmögen dam från Helsingborg. Han gjorde emellertid henne olycklig, sedan han först förstört hela sin förmögenhet och sedan äfven gjort försök att ruinera släkten. Så blef han häktad och dömd för egendomssvindlerier och aftjänade straffet i Malmö.

Sedan denna tid har han ständigt flackat omkring och har dels med anledning af sina egendomliga böjelser och dels emedan han ständigt planlagt och utfört bedrägeribrott och utpressningar varit eftersökt af polisen. Här i Stockholm har polisen ställt baronen under lösdrifvarelagen, och i Norge, Danmark och flera andra länder har han ofta varit häktad, än för en sak än för en annan.

Denne egendomlige ädling, som festat om med skånska magnater och förstört en hemgift på 300,000 kronor nöjde sig i Stockholm med den rödhåriga stallpojksens sällskap och väckte betydlig förargelse, då han kom in på bättre restauranter tillsammans med denne utspökade yngling.

Det var baronen, som hyrde cigarrbutiken och öfverlämnade denna till sin skyddsling, och det var han, som också gaf föreskrifter om, huru den föga sköne ynglingen skulle kläda ut sig för att vara originell och väcka uppseende.

Det goda förhållandet stördes emellertid en dag af polisen, som kom och tog både baronen och hans »Kavaljer» och ville veta, hvad de egentligen hade för sig. Baron Ossian fick sig en varning för lösdrifveri, och man underrättade honom ganska tydligt om, att Svartsjö tvångsarbetsanstalt fanns i perspektiv. Han blef då rädd, packade hastigt in sina saker, tog en annan rödhårig yngling med sig till sällskap och begaf sig till utlandet. Han hann emellertid icke längre än till Köpenhamn, förr än äfven polisen där visade honom sin uppmärksamhet, och det blef häktning af.

»Baronens kavaljer», som nu gick ensam i Stockholm,

fick hädanefter blott heta »kavaljeren» rätt och slätt, men han blef ganska känd under detta spenamn. Han hade emellertid lärt sig så mycket rackartyg på kort tid, att han kunde reda sig som skojare på egen hand. Han hade haft en god läromästare i det dåliga och hade varit en allt för flitig lärjunge.

När en vacker dag polisen kom och stängde cigarrboden, emedan på senare tiden skandalösa uppträden därstädes ägt rum, begaf sig kavaljeren till landsorten, där han på flera ställen uppträdde som en fullflätad ficktjuf, till dess han omsider blef fast och efter flera rannsakingar i olika städer dömdes till strängt straff.

Detta straff verkade naturligt nog icke till någon bättre ring på en odåga, som aldrig lärt sig ordentligt arbete, men däremot mycket af livvets uselhet, mycket af det slag, om hvilket förnumstiga gamla människor vilja att man skall tala så litet som möjligt, helst, förstås, icke alls, för att det andra så mycket mera skall få tillfälle att ohejdadt grassera i skumrasket och mörkret.

»Kavaljeren» hade banditanlag och han gjorde dem också gällande: när det gällde att utföra brott, lade han sig icke på latsidan utan var ganska verksam. Äfven han begaf sig till Norge och vistades där en tid samt var en af de många svenska lösdrivvare i broderlandet, öfver hvilka de norska tidningarna så ofta beklaga sig. Han blef i Norge och härstädes gång på gång tagen som ficktjuf, penningutprässare och sedlighetsförbrytare, men ehuru han flera gånger var anhållen för brott, som omnämnes i 18 kapitlet strafflagen i ett visst moment, kunde han dock i brist på tillräckliga bevis därför dömas. Dyligt händer nämligen allt för ofta, och så gå sådana gynnare fria från straff i berörda hänseende.

Under de senare åren hade »kavaljeren» lagt bort en del af sina forna fasoner, bland annat att tala med pipig röst. Han hade i stället lagt an på att kläda sig snyggt och vårda sitt yttre så, att han, utan att väcka uppseende, kunde besöka teatrar och andra förlustelseställen, besöka fester och andra tillställningar, där en person med hans dåliga moraliska begrepp kunde ha utsikt att göra geschäft på ett eller annat sätt.

Men den gamla affären att göra i prejerier hade han ännu icke lagt bort, utan det påstods, att han just i likhet med den så kallade »ryttmästaren» var ganska förslagen och farlig.

Den ädle baronens lärdomar hade burit rika frukter.

Öfverkonstapeln, som förut haft att göra med honom och hade fullständigt reda på hvad »kavaljeren» var för en karl, hade en stund ögnat igenom en remiss och några andra handlingar, som rörde förbrytaren. Han såg åter upp på den anhållne och betraktade honom med sträng min.

— Hur länge har ni nu uppehållit er här i staden?

— Ack, det är bara några dagar!

— Hvad ni ämnat att göra här, behöfver jag väl inte fråga en sådan fin karl om. Ni håller väl på med det samma gamla vanliga och går och passar på tillfälle. Ni lefver ju blott på förbrytelser.

— Åh, jag ber, detta är väl något för mycket sagdt.

— Hvad gör ni då?

— Jag lefver på mina besparingar.

— Besparingar! på hvad då?

— Jag har förtjänt pengar i landsorten på marknader.

— Ja så, på marknader också? Hvad var det för slags marknader?

— Alla möjliga än här och än där.

— Och ni skulle ha haft någonting att sälja?

— Ja, åtskilliga saker; ibland har jag haft ett ganska storartadt lager.

— Stå inte här och prata dumheter! Inbillar ni er verkligen, att vi inte känna till era affärer? Hvad hade ni till exempel på den där maskeradbalen att göra?

— Inte något annat än att roa mig, det kan jag försäkra.

— Jag skulle önska veta, huru mycket pengar ni ämnat roa er för på den festen.

— Sådant kan man ju aldrig beräkna på förhand, det inser bestämdt också polisen.

— Den inser också, att ingen brukar gå på en festlighet med tre olika portmännär, eller hvad säger ni om det?

Polismannen drog fram bordslådan och tog ur denna

fram tre portmonäer, som han lade upp framför sig på bordet.

— De här hade ni på er, det finnes visserligen icke så betydande belopp i hvardera, men detta beror väl förnäm-
ligast på, att de balbesökare, från hvilka ni stulit dem, icke hade så stora resurser som visst folk.

Han spände därvid blicken i fången, som emellertid icke lät sig bekomma utan stod där lika fräck.

— De' ä' nog inte mina!

— Hvems skulle de då vara?

— Det är naturligtvis polisen, som för att få tag i mig, stoppat portmonnäerna i mina fickor, därpå finns ju också tydligt bevis.

— Hvad då för bevis?

— Jo, att det var så litet pengar i dem. Poliserna ha väl inte haft flera att lägga i dem.

— Jo, jo! Ficktjufvarne ha ibland dylika resonnemanger; dem känner man till, men dessa äro aldrig till någon nytta. I det här fallet kan jag tala om, att alla de bestulna varit här, att de ha uppgifvit de ungefärliga belopp, de blifvit af med, och att de noga beskrifvit hvar sin portmonnä, innan denna visades för dem. Hvad säger ni om det?

— Hå, ingenting just! Det är så vanliga portmonnäer, att det icke just är någon konst att beskrifva dem. Nästan alla människor ha ju sådana.

Polismannen gjorde i hast några anteckningar å sin rapport, och utan att se upp från sitt arbete befallde han:

— Hjelm, för ner den där i fängelset igen!

Han fann, att det icke lönade mödan att vidare söka förmå »Kavaljeren» till bekännelse, och det behöfdes icke heller, då denne redan hade allt för mycket emot sig. Det finnes godt om dylika tjurskalliga fångar, som neka till allt, äfven när de inse, att intet kan hjälpa dem, utan att de oaktadt allt nekande och alla lögner och fantasifoster dock skola blifva ohjälpligt fast.

Det finnes brottslingar, som tydligen sätta en ära i att aldrig bekänna sig skyldiga till något af det, som lägges dem

till last. De ha blifvit så vana vid att ljuga, att osanning är för dem rent af en njutning, i synnerhet om de också därmed kunna förtreta de polismän, som måste hålla förhör med dem.

Att aldrig bekänna, huru än landet ligger för dem, det är deras lösen, och det finns till och med unga pojkar, som anhallits på bar gärning, men som ändå neka, oaktadt allt.

Vid rådhusrätten rannsakades en dag en gammal, grånad syndare, som tillbragt många år å rikets olika fängelser och straffarbetsanstalter.

Han hade åter häktats för sföld, och det fanns flera sannolika omständigheter för att han begått brottet. Likväl nekade han ihärdigt.

Den gamle domaren tycktes föresätta sig, att fången en gång skulle tala sanning och bekänna sitt brott, och han höll därför också ett allvarsamt tal till honom. Han sade ord, som voro ägnade att väcka ånger, men fången visade icke med en min, att de verkade på honom.

— Ni är nu en gammal man och har i många år suttit i fängelse. Ni har begått flera ohederliga gärningar, tycker ni därför icke, att det skulle vara bättre för er att hederligt och ärligt en gång erkänna ert brott och försona detta med straff, så att ni sedan kunde få lugn och ro. Allt tyder ju på, att ni begått det här brottet.

Fången bara teg och skakade på hufvudet.

— Ni har förut undergått bestraffning för sjunde resan stöld ...

— Men jag har aldrig bekänt!

Det var tydligen den förhärdade fångens stolthet, att han aldrig bekänt, ty hans anlete formligen sken upp vid de orden.

— Ja så, ni till och med tyckes vara nöjd öfver, att ni aldrig bekänt; nå då skola vi taga saken på ett annat sätt, inföll domaren.

Därpå förebragtes bevisning, och fången dömdes oaktadt sitt nekande till strängt straff.

Kanske fann han en klen tröst i den omständigheten, att han dock icke förmåtts till bekännelse. Bland andra gamla

brottslingar kunde han sedan skryta öfver, att han icke bekant någon enda gång, huru mycket man än ansatt honom.

Brottslingar hafva ofta sin egen stolthet, ehuru denna är af besynnerlig art.

* * *

Det var ett blandadt sällskap, man hade att förhöra, sedan »Kavaljeren» blifvit nedförd och åter satts i fängsligt förvar. Här funnos gamla äfventyrare och unga sådana, hvilka senare, i likhet med »kavaljeren», blott vänta på att blifva tillräckligt gamla för att kunna blifva professionella svindlare.

Ingenting hjälper på dessa vanartiga ungdomar, som redan som barn hade klart för sig, att de skulle blifva brottslingar och ligga i strid med samhället.

Hvad gagnar det till att skrämma dem med straff. De bry sig icke om lösdrifvarevarningar, dessa från barndomen förhärdade, och tanken på tvångsarbetsanstalt och fängelse är icke afskräckande för dem. De ha vant sig vid tanken därpå sedan barndomen, deras bekanta ha gått den vägen, och de känna ingen skam eller blygsel för att gå samma väg.

Det är blott som det skulle så vara. Som barn ha dessa ungdomar nästan dagligen hört sina föräldrar och bekanta tala om »Gröna holmen» i lätt, skämtsam ton, som om denna skulle vara ett sommarnöje, där man kunde ha det riktigt bra och bekvämt; och när de sedan fått veta, att med »Gröna holmen» icke menades något annat än straffängelset Långholmen, har detta icke heller verkat afskräckande. De ha varit så vana att höra det nämnas bittida och sent, och de flesta af deras bekanta ha varit där eller åtminstone beredde sig att komma dit.

När skam och blygsel icke längre finns, då är fängelset ett hem.

Dessa unga slynglar hördes en efter en om olika saker, som de varit med om. Somliga voro villiga att erkänna, men andra nekade; ett drag hade de dock gemensamt, alla uppträdde med

samma fräckhet och med samma lojhet och ligkiltighet för sitt öde.

Öfverkonstapeln, trött af arbete med de många förhören om alla ruskigheter, tog en tidning och pekade med den i den riktning, där de anhållna sutto å en bänk, och ropade åt några konstaplar:

— För ner de lymlarna i buren så länge.

De anhållne bara flinade och tisslade och tasslade med hvarandra, under det de fördes ut.

Öfverkonstapeln såg på en lista och mumlade:

— Nå är hon här nu igen!

— Ja, det kan behöfvas med en vacker flicka till ombyte med allt det andra patrasket. Kommissarien har sagt, att han själf vill förhöra »Vendlan», ty han skall försöka, om inte man en gång kan sätta skräck i henne.

— Sällan låter hon skrämman sig!

Kommissarien kom in i detsamma, och så infördes den kvinnliga fånge, om hvilken samtalet gällt.

Det var en storväxt, fet och rödkindad flicka, som sannerligen icke såg ledsen ut. Man skulle förr kunnat tro, att hon kom direkt från friska luften, än att hon tillbragt natten i fängelset.

Hon ställde sig framför kommissarien och neg djupt, men oaktadt denne såg sträng och barsk ut, kunde han dock icke skrämman bort det glada leendet från kvinnans läppar.

— Ni ser ju riktigt belåten ut; tycker ni, att ni burit er så bra åt? yttrade kommissarien

— Åh, nej, men jag kommer väl snart ut igen. Man kan väl inte behålla mig så länge bara för det där.

— Och det kallar ni »bara» det, att gå tillväga så yrkesmässigt brottsligt, som ni har gjort och gå omkring och tillnarra er penningar och varor.

Den anhållna teg och såg ned på sina fötter. Hon fick nu ett nästan blygt utseende.

Man skulle knappast kunnat tro, om man ej vetat det, att denna af hälsa strålande, unga kvinna, som såg så hygglig och anständig ut, kunde vara en farlig äfventyrerska, som redan

vållat polisen mycket besvär. Hon var en af de värsta, man kände till, att ljuga och göra ihop historier, och hvad värre var, hon ljög, så att man trodde henne, innan man fick klart för sig, hvad hon gick och gällde för.

En tid uppträdde hon i studentmössa och pincenez och antog ett mäktigt lärdoms utseende. Hon lyckades narra en mängd personer på penningar. Det var då en ganska lätt sak för henne att skaffa en hundrakronesedel på ett litet

ögonblick, och sedan hon lyckats vid det första tillfället upprepade hon ganska ofta sina manövrar, till dess hon blef upptäckt och fasttagen.

Huru hon skaffade sig hundrakronesedlar? Jo, det gick ganska lätt och behändigt. Hon bara tog reda på någon finare familj, som brukade vara ständig och god kund i någon af de större »kryddbodarna». Man vet, att dessa gamla kryddkramhandlare, motsvarande andra stadens specerihandlare, alltid hafva pengar inne och alltid äro tjänstvilliga mot sina kunder.

Bedragerskan kom iklädd studentmössa och pincenez in på ett sådant ställe och visade sig ogenerad som om det gällt den alldagligaste sak i världen. Hon valde alltid tiden mellan klockan 8 och 9 förmiddagen, och så hälsade hon så vackert ifrån sin pappa, professor X. eller från farbror, kyrkoherde Y., eller farbror husägaren Z. och frågade om grosshandlaren kunde undvara hundra kronor, det skulle blott vara till dess

banken öppnades. Pengarna behöfdes till en brådskande utbetalning åt någon person, som skulle resa.

— Vi skola se efter, lilla fröken, vi skola, som sagdt, se efter, sade kryddhandlaren och log sitt älskvärdaste leende, medan han ur kassalådan räknade fram pengarna. Jo, det stämmer på öret, hundra kronor, var så god och framför mina ödmjuka hälsningar till herrskapet!

Han lade därvid pengarna i flickans hand, och den gamle spjufvern kunde inte låta bli att knipa en liten smula i ett par af unga frökens fingrar.

Hon tackade så mycket och lofvade att om en stund komma tillbaka.

— För allt i världen, lilla fröken, spring inte benen af sig för det där. Det brådskar inte, men glöm i alla fall inte bort mig.

Kryddkramhandlaren var allt för galant.

Han fick nog veta, att man icke brådskade med återbetalandet af pengarna. Sedan några dagar gått, började han tänka på, om han icke skulle få dem tillbaka, och sedan ytterligare några veckor gått, började han tro, att man helt och hållet glömt bort den lilla affären. Och då påminde han men fick till sin förvåning veta, att herrskapet icke skickat någon att låna pengar och att man till på köpet icke heller hade i familjen någon sådan person, som den beskrifna flickan med studentmössan.

Handlanden gjorde då hos polisen anmälan, att han blifvit skamligt bedragen, och fick då till sin förvåning höra, att han icke vore den ende, som befunne sig i den situationen. Flera andra handlande i olika stadsdelar hade lika lätt gått i fällan och lånat ut hundralappar — det begärdes aldrig mindre — för hvilka bedragerskan sedan skaffade sig fina kläder och nöjen.

Ibland klädde hon också ut sig till piga och gick i smärre affärer, där hon hälsade från frun och anhöll om ett mindre lån, till dess herrn kom hem. Detta lönade sig emellertid icke så bra, och till på köpet blef »Vendlan» häktad för dessa småaffärer.

Fängelsestraffet verkade icke något på henne. Tvärtom lär hon i fängelset ha uppgjort den stora plan, som hon, så snart hon kom på fri fot, satte i verkställighet.

Hon klädde nu ut sig till sjuksköterska och skaffade sig det röda korset och andra tecken, som utmärka de utbildade sjuksköterskorna. I en »systers» dräkt gick hon sedan omkring till förmögna familjer med en lista och tiggde ihop pengar, som skulle vara till ett nytt barnsjukhus.

Den tjänande systemen såg så snäll och förtroendeingivande ut, och dessutom hade hon flera fina namn tecknade på sin lista, så att geschäftet lyckades en tid mycket bra. Hon dukade upp historier om, att flera andra »systrar» på lediga stunder voro i verksamhet för denna insamling, och hon hade tagit reda på hufvudstadens sjukhus och sjukvårdsförhållanden, så att hennes tal föreföll fullt trovärdigt. Hon hade reda på alla barnsjukhusen och kunde tala om, huru trångt det vore å dessa, hvarvid hon äfven omtalade, huru stort medelantalet af sjuka barn i hufvudstaden vore pr månad. Den sista resursen hade nu varit barnsjukhuset »Samariten» å Söder, men äfven detta vore för trångt, många barn voro i saknad af tillräcklig sjukvård och därför nödgades man nu vända sig till alla lyckligt lottade medmänniskor med anhållan om medel för åstadkommande af en grundplåt.

Hon meddelade, att det sedan vore meningen att anordna en stor bazar för ändamålet, men äfven för anordnandet af denna behöfdes pengar, och det var därför som man gick med listor för att insamla medel.

Bedrageriskan lyckades en längre tid, ända till dess läkare och präster fingo reda på denna insamling, och då upptäcktes svindeln.

Under tiden hade den falska sjuksköterskan lefvat ett elegant och flott lif på aftnarna, sedan hon aflagt den väl-görenhetsdräkt, hon burit på dagen, under det hon föröfvat sina bedrägerier.

Hon hade också midt under sitt nöje blifvit anhållen å en maskeradbal, där hon bar en mera glad kostym, som på grund af sitt dyrbara utseende väckte uppmärksamhet.

Och för den senare serien af bedrägeribrott skulle hon nu förhöras och sedan underkastas ansvar.

»Vendlan» hade en viss intelligens, som om hon fått en ordentlig uppfostran och i tid blifvit rätt ledd, kunnat bära goda frukter. Ingen, icke ens hennes värsta vedersakare, bland polisen, ville bestrida, att hon hade ett godt hufvud, och man blott beklagade, att hennes uppfattning om hvad som var rätt eller orätt blifvit så snedvriden.

Det hem, där hon vuxit upp, hade varit afskräckande dåligt. Fadern var en försupen för detta sergeant, som genom att taga upp annonser för småtidningar förskaffade sig pengar till mycken sprit och litet föda. Han hade någon liten pension, som var så pass, att den ungefär räckte till hyran; i annat fall hade väl hela familjen blifvit utelligare. Modern var icke stort bättre, och under det mannen berusade sig å hufvudstadens sämsta krogar, satt hon hemma och drack öl och porter bland dåligt sällskap, slödder af män och kvinnor, som bodde i trakten.

I detta hem och i denna omgifning växte upp flera flickor, af hvilka »Vendlan» var den äldsta. Barnen fingo gå och komma, när de behagade, och voro blott välkomna hem, om de hade pengar till öl åt modern. Denna brydde sig aldrig om, på hvad sätt de skaffat dessa pengar, och hon framställde aldrig några frågor därom till dem.

I stället satt hon rusig och slö och berömde dem, när de kunde komma hem och förskaffa henne den njutning af öl, som hon åstundade.

Polisen kände väl till dessa förhållanden, och man hade därför flera gånger, då »Vendlan» råkat fast, tyckt det vara synd om henne och hade genom förmaningar försökt förmå henne att komma på bättre tankar och skaffa sig någon plats.

Hon hade nog gifvit löften därom, men hon hade icke hållit dem. Emellertid var hon alltid villig att erkänna sina brott. Hon icke blott erkände allt, hvad som angifvits mot henne utan berättade vid hvarje tillfälle en del bedrägerier, som målsägare ännu icke brytt sig om att anmäla, och fram-

kom med en del fall, som ännu ej kommit till polisen kännedom.

Så var också förhållandet nu, när hon tagits för det, hon falskeligen uppträdt som sjuksköterska.

Nog erkände hon alltid, men det var sannerligen ingen ånrande människa, som, för att komma till frid och ro med det så kallade samvetet, afgaf sina bekännelser.

Ibland skröt hon öfver sina bragder och tyckte, att hon varit uppfinningsrik och att hon gjort det bra; och ibland gaf hon sig till att svära de värsta eder. Hon kunde kombinera ihop svordomar, så att man sällan hört maken.

— Ni svär ju som en gardist, yttrade kommissarien. Försök ni att iakttaga ett passande uppförande här, annars kommer det att blifva värre för er!

Flickan gaf till ett gäckande skratt.

— Ah, bah! Jag får inte ett dugg, hvarken mer eller mindre straff, om jag här hos polisen svär eller jag läser »Gud som hafver barnen kär!» Men se, när jag kommer inför den höga rättvisan, då skall jag taga på mig en riktig gråtmin och se så förskräckligt ledsen ut, och så frågar den beskedlige domaren:

— Har ni något att anföra till ert ansvar?

— Ja, min ungdom och mitt oförstånd, svarar då jag och tager till lipen. Så frågar domaren igen:

— Har ni på sista tiden varit frisk och arbetsför?

— Ack, nej, herr domare, det har varit litet skralt med mig, säger jag då, och så gråter jag förstås en skvätt igen och lägger hufvudet så här på sned. Den konsten har jag lärt mig, för jag tillhörde en gång frälsningsarmén i fjorton da'r.

— Ja ha, så tycker rätten, det är synd om en sådan liten, stackars flicka, som jag och dömer så mildt som möjligt.

— Var ni inte för säker på det, inföll kommissarien och slog med en smäll igen en bok. Jag hade tänkt säga er ett varningens ord.

— Åh, för all del, gör det, så är ni snäll.

— Jag hör, att det inte skulle bita på er det minsta, därtill har ni fått för dålig uppfostran. Men jag vill säga er,

att ni icke skall vara så säker om att kunna kokettera er till lindrigt straff inför rätten. Ni kan vara öfvertygad om, att allmänna åklagaren nog kommer att framhålla, hvad ni går för, och att omtala, att ni är en äfventyrerska till yrket. Jag skall nog också meddela åklagaren, hvad ni yttrat här.

— Kors, så skvalleraktigt!

— För bort henne!

En konstapel vidrörde »Vendlans» arm, och kvinnan följde därpå med ut.

— Han tycktes vara knottrig i dag, farbror där inne, hviskade hon.

— Ja, ni gör då också, hvad ni kan, för att få strängt straff.

— Bah! Jag ser ju bra ut i alla fall, och när jag slipper ut en gång från Uppsala eller Norrköping, eller hvar de nu vilja ha mig, så har jag nog i alla fall en fästman där, som möter mig, och för mig tillbaka till den här trefliga staden.

— Det kan man kalla att ha framtidsförhoppningar.

Denna fånge hade en yngre syster, som redan visade sig lika förfaren i elände och blott väntade på tillfälle, också hon, att efterapa stora syster. I det dåliga hemmet hade hon heller aldrig hört någon beklaga sig öfver stora systers brottslighet. Hon hade i stället sett fadern och modern sitta berusade och skryta öfver hvilka talanger dottern hade.

Fadern påstod, att hon bråddes på honom, och modern påstod lika bestämdt, att hon bråddes på henne.

Och så suttö de och kommo ihop sig därom, till dess grälet var i full gång. Och allt detta fick lilla syster höra på, så att hon till sist trodde, att stora syster var något alldeles märkvärdigt, som man borde försöka efterlikna.

Kap. LVI.

Rättsvansarna.

lle låg dubbel af skratt; han skrattade så, att han narrade alla de andra att också skratta.

— Har ni hört talas om, att en karl äter upp sin skjorta?

— Nä, hör nu! Hvad har du nu för nojs för dig igen?

— Så ta' mig tusan, om det inte är sant, hvad jag säger.

— Att han ätit upp en skjorta?

— Ja, och sin egen till på köpet.

— Stackare, han måtte ha varit mycket hungrig! Hvem är det, som har denna friska aptit?

— Det är den där efterlyste utlänningen, som vi fingo tag i på hotellet i går. Han är just nu inne hos kommissarien och förhöres. Han är fin och gentil i allt, så när som att han icke har någon skjorta på sig.

— En karl utan skjorta lär det dock icke vara mycket bevändt med.

— »Källis» håller just som bäst på med att tolka honom.

— Men karlstackaren har väl fått sig någon mera bastant frukost innan förhöret, så att han kan stå ut med det. Sägä hvad man vill, en skjorta är nog bra, men synnerligen närande föda kan den väl ändå icke vara. Kanske när allt kommer

omkring, att det är en sådan där trollgubbe, som förvändt synen på både dig och andra, och att han eskamorterat bort nödvändighetsplagget på något sätt.

— Det är alldeles omöjligt. Jag vet precis, hvad kläder han hade, när vi i går satte honom i cellen. Och när vi nu nyligen skulle hämta honom, var skjortan borta. Vi tänkte, att han kanske vore en, som ville neka, och att han hade något hemligt märke, igenkänningstecken eller dylikt på lentyget eller kanske rent af hade gjort sina anteckningar å detsamma. Nog af, vi anställde en grundlig undersökning. Vi genomletade i det trånga rummet hvarje vrå, vi undersökte hans kläder, vi sökte öfverallt, icke blott på golf utan äfven i väggar och tak. Vi undersökte hela rummet så noga, att en knappnål icke skulle kunnat undgå vår uppmärksamhet, men skjortan, den funno vi icke. Den var som bortblåst, och det löjligen, var, att han icke själf brydde sig om förlusten af det intima plagget. Det kallas ju så, när man är så fasligt blyg, att man icke kan säga rätta namnet på det, som är afsedt att närmast dölja en människas skröpliga stofthydda. Det fanns ju ingen annan råd än att anmäla förhållandet, och nu hålla de som bäst på därinne. »Källis» pratar och tolkar, och utlänningen nickar och samtycker till allt, men det härliga är, som jag sagt, att han påstår, att han ätit upp sin skjorta.

Inne hos kommissarien pågick förhöret som bäst. Utlänningen befanns vara en kassör, hvilken rymt från en grosshandelsfirma i Frankfurt am Main, där han varit anställd, och hvarvid han tagit med sig 90,000 mark. Han hade länge efterlysts i utländska platstidningar utan att den utländska polisen fått tag i honom. Nu hade man fått veta, att han någon tid uppehållit sig i Köpenhamn tillsammans med en kokottedam, som var känd under benämningen »Guldfisken». Då emellertid köpenhamnspolisen börjat söka honom, hade han i sällskap med sin älskarinna begifvit sig öfver till Sverige. Han hade varit i Malmö, detta hade man efteråt fått veta, men sedan hade alla spår efter honom försvunnit, och hvar »Guldfisken» befann sig, visste man icke heller. Denna var emellertid känd som en kvinna, hvilken var på rörlig fot och ofta bytte om vistelseort.

Den rymde kassören hade emellertid senare dykt upp här i staden, hvarest han hoppats kunna lefva obemärkt till dess historien om hans brott fallit i glömska. Detta gick dock icke så lätt, och en dag kommo två detektiver till det hotell, där han bodde, och öfverraskade honom. De låtsade till en början att de togo honom för en utländsk handelsresande och ville veta, om han erlagt den bevillning, som enligt lagen utländska handelsresande här skola erläggga, innan de börja inleda några affärsförbindelser.

Han beklagade, att han icke kände till denna förordning och därför uraktlåtigt att göra anmälan eller erläggga afgift, som han förklarade sig villig att genast betala, sedan nu förhållandet blifvit påpekadt.

Detektiverna, som nu kommit mannen så pass nära in på lifvet, hade förvissat sig om, att signalementet stämde med det å den rymde kassören, och förklarade honom anhållen samt uppmanade honom att följa med.

»Källis», tolken, var en ung, välklädd detektiv, med små uppåtböjda mustascher à la Kaiser Wilhelm. Han hade stor färdighet i språk, hvilken färdighet han förvärfvat sig i utlandet. Han hade också deltagit i krig, då han tillhörde franska främlingslegionen. Han hade slagits med araberna och var förutom »långa Plewna» den ende inom kåren, som deltagit i krig. Denne senare, öfverkonstapel Pettersson, hade verkligen varit med om det rysk-turkiska krigets gräsligheter och hade varit med vid Plewna, hvarefter han fått sitt binamn.

Den forne deltagaren i fälttåget mot araberna och kaby-lerna hade kommit så långt med rymmaren, att han fått mottaga hela dennes bekännelse om, huru han tagit de 90,000 mark och försvunnit, samt hans berättelse om, hvilka städer han förut uppehållit sig i. På frågor om, hvar »Guldfisken» befunne sig, ville han dock icke gifva något bestämdt besked.

— Hon är väl någonstädes och sköter sina affärer. Jag sköter om mina affärer, ni, herr kommissarie, sköter er affär, och »Guldfisken» sköter sin affär, det är som det skall vara.

— Men hvar har ni gjort af skjortan?

— Den var ju min egen, den har jag inte tagit från min principal!

— Det förstås, men ni har på ett besynnerligt sätt låtit den försvinna.

— Ja, den åt jag upp bit för bit. Det var ju min egen, och då hade jag väl lof härtill.

— På slutet i efterlysningarna efter eder står, att ni antagligen förut burit annat namn och att ni fått plats hos er principal under falskt namn.

— Därpå vill jag icke svara nu, kanske sedan.

— Fanns möjligen ert rätta namn eller initialer på lentyget?

— Det säger jag icke nu. Jag säger ingenting mer, än att jag tagit min principals pengar och att jag ätit upp min egen skjorta. Och det får herrarna vara nöjda med, om ni vilja, annars kan jag inte hjälpa det.

Det var en liten, rätt jovialisk och gemytlig tjuf, som tog allt med det största lugn i världen. Man fann det icke mödan värdt att framkasta vidare frågor till honom, utan han insattes åter i sin cell, medan man affattade rapport om honom till öfverståthållareämbetet.

Hans hembygds polismyndighet finge sedan anställa vidare förhör.

* * *

Kommissarien tillsade därefter »Källis» att jämte Olle och ett par andra detektiver rensa ett okänt näste, som länge varit föremål för polisens uppmärksamhet.

— Rättsvansarna ha länge nog gått lösa, vi få nu göra något annat med dem och med deras usla föräldrar också. Tag hit så många, som finnas i lokuset vid David Bagaresgata!

Det var en tid som en formlig liga huserade i Stockholms förnämsta planteringar och allmänna platser, sådana som Kungsträdgården, Berzelii park och Humlegården, och de värsta, som polisen därvidlag hade att göra med, när de ville stäffa

ofoget, voro några små, eländiga flickstackare, hvilka redan voro så förfarna i brott och laster som gärna tänkas kan.

Dessa flickor kallades »rättsvansarna», emedan de, oakadt de voro sina tretton, fjorton år, sågo så små och förkrympta ut som barn blifva, när de tidigt vältra sig i last och elände. De buro små stubbiga flätor, hängande ner åt ryggen; dessa flätor hade polisen först kallat rättsvansar, och sedan hade flickorna själfva fått denna benämning. Endast en af dem hade kommit till så »mogen» ålder, att hon gått och läst för prästen och »anammat den heliga nattvarden». Sedan denna högtidliga

ceremoni var öfverstånden, hade hon upptagits bland de prostituerade skarorna och hade nästan fått vandra direkt från templet till polisens inskrifningsbyrå.

»Rättsvansarna», af hvilka tre voro systrar, hade jämte ett par andra liknande slynor sedan längre tid uppträdt i planteringarna. De låtsade, att de hörde på musiken från Berns och Blancs, och sedan de promenerat af och an utanför dessa etablissement, ströfvade de vidare, till dess de i buskagerna anträffade medlemmarna af en stor tjufliga, hvars hjälpredor de voro. Här uppgjordes planer för aftonen, och sedan fördelades flickslynorna på olika platser, där de skulle antasta berusade per-

soner och uppehålla dessa med prat, medan tjufvarna i lugn och ro kunde rannsaka de berusades fickor.

De hade redan vid rådhusrätten figurerat i flera tjufmål, men hade på grund af sin ungdom icke kunnat dömas till annat straff än att intagas å allmän uppfostringsanstalt eller att med aga rättas.

Då på dylik uppfostringsanstalt sällan finnes plats för flera unga brottslingar, än som redan finnas där, och agan hittills uteblifvit hade de ådömda straffen blifvit utan verkan, och de funnos egentligen endast till i stadsnotariernas protokoll.

De unga brottslingarna hade kunnat fortsätta med sitt sorgliga lif och sin verksamhet, som endast då och då afbröts, när poliser kommo och hämtade dem till förhör i detektiva polisen eller inställde dem i kammaren.

— När jag tänker öfver allt, hvad de där »rättsvansarna» haft för sig, yttrade Olle, och hvilket besvär man måst ha för deras skull, känns det förargligt, att de icke kunnat blifva straffade för länge sen.

— Ja, nog veta de, hvad de göra och hvad som menas med brott. Ha de icke fått kunskap därom i skolan, så ha de minsann varit med om praktiken i lifvet.

— Jag var, berättade Olle, en afton ute på slag efter dem och följde dem från det ena till det andra stället för att se, hvad de då för tillfället hade för sig. Jag observerade, att de hade med sig, på vederbörligt afstånd, några pojkar af ligan, hvilka redan flera gånger voro straffade, och att de gång efter annan uppsökte dessa och samtalade med dem. Dessa tjufvar förstodo emellertid att hålla sig undan och försvunno, hvarje gång jag närmade mig. Men man observerade rätt mycket ändå.

Fram på aftonen vid elfvatiden hörde jag i hörnet af Näckströmsgatan ett högljudt tal och begaf mig dit. Där stod en äldre, till utseendet välmående herre och försökte genom ifrigt tal och gester göra sig förstådd af en uniformerad konstapel. Den välmående var något berusad och sluddrade en smula på målet, men det fanns dock något visst hos honom, som ingaf

förtroende, och som beslöt mig för att söka hjälpa honom till rätta.

— Jag tyckte ni berättade för konstapeln, att ni först blifvit antastad af en liten flicka? frågade jag.

— Ja, ja, det kom ett litet pyre mot mig, inte tänkte jag det om något ondt. Hon kom och såg så ömklig ut och bad i gnällande ton om hjälp. Hon påstod, att hon inte visste, hvar hon skulle blifva af. Hon hade aldrig förr varit i Stockholm, påstod hon. På morgonen hade hon följt med sina föräldrar hit, och sedan hade hon varit på så många ställen, att hon icke kunde säga, hvar hon varit. På aftonen hade hon en stund lyssnat till musiken, och då hade hon blifvit skild från föräldrarna. Hon hade gått af och an och sökt dem men hade ej kunnat träffa dem, och nu sade hon, att hon vore både sömnig, trött och hungrig. Hon visste icke, hvar hon skulle blifva af, och ligga ute vågade hon inte. Jag tyckte det var synd om den lilla stackaren och tänkte gifva henne en slant.

— Säg en sak, inföll jag till mannen, hvilken gaf intryck att tala sanning. Lade ni märke till, att flickan, under det hon talade, blef allt mera närgången och trängde sig intill er?

— Ja, nog kommer jag nu efteråt ihåg, att hon gjorde det, men inte tänkte jag då på det. Jag trodde förstås, att jantan var ängslig och rädd.

— Det var alltså en af de sköna »rättsvansarna», som drifvit omkring här i kväll!

— Hvad var det ni sade. »Rättsvans ...

Han såg alldeles häpen ut, och när jag tänker på det, kunde man ju icke undra däröfver. Han kunde naturligtvis inte ha reda på våra benämningar.

— Ja, bry er inte om, hvad jag sade, utan berätta vidare, huru det gick till, fastän jag visst känner till dylikt förut.

— Jo, jag tyckte det var synd om flickstackaren och trodde henne inte om något ondt. Jag beslutade mig för att gifva henne en krona och råda henne att gå till en poliskonstapel, som kunde anvisa henne något logi. Jag tog också upp portmonnäen, då i detsamma en stor, lång karl kom fram och ryckte till sig den, hvarefter han sprang sin väg. Jag började

ropa på polis, men då fick jag ett slag öfver munnen, det var ganska hårdt och kraftigt, så att jag måste tåga, och framför mig såg jag en annan karl, han var väl dock blott ett par och tjugu år.

— Jaså, ni vill förleda min syster! ropade denne.

— Jag försökte tala om, att jag inte tänkt förleda någon, allra minst en syster till honom, men han stod på sig och vräkte ur sig en massa dumheter, som jag inte kunde begripa. Till sist tog han mig i kragen, och hotade att låta häkta mig, för det jag skulle ha gjort något vid hans syster. Det hjälpte inte, att jag försökte förklara, att jag inte alls kände hans syster och inte alls haft något med människan att göra. Karlen var envis och ville se min plånbok. Han till och med kraftrade och kände efter, hvar denna befann sig. Men då var det jag, som blef arg och slog till honom ett tag, så att han damp omkull. Det förvånade mig verkligen, att han icke ropade på polis.

— Han hade allt sina orsaker därtill!

— Ja, han tog en helt annan ton, sedan han krafplat sig upp. Jag gick min väg mot Kungsträdgården, men han följde mig. Vet ni, hvad han sa?

— Han försökte väl preja er?

— Jag inser det nu, men då kunde jag icke begripa, hvad han menade.

— Hör på, min bästa landsortsbo, sade han, så där bär man sig icke åt, när man så här dags försökt locka minderåriga i fördärfvet. Om ni inte betalar mig till exempel femtio kronor, så angifver jag er för hemliga polisen, och ni blir häktad bara på mitt vittnesmål.

— En torfva till kan ni få, om ni inte går, sade jag och måttade med handen åt hans ansikte. Det slaget skulle inte träffat illa, det är jag säker på, ty nu hade jag blifvit vred. Men han böjde sig ned och undvek slaget, det var en vig tusan, och sedan trodde jag, att jag blifvit fri från honom. Han var emellertid strax i hälarna på mig och hviskade:

— Hör nu, så där bär man sig inte åt, när man gjort som ni. Tag hit åtminstone tjugufem kronor eller låt det gå för tjugu jämt, så skall jag inte göra anmälan.

— Nu tyckte jag, att det gick för långt, och jag ropade, det värsta jag orkade, på polis, och så kom äntligen konstapeln. Då voro alla som försvunna på ett ögonblick, inte ens en skymt af flickan fanns, så det var sannerligen inte lätt för mig att i en hast göra mig trodd af konstapeln. Han kunde ju tro, att jag smällde ihop.

— Äh, nej! Dylika historier äro icke alls sällsynta. Det är till och med många, som nattetid råkat värre ut än ni i Berzelii park och Kungsträdgården.

— Jag visste på sättet och tillvägagåendet, hvilka banditerna voro, så det behöfdes icke några vidare beskrifningar å dem. Den bestulne gjorde anmälan om sin förlust, och dagen därpå hade vi dem. Den ena »rättsvansen» blef också kallad, men vi kunde icke heller då få henne i fällan. Och pengarna naturligtvis försvunna, öfverlangade till någon, som gömde dem och sedan i sin tur väntade på samma återtjänst.

— Det är inte nyttigt för landtbor att så sent gå och promenera i Berzelii park. Det kan ofta vara farligt nog för stockholmsbor.

Detektiverna hade omsider kommit upp å norr till den då ganska ruskiga David Bagaresgata. Här funnos flera hus, som egentligen icke kunde kallas annat än eländiga rucklen, ofta med en hyrespublik, som var i stil med dem.

Ägarna till dessa hus visade sig sällan, utom när de skulle kräfva ut hyran eller vräka ut någon, som icke erlagt sin tribut. Och det var merendels icke rådligt att husägarne visade sig ensamma, när de kommo in i sina rucklen. De svårhandterliga hyresgästerna och deras inneboende, som icke brydde sig om lag och rättvisa och för resten icke hade försyn för någonting, voro nämligen allt annat än blidt stämnda mot husvärdarna. och de ansågo naturligtvis hyran, som något onödigt, som de dock tvingades betala.

I ett dylikt hus gingo detektiverna upp. De höllo på att falla redan vid ingången, där det i golfvet fanns stora gropar, och hvarest fanns hopadt en mängd bråte och smuts. I en trappa sutto några små, trasiga, till ytterlighet smutsiga barn-

ungar och kraflade. De räckte långa näsor och försökte hälsa de inträdande med svordomar.

Polismännen gingo uppför en sönderslagen tegelstens-trappa, till hvilken ledstången var afbruten. Kanske hade man använt denna någon gång som tillhygge vid något slagsmål, eller kanske man brutit af den för att elda med. I stället funnos några gamla hopbundna repstumpar, som hyresgästerna kunde hålla sig i.

Dörrarna öppnades på alla håll, och nyfikna ansikten stucko ut. Karlar och kvinnor sågo frågande ut, undrande hvem af dem besöket denna gång gällde.

De kände sig tydligen något lugnare, när de sågo polismännen fortsätta upp på vinden, ty nu stego de ut i trappan, väntande att få bevittna ett spektakel. Det blef nämligen alltid något väsen af, hvarje gång poliserna kommo till Skogqvistens och sökte efter deras flickor, de så kallade rättsvansarna.

Nu i synnerhet hoppades flera att få se något i deras tycke roligt, ty de visste, att Skogqvist dagen förut gått och dragit i trapporna med literbuteljer.

— Det skall bli ett »schack» menade en tandlös megära. Skogqvist är i tagen, skall jag säga, för han har både pengar och brännvin, sådant kan hans flickor skaffa.

— Ack, ja, hvad de barnen äro till välsignelse, inföll en rödbrusig, trasig käring. Hur skulle det gå med Skogqvisten — han som jämt är så törstig — om han icke hade de barnen?

— I går hade han det visst riktigt styft i kalasväskan, Jag hörde i natt, huru han randade sin käring, han svängde om henne, så att hon skrek värre, än när min Palm en gång klådde mig.

— En gång bara! Då var väl det, när betarna trillade ur skall'n på dig.

De vedervärdiga varelserna började nu en högljudd träta och slutade först, när de hörde polismännen uppe å vinden bulta på dörren till det kyffe, där Skogqvist, f. d. gardisten och för detta straffången bodde med sin sorgliga familj.

Dörren öppnades emellertid snart, och ut kom en half-

klädd, sluskig karl med tofvigt hår och långa, röda, hängande mustascher. Han hade tydligen på morgonen börjat motarbeta bakrusets verkningar genom att tidigt späda på nytt. Han kunde med möda stå på benen, och när han försökte stänga igen dörren, misslyckades han, ty han bara stretade och sprättade med fingrarna i luften och kunde icke få tag i dörren.

Polismännen visste af erfarenhet, att han vid sådana tillfällen var minst farlig. När han druckit en del brännvin, var han svår och obändig, och många gånger hade han slagits med polisen och till och med därvid använt tillhygge. Men som nu, när han fått alldeles för mycket, kunde han knappast stå för sig själf, och han blott lallade och sludrade, under det han försökte hålla ögonen öppna för att se.

Då han var i sådant stadium, behöfde man icke vara synnerligt på vakt mot den annars så farliga banditen.

— Hvar har ni era flickor? Väck upp dem genast, de skola följa med, tillsade en af konstaplarna med hög röst.

Den berusade stackaren gjorde en gest med armen inåt rummet, under det han log ett fånigt leende.

— Flickor! He, inte har jag några flickor hemma. Dom ä' ute allihop. Inte ha de varit hemma i natt, tycker nå'n de'.

Han raglade därvid några steg in i det smutsiga rummet, där allt låg huller om buller, och slog sig ner öfver en sönderslagen stol.

Detektiverna trängde in i rummet och började visitera i en del trasor och paltor, som skulle föreställa bäddar. Där funnos verkligen inga flickor, och det såg icke heller ut, som om de varit hemma.

— Sök inte efter några flickor där. Inte ha de varit hemma, lallade den rusige, dom ä' ju ute och försörja sig själfva, och det ha de rätt till allihop, för de ha gått och läst för prästen allihop, och då är allt bra, och som det skall vara. Polisen har då inte med dem att göra vidare. Sicka bylingar, dom tror mig inte ändå, när jag säger, att flickorna inte ä' hemma, dom rotar ändå. Hvad rotar ni efter? Vill ni kanske ha tag i gumman, så är hon där i hörnet!

Två af dem hade bland bylten och trasor i ett skumt hörn funnit en människa liggande. De rörde vid denna, men hon rörde sig icke och gaf ej heller något ljud ifrån sig.

En af dem halkade i något, som klibbade vid hans fötter, och när han böjde sig ner för att se, hvad detta var, fann han, att det var en pöl med blod.

Han reste sig hastigt upp och slet från fönstret en pappgardin af hopklistrade tidningar.

Ljuset strömmade nu in och belyste en ohygglig syn. På stolen hade den rusige familjefadern somnat in och hängde med hufvudet på armarna öfver det sönderbrutna stolstyret. Han hade börjat snarka högt.

En solstråle trängde in och spred sitt ljus öfver de eländiga lumporna, öfver kringvälta brännvins- och ölbuteljer, öfver bråte och smuts. Och den trängde fram och upplyste den hittills skumma vrån, där den drucknes hustru låg till utseendet liflös bredvid en blodpöl.

Polismännen drogo af henne trasorna och försökte väcka henne till lif. Blod hade klibbat ihop håret, och ur munnen hade blod flutit. Det var nu redan stelnadt.

Man försökte ej längre upplifva henne; man fann, att hon ej mera andades utan var kall och stel.

— Hon är död!

En konstapel ropade de hemska orden i mannens öra.

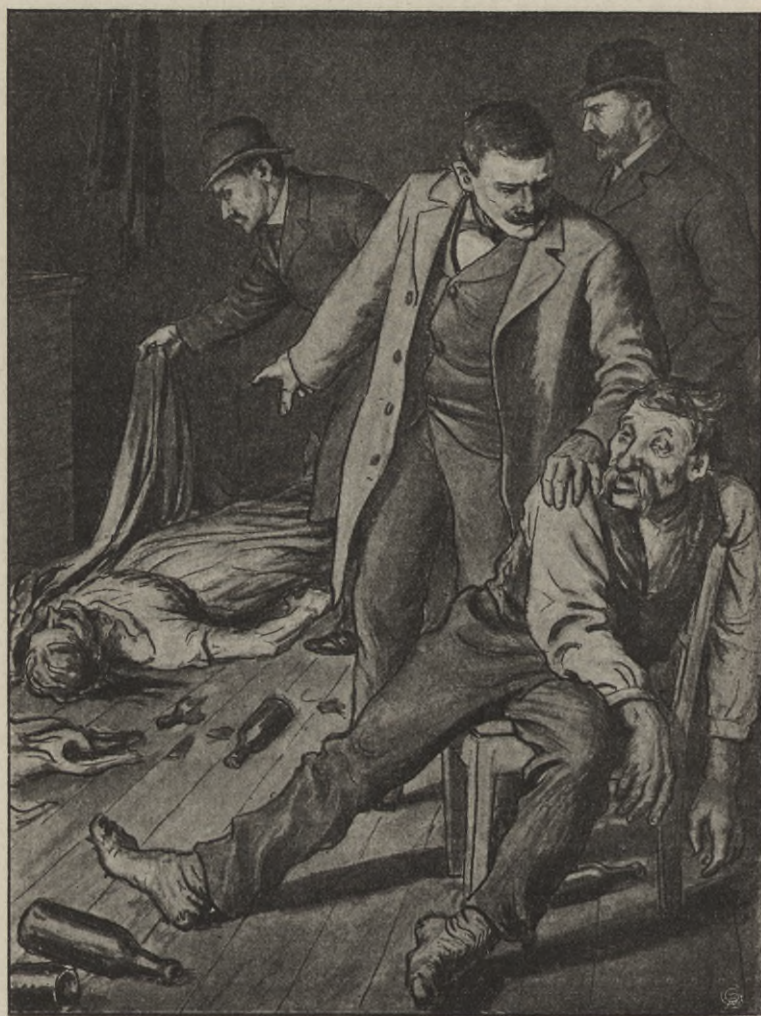
Han reste sig upp och såg sig omkring, som om han icke begrep något. Konstapeln ryckte honom i armen.

— Ni har dödat er hustru! Skynda på och kläder er och följ med!

— Ah, jag bara dängde till henne litet i natt, och sådant är hon ju van vid.

Man hade svårt för att få honom till sans, så att han kunde få klart för sig den ohyggliga sanningen. Då var han lika slö och likgiltig.

Han lät polismännen utan svårighet taga på honom hans kläder, hvarvid de passade på att belägga honom med handbojor.

Det var icke godt att veta, hvad han kunde taga sig till, sedan han nyktrat till något.

Han fördes ut och nedför trappan. I denna mötte han just doktorn, som en af detektiverna varit och hämtat. Denne, som var fattigläkare, tycktes vara van vid ohyggligheter och ruskiga scener. Han kände sig icke upprörd eller såg förvånad ut öfver oordningarna eller den dåliga atmosfären.

Han stannade en stund innanför dörren, tog upp en näsduk och torkade af sin pincenez. Sedan han åter satt denna tillrätta, gick han bort i hörnet, där polismännen stodo. Han gaf dem en vink att lyfta upp människan, och så gjorde han en kort undersökning.

Han reste sig lika fort upp igen.

— Ja, här är ingenting att göra. Människan har varit död i flera timmar.

Polismännen hade sett många stackare i det tillstånd, i hvilket dråparen nu befann sig, och de visste att det var omöjligt att anställa något som helst förhör med honom under den första tiden. Efter det långa ruset, som kanske räckt i årtal, inträdde, då karlen icke längre fick någon sprit och var öfverlämnad åt ensamheten i fängelset, en slöhet och en slapphet, som gjorde honom oemottaglig för hvarje intryck.

Förnuft och minne voro borta, allt som skulle uppehålla den eländiga kroppen. Han sjönk ihop som en trasa, där man placerat honom, och satt blott slött stirrande framför sig med slappnade armar. Så spratt han plötsligt upp. Polismännen hade gått, och vakten hade stängt igen dörren, men det var ändå något, som rörde sig hos honom i cellen. Han kunde icke klargöra för sig, hvad det var, men någonting fanns där, och vid tanken därpå skakades han som af frossa, och svetten bröt fram ur alla porer.

Det började susa och ringa för öronen, och strax därpå hörde han alla möjliga ljud och läten.

— Hvem är det, som sjunger här! ropade han.

Ingen svarade, men ljudet fortsatte.

Han lyssnade en stund, men så blef det ännu värre.

— Tyst där, har jag sagt. Jag tål inte sådant där. Vet ni inte, att det är jag, som råder i det här huset.

Det prasslade och lefde rundt omkring honom, vid ett tillfälle tyckte han, att en orm kom krypande fram öfver golfvet, och han undrade hur denne kommit in. Skulle den döda honom? Nej, nu blef det för tokigt, där kom en till, två till, tre till. Han försökte klättra uppför ena väggen men misslyckades. Så ställde han sig på det ena benet och höll det andra benet uppe i afsikt att rädda detta, ifall ormarna skulle vilja bitas. När han blef trött, bytte han om ställning och stod på det andra benet. Han väntade att när som helst känna någon sveda, men ormarna tycktes vara mycket beskedliga, de ville visst bara drifva gäck med honom.

Värre var det då med två gubbar, som hade ställt sig upp, en vid hvardera sidan om honom, och sjöngo några visor på en lång, jämrande ton. Visorna kände han mycket väl till från den tid, han tjänade vid gardet.

Han ropade också, att han kunde de där visorna, så att de icke behöfde lära honom dem, men de tycktes icke bry sig därom utan fortsatte ideligen att sjunga i samma långsläpiga, ömkliga ton.

Han ropade till dem, att om de nödvändigt skulle sjunga, så skulle de göra det raskare och lifligare. De brydde sig emellertid icke därom utan fortsatte som de börjat.

Då blef han arg och skulle slå till dem, men hur han än slog till höger och vänster, så var det omöjligt att träffa dem. De veko undan och försvunno, men så voro de strax där igen. Han tyckte att han slog midt i dem, så att de gingo sönder, men när han dragit händerna till sig, voro gubbarna lika hela igen och stodo bredvid honom och sjöngo lika tråkigt.

Det hjälpte icke, att han borrhade fingrarne hårdt in i öronen, det hjälpte icke att han höll hela flathänderna för öronen. Sången pågick lika förtvifladt.

Så tyckte han, att någon hällde en så varmt vatten öfver hans hufvud. Det rann nedför hans ansikte, och han försökte torka det af, men det rann dock fortfarande, ty det var blott svett, som badade fram.

Men stackaren tyckte, att någon oupphörligt stod och bara hällde varmt vatten öfver hufvudet, och i förtviflan däröfver började han ropa på hjälp.

Då tyckte han att den ena väggen öppnades, och han såg nu, att den blott varit hopsydd af trasor. Två karlar med gula knappar stodo och refvo utan någon ansträngning ned trasorna. De bara petade så lätt med sina fingrar, och för hvar gång föll ett stort stycke trasa ner, och det blef ännu större öppning i väggen, så att han kunde komma ut där.

Han rusade också med vild fart emot det där hålet, genom hvilket han trodde sig kunna komma ut och blifva fri från allt eländet omkring sig.

Han föll i språnget omkull och slog hufvudet hårdt mot golvet, hvarvid han svimmade.

Väggarna voro nog säkra, och något hål eller trasor fanns icke, lika litet som de andra deliriumsfantasierna.

Två vaktkonstaplar hade hört fångens rop och hade därvid öppnat dörren till cellen.

— Åter en som blifvit tokig i dag, inföll den ene af konstaplarna.

— Vi få väl sätta honom ner i »dillefinkan».

De lyfte upp den afsvimmade fången och förde honom till en cell, där de alkoholförgiftade bruka förvaras, när anfallen komma på. Denna är belägen i en källarlägenhet, så att icke de sinnesrubbedes skrik skall tränga fram till yttervärlden.

De, som icke äro för svårt angripna, få här medicin och vistas här till dess de tillfriskna, men de flesta alkoholisterna föras till Grubbens gärdes sjuk- eller dårafdelning eller till något af sjukhusen å söder. Det går knappast någon dag utan att fyllerigalenskap utbryter hos någon af nykomlingarna i rannsaktionsfängelset. De tåla icke vid det hastiga afbrottet som uppstår, då de kanske förts dit medan de varit berusade eller befunnit sig i bakrus, och så icke få någon droppe sprit att »rekreera» sig med.

Dessa alkoholister äro fångbevakningens ständiga plågoris. Jämt och ständigt få konstaplarna dragas med dylika,

och när äntligen deras korta fritid inträder, och de kasta sig på sina britsar i vaktrummet, få de ofta icke en blund i sina ögon, utan måste ligga och höra på spritförgiftade dårars skrik några steg därifrån.

* * *

Under det modern på natten mördades af sin berusade make, under det denne sattes i fängelse, fördrefvo de olyckliga, vanvårdade barnen tiden å ett eländigt ställe uppe vid Lutternsgatan. Här hade en femtio år gammal kvinna, hvilken själf i många år suttit i fängelse för stölder och andra brott, en samlingsplats för allt slags slödder, för folk som brukade göra natten till dag och merendels tillbragte sin tid ute om nätterna och kommo till detta eländiga »hem» på morgnarne.

Polisen kände allt för väl till detta ställe och brukade ofta komma hit. Värddinnan var nämligen icke blott känd för att hysa dåliga personer, utan äfven för det hon åt dessa gömde stulet gods eller realiserade det i penningar, hvarvid hon naturligtvis själf tog största anparten.

Polismännen hade också, så snart de aflämnat den häktade Skogqvist, genast begifvit sig hit.

Gumman visade sig emellertid icke vidare villig attsläppa in dem, ehuru hon mycket väl visste, att det föga skulle gagna att göra motstånd mot dem.

— Se så där! Hvad har ni nu för fasoner för er i dag?

— Ja, hvad skall det tjäna till att herrarna springa här jämt och ständigt. De kunna få något att säga i huset här.

— Nu först. Åh, ni är nog tillräckligt känd af de andra hyresgästerna.

— Ja, men jag vet inte, hvad det skall tjäna till, att att komma in och vända upp och ner på allting i dag. Här finns ingenting annat att se än barnen, de ha som så många gånger förut kommit hit och bedt mig att få ligga här. Devoro rädda för att gå hem, sade de, för fadern var berusad. Det visste de, och då brukade han slå dem så illa.

Konstaplarne trängde gumman åt sidan oaktadt alla hennes protester.

— Tig käring, och skrik lagom, ni spränger örhinnorna.

— Det är nog så godt att tiga alltid, när man aldrig får vara i fred.

De gingo genom ett mörkt kyffe till kök och kommo därpå in i ett ganska stort rum med flera bäddar. Här lågo ynglingar och flickor och sofvo utan att bullret, som uppstod vid polis-männens inträde, väckte dem. De eftersökta »rättsvansarna» lågo också här i djup sömn.

— Det är blott ett par timmar, sedan de kommo upp, trötta och sömniga, förklarade gumman.

— Och så har ni förstås varit så barmhärtig, att ni gifvit dem tak öfver hufvudet. Ert goda hjärta förnekar sig icke.

— Kors, jag kunde väl inte köra ut dem igen, när jag ju känner dem, och de behöfde ligga här.

— Ja, visst, och som synes har ni redan passat på att vittja deras fickor, inföll den ene konstapeln, som i det-somma upptäckte ett litet bord i ett hörn.

Å detta lågo två silfverur, båda med afslitna kedjor ett par portmönner och en del lösa silfver- och kopparslantar.

— Jag lade upp det där, för jag var rädd, att de skulle välla det af i sängkläderna.

— Och var rädd för, att ni sedan skulle ha besväret, att när ni bäddade, om ni brukar det, gå och hitta ur och silfverkronor. De där uren äro ganska intressanta för resten. Kanske ni har sett dem någon gång förut?

— Nej, då, inte förr än jag lade dem här.

— Ni tycker väl inte, att det ser konstigt ut att bägge kedjorna äro söndriga, afslitna med ett ryck.

— Sådant ser man ofta!

— Mycket möjligt.

De sofvande väcktes nu upp, de reste sig och gnuggade sig i ögonen. En af ynglingarna kröp emellertid ner igen och drog täcket öfver hufvudet.

— Ingen morgonlättja härvidlag!

En detektiv drog åter täcket af honom, och den lille,

spinkige, gulbleke ynglingen kröp ändtligen fram. Polis-
männen kände till honom, han var redan fylld sjutton år och
hade konfirmerats å Långholmen, under det han där undergick
bestraffning för första resans stöld. Oaktadt denna ålder var
han dock liten, ömklig och förkrumpt, hämmad i växten af
det eländiga lif, han förde.

— Ja, så, Johnte är med här, då är det lätt att förstå,
hvem som stralat de där uren och slitit af kedjorna.

— Jag har hittat dem!

— Ja, i ett par västfickor på fulla karlar.

— Det är inte sant!

— Nå, det ska' vi nog taga reda på, gör dig bara i
ordning! Och ni andra där, raska på nu!

— Åh, nej, med mig kammar ni noll.*)

— Hör nu, rättsvansar där, ni behöfva åtminstone icke
i dag kamma er så väl. Det blir då bara oss ni komma att
pryda er för, och dit ni komma är det lagom fint.

Flickorna visste nu, hvad som förestod dem, och började
lipa.

— Det där kan ni vänta med till sedan, då får ni
kanske orsak, vi ha inte tid att höra på ert tjut.

— Hvad är det där för en gycke?

Den detektiv, som yttrade detta, grep i detsamma en
pojke, som kröp upp fullt påklädd ur en bädd och försökte
draga sig mot dörren.

Denne gosse, som blott såg ut att vara cirka fjorton år,
kontrasterade bjärt emot den andra samlingen. Han hade
ännu en frisk hy och bar präktiga, fina kläder, hvilka ännu
icke blifvit nersjaskade. De sågo också ut att vara sydda till
honom och voro helt olika de i klädstånd köpta, aflagda kläder,
som de andra buro. Han ståtade också med klocka i västfickan
och en liten fin silfverkedja.

— Hvar kommer du ifrån?

Polismännen hade icke förut sett honom och voro nu
förvånade att träffa på honom i detta sällskap af ungdomligt

*) Kamman noll betyder på tjufspråket: Får ingenting. Får ingen-
ting veta o. s. v.

slödder. Han såg ännu blyg ut och slog ner ögonen för deras forskande blickar. Gumman ställde sig bredvid honom.

— Skräm inte upp den stackars gossen! Han är ju bara ett barn ännu, och ni se väl, att han är af fin familj. Han har väl träffat i sällskap med de andra ute, och man vet ju, att barn vilja roa sig. Herre Gud, man skall väl tänka på, när man själf var ung, hvad man då ville roa sig. Därför är det synd att skrämma lille Erik så.

— Jaså, du heter Erik du! Nå, hvad är din pappa för något?

Gossen svarade ingenting och började gråta.

— Se så, det här hinner man med sedan. Här blir ingen ordning, förrän vi ge oss af, och ni med.

Polismannen gaf därpå en betecknande vink åt kvinnan. Denna började åter protestera högljudt.

— Hvad i all världen vill man mig? Hvad har jag gjort för sla?

— Knäpp igen trasorna om er och kom med. Den vägen har ni nog gått så många gånger, att ni vet det icke lönar sig att protestera.

— Det är då den syndigaste orättvisa, om jag också skall med. Om de andra ha gjort något, det vet jag inte, men hvarför skall man ta mig? Jag får väl åtminstone göra mig i ordning, så jag ser ut som folk. Frida, spring ner och köp en tvål åt mig; tag af pengarna på bordet.

— Nej, ser ni, det blir jämt stopp. Ni kan gärna följa med otvålad, så vacker som ni är. När ni kommer ner i »fyran», så skola vi nog se till, att ni får litet tvål.

Hon gjorde en ful grimas, i det hon lade upp sitt hår.

— Ah, den tvålen känner man till, gu'bevars.

Inom några minuter föste polismännen ut hela samlingen och stängde dörren till den ruskiga lägenheten. Därpå fördes de i väg, under det polismännen särskildt observerade att ingen af ynglingarna skulle passa på tillfälle att komma undan.

Efter ankomsten till detektiva stationen började man strax taga reda på, hvem Erik vore, denne gosse, som anträffats i ett så dåligt sällskap.

Det befanns, att han var en son till en aktad tjänsteman, bosatt i staden mellan broarna, och att man gjort allt möjligt för att bibringa honom en god uppfostran. Denna föll emellertid i dålig jordmån. Gossen var en odåga, som ingenting ville lära och som många gånger skolkat från skolan och försvunnit från hemmet. Han hade väl blifvit agad, men detta hjälpte icke.

För hvarje gång, han erhölet tuktan af fadern, brukade han gifva sig ut på luffen i landsorten, hvarvid de bedröfvade föräldrarna fingo spana efter honom. Ett par gånger hade också polisen i landsortsstäder tagit hand om honom och skickat honom tillbaka.

Nu befanns, det, att Erik åter gjort ett streck, och så vågade han icke komma hem. Han hade nämligen först tagit några smärre värdeföremål hemma samt några silfvermynt och aflägsnat sig med det. Men icke nöjd därmed hade han äfven gått till en af faderns vänner, hälsat från fadern och anmodat om ett handlån på ett par dagar, hvilket också beviljats.

Sedan dess hade Erik varit alldeles försvunnen från hemmet. Han hade ströfvat omkring på hufvudstadens gator utan mål, och så till sist hade han i parkerna träffat på »rättsvansarna» och deras medbrottslingar, och dessa hade snart inledt bekantskap med honom.

De voro i synnerhet vänliga och efterhängsna mot honom, sedan de funnit, att han hade penningar och värdeföremål. Nu släppte de honom sällan ur sikte, och de framhöllo för honom, huru fördelaktigt det för honom skulle vara att vara deras kamrat och få deltaga i deras fria lif.

På så sätt kom det till, att en aktningsvärd tjänstemans son af polisen anträffades tillsammans med en tjufliga i ett näste vid Lutternsgatan.

Sedan det visat sig, att han ej deltagit i de andras stölder — kanske endast beroende på att han ännu icke blifvit riktigt van — fick fadern taga den vanartige sonen med sig.

Han lofvade att själf straffa honom.

— Det behöfver allt bli en allvarlig tuktan, yttrade kom-

missarien, om den skall verka så, att vi för framtiden slippa få med honom att göra. Dylika exempel ha vi sett förut.

Midt under de pågående förhören kom ett telegram-bud in.

— Kabeltelegram.

Kommissarien tog emot detsamma och betraktade det.

— Så där, nu skall man väl få veta, om det är den rätte sedelförfalskaren Skogh från Östergötland, som häktats i Amerika.

Ett telegram i tidningarna hade nämligen för några dagar sedan omförmält, att en svensk, vid namn Skogh, blifvit häktad i Chicago i Hopkins Opera House vid Randolph street, strax bredvid Clark street. Den amerikanska polisen hade gripit honom, just som ridån gått upp för det skådespel, som uppfördes, och detta var just Sudermanns »Hemmet».

Detektivchefen härstädes, som ville veta, om tidningstelegrammet hade talat sanning, hade då till polisen i Chicago aflåtit kabeltelegram med begäran om svar angående den häktade.

Kommissarien rusade in till chefen med det ankomna telegrammet, hvilket genast af denne bröts.

— Det är all right, yttrade han. Svensk, född i Östergötland, det är samma födelseår, som på »vår Skogh»; signalementet stämmer. Det är han som amerikanarna nu åter fått tag i. Jaså, ändtligen fast.*)

*) Efter denna häktning tillbragte Skogh nära ett års tid i rannskningsfängelser och forslades än hit än dit, ibland bort i västern för att rannsakas för utprångling af falska amerikanska dollarssedlar alla så väl eftergjorda, att de väckte beundran till och med hos polisen. Han lyckades emellertid ännu en gång rymma, och nu höll han sig undan, så att polisen icke på åratal kunde få spaning på honom. Men så kommo de väl efterapade riksbankens nya hundrakronsedlar ut i marknaden, och detta gjorde, att polisen åter riktade sin uppmärksamhet på Skogh, hvilken man med all makt måste söka få fast.

Man minnes litet här och där i landet ännu dessa hundrakronsedlar, som emigranter hade med sig hem. De växlade många dylika i butiker och äfven i banker; de voro så skickligt efterapade att icke ens banktjänstemännen kunde finna något fel med den. Och själfva riksbanken

måste erkänna dem vara förvillande lika dess egna sedlar, hvarför den också inlöste alla de falska.

Det var endast ett litet obetydligt fel vid ett nummer, som gjorde, att de falska sedlarna kunde skiljas från de äkta. Och dessa sedlar hade merendels utpräglats genom amerikanska emigrantkontor till svenskar, som ville återvända till fosterlandet och ha med sig svenska sedlar.

Riksbanken tröttnade omsider att inlösa dessa massor af falska sedlar, och man ville gärna ha tag i förfalskaren.

På bankens bekostnad reste härifrån t. f. stadsfiskalen C. G. Lidberg och detektivkonstapeln Carlén till Amerika för att spana efter Skogh. De lyckades visserligen ej gripa honom men kunde dock lämna den amerikanska polisen värdefulla upplysningar om honom. Den amerikanska polisen träffade åter Skogh på sommaren år 1900, promenerande å en gata. Då han märkte sig vara förföljd, började han springa, men polismännen sköto efter honom och träffade så, att han föll omkull å gatan. Han befanns vara illa sårad och fördes som fånge till ett sjukhus, där han efter tre dagars förlopp afled till följd af sina sår, endast trettiosex år gammal.

Och så var en af världens farligaste och på samma gång mest intelligenta förbrytare skaffad ur världen.

Detektiva polisen härstädes behöfde ännu en gång bekräftelse, och ännu en gång afsändes ett kabeltelegram angående den i tidningstelegram omtalade Skogh. Svaret kom också och bekräftade ryktet, att han verkligen aflidit.

Kap. LVII.

Den girige och hans son.

detektiva stationen hade en äldre man, känd som husägare och mycket förmögen, gjort påstående, att hans son måtte ha blifvit mördad och rånad; på annat sätt kunde han icke förklara dels sonens plötsliga försvinnande och dels att, när liket efter honom omsider anträffades i Norrström, det hvarken fanns ur eller penningar i kläderna. Man hade frågat, om fadern icke kunde tänka sig, att sonen möjligen frivilligt sökt döden, och att han förut gjort sig af med alla

sina tillhörigheter.

Detta kunde den gamle icke tänka sig. Hvarför skulle unga och friska karlen själf taga lifvet af sig, och hvarför skulle han dö som en fattiglapp utan pengar, då han ju hade en rik fader.

— Han kunde ju ha haft någon sjukdom eller ha haft sorger, invände en polisman.

Fadern kunde icke tänka sig detta. Hade han varit sjuk, så skulle han väl ha talat därom, och sorger! Hvad skulle det vara för slags sorger? Det gick ju ingen nöd på honom, och hittills hade han fått, hvad han behöft, från hemmet. Hvar skulle sorgerna komma ifrån?

Den gamle funderade en stund, och så inföll han med bestämdhet:

— Nej, så kan det icke ha gått till, men jag antar, hur det varit. Någon har vetat, att han fått pengar hemma, kanske man trott icke så litet, denne har följt honom och spionerat på honom för att passa på ett tillfälle. Se, jag kan omtala, att min son brukade svira rätt bra, när han hade pengar, och då kanske någon passat på honom, tagit pengar och ur och så knuffat honom i sjön. Det där om hvart pengarna tagit vägen skulle jag vilja ha utredt, förklarade han i säker ton och såg mycket bestämd ut.

Efter att ha lämnat en del upplysningar, som polisen begärde, aflägsnade han sig. Hans sista uttalande var en förhoppning, att man skulle finna gärningsmannen, så att pengarna komme till rätta.

— Han såg icke ledsen ut för någonting annat än pengarna, menade en polisman.

— Nej, sorgen tycktes icke vara synnerligen stor. Åtminstone visade han icke denna.

De två polismän, Bonde och Wand, som fingo i uppdrag att söka taga reda på förhållandet med kontoristen Manne Svahns död, satte sig genast i rörelse för att få kunskap om, hvar och huru han tillbragt de sista dagarne bland de lefvandes antal. De fingo då bland annat veta, att den familj, Manne Svahn tillhörde, var af ett mycket egendomligt slag. Fadern, hvars förmögenhet uppskattades till ungefär en half million, hade skaffat sig denna genom egendomsspekulationer, i hvilka han lyckats bra. Men han var en ökänd girigbuk, som oaktadt sin ålderdom, endast lefde för att föröka sin förmögenhet. Han hade visserligen en stor våning i en af stadens centralaste stadsdelar, men här umgicks han dock icke med någon, och han hade inga besök, utom när det gällde affärer. Sonen Manne var

enda barnet, men han tilläts icke vistas hemma, och någon sysselsättning hade han icke heller. Fadern betalade för honom hyra ute i staden samt lämnade penningar till mat och kläder, alltid under gnällande och veklagan öfver, att sonen icke kunde taga sig något för utan ligga honom till last.

Manne, som kallades kontorist, hade egentligen ingenting lärt, sedan han var yngling och någon tid hade sysselsättning å ett kontor. Under flera år hade han blott fördrifvit tiden med att gå och flanera och hänga på hufvudstadens schweitzerier, men på dylikt kan man också tröttna i längden. Han gällde emellertid som den rike mannens son, och detta förskaffade honom sällskap och äfven en del kredit.

Och så hade han ingenting annat att göra än att gå omkring och vänta på, att fadern skulle dö, och han få mottaga det stora arfvet.

Många af hans vänner och umgängeskamrater gingo för öfrigt och väntade på precis detsamma.

Konstaplarna gjorde, hvad de kunde för att få klarhet i saken, och sedan de inhämtat så mycket de kunde om den så hastigt omkomne unge mannen, kommo de tillbaka till stationen för att afgifva sin berättelse. De hyste den öfvertygelsen, att något brott icke förelåg.

— Det tänkte jag mig också, svarade kommissarien. Det fanns ju inte något tecken till våld, och gubben tyckes ha varit mest ifrig att få tillbaka några slantar.

Wand drog fram ett papper, som han lade framför sin förman.

— Här har jag, efter de upplysningar vi erhållit, gjort upp en noggrann förteckning öfver Svahns utgifter de närmast föregående dagarna före det olyckan eller själfmordet inträffade. Enligt denna skulle han endast ha haft ett par kronor kvar, men dem kan han ju också ha depenserat, utan att man därför kan ha reda på allt, till exempel till cigarrer och andra småsaker, som ej så noga kunde specificeras.

— Alltså skulle han icke haft penningar, som kunnat locka någon.

— Här finnes äfven en post, som ni kallar supé i sällskap med ett fruntimmer.

— Ja, det var på Alhambra, och jag kommer dit sedan.

— Till den posten menar ni väl.

— Ja, den utgör, så att säga, slutet på vår berättelse. Det var ju tämligen känt, att unge Svahn icke hade någon bestämd sysselsättning utan endast gick och dref, medan han hoppades på, att det skulle blifva bättre i framtiden. Åren gingo emellertid, och ingen förbättring syntes för honom. Han hade, enligt hvad han berättat för kamrater, hoppats på, att fadern omsider skulle gifva med sig och låta honom få någon del af sin förmögenhet, så att han därmed skulle kunna sätta upp någon affär eller få något verksamhetsområde.

Detta blef emellertid icke af; fadern föredrog att behålla sina pengar och samla ännu mer på hög och låta sonen gå och mottaga allmosor. Så kom det helt nyligen till ett upptråde emellan dem, då en dag gubben S. mött sonen ute i sällskap med en ung, extravagant klädd kvinna. Samtidigt hade fadern att beklaga sig öfver, att man uppsökte honom och velat för-må honom att betala sonens skulder.

Så kom unge Svahn hem en dag, då han därtill var nödd och tvungen och hans pengar voro slut. Han begärde blott att få det vanliga månadsunderhållet, som fadern hittills gifvit honom, för att han skulle gå omkring och tillbringa sin tid i onytt.

Först vägrade gubben att vidare gifva någonting, och förmenade, att sonen vore så gammal, att han kunde själf försörja sig. Till sist kastade han emellertid till honom två hundrakronesedlar och förklarade, att det vore hans bestämda afsikt att icke vidare gifva honom något underhåll. Han borde kunna föda sig själf, menade gubben.

— Däri hade han nog icke heller så orätt, men då skulle han icke själf förut understödt honom, när han blott förde dag-drifvarelif.

Unge Svahn tog pengarna och frågade om det verkligen vore allvar, hvad han yttrade. Fadern, som blifvit än mera uppretad, förklarade, att det var hans fasta beslut att icke vidare

lämna ut det vanliga månadsunderhållet. Han framhöll äfven, att sonen nog ginge och längtade efter hans död, och hoppades på att snart få mottaga arfvet efter honom, men han förklarade, att af detta skulle han icke få mycket. Han skulle nog i tid veta att ställa med sin förmögenhet, sade han, så att den icke skulle blifva till nytta för odågor.

Unge S. blef i sin tur uppbragt och gaf hårda ord tillbaka. Han förklarade, att han struntade i arfvet efter en girigbuk, och därmed hotade han att taga lifvet af sig.

— Det har ju gubben icke nämnt något om här. Han har blott vidhållit sitt påstående, att ett mord föreligger, och, så vidt jag minnes, har han icke alls talat om något hot om själfmord.

— Nej han nämnde verkligen icke något sådant, när han var här.

— Jag förmodar, att han icke nu själf lämnat er dessa upplysningar.

— Nej, då! Vi voro uppe och hade ett samtal med honom, men han vidhöll sin fixa idé, att det måste vara ett rånmord, emedan de pengar, han lämnat, voro borta. Han ansåg att, huru stor slösare sonen än vore, denne icke skulle kunnat förstöra de tvåhundra kronorna på så kort tid. »Och ändå har han ju icke betalt några skulder, och nu komma väl fordringsägarna åter till mig», gnällde han.

— Nå, men hvar har ni då fått reda på, hvad som förhandlats mellan fadern och den döde?

— Familjen har en hushållerska.

Kommissarien knep ihop ena ögat och såg illmarig ut.

— Kunde just tänka det! Ung eller gammal? Bekänn kort!

— Mycket gammal, förklarade båda polismännen energiskt.

— Öfver tjugu år? Hm!

— Ja, öfver femtio, bedyrade Wand.

— Det förändrar saken!

— Men hon pratade så mycket mer. Hon var talträngd.

af bara katten, och hon tyckes veta allt möjligt om sitt husbondefolk.

— Hon står väl på lur ibland som sådana där gamla bruka.

— Hon visste också något om det fruntimmer, som unge Svahn brukade sällskapa med, och hon tycktes också ha spionerat på dem.

— Hm, ja, de tycka om sådant där, de gamla, när de själfva äro ur leken.

— Hon kände en mycket dygdig harm vid tanken på, att det får finnas sådana unga kvinnor, som få locka de unga männen i fördärfvet. Den här i synnerhet fann hon mycket dålig, och hon benämde henne »en sådan där».

— Det skulle varit roligt att få höra af henne, hvad hon kallade en sådan mera förslag.

— Jo, hon berättade med komiskt allvar, att hon en gång gått och promenerat i sällskap med en äldre herre, då unge Svahn och hans älskarinna kommo förbi dem. Hon hade frågat den äldre mannen, hvad herrar bruka kalla en sådan kvinna, och han hade svarat:

— Det är en dito.

— Nu trodde hushållerskan fullt och fast, att detta var den vanliga benämningen på unga siréner, för när hon talade om henne, kallade hon henne blott »den där diton.» Det lät ganska komiskt i hennes gamla mun.

— Där ha vi väl den, som hjälpte den unge mannen att göra af med de penningar, han erhöll genom lån?

— Ja, till en del. Vi ha tagit reda på, att han begagnade alldeles förtviflade utvägar för att skaffa penningar, och han har också varit på »Inteckningsbyrån» med ett par växlar.

— Hå, hå, äro namnen äkta då?

— Jag betviflar det, och det är troligen också vetskapen om, att han förfalskat och icke kunnat sopa igen spåren efter brottet, som förmått honom att söka döden.

— Vet agenten på inteckningsbyrån om förfalskningen?

— Troligen, ty de ha blifvit utbytta mot de ursprungliga växlarne och gälla nu på betydligt högre belopp. Vid

utbytet har Svahn antagligen icke erhållit ett öre. Växlarna ha af agenten öfverlämnats till förre pantlånaren S—g. Vi sökte där också efter den inteckning, som den så kallade »falske detektiven» belånat, och denna har hamnat hos procentaren förre kvarnägaren —ling.

— — Nå, då är ju själfmordet lätt förklarligt. Hade unge Svahn en kvinnlig förbindelse, som han icke längre kunde underhålla, växlar ute med falska namn, inga pengar och ingen utsikt att få några, så var det icke vidare ljusa framtidsutsikter för honom.

— För själfmordet finnes äfven ett bevis. En kypare, som vi hört, säger, att han den natt, då Svahn försvann, sett en person, som han efteråt, då han tänkte efter, funnit likna denne, kasta sig i strömmen.

— Och han har icke anmält det!

— Vi förebrådde honom, och vet kommissarien, hvad han försvarade sig med?

— Att han blef rädd kanske.

— Ja, för att han inte skulle få sofva som vanligt på förmiddagarna. Han fruktade, att vi skulle störa hans sömn genom att en eller ett par gånger kalla honom till förhör.

— Det är oförlätlig sömnighet.

— Den unga kvinnan, som jag ju lofvade till sist komma till, finnes nu icke heller i lifvet.

— Hvad nu? Var det öfverenskommet af dem?

— Jag vet icke, men hon var den så kallade »markisinans »dotter, som också nyligen hittades i strömmen. Jag tror dock icke, att de samtidigt sökt döden, men det finnes personer, som veta, att de båda talat om själfmord. De hade en natt varit uppe å ett hotell i Klara, där de druckit champagne och blifvit berusade. De hade då båda talat om, att de skulle dö i skönhet. Samtalet fördes ganska högljudt, så att hotellbetjäningen åhörde det, och denna blef förskräckt och tillkallade värdinnan. Denna, som fruktade, att en dylik skandal skulle äga rum å hennes hotell, hvilket förut var tillräckligt illa anskrifvet hos polisen, blef rädd och lät midt på natten köra ut dem.

Kommissarien satt en stund och funderade samt gjorde därpå några anteckningar å ett pappersblad.

— Nå ja, då blir det ingen rapport af. Det är åter ett själfmord af en lättsinnig ungdom, men vi ha icke skäl antaga att något brott föreligger efter den utredning herrarna nu gjort.

— Säkert inte.

— Och gubben vidhåller sitt påstående, för det han trodde att några af hans gamla slantar skulle finnas kvar.

Wand funderade ett ögonblick.

— Det hör ju egentligen icke till själfva saken, kan jag tro, men ett fall härvidlag kan ju vara ganska betecknande för den gamle Svahns sätt att draga nytta af allt. Han har ändå funnit någonting bland sonens kvarlåtenskap, ehuru icke just i reda pengar, som han väntat sig.

— Hvad var det?

— Jo, i den aflidnes ena ficka funnos åtta middagspoletter å en krona till en af våra bättre restauranter å norr. Gubben tog begärligt emot dem och gick till restauranten, berättade, att hans son funnits i sjön, och att dessa poletter anträffats i hans fickor. Nu ville han, att man skulle gifva honom pengar i stället för dem. Gubben gnällde och bad, men förgäfves. Man svarade, att poletterna voro sålda, för att mat skulle intagas för dem på platsen, och betalning för dem vägrades. Då han alltså icke bekom någon valuta hittade han på ett sätt för att ändå få sitt. Han gick i sällskap med sin fru och den förut omtalade hushållerskan till restauranten och åt middag två dagar å rad, och som han ändå hade två poletter öfver, gick han ensam dit ytterligare två gånger och tillbytte sig frukost för dessa poletter, som funnits i den drunknade sonens kläder. Och det säges, att han åt med synnerligen god aptit.

— En sådan girigbuk!

— Skola vi då icke bry oss mera om den saken?

— Nej, det kan vara nog nu.

Kommissarien fick nu något annat att rikta sin uppmärksamhet på, då Börje kom in med en sjuuttonårig pojke klädd i egna kläder, men med de klumpiga tofflor, som bruka användas

i fängelset. Denna yngling, som så tidigt råkat ut för polisen, såg då åtminstone icke så fräck ut som de andra, hvilka bruka hämtats hit. Han gick in med nedböjdt hufvud och

grät och snyftade immerbadd.

Kommissarien betraktade honom en stund, liksom ville han studera hans ansikte och se, hvad han gick för. Det syntes nog, att ynglingen var här för första gången och icke var van vid platsen eller omgifningen.

— Hvad är det där för en?

— Det är »prins Carls adjutant», svarade detektiven.

Han kunde, oakadt han stod inför sin förman och oakadt stundens vikt — ett högtidligt förhör skulle ju anställas — icke undvika att småskratta.

Kommissarien kunde själf vid åsynen af ynglingen, som grät så ömkligt, icke heller tillbakahålla ett leende, när han tänkte på, att denne »tjutande dervisch» uppträdt som löjtnant och uppgifvit sig vara prins Carls adjutant.

Löjet borde dock mest träffa alla dem, som varit nog godtrogna att låta sig

bedragas af denne falske löjtnant, som så hastigt förvandlats till en vanlig gråtande pojke, som grät och snyftade, för det polisen varit så elak att taga honom från hans snälla mamma.

— Åh, tusan, inföll kommissarien, är det här löjtnant Gyílenkrona, prins Carls adjutant, som står här och gråter.

— Ne-*ej*, bu-*uh*, uuh, uh, jag heter bara Edvin Karlsson.

Sedan han pustat fram detta, fick han en gråtstund igen.

— Se, så, en tapper krigsman skall inte lipa så där. Torka dig i ansiktet, och försök låta bli att hicka längre! Här ha vi allvarsamma saker att tänka på. Du kan ju få börja med slutet på hjältesagan. Var det trefligt på kungabalen? Hva? Du svängde väl löjtnantsbenen i dansens hvirflar i »Hvita hafvet», kan jag tänka.

Inte ens detta piggade upp den häktade, han stirrade mot golfvet och tycktes icke gärna vilja höra talas om den lysande krigarebana, han hade bakom sig.

Historien om den falske löjtnanten är också ganska betydande: det är historien om, huru en dylik pojke genom sina osanningar kunnat dupera sin moder, handlande, föreståndare för militärekiperingsaffärer och flera andra. Somliga ha genast en viss tur med sina bedrägerier, om de så komma och hafva uppgifter, som man sedan tycker vara så omöjliga, att aldrig någon skulle kunnat tro på dem.

Den falske löjtnanten var från början blott rätt och slätt sin moders son. Modern, som var tvätterska å Östermalm, försörjde sig med detta handverk samt städning hos en gammal pensionerad öfverste.

Pojken hade, sedan han slutat folkskolan, icke gjort någonting annat än då och då uträttat något ärende åt öfversten. För resten gick han omkring och dref dagen i ända, och därvid uppstod hos honom den befängda tanken att hastigt och lustigt blifva löjtnant.

Han började med att ljuga för modern och pröfva sin inbillningskonst på henne. Han berättade, att öfversten hos honom upptäckt stora militäriska anlag och sagt, att han skulle kunna gå långt på den militära banan. Och modern trodde det genast.

Sedan berättade han, att öfversten exercerade med honom hvarje dag och lärde honom så mycket, att han skulle kunna blifva löjtnant utan att behöfva taga någon examen eller gå i

krigsskola. Och när han fått modern att tro äfven det, kom han en dag hem med ett stort, mystiskt konvolut, försedt med fem stora sigill, som sågo mycket högtidliga ut. I konvolutet låg, förklarade han, rekommendationsskrifvelser från öfversten till högre militärer, och äfven detta trodde modern. Hon gaf honom också så mycket af sina dyrt förvärfvade pengar, som hon kunde vara af med, för att sonen skulle kunna uppträda fint och gentilt enligt hennes tycke.

Nu skulle han skaffa sig militäruniform också, och det var något svårare, men han fann på råd. Han skref i en fingerad persons namn några bref till sig själf. Dessa bref skulle vara från en ung underlöjtnant med ett adligt namn, hvilken var kommenderad i landsorten. Den unge ädlingen anhöll i dessa, att hans »gamle vän och skolkamrat i hufvudstaden» skulle göra honom en stor tjänst. Han mindes, sedan de gingo i elementarläroverket, att de voro af samma kroppsstorlek, och därför anmodade han vännen-skolkamraten att gå till en uppgifven militärekiperingsaffär och beställa en underlöjtnantsuniform samt låta taga mått på sig.

Tvätterskans son gick till affären och företedde de bref, han själf skrifvit, och han blef märkvärdigt nog trodd. Man tog mått till honom och sydde en fin uniform, som den fingerade löjtnanten i landsorten skulle betala, när han på uppgifven tid skulle komma till hufvudstaden.

Tvätterskans son, som helt plebejiskt hette Edvin Karlsson, kallade sig själf Gyllenkrona, och tack vare det gentila namnet lyckades han utfå den uppgifna vännens uniform, hvilken han lofvade sända åstad.

Nu hade han sålunda fått sig en uniform, och han uppträdde i denna och inbillade sin stackars moder, att han blifvit underlöjtnant. Han förbjöd henne att vidare gå och städa hos öfversten, emedan detta icke skulle passa för modern till en löjtnant, gu' bevars! Själf aktade han sig visserligen för att vidare komma i närheten af öfversten, men med uniformen gick han och sprättade å gatorna.

Han behöfde ju också sabel, och därför skref han liknande fingerade bref som förut, hvarpå han lyckades hos en svärd-

fejare, tillnarra sig två sablar med gehäng. Den ena pantsatte han genast för att få pengar att röra sig med, och den andra hängde han på sig.

Nu hade den falske löjtnanten det trefligt en tid, han sträckte upp sig värre och besökte schweitzerier, där han så smått dref kurtis med uppasserskorna. Dessa hade visserligen aldrig förut sett en så ung löjtnant, men Karlbergare kände de åtskilliga, och dessa voro nästan icke äldre. Och de voro till sist i den tron, att denne unge man var en väldig krigare, som förr än alla andra hunnit med sin examen, något som han också själf bekräftade.

Men han behöfde naturligtvis pengar för att »kunna lefva efter sitt stånd», och sådana skaffade han sig också genom djärfva bedrägerier.

Det var då som han fick den fräckheten att uppgifva sig vara prins Carls adjutant. Första gången vågade han dock icke taga steget fullt ut. Han nöjde sig med att uppgifva sig vara sänd af prins Carls adjutant. Han gick in i en stor bokhandel och utvalde några dyrbara böcker och planschverk, som han hade en förteckning på, och uppgaf, att prins Carls adjutant önskade få dem till genomseende, emedan han skulle utvälja en del böcker för prins Carls räkning. Det rekvirerade inslogs i paket, och en springgosse skickades att aflämna detsamma i Arfprinsens palats. Den falske löjtnanten hade emellertid gått i förväg och stod här och tog emot böckerna samt afskedade pojken med hälsning, att han skulle skynda sig tillbaka för att hämta flera böcker åt prinsens adjutant.

Gossen lät icke säga sig detta två gånger utan aflägsnade sig.

Senare på dagen klädde »löjtnanten» sig civil och gick till åtskilliga antikvitetshandlare och sålde dessa böcker. Sedan pengar kommit i kassan, skulle naturligtvis den fina uniformen åter på, och Carlsson-Gyllenkrona kunde åter glänsa på schweitzerierna och spegla sin ungdomliga gestalt med den betydligt uppstoppade, vadderade uniformen i de stora trymåerna. Han aktade sig dock visligen att sticka näsan in på sådana ställen, där han visste, att verkliga officerare bruka hålla till, och hotell

»Prins Carls» schweitzeri, till exempel, blef därför aldrig hedradt med hans höga närvaro.

Men ute å Djurgårdens varietéer kröp ibland denne lille ensamme löjtnant fram och satt för sig själf och beskådade tribunens härligheter. Men mest njöt han dock af sin uniform! Hvad voro mamsellernas bensprattlingar, hvad voro deras tri-kåer, deras urringade lif och korta klädningar i jämförelse med hans stiliga uniform! Han beundrade formligen sig själf och sin uniform med de gula knapparna, så att han till sist var nära på att tro, att han verkligen var en löjtnant med det fina namnet Gyllenkrona.

Han vågade dock numera icke om dagarna gå i den trakt af Östermalm, där modern bodde, af fruktan för att blifva igenkänd. Endast på nätter, då han saknade pengar till hyra af logi uti i staden, smög han sig gatorna fram för att söka tak öfver hufvudet.

Som man ser, kan militärlifvet ha sina sidor, äfven då man är »löjtnant».

För den enfaldiga modern berättade han naturligtvis, hvilken öfverdådig pamp han nu vore, om huru han arbetade och studerade, gick på fäktning och annat och huru han umgicks i fina sällskap. Han till och med slog så nått fram, att en adelig dotter, som han dansat med, visat sig rent betagen i honom och skrivit bref till honom.

Modern trodde äfven detta.

— Kors, hvar har du då nu din adress? utbrast hon.

— Naturligtvis i officersmessen!

Modern förstod, att detta vore ett mycket viktigt ställe.

— Tänk, då kan jag också skriva till dig dit till messen! Det går ibland flera dagar, som du icke kommer hem, och jag vill så gärna tala med dig. Jag behöfver ju då bara skriva ditt namn och så officersmessen.

Nu visade pojken humör och förklarade, ätt det då icke alls ginge an. Modern skref så dåligt, och hvad skulle då alla hans kamrater säga? Nej, för allt i världen, bref skulle hon icke skriva.

Gumman Karlsson förstod till sist detta och lugnade sig.

För resten hade hon ju så liten tid att skriva bref, så upptagen som hon var med arbetet för dagligt bröd.

Pengar, och mera pengar behöfdes för den själfgjorde löjtnanten. Som man vet behöfves det ju i ett krig blott tre saker nämligen pengar och därefter mera pengar, och så ännu mera pengar. Den unge krigaren behöfde också dylik vara för att »lefva efter sitt stånd», kan man tänka! Han hade ju en gång lyckats så bra med att tillnarra sig böcker, och därför fortsatte han på samma sätt för att skaffa sig pengar. Och hvad är väl en löjtnant utan pengar!

Han gick till de antikvariska boklådorna, uppsträckt i sin uniform, och utvalde geografiska och andra vetenskapliga arbeten, planschverk och de populäraste romanerna. Nu sade han sig själf vara prins Carls adjutant och tog arbetena samt begärde att få räkningen skickad till Prins Carl i arfurstens palats.

Kanske det var hans ungdom, som ingaf förtroende, kanske också hans djärfhet, nog af, ynglingen lyckades på de flesta ställena, och de bokverk, han på detta sätt erhöill, skyndade han sig sedan att realisera hos andra antikvariska bokhandlare.

Då bokhandlarne sedermera sände räkningar, märkte de först, att de varit utsatta för en bedragare, och då gjorde de anmälningar till detektiva polisen, hvilken numera för hufvudstadsborna, snart sagdt, är den klockarfar, som skall allting bestyra.

Här tog man naturligtvis emot alla dessa anmälningar och de beskrifningar, som gjordes.

Midt ibland alla de enformiga, tråkiga anmälningarna om hvardagsstölder, alla begångna på samma tråkiga sätt, voro de papper, som talade om dessa djärfva bedrägerier något omväxlande för polisen. Och namnet på föröfvaren af dem alla blef »prins Carls adjutant».

Bokhandlarna tycktes alla samtidigt ha upptäckt, att de blifvit illa bedragna, ty anmälningarna följde nära nog slag i slag efter hvarandra vid samma tid.

Denna gång slapp emellertid polisen att hafva besvär med brottslingens efterspanande.

På aftonen, den dag anmälningarna gjorts, kom nämligen telefonbud från Kungliga slottet, där hofbalen, som bäst pågick. Det anmäldes, att officerarne där anträffat en underlig företeelse i uniform, som de icke ville kännas vid.

De hade först observerat, att uniformbäraren icke hade någon militärisk hållning, och detta hade gjort, att de närmare betraktat honom och hans uniform. De hade genast förstått, att han vore en bedragare, som genom uniformen skaffat sig tillträde till hofbalen — i hvad syfte visste man ännu icke — man ville undvika att väcka uppseende och hade därför internerat gossen och anmodade polis komma och hämta honom och taga reda på hvad det var för en gök.

Detektiverna voro naturligt nog allt för villiga att taga denne passagerare i närmare beskådande. De förmodade också genast, att han kunde vara identisk med den falske löjtnanten, om hvilken så många anmälningar gjorts.

Två detektiver gingo genast åstad för att hämta honom och funno honom färdig att tagas »som i en liten ask». Man hade tänkt att på aftonen söka honom ute å schweitzerier eller varietéer, men man hade icke anat, att pojken skulle finnas å kungliga slottet.

Sedan han förts till stationen, var all hans dittillsvarande djärfhet borta. Det var totalt slut med kuraget, sedan man klädt uniformen af honom och han åter befann sig som en annan »fisk», till och med en ganska ful sådan.

Polismännen började samma afton förhöra honom angående de många bedrägerierna, och han erkände därvid samt berättade gråtande, huru han gått tillväga. Han hade tydligen icke trott, att det vore så farligt att leka löjtnant och förskaffa sig pengar för att lefva gentilt någon tid, och när man talade om, huru långt straff han skulle kunna få, höll tåreflödet på att blifva honom öfvermäktigt.

Det var sedan han tillbragt natten i cellen, som han nu förts inför kommissarien, där han fick göra en del tillägg till de berättelser han på aftonen haft.

— Hvarför har ni gjort allt detta? frågade kommissarien.

Stackaren stod ömklig, darrande och blek och kunde icke gifva något nöjaktigt svar.

— Ja, svaret får naturligtvis blifva detta, fortfor kommissarien, att ni gått och drivit och icke haft ordentlig sysselsättning. Då kan man få tokiga griller, i synnerhet, om man också är ung och dum.

— Det var väl oförstånd.

— Hm, ni har visat er vara mycket förslagen. Men säg, hvad tusan hade ni på hofbalen att göra?

Han kunde icke svara därpå.

— Ni hade väl så fräcknat till, att fräckheten steg er öfver hufvudet. Men var ni verkligen så tokig, att ni trodde, att man icke där skulle kunna se, hvad ni gick för. Stå rak! Rättning! Asch, ni står ju som en skraddare, och ni har kunnat agera löjtnant.

Samtliga de i rummet varande polismännen kunde icke undgå att skratta, och ynglingen började taga så mycket mod till sig, att han vågade fråga, om kommissarien trodde straffet skulle blifva så strängt, som man sagt, då han ju ändå vore så ung.

— Det mäter nog rådhusrätten ordentligt. Ni har ju haft falska uppgifter om namn, yrke och stånd, och detta är alltid försvarande omständigheter, och så har ni visat er vara tämligen brådmogen.

Han fördes nu iklädd de kläder, modern utlämnat åt detektiverna, ner till rannsakningsfängelset för att där afvaktas sessionen i rådhusrätten.

— Att handlande kunnat låta narra sig af den där, är mer än besynnerligt, inföll kommissarien, men för resten, när jag tänker på det, erinrar jag mig en annan historia från den tid, jag var konstapel, som icke är sämre. Ja, Monk var ju med, då den där »grefven» från Lidingö uppträdde här!

— Jo, inbrottstjufven, inföll Monk och nickade menande.

— Ja, den fan hade vi inte så litet att göra med. Det var en vanlig bonddräng från Lidingö, som gaf sig till att spela herrekarl här i staden. Först föröfvade han en mängd inbrottsstölder på landsbygden och skaffade sig pengar, och

så kom han hit. Här bröt han upp skräddarbutiker och skaffade sig fina kostymer, linnemagasin, där han vidare ekiperade sig. När han behöfde pengar gick han och gjorde brytningar hos småhandlare och tog deras växelkassor. Han lade sig till med både guldklocka och ringar och blef en helsikes fin karl. Han fick nog också tvätta och skrubba sig bra, innan han fick bondskinnnet af sig, men då tyckte han också, att han var så fin, att han kunde uppträda här som greve. För mindre gick det inte.

Han fick rätt många bekanta också.

— Ja, det var för att han bjöd så bra. Han hade till sist en hel del af dåtidens grilljannar i hälarna på sig, hvar han gick.

— Ja, han hade många fina bekanta. Jag vill minnas, att han en gång bjöd en kapellmästare — ja, intet namn — och flera af medlemmarna i hans kapell på supé, och kapellmästaren fick den äran att vid glasens klang lägga bort titlarna med »grefven». Jag tror inte, att någon tänkte på, att ej den grefven var äkta; det var först litet senare, som hans bekanta drogo öronen åt sig, när de genom tidningarna fingo veta, att den så kallade grefven, som uppträdt så gentilt här i staden, blifvit häktad för inbrottsstölder, och att han ingalunda vore någon greve utan endast en bonddräng, som för icke så lång tid sedan lämnat plogen.

— Han hade också då lagt bort titlarne med en riktig grefve!

— Ja, den var det icke svårt att blifva bekant med för dem, som hade pengar att låna honom eller bjuda för. Det var den grefven, som nu sitter å Långholmen och sysslar med bokbinderi, för det han mördad sin broder. Kunde han mörda för pengar, så kunde han nog också för pengar dricka broskål med en bonddräng. Men det egendomliga var, att så många andra kunde låta sig duperas och tro på drängens uppgifter om namn och grefvetitel. Jag tog honom närmare i betraktande och kunde sannerligen icke finna något fint hos honom; han hade ganska alldagliga, simpla drag. Det var visst också en stor tidning här, vill jag minnas, som beledsagade notisen om mannens bedrifter med orden: »Hvilken uppfattning ha egentligen stockholmarna om huru en grefve bör se ut?»

Och det kunde den härvidlag ha anledning att fråga.

* * *

Dylika fall, då personer, som lefva af brott och lyckats en eller annan gång någon längre tid föra en tvetydig existens genom att utgifva sig vara något helt annat än de äro, förekomma rätt ofta. Bedragarne eller tjufvarne ådagalägga mycket arbete och nit, då det gäller att omskapa sig och spela roll af något annat än de i själfva verket äro. En del lyckas till en tid spöka ut sig och göra sig fina och gentila, som om de vore riktiga ljusets änglar, andra åter lyckas genom ganska enkla medel duperas en godtrogen allmänhet.

Det går till en tid. »Det går till dess Stendahl tager dem» är ett numera gängse uttryck i hufvudstaden, som mycket ofta besannar sig. Säga hvad man vill om den nuvarande chefens hårdhändta tag ibland; han kan naturligtvis, han som många andra, misstaga sig, och ingen polischef är väl så förträfflig, att han ej kan begå misstag, men när det är fråga om att hålla efter bedragare, som lägga an på att lefva på allmänhetens godtrogenhet, då är han icke den, som ger sig, lika

litet som när det gäller att spränga prejareligor. Många ha också fått sin trafik från början så grundligt stoppad, att de icke kunnat åter börja med sitt geschäft, men andra ge sig icke utan uppträda åter under andra former och med nya påhitt inom andra områden. Det visar sig, att skojare och ärkebedragare ha ett ganska stort verksamhetsfält.

Om huru en person utan annan begåfning, än den bondslugheten gifvit honom, kan uppträda och bedraga sina medmänniskor, visar tillräckligt historien om *den falske predikanten*, som för några år sedan utförde sina konster i hufvudstaden.

En lång, skranglig, skägglös bondpojke, ful som stryk, vindögd och med en afskräckande stor mun, kom en dag till staden för att, han liksom så många andra, komma upp sig. Han började som så många andra bondpojkar, som komma hit, som handtlangare och tegelbärare å nybyggnader, men han hade icke stor lycka med sig, ful och lat som han var. Därjämte var han snål i allra högsta grad, så att han blef en ständig skottafla för de andra arbetarnes kvickheter. Ingen af dem, huru illa ställdt det annars kunde vara med många af dessa lösa arbetare, som mera tillfälligt arbetade som handtlangare, ville kalla honom kamrat.

De kallade honom i stället »Suringen», och detta namn följde honom från det ena stället till det andra, hvar han än kom.

Till sist måste han byta om arbete i olika trakter efter att blott ha arbetat några dagar på hvart ställe. Han måste sluta, antingen han ville eller ej.

Till sist fann han det behagligare att ligga dagar och nätter i Rörstrandshagen, hyran kostade honom där ingenting, och som han lefde ytterst snålt, behöfde han endast af sina besparingar använda några ören för hvar dag till sitt eländiga lifsuppehälle.

Hur han nu dref omkring på gatorna eller låg sysslolös bland Rörstrandshagens stenar, så fick han dock omsider en, som han tyckte god idé. Ha funderade och funderade, och så fick han klart för sig, att han dugde till något helt annat.

Han tänkte på, huru i socknarne i hans hemtrakt i Dalarna lata och okunniga människor drogo omkring som predikanter utan att ha mera hum om hvad de förkunnade än han. Och de lefde godt, bara genom att gapa och skrika. Skulle då inte han också kunna gapa, han, som hade så stor mun.

»Suringen» fattade sitt beslut. Han skulle blifva predikant och missionär, han också. Sedan han genomräknat sina besparingar, gick han till Leufstedts bod vid Malmskilnads-gatan och bad att få se på gamla kläder. Man visade kavajkostymer, som kunde passa för arbetare, och glömde inte att begära pris, som om de aflagda paltorna varit nya.

De passade honom dock icke, det skulle vara svarta kläder med lifrock. Han frågade efter en stor konfirmationskostym.

Gamle Leufstedt såg på den långe drasuten och undrade, om denne hade alla sina sinnen i behåll. Denne gaf sig dock icke. Till sist drog gubben fram en gammal, svart dräkt, som var öfverdragen med damm. Den hade en gång sålts af en elev vid Johanneslund och hade hängt där i många år utan att någon velat köpa den.

Men nu hade den rätte kunden kommit. Han förklarade, att det var just den, han ville ha, och den passade honom. Det var en gammal svart dräkt med lifrock att knäppa ända upp under hakan, och priset var 25 kronor. Det hjälpte icke att gnidaren prutade, ty säljaren såg, att varan var begärlig.

»Suringen» gnällde och jämrade sig värre för det oerhörda beloppet, men till sist betalade han, sedan han också till på köpet betingat sig en gammal hög hatt och ett par glasögon med fönsterglas.

Han erlade kontanterna och fick ikläda sig hela skruden, hvarefter han ställdes framför en spegel.

Den gamle Leufstedt, som på sin tid uppträd mot både präster och läsare, konventiklar och allt, som han ansåg vara religiös humbug, hade på äldre dagar slagit sig i ro med att köpa och sälja förlegade och aflagda varor. Han hade nog kvar sitt sinne för det löjlige. Han drog den nu förvandlade ynglingen framför en spegel, tog honom i armen och vred

honom åtskilliga varf om, hvarmed han synade kunden från alla sidor.

— Kostymen passar alldeles utmärkt till en sådan figur. Ni ser ju ut som en vinkelpredikant upp i dagen. Men för tusan, ni får hålla på med att tvätta er med klorkalk i minst en månad för att bli ren. Glasögonen skola sitta så där. Se så! Och så håll så där på öronen. Den hållningen kläder utmärkt.

Då ynglingen var på väg att gå, ropade han efter honom:

— Stopp, det skall vara en kappsäck och ett paraply också! Här finns fullständig uppsättning af allt möjligt.

»Suringen» gned och prutade, men till sist köpte han det ändå.

Så försedd tog »Suringen» in på hotell »Libanon», ett ställe vid Klara Norra Kyrkogata, där på sin tid den gamle räfven och helbregdagöraren »Boltzius» haft sina mottagningar. Värden var rysligt andligt sinnad, enligt hvad det påstods, och de, som skulle få rum i hans hotell, borde först dokumentera sig genom att rabbla upp böner eller psalmer. Han ville icke gärna mottaga riktigare syndare annat än nattetid, och då var det ju barmhärtighetsverk. Då kunde par om par af olika kön släppas in utan att behöfva dokumentera sig genom psalmläsning.

Men den här var just af den rätta typen, en af de andliga från landsorten.

»Suringen» upptäckte snart, att han hade anlag, som han hittills icke vetat något om. Han kunde himla och åbäka sig, så att han själf blef förvånad däröfver, och inom ett par månader fanns den ursprunglige »Suringen» icke längre till. Nu var han

Erik Johan Larsson, predikanten från Dalarna.

Intet rykte sprides så lätt i en trakt, som det att »heliga» män finnas, i synnerhet när de ha kommit från andra orter. Säkert är, att denne vinkelpredikant inom kort tid lyckade

samla omkring sig en mängd åhörare bland enfaldiga, nervsvaga människor, och han höll sina möten i olika lokaler vid Jakobsgatan och Tunnelgatan. Det var icke alls något innehåll i hans så kallade tal, bara skrik och upprabblande af ord ur bibeln. Karlen visste troligen icke själf, till hvilken bekännelse han hörde, det öfverlät han visligen åt sina åhörare att tvista om.

Men han förstod sättet att taga upp kollekter och insamla penningar till de stackars hedningarnas omvändelse, och han fick ett mäktigt inflytande i synnerhet öfver en del äldre ögifta kvinnor. Han började för dem förklara, att han icke var någon annan än den nye Kristus, som komma skulle, och icke blott kvinnor utan äfven män trodde detta, och kände sig fullt förvissade om, att de med honom skulle fara direkt in i himlen. Och dessa troende voro människor, som dagligen arbetade för sitt lifsuppehälle och gåfvo honom allt, hvad de kunde undvara. Ingen kunde märka på deras arbete och deras uppförande i det dagliga lifvet, att de voro abnormala, de tycktes blott blifva detta under inflytande af hans svammel.

Och männen gingo omkring från det ena läsemötet till det andra och värfvade anhängare åt honom och gåfvo honom sina besparingar, som de kallade »himlapengar», och kvinnorna blefvo hans älskarinnor. Det fanns till och med en, som ur sparbanken tog ut allt hvad hon ägde — 5,000 kr. — och lämnade honom.

Larsson — Suringen — gifte sig med ett af sina offer och lefde med hennes tillåtelse i konkubinat med flera andra kvinnor, som alla kallades hans himmelska brudar. Dessa hade han att arbeta hårdt, och han tog själf hela förtjänsten.

Den tviflare, som möjligen icke tror, att dylikt kan ha händt i vårt så kallade upplysta tidevarf i Sveriges upplysta hufvudstad, hänvisar författaren blott till Stockholms rådhusrätts femte afdelnings protokoll i målet mot Erik Johan Larsson med flera. Det blef nämligen en vidlyftig rättegång, sedan Larsson och flera kvinnor blifvit häktade för falska vittnesbörd. Ordförande i rätten var rådman Hård af Segerstad och allmän åklagare var t. f. förste stadsfiskalen Per Cederborg.

Och det är ännu icke tio år sedan målet förekom.

I en tidning från den tiden läses om Larsson:

»Den häktade är blott en 33-årig man och liknar sannernigen icke någon Don Juan, ehuru han haft så stor framgång hos det täcka könet. Han är smärt och mager med ett ansikte, gult som vax, och skägglös. Det märkvärdiga hos honom är ögonen. Han är nära nog vindögdd, men dessa ögon ha en egendomlig glans, och det är troligen med den underliga blicken, han hypnotiserat de arma offren.»

Det är icke godt, att efter dessa rättegångshandlingar afgöra, huruvida karlen alltid varit mindre normal. Säkert är, att han hade en förmåga att göra andra, som råkade komma i hans närhet, sinnesrubbade.

När han kom på idén att utgifva sig för kristen, trodde de, och när han ville hafva dem med till himlen trodde de enfaldiga likaledes, att han kunde göra detta. Och den fond han skaffade ihop till »himlafärden» uppgick till nära 30,000 kronor.

Han inbillade de olyckliga till sist, att de måste genomgå många hemsökelse och olyckor för hans skull och att de måste komma i fängelse liksom apostlarna för att renas och blifva fria från sina synder, innan de kunde blifva värdiga att följa honom på himlafärden.

För att de skulle nå detta mål och stå inför Pontius Pilatus liksom frälsaren invecklade han dem i en mängd processer mot hvarandra på olika af rådhusrättens afdelningar och förmådde kvinnorna att efter hans diktamen vittna falskt emot hvarandra.

Vittnesmålen voro så underliga, att domaren måste anlita detektiva polisens hjälp, och sedan rätten låtit vittnena höras för andra gången, tog polisen dem allesamman och häktade dem jämte Larsson som anstiftare.

Under rättegången uppträdde han på det fräckaste sätt och vidhöll sin uppgift, att han vore »den nye Kristus» och alla kvinnorna hans brudar. Han bestred däremot bestämdt påståendet, att han icke skulle vara klok, och återopade profeterna till hjälp.

Efter långa förhör och medicinalstyrelsens utlåtande kun-

de omsider dom meddelas. Några af kvinnorna dömdes till straffarbete för mened, och Larsson dömdes som anstiftare, men då han ej längre kunde anses tillräknelig, skulle han behandlas som kriminaldåre.

Han sitter nu å Uppsala hospital, troligen för all tid.

Han började sin bana med att bedraga andra och göra geschäft af sin så kallade religion, till dess han blef sitt eget offer. Han hade af snikenhet och begär att lura sina medmänniskor gått så långt, att han icke längre hade sitt lilla förstånd i behåll.

Kanske det ändå finnes en nemesis, som straffar äfven i dylika fall.

* * *

Inom detektiva polisen var under flera år konstapeln Janse en verklig specialist på bedrägeri- och förfalskningsaffärer. Man räknade en gång på skämt ut, att om han själf skulle lidit det sammanlagda straff, som de förfalskare och bedragare, han befordrat inför rådhusrättens skrank, blifvit dömda till, så skulle han fått sitta i fängelse ett par århundraden.

Han var till sist, innan han tröttnade på den specialiteten, hemmastadd i bedrägeriets och falskningarnas finesser. Därtill hörde, att han skulle kunna jämföra olika handstilar, och på det området var han ganska styf. Han slog mer än en gång domstolen med häpnad, när han genom något litet, knappast märkbart drag, ett kort streck af pennan eller dylikt, visade den likhet, som förefanns mellan det stilprof den häktade fått skrifva vid polisförhöret och det namn, som han å ett värdepapper vid rätten förnekade, att han skrifvit.

Man talade just å stationen om ett dylikt fall från en cession samma dag. Det var en mystisk växel, som anträffats i en bankinrättnig, och en ung man var häktad för förskingring samt för det han förfalskat principalens namn. Han hade visserligen erkänt, att han förskingrat en del penningar, men han hade menat, att detta icke vore något brottsligt, då han i provisioner hade att fordra nära nog lika stort belopp. Däre-

mot hade han bestämdt bestridt, att han verkställt förfalskningen å växeln.

— Hur vill ni då förklara denna egendomliga likhet mellan stilarna? hade domaren frågat.

Fången hade blott svarat med en axelryckning.

Men Janse hade kommit till och påvisat ett par små drag, som voro karaktäristiska just för fångens handstil, och som äfven funnos å grosshandlarens förfalskade namnteckning. Grosshandlarens verkliga namnteckning från äldre bref visades, men å dessa fanns icke det där särskildt utmärkande.

Fången hade en stund stått perplex, till dess domaren uppmanade honom att inför rätten skriva om grosshandlarens namn. Han hade tagit en rundlig tid på sig och försökt göra namnteckningen så olik originalet som möjligt, han hade tydligen ansträngt sig för att undvika det där »draget», men han lyckades ändå icke bättre, än att det kom med ändå. Han hade skrivit och skrivit, och först å de sista lapparna hade det blifvit något olika.

Janse berättade om hans ansträngningar för kamraterna och åskådliggjorde med en blyertspenna å ett papper, huru det tett sig.

— Jag har sällan sett någon människa blifva så förvånad, som han. Tydligen har han icke förut haft reda på, att han hade en så där karaktäristisk stil.

— Jaså, det tog honom. Fick ni honom att bekänna efter detta?

— Nej, inte nu, men det blef uppskof för vidare utredning. För min del kan jag säga, att om jag bedömt honom rätt, så kommer han att erkänna sitt brott.

— Ni förfalskar namn å domarebordet, inföll Olle skratande, men jag har spelat kort där, och vi drogo våra spader riktigt domaren och jag...

— Jaså, när du var målsägareombud mot de falska kortspelarne.

— Jo, just då! De nekade som vanligt, de jäklarna, men då drog jag fram min kortlek och började blanda och

gifva till femkort för att åskådliggöra för domaren, huru de brukade fuska med korten, när de skulle »lura bönder».

— Hvad sa' domaren?

— Det var gamle Hård af Segerstad, och honom känna vi ju till. Först rynkade han betänksamt ögonbrynen, när jag drog upp mina kort. Jag råkade visst komma för nära bibeln med dem. Men så pekade han ut, hvar det fanns bättre plats. Då satte han glasögonen till rätta och såg intresserad på. Jag märkte genast, att han förstod sig på kort. Så drog jag till och spelade, som en skojare skall spela, och han som en ärlig spelare, och så gnodde jag honom förstås. Själfva åklagaren, stadsfiskal Cederborg, flyttade sig närmare och tog emot kort, som jag gaf honom. Och så spelade han och jag som två yrkeskortspelare och rackare göra, och den hederliga mannen, domaren, blef åter bet.

— Fick han klart för sig, huru det tillgick?

— Ja, då! Det var rätt roligt att se, när han samlade ihop korten och åter jämkade på glasögonen. Så spände han blicken i de båda fångarna och röt:

— Är det så ni spela, era . . . Han skulle lagt till något, men han hejdade sig.

— Men hvad sa' stadsfiskalen till dig, sedan?

— Han sa' bara: Olle är för svår som narrar två gamla män, att draga spader på själfva domarebordet. Ja, ja! ja, ja! tillade han. Bara det kan vara till någon nytta, så att vi få den åtalade fast. Sådana där borde egentligen aldrig få gå lösa.

En ringning hördes i detsamma inne från chefens rum, och samtalet afstannade.

En konstapel gick in och kom tillbaka om en stund.

— Det är Janse det gäller.

— Något nytt i görningen. Ska' vi slå vad om, huruvida det är förfalskning eller bedrägeri. Jag håller på det senare om en halfva punsch.

— Jag med, inföll anmälaaren.

— Ja, du, som vet, hvad det är frågan om! Du är utom räkningen härvidlag. Men jag står fast vid, att det är

bedrägeri. En sak, medan jag kommer i håg Jet! Du, som sitter här inne och skall veta allting, vet du om Hultström har kommit hem igen från sin Norrlandsresa.

— Han var här senast i går kväll. Han kom in och var som vanligt litet yr i mössan, och han talade om, att nu äntligen hade hans päls varit och vittnat.

— Pälsen?

— Ja, han uttryckte sig just så. Det Westermark-Rosénska målet är nu utageradt vid häradsrätten. Han blef frikänd i brist på bevis för mordet men dömdes för en stöld, som han själf bekänt.

— Och strafftiden för stöld går fort som vanligt med alla afdrag, och innan vi veta om det, ha vi honom åter här. Men hvart ha de Johanssonska pengarna tagit vägen?

— Ja, säg det!

Janse kom i detsamma ut.

— Någon, som är ledig, skall följa med mig och se på en rolig gammal gubbe.

— Och en gammal käring. Tack, så mycket!

— Nej, två undersköna flickor.

— Det var frestande. Då följer jag med. Men säg, är det förfalskning eller bedrägeri.

— Det senare naturligtvis!

Till polisen hade från flera håll ingått anmälningar om, att en person, hvilken under längre tid gått och gällt för att vara en så kallad gammal hedersman, egentligen vore en storskojare af värsta slaget. Han kallades kommunalordföranden eller också bankdirektören, ty han hade på många ställen uppträdt under de titlarne. Ibland hade han också påstått, att han vore riksdagsman, och att han ägde en stor gård, Långhundra, som vore belägen någonstädes i Småland. Ibland fanns den också i hans fantasi nere i Halland och lär ha varit en alldeles öfverdådig bra gård, där det fanns både guld och gröna skogar.

Den hedervärde landtpatronen var arbetsam och ihärdig, som om han regerade halfva landsorten. Han tycktes vara

här i Stockholm och sköta om icke blott sina utan en stor del af andras affärer också.

Mest uppträdde han som den säkre och själfmedvetne direktören för en solid och gammal häradsbank. Man förvånade sig blott öfver, att han icke vidare hemlighöll vare sig sina eller bankens affärer. Sålunda gick han ofta in i större affärer, ibland också i cigarrbutiker, och telefonerade till sin bank. Enligt samtalet förstod den, som hörde på, att han för dagen haft en betydande korrespondens. Ibland kunde han skrupensa upp sin kamrer, så att man tyckte det vara riktigt synd om den stackars karlen.

Det riktigt haglade ovet. Men så kunde han fort blifva god och blid igen, såsom en hetlefrad men i grund och botten godhjärtad husbonde ibland kan blifva. Då var det med den mest ljufva flöjtstämma han tillade:

— Ja, kära hjärtans, nu ska' inte kamrern ta så hårdt åt sig, hvad jag säger. Det blir väl bra, de' blir väl bra me' de'! Apropos, medan jag kommer ihåg det, jag har just i dag talt med riksdagsman Svensson, vi kunna icke neka hans svärson det där lånet, han begärde. Riksdagsman har hos mig satt sin heder i pant för lånet, och då förstår kamrern, att vi icke kunna annat än bevilja det. — Ja, ha, ja, ha, med det blir väl någon råd. — Hälsa dem alla så godt, jag reser väl härifrån den 21, så att jag kommer i rätt tid ner till direktions-sammanträdet. Bara jag får alla mina ärenden uträttade i den här välsignade staden. Jag har så mycket att ordna med och köpa till mina två döttrars brudutstyrsel. Kamrern kan tänka, att det är ett knogande i butik och ur butik, så det är ett litet h—e, men så skola också mina döttrar bli som ett par änglar på domedagen. — Hva? . Sa' kamrern, att patron Winkler åter gjort ansökan om lån. Nej, den gubben går inte! Inte får den högfärdige sprätten ett öre mer, så sant som jag är direktör.

Nu tycktes den gode mannen blifva riktigt arg. Han skrek, så att det hördes i hela lokalen, och han ådrog sig därigenom allmän uppmärksamhet, hvilket också just var, hvad han åsyftat.

Man beklagade i sitt stilla sinne den stackars patron Winkler, som icke kunde få låna pengar, bara för det han genom sin klädsel råkat stöta sig med denne enkle och tydligen mycket förmögne daneman, som här stod och domderade i telefonen och lefde, som om han där bestämde öfver både sitt eget och grannsocknars väl och ve.

Det var tydligen en mycket rik och mäktig man, och därtill var han nog också sparsam, som alla verkligt stråfsamme män ju äro. Det hördes bland annat på följande avslutningstal:

— Gör nu, som jag sagt, kamrern! För tusan, det här blir ett dyrt samtal. Ja, ja, jag telefonerar i en affär, och jag får väl köpa en del saker af grosshandlaren här. Hälsa gumman, att flickorna och jag äro krya och må bra! Adjö!

Afringning.

Den myndige bankdirektören stod ännu en stund vid telefonen. Han drog upp en annotationsbok och gjorde däri en del anteckningar, och så blef han plötsligt arg på sig själf.

— Hin anamma, att man inte kan ha allt i hufvudet heller!

Så skref han och strök åter i sin bok, till dess han blef störd af grosshandlaren.

»Direktören» drog upp portmonnäen och ville betala afgiften för »riks». Bevars, inte behöfdes det! Det var inte något att tala om. Grosshandlaren, som spetsat öronen, när han hörde talas om den storartade brudutstyrseln, glömde icke detta ämne och framhöll sina präktiga varor.

— Får jag be direktören se på de här sakerna!

Direktören såg och granskade med kännaremin, hvad som lades framför honom, och utvalde saker för ett par hundra kronor. De skulle skickas till hans tillfälliga bostad å hotell Rosenluft.

— Får jag anteckna direktörens fullständiga namn och titel? frågade säljaren.

— Sätt bara bankdirektören E. Johansson från Kabusa. Eller sätt riksdagsman eller kommunalordförande eller landtbrukare, hvilket som helst. Eller skicka det rätt och slätt

bara till hotellet och säg, att det är Johansson, som skall ha det. De veta nog på hotellet, hvilken Johansson det är, som köper och betalar.

Grosshandlaren bugade sig småleende och instämde.

Det kunde naturligtvis icke vara frågan om någon annan Johansson än den, som hade pengar.

Åt detta grosshandlarens goda infall skrattade vår landtpatron, rätt godt, när han gick ut.

Från detta ställe gick han till andra och höll målron vid makt. Och jämt ordnade han sina affärer per telefon och skrupensade upp sin stackars kamrer. En vanlig dödlig människa, som fått så mycket ovet som han, skulle säkerligen icke burit lifvet så lätt. Men den här kamrern tog det med ro, som en lugn och sansad karl ägnar och anstår, och lät »direktören» regera och skälla.

Kamrern behöfde icke taga någon skada af det eller fördärfva sitt humör, ty han fanns endast till i fantasien.

Men för åtskilliga af Stockholms handlare framstod han som en tålmodig och ofta förorättad man, som man gärna kunde tycka det vara synd om.

På så sätt gick »direktör Johansson» en längre tid omkring och telefonerade och pratade och skaffade sig varor på kredit. I cigarrbutiker och mindre affärer, där han på samma sätt gjort sig bekant, kunde han komma in sent på kvällarne och göra handlån på ett par tior. Det skulle vara till oförutsedda utgifter. Ibland hade han å gatan stött på en gammal ungdomsvän, som var i yttersta nöd och behöfde hjälp och vid andra tillfällen hade han andra historier att komma med, men alltid voro de så, att de gingo i folk.

På dagarne gick han ut och promenerade med sina två vackra, giftasfärdiga döttrar; han visade sig ibland med dem på de finare restauranterna, där de intogo sina måltider eller lyssnade till middagskonserterna.

Dessa två döttrar tycktes vara af ett mycket lifligt temperament, och de tycktes sannerligen icke taga de snart förestående äktenskapen så seriöst.

De sågo rätt muntra, ibland riktigt uppslupna ut, där de promenerade med sin gamle far och gjorde bakom hans rygg miner åt mötande ungherrar och utmanade dem med koketterande blickar.

Stackars de hyggliga landtbrukare i landsorten, som skulle blifva gifta med dem!

Men när flickorna kommo med sin fader in i en stor

juvelerare- eller urbutik, då voro de blyga och stodo sedsamma och sippa vid disken, medan fadern åt dem utvalde dyrbarheter.

Allt tog han på kredit. Det skulle betalas om ett par dagar, och som han för tillfället icke bar pengar på sig, lämnade han en förbindelse eller en växelaccept. Och det var lika bra, förklarade säljaren.

Men på hotellet, där han bodde, hade Johansson vid vissa tider ett rysligt arbete, där han ordnade de nyinköpta dyrbarheterna och instruerade karlar, som packade ner å kärror mattor, möbler, och allt annat, som han köpt till sina flickors utstyrel.

Och detta arbete ledde han, snart sagdt, hvarje dag. Visserligen hopades i hotellet massor af på dylikt sätt inköpta varor, men så förde han också bort det rikligt försedda lagret.

På hotellet hette det, att sakerna skulle forslas till centralstationen eller ångbåtarna för att fraktas till hans egendom i Småland. Men sedan karlarne kommit litet i väg, skyndade Johansson fatt dem och gaf order, att godset skulle transporteras till pantbanken. Karlarne fingo sig en slant mera, och så läto de udda vara jämt och tego, fastän de inom sig sig själfva började tvifla på »bankdirektör Johanssons» soliditet.

Så omsattes de mesta varorna och de flesta »bröllopspresenterna» i kontanter, och fadern med de två döttrarne stannade fortfarande kvar i hufvudstaden, och de läto sig villigt frestas af dess lockelser.

De började lefva, som om hvar dag vore den sista, och tycktes till sist hafva öfvergifvit hvarje tanke på bröllopp och ett ordnad hemlif.

Nu upptäckte en mängd handlare, att de blifvit skamligt lurade af en bedragare och gjorde anmälningar. Dylika hade inkommit hela dagen, och en person hade å polisstationen haft nog att göra med att mottaga och uppteckna dem. Man hade förmodat, att det snygga herrskapet förberedde sig att fara från staden, och ville därför ha dem fast, så att man måtte få räddadt allt, hvad räddas kunde.

Fråga var nu blott, om det fanns något att rädda.

Polismännen kommo upp i det nämnda hotellet och frågade, om direktör Johansson fanns kvar.

— Ja, ännu är han nog här, men jag vet icke, om han ämnar stanna länge, åtminstone rustar han att flytta bort, allt hvad han orkar, svarade värden. Jag tror för öfrigt icke, att han är hemma nu, men döttrarna äro där. Jag hör dem sjunga.

— Det tyckes vara glada flickor från landet.

— Om de äro? Jo — se själf efter! Hi, hi, hi!

Värden tycktes också vara munter, ty han skrattade också.

— Trefliga sötungar de där! Men ha de många sådana flickor på landet, då Gud bevare karlarne — och gästgifvarens konjak med för resten.

Detektiverna gingo upp för en trappa och knackade på dörren med det uppgifna numret.

Denna öppnades genast, och två mycket lätt morgonklädda flickor, om ett par och tjugu års ålder, kommo och öppnade och trängdes i dörröppningen, medan de snattrade och fnittrade.

— Åh, bevara mig väl, ropade den ena, som var blond, under det hon med ena handen strök upp håret — två riktiga herrar, och vi som trodde, att det bara var vår snälla farsa.*)

— Säg de »farsa» också på landet? frågade den ene af konstaplarna.

— Nej, men vi ha ju varit så rysligt länge i Stockholm, så vi ha här lärt oss så mycket.

— Jo, jo!, Ni kunna allt åtskilliga konster, ni.

Olle knep därvid lätt den blonda i armen.

— Aj, ni gör mig illa! Det är väl för er, att pappa icke är hemma.

Den andra af de båda damerna bjöd polismännen artigt att stiga in.

— För all del, stå inte och förkyl er för vår skull, då skulle vi få samvetsförebåelser för alltid.

— Hör nu, hvad heter er pappa nu för tiden?

*) Farsa, ett vulgärt stockholmsuttryck, som skall vara smeknamn i stället för far.

— Det vet ni väl, efter som ni söker honom.

— Ja, men jag vill minnas, inföll Olle, att ni byta om föräldrar rätt ofta. Jag har nog sett er förut, eller hur?

— Ja, skrattade de båda, och den här gamle far skola vi snart skiljas från också. Det är slut med hans talanger nu, han har icke längre kredit.

— Och ni äro således icke längre giftaslystna?

— Tycker någon det! Vi älska det fria lifvet.

— För mycket frihet kan vara riskabel ibland. Det märkte ni väl, när ni bodde hos Ferbers.

— Ah, ha, ni känner oss. Ni äro polismän således.

— Ja, det skall vara någon till det också.

— Hör ni, återtog den muntra flickan, vet ni, hvad luffaren sade till länsmannen? Jo, han sa: »att vara länsman kan nog vara bra. De förtjäna nog pengar men — yrket. Usch!» Så tycker väl många om polismännen och deras yrke också.

Detektiverna började emellertid nu tala allvar, och då stämde de båda flickorna ner tonen, som en stund varit konstlad. De erinrades om, att de tydligen haft vetskap om på hvad sätt den falske bankdirektören skaffat sig varor och penningar, och att de också kunde ställas till ansvar för delaktighet i bedrägerierna. Detta tilltalade dem tydligen mindre och gjorde dem i en hast nedslagna.

— Ja, hvad gör det? menade den ena. Sedan polisen nu fått korn på oss, så står ju i alla fall lösdrivvarelagen öfver oss.

De ansågo det emellertid vara fördelaktigast att berätta allt, hvad de visste om Johansson, som uppgifvit sig vara deras fader. Och därigenom fingo polismännen till lufs en Jmängd detaljer ur dennes bedrägliga lif.

— Men hvar kan han hålla hus nu? frågade piötsligt Janse och såg på sitt ur.

— Han har kanske sett herrarne gå hit och anar oråd. Ni ha varit väntade i flera dagar, och han har vidtagit en hel del försiktighetsåtgärder. Bland annat har han skaffat sig en god reskassa.

— Har han inte delat denna med er?

— Nej, vi ha icke fått så mycket pengar, utan mest grannlåter, sådana man ger sina döttrar.

— Här gå ett par tåg i olika riktningar om några minuter, och om han anat oråd, så har han väl begifvit sig i väg till Centralen.

De båda kvinnorna gånvo högtidliga löften, att de skulle förhålla sig stilla och kvar på platsen, till dess polisen lät vidare höra af sig. Men för säkerhets skull tillsades en utanför å gatan patrullerande poliskonstapel att hålla utkik, i fall de skulle försöka gifva sig i väg.

Detektiverna skyndade därefter i väg till Centralstationen.

Här nere rådde vid tillfället lif och brådska. Människorna sprungo af och an, de trängdes framför biljettluckorna för att få biljetter och knuffades och trängdes för att komma ut till de å bangården väntande tågen.

En äldre man, som var väl ekiperad i klädesväg och såg välmående och trind ut, hade tydligen icke brytt sig om besväret med resgods; ty han hade ingenting i händerna, när han steg upp på tåget. När han kommit upp å plattformen såg han sig spejande omkring åt alla sidor, liksom om han sökte någon.

Detektiverna hade under ett ögonblick observerat honom, och så hviskade Janse till kamraten:

— Utseendet stämmer fullkomligt med signalementet.

— Ja, han tyckes icke ha haft tid att raka sig eller på något sätt söka förändra utseendet.

Stationsinspektoren kom i detsamma ut med den röda flaggan i handen, och signalklockan gaf en sista signal till tågets afgang.

Det blef ett kort samtal med inspektoren, och han svarede med en nickande åtbörd åt polismännen.

— Högst två minuter låter jag det vänta.

— Tack, det räcker till!

De skyndade upp å tåget och lyckades snart finna den eftersökte, som krupit in i ett hörn i en kupé, där han trott sig skola få sitta i lugn och ro.

Han blef därför obehagligt väckt och störd i sina tankar, som kanske kretsade omkring hufvudstaden och dess nöjen, och om huru man en tid kan göra affärer utan att hafva pengar. Detektiverna hade icke mycket att säga utan förklarade med detsamma, att han vore häktad, och att det vore bäst för hans egen del, om han genast följde med utan att behöfva väcka något onödigt uppseende.

Karlen var så förståndig, att han också insåg detta, och de andra passagerarna märkte icke något ovanligt.

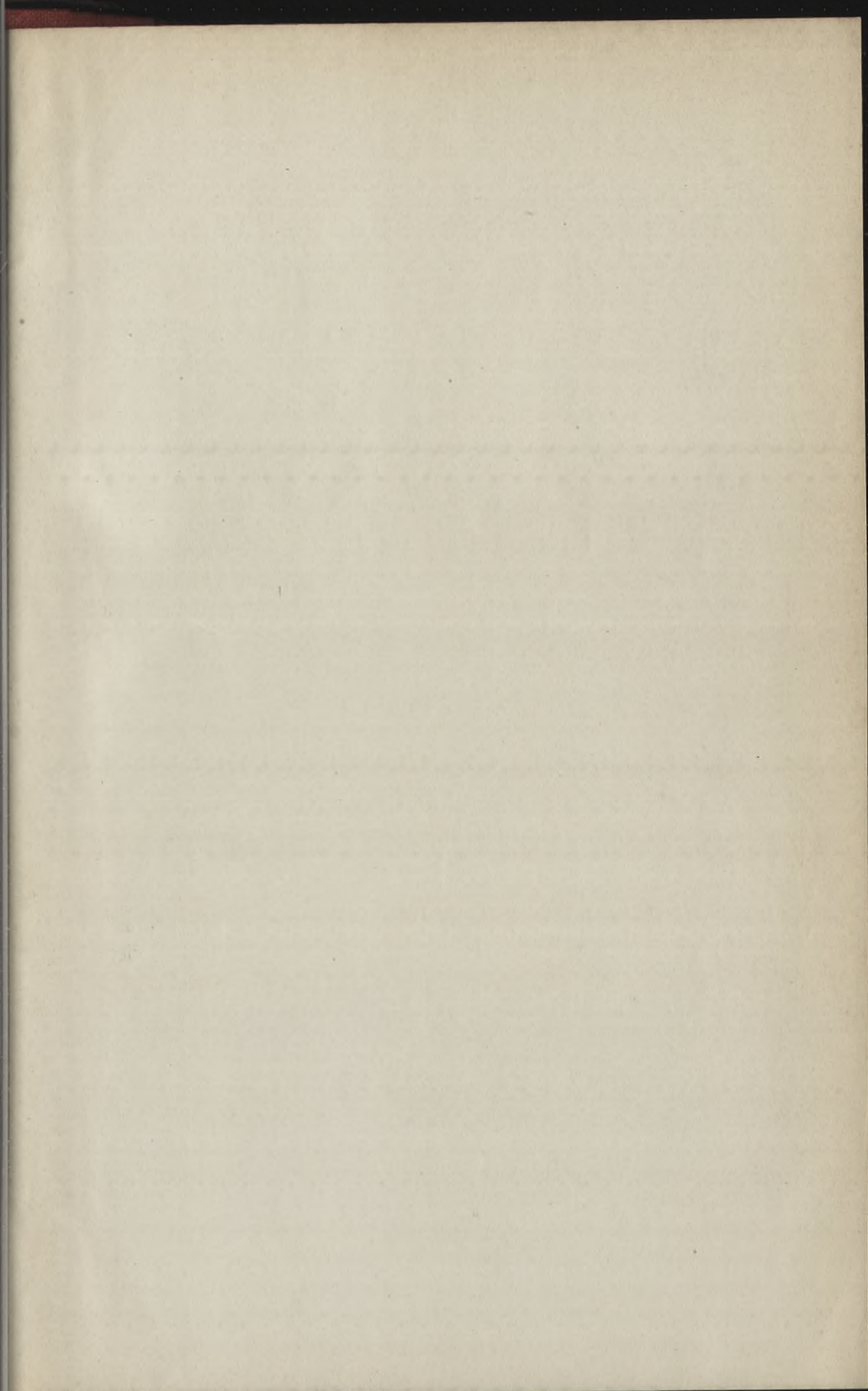
Så snart han förts in å detektiva stationen, anställdes genast förhör. Han försökte till en början att svänga sig, påstod att han haft ärliga afsikter, att han ämnat betala och så vidare. Han påstod också, att han hade landtegendomar, men när man telefonerade till vederbörande länsman för att höra efter, huru därmed förhöll sig, befanns äfven detta vara osant.

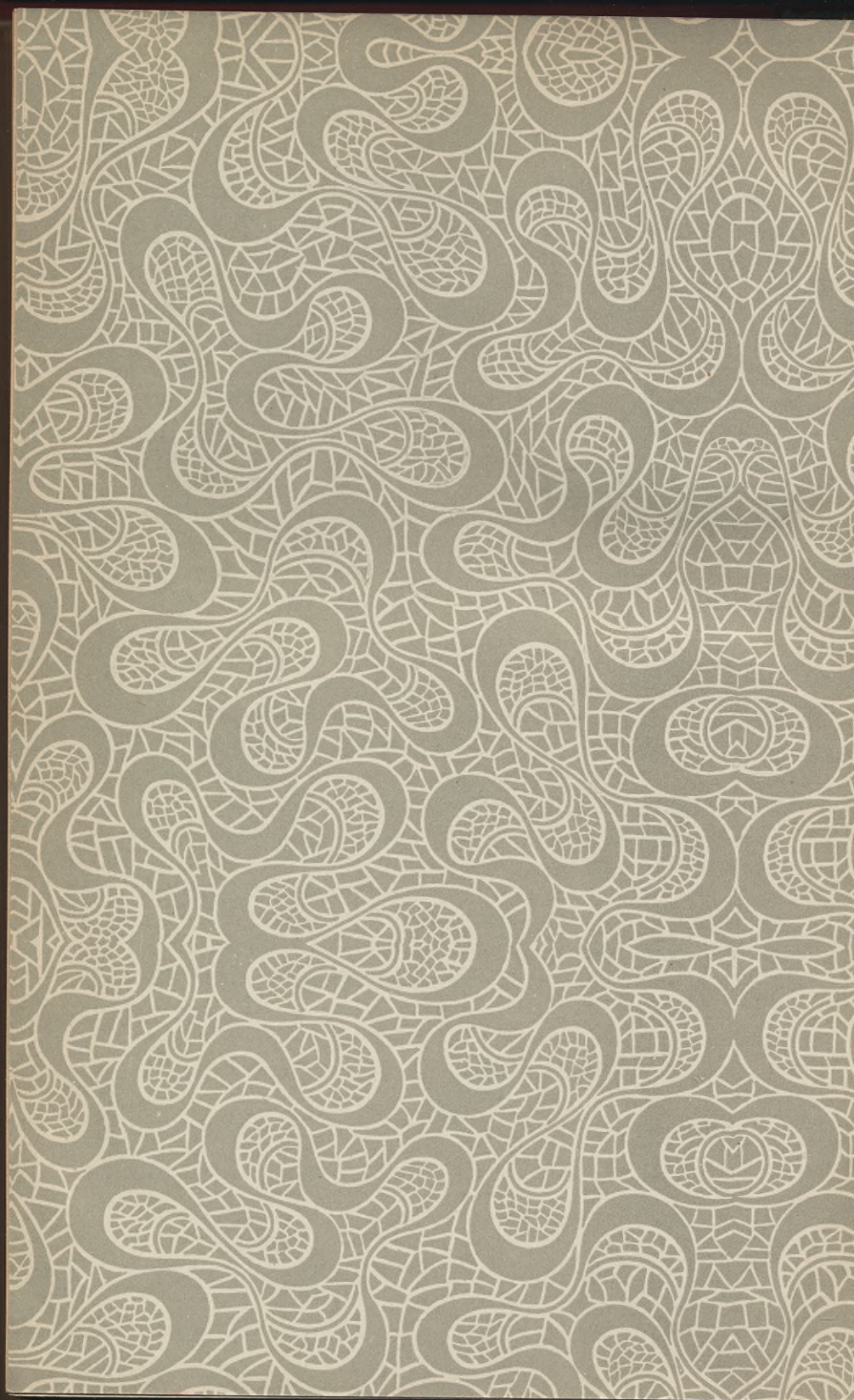
I stället upplystes, att »direktören Johansson» vore en gammal filur, som uppträdt på samma sätt i landsorten och där flera gånger dömts till straff för sina många bedrägerier. För länsman och polis-myndigheter i landsorten var han en allt för välbekant gammal yrkesbedragare.

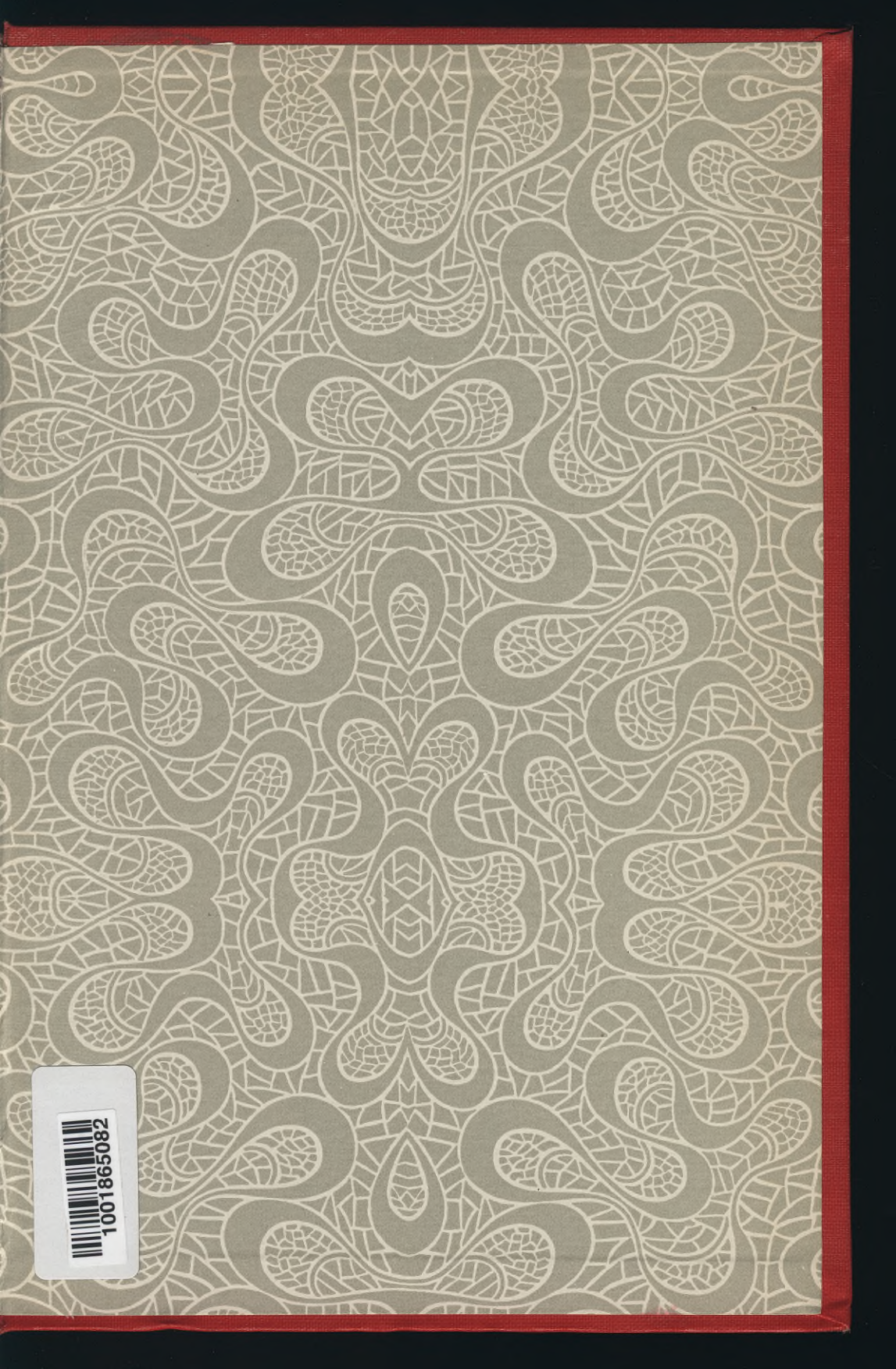
Under den tid den så hastigt degraderade »bankdirektören» befann sig i rannsakningsfängelset, gjorde han allt, hvad han kunde, för att förarga bevakningen och skaffa de olika vaktkonstaplarna sysselsättning.

Det kändes därför som en lättnad för dem, när rådhusrätten dömde honom till långvarigt straffarbete för bedrägerier och han affördes till straffanstalt för att afjåna straffet.

1001865082

Pris inb. Kr. 9, 25